TR52
DÜZEY 2 BÖLGESİ
BÖLGE PLANI

2024-2028

EK-2
MEVCUT DURUM ANALİZİ

T.C. SANAYİ VE TEKNOLOJİ BAKANLIĞI

#YEREL KALKINMA HAMLESİ

Mevlana Kalkınma Ajansı
Development Agency

mevka.org.tr

Mevlana
Kalkınma Ajansı
Development Agency

© 2022, MEVKA. Tüm hakları saklıdır. Bu eserin tamamı ya da bir bölümü, 5846 sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu uyarınca kullanılmadan önce hak sahibinden 52. Maddeye uygun yazılı izin alınmadıkça, hiçbir şekilde ve yöntemle işlenemez, çoğaltılamaz, çoğaltılmış nüshaları satılamaz, kiralanamaz, ödünç verilemez, temsil edilemez, sunulamaz, telli/telsiz ya da başka teknik, sayısal ve/veya elektronik yöntemlerle iletilmek suretiyle kullanılamaz.

Hazırlanmış olan çalışmanın tüm hakları Mevlana Kalkınma Ajansı'na aittir. Çalışmadan kaynak gösterilmek suretiyle alıntı yapılabilir.

Aralık, 2022

17 Aralık 2024 tarihli resmi gazetede yayımlanan 9253 sayılı Cumhurbaşkanı Karar ile onaylanmıştır.

İÇİNDEKİLER

TANIMLAR **20**

İKTİSADİ EĞİLİMLER **25**

1 MAKROEKONOMİK EĞİLİMLER 25

1.1 TÜRKİYE'DE YARATILAN GAYRİ SAFİ KATMA DEĞERE BÖLGENİN KATKISI 26

1.2 ANA SEKTÖRLERİN BÖLGE EKONOMİSİNE SAĞLADIĞI KATMA DEĞER 31

2 İHRACATTA EŞDEĞER SEKTÖR VE ÜLKE ANALİZİ 34

2.1 İHRACATTA EŞDEĞER SEKTÖR SAYISI 37

2.2 KRİTİK SEKTÖRLERDE ÜLKELERE YAPILAN İHRACAT 38

2.3 İHRACAT YAPTIĞIMIZ EŞDEĞER ÖNEME SAHİP ÜLKE SAYISI 46

3 AR-GE VE İNOVASYON 50

4 YATIRIM ORTAMI 60

4.1 ENDÜSTRİ VE ORGANİZE SANAYİ BÖLGELERİ 60

4.2 BÖLGEYE YÖNELİK KAMU YATIRIMLARI 61

4.3 YATIRIM TEŞVİK BELGESİ 66

4.4 YABANCI ŞİRKETLER 67

5 İMALAT SANAYİNDE SEKTÖREL REKABET 71

5.1 BÖLGEDE İMALAT SANAYİ YOĞUNLAŞMA ANALİZİ 71

5.2 BÖLGE İMALAT SANAYİNDE DIŞ TİCARETTE DAHA ETKİLİ SEKTÖRLER 74

5.3 BÖLGEDEKİ İMALAT SANAYİNİN TEKNOLOJİ DÜZEYİ 76

5.4 KÜMELENME POTANSİYELİ (ÜÇ YILDIZ ANALİZİ) 79

5.5 ÇOK FAKTÖRLÜ DEĞERLENDİRME: STRATEJİK SEKTÖRLER 82

6 BÖLGENİN REKABETÇİ SEKTÖRLERİNDE MEKÂNSAL EĞİLİMLER 86

6.1 GIDA SEKTÖRÜ 86

6.2 ANA METAL SANAYİ 87

6.3 MAKİNE VE EKİPMAN İMALATI 88

6.4 MOTORLU KARA TAŞITI VE RÖMORK İMALATI 89

6.5 FABRİKASYON METAL ÜRÜNLERİ SEKTÖRÜ 90

7 BÖLGE TARIMI 91
7.1 KURAKLIĞIN BÖLGE TARIMINA ETKİSİ 92
7.2 ARAZİ VARLIĞI 101
7.3 TARIMSAL ÜRETİM 106
8 BÖLGEDEKİ TURİZM FIRSATLARI 135
8.1 KONYA KARAMAN BÖLGESİ TURİZM ALTYAPISI 136
8.2 KONYA KARAMAN BÖLGESİNDE KONAKLAMA 137
8.3 BÖLGEYE ZİYARETLER 141
8.4 BÖLGENİN ALTERNATİF TURİZM POTANSİYELİ 143
SOSYAL EĞİLİMLER 146
9 TEMEL DEMOGRAFİK EĞİLİMLER 146
9.1 BÖLGEDE GÖÇ 153
9.2 GENÇ NÜFUS 154
9.3 GELECEK BÖLGE NÜFUSU 155
10 BEŞERİ SERMAYE-İŞGÜCÜ-İSTİHDAM 156
10.1 GİRİŞİMCİLİK 161
10.2 ÇALIŞMA HAYATINDA KADIN 167
11 SOSYAL DOKU 171
11.1 EĞİTİM 172
11.2 SAĞLIK 180
11.3 SOSYAL DOKU 185
11.4 GELİR DAĞILIMI DENGESİ 187
BÖLGE İÇİ GELİŞMİŞLİK FARKLARI VE MEKÂNSAL EĞİLİMLER 192
12 BÖLGE İLÇELERİNDE KIR-KENT SINIFLAMASI 192
13 BÖLGE İÇİ GELİŞMİŞLİK FARKLARI 193
14 MEKÂNSAL EĞİLİMLER 194
14.1 MEKÂNSAL TİPOLOJİLER 196
14.2 ALT BÖLGE OLMA POTANSİYELİNİ TAŞIYAN İLÇELER 199
14.3 ALT BÖLGE MERKEZLERİNİN HİNTERLANDI 200

15 DİĞER BÖLGELERLE İLİŞKİLER 216
16 BGUS'A GÖRE KONYA KARAMAN 217
17 ULAŞIM 218
17.1 KARAYOLU 218
17.2 DEMİRYOLU 221
17.3 HAVAYOLU 224
17.4 ERİŞİLEBİLİRLİK 225
ÇEVRE VE ENERJİ 229
18 SU VE KURAKLIK 229
19 ÇEVRE KİRLİLİĞİ 238
19.1 HAVA KİRLİLİĞİ 238
19.2 SU KİRLİLİĞİ 241
19.3 TOPRAK KİRLİLİĞİ 242
19.4 ATIK 243
20 YEŞİL MUTABAKAT 246
20.1 SINIRDA KARBON DÜZENLEMESİ 249
21 ENERJİ 252
21.1 BÖLGEDE ENERJİ ÜRETİMİ 253
21.2 HİDROELEKTRİK ENERJİ 256
21.3 GÜNEŞ ENERJİSİ 256
21.4 RÜZGÂR ENERJİSİ 259
21.5 JEOTERMAL ENERJİ 261
21.6 BİYOKÜTLE ENERJİSİ 262
2014-2023 BÖLGE PLANINA İLİŞKİN DEĞERLENDİRME 265
KAYNAKÇA 280

TABLO DİZİNİ

Tablo 1 TR52 Bölgesi İhracatında Eşdeğer Sektörler ve Yıllara Göre İhracat Payları 37

Tablo 2 Konya İhracatında Eşdeğer Sektörler ve Yıllara Göre İhracat Payları (%) 38

Tablo 3 Karaman İhracatında Eşdeğer Sektörler ve Yıllara Göre İhracat Payları (%) 39

Tablo 4 Konya İhracatında Eşdeğer Öneme Sahip İlk 29 Ülke ve Yıllara Göre İhracat Payları (%) ... 48

Tablo 5 Karaman İhracatında Eşdeğer Öneme Sahip İlk 16 Ülke ve Yıllara Göre İhracat Payları (%) ... 49

Tablo 6 Fortune 500'de Bulunan İllerin Firma Sayısı, 2021 50

Tablo 7 İllere Göre Teknoloji Geliştirme Bölgesi, Ar-Ge Merkezi ve Tasarım Merkezi Sayıları, 2023 59

Tablo 8 Bölgede Bulunan OSB'ler ve Doluluk Oranları 62

Tablo 9 Düzey 2 Bölgelerine Göre Kurulan Yabancı Firma Sayıları, 2021 70

Tablo 10 TR52 Bölgesi'nin İstihdama Göre Yoğunlaşma Analizi 2009-2012-2018-2020 72

Tablo 11 İmalat Sanayi Sektörlerinde İhracat Performansı, Vollrath Analizi 74

Tablo 12 2021 Yılı TR52 Bölgesi ve Türkiye'nin Teknoloji Düzeylerine Göre İhracat ve İthalatı ($) 76

Tablo 13 Konya Karaman Bölgesi İmalat Sanayinde 3 Yıldız Analizi, 2020 80

Tablo 14 Bölgedeki İmalat Sanayi Sektörlerinin Kümelenme Eğilimleri - Genel Değerlendirme 81

Tablo 15 Bölgedeki İmalat Sanayi Sektörlerinin Stratejik Sektörler – Çok Faktörlü Değerlendirme 82

Tablo 16 Rekabet Analizi Sonucu Bölgenin Stratejik Sektörleri 83

Tablo 17 Konya İli Ürün Desenine Göre Tahmini Sulama İhtiyacı 94

Tablo 18 Sulanabilen Tarım Arazileri 95

Tablo 19 Arazi Varlığı (ha) 101

Tablo 20 Konya Karaman Bölgesi Arazi Toplulaştırma Faaliyetleri 105

Tablo 21 İlçelerde Dekardan Elde Edilen Ürün Miktarı (Verim), (ton/dekar) 111

Tablo 22 Buğday Üretimi (2021) 113

Tablo 23 Şekerpancarı Üretimi (2021) 116

Tablo 24 Elma Üretimi (2022) 120

Tablo 25 Kiraz Üretimi (2022) 122

Tablo 26 Çilek Üretimi (2020) 124

Tablo 27 Havuç Üretimi (2020) 127

Tablo 28 Büyükbaş Hayvan Sayısı 128
Tablo 29 Küçükbaş Hayvan Sayısı 130
Tablo 30 Tavuk Sayıları 133
Tablo 31 Arıcılık 134
Tablo 32 Konya Karaman Bölgesi Otel ve Yatak Sayıları, 2021 136
Tablo 33 Konaklama İçin 1000 Kişi Başına Düşen Yatak Sayısı, 2021 136
Tablo 34 Turizm ve Belediye İşletme Belgeli Konaklama Tesislerine Geliş, Geceleme Sayıları 137
Tablo 35 Turizm ve Belediye Belgeli Konaklama Tesislerinde Ortalama Kalış Süresi ve Doluluk Oranları 138
Tablo 36 Ülkelere Göre Konya ve Karaman'a Gelen Turist Sayıları 141
Tablo 37 Konya Müze ve Ören Yerleri Ziyaretçi Sayıları 142
Tablo 38 Konya Karaman Bölgesi Eko Turizm Olanakları 143
Tablo 39 Konya Karaman Türlerine Göre Sit Alanları Sayısı 144
Tablo 40 TR52 Bölgesi 2043 Yılı Nüfus Kabulleri 155
Tablo 41 İllere Göre Girişim Sayıları 161
Tablo 42 PISA 2018 Sınav Sonuçlarına Göre Ülkeler, 15 Yaşındaki Öğrenciler 173
Tablo 43 İntihar Nedenleri (İntihar Sayısı) 186
Tablo 44 Suriyeli Nüfusun illerin Toplam Nüfusu İçindeki Payı 187
Tablo 45 Konya Karaman Bölgesi ve Türkiye Yıllık Ortalama Yağış Miktarları, (1991-2020) 229
Tablo 46 Konya Karaman Bölgesi ve Türkiye Mevcut ve Kullanılabilir Su Potansiyeli 230
Tablo 47 Hava Kalitesi Değerleri 238
Tablo 48 Konya Karaman Bölgesi Hava Kirletici Değerleri, 2021 239
Tablo 49 Konya İli Aylık PM10 Ortalama Değerleri ve Limit Değerin Aşıldığı Gün Sayısı, 2020 240
Tablo 50 Konya Karaman Bölgesi Sanayi Siteleri Atıksu Arıtma Tesislerinin Durumu 242
Tablo 51 Konya İli Tarımda Kullanılan Kimyasal Maddeler 242
Tablo 52 Karaman İli Tarımda Kullanılan Kimyasal Maddeler 243
Tablo 53 Konya İli Atık Oranları 243
Tablo 54 TR52 Bölgesi Belediye Atık İstatistikleri 244
Tablo 55 Konya Karaman Bölgesi Sıfır Atık Sistemi Uygulayan Kurum/Kuruluş Sayısı 245

Tablo 56 Konya Karaman Bölgesi ve Türkiye AB'ye Yapılan İhracat Rakamları ve Oranları 251
Tablo 57 Konya Karaman Bölgesi Sektörler ve Yıllara Göre İhracat Payları (%) 251
Tablo 58 Türkiye Elektrik Üretiminde Kullanılan Kaynaklar Kurulu Güç ve Toplam Üretimleri, 2021 252
Tablo 59 Konya, Karaman Bölgesi Sektörler İtibariyle Enerji Tüketimleri, 2020 254
Tablo 60 Konya Karaman Bölgesi ve Türkiye Enerji Kaynakları Kurulu Güçleri, (MW), 2021 255
Tablo 61 Konya ve Karaman İlleri İşletmede Olan Hidroelektrik Santraller 256
Tablo 62 Güneş Enerji Santralleri ve Kurulu Güçleri 258
Tablo 63 Konya ve Karaman İline Ait Rüzgâr Hızları 260
Tablo 64 Atık Kaynaklarına Göre Elde Edilebilecek Enerji Eşdeğerleri 262
Tablo 65 Konya Karaman Bölgesi'nin Atık Miktarı, Teorik ve Ekonomik Enerji Eşdeğerleri 263
Tablo 66 Teorik ve Ekonomik Enerji Eşdeğerleri 264
Tablo 67 Konya Karaman Bölgesi'nde Bulunan Biyokütle Enerji Santralleri 264
Tablo 68 Bölge Planı Performans Göstergeleri Gerçekleşmeler 278
Tablo 69 Bölge Planı Performans Göstergeleri Gerçekleşmeler 279

ŞEKİL DİZİNİ

Şekil 1 Çalışan Başına Yaratılan GSKD, Cari Fiyatlar ile TL, 2021 26

Şekil 2 Bölgelere Göre Çalışan Başına Katma Değer Endeksi 2021 (Türkiye: 100) 27

Şekil 3 Bölgelere Göre Kişi Başına Katma Değer Endeksi, 2021 (Türkiye: 100) 28

Şekil 4 Konya Karaman Bölgesi'nin Ülkede Yaratılan GSYH İçindeki Payı (%) 29

Şekil 5 Kişi Başı GSYH'nin Yıllara Göre Değişimi (Dolar) 29

Şekil 6 Kişi Başı GSYH'nin Yıllara Göre Değişimi (TL) 30

Şekil 7 Konya Karaman Bölgesi Dolar ve TL Bazında Kişi Başı GSYH 30

Şekil 8 Konya Karaman Bölgesi Sektörlerin Bölgesel GSKD İçerisindeki Payları (%) 31

Şekil 9 Sektörlerin Türkiye GSKD İçerisindeki Payları (%) 31

Şekil 10 Bölge İlleri ve Ülkede Hizmet Sektörü GSKD Payı (%) 32

Şekil 11 Bölge İlleri ve Ülkede Sanayi Sektörü GSKD Payı (%) 33

Şekil 12 Bölge İlleri ve Ülkede Tarım Sektörü GSKD Payı (%) 33

Şekil 13 Konya Karaman Bölgesi İthalat ve İhracat Rakamları ($) 34

Şekil 14 Bölgenin Ülke İhracat ve İthalatından Aldığı Pay (%) 34

Şekil 15 Ülke İthalatında Ara Mallarının Payı 35

Şekil 16 Konya İthalat ve İhracat Rakamları 35

Şekil 17 Karaman İthalat ve İhracat Rakamları 36

Şekil 18 TR52 Bölgesi Genelinde İhracat Üzerinde Eşdeğer Katkıya Sahip Ana Sektör Sayısı 37

Şekil 19 Konya ve Karaman'ın İhracat Üzerinde Eşdeğer Katkıya Sahip Ana Sektör Sayısı 38

Şekil 20 Sektörde TR52 Bölgesinin 2020 Yılında En Fazla İhracat Yapılan İlk 3 Ülke 40

Şekil 21 Sektörde 2020 Yılında En Fazla İhracat Yapılan İlk 3 Ülke 41

Şekil 22 Sektörde 2020 Yılında En Fazla İhracat Yapılan İlk 3 Ülke 42

Şekil 23 Sektörde 2020 Yılında En Fazla İhracat Yapılan İlk 3 Ülke 43

Şekil 24 Sektörde 2020 Yılında En Fazla İhracat Yapılan İlk 3 Ülke 44

Şekil 25 Sektörde 2020 Yılında En Fazla İhracat Yapılan İlk 3 Ülkenin Performansı (%) 45

Şekil 26 Bölgenin İhracat Üzerinde Eşdeğer Öneme Sahip Ülke Sayısı 47

Şekil 27 Bölge İllerinin İhracat Üzerinde Eşdeğer Öneme Sahip Ülke Sayısı 47

Şekil 28 Konya ve Karaman İllerinin Son 10 Yıllık Marka Tescil Sayıları 51
Şekil 29 Düzey 2 Bölgelerine Göre 10.000 Kişi Başına Marka Tescil Sayıları, 2022 52
Şekil 30 Konya ve Karaman İllerinin Son 10 Yıllık Patent Tescil Sayıları, 2022 53
Şekil 31 Düzey 2 Bölgelerine Göre 10.000 Kişi Başına Patent Tescil Sayıları, 2022 54
Şekil 32 Konya ve Karaman İllerinin Yıllara Göre Endüstriyel Tasarım Tescil Sayıları 55
Şekil 33 Düzey 2 Bölgelerine Göre 10.000 Kişi Başına Endüstriyel Tasarım Tescil Sayıları, 2022 56
Şekil 34 Konya ve Karaman İllerinin Yıllara Göre Yüksek Lisans ve Doktora Mezun Sayıları 57
Şekil 35 Bölgelere Göre 1000 Kişi Başına Düşen Yüksek Lisans ve Doktora Mezun Sayısı, 2022 58
Şekil 36 Kamu Yatırımlarından Bölgenin Aldığı Pay (%) 62
Şekil 37 Tarım Sektörü Kamu Yatırımlarının Payı (%) 62
Şekil 38 Eğitim Sektörü Kamu Yatırımlarının Payı (%) 63
Şekil 39 Enerji Sektörü Kamu Yatırımlarının Payı (%) 63
Şekil 40 Sağlık Sektörü Kamu Yatırımlarının Payı (%) 64
Şekil 41 Ulaştırma-Haberleşme Sektörü Kamu Yatırımlarının Payı (%) 64
Şekil 42 Karaman Kamu Yatırımlarının Sektörel Dağılımı (2022) 64
Şekil 43 Konya Kamu Yatırımlarının Sektörel Dağılımı (2022) 65
Şekil 44 Konya ve Karaman İllerinin Senelere Göre Alınan Yatırım Teşvik Belge Sayıları 66
Şekil 45 Düzey 2 Bölgelerine Göre Alınan Teşvik Belgesi Oranları, 2021, (%) 67
Şekil 46 Konya ve Karaman İllerinde Kurulan Yabancı Şirket Sayıları 69
Şekil 47 Bölgedeki İmalat Sanayi Sektörleri İstihdam Payları (%) 72
Şekil 48 Yoğunlaşma Analizi 2009-2012-2018-2020 73
Şekil 49 Teknoloji Düzeyine Göre Türkiye ve TR52 Bölgesi 2021 Yılı İhracat ve İthalat Oranı (%) 78
Şekil 50 Teknoloji Düzeyine Göre Konya ve Karaman İllerinin 2021 yılı İhracat ve İthalatı (%) 78
Şekil 51 Ülkemizin Sektörel Bazda İthalat ve İhracatı 84
Şekil 52 Yıllara Göre Tarım İstihdamı 91
Şekil 53 Konya Kapalı Havzası Sektörel Su Kullanımı 92
Şekil 54 Konya Karaman Bölgesi Su Kaynakları 93
Şekil 55 Konya Karaman Bölgesi ve Türkiye Kullanılabilir Su Potansiyeli Tarım Alanı Kıyaslaması 94

Şekil 56 Toplam Yağış Miktarı (mm) 96
Şekil 57 Sıcaklık Değişimleri 97
Şekil 58 Kuru ve Sulu Tarım Yapılma Durumuna Göre Bazı Ürünlerin Verimleri (kg/dekar) 99
Şekil 59 Yıllara Göre Tarımsal Sulamada Enerji Tüketimi (Mwh) 100
Şekil 60 Yıllara Göre Tarım Alanları Değişimi (da) 103
Şekil 61 Toprak Organik Karbonu Stok Haritası 104
Şekil 62 Konya Karaman Bölgesi'nde Tarım Alanları Dağılımı, 2022 105
Şekil 63 Türkiye Tarla Bitkileri Üretimin Bölgeler Bazında Dağılımı (%) 108
Şekil 64 Konya Karaman Bölgesi Tarla Bitkileri Üretim Oranları (%) 109
Şekil 65 Konya Karaman Bölgesi Yıllara Göre Tarla Bitkileri Üretimleri (ton) 109
Şekil 66 Konya Tahıllar ve Diğer Bitkisel Ürünler Üretiminde Yığınlaşma Gösteren Ürünler 112
Şekil 67 Karaman Tahıllar ve Diğer Bitkisel Ürünler Üretiminde Yığınlaşma Gösteren Ürünler 113
Şekil 68 Türkiye Buğday Üretim ve Dış Ticareti (ton) 116
Şekil 69 Konya Karaman Bölgesi Mısır (Dane ve Silaj) Üretimi (ton) 118
Şekil 70 Türkiye ve Konya Karaman Bölgesi Çilek Üretimi (ton) 124
Şekil 71 Konya Sebze Üretiminde Yığınlaşma Gösteren Ürünler 126
Şekil 72 Karaman Sebze Üretiminde Yığınlaşma Gösteren Ürünler 126
Şekil 73 İlçelere Göre Havuç Üretimi (ton) 127
Şekil 74 Konya Karaman Bölgesi Hayvan Dağılımı 127
Şekil 75 Konya Karaman Bölgesi'nin Yıllar İtibariyle Büyükbaş Varlığı 128
Şekil 76 Yıllara Göre Konya Karaman Bölgesi Yem Ekimi (da) 130
Şekil 77 Yıllara Göre Konya Karaman Bölgesi Küçükbaş Hayvan Sayısı 131
Şekil 78 İlçeler Bazında Küçükbaş Hayvan Sayısı, 2021 133
Şekil 79 Yıllar İtibariyle Yumurta Tavuğu Sayısı 133
Şekil 80 İlçelerde Et Tavuğu Sayısı 134
Şekil 81 İlçelerde Bal Üretimi (ton) 134
Şekil 82 Düzey 2 Bölgelerinde Konaklama Tesislerine Geliş Sayıları (Yerli + Yabancı) 139
Şekil 83 Konya ve Karaman'da Bulunan Tesislere Geliş Sayısı (Yerli + Yabancı) 139

Şekil 84 Konya ve Karaman'da Bulunan Tesislerde Geceleme Sayısı (Yerli + Yabancı)....140
Şekil 85 Konya Karaman Bölgesi ve Türkiye Gelen Ziyaretçilerin Ortalama Kalış Süresi....140
Şekil 86 Türkiye Geneli En Fazla Ziyaret Edilen Müze ve Ören Yeri Sayıları, 2022....141
Şekil 87 Kültür ve Turizm Bakanlığı'na Bağlı Müze Ziyaretçi Sayısı....142
Şekil 88 Nüfus Artış Hızı (‰)....146
Şekil 89 TR-TR52 Bölgesi Yaş Piramidi (2022)....148
Şekil 90 Toplam Doğurganlık Hızı (Çocuk Sayısı)....149
Şekil 91 TR, TR52 Bölgesi, Konya ve Karaman Yaşlı Bağımlılık Oranları (%)....149
Şekil 92 TR, TR52 Bölgesi, Konya ve Karaman Çocuk Bağımlılık Oranları (%)....150
Şekil 93 TR, TR52 Bölgesi, Konya ve Karaman Toplam Yaş Bağımlılık Oranları (%)....150
Şekil 94 İlçeler Bazında Yaş Bağımlılık Oranları (%)....151
Şekil 95 Net Göç Hızı (‰)....153
Şekil 96 Bölgedeki Göçlerin Yaş Gruplarına Göre Dağılımı....154
Şekil 97 Ana Sektörlerde İstihdam Oranları (%)....156
Şekil 98 İstatistiki Bölgelere Göre 2022 Yılı İstihdam Oranları (%)....157
Şekil 99 Türkiye ve TR52 Bölgesi İstihdam Oranları (%)....157
Şekil 100 Yıllar İtibariyle Ülkede ve Bölgede İşgücüne Katılma Oranı (%)....158
Şekil 101 Yıllar İtibariyle Ülkede ve Bölgede İşsizlik Oranı (%)....158
Şekil 102 Konya Karaman Bölgesi Eğitim Durumlarına Göre İşsizlik Oranları (%)....159
Şekil 103 Türkiye Eğitim Durumlarına Göre İşsizlik Oranları (%)....160
Şekil 104 Eğitim Durumlarına Göre 15+ Yaş İstihdam Oranları (%)....160
Şekil 105 Konya ve Karaman İllerinde Girişim Sayıları....163
Şekil 106 Konya ve Karaman illerinin Son 10 Yıllık Mesleki Bilimsel ve Teknik Girişim Sayıları....164
Şekil 107 Düzey 2 Bölgelerine Göre Mesleki Bilimsel ve Teknik Girişim Sayısının Tüm Girişimlere Oranı 165
Şekil 108 Konya ve Karaman İllerinin Son 10 Yıllık İmalat Sektörü Girişim Sayıları....166
Şekil 109 Düzey 2 Bölgelerine Göre İmalat Sektörü Girişiminin Tüm Girişimlere Oranı (%), 2020....167
Şekil 110 Yıllar İtibariyle Bölgede ve Ülkede Kadının İşgücüne Katılma Oranı (%)....168
Şekil 111 İstatistiki Bölgelerde Cinsiyetlere Göre 2022 Yılı İstihdam Oranları (%)....168

Şekil 112 Yıllar İtibariyle Bölgede ve Ülkede Kadın İşsizlik Oranı (%) 169

Şekil 113 Bölgede ve Ülkede Yüksek Öğretim Mezunu Olan Kadınların İşsizlik Oranı (%) 170

Şekil 114 Konya Karaman ve Türkiye'de Eğitim Durumlarına Göre 15+ Yaş Kadın İstihdam (%) 171

Şekil 115 İlköğretim Düzeyinde Net Okullaşma Oranları (%) 173

Şekil 116 Ortaöğretim Düzeyinde Net Okullaşma Oranları (%) 174

Şekil 117 İlköğretim Düzeyinde Kız Çocuklarının Net Okullaşma Oranları (%) 174

Şekil 118 Konya Karaman Bölgesi'nde Kız ve Erkek Çocukları Net Okullaşma Oranları 175

Şekil 119 Ortaöğretim Düzeyinde Kız Çocuklarının Net Okullaşma Oranları (%) 176

Şekil 120 TR52 Bölgesi İlçelerinde İlkokul ve Ortaokul Düzeylerinde Taşımalı Eğitim Sistemine Dâhil Öğrenci Sayısı Oranı (%) 177

Şekil 121 Okuma Yazma Bilmeyenlerin Oranı 178

Şekil 122 Okuma Yazma Bilmeyenlerin Oranı (Kadın-Erkek) 180

Şekil 123 Yüz bin Kişi Başına Düşen Hastane Yatak Sayısı 181

Şekil 124 Yüz bin Kişi Başına Toplam Hastane Yatak Sayısı 181

Şekil 125 Bin Kişi Başına Düşen Hekim Sayısı 182

Şekil 126 Bin Kişi Başına Düşen Toplam Hekim Sayısı 182

Şekil 127 Bebek Ölüm Hızı (‰) 183

Şekil 128 Beş Yaş Altı Ölüm Hızı (‰) 183

Şekil 129 Kaba Ölüm Hızı (‰) 184

Şekil 130 Ölüm Nedenleri 184

Şekil 131 Kaba Boşanma Hızı (‰) 185

Şekil 132 Kaba İntihar Hızı ($\%_{000}$) 185

Şekil 133 Gini Katsayısı (Eşdeğer Hanehalkı Kullanılabilir Fert Gelirine Göre) 187

Şekil 134 Eşdeğer Hanehalkı Kullanılabilir Fert Gelirine Göre P80/P20 Oranı 188

Şekil 135 Yoksulluk Oranları, Yoksulluk Riski: %60 190

Şekil 136 Yoksulluk Oranları (Yoksulluk Riski %60) 190

Şekil 137 Kır-Kent Nüfuslar 192

Şekil 138 Konya Karaman Bölgesi İlçelerinde SEGE ve Kademelenme İlişkisi (Mekânsal Tipoloji) 197

Şekil 139 Konya Karaman Bölgesi İlçelerinde SEGE ve Kademelenme İlişkisinde 1. Bölge İlçelerinin hizmet sağlama oranları ve SEGE ilişkisi (Alt Bölge Merkezleri) 199

Şekil 140 Konya ve Karaman Demiryolu Türlerine Göre Hat Uzunlukları 221

Şekil 141 Ülkelere Göre Konya Havalimanına Gelen Giden Yolcu Sayıları (2021) 224

Şekil 142 Konya Karaman Bölgesi'nin Tarım Alanları ve Kullanılabilir Su Kaynakları Bakımından Ülke İçindeki Payı 231

Şekil 143 TR52 İlleri ve Türkiye Tarımda Dekar Başına Düşen Kullanılabilir Su Miktarı, m^3 231

Şekil 144 Konya Karaman İlleri Senelere Göre Ortalama PM10 Değerleri 239

Şekil 145 Konya Karaman Bölgesi 5 Yıllık Ortalama SO2 Değerleri 240

Şekil 146 Avrupa Yeşil Mutabakatına Yönelik Politika Başlıkları 248

Şekil 147 Türkiye İhracatının 30 Euro İçin Maruz Kalabileceği Toplam Karbon Maliyeti 250

Şekil 148 Türkiye İhracatının 50 Euro İçin Maruz Kalabileceği Toplam Karbon Maliyeti 250

Şekil 149 Türkiye Enerji Üretimi Kaynaklara Göre Kurulu Güç, (MW) 253

Şekil 150 Konya Karaman Bölgesi Sektörler İtibariyle Enerji Tüketimi (%) 254

Şekil 151 Konya Karaman Bölgesi Enerji Kaynakları Kurulu Güç Oranları, (%) 255

Şekil 152 Konya Karaman İllerine Ait Günlük Güneşlenme Süreleri (saat) 257

Şekil 153 Konya Karaman İllerine Ait Global Radyasyon Değerleri (kWh/m2-gün) 258

HARİTA DİZİNİ

Harita 1 Bölgelere Göre Çalışan Başına Katma Değer Endeksi, 2021 27

Harita 2 Bölgelere Göre Kişi Başına Katma Değer Endeksi, 2021 28

Harita 3 Makine ve Teçhizat Sektöründe Bölge İhracatının %50'sini Oluşturan Ülkeler 40

Harita 4 Gıda Ürünleri ve İçecek Sektöründe Bölge İhracatının %50'sini Oluşturan Ülkeler 41

Harita 5 Motorlu Kara Taşıtı ve Römorklar Sektöründe Bölge İhracatının %50'sini Oluşturan Ülkeler 42

Harita 6 Metal Eşya Sanayi Sektöründe Bölge İhracatının %50'sini Oluşturan Ülkeler 44

Harita 7 Plastik ve Kauçuk Ürünleri Sektöründe Bölge İhracatının %50'sini Oluşturan Ülkeler 45

Harita 8 Tarım ve Hayvancılık Sektöründe Karaman İhracatının %50'sini Oluşturan Ülkeler 46

Harita 9 İllere Göre Marka Tescil Sayıları, 2021 (10.000 Kişi Başına) 51

Harita 10 İllere Göre Patent Tescil Sayıları (10.000 Kişi Başına) 53

Harita 11 İllere Göre Endüstriyel Tasarım Tescil Sayıları, 2021 (10.000 Kişi Başına) 55

Harita 12 İllere Göre 1000 Kişi Başına Düşen Yüksek Lisans ve Doktora Mezun Sayısı, 2020 57

Harita 13 İllerin Yatırım Teşvik Belge Sayıları ve Ülke İçindeki Oranları 66

Harita 14 İllerde Kurulan Yabancı Şirket Sayısı 69

Harita 15 Konya Karaman Bölgesi'nin Rekabetçi Sektörleri 85

Harita 16 Gıda Sektörü, İlçeler Düzeyinde İş Yeri ve Çalışan Sayıları 86

Harita 17 Ana Metal Sanayi, İlçeler Düzeyinde İş Yeri ve Çalışan Sayıları 87

Harita 18 Makine ve Ekipman İmalatı, İlçeler Düzeyinde İş Yeri ve Çalışan Sayıları 88

Harita 19 Motorlu Kara Taşıtı Ve Römork İmalatı, İlçeler Düzeyinde İş Yeri ve Çalışan Sayıları 89

Harita 20 Fabrikasyon Metal Ürünleri Sektörü, İlçeler Düzeyinde İş Yeri Ve Çalışan Sayıları 90

Harita 21 Hidrolojik Yapı 95

Harita 22 Konya Karaman Bölgesi Kuraklık Analizi 98

Harita 23 Konya Karaman Bölgesi Arazi Varlığı 102

Harita 24 Konya Karaman Bölgesi İlçelere Göre Tarım Alanlarının Büyüklüğü 103

Harita 25 İllere Göre Bitkisel Üretim Miktarı 106

Harita 26 İllere Göre Bitkisel Üretim Değeri 107

Harita 27 Tahıl Üretiminin İllerde Yığınlaşması 108

Harita 28 Konya Karaman Bölgesi İlçelere Göre Bitkisel Üretim Miktarı 110
Harita 29 Meyve Sebze ve Tahıl Üretimlerinin İlçelerde Yığınlaşması 111
Harita 30 İllere Göre Buğday Üretimi 114
Harita 31 İlçelerde Buğday Üretimi ve Verimlilik 115
Harita 32 İllere Göre Şeker Pancarı Üretimi 116
Harita 33 İlçelerde Şeker Pancarı Üretimi 117
Harita 34 İllere Göre Dane ve Silajlık Mısır Üretimi 118
Harita 35 İlçelerde Mısır Üretimi ve Verim 119
Harita 36 İllere Göre Toplam Elma Üretimleri 120
Harita 37 İlçelerde Toplam Elma Üretimi ve Verim 121
Harita 38 İllere Göre Kiraz Üretimleri 122
Harita 39 İlçelerde Kiraz Üretimi ve Verim 123
Harita 40 İllerin Çilek Üretimi 124
Harita 41 İlçelerde Çilek Üretimi 125
Harita 42 İllere Göre Büyükbaş Hayvan Sayıları ve Süt Üretim Miktarı (ton) 128
Harita 43 İlçelerin Büyükbaş Hayvan Sayısı ve Süt Üretim 129
Harita 44 İllerin Küçükbaş Hayvan Sayıları ve Süt Üretimleri 131
Harita 45 İlçelerde Küçükbaş Hayvan Sayıları ve Süt Üretimi 132
Harita 46 İller Düzeyinde Sit Alanları Sayıları 144
Harita 47 Konya Karaman Bölgesi Turizm Potansiyelleri 145
Harita 48 İl Nüfusları 146
Harita 49 İlçe Nüfusları 147
Harita 50 İlçelerin Yaşlanma Eğilimleri 151
Harita 51 İlçelerin 2014-2021 Yılları Arası Nüfus Artış Oranı (‰) 152
Harita 52 Bölgenin Göç Hareketleri 154
Harita 53 Girişim Sayılarının 15-64 Yaş Grubu Nüfusa Göre Oransal Dağılımı 162
Harita 54 İllere Göre Mesleki Bilimsel ve Teknik Girişimlerin Toplam Girişim İçindeki Payı 164
Harita 55 İllerin İmalat Sektörü Girişim Sayılarının Toplam Girişim İçindeki Payı 166

Harita 56 Kadın İstihdam Oranı (%) 169
Harita 57 Kız Çocuklarının Okullaşma Oranları 175
Harita 58 Konya Karaman Bölgesi'nde İlçeler Bazında Okuma Yazma Bilmeyenlerin Oranı 179
Harita 59 Gini Katsayısı (Eşdeğer Hanehalkı Kullanılabilir Fert Gelirine Göre) 187
Harita 60 Eşdeğer Hanehalkı Kullanılabilir Fert Gelirine Göre P80/P20 oranı 188
Harita 61 Yıllık Ortalama Eşdeğer Hanehalkı Kullanılabilir Fert Geliri 189
Harita 62 Yoksulluk Oranı 191
Harita 63 Konya Karaman Bölgesi SEGE Sonuçları 193
Harita 64 YER-SİS Sonuçlarına Göre Yerleşimlerin Kademesi ve Hinterlantları 195
Harita 65 Konya Karaman Bölgesi İlçelerinin Kentsel Kademeleri 195
Harita 66 Konya Karaman Bölgesi Alt Bölgeleri 200
Harita 67 Akşehir Alt Bölgesi 201
Harita 68 Akşehir Alt Bölgesi İlçelerine İlişkin Tespit ve Öneriler 202
Harita 69 Ereğli Alt Bölgesi 203
Harita 70 Ereğli Alt Bölgesi İlçelerine İlişkin Tespit ve Öneriler 205
Harita 71 Beyşehir-Seydişehir Alt Bölgesi 206
Harita 72 Beyşehir-Seydişehir Alt Bölgesi İlçelerine İlişkin Tespit ve Öneriler-1 208
Harita 73 Beyşehir Seydişehir Alt Bölgesi İlçelerine İlişkin Tespit ve Öneriler-2 209
Harita 74 Ermenek Alt Bölgesi 210
Harita 75 Ermenek Alt Bölgesi İlçelerine İlişkin Tespit ve Öneriler 211
Harita 76 Bölgesel Gelişme Ana Odakları Hinterlandında Kalan İlçeler 212
Harita 77 Bölgesel Gelişme Ana Odakları Hinterlandında Kalan İlçelere İlişkin Tespit ve Öneriler. 213
Harita 78 Bölgesel Gelişme Ana Odakları Hinterlandında Kalan İlçelere İlişkin Tespit ve Öneriler 214
Harita 79 BGUS Mekânsal Tipolojiler 217
Harita 80 Konya Karaman Bölgesi 2014-2021 İl ve Devlet Yolları Toplam Trafik Hacimleri 218
Harita 81 Karayolu Hizmet Düzeyi Projeksiyonu 219
Harita 82 Ulaşım ve Lojistik Ana Planında Konya Karaman Bölgesi Karayolları 220
Harita 83 Ulaştırma ve Lojistik Ana Planı 2053 Hedef Yılı Karayolu Projeleri 220

Harita 84 Demiryolu Hatları-2023 221
Harita 85 Ulaştırma ve Lojistik Ana Planında Hedef Yıllara İlişkin Demiryolu Projeleri 222
Harita 86 Ulaştırma ve Lojistik Ana Planında Lojistik Merkezler 223
Harita 87 Ulaştırma ve Lojistik Ana Planı Konya Karaman Bölgesi Kararları 223
Harita 88 Mevcut ve Planlanan Havalimanları 224
Harita 89 Mersin Limanı'na Erişilebilirlik 225
Harita 90 İzmir Limanı'na Erişilebilirlik 226
Harita 91 İlçelerin Denizyolu ve Havayolu Erişilebilirlik Düzeyleri 226
Harita 92 İlçelerin Karayolu ve Demiryolu Erişilebilirlik Düzeyleri 227
Harita 93 Konya Karaman Bölgesi İlçelerinin Bütünleşik Erişilebilirlik Düzeyleri 228
Harita 94 Türkiye Yıllık Alansal Yağış Dağılımı, 1991-2020 229
Harita 95 Ortalama Yıllık Yağış Miktarı Değişimi 2051-2060 Senaryosu 230
Harita 96 Konya Karaman Bölgesi Yıllık Yeraltı Su Çekimlerinin Yıllık Yeraltı Su Beslenmesine Oranı 232
Harita 97 Kişi Başına Düşen Su Miktarı 2020 ve 2050 233
Harita 98 Konya Karaman Bölgesi Kuraklık Analizi 234
Harita 99 Türkiye Çölleşme Hassasiyet Haritası, 2021 235
Harita 100 Türkiye'de Karstlaşma Gerçekleşebilecek Alanlar ve Obrukların Dağılımı 236
Harita 101 Karapınar Bölgesi Obruk Haritası 237
Harita 102 Konya Kapalı Havzası Su Kalitesi 241
Harita 103 İllerin Toplam Enerji Santrali Kurulu Güç Değerleri (Yenilenebilir ve fosil kaynaklar) 254
Harita 104 Türkiye Geneli Toplam Güneş Radyasyon Değerleri 256
Harita 105 Konya ili Güneş Radyasyonu Değerleri 257
Harita 106 Türkiye Rüzgâr Hızı Değerleri 259
Harita 107 Konya Karaman İlleri Rüzgar Potansiyeli Değerleri 260
Harita 108 Konya Karaman Bölgesi Jeotermal Kaynakları 261

TANIMLAR

ALT BÖLGE: İşsizliğin yoğun olduğu, göç veren ilçelere coğrafi olarak daha yakın, bunlara hizmet verme potansiyeli görece daha yüksek ve yakın çevresiyle sıkı fonksiyonel ilişkiler kuran ilçe merkezleri ile kendisinin etkisi altında kalan diğer ilçe merkezlerini kapsamaktadır. Alt bölgeler; mal, hizmet, ev ile iş arasındaki yolculuk hareketleri bakımından birbirleri ile daha yoğun ilişki kuran ilçeleri kapsamaktadır. Alt bölgeler yönetsel sınırları, idari sınırlarla çakışmayan, yani fonksiyonel ilişkiler açısından o sınırları aşabilen mekânsal oluşumlardır.

ARAZİ TOPLULAŞTIRMA: Arazilerin doğal ve yapay etkilerle bozulmasını ve parçalanmasını önlemek, parçalanmış arazilerde ise; doğal özellikleri, kullanım bütünlüğü ve mülkiyet hakları gözetilerek birden fazla arazi parçasının birleştirilip ekonomik, ekolojik ve toplumsal yönden daha işlevsel yeni parsellerin oluşturulması ve bu parsellerin arazi özellikleri ve alanı değerlendirilerek kullanım şekillerinin belirlenmesi, köy ve arazi gelişim hizmetlerinin sağlanması şeklinde tanımlanır.

AZOTOKSİT (NO_2): İnsan sağlığını en çok etkileyen azot oksit türü olması itibari ile NO2 kentsel bölgelerdeki en önemli hava kirleticilerinden biridir. NO_2; trafik, ısınma ve sanayi bölgelerinde oluşan bir kirleticidir. Ana kaynakların başında kara, hava ve deniz trafiğindeki araçlar ve endüstriyel tesislerdeki yakma kazanları gelmektedir. İnsan sağlığına etkileri açısından, sağlıklı insanların çok yüksek NO_2 derişimlerine kısa süre dahi maruz kalmaları, şiddetli akciğer tahribatlarına yol açabilir. Kronik akciğer rahatsızlığı olan kişilerin ise bu derişimlere maruz kalmaları, akciğerde kısa vadede fonksiyon bozukluklara yol açabilir. NO_2 derişimine uzun süre maruz kalınması durumunda ise buna bağlı olarak solunum yolu rahatsızlıklarının ciddi oranda arttığı gözlenmektedir.

BEŞ YAŞ ALTI ÖLÜM HIZI: Doğumdan sonraki beş yıl içinde ölme olasılığıdır. Diğer bir ifade ile belli bir yıl içinde, bin canlı doğum başına düşen, beş yaş altı ölüm sayısını ifade etmektedir.

BEŞERİ SERMAYE: Bireylerin bilgi, yetenek ve tecrübelerinin bileşiminden oluşan ve ekonomik değer yaratmak için kullanılabilecek stok değerdir.

BÖLGESEL GAYRİSAFİ KATMA DEĞER (GSKD): Bir bölgede yerleşik olan üretici birimlerin belli bir dönemde, ekonomik faaliyetleri sonucu yaratmış oldukları tüm mal ve hizmetlerin değerleri toplamından bu mal ve hizmetlerin üretiminde kullanılan girdiler toplamının düşülmesi sonucu elde edilen değerdir.

BÖLGESEL GAYRİSAFİ YURT İÇİ HÂSILA (GSYH): Bölgesel gayrisafi katma değere vergilerin eklenmesi ve sübvansiyonların çıkarılmasıyla bulunan değerdir.

DESTİNASYON: Varış noktasıdır. Kentten büyük, önemli turistik çekiciliklere, çekim merkezlerine, çeşitli etkinliklere, bölge içinde kurulmuş iyi bir ulaşım ağına, gelişim potansiyeline ve turistik tesislerin gelişimi için yeterli coğrafi alana sahip bir bölgedir.

ENDÜSTRİYEL KAYNAK DEĞİŞİMİ/ORTAK KULLANIM UYGULAMALARI: Endüstri ile doğal yaşam ve ekolojik sistemler arasındaki analojiye dayanan ve işletmelerin birbirleri ile hem ekonomik açıdan hem de birbirlerinin ürün ve atıklarını (madde ve enerji) kullanmaları açısından ilişki içinde olan tüm endüstriyel prosesler ağını simgelemektedir.

EŞDEĞER SEKTÖR SAYISI: Bu yöntemle İhracat üzerinde küçük etkisi olan sektörler dışarıda tutularak toplam ihracat üzerinde eşdeğer katkıya sahip ana sektörlerin sayısı hesaplanmaktadır.

$$ESS_t = 1 \Big/ \sum_{k=1}^{n} \frac{X_{k,t}^2}{X_{toplam,t}}$$

$X_{k,t}$= k sektörünün t yılındaki ihracatı $X_{toplam,\,t}$= t yılındaki toplam ihracat

EŞDEĞER ÜLKE SAYISI: Bir ülkenin veya bir bölgenin ihracat yaptığı ülke sayısında önemli artışlar yaşanabilir. Ancak yeni eklenen pazarlara yapılan ihracat miktarı kritik bir öneme sahip olmayabilir. Bu nedenle bölgenin ihracat üzerinde temel öneme sahip ülkeler özellikle incelenmelidir. Bunu tespit edebilmek için ise toplam ihracatımız içinde büyük öneme sahip ülke sayısını gösteren eşdeğer ülke sayısına bakılmalıdır.

$$EÜS_t = 1 \Big/ \sum_{j=1}^{n} \frac{X_{j,t}^2}{X_{toplam,t}}$$

$X_{j,t}$= j sektörünün t yılındaki ihracatı $X_{toplam,\,t}$= t yılındaki toplam ihracat

FONKSİYONEL BÖLGE: Fonksiyonel bölge; coğrafi mekânın sosyal ve ekonomik ilişkiler temelinde tanımlanmasıdır. Bu kapsamda bir fonksiyonel bölgede yer alan mekânsal birimler bölge dışındaki birimlere göre birbirleri ile daha çok ilişkilidir.

GEÇİCİ KORUMA: 2004 tarihli 100 No'lu Birleşmiş Milletler Yürütme Komitesi kararına göre kitlesel sığınmanın varlığından söz edebilmek için uluslararası bir sınıra doğru dikkate değer sayıda insan hareketliliğinin olması, bu hareketliliğin hızlı bir varışla devam etmesi, ev sahibi (karşılayan) devletin yakın dönemde mevcut bireysel sığınma prosedürlerini uygulayamayacak hale gelmesi gerekmektedir. Bu unsurları içeren kitlesel akının süregelir hale gelmesi durumunda geçici koruma sağlanmaktadır.

GİNİ GELİR DAĞILIMI: Gini katsayısı, kişisel gelir dağılımını ölçmek için yaygın olarak kullanılan bir dağılım ölçüsüdür. Bu oran büyüdükçe, dağılımdaki eşitsizlik artıyor demektir. Gini ölçüsü "0 ile 1" arasında değişir. Bir toplumda gelir, adaletli olarak paylaşılmışsa, gini katsayısı "0"a eşit, toplumdaki gelirleri yalnız bir kişi almışsa, gini katsayısı "1" e eşit olmaktadır.

GİNİ HIRSCHMAN ENDEKSİ: Gini Hirschman değerlerindeki artışlar ürün yoğunlaşmasını, azalışlar ise ürün çeşitlenmesini göstermektedir. Gini Hirschman endeksinin alabileceği maksimum değer 100'dür ve bu değerin 100 çıkması o ekonominin sadece tek bir sektöre veya ürüne bağımlı olduğunu göstermektedir.

HASSAS TARIM: Kaynakların ve dışarıdan uygulanan girdilerin kullanımını araziye özgü olarak en küçük homojen bölgeler halinde işletilmesi, girdilerin buna göre optimize edilerek işletilmesine Hassas Tarım denilmektedir.[11]

---

1 www.tgae.gov.tr, Toprak Gübre ve Su Kaynakları Merkez Araştırma Enstitüsü Müdürlüğü web sitesi, Erişim tarihi: 22.04.2013

İSTİHDAM: İşbaşında olanlar ve işbaşında olmayanlar grubuna dâhil olan kurumsal olmayan çalışma çağındaki tüm nüfus istihdam edilen nüfustur.

İŞGÜCÜ: İstihdam edilenler ile işsizlerin oluşturduğu tüm nüfusu kapsar.

İŞGÜCÜNE KATILMA ORANI: İşgücünün kurumsal olmayan çalışma çağındaki nüfus içindeki oranıdır.

İŞSİZ: Referans dönemi içinde istihdam halinde olmayan (kâr karşılığı, yevmiyeli, ücretli ya da ücretsiz olarak hiç bir işte çalışmamış ve böyle bir iş ile bağlantısı da olmayan) kişilerden, iş aramak için son üç ay içinde iş arama kanallarından en az birini kullanmış ve 2 hafta içinde işbaşı yapabilecek durumda olan tüm kişiler işsiz nüfusa dahildirler. Ayrıca, üç ay içinde başlayabileceği bir iş bulmuş ya da kendi işini kurmuş ancak işe başlamak ya da işbaşı yapmak için çeşitli eksikliklerini tamamlamak amacıyla bekleyenler de işsiz nüfus kapsamına dahildirler.

İŞSİZLİK ORANI: İşsiz nüfusun işgücü içindeki oranıdır.

KARBONMONOKSİT (CO): Renksiz, kokusuz, ve tatsız bir gaz olup karbon içeren yakıtların eksik yanması ile ortaya çıkar. Birincil bir hava kirletici olan karbonmonoksit, oksijen eksikliği, tutuşma sıcaklığı, yüksek sıcaklıkta gazın kalıcılık zamanı ve yanma odası türbülansı gibi etkenlerden birinin eksikliğinde tam olmayan bir yanma sonucunda CO_2 yerine meydana gelmektedir. CO'in ana kaynağı trafik ve trafikteki sıkışıklıktır. Sağlık etkileri, akciğer yolu ile kan dolaşımına girerek, kimyasal olarak hemoglobinle bağlanır. Kandaki bu madde, oksijeni hücrelere taşır. Bu yolla, CO organ ve dokulara ulaşan oksijen miktarını azaltır. Sağlıklı kişilerde, daha yüksek seviyelerdeki CO'e maruz kalmak, algılama ve gözün görme gücünü etkileyebilir. Hafif ve daha ağır kalp ve solunum sistemi hastalığı olan kişiler ve henüz doğmamış ve yeni doğmuş bebekler, CO kirliliğine karşı en riskli grubu oluşturur.

KABA ÖLÜM HIZI: Belli bir yıl içinde her bin nüfus başına düşen ölüm sayısıdır.

KİŞİ BAŞINA GAYRİSAFİ YURT İÇİ HÂSILA: Cari fiyatlarla bölgesel gayrisafi yurt içi hâsılanın yıl ortası bölge nüfus tahminine bölünmesi ile bulunan değerdir.

KÜKÜRT DİOKSİT (SO_2): Kükürt oranı yüksek yağların, kömür ve linyitin yakılması ile oluşurlar. SO_2 ayrıca kükürt oranı yüksek bronz ve tunçun eritilmesiyle ortaya çıkmaktadır. SO_2 parametresi sırası ile ısınma, sanayi ve trafik bölgeleri ile oluşan bir kirleticidir. Renksiz bir gaz olan kükürtdioksit (SO_2), atmosfere ulaştıktan sonra sülfat ve sülfürik asit olarak oksitlenir. Diğer kirleticiler ile birlikte büyük mesafeler üzerinden taşınabilecek damlalar veya katı partiküller oluşturur. SO_2 ve oksidasyon ürünleri kuru ve nemli depozisyonlar (asitli yağmur) sayesinde atmosferden uzaklaştırılır.

P80/P20 ORANI: En yüksek gelire sahip yüzde 20'lik grubun gelirinin, en düşük gelire sahip yüzde 20'lik grubun gelirine oranı şeklinde hesaplanmakta ve oran küçüldükçe gelir eşitsizliği azalmaktadır.

PARTİKÜLER MADDE (PM10): Partikül madde terimi, havada bulunan katı partikülleri ifade eder. Bu partiküllerin tek tip bir kimyasal bileşimi yoktur. Katı partiküller insan faaliyetleri sonucu ve doğal kaynaklardan, doğrudan atmosfere karışırlar. Atmosferde diğer kirleticiler ile reaksiyona girerek PM'yi oluştururlar ve atmosfere verilirler. PM10 için gösterilebilecek en büyük doğal kaynak yollardan kalkan tozlardır. Partiküler maddenin esas kaynakları fabrikalar, enerji tesisleri, yakma tesisleri, inşaat faaliyetleri, yangınlar ve rüzgârdır. Partiküllerin boyutu aerodinamik çapları 10 µm'den küçük olanlar PM10 olarak tanımlanmaktadır. Bu partiküller solunum sisteminde depolanabilirler. Astım gibi solunum rahatsızlıklarını kötüleştirebilir, erken ölümü de içeren çeşitli ciddi sağlık etkilerine sebep olurlar.

TARLA İÇİ GELİŞTİRME HİZMETLERİ (TİGH): Uygulama alanı ilan edilmiş alanlarda çiftçi ailelerinin gelir seviyelerinin ve refah düzeylerinin yükseltilmesi için, arazi toplulaştırma işlemlerinin yol, sulama kanalı, tasfiye, teraslama vb. işlemlerle birlikte yapılmasıdır.

TEMİZ ÜRETİM: Hammadde ve enerjiyi daha az kullanmayı, yeniden kullanım ve geri dönüşümü artırmayı, daha az atık oluşturmayı ve tehlikeli atık miktarını azaltmayı amaçlayan çevreye duyarlı bir atık yönetim yaklaşımıdır.

TR52: Konya Karaman illerini kapsayan bölgedir.

UZAKTAN ALGILAMA SİSTEMLERİ: Gerçek bir fiziksel temasta bulunmadan dünya yüzeyi hakkında bilgi toplama teknolojisine verilen addır.

VERİMLİLİK: Üretim sürecine sokulan çeşitli faktörlerle (girdiler) bu sürecin sonunda elde edilen ürünler (çıktılar) arasındaki ilişkiyi ifade eder.

VOLLRATH ANALİZİ: İhracat performansını dikkate alarak, bir bölgedeki bir malın/sektörün ihracatının bölgenin toplam ihracatı içindeki göreli payının ülkede o malın/sektörün ihracat açısından göreli payına oranını gösteren analizdir. B>1 ise, o mal/sektör için bir karşılaştırmalı üstünlük mevcut demektir. Balassa'nın RCA teorisini ortaya atmasından sonra, Vollrath (1991), RCA için ithalatı da dikkate alan bir başka alternatif yöntem geliştirmiştir. Bu yöntemde; RCA, Göreli İhracat Üstünlüğü (Relative Export Advantage- RXA) (Balassa indeksine eşittir) ile Göreli İthalat Üstünlüğü (Relative Import Advantage-RMA) arasındaki fark şeklinde hesaplanmaktadır.

Vollrath RCA = RXA - RMA

Dolayısıyla,

Vollrath RCA = (Xij / Xit) / (Xnj / Xnt) - (Mij / Mit) / (Mnj / Mnt) olmaktadır.

Vollrath, RCA değerinin sıfırdan büyük/(küçük) olması durumunda rekabet gücü olduğunu/(olmadığını) ifade etmektedir.

YAŞ BAĞIMLILIK ORANI: Bir ülkede çalışan "15-64" yaş grubundaki her 100 kişinin, bakmakla yükümlü olduğu çalışmayan "0-14" yaş grubu ile "65+" yaş grubundaki kişi sayısıdır. Bu oran çocuklar için ve yaşlılar için ayrı ayrı olarak da hesaplanmaktadır. **Çocuk bağımlılık oranı:** "15-64" yaş grubundaki her 100 kişi için "0-14" yaş grubundaki kişi sayısıdır**. Yaşlı bağımlılık oranı:** "15-64" yaş grubundaki her 100 kişi için "65 ve daha yukarı" yaş grubundaki kişi sayısıdır.

YOKSULLUK: Gıda, temiz içme suyu, barınma, sağlık ve eğitim gibi temel insani ihtiyaçların dahi karşılanamaması durumudur.

YIĞINLAŞMA(YOĞUNLAŞMA) ORANI (LQ: Location Quotient): Bir sektörün belli bir bölgedeki yığılmasını ulusal referansla ölçmeye yaramaktadır. Bir sektörün LQ değerinin 1'den büyük çıkması sektörün o ilde yığınlaştığını göstermektedir. Yani yığınlaşma oranının 1'den büyük olması; ilin bu sektörde Türkiye ortalamasından daha iyi olduğu, 1'den küçük olması ise Türkiye ortalamasının altında kaldığı anlamına gelmektedir. Yığınlaşma oranı aşağıda belirtilen formül ile hesaplanmaktadır.

LQi = (ai/at)/(Ai/At)

- ai = a İlinin i sektöründeki üretimi
- at = a İlinin toplam üretimi
- Ai = Türkiye'nin i sektöründeki üretimi
- At = Türkiye'nin toplam üretimi

İKTİSADİ EĞİLİMLER

Bölgesel rekabet gücü; serbest ve adil piyasa koşullarında (ithalat kısıtlamalarının ve suni engellerin olmadığı bir ticari ortamda) bir bölgenin, ulusal ve uluslararası piyasalarda talep edilen mal ve hizmetlerin üretilmesini gerçekleştirirken, aynı zamanda bölge vatandaşlarının reel gelirini artırabilme ve yaşam koşullarının iyileştirilmesini sağlayabilme yeteneği olarak tanımlanabilir. Bu bakımdan her bölgenin rekabet gücü farklı unsurlara dayanmaktadır. Temel altyapı, teknolojik altyapı, bilgi altyapısı ve mekânın niteliği, erişilebilirlik kapasiteleri, beşeri kaynaklar, girişimcilik kültürü, sektörel yoğunlaşmalar, uluslararasılaşma, yenilik, yönetişim, kurumsal kapasite, uzmanlaşma gibi unsurlara olan sahiplik düzeyi, bölgeleri rekabet gücü açısından birbirinden farklılaştırmaktadır. Rekabet gücü yüksek olan bölgeler, ulusal ve küresel pazarlarda, ülkedeki diğer bölgelere oranla daha başarılı olacaklar ve bölge insanına daha yüksek bir hayat standardı sunacaklardır. Bu bölümde Konya Karaman Bölgesi'nin ulusal ve küresel rekabet avantajı bakımından sahip olduğu fırsatlar ve karşılaştığı tehditler iktisadi boyutlarıyla ele alınmıştır.

1. MAKROEKONOMİK EĞİLİMLER

GSKD (Gayri Safi Katma Değer) bir bölgede yerleşik ekonomik birimlerin belli bir dönemde bu bölgedeki ekonomik faaliyetleri sonucunda ürettikleri mal ve hizmetlerin (çıktı) değerinden, bu üretimde bulunabilmek için kullandıkları mal ve hizmetler (ara tüketim) değerinin çıkarılması sonucu elde edilen değerdir.

Bir ekonomide çalışan başına yaratılan katma değer o bölgedeki çalışanların iş süreçlerindeki verimliliği ile doğru orantılıdır. Nitekim verimlilik arttıkça bölgelerdeki kişi başına GSKD de doğru orantılı olarak artmaktadır.

Dolayısıyla işletmelerdeki verimlilik bölgesel rekabet edebilirlik açısından üzerinde önemle durulması gereken bir konudur. Bu nedenle de çalışanların iş ortamı, kurumsal kültür, profesyonellik, ücret politikası, bilgi ve beceri düzeyleri gibi verimi doğrudan etkileyen unsurların planlama tedbirleri açısından irdelenmesi gerekmektedir.

2021 yılı verilerine göre, ülkemizin GSKD'nin yaklaşık %30'unu İstanbul tek başına sağlamaktadır. Bu tek kutuplu büyüme olgusu gelişmekte olan ülkelerin çoğunda görülebilir. İstanbul'un yarattığı katma değer, kendisinden hemen sonra gelen Ankara'da yaratılan katma değerin 3 katından fazladır. Ulusal düzeyde yaratılan katma değerin neredeyse üçte birinin İstanbul'da toplanması diğer bölgelerin görece daha düşük performansına işaret etmektedir.

1.1 TÜRKİYE'DE YARATILAN GAYRİ SAFİ KATMA DEĞERE BÖLGENİN KATKISI

2021 yılı Konya Karaman Bölgesi, cari fiyatlarla 149.617.322 TL ile ülkede yaratılan GSKD'nin %2,31'ini oluşturmakta ve 26 bölge arasında 13. sırada yer almaktadır.

Bölgede 2021 yılında 15-64 yaş arasında istihdam edilen toplam 826.000 kişinin yarattığı çalışan başına GSKD ise 181.135 TL olarak hesaplanmıştır. İstanbul, TR42 (Kocaeli, Sakarya, Düzce, Bolu, Yalova), Ankara, İzmir, TR21 (Tekirdağ, Edirne, Kırklareli), TR41 (Bursa, Eskişehir, Bilecik) ve TRC3 (Mardin, Batman, Şırnak, Siirt) Bölgeleri çalışan başına gayri safi katma değer miktarı bakımından ülke ortalamasının üzerinde performans gösteren bölgeler olarak ön plana çıkmaktadır.

Şekil 1 Çalışan Başına Yaratılan GSKD, Cari Fiyatlar ile TL, 2021

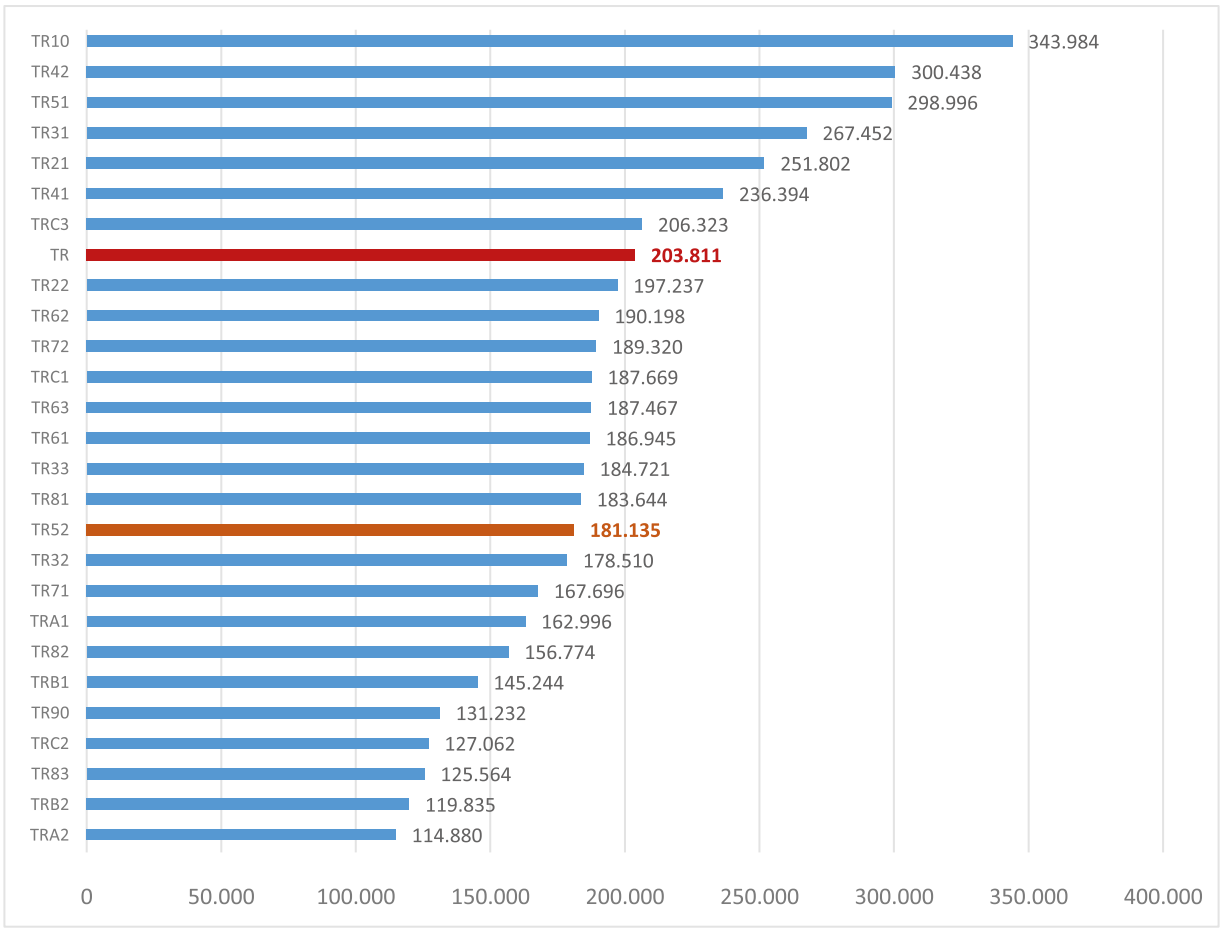

Kaynak: TÜİK işgücü ve GSKD istatistikleri kullanılarak MEVKA tarafından hesaplanmıştır.

Türkiye'de 2020 yılında yaratılan kişi başına ve çalışan başına GSKD 100 olarak sabitlendiğinde **Konya Karaman Bölgesi'nin gerek çalışan başına gerekse kişi başına yarattığı katma değer ülke ortalamasının altında kalmaktadır.**

Şekil 2 Bölgelere Göre Çalışan Başına Katma Değer Endeksi 2021 (Türkiye: 100)

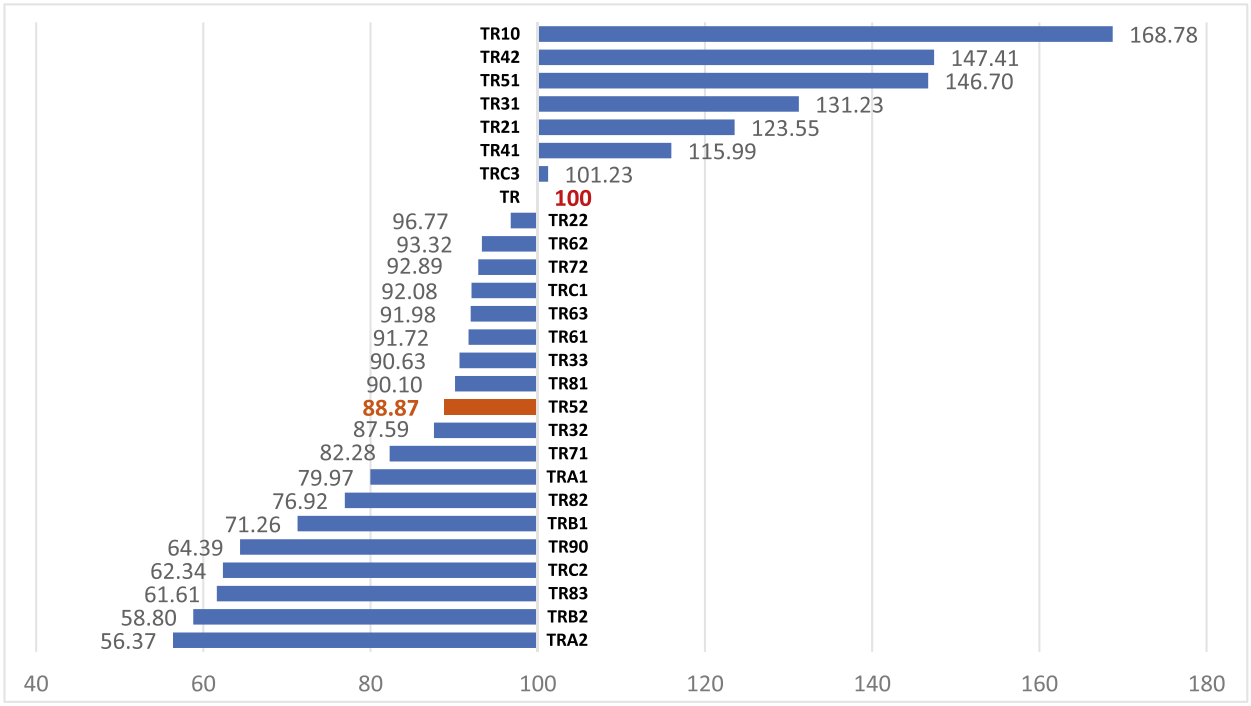

Kaynak: TÜİK işgücü ve GSKD istatistikleri kullanılarak MEVKA tarafından hesaplanmıştır.

Bölgelerin Çalışan Başına Katma Değer Endeksine göre İstanbul, TR42 (Kocaeli, Sakarya, Düzce, Bolu, Yalova), Ankara, İzmir, TRC3 (Mardin, Batman, Şırnak, Siirt) ve TR41 (Bursa, Eskişehir, Bilecik) Bölgeleri çalışan başına ülke ortalamasının üzerinde performans gösteren bölgeler olarak ön plana çıkmaktadır. TRC3 Bölgesi'ni oluşturan Mardin, Batman, Şırnak, Siirt illerinde ortalama endeks değerinin ülke ortalamasının üzerinde olması dikkat çekmektedir. En düşük değere sahip bölgeler ise TRA2 (Ağrı, Kars, Iğdır, Ardahan), TRB2 (Van, Muş, Bitlis, Hakkâri), TR83 (Samsun, Tokat, Çorum, Amasya) Bölgeleridir.

Harita 1 Bölgelere Göre Çalışan Başına Katma Değer Endeksi, 2021

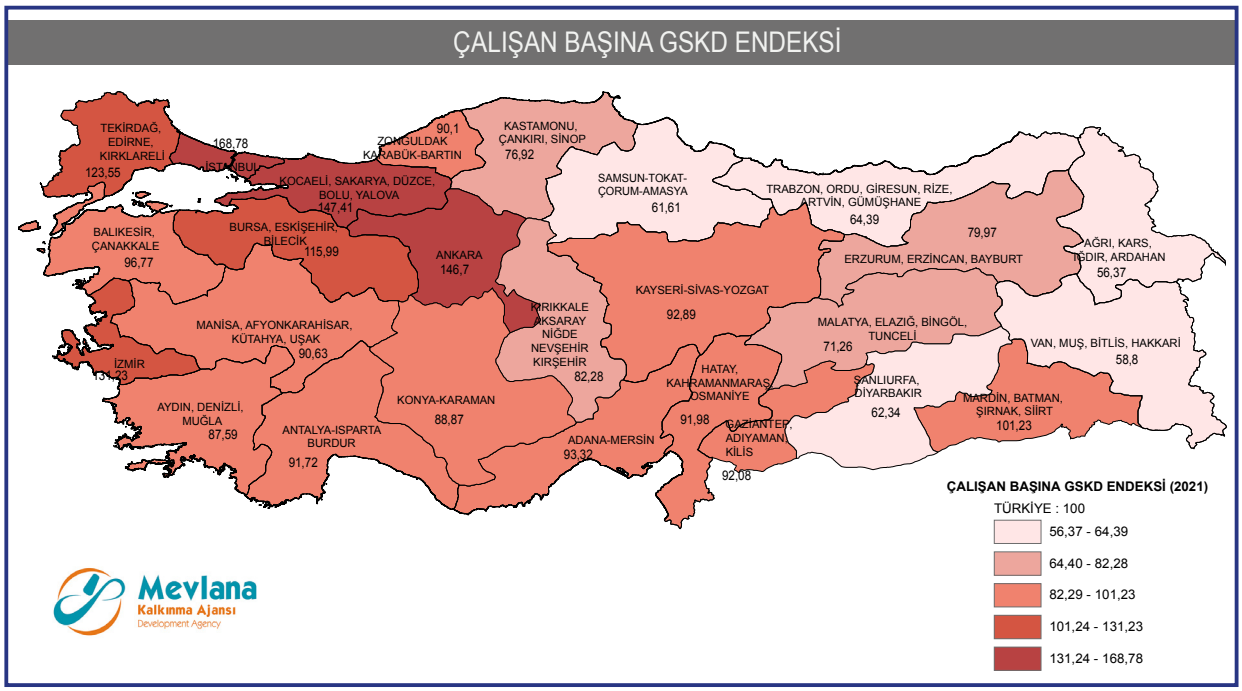

Kaynak: TÜİK işgücü ve GSKD istatistikleri kullanılarak MEVKA tarafından hesaplanmıştır.

Konya Karaman Bölgesi ulusal ortalamanın altında kalmakta olup 88,87 değeriyle 26 bölge arasında 15. sırada yer almaktadır.

Şekil 3 Bölgelere Göre Kişi Başına Katma Değer Endeksi, 2021 (Türkiye: 100)

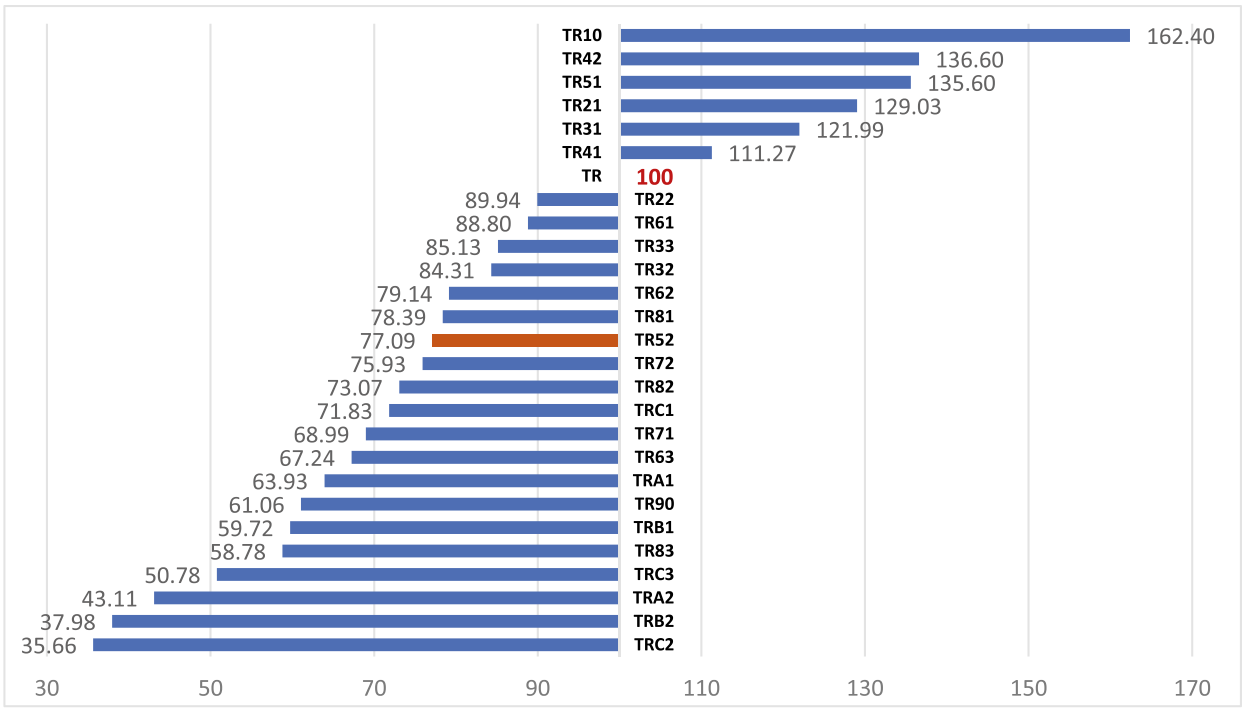

Kaynak: TÜİK işgücü ve GSKD istatistikleri kullanılarak MEVKA tarafından hesaplanmıştır.

Bölgelerin Kişi Başına Katma Değer Endeksine göre TR10 (İstanbul), TR42 (Kocaeli-Sakarya-Düzce-Bolu-Yalova), TR51 (Ankara), TR21 (Tekirdağ-Edirne, Kırklareli), TR31 (İzmir) ve TR41 (Bursa, Eskişehir, Bilecik) Bölgeleri ulusal ortalamanın üstünde kalan bölgelerdir. En düşük değerlere sahip bölgeler ise; TRC2 (Şanlıurfa, Diyarbakır), TRB2 (Van, Muş, Bitlis, Hakkâri) ve TRA2 (Ağrı, Kars, Iğdır, Ardahan) Bölgeleridir.

Harita 2 Bölgelere Göre Kişi Başına Katma Değer Endeksi, 2021

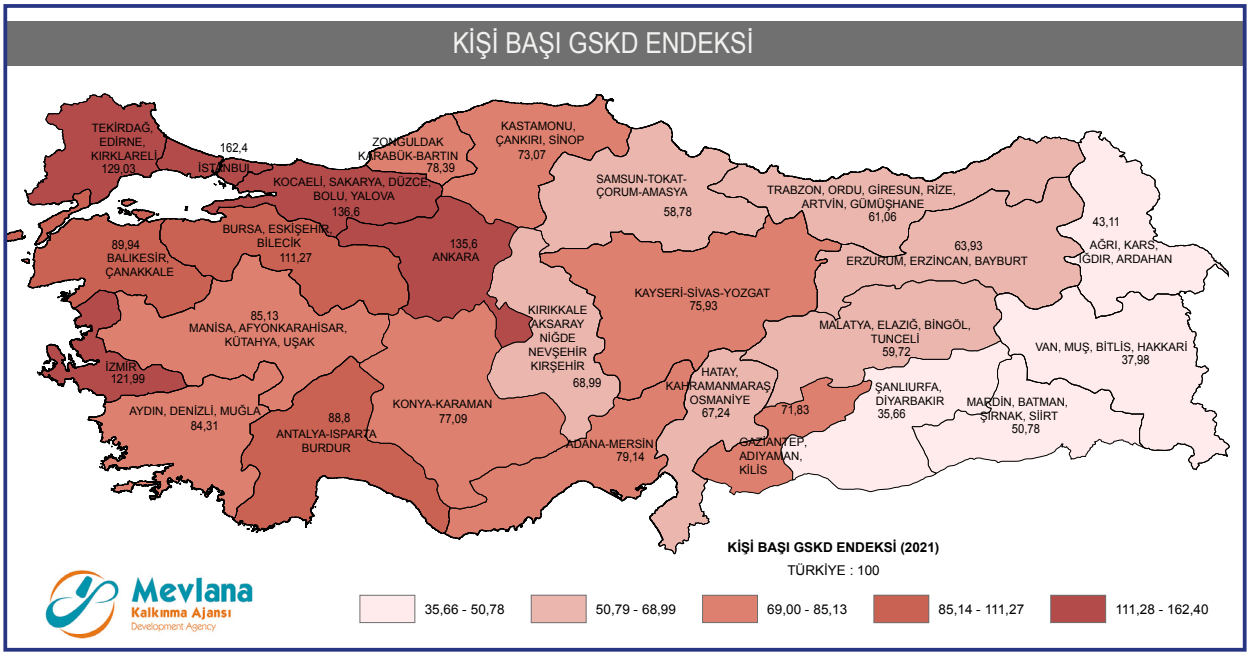

Kaynak: TÜİK işgücü ve GSKD istatistikleri kullanılarak MEVKA tarafından hesaplanmıştır.

Konya Karaman Bölgesi ulusal ortalamanın altında kalmakta olup 77,09 değeriyle 26 bölge arasında 13. sırada yer almaktadır. 2024-2028 Konya Karaman Bölge Planı'nın en temel amaçlarından biri, ulusal ortalamanın altında kalan bölge çalışan ve kişi başına GSKD'ini 2028 yılına kadar ulusal ortalamaya yakınsamak olmalıdır.

Şekil 4 Konya Karaman Bölgesi'nin Ülkede Yaratılan GSYH İçindeki Payı (%)

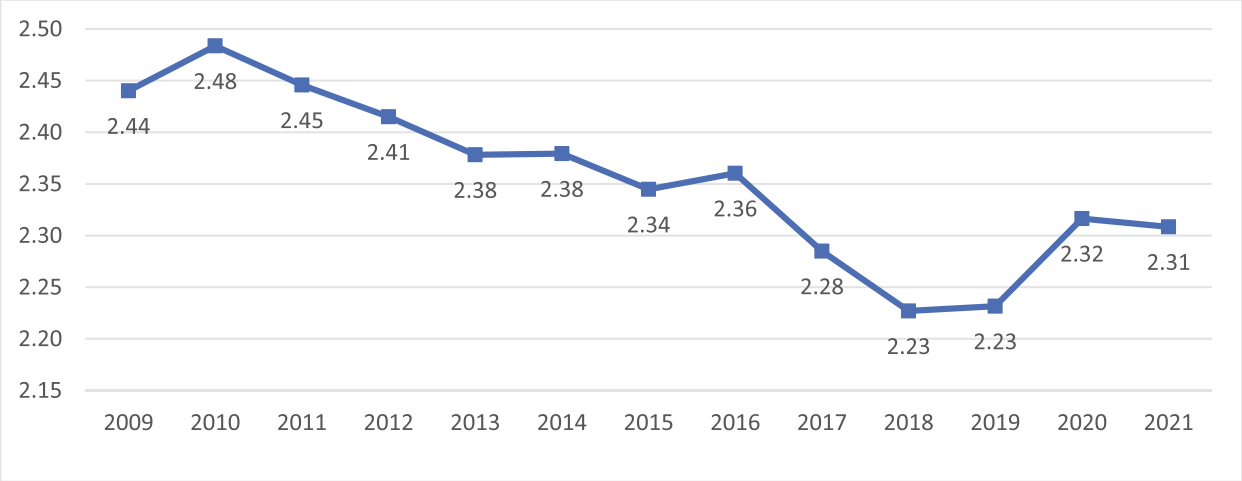

Kaynak: TÜİK Ulusal Hesaplar istatistikleri, 2021

Bölgede yaratılan GSYH ülke genelinde yaratılan GSYH'nin yaklaşık %2,31'ini oluşturmaktadır. Bölgenin GSYH'den aldığı pay 2010 yılından itibaren azalma eğilimine girmiş olup 2020 yılında tekrar artmasına rağmen 2009 yılındaki seviyesine ulaşamamıştır.

Şekil 5 Kişi Başı GSYH'nin Yıllara Göre Değişimi (Dolar)

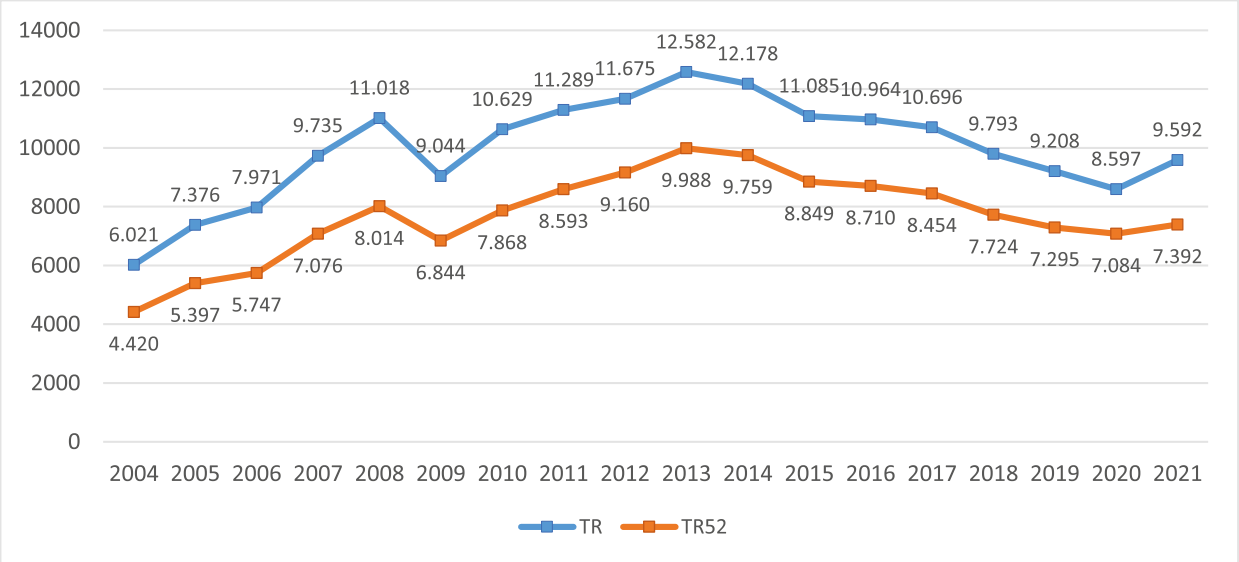

Kaynak: TÜİK Ulusal ve Bölgesel İstatistikler, 2021

Konya Karaman Bölgesi'nin kişi başı GSYH değeri ülke ortalamasının altındadır. Kişi Başı GSYH'nin yıllara göre değişimine dolar bazında bakıldığında 2013 yılından itibaren gerek ülke genelinde gerekse bölgede belirgin bir azalış yaşanmıştır.

Şekil 6 Kişi Başı GSYH'nin Yıllara Göre Değişimi (TL)

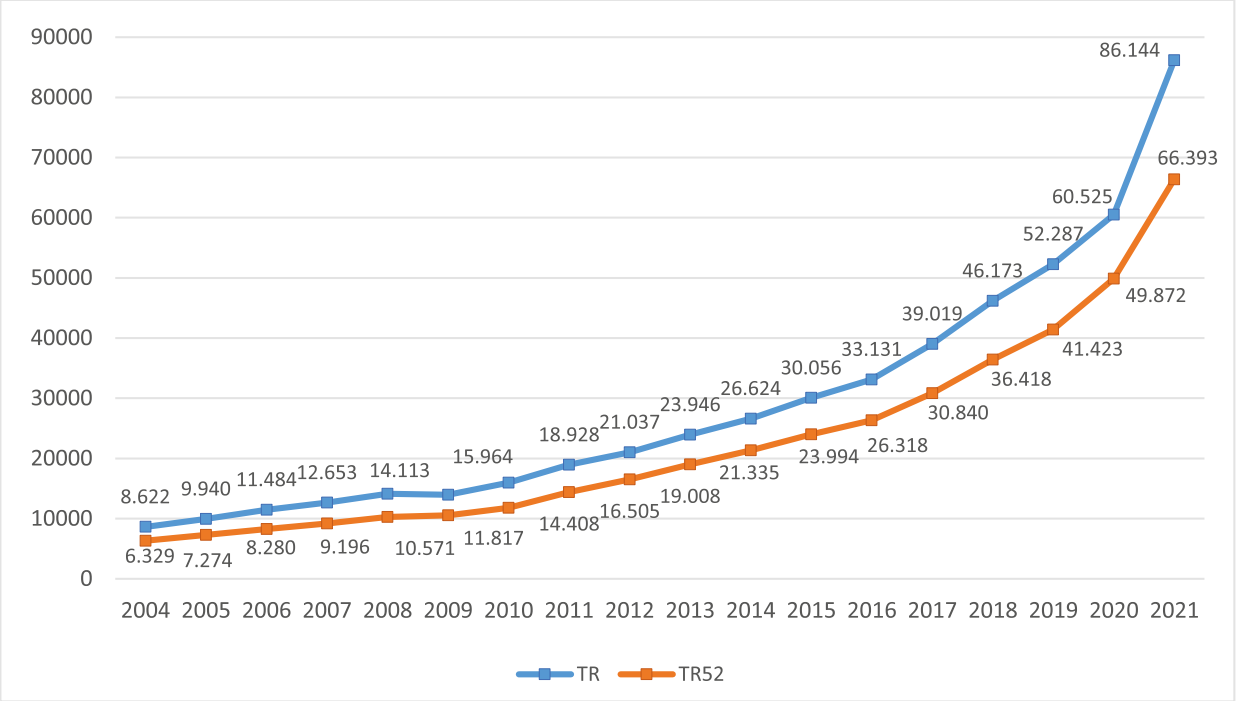

Kaynak: TÜİK Ulusal ve Bölgesel İstatistikler, 2021

Kişi Başı GSYH'nin TL bazında yıllara göre değişimine bakıldığında 2004 yılından itibaren gerek bölgede gerekse ülke genelinde süreklilik arz eden bir artış dikkati çekmektedir. Konya Karaman Bölgesinde kişi başı gelir 2021 yılında 2004 yılına göre 10 katın üstünde artış göstermiştir.

Şekil 7 Konya Karaman Bölgesi Dolar ve TL Bazında Kişi Başı GSYH

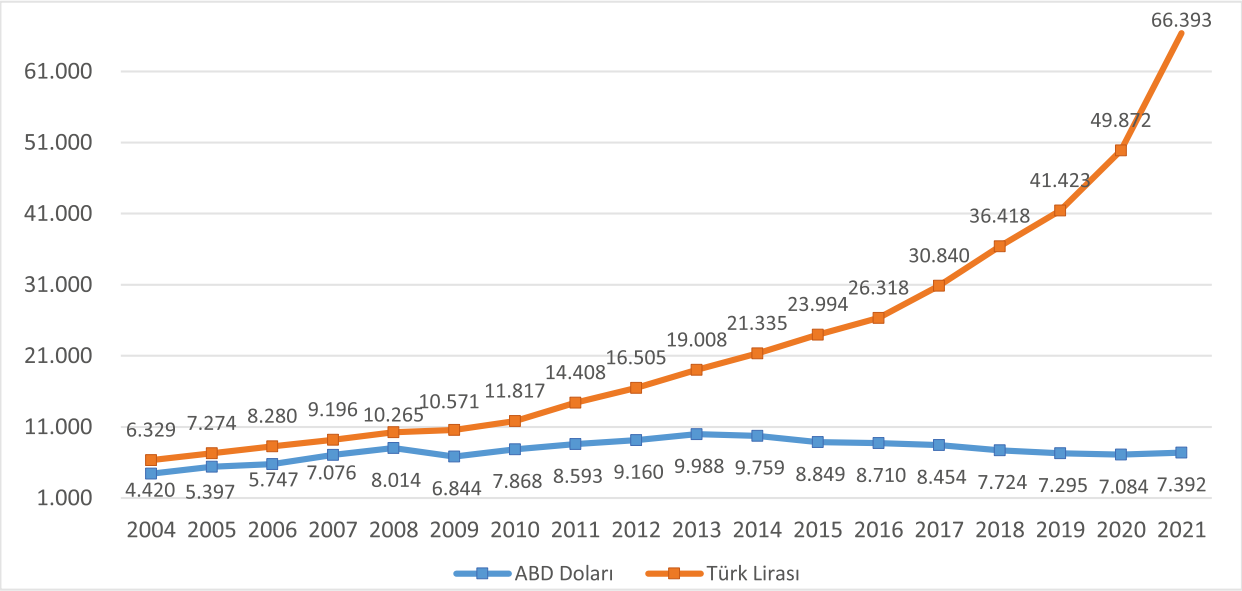

Kaynak: TÜİK Ulusal ve Bölgesel İstatistikler, 2021

Kişi başına GSYH yıllar itibariyle her ne kadar TL bazında artsa da dolar bazında giderek azalmaktadır. Bu durum gerek ülkemizin gerekse bölgenin küresel piyasalardaki satın alma gücünün giderek azaldığına işaret etmektedir.

1.2 ANA SEKTÖRLERİN BÖLGE EKONOMİSİNE SAĞLADIĞI KATMA DEĞER

2024-2028 Konya Karaman Bölge Planı'na temel teşkil etmesi amacıyla bölgedeki ana sektörlerin bölge ekonomisine ne düzeyde katkı sağladığı incelenmiştir.

Şekil 8 Konya Karaman Bölgesi Sektörlerin Bölgesel GSKD İçerisindeki Payları (%)

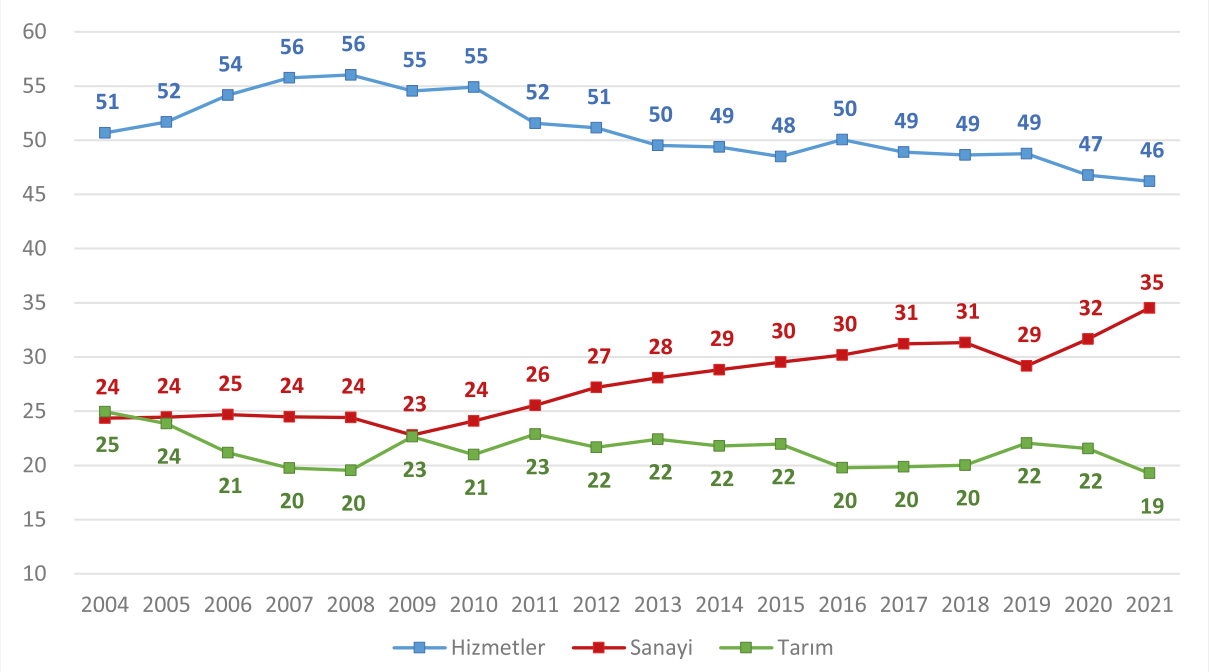

Kaynak: TÜİK Ulusal ve Bölgesel İstatistikler, 2021

2004-2021 yılları arasında ana sektörlerin Türkiye'nin ve Konya Karaman Bölgesi'nin GSKD içindeki payları incelendiğinde; bölgede tarımın yaklaşık %19, sanayinin %35 ve hizmetlerin %46 paya sahip olduğu görülmektedir. Son yıllarda hizmetler ve tarım sektöründe bir azalma olurken sanayi sektöründe özellikle 2009 yılından itibaren yaşanan artış belirgin şekilde izlenebilmektedir.

Şekil 9 Sektörlerin Türkiye GSKD İçerisindeki Payları (%)

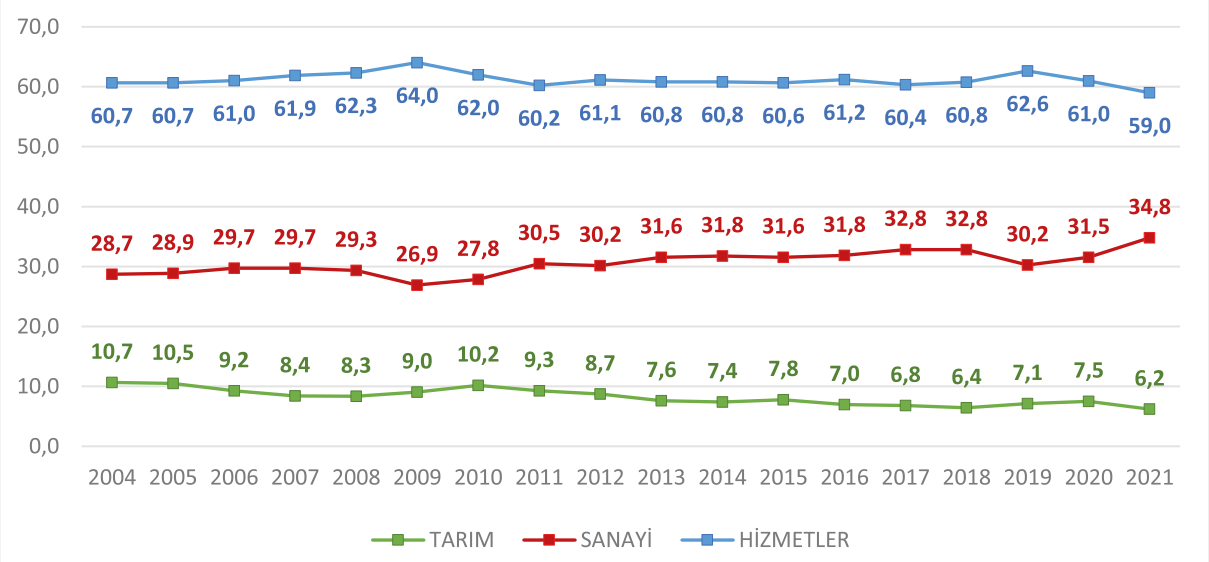

Kaynak: TÜİK Ulusal ve Bölgesel İstatistikler, 2021

Ülke genelindeki sektörlerin GSKD içindeki payları incelendiğinde Konya Karaman Bölgesi'ne göre tarım sektörünün payının oldukça düşük olduğu görülmektedir. Sanayi payları yaklaşık aynı olmakla birlikte hizmetler sektörünün payı bölgede daha düşüktür.

Şekil 10 Bölge İlleri ve Ülkede Hizmet Sektörü GSKD Payı (%)

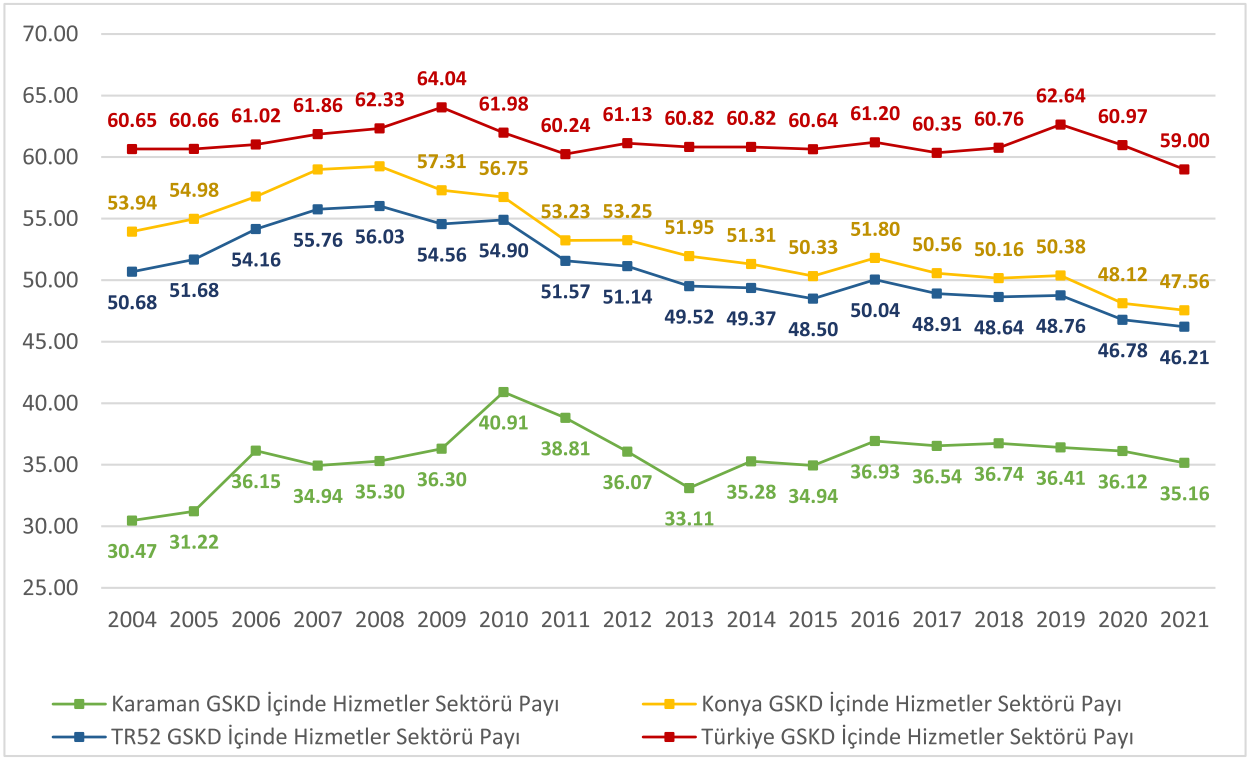

Kaynak: TÜİK Ulusal ve Bölgesel İstatistikler, 2020

Yıllar itibariyle Konya Karaman illeri ve ülkede hizmet sektörü GSKD paylarına bakıldığında, ülke payının gerek bölge gerekse bölge illerinin üzerinde olduğu dikkati çekmektedir. Bölgede ve Konya'da hizmet sektörünün payı 2008 yılından itibaren belirgin bir azalma eğilimine girmiş ve 2021 yılında 2004 yılı değerlerinin altında kalmıştır. Karaman'da ise 2010 yılı itibariyle bir azalma eğilimi başlamış olup son yıllarda kayda değer bir değişim olmamıştır.

Şekil 11 Bölge İlleri ve Ülkede Sanayi Sektörü GSKD Payı (%)

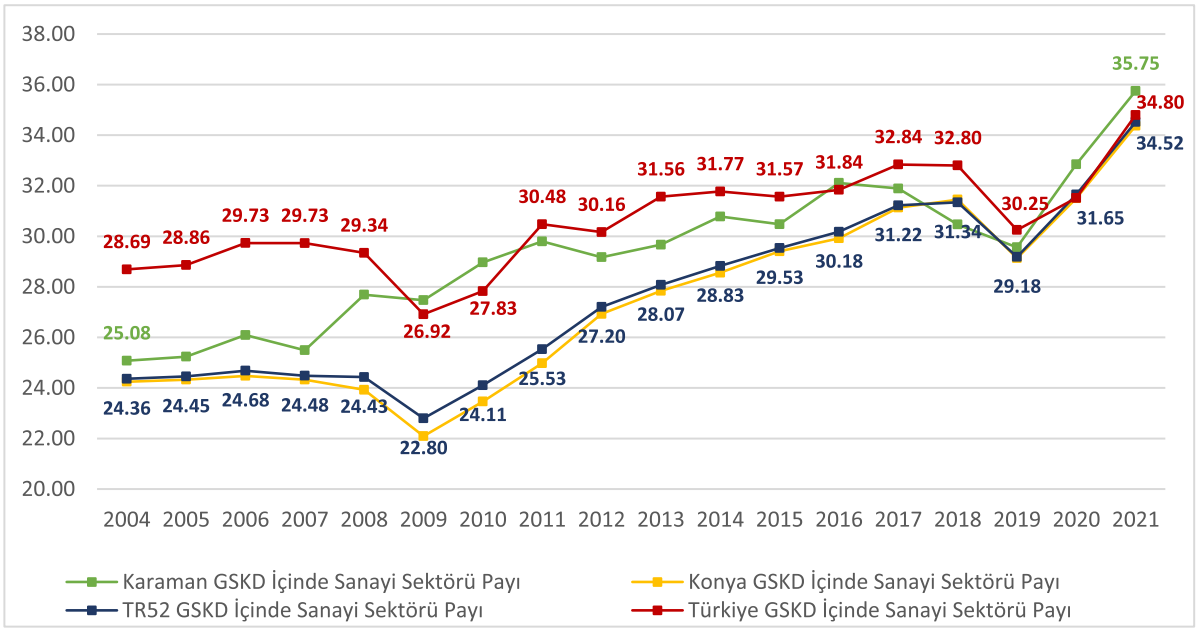

Kaynak: TÜİK Ulusal ve Bölgesel İstatistikler, 2022

Sanayi sektörünün GSKD içindeki payı Konya'ya göre Karaman'da daha yüksektir. Sanayi sektörünün GSKD içindeki payı Konya Karaman Bölgesi'nde ülke geneline göre yıllar itibariyle düşük seyretmesine rağmen 2021 yılında payları aynı düzeylerdedir. Bölgenin sanayi sektörünün payı 2009 yılından itibaren belirgin bir artış eğilimine girmiş olup aynı yıl hizmet sektöründe yaşanan azalma eğilimi ile de paralellik göstermektedir. Yani 2009 yılından itibaren bölgenin hizmet sektöründeki payı azalırken sanayinin payı ciddi oranda artmaya başlamıştır.

Şekil 12 Bölge İlleri ve Ülkede Tarım Sektörü GSKD Payı (%)

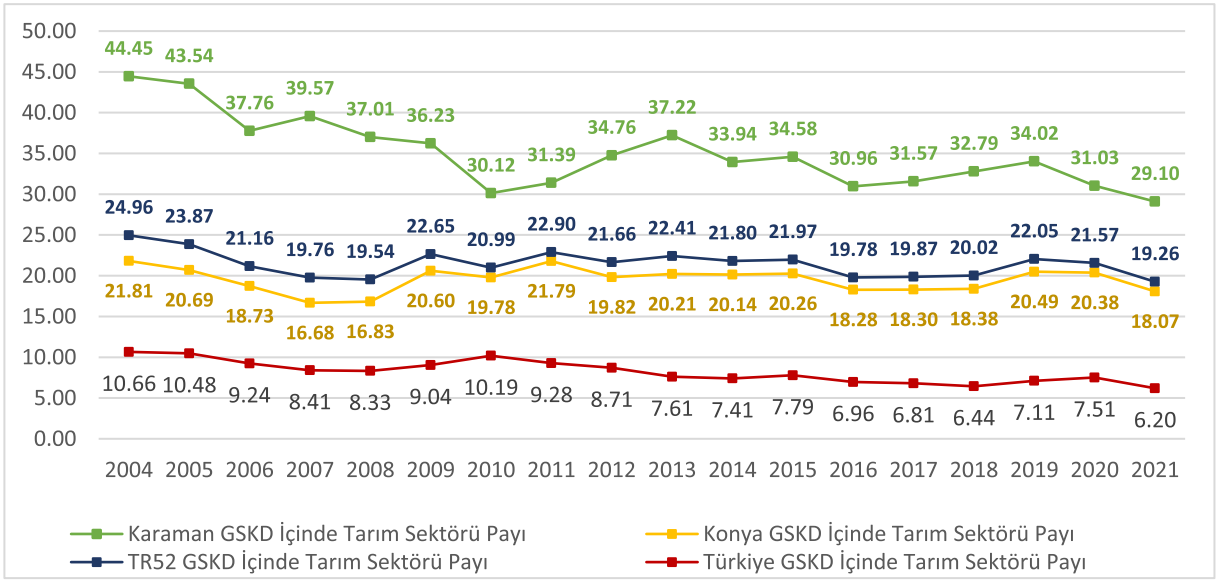

Kaynak: TÜİK Ulusal ve Bölgesel İstatistikler, 2020

Konya Karaman Bölgesi'nde tarım sektörü önemini korumaktadır. Ülkede tarımın GSKD içindeki payı yıllar itibariyle azalmıştır. Konya Karaman Bölgesi'nde ise tarım sektörü önemini sürdürmektedir. Karaman'da tarımın payı Konya'ya göre fazla olmakla birlikte düşüş eğilimi içerisindedir. Nitekim 2004 yılında Karaman'da tarımın payı %44,5 iken 2021 yılında bu oran %29 düzeyine gerilemiştir.

2. İHRACATTA EŞDEĞER SEKTÖR VE ÜLKE ANALİZİ

Uluslararası ticaret hem ekonomik anlamda hem de ülkeler arası ilişkiler anlamında oldukça önemlidir. Küreselleşen dünya ve gelişen teknolojiler sayesinde dış ticaret giderek artmaktadır. Bu artıştan tüm dünya ülkeleri kendilerine daha büyük pay almak için rekabet içerisindedirler.

Şekil 13 Konya Karaman Bölgesi İthalat ve İhracat Rakamları ($)

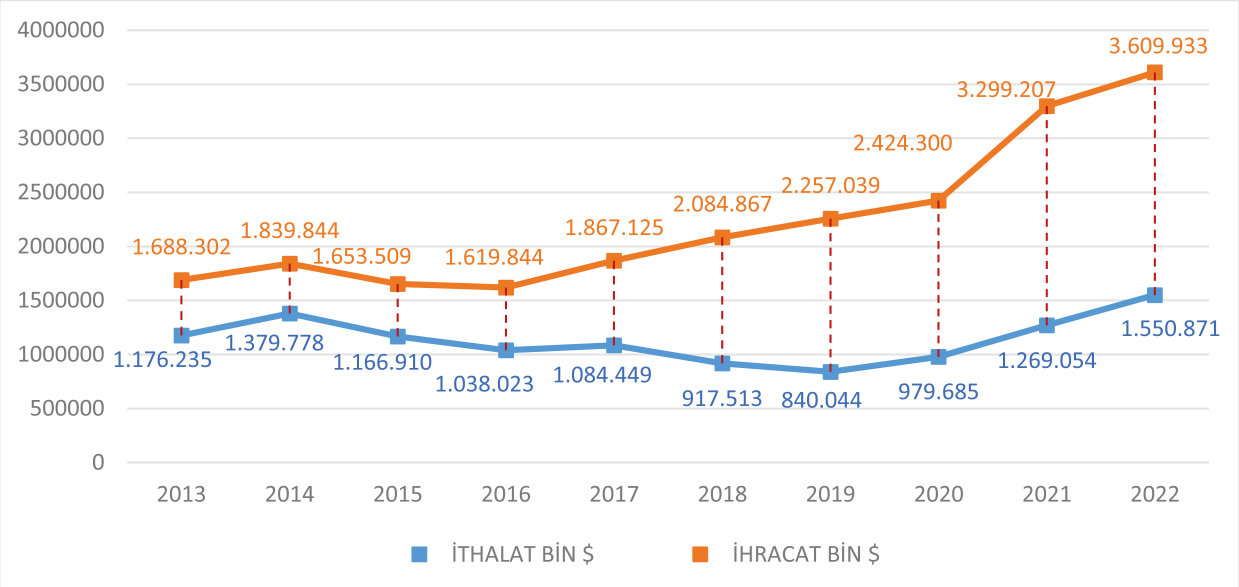

Kaynak: TÜİK, 2021

Konya Karaman Bölgesi dış ticaret fazlası veren bir bölgedir. Konya Karaman Bölgesi'nin ihracat ve ithalat rakamlarına bakıldığında; 2013 yılından bu yana ihracat yaklaşık 2 kat artış gösterirken ithalat artış oranının ihracata göre çok düşük olması bölgenin dış ticaret fazlasının da artmasında katkı sağlamıştır.

Şekil 14 Bölgenin Ülke İhracat ve İthalatından Aldığı Pay (%)

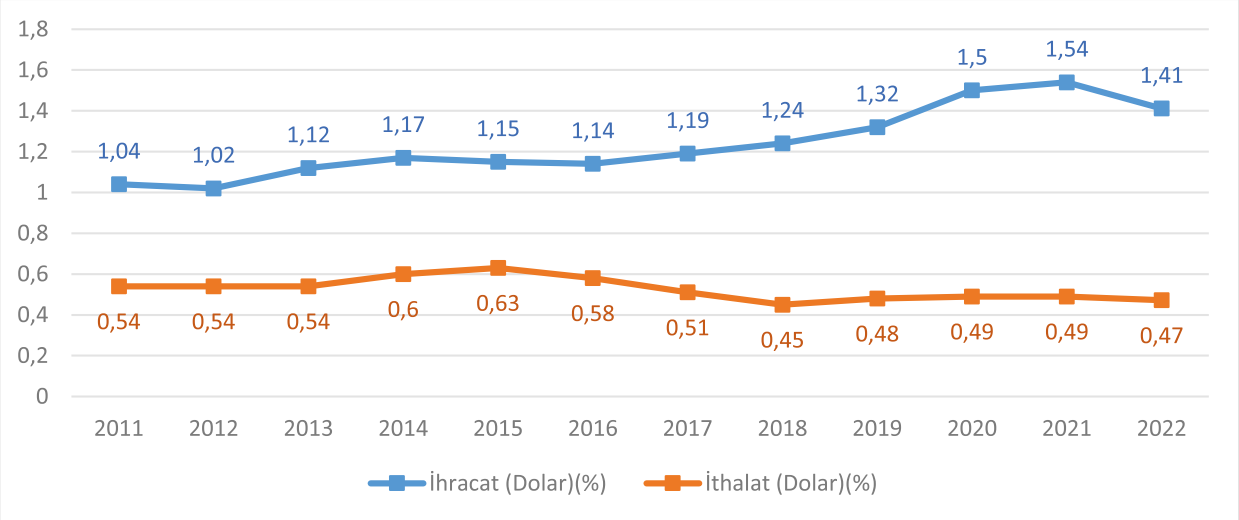

Kaynak: TÜİK Dış Ticaret İstatistikleri

Bölgenin ülke ithalatındaki payı 2011 yılında %0,54 iken bu oran 2022 yılında %0,50 olmuştur. Diğer yandan bölgenin ülke ihracatından aldığı pay 2011 yılında %1,04 iken bu oran 2021 yılında %1,54 olan en yüksek seviyesine çıkmış ancak 2022 yılında %1,41 oranına gerilemiştir.

Cari açığın büyük bir kısmını oluşturan dış ticaret açığı ithalatın ihracattan fazla olmasından kaynaklanmaktadır. Ülkemizde her ne kadar ihracat artmakta olsa da, ülke olarak cari açık vermekteyiz. Bunun temel nedeni ise ihracat artarken ithalatın daha büyük bir oranda artış göstermesidir. Herhangi bir ürün üretmek için öncelikle ithal mallara başvurulmaktadır. Bu durum da dışa bağımlılığı ve cari açığı artırmaktadır. Sonuç olarak ihracatı artırmak ülke ekonomisine katkı sağlarken ithalatın azaltılmasına yönelik çalışmaların da yapılması gerekmektedir. Böylece dışa bağımlılığın azaltılması sağlanacaktır.

Şekil 15 Ülke İthalatında Ara Mallarının Payı

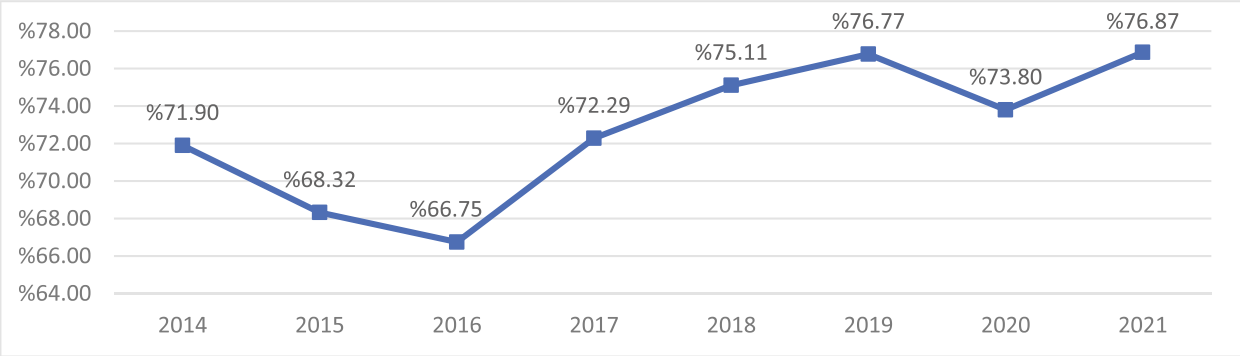

Kaynak: TÜİK, Dış Ticaret İstatistikleri

Ülke ithalatında ara malı oranının yüksek olması üretim yapmaya yönelik yapılan ithalatın fazla olduğunu göstermektedir. Yıllar itibariyle incelendiğinde 2016 yılına kadar düşüş eğilimi göstermesine rağmen 2016 yılı sonrasında ciddi bir artış yaşanmış ve 2021 yılında yaklaşık %77'ye yükselmiştir. Bu durum üretimde dışa bağımlılığın fazla olduğunu ve azaltılması gerektiğini göstermektedir.

Şekil 16 Konya İthalat ve İhracat Rakamları

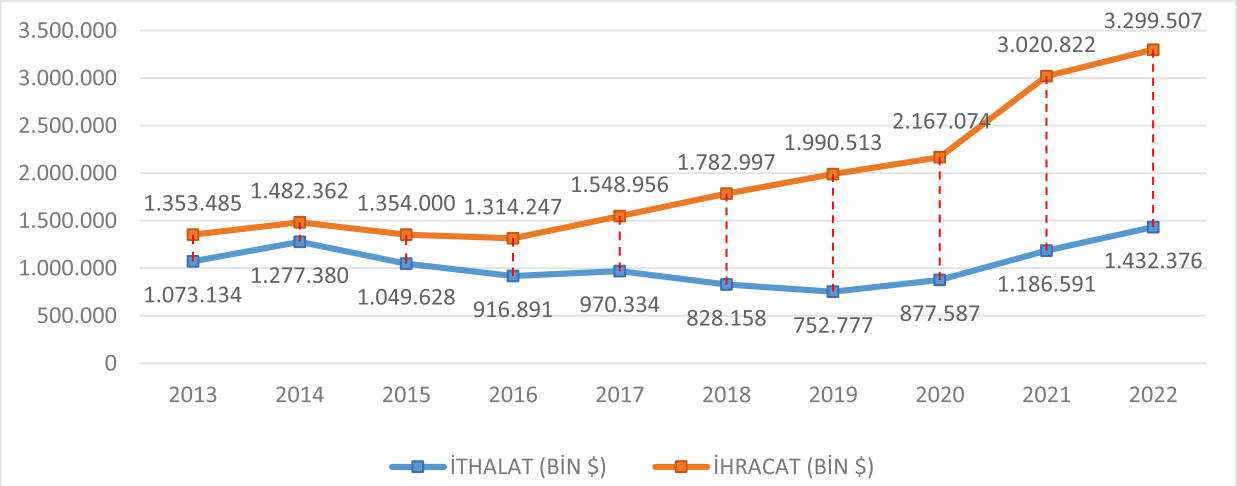

Kaynak: TÜİK Dış Ticaret İstatistikleri

Özellikle 2016 yılından itibaren Konya'nın ihracat rakamlarının arttığı görülmektedir. Bunun yanında ithalatın da düşmesi dış ticaret fazlasında artışı beraberinde getirmiştir.

Konya'nın ülke ithalatındaki payı 2011 yılında %0,49 iken bu oran 2020 yılında %0,43'e düşmüştür. Diğer yandan Konya'nın ülke ihracatından aldığı pay 2011 yılında %0,87 iken bu oran 2020 yılında %1,34'e yükselmiştir. Konya'nın ülke ihracatından aldığı paydaki değişim, ülke ithalatından aldığı paydaki değişimden daha yüksektir. Bu durum Konya'nın ülkemizin cari açığının kapanmasında pozitif bir etkiye sahip olduğunu göstermektedir.

Şekil 17 Karaman İthalat ve İhracat Rakamları

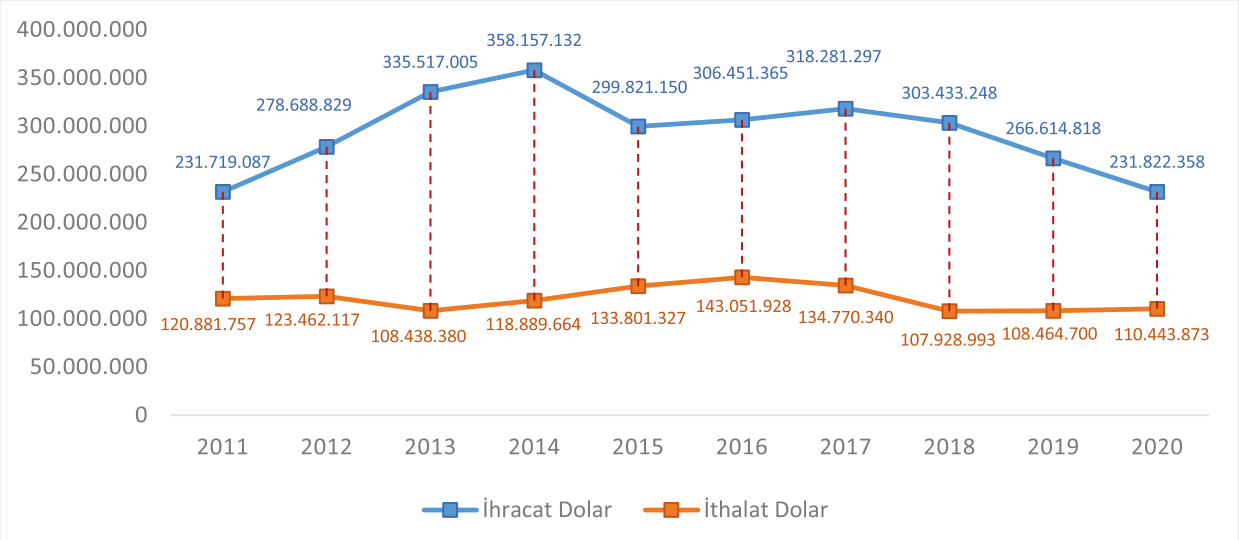

Kaynak: TÜİK Dış Ticaret İstatistikleri

Karaman ihracat rakamları 2020 yılında, 2011 yılı rakamlarına gerilemiştir. Yıllar itibariyle Karaman ihracatı artış ve azalışlar gösterse de 2017 yılından bu yana sergilediği düşüş eğilimi ile 2011 yılı rakamlarına gerilemiştir. Karaman'ın ülke ithalatındaki payı 2011 yılında %0,05 iken bu oran 2020 yılında %0,06'ya çıkmıştır. Diğer yandan Karaman'ın ülke ihracatından aldığı pay 2011 yılında %0,17 iken bu oran 2020 yılında %0,16'ya düşmüştür. İlin ülke toplam ihracat ve ithalat payında 2011 yılından bu yana önemli bir değişim yaşanmamıştır.

Ulusal bazda bölgesel rekabetçilik göstergelerinden biri de bölgelerin dış ticaret performanslarıdır. Bu nedenle dış ticaret konusunda bölgedeki gelişim gösteren stratejik sektörlerin (yükselen) ve performans düşüklüğü yaşayan (gerileyen) sektörlerin ortaya konulması bölgesel rekabetçilik düzeyi hakkında da bir fikir verecektir.

Ulusal düzeydeki ihracat hedefine ulaşmak için bölgesel ve yerel düzeyde belirlenecek ihracat stratejileri büyük önem taşımaktadır. Bu sebeple ulusal ihracat hedefine ulaşmak adına Konya Karaman Bölgesi'nde bölgesel ihracat stratejisinin ne olması gerektiği noktasında bölgedeki mevcut durumu ortaya koymak gerekmektedir.

2.1 İHRACATTA EŞDEĞER SEKTÖR SAYISI

Bölgenin ihracatındaki kırılgan yapının azaltılması için sektörel çeşitlenmeye gidilmesi önemli bir stratejidir. Bölgenin 2011-2020 yılları arasında ihracat yapısındaki sektörel çeşitlenme piyasa yoğunlaşmasını ölçen *Herfindahl-Hirschman endeksi* ile hesaplanan eşdeğer sektör sayısı ile bulunabilmektedir. Bu yöntem ihracat üzerinde küçük etkisi olan sektörleri dışarıda tutarak toplam ihracat üzerinde eşdeğer katkıya sahip ana sektörlerin sayısını vermektedir.[2] Eşdeğer sektör sayısının (ESS) hesabında şu formül kullanılmaktadır:

$$ESS_t = 1 / \sum_{k=1}^{n} \frac{X_{k,t}^2}{X_{toplam,t}}$$

$X_{k,t}$= k sektörünün t yılındaki ihracatı $X_{toplam,\,t}$= t yılındaki toplam ihracat

Şekil 18 TR52 Bölgesi Genelinde İhracat Üzerinde Eşdeğer Katkıya Sahip Ana Sektör Sayısı

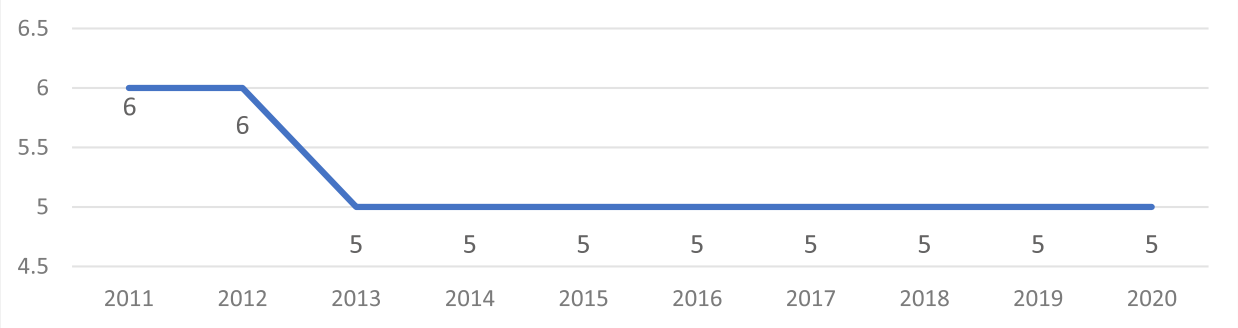

Kaynak: TÜİK Dış Ticaret İstatistikleri

Bölgede 2013 yılından bu yana eşdeğer sektör sayısı 5'tir. Bu durum bölgede belirli lokomotif sektörlerde yığılma olduğuna ve sektörel çeşitlenmenin yeterince sağlanamadığına işaret etmektedir. Söz konusu yığılmalar; başka yerde sınıflandırılmamış makine ve teçhizat, gıda ürünleri ve içecek, motorlu kara taşıtı ve römorklar, metal eşya sanayi, plastik ve kauçuk ürünleri imalatı sektörlerinde olmaktadır.

Tablo 1 TR52 Bölgesi İhracatında Eşdeğer Sektörler ve Yıllara Göre İhracat Payları

	2011	2015	2020
Başka yerde sınıflandırılmamış makine ve teçhizat	19,2	26,9	32,7
Gıda ürünleri ve içecek	31,2	31,4	23,4
Motorlu kara taşıtı ve römorklar	14,5	16,1	16,0
Metal eşya sanayi (makine ve teçhizatı hariç)	4,6	5,3	6,0
Plastik ve kauçuk ürünleri	3,5	3,9	4,7

Kaynak: TÜİK Dış Ticaret İstatistikleri

Herfindahl-Hirschman endeksine göre Konya'da son 10 yılda eşdeğer sektör sayısı 7'den 5'e düşmüştür. Karaman'da ise tek sektöre bağımlılık oldukça yüksektir (gıda ürünleri ve içecek). Karaman'da son 10 yılda eşdeğer sektör sayısı sadece 1'dir. 2020 yılında ise bu değerin 2'ye yükselmesi, Karaman için olumlu bir durum olarak değerlendirilmektedir.[2]

2 *Türkiye'nin İhracat Performansı 2: Sektörel Bazda Çeşitlilik, Rekabetçilik ve Adaptasyon, TEPAV, 2011*

Şekil 19 Konya ve Karaman'ın İhracat Üzerinde Eşdeğer Katkıya Sahip Ana Sektör Sayısı

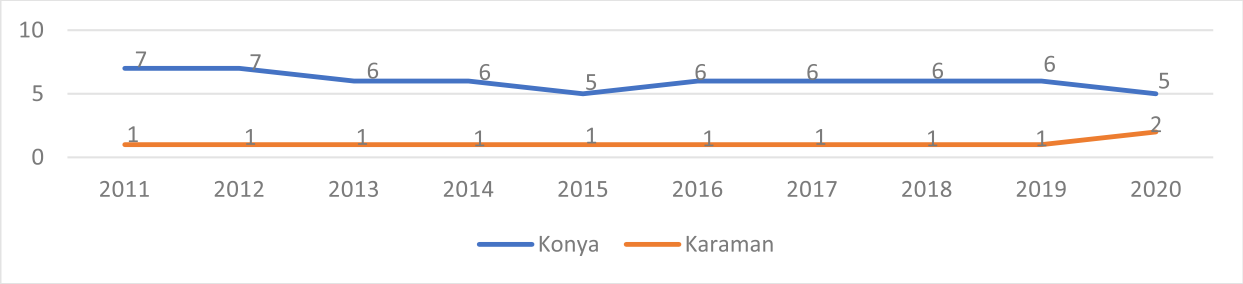

Kaynak: TÜİK Dış Ticaret İstatistikleri

Bu durum bölgede belirli lokomotif sektörlerde yığılma olduğuna ve sektörel çeşitlenmenin yeterince sağlanamadığına işaret etmektedir. Bu sektörlerde yaşanacak herhangi bir darboğaz ilin ekonomik performansında olumsuz etkilere neden olabilecektir.

2.2 KRİTİK SEKTÖRLERDE ÜLKELERE YAPILAN İHRACAT

Konya'nın ihracatında eşdeğer katkıya sahip olan 5 ana sektörün 2020 yılında yaptığı ihracat, toplam ihracatın %82,11'ine karşılık gelmektedir. Bu 5 sektörde yapılan toplam ihracat daha önceki yıllarda %73 düzeyinin altına hiç inmemiştir.

Tablo 2 Konya İhracatında Eşdeğer Sektörler ve Yıllara Göre İhracat Payları (%)

Sektör	2011	2015	2020
Başka yerde sınıflandırılmamış makine ve teçhizat	22,61	32,33	35,96
Motorlu kara taşıtı ve römorklar	17,36	19,65	17,96
Gıda ürünleri ve içecek	19,55	18,10	16,83
Metal eşya sanayi (makine ve teçhizatı hariç)	5,35	6,45	6,60
Plastik ve kauçuk ürünleri	3,94	4,52	4,75
Kimyasal madde ve ürünler	4,47	2,84	3,03
Ana metal sanayi	10,35	3,34	2,30
Tarım ve hayvancılık	5,76	3,79	2,22
Başka yerde sınıflandırılmamış elektrikli makine ve cihazlar	0,58	1,11	1,51
Mobilya ve başka yerde sınıflandırılmamış diğer ürünler	1,58	1,45	1,43
Metalik olmayan diğer mineral ürünler	2,94	1,55	1,36
Dabaklanmış deri, bavul, el çantası, saraciye ve ayakkabı	0,09	0,33	1,10

Sektör	2011	2015	2020
Taş Ocakçılığı ve diğer madencilik	1,39	0,75	0,82
Tıbbi aletler; hassas optik aletler ve saat	0,28	0,37	0,78
Tekstil ürünleri	1,39	1,08	0,71
Kâğıt ve kağıt ürünleri	0,59	0,35	0,58
Radyo, televizyon, haberleşme teçhizatı ve cihazları	0,44	0,45	0,43
Atık ve hurdalar	0,30	0,30	0,43
Metal cevherleri	0,33	0,52	0,35
Diğer ulaşım araçları	0,10	0,24	0,29

Kaynak: TÜİK Dış Ticaret İstatistikleri

Karaman'ın ihracatında eşdeğer katkıya sahip olan 2 ana sektörün 2020 yılında yaptığı ihracat, toplam ihracatın %84,28'ine karşılık gelmektedir. Bu 2 sektörde yapılan toplam ihracat daha önceki yıllarda %81 düzeyinin altına hiç inmemiştir.

Tablo 3 Karaman İhracatında Eşdeğer Sektörler ve Yıllara Göre İhracat Payları (%)

Sektör	2011	2015	2020
Gıda ürünleri ve içecek	89,86	91,61	77,73
Tarım ve hayvancılık	3,55	2,45	6,55
Başka yerde sınıflandırılmamış makine ve teçhizat	1,80	2,21	5,80
Plastik ve kauçuk ürünleri	1,22	1,14	4,43
Mobilya ve başka yerde sınıflandırılmamış diğer ürünler	0,70	0,40	1,18
Kâğıt ve kâğıt ürünleri	0,04	1,20	1,15
Metal eşya sanayi (makine ve teçhizatı hariç)	1,08	0,04	1,08
Metalik olmayan diğer mineral ürünler	0,22	0,27	0,50
Tekstil ürünleri	0,19	0,24	0,40
Başka yerde sınıflandırılmamış elektrikli makina ve cihazlar	0,06	0,05	0,40
Diğer ulaşım araçları	0,01	0,04	0,33
Motorlu kara taşıtı ve römorklar	0,00	0,15	0,17

Kaynak: TÜİK Dış Ticaret İstatistikleri

2.2.1 Başka Yerde Sınıflandırılmamış Makine ve Teçhizat

Başka yerde sınıflandırılmamış makine ve teçhizat sektöründe TR52 Bölgesi ihracatının %50'sini oluşturan ilk 11 ülke belirlenmiş olup en fazla ihracatın ABD'ye yapıldığı görülmektedir. İkinci sırada Almanya ve 3. sırada ise Irak yer almaktadır.

Şekil 20 Sektörde 2020 Yılında En Fazla İhracat Yapılan İlk 3 Ülke

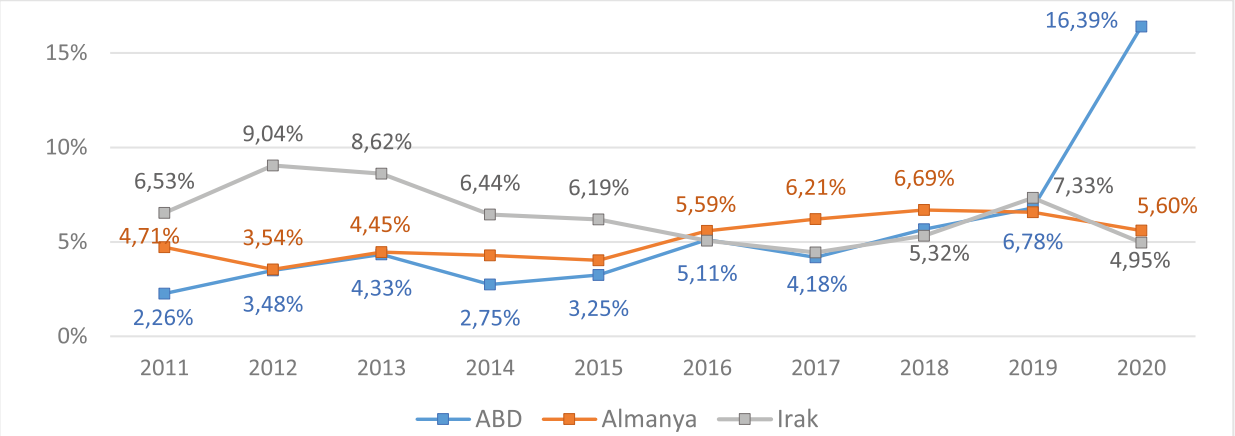

Kaynak: TÜİK Dış Ticaret İstatistikleri

2020 yılında sektörde öne çıkan ülkelerin yıllar itibariyle ihracat oranlarına bakıldığında Almanya'ya yapılan ihracatta önemli bir değişim yaşanmazken, Irak'a yapılan ihracatın düşüş gösterdiği görülmektedir. 2020 yılında dikkat çeken artış Amerika ihracatında görülmektedir. 2011 yılından bu yana ağırlıklı olarak artış eğiliminde olan ihracat 2019 yılında %6,78'e 2020 yılında ise ciddi bir artışla %16,39'a yükselmiştir.

Harita 3 Makine ve Teçhizat Sektöründe Bölge İhracatının %50'sini Oluşturan Ülkeler

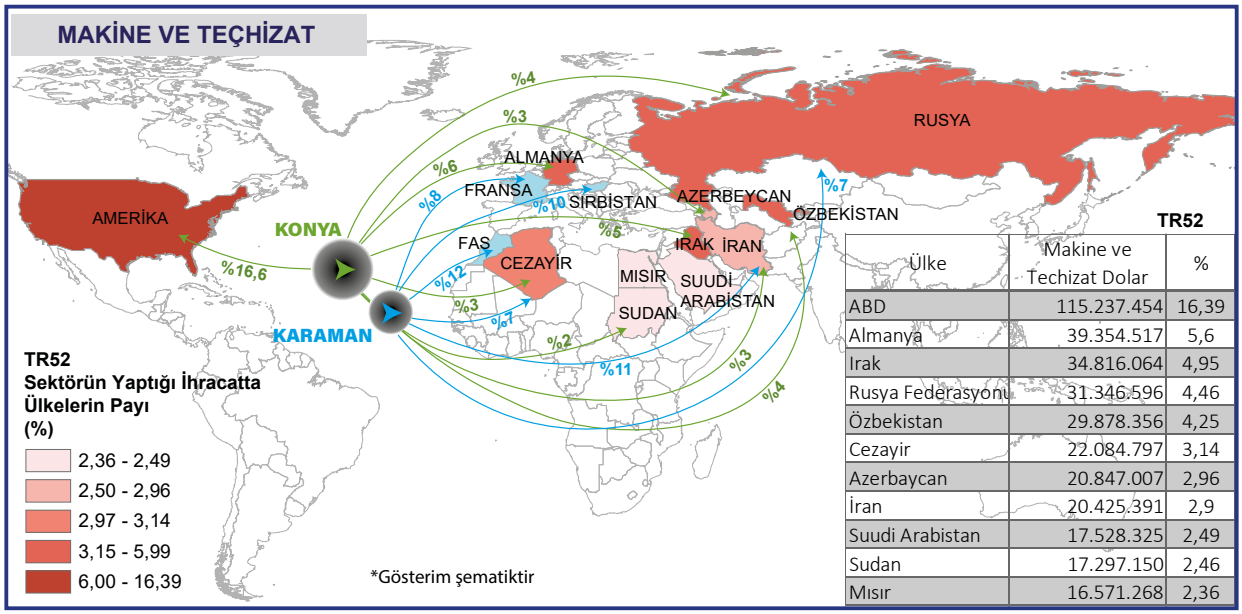

TR52

Ülke	Makine ve Techizat Dolar	%
ABD	115.237.454	16,39
Almanya	39.354.517	5,6
Irak	34.816.064	4,95
Rusya Federasyonu	31.346.596	4,46
Özbekistan	29.878.356	4,25
Cezayir	22.084.797	3,14
Azerbaycan	20.847.007	2,96
İran	20.425.391	2,9
Suudi Arabistan	17.528.325	2,49
Sudan	17.297.150	2,46
Mısır	16.571.268	2,36

Kaynak: TÜİK Dış Ticaret İstatistikleri kullanılarak MEVKA tarafından hesaplanmıştır.

Makine ve teçhizat sektörü, TR52 Bölgesi ihracatının %32,7'sini, Konya ihracatının %35,96'sını ve Karaman ihracatının ise %5,80'ini oluşturmaktadır. Makine ve teçhizat sektöründe bölge ihracatının yaklaşık %50'si 11 ülkeye yapılmaktadır. Bölge bu sektörde ülke çeşitlenmesini görece sağlamış olsa da son yıldaki ciddi artışı ile Amerika öne

çıkan bir pazar olmuştur. Bölgede makine ve teçhizat sektöründe Konya ilinin öne çıkması sebebiyle TR52 rakamları Konya rakamlarını yansıtmaktadır. Karaman'ın eşdeğer öneme sahip ana sektörleri arasında yer almayan makine ve teçhizat sektörü ihracat oranı düşüktür. Konya ilinin sektördeki ihracatının yaklaşık %50'si 10 ülkeye Karaman'ın ise 6 ülkeye yapılmaktadır.

2.2.2 Gıda Ürünleri ve İçecek

Gıda ürünleri ve içecek sektöründe TR52 Bölgesi ihracatının %50'sini oluşturan ilk 8 ülke belirlenmiş olup en fazla ihracatın Irak'a yapıldığı görülmektedir. İkinci sırada Yemen ve 3. sırada Almanya yer almaktadır.

Şekil 21 Sektörde 2020 Yılında En Fazla İhracat Yapılan İlk 3 Ülke

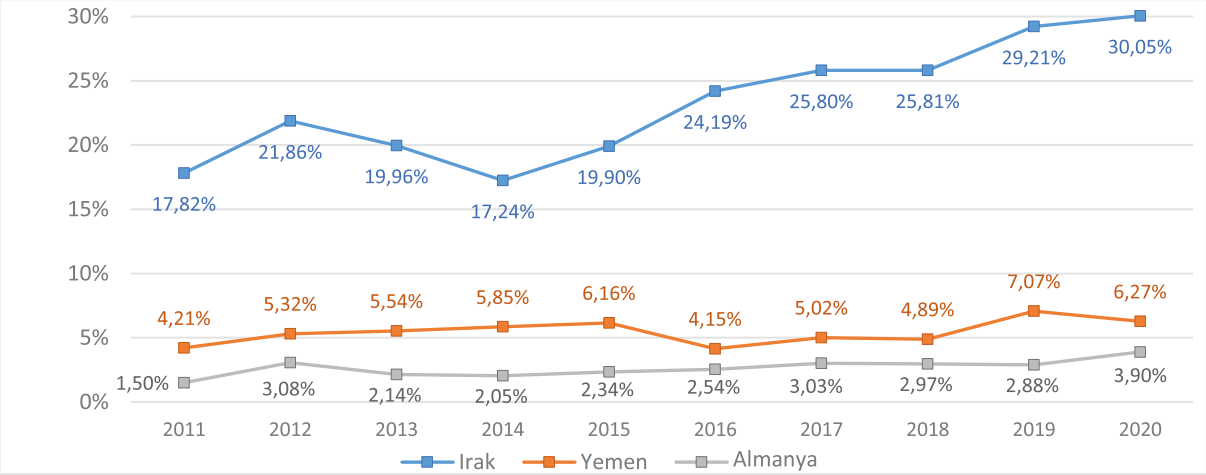

Kaynak: TÜİK Dış Ticaret İstatistikleri

2020 yılında sektörde öne çıkan ülkelerin yıllar itibariyle ihracat oranlarına bakıldığında Irak'ın 2011 yılından beri önemli bir paya sahip olduğu ve bu payını giderek artırdığı görülmektedir. Almanya ve Yemen'in de payları artmış olmakla birlikte ciddi bir değişim görülmemektedir.

Harita 4 Gıda Ürünleri ve İçecek Sektöründe Bölge İhracatının %50'sini Oluşturan Ülkeler

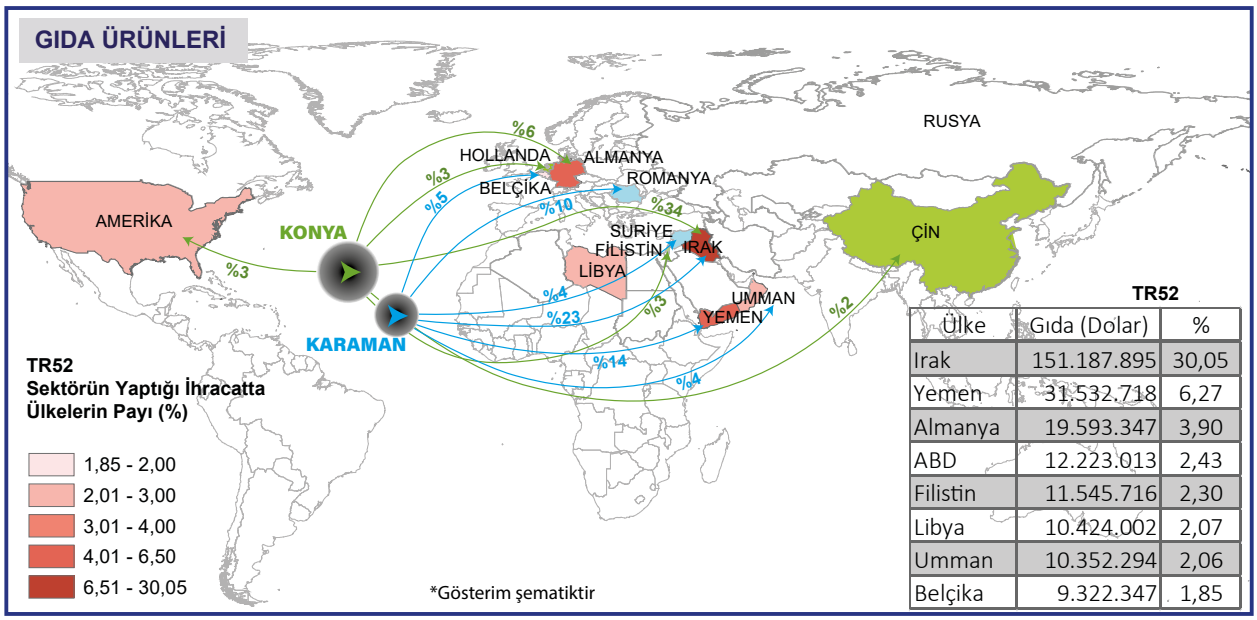

TR52

Ülke	Gıda (Dolar)	%
Irak	151.187.895	30,05
Yemen	31.532.718	6,27
Almanya	19.593.347	3,90
ABD	12.223.013	2,43
Filistin	11.545.716	2,30
Libya	10.424.002	2,07
Umman	10.352.294	2,06
Belçika	9.322.347	1,85

Kaynak: TÜİK Dış Ticaret İstatistikleri kullanılarak MEVKA tarafından hesaplanmıştır.

Gıda sektörü, TR52 Bölgesi ihracatının %23,4'ünü, Konya ihracatının %16,83'ünü oluşturmaktadır. Karaman'da ise ihracatın %77,73'ü gibi çok yüksek bir kısmı gıda ve içecek sektöründe gerçekleşmektedir. Bölge ihracatının yaklaşık %50'si 8 ülkeye yapılmaktadır. Hem Konya hem de Karaman ilinin sektördeki ihracatının yaklaşık %50'si 6 ülkeye yapılmakta olup yine her iki ilde de Irak'ın öne çıktığı görülmektedir.

2.2.3 Motorlu Kara Taşıtı ve Römorklar

Motorlu kara taşıtı ve römorklar sektöründe TR52 Bölgesi ihracatının %50'sini oluşturan ilk 10 ülke belirlenmiş olup en fazla ihracatın Almanya'ya yapıldığı görülmektedir. İkinci sırada Rusya ve 3. sırada Polonya gelmektedir.

Şekil 22 Sektörde 2020 Yılında En Fazla İhracat Yapılan İlk 3 Ülke

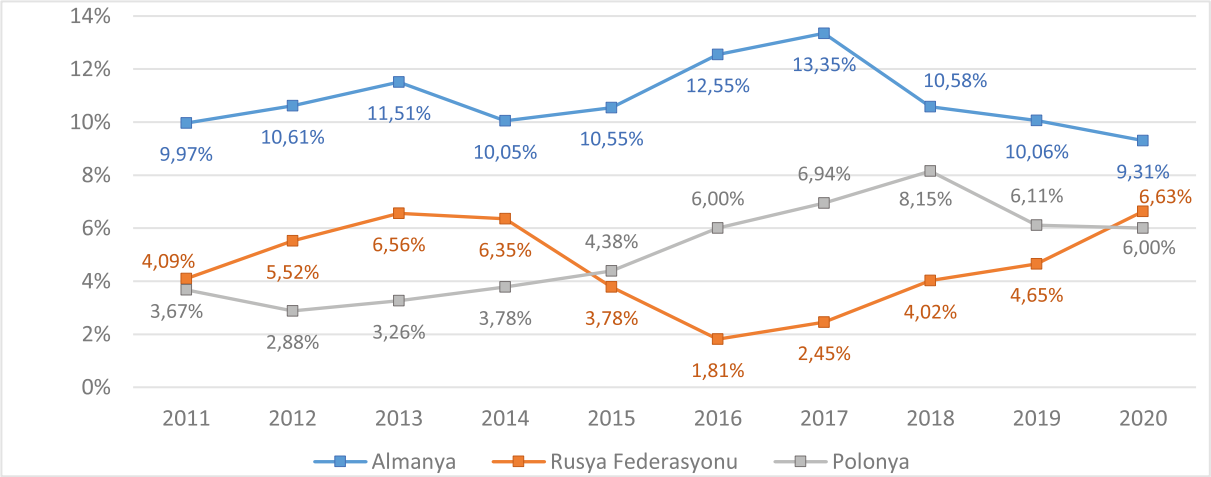

Kaynak: TÜİK Dış Ticaret İstatistikleri

2020 yılında sektörde öne çıkan ülkelerin yıllar itibariyle ihracat oranlarına bakıldığında payı en yüksek olan ülke Almanya'dır. Ancak 2017 yılından bu yana payı giderek düşmektedir. Rusya ve Polonya'nın ise 2011 yılına göre ihracat payları artmıştır.

Harita 5 Motorlu Kara Taşıtı ve Römorklar Sektöründe Bölge İhracatının %50'sini Oluşturan Ülkeler

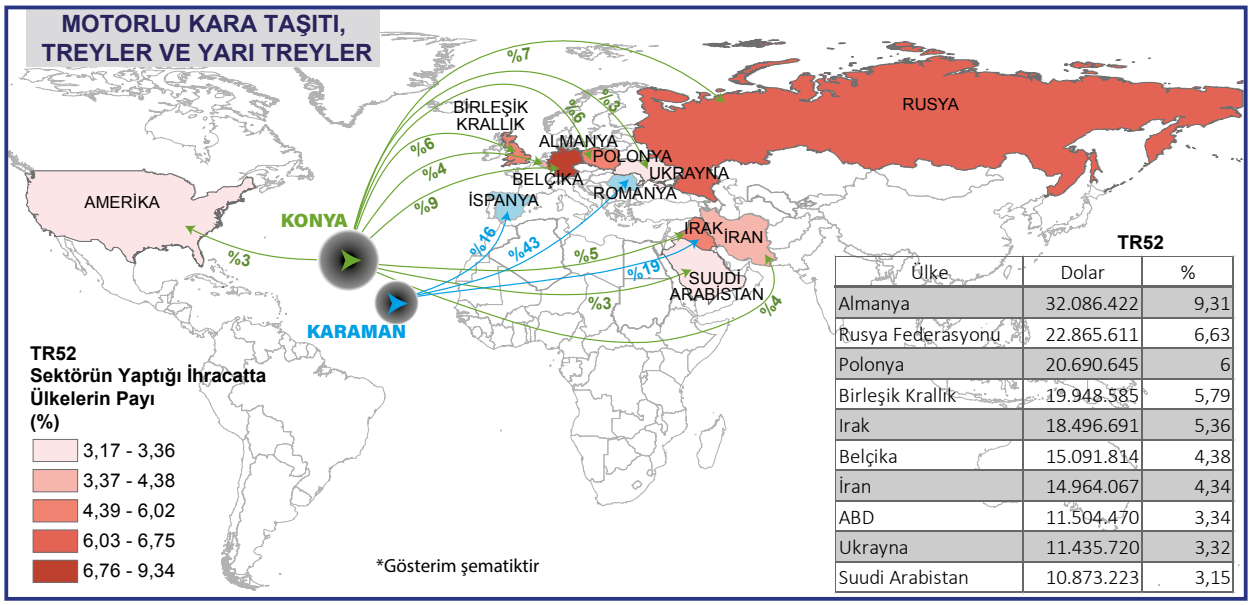

TR52

Ülke	Dolar	%
Almanya	32.086.422	9,31
Rusya Federasyonu	22.865.611	6,63
Polonya	20.690.645	6
Birleşik Krallık	19.948.585	5,79
Irak	18.496.691	5,36
Belçika	15.091.814	4,38
İran	14.964.067	4,34
ABD	11.504.470	3,34
Ukrayna	11.435.720	3,32
Suudi Arabistan	10.873.223	3,15

Kaynak: TÜİK Dış Ticaret İstatistikleri kullanılarak MEVKA tarafından hesaplanmıştır.

Motorlu kara taşıtı ve römorklar sektörü; TR52 Bölgesi ihracatının %16'sını, Konya ihracatının %17,96'sını oluşturmaktadır. Motorlu kara taşıtı ve römorklar sektöründe bölge ihracatının yaklaşık %50'si 10 ülkeye yapılmaktadır. Bölge bu sektörde ülke çeşitlenmesini görece sağlamış olsa da Almanya'nın öne çıkan bir pazar olduğu görülmektedir. Bölgede motorlu kara taşıtı ve römork üretiminde Konya başı çektiği için TR52 rakamları Konya rakamlarını yansıtmaktadır. Karaman'ın bu sektörde üretimi düşük olup ihracatının %0,17'si gibi çok küçük bir kısmını makine ve teçhizat sektörü oluşturmaktadır.

2.2.4 Metal Eşya Sanayi (Makine ve Teçhizatı Hariç)

Metal eşya sektöründe TR52 Bölgesi ihracatının %50'sini oluşturan ilk 8 ülke belirlenmiş olup en fazla ihracatın Almanya'ya yapıldığı görülmektedir. İkinci sırada İtalya, üçüncü sırada ise Irak gelmektedir.

Şekil 23 Sektörde 2020 Yılında En Fazla İhracat Yapılan İlk 3 Ülke

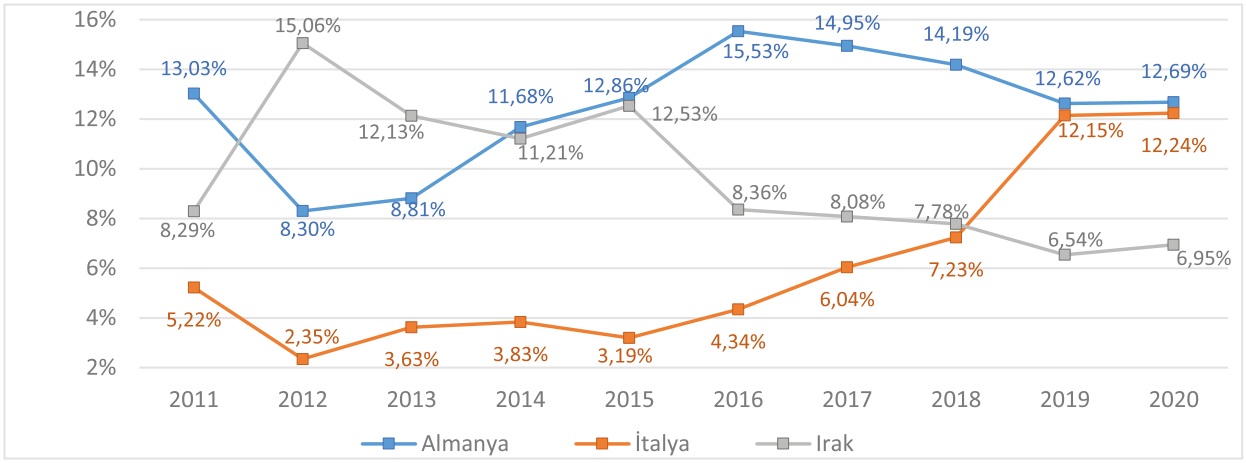

Kaynak: TÜİK Dış Ticaret İstatistikleri

2020 yılında sektörde öne çıkan ülkelerin yıllar itibariyle ihracat oranlarına bakıldığında payı en yüksek olan ülke Almanya'dır. Ancak 2016 yılından bu yana düşüş eğilimine girmiştir. İtalya da Almanya'ya yakın oranlara sahip olup 2011 yılından bu yana 2 kattan fazla artış göstermiştir. Üçüncü sırada yer alan Irak ise 2011 yılına göre düşüş göstermektedir.

Harita 6 Metal Eşya Sanayi Sektöründe Bölge İhracatının %50'sini Oluşturan Ülkeler

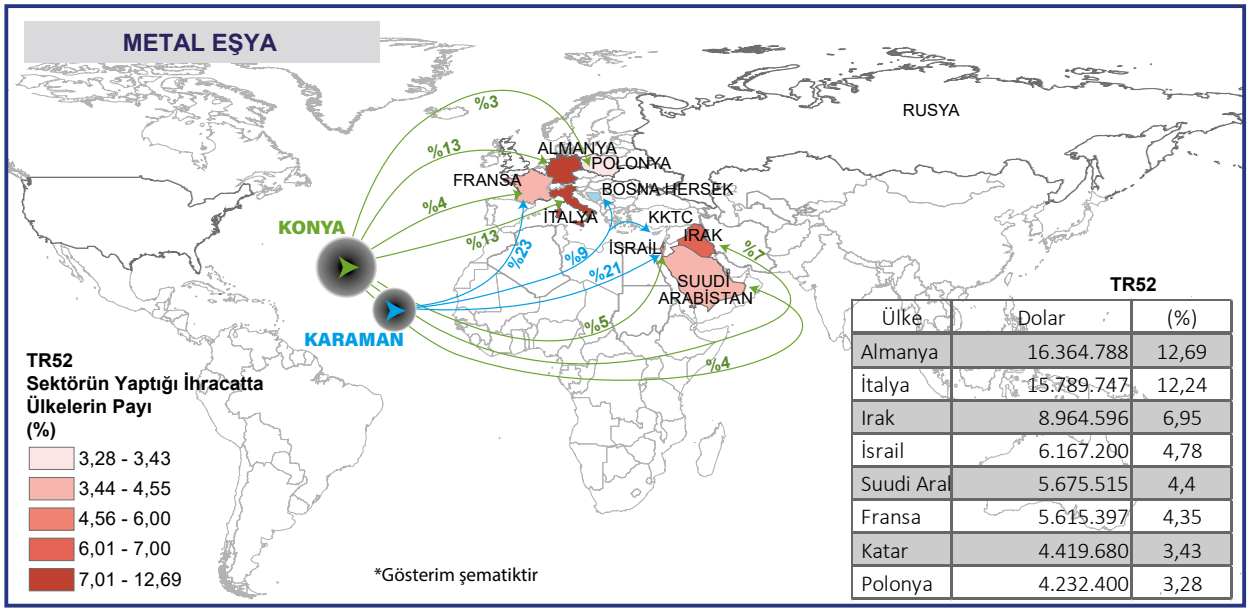

TR52

Ülke	Dolar	(%)
Almanya	16.364.788	12,69
İtalya	15.789.747	12,24
Irak	8.964.596	6,95
İsrail	6.167.200	4,78
Suudi Arab	5.675.515	4,4
Fransa	5.615.397	4,35
Katar	4.419.680	3,43
Polonya	4.232.400	3,28

Kaynak: TÜİK Dış Ticaret İstatistikleri kullanılarak MEVKA tarafından hesaplanmıştır.

Metal eşya sektörü; TR52 Bölgesi ihracatının %6'sını, Konya ihracatının %6,6'sını, Karaman ihracatının %1,08'ini oluşturmaktadır. Metal eşya sektöründe bölge ihracatının yaklaşık %50'si 8 ülkeye yapılmaktadır.

2.2.5 Plastik ve Kauçuk Ürünleri

Plastik ve kauçuk sektöründe TR52 Bölgesi ihracatının %50'sini oluşturan ilk 8 ülke belirlenmiş olup en fazla ihracatın Irak'a yapıldığı görülmektedir. İkinci sırada Cezayir, üçüncü sırada ise İsrail gelmektedir.

Şekil 24 Sektörde 2020 Yılında En Fazla İhracat Yapılan İlk 3 Ülke

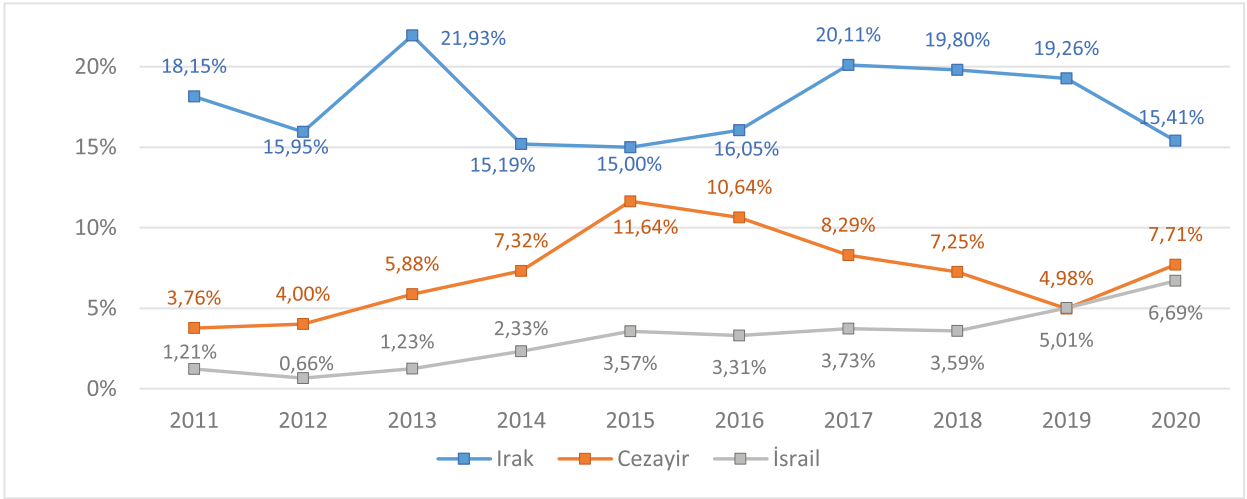

Kaynak: TÜİK Dış Ticaret İstatistikleri

2020 yılında sektörde öne çıkan ülkelerin yıllar itibariyle ihracat oranlarına bakıldığında payı en yüksek olan ülke Irak'tır. Ancak ihracat payı düşüş eğilimine girmiştir. Cezayir ve İsrail'in payları 2011 yılına kıyasla artmıştır.

Harita 7 Plastik ve Kauçuk Ürünleri Sektöründe Bölge İhracatının %50'sini Oluşturan Ülkeler

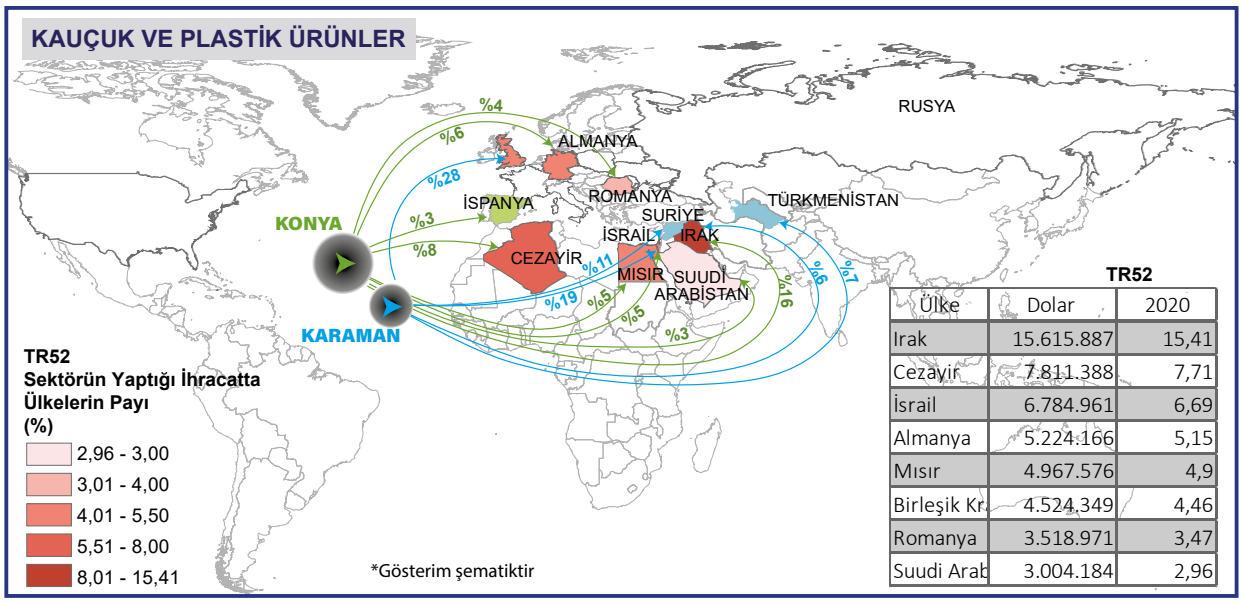

TR52

Ülke	Dolar	2020
Irak	15.615.887	15,41
Cezayir	7.811.388	7,71
İsrail	6.784.961	6,69
Almanya	5.224.166	5,15
Mısır	4.967.576	4,9
Birleşik Kr.	4.524.349	4,46
Romanya	3.518.971	3,47
Suudi Arab	3.004.184	2,96

Kaynak: TÜİK Dış Ticaret İstatistikleri kullanılarak MEVKA tarafından hesaplanmıştır.

Plastik ve kauçuk ürünleri sektörü; TR52 Bölgesi ihracatının %4,75'ini, Konya ihracatının %4,7'sini, Karaman ihracatının %4,43'ünü oluşturmaktadır. Metal eşya sektöründe bölge ihracatının yaklaşık %50'si 8 ülkeye yapılmaktadır. Sektörde Konya ülke çeşitliliğini görece sağlasa da Irak, il için öne çıkan bir pazardır. Diğer taraftan Karaman'ın sektörde gerçekleştirdiği ihracatın yaklaşık %50'sini 3 ülke oluşturmakta olup bunlar; Birleşik Krallık, İsrail ve Suriye'dir.

2.2.6 Tarım ve Hayvancılık

Tarım ve hayvancılık sektöründe TR52 Bölgesi ihracatının %50'sini oluşturan ilk 8 ülke belirlenmiş olup en fazla ihracatın Suriye'ye, yapıldığı görülmektedir. İkinci sırada Kuveyt ve üçüncü sırada Katar gelmektedir.

Şekil 25 Sektörde 2020 Yılında En Fazla İhracat Yapılan İlk 3 Ülke

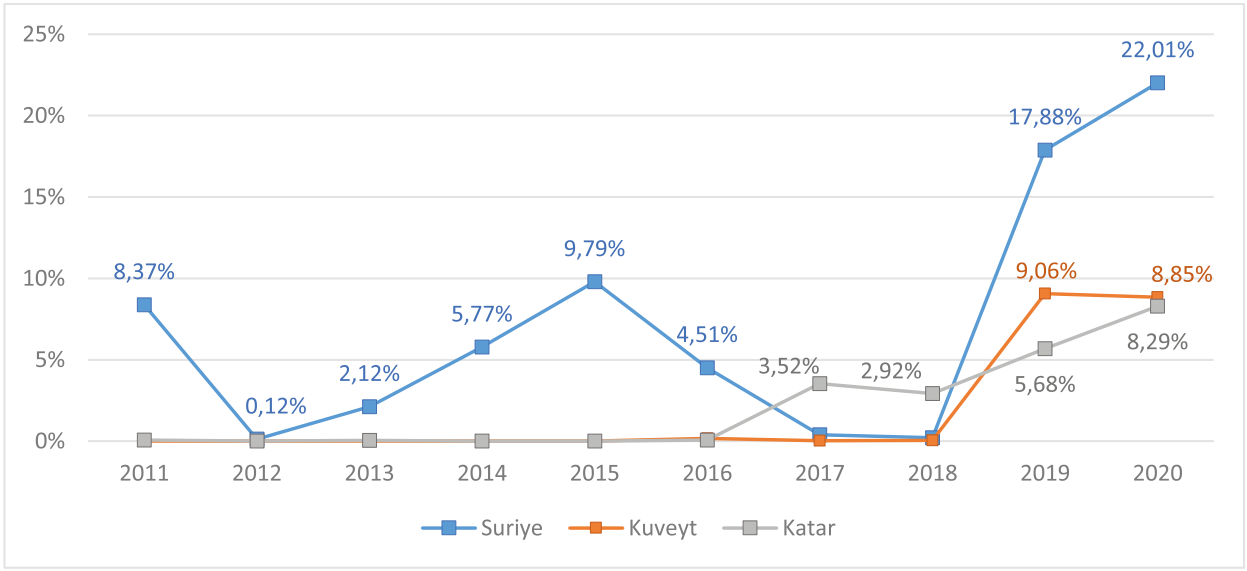

Kaynak: TÜİK Dış Ticaret İstatistikleri

2020 yılında sektörde öne çıkan ülkelerin yıllar itibariyle ihracat oranlarına bakıldığında payı en yüksek olan ülke Suriye'dir. Kuveyt ve Katar'ın ihracat oranları birbirine yakındır. Bu sektörde Katar'ın bölge ihracatında neredeyse hiç payı yokken 2016 yılı itibariyle benzer şekilde Kuveyt de 2018 yılı itibariyle tarım ve hayvancılık sektöründe bölgenin tarım ve hayvancılık pazarına dahil olmuşlardır.

Harita 8 Tarım ve Hayvancılık Sektöründe Karaman İhracatının %50'sini Oluşturan Ülkeler

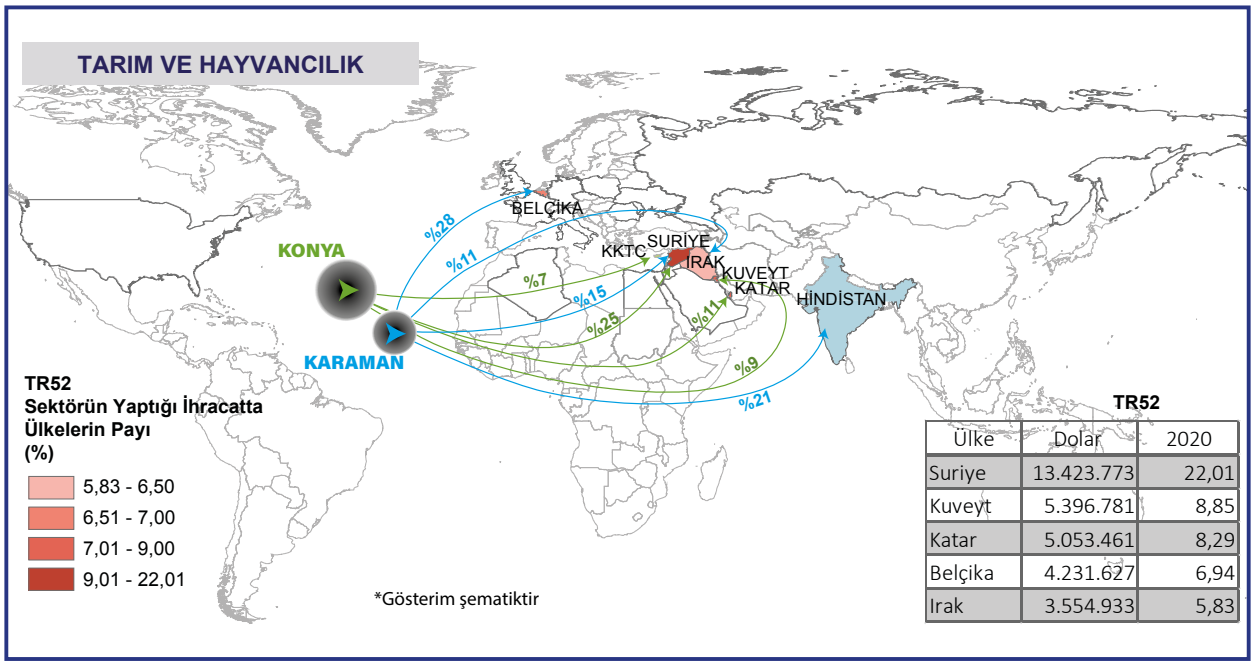

TR52

Ülke	Dolar	2020
Suriye	13.423.773	22,01
Kuveyt	5.396.781	8,85
Katar	5.053.461	8,29
Belçika	4.231.627	6,94
Irak	3.554.933	5,83

Kaynak: TÜİK Dış Ticaret İstatistikleri kullanılarak MEVKA tarafından hesaplanmıştır.

Tarım ve hayvancılık sektörü; TR52 Bölgesi ihracatının %2,83'ünü, Konya ihracatının %2,37'sini, Karaman ihracatının %6,58'ini oluşturmaktadır. Tarım ve hayvancılık sektöründe bölge ihracatının yaklaşık %50'si 5 ülkeye yapılmaktadır. Sektör; Karaman'ın ihracatta eş değer öneme sahip 2 ana sektöründen biri olup sadece Belçika ve Hindistan'a yaptığı ihracat oranları bu sektördeki ihracatının %49'unu oluşturmaktadır. Konya ise bu sektörde ihracatının %25'ini Suriye'ye gerçekleştirmektedir.

2.3 İHRACAT YAPTIĞIMIZ EŞDEĞER ÖNEME SAHİP ÜLKE SAYISI

Bir ülkenin veya bir bölgenin ihracat yaptığı ülke sayısında önemli artışlar yaşanabilir. Ancak yeni eklenen pazarlara yapılan ihracat miktarı kritik bir öneme sahip olmayabilir. Bu nedenle bölge ihracatında temel öneme sahip ülkeler özellikle incelenmelidir. Bunu tespit edebilmek için ise eşdeğer ülke sayısına bakılmalıdır. Bu sayı toplam ihracatımız içinde büyük öneme sahip ülke sayısını göstermektedir.[3] Eşdeğer ülke sayısının (EÜS) hesabında şu formül kullanılmaktadır:

$$EÜS_t = 1 \Big/ \sum_{j=1}^{n} \frac{X_{j,t}^2}{X_{toplam,t}}$$

$X_{j,t}$= j sektörünün t yılındaki ihracatı $X_{toplam,t}$= t yılındaki toplam ihracat

Formüle göre bölgenin 2011'de ihracat yaptığı ülkelerden 27'si eşdeğer öneme sahipken, 2020 yılına gelindiğinde eşdeğer öneme sahip ülke sayısı artarak 29'a çıkmıştır. [3]

3 *Türkiye'nin İhracat Performansı 2: Sektörel Bazda Çeşitlilik, Rekabetçilik ve Adaptasyon, TEPAV, 2011*

Konya Karaman Bölgesi'nin toplam ihracatı içinde eşdeğer öneme sahip ülke sayısı artmıştır.

Şekil 26 Bölgenin İhracat Üzerinde Eşdeğer Öneme Sahip Ülke Sayısı

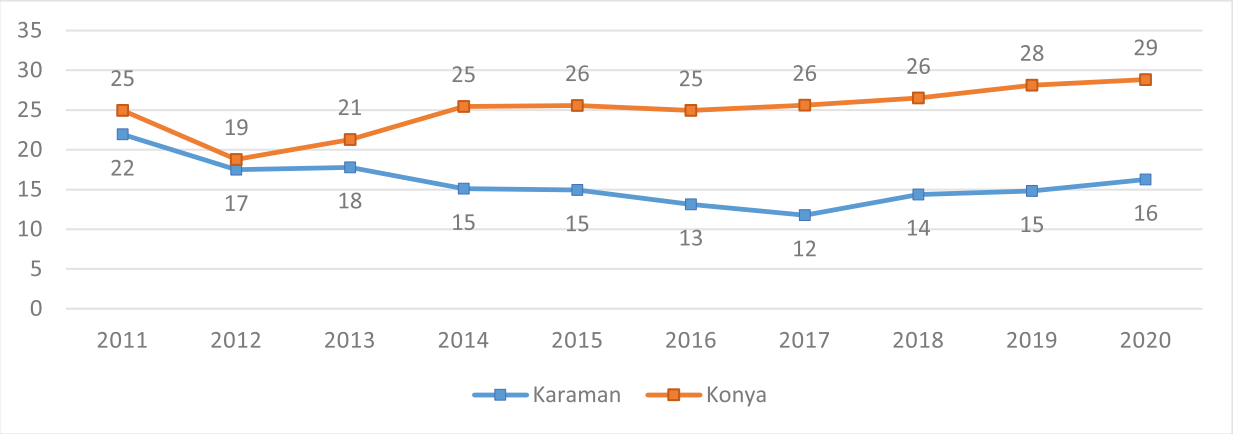

Kaynak: TÜİK Dış Ticaret İstatistikleri

Konya'nın 2011 yılında ihracat yaptığı ülkelerden 25'i eşdeğer öneme sahipken, 2020 yılına gelindiğinde eşdeğer öneme sahip ülke sayısı artarak 29'a çıkmıştır. Görüldüğü üzere bölge ortalamasının oluşmasında Konya ili oldukça baskın konumdadır. İlde kritik öneme sahip bu 29 ülkenin ithalat taleplerindeki meydana gelecek daralmalar Konya'nın ekonomisinin ciddi şekilde küçülmesine neden olabilir. Bu nedenle ülke sayısında çeşitlenme hızı artırılmalıdır.

Şekil 27 Bölge İllerinin İhracat Üzerinde Eşdeğer Öneme Sahip Ülke Sayısı

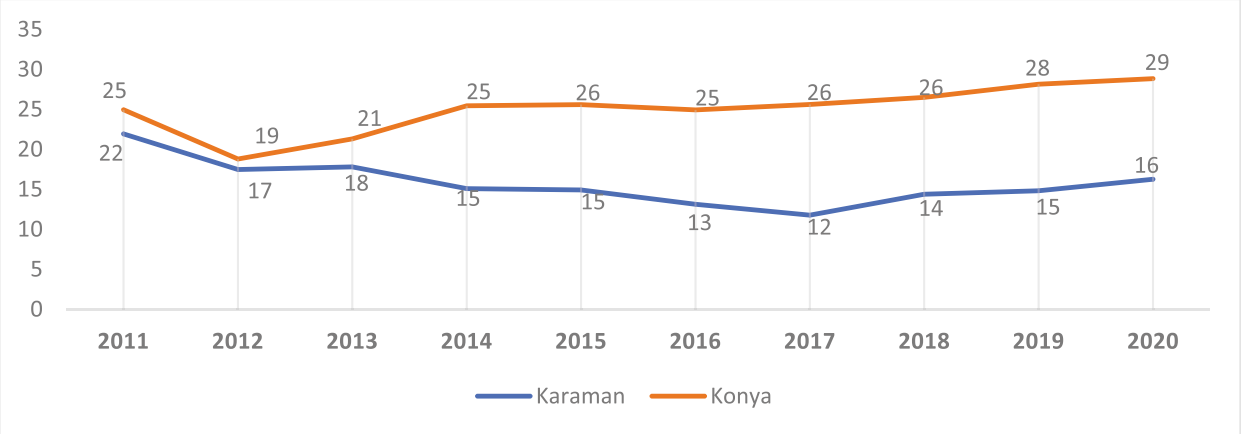

Kaynak: TÜİK Dış Ticaret İstatistikleri

Ülke bazında Konya'dan ihracat yaptığımız ülkeler incelendiğinde 2011 yılında bölgeden birçok ülkeye ihracat yapılmasına rağmen dikkat edilmesi gereken nokta şudur: İlk 29 ülkeye (bölgenin ihracatında kritik öneme sahip ülke sayısı) yapılan ihracatın toplam ihracattaki payı %73'tür. Geri kalan %27'lik pay 145 ülkeye ve oldukça küçük miktarlarda yapılmaktadır.

Tablo 4 Konya İhracatında Eşdeğer Öneme Sahip İlk 29 Ülke ve Yıllara Göre İhracat Payları (%)

Ülke	2011	2015	2020
Irak	13,01	13,68	11,33
ABD	2,55	2,97	7,92
Almanya	5,50	6,05	6,88
Rusya Federasyonu	3,13	2,35	3,92
İtalya	7,01	3,13	3,09
Suudi Arabistan	2,31	4,85	2,73
Mısır	2,54	3,43	2,44
Polonya	1,08	1,59	2,37
İsrail	0,94	1,74	2,30
İran	6,49	4,56	2,28
Cezayir	1,49	5,83	2,20
Birleşik Krallık	0,00	0,00	2,02
Fransa	1,37	1,24	1,96
Özbekistan	0,85	1,53	1,84
Libya	4,63	1,74	1,79
Azerbaycan	1,51	1,28	1,71
Romanya	0,79	0,77	1,65
Hollanda	1,08	1,04	1,61
Ukrayna	0,86	0,85	1,50
BAE	1,06	1,84	1,41
Fas	0,49	0,79	1,25
Belçika	1,21	1,38	1,24
Sudan	0,73	2,16	1,23
İspanya	2,49	1,67	1,16
Gürcistan	1,10	0,93	1,07
Bulgaristan	3,19	0,91	1,06
Katar	0,13	0,62	1,05
Suriye	2,23	1,28	0,91
Meksika	0,50	0,92	0,84

Kaynak: TÜİK Dış Ticaret İstatistikleri

Karaman'ın 2011 yılında, ihracat yaptığı ülkelerden 22'si eşdeğer öneme sahipken, 2020 yılına gelindiğinde eşdeğer öneme sahip ülke sayısı azalarak 16' ya düşmüştür. Bu şu anlama gelmektedir: Kritik öneme sahip bu 16 ülkenin ithalat taleplerindeki meydana gelecek daralmalar Karaman'ın ekonomisinin ciddi şekilde küçülmesine neden olabilir. Ülke sayısında çeşitlenme hızı artırılmalıdır.

Ülke bazında Karaman'dan ihracat yaptığımız ülkeler incelendiğinde 2020 yılında bölgeden birçok ülkeye ihracat yapılmasına rağmen dikkat edilmesi gereken nokta şudur: İlk 16 ülkeye (bölgenin ihracatında kritik öneme sahip ülke sayısı) yapılan ihracatın toplam ihracattaki payı %61,33'üdür. Geri kalan %38'lik pay farklı ülkelere ve oldukça küçük miktarlarda yapılmaktadır.

Tablo 5 Karaman İhracatında Eşdeğer Öneme Sahip İlk 16 Ülke ve Yıllara Göre İhracat Payları (%)

Ülke	2011	2015	2020
Irak	14,16	17,27	19,51
Yemen	6,81	6,47	10,75
Belçika	3,46	2,80	5,51
Suriye	0,45	0,20	4,14
Umman	0,14	0,12	3,69
Romanya	2,36	1,51	2,81
Birleşik Krallık	0,00	0,00	2,05
Fas	0,33	0,41	1,87
Suudi Arabistan	4,18	4,84	1,86
İsrail	1,66	2,14	1,84
Somali	2,04	0,90	1,51
Venezuela	0,25	0,40	1,50
Kolombiya	0,68	0,83	1,49
Libya	5,20	5,56	1,42
Filistin Devleti	0,00	0,00	1,40
Hindistan	0,58	0,48	1,39

Kaynak: TÜİK Dış Ticaret İstatistikleri

Çalışma sonucunda önemli bulgular şu şekilde özetlenebilir: bölgede ihracatın önemli bir kısmı Yakın ve Orta Doğu Asya Ülkeleri ve AB üyesi ülkelere yapılmaktadır. Gerek ihracat yaptığımız ülke sayısı gerekse toplam ihracatımız içinde büyük öneme sahip ülke sayısı bölge genelinde yıllar itibariyle artmaktadır. Hâlihazırda yoğun ihracat yaptığımız ülkelerin ithalat taleplerindeki olası daralmaları göz önüne alarak ihracat yapılacak ülke sayısını artırırken yeni girdiğimiz pazarlardaki ihracat miktarı da artırılmalı ve bunun için gerekli sektörel önlemler alınmalıdır.

3. AR-GE VE İNOVASYON

Bölgesel inovasyon sistemi, kendisini oluşturan bölgedeki aktörler (işletmeler, kamu kurumları, finansörler, üniversiteler, STK'lar, araştırma kuruluşları ve diğer ilgili ve ilişkili kuruluşlar) arasındaki iş birlikleriyle hayat bulmaktadır. Bu yaklaşımla bir bölgesel inovasyon sisteminin etkinliği, bu aktörler arasındaki ilişkilerin kalitesi ve yoğunluğuna bağlıdır[4]. Bölgelerin rekabet gücünün artışı ile hem küresel ekonomik büyümenin hem de toplumsal yakınlaşma ve uyumun sağlanabileceği OECD tarafından vurgulanmaktadır. Ayrıca OECD, inovasyonu ve yatırımı tetikleyen karşılaştırmalı üstünlüklerin, ulusal olduğu kadar bölgesel bir özellik olduğunun da altını çizer.

Bölgelerin küresel piyasalarda rekabet edebilmek için; kendi kaynaklarından, yeteneklerinden ve fikirlerinden yararlanmaları, atıl kapasitelerini kullanmaları ve potansiyellerini geliştirmeleri bir zorunluluk olarak ortaya çıkmaktadır.

İmalat sanayinde gelişimin sağlanabilmesi ve sonrasında da sanayide çeşitlenmenin ortaya çıkabilmesi için firmaların Ar-Ge yatırımlarını ve inovasyon kapasitelerini artırmaları gerekmektedir. Büyük işletmelere göre sermayeleri daha kısıtlı olan KOBİ'lerin büyük çaplı Ar-Ge faaliyetleri gerçekleştirmesi beklenemez. Nitekim Fortune 500 listesindeki firmaların cirolarının yüksek olmasının sebeplerinden biri de Ar-Ge'yi daha etkin kullanmaları ve bu sayede inovasyon kabiliyetlerinin artmasıdır. Küçük ve orta ölçekli firmaların kaynak eksikliğinden dolayı yeterince yatırım yapamadıkları, ancak büyük şirketlerin ciddi yatırımlar yapmakta olduğu Ar-Ge faaliyetleri sonucunda yenilikçilik kapasitelerini yükselttikleri ve bu doğrultuda istihdam politikası geliştirdikleri görülmektedir.

Tablo 6 Fortune 500'de Bulunan İllerin Firma Sayısı, 2021

İstanbul	235	Antalya	4	Düzce	1
Ankara	66	Balıkesir	4	Kastamonu	1
İzmir	30	Çorum	3	Yalova	1
Bursa	25	Karabük	3	Aksaray	1
Kocaeli	20	Tekirdağ	3	Edirne	1
G.antep	19	Muğla	3	Trabzon	1
Kayseri	15	Sakarya	3	Tokat	1
Denizli	10	Konya	2	Diyarbakır	1
K.maraş	7	Eskişehir	2	Çankırı	1
Mersin	7	Manisa	2	Siirt	1
Hatay	7	Aydın	2	Van	1
Adana	7	Rize	1	Çanakkale	1
Samsun	5	Osmaniye	1	Burdur	1
				Uşak	1

Kaynak: Fortune Türkiye

Türkiye'de Fortune 500'de en fazla firma barındıran il 235 firma ile İstanbul'dur. Konya ilinde bu sayı 2 iken Karaman ilinde listeye giren firma bulunmamaktadır.

4 *Elçi, Ş., Karataylı, İ., & Karaata, S. (2008). Bölgesel İnovasyon Merkezleri: Türkiye İçin Bir Model Önerisi. TUSİAD Yayınları.*

Uzun yıllardır KOBİ başkenti olarak bilinen Konya'nın inovasyon kapasitesini geliştirebilmesi ve ulusal ve uluslararası alanda rekabet gücünü artırabilmesi için küçük ve orta ölçekteki firmaların Ar-Ge kapasitesini geliştirmeleri ve daha büyük işletmelere dönüşmeleri gerekmektedir.

Karaman, gıda (özellikle bisküvi, kek, çikolata ve şekerli mamuller) sektöründe önemli bir merkez olmasına karşın firmalar daha çok küçük ve orta ölçekli işletmeler olarak kalmıştır. Yenilikçilik kapasitesinin yükseltilmesinin Karaman'a getireceği ekonomik ve sosyal faydalar göz önünde bulundurulduğunda, firmaların pazarlama ve satış stratejilerini uygun olarak belirleyip cirolarını artırma hedefine odaklanmaları gerekmektedir.

Harita 9 İllere Göre Marka Tescil Sayıları, 2021 (10.000 Kişi Başına)

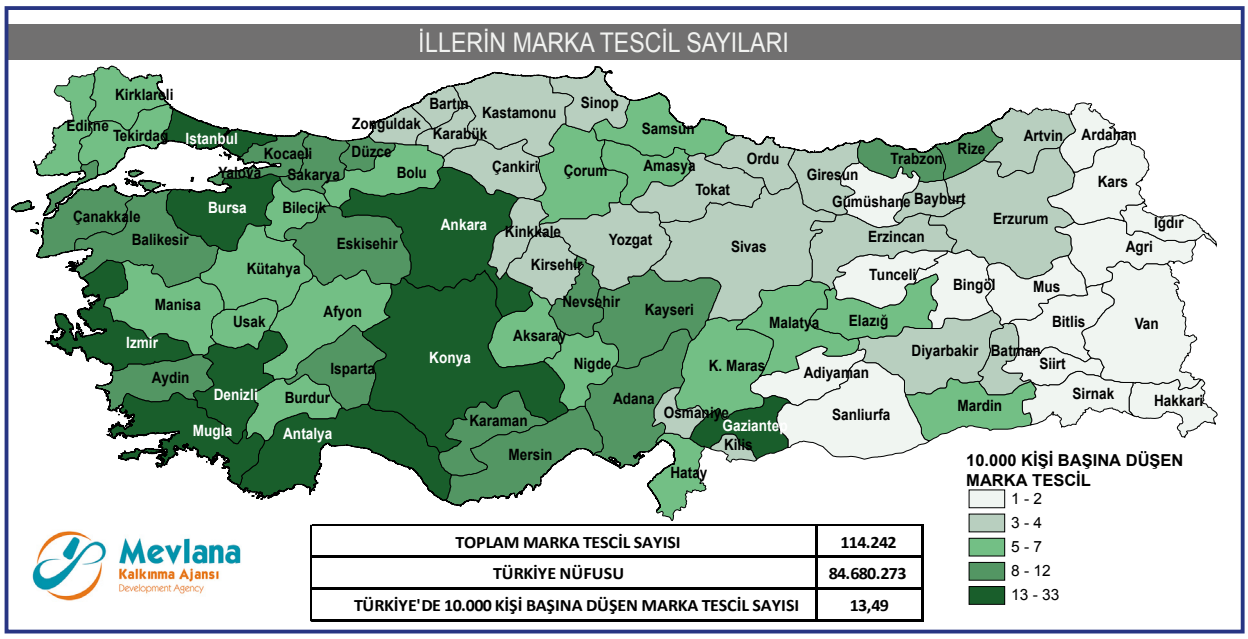

Kaynak: Türkiye Patent Enstitüsü ve TÜİK 2021 verileri kullanılarak hesaplanmış ve hazırlanmıştır.

Marka tescil sayısı ülke genelinde alınan toplam marka tescil sayısının yaklaşık %3'lük kısmını oluşturan Konya, bu alanda Türkiye genelinde 5. sıradadır. Türkiye genelinde 19. sırada olan Karaman'da alınan marka tescil sayısı ise ülke genelinde alınan toplam marka tescil sayısının %0,19'luk kısmını oluşturmaktadır.

Şekil 28 Konya ve Karaman İllerinin Son 10 Yıllık Marka Tescil Sayıları

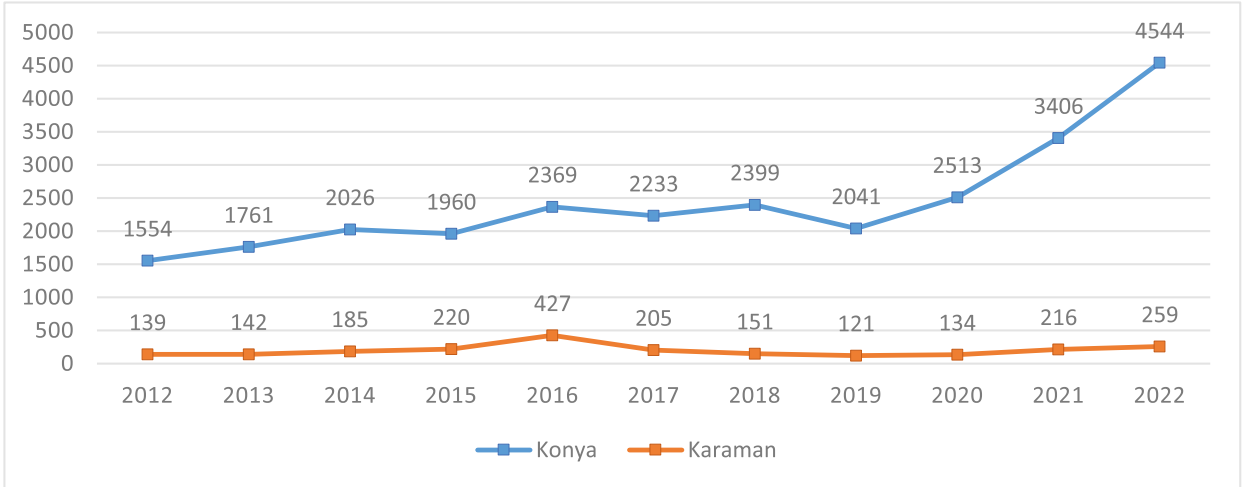

Kaynak: Türkiye Patent Enstitüsü, 2022

Konya ve Karaman illerinin son yıllardaki marka tescil sayıları incelendiğinde 2012 yılında Konya'da 1.554 olan marka tescil sayısının yıllar boyunca artış göstererek 2022 yılı itibariyle 4.544'e yükseldiği görülmektedir. Karaman ilinde ise 2012 yılında 139 olan marka tescil sayısı 2022 yılında 259'a yükselmiş ve Konya'ya nazaran daha az artış sağlamıştır.

Şekil 29 Düzey 2 Bölgelerine Göre 10.000 Kişi Başına Marka Tescil Sayıları, 2022

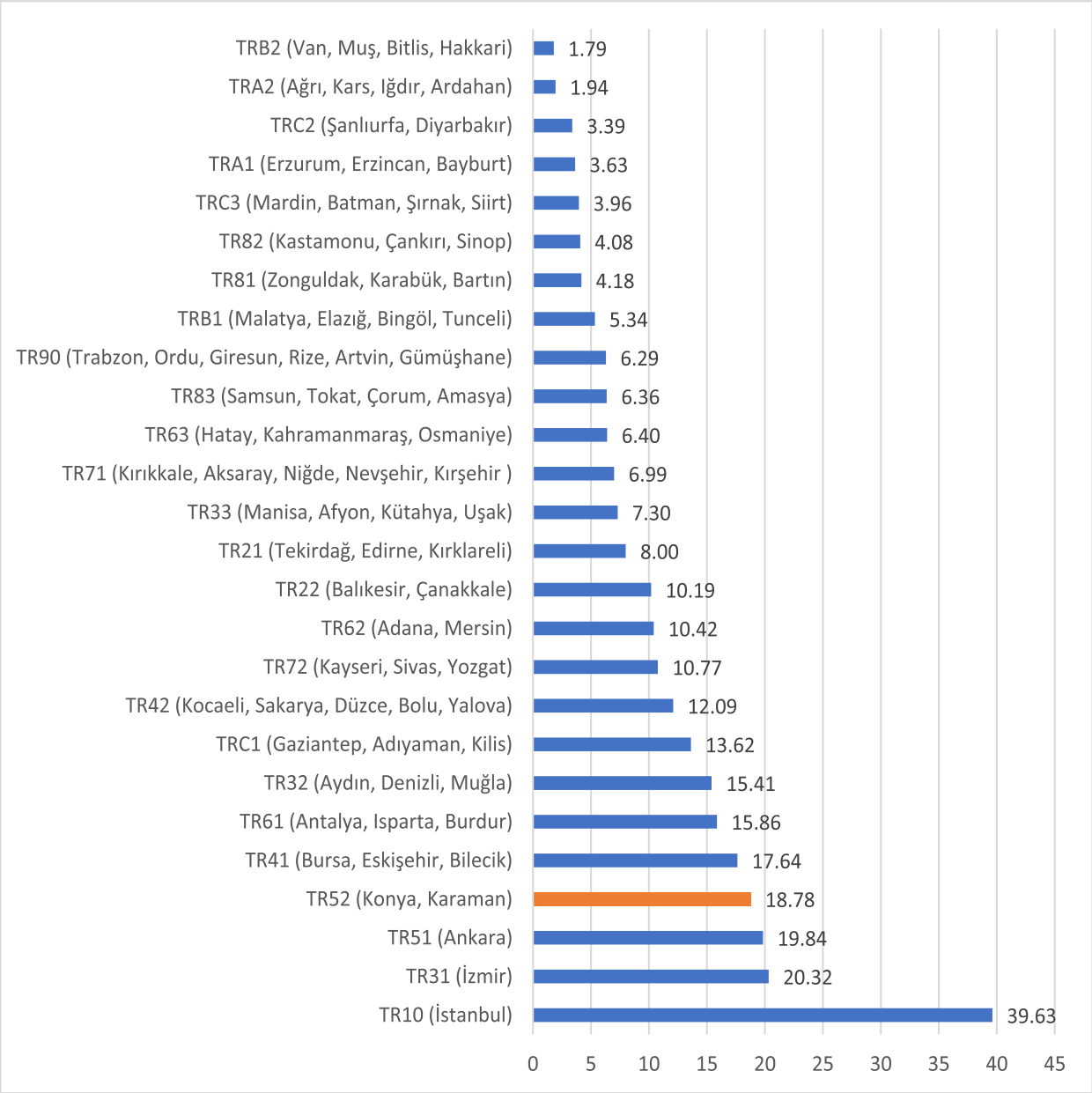

Kaynak: Türkiye Patent Enstitüsü 2022 verileri kullanılarak hesaplanmıştır.

Konya Karaman Bölgesi marka tescil sayıları bakımından 4. sırada yer almaktadır. 10.000 kişi başına en fazla marka tescilin olduğu bölge 39,63 ile TR10 (İstanbul) Bölgesidir. 10.000 kişi başına en az marka tescil sayısı ise 1,79 ile TRB2 (Van, Muş, Bitlis, Hakkâri) Bölgesi'ndedir. TR52 (Konya, Karaman) Bölgesi'nde ise bu sayı 18,78 olup düzey 2 bölgeleri arasında 4. sırada yer almaktadır.

Konya ve Karaman'ın markalaşması; hem yeni pazarların bulunması hem de mevcut pazarlarda daha yüksek kâr marjları ile ticaret yapılması bakımdan oldukça önemlidir.

Patent tescili firmalara ya da kişilere ticari anlamda üstünlük sağlamaktadır. Bu üstünlük malın üretimi, kullanımı, ihraç ve ithal etme hakkını firmaların elinde bulundurması anlamındadır. Dolayısıyla patent tescili firmalara rekabet üstünlüğü sağlaması bakımından büyük önem arz etmektedir.

Harita 10 İllere Göre Patent Tescil Sayıları (10.000 Kişi Başına)

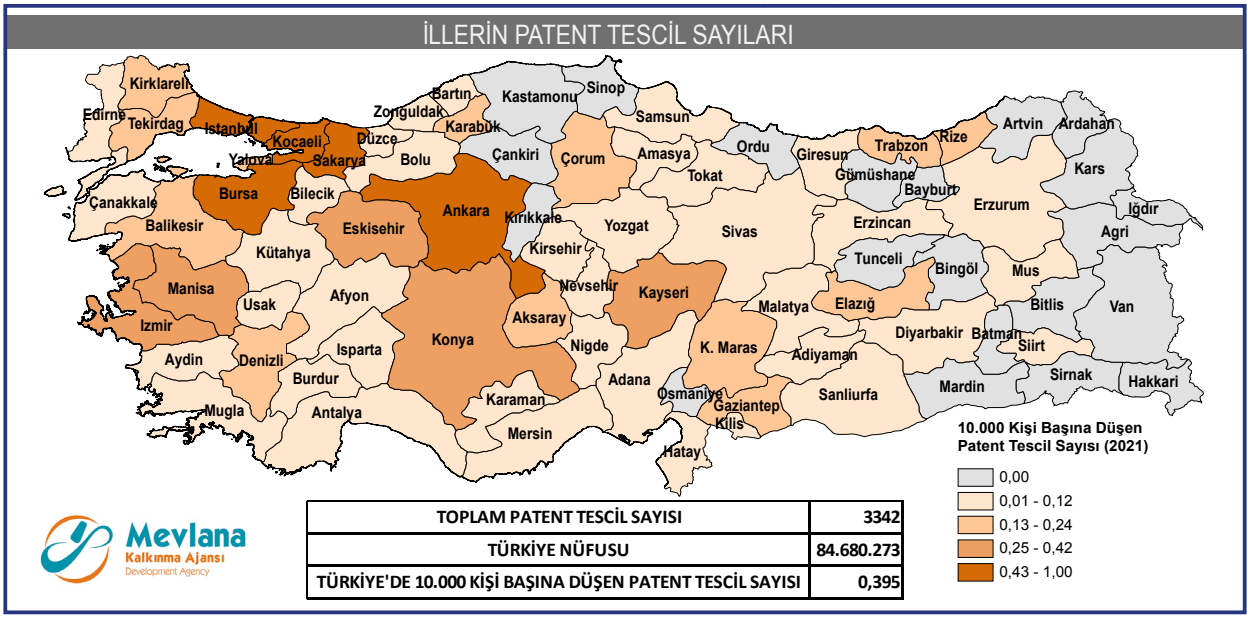

Kaynak: Türkiye Patent Enstitüsü ve TÜİK 2021 verileri kullanılarak hesaplanmış ve hazırlanmıştır.

Türkiye'de toplam patent tescil sayısı 2022 yılı itibariyle 3.407'dir. En fazla patent tescil alan il 1.530 ile İstanbul'dur. Konya ilinde 2022 yılı itibariyle toplam patent tescil sayısı 84 olup 10.000 kişi başına patent tescil sayısı 0,365 olup iller arasında 7. sırada yer almaktadır. Konya'da alınan patent tescil sayısı ülke genelinde alınan toplam patent tescil sayısının %2,46'lık kısmını oluşturmaktadır. Karaman'da 2022 yılı itibariyle patent tescil sayısı 2 olup 10.000 kişi başına patent tescil sayısı 0,076 olup iller arasında 43. sırada yer almıştır. Karaman'da alınan patent tescil sayısı ülke genelinde alınan toplam patent tescil sayısının %0,06'lık kısmını oluşturmaktadır. Patent tescilde Karaman'ın Türkiye ortalamasının altında kaldığı görülmektedir.

Şekil 30 Konya ve Karaman İllerinin Son 10 Yıllık Patent Tescil Sayıları, 2022

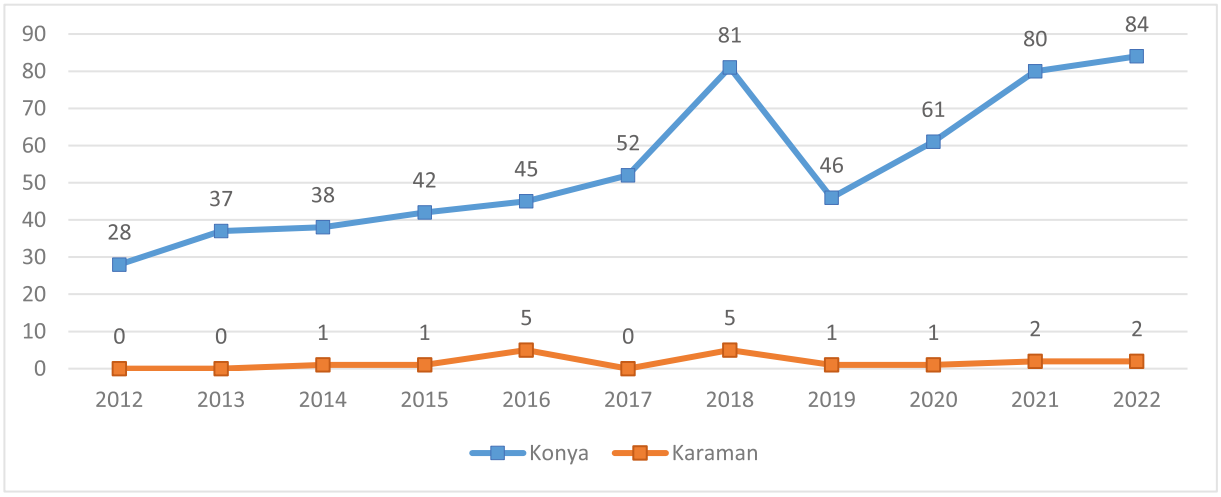

Kaynak: Türkiye Patent Enstitüsü, 2022

Konya ve Karaman illerinin yıllara göre patent tescil sayıları incelendiğinde, Konya ilinin 2012'de 28 olan patent tescil sayısı 2022 yılı itibariyle 84 olmuştur. Karaman ilinde ise 2012 yılında patent tescil yokken 2022 yılında 2 olmuştur.

Karaman gibi ekonomilerin, ulusal ve uluslararası düzeyde rekabetçi bölgeler olabilmesi için üretimlerinde monopolistik bir yapıya sahip olabilecekleri ürünler bulunması gerekmektedir. Monopolistik bir yapıyı oluşturan yasal yollardan bir tanesi de fikri hakları koruma altına alan patent uygulamasıdır. Buradan hareketle, Karaman'ın inovasyon kabiliyetini artırabilmesi için patent konusundaki farkındalığını artırması ve işletmelerin patent konusunda istekli olmaları gerekmektedir.

Şekil 31 Düzey 2 Bölgelerine Göre 10.000 Kişi Başına Patent Tescil Sayıları, 2022

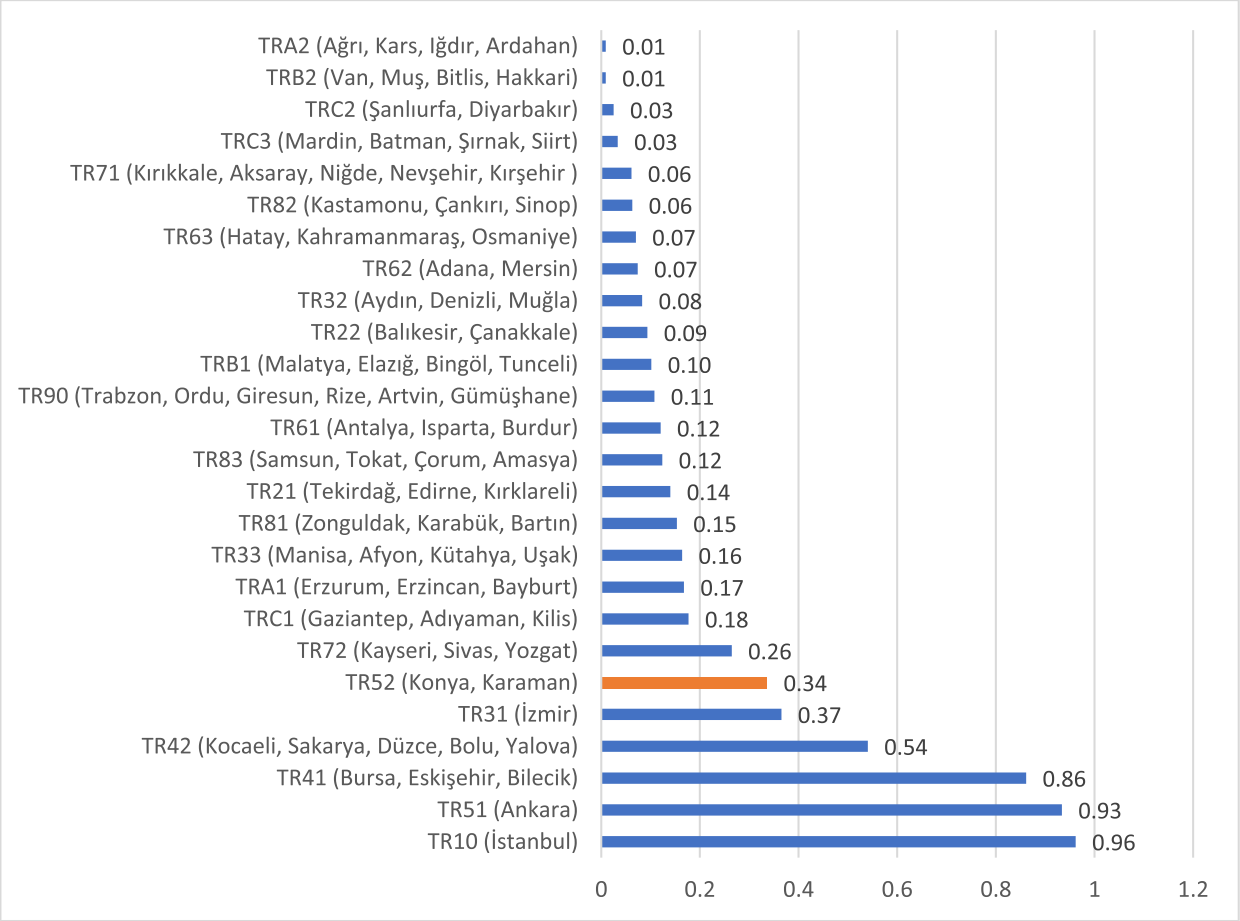

Kaynak: Türkiye Patent Enstitüsü ve TÜİK 2022 verileri kullanılarak hesaplanmıştır.

Konya Karaman Bölgesi patent tescil sayıları bakımından 6. sırada yer almaktadır. En fazla patent tescilin olduğu bölgenin 0,96 ile TR10 (İstanbul) Bölgesi olduğu görülmektedir. TRA2 (Ağrı, Kars, Iğdır, Ardahan) ve TRB2 (Van, Muş, Bitlis, Hakkari) Bölgelerinde 0,01 ile alınan patent tescil sayıları en düşük seviyededir.

İşletmelerin faaliyet gösterdikleri alanda rekabetçi olabilmeleri için yenilikçi yaklaşımı benimsemeleri kaçınılmazdır. Bu nedenle müşteri odaklı çalışma prensibine ilaveten kaliteyi ön planda tutmaları ve tasarımlarla farklılaşmaları gerekir. Sanayici ve tasarımcı arasında oluşacak iş birliği, tarafların tek başlarına ulaşamayacakları bilgi, teknoloji ve diğer kaynaklara ulaşma imkânı sağlamanın yanında ekonomiye de pozitif katkılar sunar[5].

5 *Korkmaz, K. & Muazzez (2014). Rekabetin Gizli Gücü, Endüstriyel Tasarım. Anahtar Dergisi. ss. 34, Ankara.*

Harita 11 İllere Göre Endüstriyel Tasarım Tescil Sayıları, 2021 (10.000 Kişi Başına)

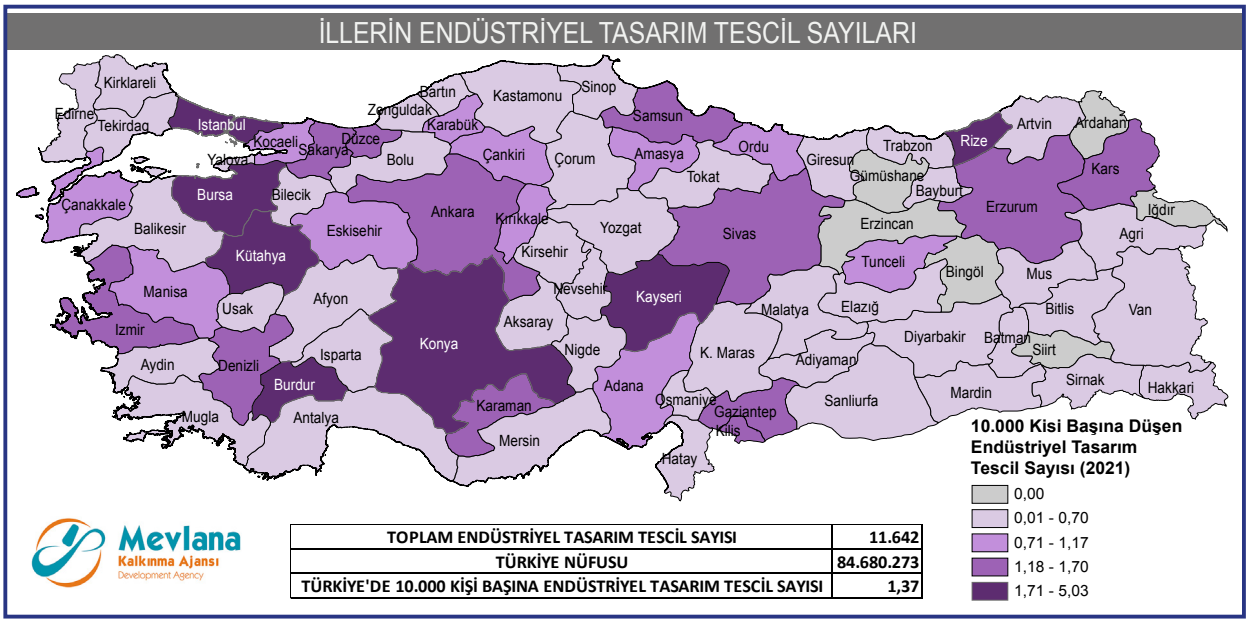

Kaynak: Türkiye Patent Enstitüsü ve TÜİK 2021 verileri kullanılarak hesaplanmış ve hazırlanmıştır.

Türkiye'de toplam endüstriyel tasarım tescil sayısı, 2022 yılı verilerine göre, 13.476'dır. En fazla endüstriyel tasarım tescil alan il 3.920 ile İstanbul'dur. En düşük değere sahip olan Erzincan, Siirt, Tunceli illerinde herhangi bir endüstriyel tasarım tescil alınmamıştır.

10.000 kişi başına en fazla endüstriyel tasarım tescil alan il 4,63 ile Kayseri olup Sakarya (4,40), Bursa (3,58) Karaman (3,34) takip eden illerdir.

Şekil 32 Konya ve Karaman İllerinin Yıllara Göre Endüstriyel Tasarım Tescil Sayıları

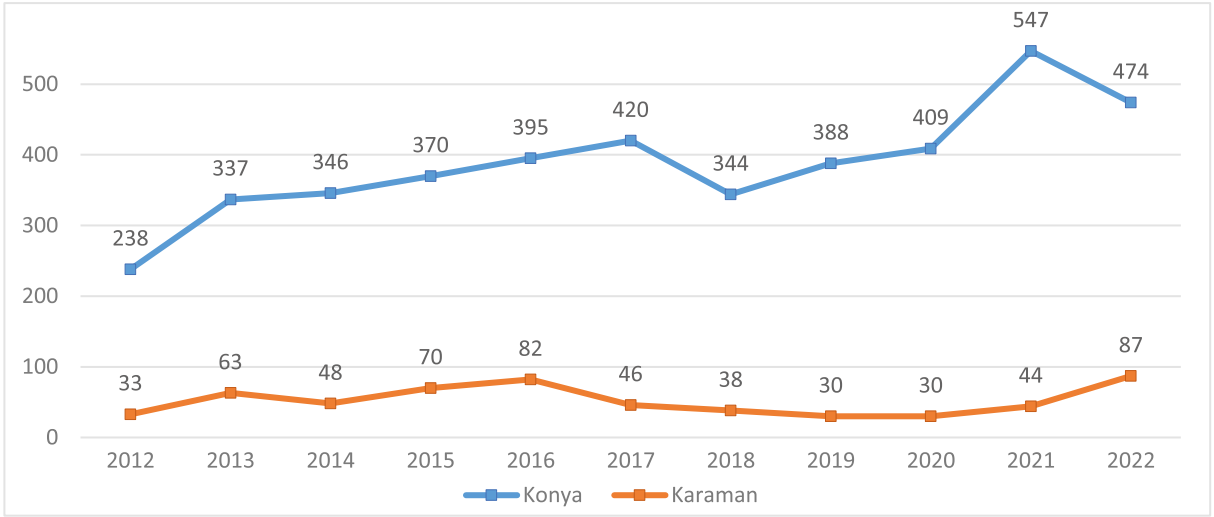

Kaynak: Türkiye Patent Enstitüsü

Konya ve Karaman illerinin son 10 yıllık endüstriyel tasarım tescil sayıları incelendiğinde, Konya'da 2012 yılında 238 olan tescil sayısı 2022 yılında 474'e ulaşmıştır. Karaman'da ise 2012 yılında 33 olan endüstriyel tasarım tescil sayısı 2022 yılında 87 olmuştur.

Tasarım süreci neticesinde yeni ürünler üretilebilir ya da mevcut ürünlerin görünüş formu veya işlevselliği değiştirilebilir. Her iki durumda da ürün ticarileştiği zaman bu süreci inovasyonun bir çıktısı olarak görebiliriz. Bu anlamda, Konyalı firmaların tasarım tescilindeki bilinçlerinin her geçen yıl arttığı ve tasarımdaki bu önemli ve hızlı artışın Konya'nın inovasyon kültürüne katkıda bulunduğu anlaşılmaktadır.

Şekil 33 Düzey 2 Bölgelerine Göre 10.000 Kişi Başına Endüstriyel Tasarım Tescil Sayıları, 2022

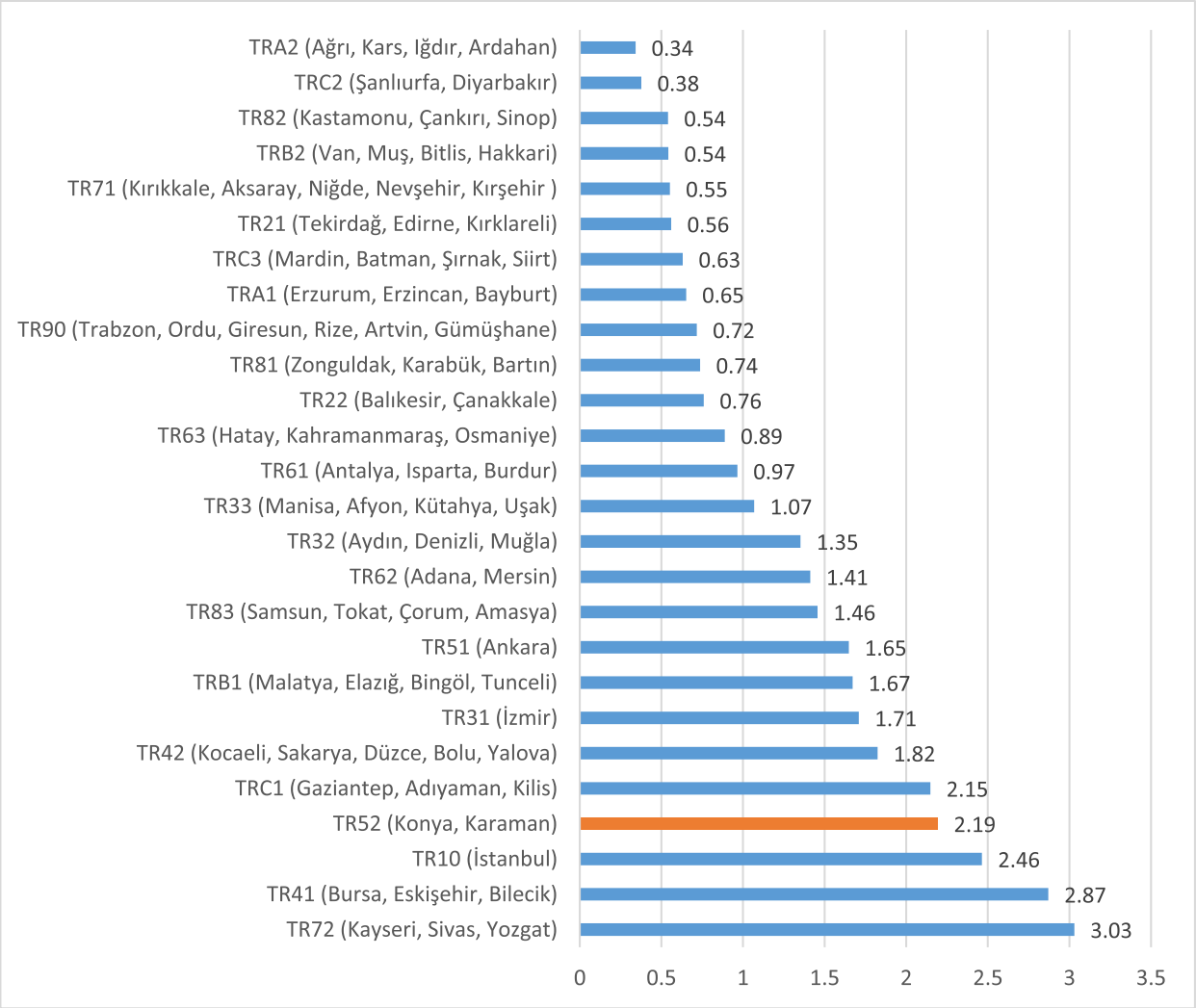

Kaynak: Türkiye Patent Enstitüsü ve TÜİK 2022 verileri kullanılarak hesaplanmıştır.

Konya Karaman Bölgesi endüstriyel tasarım tescil sayıları bakımından 4. sırada yer almaktadır. 2022 yılı itibariyle 10.000 kişi başına endüstriyel tasarım tescil sayısı en fazla olan bölge 3,03 ile TR72 (Kayseri, Sivas, Yozgat) Bölgesi'dir. TR72 bölgesini, 2,87 ile TR41 (Bursa, Eskişehir, Bilecik) Bölgesi ve 2,46 ile TR10 (İstanbul) Bölgesi takip etmektedir. En düşük rakam ise 0,34 ile TRA2 (Ağrı, Kars, Iğdır, Ardahan) Bölgesinde görülmektedir.

Başarılı bir inovasyon, buluşun ticari olgunluğa ulaşması anlamına gelmektedir. Bölgedeki çoğu işletme bir ürünü geliştirme potansiyeline sahipken, bunu ticarileştirme gücüne sahip değildir. Bu durumda, yenilik ve Ar-Ge'nin; fikrin oluşması, kavramın buluşa dönüşmesi, buluşun da ticari olgunluğa ulaşması gibi evrelerinde işletmelerin özelikle üniversiteler başta olmak üzere diğer kurum ve kuruluşlarla stratejik ortaklık kurarak ürünü ticarileştirilebilmesi büyük önem taşımaktadır. Böylelikle işletmelerin ticari zekâlarını üniversitelerde özellikle yüksek lisans ve doktora düzeyindeki bilimsel çalışmalarla bir araya getirerek fikirlerini inovatif ürünlere dönüştürmeleri mümkündür.

Harita 12 İllere Göre 1000 Kişi Başına Düşen Yüksek Lisans ve Doktora Mezun Sayısı

Kaynak: TÜİK verileri kullanılarak hazırlanmıştır.

Türkiye geneli 2022 yılı için 1000 kişi başına düşen yüksek lisans ve doktora mezun sayıları incelendiğinde, en yüksek değere sahip il 39,90 ile Ankara'dır. En düşük il ise 7,92 ile Şanlıurfa'dır. Konya ilinde 2022 yılı itibariyle 1000 kişi başına yüksek lisans ve doktora mezunu sayısı 18,78'dir. İller arası sıralamada 20. sırada bulunmaktadır. Karaman'da bu sayı 15,72 olup 39. sırada yer almaktadır.

Şekil 34 Konya ve Karaman İllerinin Yıllara Göre Yüksek Lisans ve Doktora Mezun Sayıları

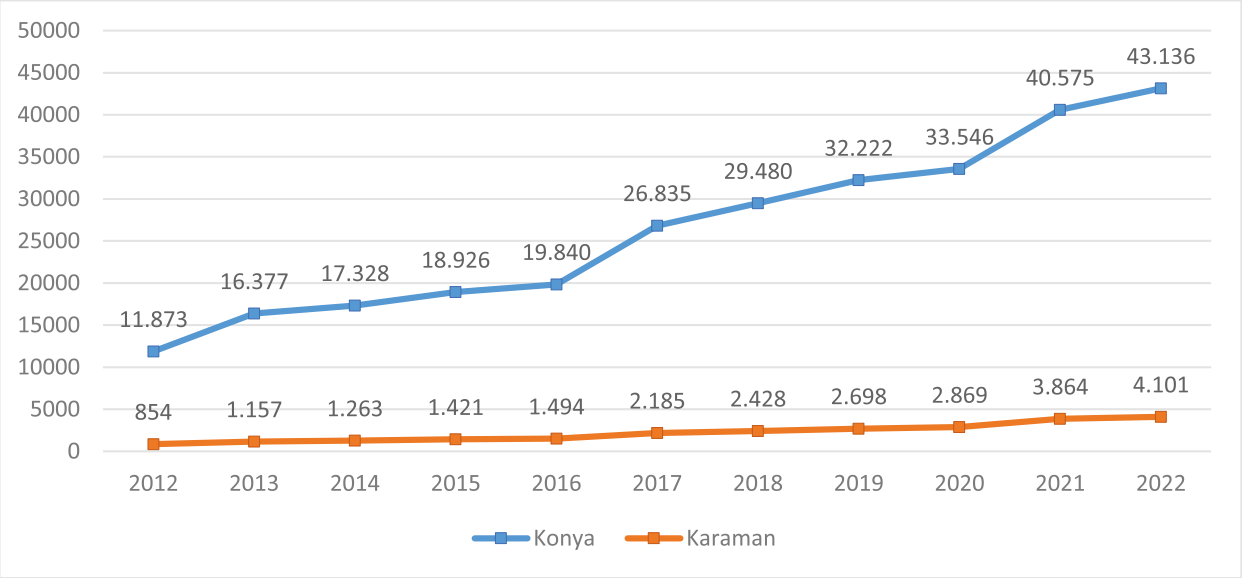

Kaynak: TÜİK, 2022

Yıllar itibariyle yüksek lisans ve doktora mezunu sayısı incelendiğinde Konya ilinde 2012 yılına göre yaklaşık 4 kat artarak 2022 yılında 43.136'ya ulaşmıştır. Karaman'da da 4 kattan fazla artış göstererek 4.101'e ulaşmıştır.

Şekil 35 Bölgelere Göre 1000 Kişi Başına Düşen Yüksek Lisans ve Doktora Mezun Sayısı

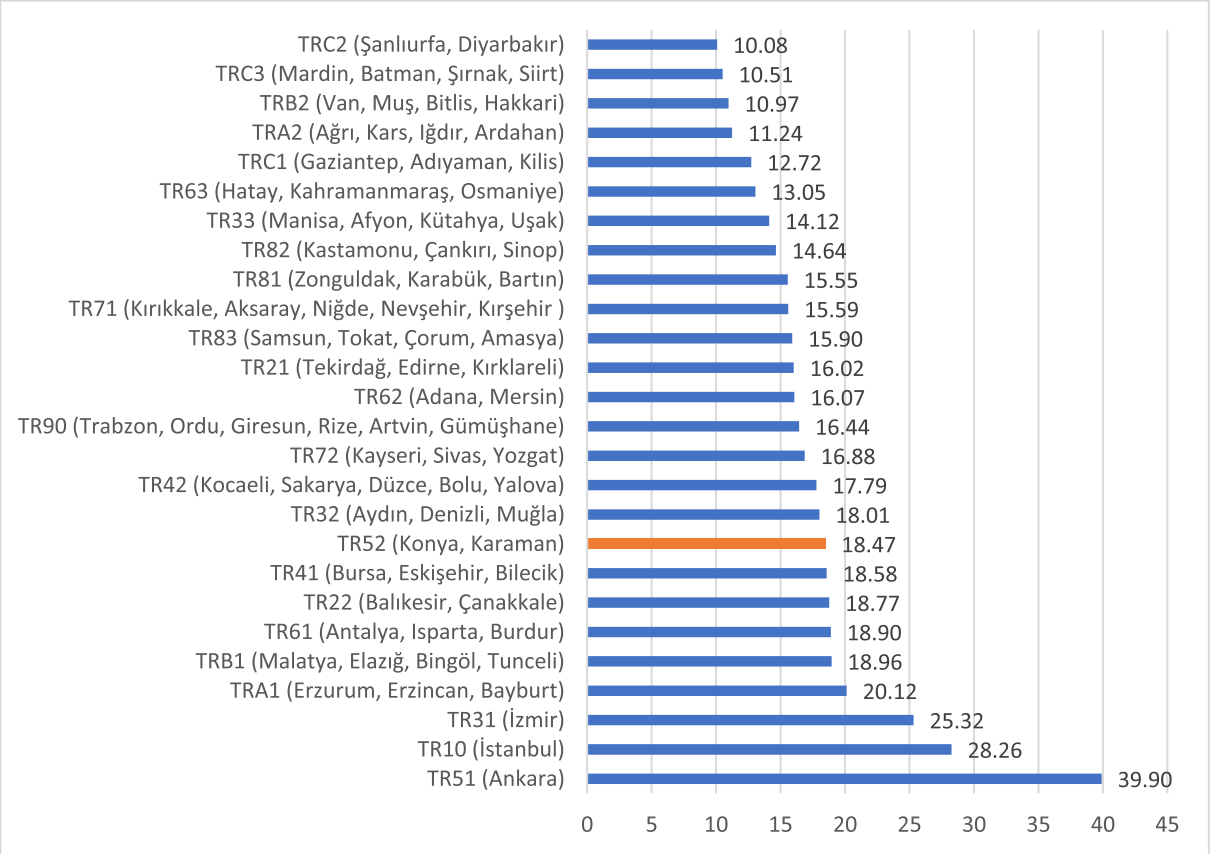

Kaynak: TÜİK, 2022

1000 kişi başına yüksek lisans ve doktora mezunun en fazla olduğu bölge 39,90 ile TR51 (Ankara) Bölgesidir. En düşük değer 7,87 ile TRC2 (Şanlıurfa, Diyarbakır) Bölgesinindir. **Konya Karaman Bölgesi 1000 kişi başına yüksek lisans ve doktora mezunu sıralamasında 9. sırada yer almıştır.**

Endüstriye uygulanabilir ve firmaların rekabetçi yapı kazanmalarını sağlayan, cirolarını artırmaya yönelik hedefleri olan yüksek lisans ve doktora tezlerinin ildeki inovasyon kültürünü ve kapasitesini arttıracağı düşüncesinden hareketle, Konya ve Karaman'ın özellikle genç nüfusunun lisans sonrası eğitimine devam etmesi ve uygulanabilir tezler üzerinde bilimsel çalışmalar yapması yönünde teşviklerin artırılması gerekmektedir.

Teknoloji Geliştirme Bölgeleriyle üniversite-sanayi iş birliği sağlanarak, ülke sanayisinin uluslararası alanda rekabet edebilir bir yapıya kavuşturulması amacıyla; teknolojik bilginin üretildiği, üretilen bilginin ticarileştirildiği, üründe ve üretim yöntemlerinde ürün kalitesini, standardını yükseltecek, verimliliği artıracak ve üretim maliyetlerini düşürecek yeniliklerin geliştirildiği, küçük ve orta ölçekli işletmelerin yeni ve ileri teknolojilere uyumunun sağlandığı, araştırmacılara iş imkânlarının sağlandığı ve yüksek/ileri teknoloji yatırımları yapacak yabancı sermayenin ülkeye girişini hızlandıracak bölgeler oluşturulması hedeflenmiştir. Türkiye'de 2023 yılı itibariyle 59 ilde toplamda 98 adet teknoloji geliştirme bölgesi bulunmaktadır.

Ar-Ge alt yapısını oluşturmuş, çok sayıda Ar-Ge personeli çalıştıran ve ülkemizin GSYİH'deki Ar-Ge payına katkıda bulunan büyük işletmeleri destekleyerek, bu alandaki çalışmalarını daha da geliştirmelerine ve kendi teknolojilerini üretmelerine imkân sağlamak amacıyla kurulan Ar-Ge merkezlerinin sayısı 2023 yılında 1.285'tir.

Tasarım faaliyetlerinin de Ar-Ge faaliyetleri gibi destek kapsamına alınması gerekmektedir. Bu sayede yüksek katma değerli teknolojik ürünlerin üretilmesine olanak sağlanacaktır. Türkiye'de 2022 yılının son verilerine göre toplam 327 tasarım merkezi bulunmaktadır.

Tablo 7 İllere Göre Teknoloji Geliştirme Bölgesi, AR-GE Merkezi ve Tasarım Merkezi Sayıları, 2023

İller	Teknoloji Geliştirme Bölgesi	Tasarım Merkezi	Ar Ge Merkezi	İller	Teknoloji Geliştirme Bölgesi	Tasarım Merkezi	Ar Ge Merkezi
ADANA	1	8	12	KOCAELİ	5	17	132
ADIYAMAN	1	0	2	KONYA	2	1	19
AFYON	1	0	1	KÜTAHYA	1	2	10
AĞRI	0	0	0	MALATYA	1	1	4
AMASYA	0	1	1	MANİSA	1	6	31
ANKARA	11	35	142	K.MARAŞ	1	1	13
ANTALYA	2	1	18	MARDİN	0	0	0
ARTVİN	0	0	0	MUĞLA	1	0	2
AYDIN	1	3	9	MUŞ	0	0	0
BALIKESİR	1	0	14	NEVŞEHİR	1	0	0
BİLECİK	0	1	7	NİĞDE	1	0	2
BİNGÖL	0	0	0	ORDU	0	0	1
BİTLİS	0	0	0	RİZE	1	0	0
BOLU	1	0	3	SAKARYA	2	5	24
BURDUR	1	0	1	SAMSUN	1	0	4
BURSA	2	30	132	SİİRT	0	0	0
ÇANAKKALE	1	1	2	SİNOP	0	0	0
ÇANKIRI	1	0	1	SİVAS	1	1	4
ÇORUM	1	0	2	TEKİRDAĞ	1	14	54
DENİZLİ	1	12	15	TOKAT	1	0	0
DİYARBAKIR	1	0	2	TRABZON	1	0	2
EDİRNE	1	0	0	TUNCELİ	0	0	0
ELAZIĞ	1	0	2	ŞANLIURFA	1	0	1
ERZİNCAN	0	0	1	UŞAK	0	0	4
ERZURUM	1	0	0	VAN	1	0	0
ESKİŞEHİR	2	4	20	YOZGAT	1	0	1
GAZİANTEP	2	1	13	ZONGULDAK	1	1	2
GİRESUN	1	0	0	AKSARAY	1	0	1
GÜMÜŞHANE	0	0	0	BAYBURT	0	0	0
HAKKARİ	0	0	0	KARAMAN	1	0	2
HATAY	2	1	3	KIRIKKALE	1	0	1
ISPARTA	1	0	1	BATMAN	1	0	0
MERSİN	2	1	11	ŞIRNAK	0	0	0
İSTANBUL	15	147	420	BARTIN	0	0	0
İZMİR	4	23	98	ARDAHAN	0	0	0
KARS	0	0	0	IĞDIR	1	0	0
KASTAMONU	1	0	0	YALOVA	1	1	4
KAYSERİ	2	2	15	KARABÜK	1	1	1
KIRKLARELİ	1	0	1	KİLİS	0	0	0
KIRŞEHİR	0	0	0	OSMANİYE	1	0	3
				DÜZCE	1	2	11
TOPLAM				Tasarım Merkezi		325	
				Ar Ge Merkezi		1285	
				Teknoloji Geliştirme Bölgesi		98	

Kaynak: Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı

Teknoloji geliştirme bölgesi, Ar-Ge merkezi ve tasarım merkezi sayısı en fazla olan il İstanbul'dur. Ankara ve İzmir gibi gelişmiş iller İstanbul'u takip etmektedir. Türkiye'nin 18 ilinde ise teknoloji geliştirme merkezi, Ar-Ge merkezi ve tasarım merkezlerinin hiçbiri bulunmamaktadır.

4. YATIRIM ORTAMI

Konya sahip olduğu 11 adet OSB ile önemli bir sanayi merkezidir. Yerelde otomotiv yan sanayi, döküm, tarım makineleri, gıda, plastik-ambalaj, ayakkabıcılık gibi birçok sektörde önemli bir konuma ve güçlü firmalara sahip Konya, yenilenebilir enerji konusunda da ciddi bir potansiyele sahiptir. Bu avantajlarının yanı sıra diğer önemli bir nokta ise dünyaca ünlü firmaların, Konya'da yatırım kararı almasıdır. 2020 yılı yılsonu verilerine göre 385 yabancı sermayeli firmanın yer aldığı Konya; yabancı sermayeli birçok ünlü markaya da ev sahipliği yapmaktadır.

Karaman bisküvi ve çikolata sanayisinde, ülke üretiminde önemli bir konumdadır. Türkiye bisküvi üretiminin yaklaşık %35'i Karaman'da gerçekleştirilmektedir. Karaman'da bisküvi, çikolata, kek, gofret, un, bulgur, makarna, meyve depolama ve işleme, sanayi ambalaj, tekstil, hayvansal ürünler endüstrisi, süt ve süt ürünleri ile tarım ve gıda makine endüstrisi, yem sanayi, orman ürünleri işleme ve maden çıkarma endüstrisi öne çıkan sektörlerdir.

Karaman'da alınan yeni yatırım kararları Karaman sanayisinin ve dış ticaretinin gelişmesine önemli katkılar sağlayacaktır. Doluluk oranı yüksek olan 1 adet organize sanayi bölgesine ilaveten 2. OSB'nin kurulum süreci devam etmektedir. Bununla birlikte; Lojistik Merkez, Karaman Teknoloji Geliştirme Bölgesi ve Serbest Bölge kurulum süreçleri devam etmektedir.

4.1 ENDÜSTRİ VE ORGANİZE SANAYİ BÖLGELERİ

Bölgede 3'ü Konya'da olmak üzere 4 adet endüstri bölgesi bulunmaktadır. Bunlar; Konya Karapınar Enerji İhtisas Endüstri Bölgesi, Konya Teknoloji Endüstri Bölgesi (Savunma, Havacılık ve Uzay), TÜMOSAN Motor ve Traktör Sanayi Anonim Şirketi Konya Özel Endüstri Bölgesi ve Karaman Enerji İhtisas Endüstri Bölgesi'dir.

Ilgın ve Sarayönü Organize Sanayi Bölgelerinin ilanı ile birlikte 1. OSB, Akşehir, Beyşehir, Çumra, Ereğli, Karapınar, KOS, Kulu ve Seydişehir olmak üzere Konya'da OSB sayısı 11'e yükselmiştir. Türkiye'de en fazla OSB'ye sahip 6. il Konya'dır. Karaman'da 2 adet OSB bulunmakta olup bunlardan biri işletmede, diğerinin kurulum süreci devam etmektedir. Karaman'daki OSB'ler kent merkezinde bulunmakta olup ilçelerde OSB bulunmamaktadır.

11 OSB'si bulunan ve otomotiv yan sanayi, döküm, gıda, tarım alet ve makineleri, ayakkabıcılık gibi alanlarda üst sıralarda yer alan Konya'da faaliyette olan ihtisas organize sanayi bölgesi bulunmamakla birlikte tarım makineleri ihtisas organize sanayi bölgesinin yanı sıra Akşehir ilçemizde gıda ihtisas organize sanayi bölgesi için yer seçim süreci tamamlanmıştır. Ayrıca, Ereğli ilçesinde Gıda İhtisas OSB kuruluşu ile ilgili çalışmalar başlatılmıştır.

Konya Organize Sanayi Bölgesi'nde 2019-2021 döneminde 5. kısım genişleme bölgesinde bulunan tüm parsellerin tahsis işlemi tamamlanmıştır. Ayrıca, 6. kısım genişleme bölgesi yer seçim çalışmaları devam etmektedir. Talep edilen alanda yer seçimi süreçleri kabul edildiğinde Türkiye'nin en büyük 2. OSB'si olacaktır.

Konya özelinde OSB'lerin ihtiyaçları; doğalgaz altyapılarının tamamlanması, lojistik, altyapı ile ilgili eksiklerin giderilmesi, demiryolu bağlantı ihtiyacı OSB'ler için bu yatırımların yapılması, iş gücü ihtiyacının karşılanmasına yönelik çalışmalar şeklinde sıralanmaktadır.

Karaman 1. Organize Sanayi Bölgesi'nde, parsel sayısı 324 olup OSB'de faal bulunan sanayi tesislerindeki mevcut istihdam 11.090 kişidir. OSB'nin doğalgaz, elektrik, su, internet ve kanalizasyon altyapıları yatırım için hazır durumdadır. OSB'de doluluk oranı %96'dır. OSB içerisinde yükleme, boşaltma, konteyner stok ve gümrük faaliyetleri için Karaman OSB Yük Terminali Projesi mevcuttur. Demiryolu Lojistik Merkezi ile üretilen ürünler çok daha kısa sürede ve ekonomik olarak OSB içerisinden Mersin Limanı'na ulaştırılabilecektir. Diğer taraftan Karaman'ın artan sanayi yatırım taleplerini karşılamak üzere Karaman Merkezde ikinci bir OSB kurulmasına yönelik çalışmalar devam etmektedir.

Tablo 8 Bölgede Bulunan OSB'ler ve Doluluk Oranları

OSB	DOLULUK ORANI (%)	OSB	DOLULUK ORANI(%)
Akşehir	100	Karaman	96
Beyşehir	100	Kulu	0
Çumra	11	Seydişehir	54
Konya Ereğli	100	Konya Birinci	100
Konya-Ilgın	0	Konya	100
Karapınar	65	Sarayönü	0

Kaynak: OSBÜK, 2022

Organize Sanayi Bölgesi bitişiğinde yaklaşık 2 milyon m^2 alanın Serbest Bölge ilan edilerek gerekli imar düzenleme çalışmaları, fizibilite etüdü, şirket kuruluşu ve diğer çalışmalar tamamlanmıştır. **Karaman Serbest Bölgenin faaliyete geçirilmesi ile ilgili süreç devam etmektedir.** Serbest bölgenin kurulması bölgenin dış ticaretine önemli katkı sağlaması beklenmektedir.

4.2 BÖLGEYE YÖNELİK KAMU YATIRIMLARI

Kamu yatırımı denildiğinde, merkezi yönetim kapsamındaki kuruluşların, döner sermayeli kuruluşların, sosyal güvenlik kurumlarının, kamu iktisadi teşebbüslerinin, özelleştirme kapsamına alınan kuruluşların yaptığı yatırımlar yanında belediye yatırımları da anlaşılmaktadır. Bu sayılanlardan belediye projeleri hariç diğer kuruluşların projeleri, Strateji ve Bütçe Başkanlığınca hazırlıkları yürütülen Yatırım Programlarında yayımlanmaktadır. Belediye yatırımlarından yalnızca dış proje kredisi kullanılan projelere, toplama dâhil edilmeden bilgi amacıyla, Yatırım Programlarında yer verilmektedir.[6]

6 *T.C. Cumhurbaşkanlığı, Strateji ve Bütçe Başkanlığı, 2022*

2022 yılında ulusal düzeydeki kamu yatırımlarının %1'i Konya Karaman Bölgesine yapılmaktadır. 2014 yılına kıyasla kamu yatırımlarından alınan pay düşmüştür. 2022 yılı verilerine göre tüm illerin yatırımlardan aldığı paylar incelendiğinde Konya 12. sırada yer alırken Karaman 74. sırada yer almıştır.

Şekil 36 Kamu Yatırımlarından Bölgenin Aldığı Pay (%)

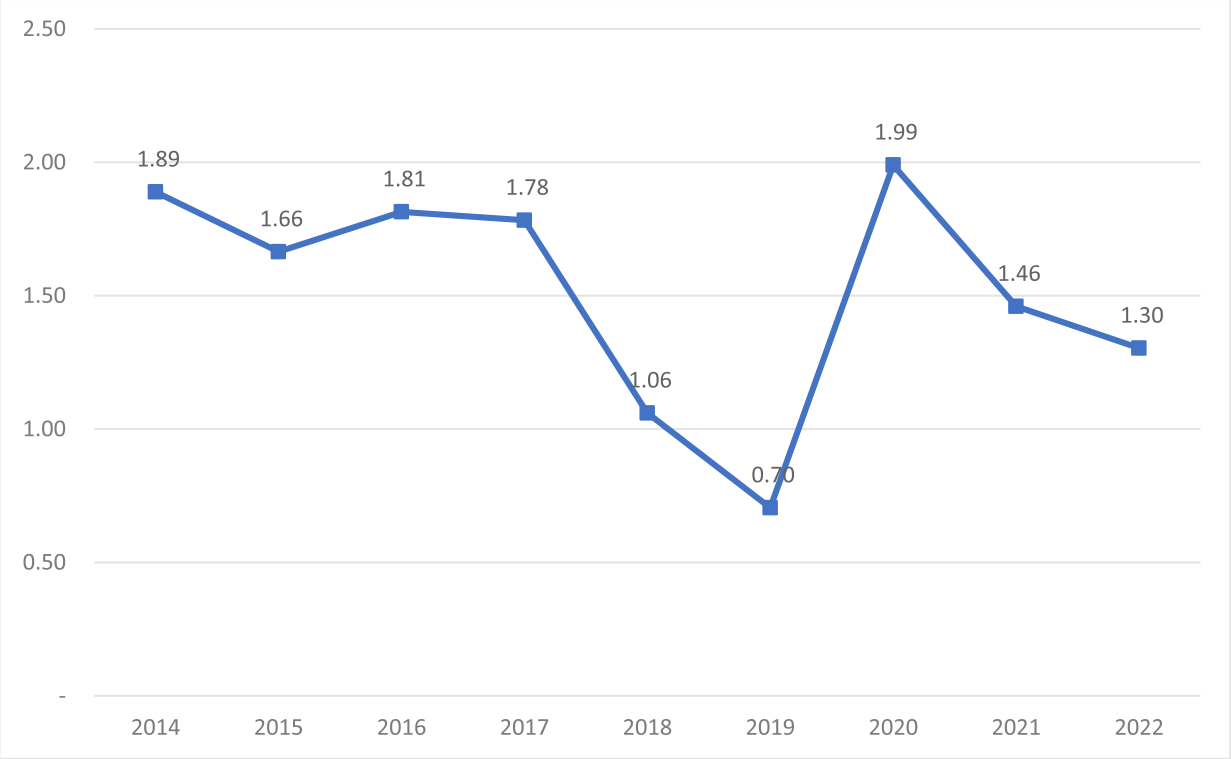

Kaynak: T.C. Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığı, 2022

Şekil 37 Tarım Sektörü Kamu Yatırımlarının Payı (%)

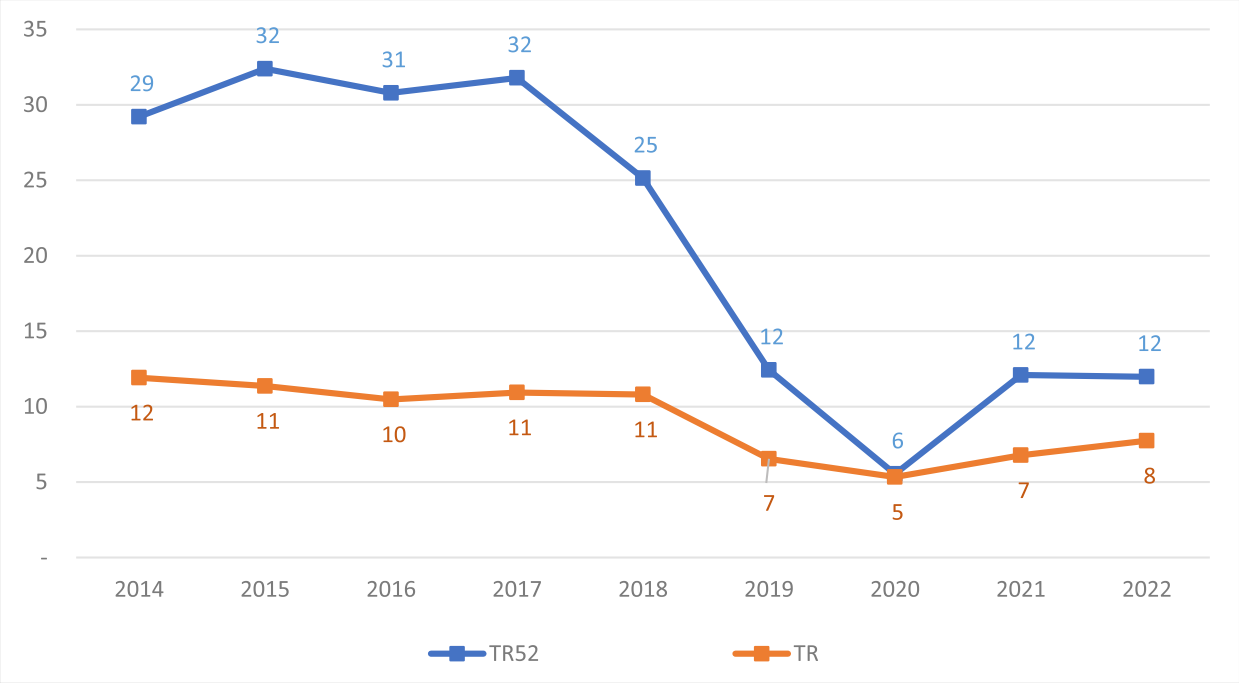

Kaynak: T.C. Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığı, 2022

Tarım sektörü kamu yatırımlarının toplam kamu yatırımları içerisindeki payı Konya Karaman Bölgesinde %12, ülke genelinde bu oran %8'dir. Yıllar itibariyle hem bölgede hem de ülkede tarım sektörüne yapılan yatırımların payı azalmıştır.

Şekil 38 Eğitim Sektörü Kamu Yatırımlarının Payı (%)

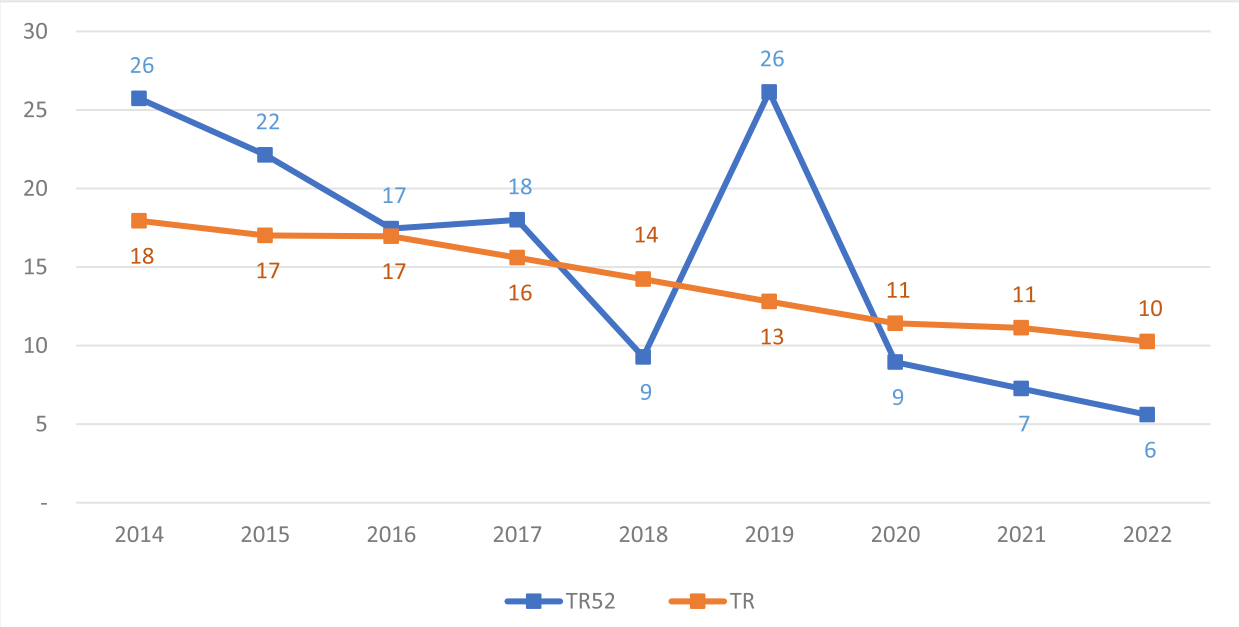

Kaynak: T.C. Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığı, 2022

Eğitim sektörü kamu yatırımlarının toplam kamu yatırımları içerisindeki payı 2014 yılına göre hem bölgede hem de ülke genelinde azalmıştır. Konya-Karaman Bölgesinde eğitim yatırımlarının payı %6 iken bu oran ülke genelinde %10 seviyesindedir. Bölgede eğitim sektörüne yapılan yatırımlar 2019 yılından bu yana ülke oranlarının altında kalmaktadır.

Şekil 39 Enerji Sektörü Kamu Yatırımlarının Payı (%)

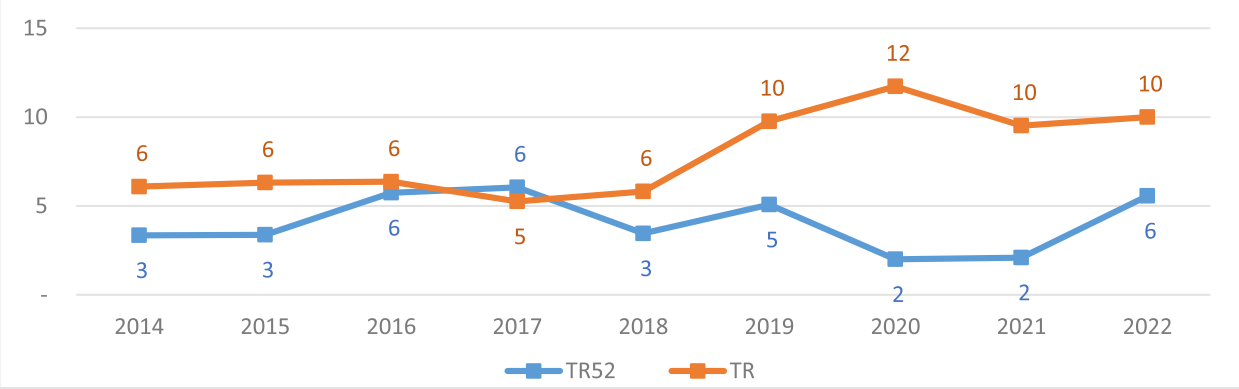

Kaynak: T.C. Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığı, 2022

Enerji sektörü kamu yatırımlarının toplam kamu yatırımları içerisindeki payı hem ülke genelinde hem de bölgede yıllar itibariyle artış göstermiştir. 2022 yılında kamu yatırımları içerisinde enerjinin payı ülkede %10, bölgede ise %6 oranındadır.

Şekil 40 Sağlık Sektörü Kamu Yatırımlarının Payı (%)

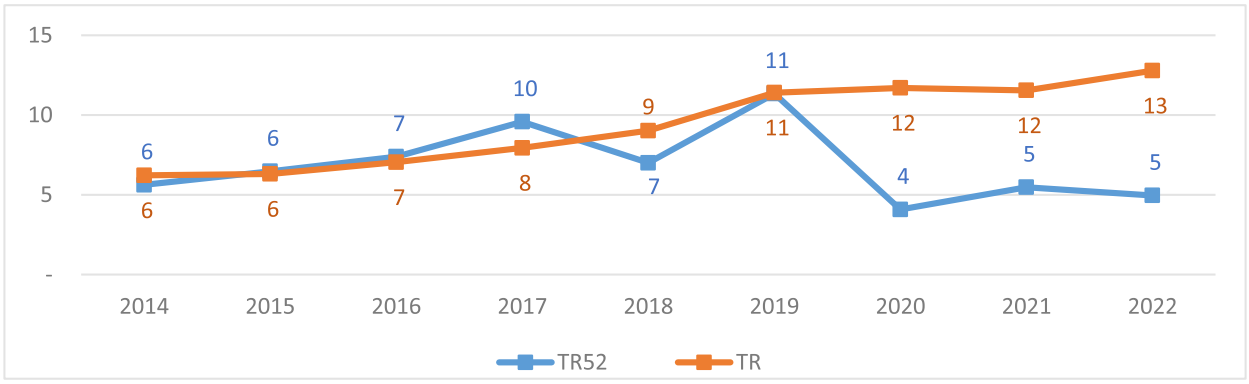

Kaynak: T.C. Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığı, 2022

Sağlık sektörü kamu yatırımlarının toplam kamu yatırımları içerisindeki payı yıllar itibariyle ülkede artsa da bölgede düşüş göstermiştir. 2022 yılında kamu yatırımları içerisinde enerjinin payı ülkede %13, bölgede ise %5 oranındadır.

Şekil 41 Ulaştırma-Haberleşme Sektörü Kamu Yatırımlarının Payı (%)

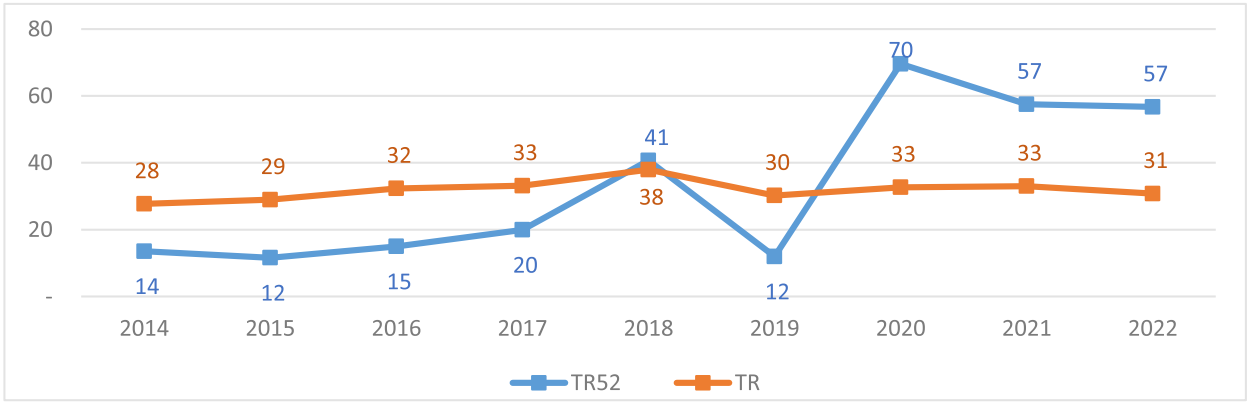

Kaynak: T.C. Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığı, 2022

Ulaştırma-Haberleşme sektörü kamu yatırımlarının toplam kamu yatırımları içerisindeki payı yıllar itibariyle bölgede ciddi bir artış göstermiş olup ülkede genel seyrinde önemli bir değişim olmamıştır. Kamu yatırımları arasında bölgede en dikkat çeken oran ulaştırma ve haberleşme sektöründe yaşanmıştır.

Şekil 42 Karaman Kamu Yatırımlarının Sektörel Dağılımı (2022)

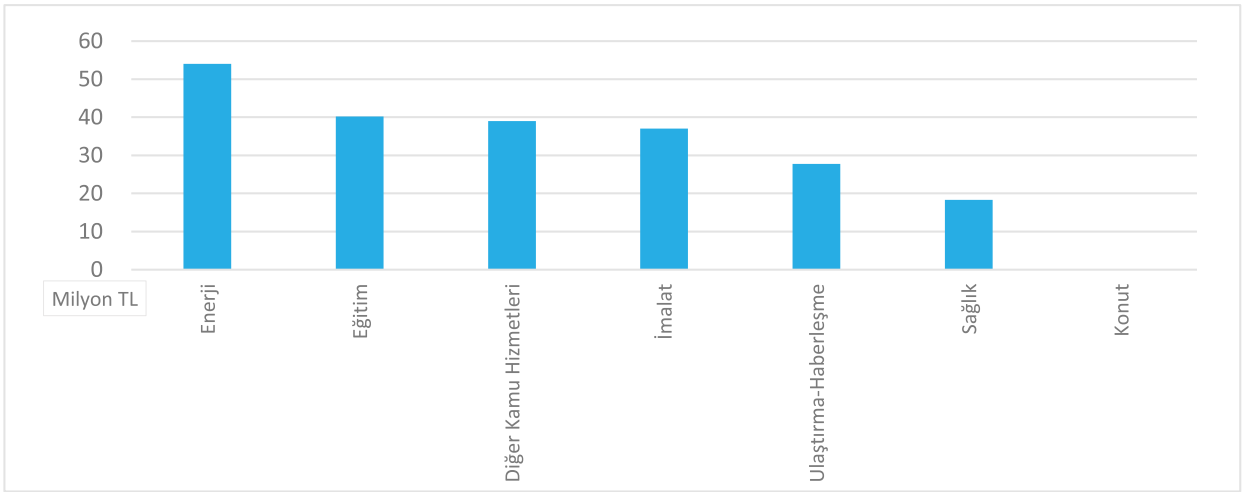

Kaynak: T.C. Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığı, 2022

Karaman'da kamu yatırımlarının 2022 yılı sektörel dağılımı incelendiğinde en fazla yatırımın enerji sektöründe gerçekleştiği görülmektedir. Güneş enerjisi potansiyeli en yüksek olan illerin başında gelen Karaman'da enerji sektörü yatırımlarının 2017 yılına göre %17'lik bir artış sergilediği görülmektedir. Enerji sektörünün yanında eğitim ve imalat sektörlerinin de öne çıktığı görülmektedir. 2017 yılı yatırımlarında tarım sektörü en büyük payı alırken 2017-2022 yılları arasında sektöre hiç yatırım yapılmamıştır. Sağlık sektörü yatırımlarının 2020 yılından itibaren artış göstermesinin pandemiden kaynaklandığı düşünülmektedir. Diğer taraftan ulaşım ve haberleşme sektöründe ise son yıllardaki yüksek payların en büyük sebebi hızlı tren projesinin yanı sıra karayolu, yol ve köprü gibi yatırımlardır.

Şekil 43 Konya Kamu Yatırımlarının Sektörel Dağılımı (2022)

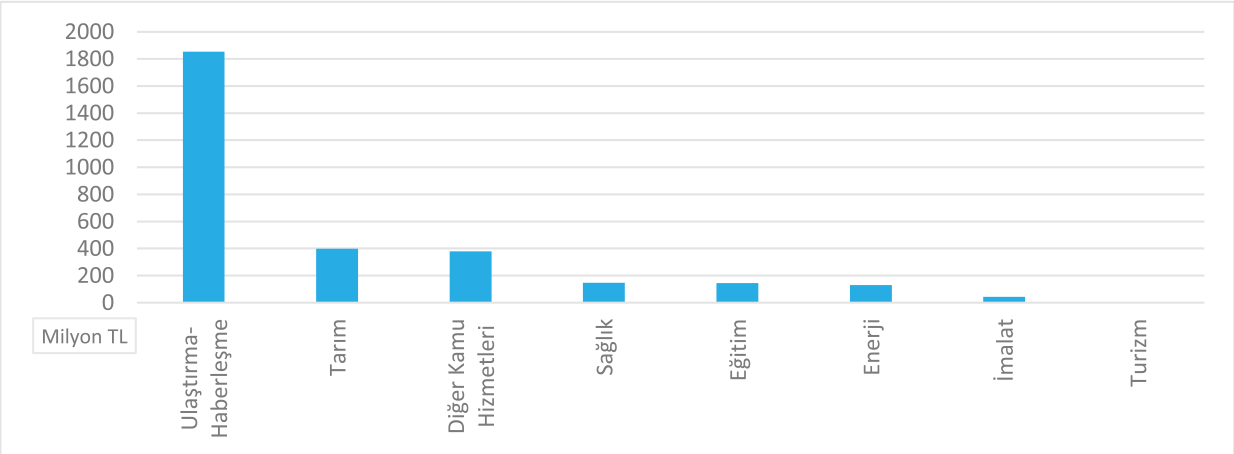

Kaynak: T.C. Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığı, 2022

Konya'da kamu yatırımlarının 2022 yılı sektörel dağılımı incelendiğinde büyük bir farkla yatırımların ulaştırma ve haberleşme sektöründe yoğunlaştığı görülmektedir. Ulaştırma ve haberleşme sektörünü tarım, sağlık ve eğitim sektörleri takip etmektedir.

4.3 YATIRIM TEŞVİK BELGESİ

Yatırım teşvik sistemi, yatırım yapmak isteyen yatırımcılara belirli maddi muafiyetler sağlanarak ekonomik ve sosyal faaliyetlerin daha hızlı gelişmesine katkıda bulunmak adına kamu tarafından uygulanan bir sistemdir.

Harita 13 İllerin Yatırım Teşvik Belge Sayıları ve Ülke İçindeki Oranları

Kaynak: Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı verileri kullanılarak hazırlanmıştır.

Türkiye'de 2021 yılı için toplam alınan yatırım teşvik belgesi sayısı 12.738'tir. En fazla yatırım teşvik belgesi alan ilin 1.809 ile İstanbul olduğu görülmektedir. İstanbul'da alınan yatırım teşvik belge sayısı Türkiye genelinin %14,20'lik kısmını oluşturmaktadır. Diğer illerle kıyaslandığında bu oranın oldukça yüksek olduğu göze çarpmaktadır. En az yatırım teşvik belgesi alan il ise Bayburt ilidir.

Konya ilinde yatırım teşvik belgesi sayısı 577 olup ülke içindeki payı %4,53'tür. Türkiye genelinde 6. sırada olan Konya'nın yatırım teşvik konusundaki konumu oldukça iyidir. Karaman ilinde 2021 yılında alınan yatırım teşvik belgesi sayısı 44 olup ülke genelindeki oranı %0,35'tir. Bu rakamlarla Karaman, Türkiye genelinde 50. sırada yer almıştır.

Şekil 44 Konya ve Karaman İllerinin Senelere Göre Alınan Yatırım Teşvik Belge Sayıları

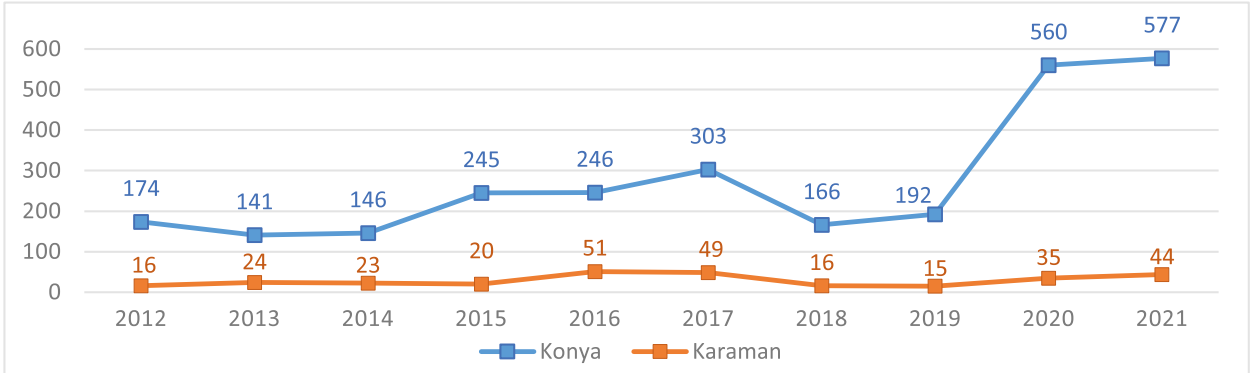

Kaynak: Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı

Konya ilinde 2012 yılında 174 olan yatırım teşvik belge sayısı 2021 yılında 577'ye ulaşmıştır. Söz konusu belgelerin sabit yatırım tutarı 8.263 milyon TL olup 6.547 istihdam yaratmıştır. Karaman ilinde ise 2012 yılında 16 olan yatırım teşvik belgesi sayısı 2021 yılında 44'e yükselmiş olup 729 milyon TL yatırım yapılarak 847 kişi istihdam edilmiştir.

Şekil 45 Düzey 2 Bölgelerine Göre Alınan Teşvik Belgesi Oranları, 2021, (%)

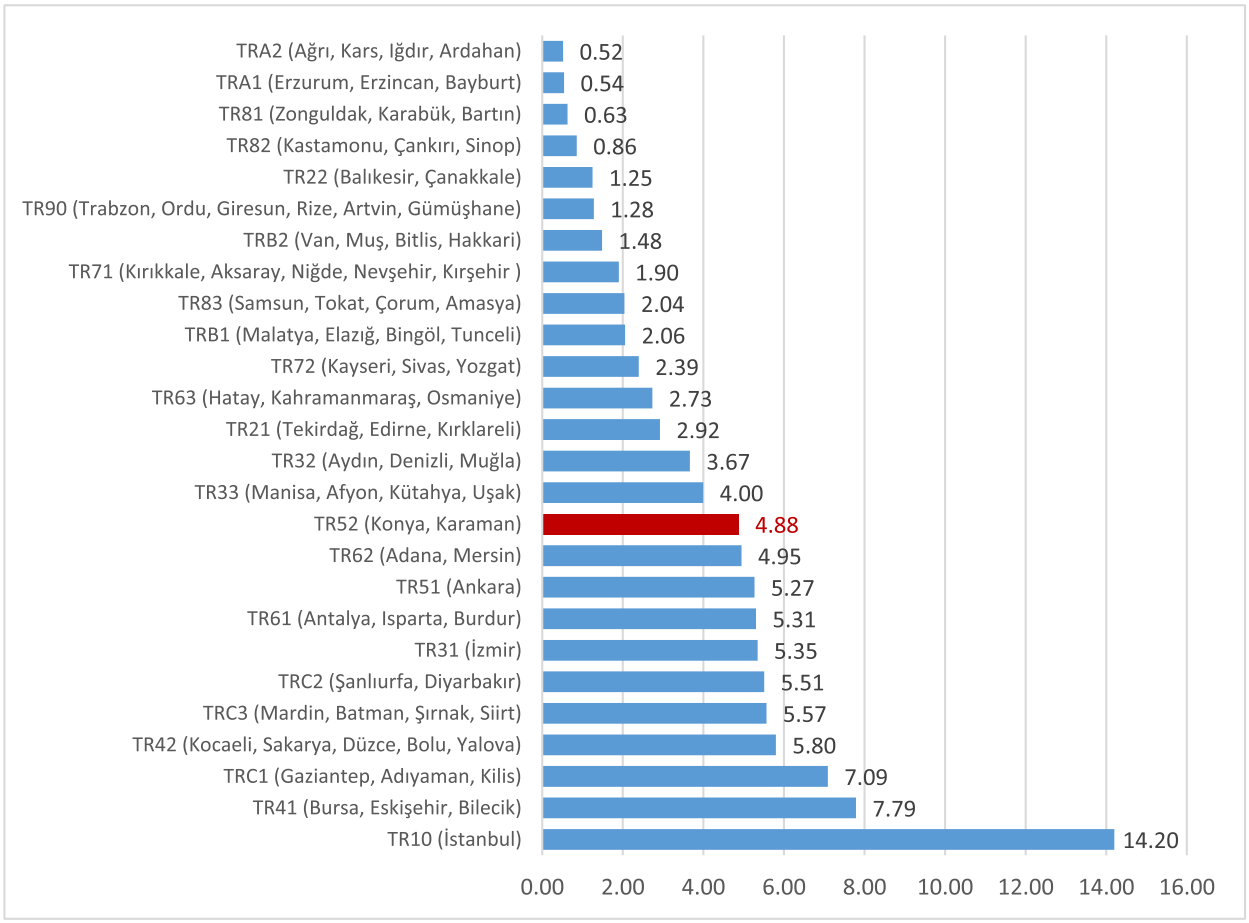

Kaynak: Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı

Düzey 2 Bölgeleri bazında incelendiğinde, yatırım teşvik belgesi oranının en fazla olduğu bölge %14,20 ile TR10 (İstanbul), en az olduğu bölge ise %0,52 ile TRA2 (Ağrı, Kars, Iğdır, Ardahan) Bölgesidir. TR52 (Konya, Karaman) Bölgesi'nde ise bu oran %4,88'dir.

4.4 YABANCI ŞİRKETLER

Günümüz koşullarında gerek gelişmiş gerekse gelişmekte olan ülkeler, makroekonomik hedeflere ulaşma konusunda ortak amaçlar gütmektedirler. Bu amaçlar genelde tam istihdam, fiyat istikrarı, adil gelir dağılımı, ödemeler dengesinin sağlanması ve çağdaş normların yakalanması olarak sıralanabilmektedir. Gelişmiş ülkelerin göreceli olarak diğerlerinden daha başarılı olmalarının nedeni altyapılarını tamamlamış olmaları ve sosyal ve ekonomik göstergelerde daha üst seviyelerde yer almalarıdır. Gelişmekte olan ülkelerin genelinde yurt içi tasarruf düzeyleri düşük olduğundan, bu ülkelerin gayrisafi milli hâsılaları yetersiz, nüfuslarının da nispeten çok oluşundan kişi başına düşen gelir düzeyleri düşük kalmaktadır. Bu ülkelerde tüketim eğiliminin yüksek oluşu nedeniyle tasarruf açığı oluşmakta ve kaynak yetersizliği görülmektedir ki bu durum yatırımların finansmanında zorluklar çekilmesine neden olmaktadır.

Ayrıca, gelişmekte olan ülkelerin gelişmiş ülkelerde var olan teknolojik yenilikleri de içerebilecek yatırımları gerçekleştirilebilmeleri mevcutta yetersiz durumda olan iç tasarruflara ilave olarak yabancı yatırımların katkısını gerektirmektedir[7]. Yabancı yatırım ve ekonomik büyüme arasında güçlü bir ilişki vardır. Yabancı yatırımların girişleri, ülkede yüksek ekonomik büyümenin sürdürülebilir bir yörüngede devamı için gereklidir. Bunun en önemli nedeni daha önce de değinildiği gibi o ülkedeki tasarruf açığıdır. Tasarruf açığını kapatıp yatırımları finanse etmek için ülke dış borçlanma yapar veya yabancı yatırımlar çekerek bu yatırım-tasarruf açığını karşılar. Genel olarak da hükümetler borçlanmadan kaçınıp ülkeye yabancı yatırımcı çekerek bu açığı finanse etme yoluna giderler.

Yabancı yatırım çeşitli şekillerde gelir, bunlar; portföy yatırımları, döviz kredileri ve doğrudan yabancı yatırımlardır. Sanayi ve hizmetlerdeki doğrudan yabancı yatırımlar en çok yararlı olanıdır. Dış krediler genellikle altyapı yatırımları için kullanılır. Bu, hem yurtiçi hem de yabancı yatırım altyapısının zayıf olduğu ve ciddi dar boğaz durumunda önem arz etmektedir. Ancak tek başına altyapısının geliştirilmesi yeterli olmaz. Özel doğrudan yabancı yatırımcının önemi, bu tür yatırımların yatırım yapılan ülke için risksiz oluşu ve gelirken ileri teknoloji, yönetim uygulamaları ve güvenli piyasaların avantajlarını getiriyor olmasıdır.[8]

Gelen doğrudan yabancı yatırımcı ile yukarıda da bahsedildiği üzere yatırımcı sermayesinin yanı sıra, üretim teknolojisi, yönetim bilgisi ve nitelikli iş gücü de beraberinde gelmektedir. Portföy yatırımlarında ise yatırımcı sadece sermayesini getirmekte ve herhangi bir olumsuz durumda sermayesi ile birlikte kazancını geldiği ülkeye veya göreceli olarak riski düşük ülke ve piyasalara transfer etmektedir. Öyle ki bu durum, o ülke için tasarruf açığının daha da artması ile sonuçlanmaktadır.

Bu sebeple, tasarruf açığının kapanmasına katkı sağlayan, teknoloji transferi ve istihdam artışı sağlayan, vergi gelirlerini arttıran, iş gücü verimliliğini, mal ve hizmet üretiminde kalitenin artışına, pazarlamanın gelişmesine ve ihracatın artışına katkı sağlayan, ülkelerin küresel ekonomi ile bütünleşmesine olanak tanıyan yabancı yatırımların en faydalısı olarak görülen doğrudan yabancı yatırım, Türkiye gibi tasarruf açığı olan ülkeler için yatırımlarını gerçekleştirebilmeleri ve devam ettirebilmeleri adına çok büyük önem arz etmektedir.

2020 yılı sonu itibariyle Türkiye'de 184 ülkeden 73.675 yabancı sermayeli firma bulunmaktadır. En fazla yabancı firma bulunan sektör 18.038 firma ile "motorlu taşıtlar ve motosikletler dışında kalan toptan ticaret ve ticaret komisyonculuğu" olup toplamdaki payı %24,5'tir. 12.874 firma ile Suriye 1. sıradadır. Toplam içindeki payı ise %17,5'tir. En fazla yabancı sermayeli firmaya sahip 2. ülke 7.640 firma ile Almanya; 3. ülke 6.388 firma ile İran'dır.

Konya'da 57 ülkeden 385 yabancı sermayeli firma bulunmaktadır. Konya'nın Türkiye'deki payı ‰5,2'dir. En fazla yabancı firma bulunan sektör 125 firma ile "motorlu taşıtlar ve motosikletler dışında kalan toptan ticaret ve ticaret komisyonculuğu" olup toplamdaki payı %32,5'tir. 106 firma ile Suriye 1. sıradadır. Toplam içerisindeki payı ise %27,5'tir. En fazla yabancı sermayeli firmaya sahip 2. ülke 32 firma ile Almanya; 3. ülke 30 firma ile Irak'tır.

7 *Erçakar, M. E., & Karagöl, E. T. (2011). Türkiye'de doğrudan yabancı yatırımlar. Seta Analiz, 33, 3-29.*
8 *Sanderatne, N. (2011). Peasant Revolts in Dutch and British Periods (No. 1381-2016-115771, pp. 99-102).*

Karaman'da 13 ülkeden 33 yabancı sermayeli firma bulunmaktadır. Bu alanda Karaman'ın Türkiye'deki payı ‰0,44'dir. En fazla yabancı firma bulunan sektör 12 firma ile "toptan ve perakende ticaret, motorlu taşıt, motosiklet, kişisel ve ev eşyalarının onarımı" olup payı %36'dır. İlde en fazla yabancı sermayeli firmaya sahip ülke 10 firma ile Almanya'dır. Almanya'nın toplamda payı ise %30'tur. En fazla yabancı sermayeli firmaya sahip 2. ülke 9 firma ile Hollanda; 3. ülke 3 firma ile Suudi Arabistan'dır.

Harita 14 İllerde Kurulan Yabancı Şirket Sayısı

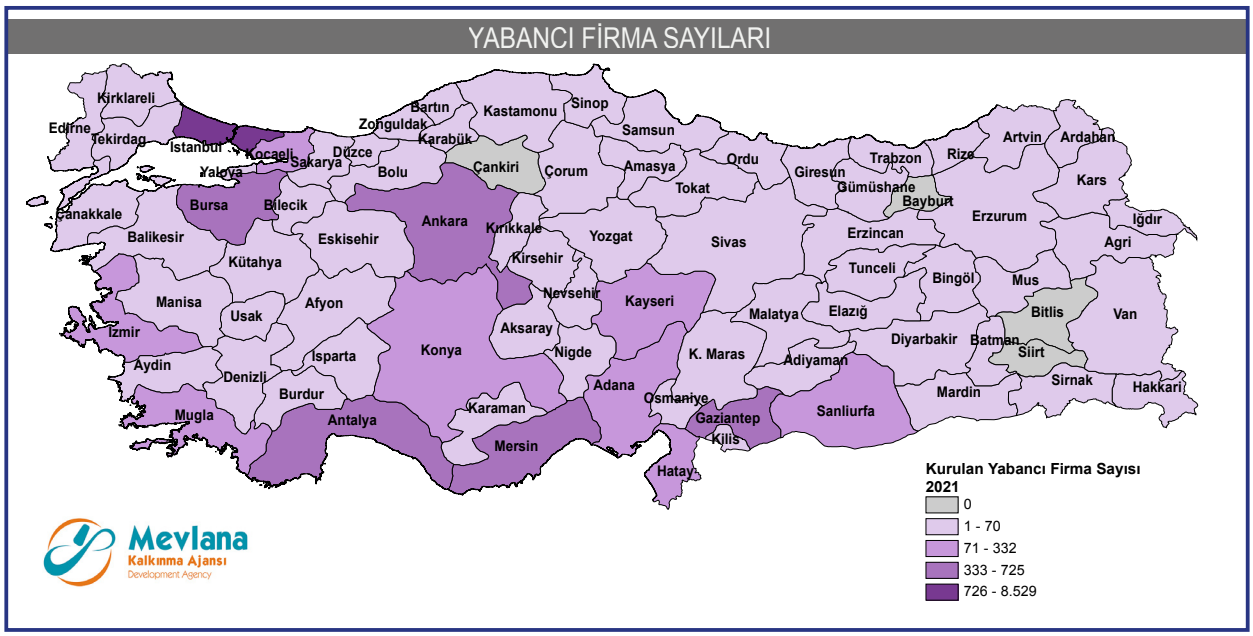

Kaynak: Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği 2021 verileri kullanılarak hazırlanmıştır.

2021 yılı itibariyle Türkiye'de anonim ve limited şirketi olmak üzere kurulan toplam yabancı şirket sayısı 13.445'tir. En fazla yabancı şirketin kurulduğu il İstanbul'dur. Türkiye geneli 4 ilde hiçbir yabancı şirket kurulmazken Ardahan, Sinop, Erzincan, Gümüşhane, Muş, Hakkâri, Kars, Giresun illerinde 1 adet kurulmuştur. Konya 2021 yılında kurulan 154 yabancı şirket sayısı ile 10. sırada, Karaman kurulan 8 yabancı şirket sayısı ile 25. sırada yer almıştır.

Şekil 46 Konya ve Karaman İllerinde Kurulan Yabancı Şirket Sayıları

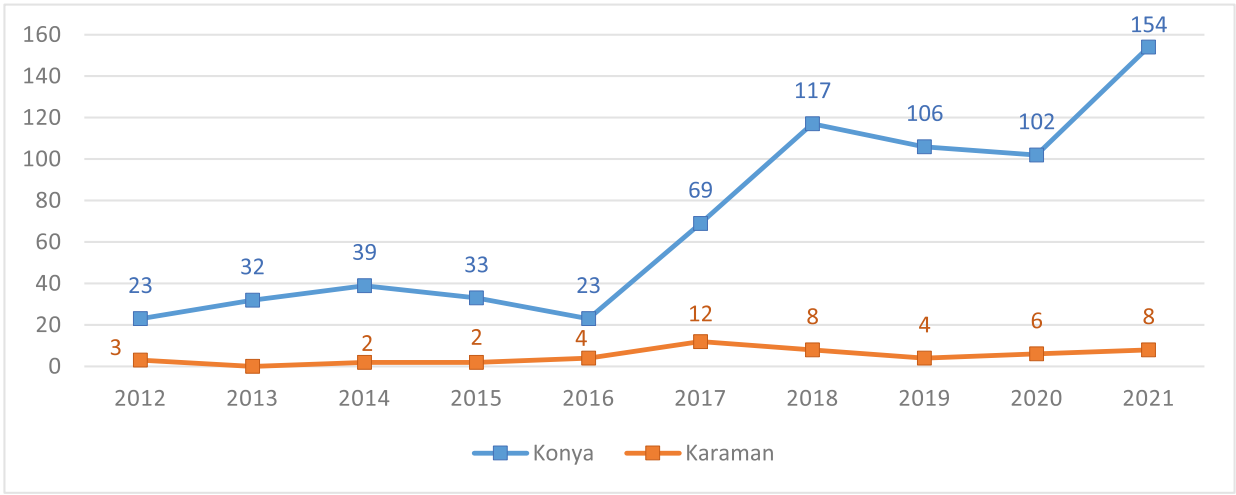

Kaynak: Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği

Konya ilinde 2012 yılında kurulan yabancı şirket sayısı 23 iken zamanla artış göstererek 154'e ulaşmıştır. Karaman ilinde ise 2012 yılında kurulan yabancı şirket sayısı 3 iken 2021 yılı itibariyle 8 olmuştur.

Tablo 9 Düzey 2 Bölgelerine Göre Kurulan Yabancı Firma Sayıları, 2021

BÖLGELER (Düzey 2)	**Kurulan Yabancı Firma Sayıları**
TR10 *(İstanbul)*	8.529
TR61 *(Antalya, Isparta, Burdur)*	747
TR51 *(Ankara)*	591
TR62 *(Adana, Mersin)*	587
TRC1 *(Gaziantep, Adıyaman, Kilis)*	528
TR41 *(Bursa, Eskişehir, Bilecik)*	450
TR31 *(İzmir)*	332
TR63 *(Hatay, Kahramanmaraş, Osmaniye)*	273
TR42 *(Kocaeli, Sakarya, Düzce, Bolu, Yalova)*	259
TR32 *(Aydın, Denizli, Muğla)*	259
TR52 *(Konya, Karaman)*	162
TRC2 *(Şanlıurfa, Diyarbakır)*	160
TR72 *(Kayseri, Sivas, Yozgat)*	141
TR90 *(Trabzon, Ordu, Giresun, Rize, Artvin, Gümüşhane)*	72
TR21 *(Tekirdağ, Edirne, Kırklareli)*	63
TR33 *(Manisa, Afyon, Kütahya, Uşak)*	60
TR83 *(Samsun, Tokat, Çorum, Amasya)*	45
TR22 *(Balıkesir, Çanakkale)*	38
TR71 *(Kırıkkale, Aksaray, Niğde, Nevşehir, Kırşehir)*	38
TRB2 *(Van, Muş, Bitlis, Hakkâri)*	31
TRC3 *(Mardin, Batman, Şırnak, Siirt)*	30
TRB1 *(Malatya, Elazığ, Bingöl, Tunceli)*	27
TR81 *(Zonguldak, Karabük, Bartın)*	8
TRA2 *(Ağrı, Kars, Iğdır, Ardahan)*	7
TR82 *(Kastamonu, Çankırı, Sinop)*	5
TRA1 *(Erzurum, Erzincan, Bayburt)*	3

2021 yılı itibariyle kurulan yabancı firma sayısı en fazla olan bölge 8.529 firma ile TR10 (İstanbul) Bölgesi'dir. En az yabancı şirket kurulan bölge ise 3 firma ile TRA1 (Erzurum, Erzincan, Bayburt) Bölgesi'dir. **Konya Karaman Bölgesi kurulan 162 yabancı şirket sayısı ile 11. sırada yer almıştır.**

5. İMALAT SANAYİNDE SEKTÖREL REKABET

"Bölgesel Rekabet Gücü" ya da "Bölgesel Rekabet Edebilirlik" kavramı, bölgelerin bir yandan dış rekabet koşulları içerisinde uluslararası pazarlara yönelik mal ve hizmet üretebilmeleri, bir yandan da bölge içi yüksek ve sürdürülebilir gelir seviyeleri ve istihdam olanakları yaratabilmeleri olarak tanımlanabilir. Konya Karaman Bölgesi'nde, son yıllarda yerel dinamikler ve KOBİ temelli esnek üretimle imalat sanayi odaklı ulusal ve küresel rekabet edebilirlik yükselmiş ve böylece belirli sektörlerde uzmanlaşma sağlanmıştır.

Bölgedeki imalat sanayinde hangi sektörlerin karşılaştırmalı rekabet avantajının daha yüksek olduğu tespit edilecek ve bölgenin stratejik öneme sahip sektörleri aşağıdaki yöntemlere göre ortaya konulmaya çalışılacaktır:

- Bölgedeki Sektörel Yoğunlaşma ve Yığınlaşma (Yerelleşme ve Yoğunlaşma Katsayısı)
- Sektörlerin Teknoloji Düzeyi, Sektörlerin İhracat Performansı (Vollrath Analizi)
- Sektörlerin Kümelenme Potansiyelleri (Üç Yıldız Analizi)
- Sektörlerin Verimlilik Performansları, Sektörlere Yapılan Yatırımlar

5.1 BÖLGEDE İMALAT SANAYİ YOĞUNLAŞMA ANALİZİ

İmalat sanayinde hangi sektörlerin yığınlaştığını ölçmek, bölgedeki sektörel rekabet politikalarının belirlenmesi açısından önem taşımaktadır. Bölgede yoğun olarak varlık gösteren bir sektörün zaman içerisindeki eğilim ve değişimlerinin de ortaya konulması bakımından 2009, 2012, 2018 ve 2020 yılı verileri kullanılarak yoğunlaşma oranları imalat sanayi 2 basamak düzeyindeki sektörleri için hesaplanmıştır.

YOĞUNLAŞMA KATSAYISI (LOCATION QUOTIENT)

LQ bir sektörün belli bir bölgedeki yığılmasını ulusal referansla ölçmeye yaramaktadır. Bir sektörün LQ değerinin 1'den büyük çıkması sektörün o ilde yığınlaştığını göstermektedir. Yani Yığınlaşma oranının 1'den büyük olması; ilin bu sektörde Türkiye ortalamasından daha iyi olduğu, 1'den küçük olması ise Türkiye ortalamasının altında kaldığı anlamına gelmektedir. Yığınlaşma oranı aşağıda belirtilen formül ile hesaplanmıştır.

$$LQi = (ai/at)/(Ai/At)$$

- *ai=a İlinin i sektöründeki üretimi*
- *at=a İlinin toplam üretimi*
- *Ai=Türkiye'nin i sektöründeki üretimi*
- *At=Türkiye'nin toplam üretimi*

Konya Karaman Bölgesi, 2012-2020 yıllarında Türkiye'deki imalat sanayi istihdamının sırasıyla; %2,5-%2,91'ini işletme sayısının ise %2,76-%3,31'ini oluşturmaktadır.

Şekil 47 Bölgedeki İmalat Sanayi Sektörleri İstihdam Payları (%)

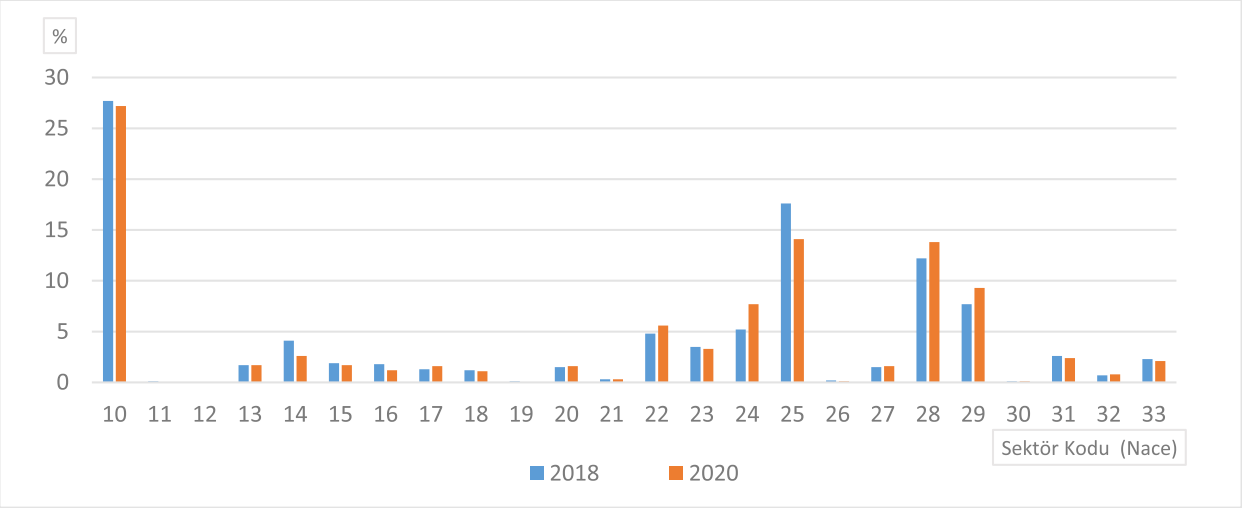

Kaynak: SGK İstatistik Yıllıkları, 2018, 2020

2020 yılında bölgede en fazla istihdam yaratan imalat sanayi sektörleri sırasıyla; 10: Gıda Ürünlerinin İmalatı (%27,2), 25: Fabrikasyon Metal Ürünleri İmalatı (%14,1), 28: Başka Yerde Sınıflandırılmamış Makine ve Ekipman İmalatı (%13,8), 29: Motorlu Kara Taşıtı, Treyler ve Yarı Treyler İmalatı (%9,3), 24: Ana Metal Sanayi (%7,7) olarak öne çıkmaktadır. Bölgede imalat sanayinde yaratılan toplam istihdamın %55,1'ini İlk üç sektör ve %72,1'ini ilk beş sektör oluşturmaktadır.

Tablo 10 TR52 Bölgesi'nin İstihdama Göre Yoğunlaşma Analizi 2009-2012-2018-2020

NACE rev2	SEKTÖRLER	İmalat Sanayi İstihdam Payı (%)				İstihdama Göre Yığınlaşma (LQ)			
		2009	2012	2018	2020	2009	2012	2018	2020
28	Makine ve ekipman imalatı	0,4	0,2	12,2	13,8	1,6	2	3,47	3,02
10	Gıda ürünlerinin imalatı	26,3	26,5	27,7	27,2	2,2	2,3	2,83	2,22
24	Ana metal sanayii	2,5	1,5	5,2	7,7	0,8	1	1,61	1,76
29	Otomotiv Yan Sanayi	0,3	0,2	7,7	9,3	2,1	1,4	1,81	1,69
25	Fabrikasyon metal ürünleri imalatı	1,1	1	17,6	14,1	1,6	1,8	1,72	1,41
15	Deri ve ilgili ürünlerin imalatı	4,6	4,4	1,9	1,7	1,3	1,3	1,45	1,01
22	Kauçuk ve plastik ürünlerin imalatı	2,6	1,9	4,8	5,6	0,8	1	1,07	0,95
18	Kayıtlı medyanın basılması ve çoğaltılması	3,5	2,8	1,2	1,1	0,8	0,9	1,06	0,89
17	Kâğıt ve kâğıt ürünlerinin imalatı	5,1	3,6	1,3	1,6	1	0,8	1,07	0,82
16	Ağaç, ağaç ürünleri imalatı	2,7	3,9	1,8	1,2	1,2	1	1,05	0,74
20	Kimyasalların ve kimyasal ürünlerin imalatı	2,4	2,1	1,5	1,6	0,4	0,4	0,82	0,62
23	Diğer metalik olmayan mineral ürünlerin imalatı	1,9	1,8	3,5	3,3	0,7	0,7	0,76	0,61
33	Makine ve ekipmanların kurulumu ve onarımı	0	0	2,3	2,1	1	0,7	0,7	0,56

NACE rev2	SEKTÖRLER	İmalat Sanayi İstihdam Payı (%)				İstihdama Göre Yığınlaşma (LQ)			
		2009	2012	2018	2020	2009	2012	2018	2020
31	Mobilya imalatı	0,1	0,1	2,6	2,4	2	0,5	0,78	0,54
32	Diğer imalatlar	0	0,1	0,7	0,8	0,2	0,4	0,49	0,46
21	Temel eczacılık ürünlerinin imalatı	2,7	2,1	0,3	0,3	0	0,2	0,53	0,38
27	Elektrikli teçhizat imalatı	0,2	0,4	1,5	1,6	0,9	0,6	0,48	0,36
11	İçeceklerin imalatı	25,1	23,5	0,1		0,7	0,5	0,43	0,34
26	Bilgisayarların, elektronik ve optik ürünlerin imalatı	1,1	0,8	0,2	0,1	0,2	0,2	0,22	0,26
14	Giyim eşyalarının imalatı	3,5	4,7	4,1	2,6	0,2	0,2	0,34	0,17
19	Kok kömürü ve rafine edilmiş petrol ürünleri imalatı	1,7	2,2	0,1	0	0,4	0,7	0,29	0,16
13	Tekstil ürünlerinin imalatı	3,7	5,3	1,7	1,7	0,2	0,2	0,18	0,15
30	Diğer ulaşım araçlarının imalatı	0,1	0,2	0,1	0,1	0,1	0,1	0,04	0,05
12	Tütün İmalatı	8,5	10,9	0	0	0	0	0	0,00

Kaynak: SGK İstatistik Yıllıkları üzerinden MEVKA hesaplamaları

Bölgesel istihdam verileri esas alınarak hesaplanan LQ oranı 1'in üzerinde olan 6 sektörde yığınlaşma olduğu görülmektedir. Bu sektörler; Makine ve Ekipman İmalatı, Gıda Ürünlerinin İmalatı, Ana Metal Sanayi, Otomotiv Yan Sanayi, Fabrikasyon Metal Ürünleri İmalatı ve Deri ve İlgili Ürünlerin İmalatı sektörleridir.

Şekil 48 Yoğunlaşma Analizi 2009-2012-2018-2020

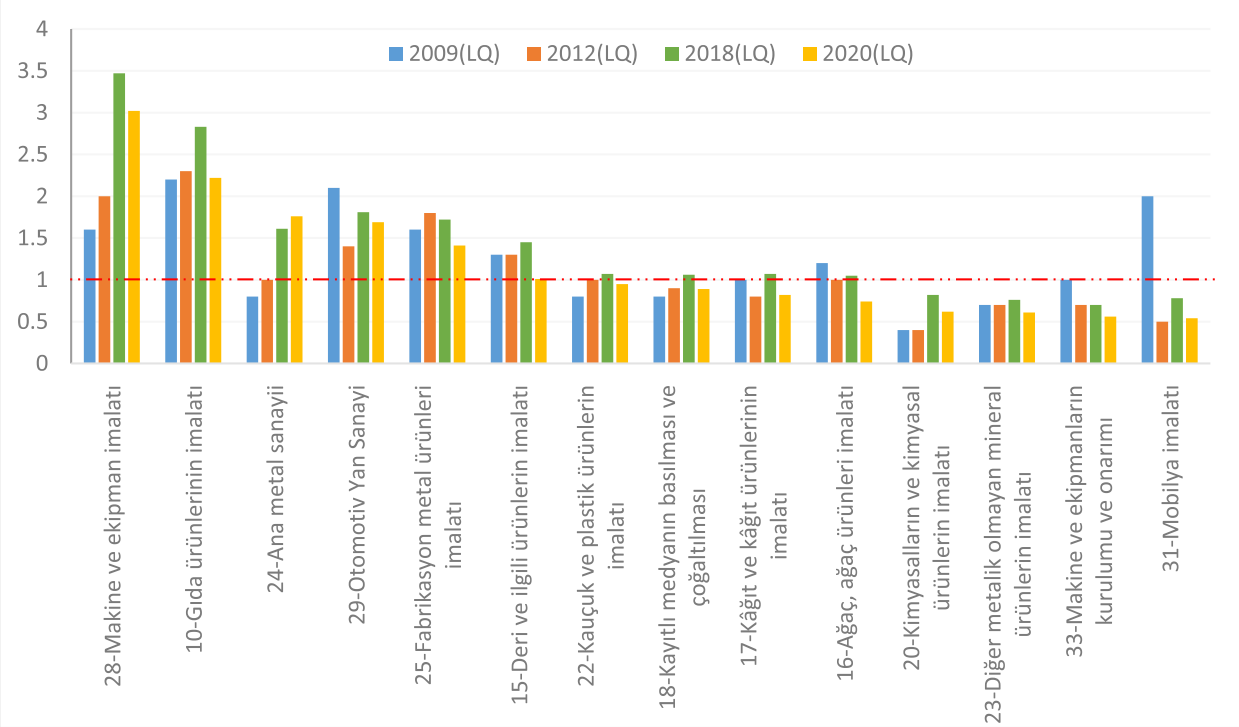

Kaynak: SGK İstatistik Yıllıkları üzerinden MEVKA hesaplamaları

2018 yılı ile karşılaştırıldığında 2020 yılındaki 6 sektörde yine yoğunlaşma görülmekle birlikte yoğunlaşma gösteren sektör sayısı 10 iken, 2020 yılında bu sayı 6'ya düşmüştür. Ayrıca ana metal sanayi sektörünün 2009 yılından 2020 yılına doğru bölgedeki yoğunluğunu çok hızlı bir şekilde artırması da dikkat çekmektedir.

5.2 BÖLGE İMALAT SANAYİNDE DIŞ TİCARETTE DAHA ETKİLİ SEKTÖRLER

Bölge ihracatı ana sektörler bazında incelendiğinde, ihracatın %95'i imalat sanayi sektöründen yapılmaktadır. Bu durum bölgedeki dış ticaret ilişkilerinin ağırlıklı olarak sanayi sektörüne dayandığını dolayısıyla bölgenin ihracata yönelik performansını da imalat sanayi sektörünün belirlediğini ortaya koymaktadır.

$$\textbf{Vollrath} = (X_{ij}/X_{it})/(X_{nj}/X_{nt}) - (M_{ij}/M_{it})/(M_{nj}/M_{nt})$$

X_{ij}: i bölgesinin j mal grubundaki ihracatını
X_{it}: i bölgesinin toplam ihracatını
X_{nj}: j mal grubundaki ülke ihracatını
X_{nt}: Ülke toplam ihracatını
M_{ij}: i bölgesinin j mal grubundaki ithalatını
M_{it}: i bölgesinin toplam ithalatını
M_{nj}: j mal grubundaki ülke ithalatını
M_{nt}: Ülke toplam ithalatını

NACE Faaliyet Sınıflaması 2'li kod esas alınarak yapılan analizde, endeksin sonucu sıfırdan büyükse (RCA>0), bölge o sektörde karşılaştırmalı avantaja sahip iken, sıfırdan küçükse (RCA<0), bölge o sektörde karşılaştırmalı dezavantaja sahiptir.

Tablo 11 İmalat Sanayi Sektörlerinde İhracat Performansı, Vollrath Analizi

Kod	ISIC Adı	RCA SCORE 2020	RCA SCORE 2018
10	Maden kömürü, linyit ve turb	3,68	7,45
51	Atık ve hurdalar	1,55	
29	Başka yerde sınıflandırılmamış makine ve teçhizat	1,21	4,05
19	Dabaklanmış deri, bavul, el çantası, saraciye ve ayakkabı	1,01	0,26
34	Motorlu kara taşıtı ve römorklar	1,00	3,48
13	Metal cevherleri	0,76	0,54
22	Basım ve yayım; plak, kaset vb.	0,47	0,38
30	Büro, muhasebe ve bilgi işleme makinaları	0,42	0,61
28	Metal eşya sanayi (makine ve teçhizatı hariç)	0,32	0,53
18	Giyim eşyası	0,01	0

Kod	ISIC Adı	RCA SCORE 2020	RCA SCORE 2018
11	Ham petrol ve doğalgaz	0,00	
16	Tütün ürünleri	0,00	
40	Elektrik, gaz ve su	0,00	
92	Eğlence, kültür ve sporla ilgili faaliyetler	-0,07	
5	Balıkçılık	-0,07	-0,03
35	Diğer ulaşım araçları	-0,08	-0,05
33	Tıbbi aletler; hassas optik aletler ve saat	-0,11	-0,23
31	Başka yerde sınıflandırılmamış elektrikli makine ve cihazlar	-0,11	-0,37
23	Kok kömürü, rafine edilmiş petrol ürünleri ve nükleer yakıtlar	-0,13	-0,13
36	Mobilya ve başka yerde sınıflandırılmamış diğer ürünler	-0,23	-0,39
17	Tekstil ürünleri	-0,29	-0,28
27	Ana metal sanayi	-0,57	2,44
15	Gıda ürünleri ve içecek	-0,58	-1,23
32	Radyo, televizyon, haberleşme teçhizatı ve cihazları	-0,69	0,12
25	Plastik ve kauçuk ürünleri	-0,73	1,69
20	Ağaç ve mantar ürünleri(mobly. hariç); hasır vb.örülrk yap. Mad.	-0,75	-1,38
24	Kimyasal madde ve ürünler	-0,76	-0,5
26	Metalik olmayan diğer mineral ürünler	-0,97	-0,57
21	Kağıt ve kağıt ürünleri	-1,43	-2,14
2	Ormancılık ve tomrukçuluk	-1,53	-0,5
14	Taş Ocakçılığı ve diğer madencilik	-2,44	-3,02
1	Tarım ve hayvancılık	-2,99	1,58
74	Diğer iş faaliyetleri	-5,99	7,45

Kaynak: TÜİK Dış Ticaret İstatistikleri üzerinden MEVKA hesaplamaları, 2022

Konya Karaman Bölgesi'ne ait 2020 yılı verileriyle Vollrath analizi yapıldığında, sırasıyla; maden kömürü, linyit ve turb, atık ve hurdalar, başka yerde sınıflandırılmamış makine ve teçhizat, dabaklanmış deri, bavul, el çantası, saraciye ve ayakkabı, motorlu kara taşıtı ve römorklar, metal cevherleri, basım ve yayım; plak, kaset vb., büro, muhasebe ve bilgi işleme makinaları, metal eşya sanayi (makine ve teçhizatı hariç), giyim eşyası sektörlerinde dış ticaret avantajına sahiptir.

Dış ticaret avantajına sahip sektör sayısı 2020 yılında 11 olurken bu sayının 2018 yılında 12 olduğu görülmektedir. Sayı olarak önemli bir fark bulunmamakla birlikte ana metal sanayi, plastik ve kauçuk ürünleri ve tarım ve hayvancılık sektörleri 2018 yılında avantajlı sektörler iken endeks değerleri 2020 yılında 0'ın altında kalmış ve dezavantajlı duruma geçmiştir.

Başka yerde sınıflandırılmamış makine ve teçhizat ile motorlu kara taşıtı ve römorklar 2018 RCA endeks değerlerinde olduğu gibi 2020 yılında da ön plana çıkan sektörler arasındadır.

5.3 BÖLGEDEKİ İMALAT SANAYİNİN TEKNOLOJİ DÜZEYİ

Üretilen veya ihraç edilen ürünlerin teknoloji düzeyi sanayi üretimindeki katma değer seviyesine dair önemli bir göstergedir. Ürünlerin teknoloji seviyesi arttıkça, birim başına satış değeri de genellikle artmaktadır[9]. Bu bakımdan, üretimde katma değerin artırılması ve ulusal teknoloji odaklı sanayi hamlesi programı hedeflerine bölge olarak katkı sağlamak amaçları ile bölgenin imalat sanayi üretiminde orta-yüksek ve yüksek teknoloji seviyeli ürünlerin payının artırılması gerekmektedir.

İhracat açısından incelendiğinde, Konya Karaman Bölgesi'nin küresel ekonomiyle bağını kuran lokomotif sektörün önceki analizle uyumlu olarak imalat sanayi olduğu görülmektedir. Nitekim geçmişte olduğu gibi bölgeden yapılan ihracat ana sektörler bazında incelendiğinde, bölgeden 2021 yılında yapılan ihracatının %95,58'i ve ithalatının %78,88'i imalat sanayinde yapılmaktadır. Türkiye'nin ise 2021 yılında yapılan ihracatının %93,91'i ve ithalatının %74,70 imalat sanayinde yapılmaktadır.

Bölgenin imalat sanayisinin teknoloji düzeyi ihracat ve ithalat açısından irdelenmiştir. TÜİK tarafından kaynak gösterilen, EUROSTAT tarafından NACE Rev.2 sınıflaması baz alınarak hazırlanmış, ISIC Rev.4 sınıflamasına uyarlanmıştır.

Tablo 12 2021 Yılı TR52 Bölgesi ve Türkiye'nin Teknoloji Düzeylerine Göre İhracat ve İthalatı ($)

Teknoloji Düzeyi	ISIC Kodu	ISIC Adı	TR52		TÜRKİYE	
			İhracat	İthalat	İhracat	İthalat
Yüksek Teknoloji Düzeyi	21	Temel eczacılık ürünlerinin ve eczacılığa ait malzemelerin imalatı	17.727.250	1.344.270	1.669.952.645	7.067.411.547
	26	Bilgisayarların, elektronik ve optik ürünlerin imalatı	13.595.700	36.130.531	2.524.601.417	14.543.901.706
	303	Hava ve uzay araçları ve ilgili makinelerin imalatı	177.525	317.872	1.689.299.856	3.403.053.605
TOPLAM			**31.500.475**	**37.792.673**	**5.883.853.918**	**25.014.366.858**

9 *Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı, "2023 Sanayi Strateji Belgesi", 2019*

Teknoloji Düzeyi	ISIC Kodu	ISIC Adı	TR52		TÜRKİYE	
			İhracat	İthalat	İhracat	İthalat
Orta-Yüksek Teknoloji Düzeyi	20	Kimyasalların ve kimyasal ürünlerin imalatı	30.967.197	180.301.054	12.414.178.756	37.854.221.869
	252	Silah ve mühimmat (cephane) imalatı	260.356.466	342.996	1.084.227.983	197.478.107
	27	Elektrikli teçhizat imalatı	66.926.377	29.315.980	13.727.281.459	10.736.928.060
	28	Başka yerde sınıflandırılmamış makine ve teçhizat imalatı	847.532.638	261.521.491	12.510.843.645	21.501.837.738
	29	Motorlu kara taşıtı, treyler (römork) ve yarı treyler (yarı römork) imalatı	541.668.581	37.660.508	25.587.240.630	19.211.032.170
	30	Diğer ulaşım araçlarının imalatı	4.349.111	6.025.498	555.941.765	626.107.579
	325	Tıbbı ve dişçiliğe ait araç ve gereçlerin imalatı	9.521.193	7.581.365	613.771.117	1.393.593.962
TOPLAM			**1.761.321.563**	**522.748.892**	**66.493.485.355**	**91.521.199.485**
Orta-Düşük Teknoloji Düzeyi	19	Kok kömürü ve rafine edilmiş petrol ürünleri imalatı	771.489	5.174.661	5.549.248.581	11.628.968.601
	22	Kauçuk ve plastik ürünlerin imalatı	158.537.931	47.542.326	9.926.531.424	5.326.767.868
	23	Diğer metalik olmayan mineral ürünlerin imalatı	37.633.242	15.269.014	6.304.278.561	2.058.412.606
	24	Ana metal sanayii	167.089.199	112.469.120	28.807.532.535	34.765.459.128
	25	Makine ve teçhizat hariç, fabrikasyon metal ürünleri imalatı	200.791.180	20.984.844	10.621.443.942	4.084.483.755
	301	Gemi ve tekne yapımı	2.664	6.108	1.702.664.466	1.000.646.968
TOPLAM			**564.825.705**	**201.446.073**	**62.911.699.509**	**58.864.738.926**
Düşük Teknoloji Düzeyi	10	Gıda ürünlerinin İmalatı	684.478.694	136.125.207	15.937.875.180	6.321.554.751
	11	İçeceklerin imalatı	3.082.482	15.191.220	378.823.310	687.366.631
	12	Tütün Ürünleri imalatı			525.932.102	507.816.961
	13	Tekstil ürünlerinin imalatı	14.940.744	8.916.905	14.693.021.251	4.475.250.287
	14	Giyim eşyalarının İmalatı	10.333.018	65.679	18.012.666.623	1.270.710.410
	15	Deri ve ilgili ürünlerin imalatı	25.722.972	413.123	1.566.511.479	825.973.329
	16	Ağaç, ağaç ürünleri ve mantar ürünleri imalatı (mobilya hariç)	9.258.518	2.757.371	1.477.261.169	449.009.412
	17	Kağıt ve kağıt ürünlerinin imalatı	19.460.744	20.261.296	2.954.370.364	3.763.941.054
	18	Kayıtlı medyanın basılması ve çoğaltılması	188.777	70.424	27.180.237	38.905.181
	31	Mobilya imalatı	30.904.459	3.250.763	3.464.271.356	470.628.580
	32	Diğer İmalatlar	3.180.922	2.825.868	7.710.621.960	1.868.234.287
TOPLAM			**801.551.330**	**189.877.856**	**66.748.535.031**	**20.679.390.883**

Kaynak: TÜİK Dış Ticaret İstatistikleri üzerinden MEVKA hesaplamaları, 2021

Yüksek teknolojili ürünlerde hem bölge hem de ülke genelinde dış ticaret açığı verilmektedir. Teknoloji düzeyi açısından bakıldığında bölgeden 2021 yılında yapılan ihracatın %1 gibi çok düşük bir kısmı yüksek teknoloji düzeyindedir. Ülke genelinde ise bu oran %2,91'dir. Dolayısıyla yüksek teknoloji düzeyinde üretimimizin artırılması gerekmektedir.

Şekil 49 Teknoloji Düzeyine Göre Türkiye ve TR52 Bölgesi 2021 Yılı İhracat ve İthalat Oranı (%)

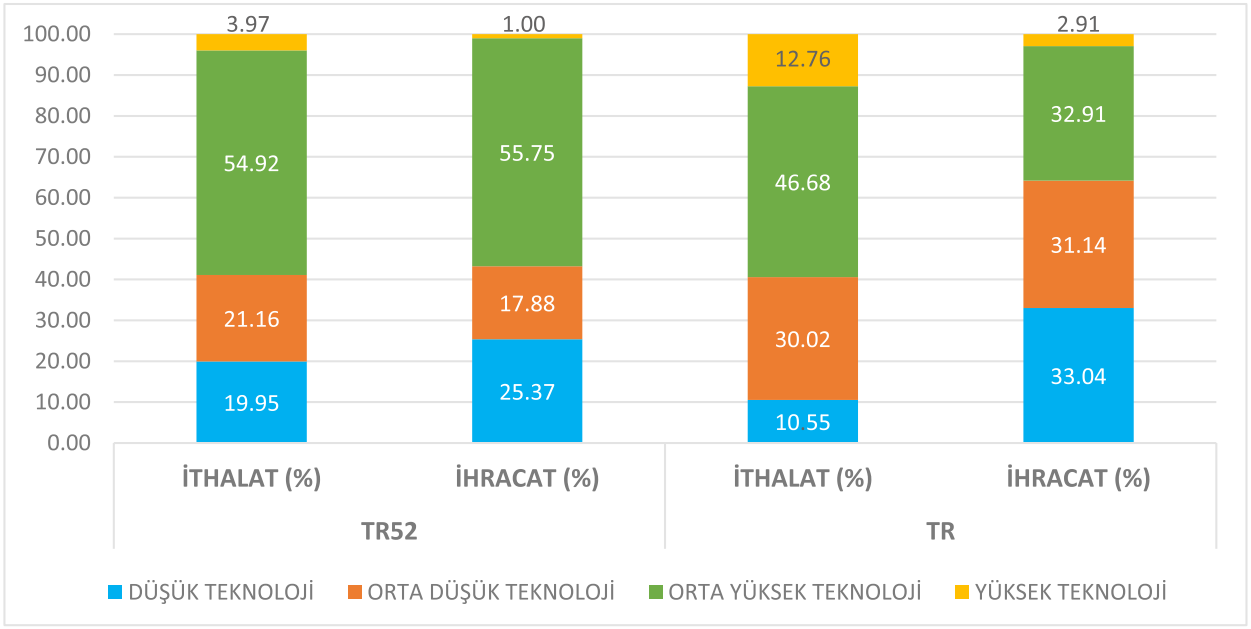

Kaynak: TÜİK Dış Ticaret İstatistikleri, 2021

Bölgeden yapılan ihracatın %55,75 gibi önemli bir kısmı orta yüksek teknoloji düzeyindedir. İhracata paralel şekilde ithalatın da önemli bir kısmı yine orta yüksek teknolojide yoğunlaşmaktadır.

Şekil 50 Teknoloji Düzeyine Göre Konya ve Karaman İllerinin 2021 yılı İhracat ve İthalatı (%)

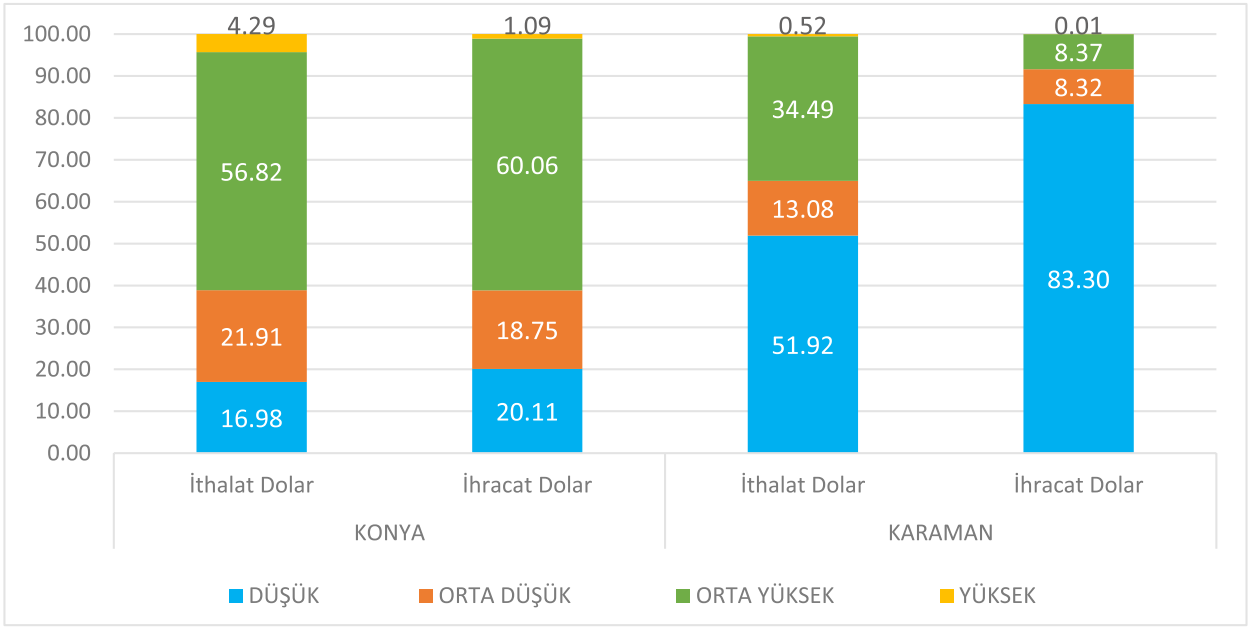

Kaynak: TÜİK Dış Ticaret İstatistikleri, 2021

Bölgenin orta düşük, orta yüksek ve yüksek teknoloji düzeyindeki ihracatının büyük bir kısmı Konya ilinde gerçekleşmektedir. Karaman ise ağırlıklı olarak düşük teknolojili ürünlerde yoğunlaşmakta olup imalat sanayi ihracatının %79,80'ini tek başına gıda sektörü gerçekleştirmektedir.

5.4 KÜMELENME POTANSİYELİ (ÜÇ YILDIZ ANALİZİ)

Bu bölümde, Konya Karaman Bölgesi'nde kümelenme potansiyeli yüksek olan sektörlerin "Üç Yıldız Analizi" ile belirlenmesi amaçlanmıştır. Üç yıldız analizi, Avrupa Komisyonu'nca finanse edilen European Cluster Observatory[10] platformu tarafından geliştirilen bir tekniktir. Bu analiz, bölgede kümelenme potansiyeli bulunan rekabetçi sektörlerin belirlenebilmesi ve sağlam adımlar atılması için bir ön araştırma niteliği taşımaktadır.

Üç yıldız yönteminin tercih edilmesinin nedeni; sektörel yığılmaları, istihdam verilerini baz alarak göstermesi ve kümelenme potansiyeli bulunan sektörleri ortaya koyması olarak değerlendirilebilir. Fakat üç yıldız yönteminin önemli dezavantajları da analiz sonucunda varılacak yorumda dikkate alınmalıdır. Çünkü analiz istihdam verileri üzerinden yapıldığı için emek yoğun bir sektörü ön plana çıkartırken, teknoloji yoğun bir sektörü göz ardı edebilmektedir. Ayrıca tek bir yıl için veri seti kullanıldığında, analiz statik bir analizden ibaret olacağı için belli bir zaman dilimindeki eğilimi yansıtmayabilecektir. Değerlendirme yapılırken bu hususların dikkate alınması gerekmektedir.

Büyüklük (Size) (e_i/E_i) : Bölgedeki sektör istihdam verisinin, ülke sektör istihdam verisine oranı,

Baskınlık (Dominance) (e_i/e_n) : Bölgedeki sektör istihdam verisinin, bölge toplam istihdam verisine oranı,

Uzmanlaşma (Specialization) [(e_i/e_n) / (E_i/E_n)][11]: Sektörün bölgedeki istihdam payının, sektörün ülkedeki istihdam payına oranını göstermektedir.

burada;

- **e_i :** TR52 Bölgesi'ndeki i sektörü toplam istihdam değerini,
- **E_i :** i sektörünün Türkiye toplam istihdam değerini,
- **e_n :** TR52 Bölgesi'nin toplam istihdam değerini,
- **E_n :** Türkiye toplam istihdam değerini temsil etmektedir.

Analizler için kullanılan senaryolardan, baskınlık değeri için ">=0,01", büyüklük değeri için ">=0,0385" ve uzmanlaşma için ise ">=1" değerlerinde karar kılınmış olup bu kriterler uzman görüşlerine göre şekillendirilmiştir.

10 *www.clusterobservatory.eu*

11 *Buradaki katsayı, Location Quotitent (LQ) katsayısı olarak farklı alanlarda (coğrafi uzmanlaşma, ihracat uzmanlaşması vb.) da kullanılmaktadır.*

Tablo 13 Konya Karaman Bölgesi İmalat Sanayinde 3 Yıldız Analizi, 2020

	İmalat Sanayi Sektörleri	Değişkenler bazında endeks değeri			Değişken bazında alınan yıldız sayısı			Toplam Yıldız Sayısı
		Baskınlık	Büyüklük	Uzmanlaşma	Büyüklük	Baskınlık	Uzmanlaşma	
10	Gıda Ürünleri İmalatı	0,041	0,068	2,225	1	1	1	3
11	İçecek İmalatı	0,000	0,011	0,343	0	0	0	0
12	Tütün Ürünleri İmalatı	0,000	0,000	0,000	0	0	0	0
13	Tekstil Ürünleri İmalatı	0,003	0,004	0,147	0	0	0	0
14	Giyim Eşyaları İmalatı	0,004	0,005	0,172	0	0	0	0
15	Deri Ve İlgili Ürünler İmalatı	0,003	0,031	1,014	0	0	1	1
16	Ağaç, Ağaç Ürünleri ve Mantar Ür.	0,002	0,023	0,739	0	0	0	0
17	Kağıt ve Kağıt Ürünleri İmalatı	0,002	0,025	0,820	0	0	0	0
18	Kayıtlı Medyanın Basılması Ve Çoğ.	0,002	0,027	0,888	0	0	0	0
19	Kok Kömürü ve Petrol Ürün. İm.	0,000	0,005	0,164	0	0	0	0
20	Kimyasal Ürünleri İmalatı	0,002	0,019	0,623	0	0	0	0
21	Eczacılık ve Ecz.İlişkin Mal.İm..	0,000	0,012	0,378	0	0	0	0
22	Kauçuk ve Plastik Ürünler İm.	0,008	0,029	0,951	0	0	0	0
23	Metalik Olmayan Ürünler İma.	0,005	0,019	0,606	0	0	0	0
24	Ana Metal Sanayi	0,012	0,054	1,762	1	1	1	3
25	Fabrik.Metal Ürün.(Mak. Tec.Har)	0,021	0,043	1,406	0	1	1	2
26	Bilgisayar, Elekronik ve Optik Ür.	0,000	0,008	0,264	0	0	0	0
27	Elektrikli Techizat İmalatı	0,002	0,011	0,355	0	0	0	0
28	Makine ve Ekipman İmalatı	0,021	0,092	3,017	1	1	1	3
29	Motorlu Kara Taşıtı ve Römork İm.	0,014	0,052	1,687	1	1	1	3
30	Diğer Ulaşım Araçları İmalatı	0,000	0,002	0,051	0	0	0	0
31	Mobilya İmalatı	0,004	0,017	0,543	0	0	0	0
32	Diğer İmalatlar	0,001	0,014	0,456	0	0	0	0
33	Makine ve Ekipman Kurulumu ve On.	0,003	0,017	0,565	0	0	0	0

Kaynak: SGK İstatistik Yıllıkları üzerinden MEVKA hesaplamaları, 2022

3 yıldız analizi sonucuna göre bölgedeki imalat sanayi sektörlerinden 4 tanesi (tabloda kırmızı olarak işaretlenmiştir) 3 yıldız alarak bölgede ön plana çıkmaktadır. **3 yıldız alan sektörler; gıda ürünleri imalatı, ana metal sanayi, makine ve ekipman imalatı ve motorlu kara taşıtı ve römork imalatı sektörlerdir.**

Ancak yine de sadece bu analize bağlı kalarak bu sektörleri bölgenin stratejik sektörleri olarak ele almak doğru olmayacaktır. Bir sonraki bölümde yapılan analizler karşılaştırmalı olarak ele alınacaktır.

Çalışmada kullanılan üç yıldız analizinde, yalnızca eşik değerlerini aşan imalat sanayi sektörlerinin dikkate alındığı gözden kaçırılmamalıdır. Sektörlerin aldıkları yıldızlara göre kümelenme karakteristiklerinin isimlendirilmesinde; üç yıldız alan sektörler için "olgun kümeler", iki yıldız alan sektörler için "potansiyel kümeler" ve tek yıldız alan sektörler için de "aday kümeler" ifadeleri kullanılmıştır. İstihdam verilerine göre aday, potansiyel ya da olgun kümelenme özelliği gösteren sektörlerin kümelenme özellikleri büyüklük, baskınlık, uzmanlaşma katsayıları dikkate alınarak analiz edilmiştir.

Tablo 14 Bölgedeki İmalat Sanayi Sektörlerinin Kümelenme Eğilimleri - Genel Değerlendirme

3 YILDIZ ANALİZİ						
NACE	**Sektör İsmi**	**Teknoloji Düzeyi**	**2009**	**2012**	**2018**	**2020**
10	Gıda Ürünleri İmalatı	Düşük Teknoloji	Olgun Küme	Olgun Küme	Olgun Küme	Olgun Küme
24	Ana Metal Sanayi	Orta Düşük Teknoloji	Yok	Potansiyel Küme	Olgun Küme	Olgun Küme
28	Makine ve Ekipman İmalatı	Orta İleri Teknoloji	Potansiyel Küme	Olgun Küme	Olgun Küme	Olgun Küme
29	Motorlu Kara Taşıtı ve Römork İm.	Orta İleri Teknoloji	Potansiyel Küme	Aday Küme	Olgun Küme	Olgun Küme
25	Fabrik. Metal Ürün.(Mak.Tec.Har) (25.40 Silah ve mühimmat imalatı: Orta Yüksek Teknoloji)	Orta Düşük Teknoloji	Potansiyel Küme	Olgun Küme	Olgun Küme	Potansiyel Küme
15	Deri ve İlgili Ürünler İmalatı	Düşük Teknoloji	Aday Küme	Aday Küme	Olgun Küme	Aday Küme
11	İçecek İmalatı	Düşük Teknoloji	Yok	Yok	Aday Küme	Yok
12	Tütün Ürünleri İmalatı	Düşük Teknoloji	Yok	Yok	Yok	Yok
13	Tekstil Ürünleri İmalatı	Düşük Teknoloji	Yok	Yok	Aday Küme	Yok
14	Giyim Eşyaları İmalatı	Düşük Teknoloji	Yok	Yok	Aday Küme	Yok
16	Ağaç, Ağaç Ürünleri ve Mantar Ür.	Düşük Teknoloji	Aday Küme	Aday Küme	Olgun Küme	Yok
17	Kağıt ve Kağıt Ürünleri İmalatı	Düşük Teknoloji	Yok	Yok	Olgun Küme	Yok
18	Kayıtlı Medyanın Basılması ve Coğ.	Düşük Teknoloji	Yok	Yok	Olgun Küme	Yok
19	Kok Kömürü ve Petrol Ürün. İm.	Orta Düşük Teknoloji	Yok	Yok	Yok	Yok
20	Kimyasal Ürünleri İmalatı	Orta İleri Teknoloji	Yok	Yok	Potansiyel Küme	Yok
21	Eczacılık ve Ecz. İlişkin Mal. İm.	İleri Teknoloji	Yok	Yok	Potansiyel Küme	Yok
22	Kauçuk ve Plastik Ürünler İm.	Orta Düşük Teknoloji	Yok	Aday Küme	Olgun Küme	Yok
23	Metalik Olmayan Ürünler İma.	Orta Düşük Teknoloji	Aday Küme	Aday Küme	Potansiyel Küme	Yok
26	Bilgisayar, Elektronik ve Optik Ür.	İleri Teknoloji	Yok	Yok	Aday Küme	Yok
27	Elektrikli Teçhizat İmalatı	Orta İleri Teknoloji	Yok	Yok	Potansiyel Küme	Yok
30	Diğer Ulaşım Araçları İmalatı (30.10 - Gemi ve Tekne Yapımı: Orta Düşük Teknoloji, 30.30 - Hava ve Uzay Araçları ve İlgili Makinelerin İmalatı: Yüksek Teknoloji)	Orta İleri Teknoloji	Yok	Yok	Yok	Yok
31	Mobilya İmalatı	Düşük Teknoloji	Potansiyel Küme	Yok	Potansiyel Küme	Yok
32	Diğer İmalatlar (32.50 - Tıbbi ve dişçiliğe ait araç ve gereçlerin İmalatı: Orta Yüksek Teknoloji)	Düşük Teknoloji	Yok	Yok	Potansiyel Küme	Yok
33	Makine ve Ekipman Kurulumu Ve On.	Orta Düşük Teknoloji	Aday Küme	Yok	Potansiyel Küme	Yok

Kaynak: TÜİK Dış Ticaret İstatistikleri ve SGK İstatistik Yıllıkları üzerinden MEVKA hesaplamaları, 2022

5.5 ÇOK FAKTÖRLÜ DEĞERLENDİRME: STRATEJİK SEKTÖRLER

Konya Karaman Bölgesi'nin stratejik sektörlerinin belirlenmesi temel olarak 2 perspektifle ele alınmıştır. Bunlar: Sektörün bölgedeki durumu ve o sektörün ülke açısından önemidir.

Sektörün Bölgedeki Durumu;

- Konya Karaman Bölgesi'nde ulusal ve küresel rekabet edebilirliği açısından hâlihazırda güçlü sektörler,
- Bölge olarak mevcutta güçlü olmadığımız ancak fırsat sektörler,
- Kümelenme eğilimi, coğrafi yoğunlaşması, dış ticaret performansları bakımından yapılan analizler sonucunda tüm analizlerde öne çıkan sektörler açısından ele alınmıştır.

Sektörün Ülke Açısından Önemi ise;

- Ulusal Sanayi Strateji Belgesi'nde ortaya konan sektörler,
- Yüksek dış ticaret açığı vermesi nedeniyle ulusal düzeyde cari işlemler açığının oluşmasına en fazla neden olan sektörler

kriterlerine göre değerlendirilmiştir.

Tablo 15 Bölgedeki İmalat Sanayi Sektörlerinin Stratejik Sektörler – Çok Faktörlü Değerlendirme

3 YILDIZ ANALİZİ						Vollrath (RCA)	Sektörün Teknoloji Düzeyi	LQ analizi
	Sektör İsmi	**2009**	**2012**	**2018**	**2020**			
28	Makine ve Ekipman İmalatı	Potansiyel	Olgun	Olgun	Olgun	1,21	Orta İleri	3,02
10	Gıda Ürünleri İmalatı	Olgun	Olgun	Olgun	Olgun	-0,58	Düşük	2,22
24	Ana Metal Sanayi	Yok	Potansiyel	Olgun	Olgun	-0,57	Orta Düşük	1,76
29	Motorlu Kara Taşıtı ve Römork İm.	Potansiyel	Aday	Olgun	Olgun	1,002	Orta İleri	1,69
25	Fabrik. Metal Ürün. (Mak.Tec.Har)	Potansiyel	Olgun	Olgun	Potansiyel	0,32	Orta Düşük	1,41
15	Deri ve İlgili Ürünler İmalatı	Aday	Aday	Olgun	Aday	1,013	Düşük	1,01
22	Kauçuk ve Plastik Ürünler İm.	Yok	Aday	Olgun	Yok	-0,73	Orta Düşük	0,95
18	Kayıtlı Medyanın Basılması ve Çoğ.	Yok	Yok	Olgun	Yok	0,47	Düşük	0,89
17	Kağıt Ve Kağıt Ürünleri İmalatı	Yok	Yok	Olgun	Yok	-1,43	Düşük	0,82
16	Ağaç, Ağaç Ürünleri ve Mantar Ür.	Aday	Aday	Olgun	Yok	-0,75	Düşük	0,74
20	Kimyasal Ürünleri İmalatı	Yok	Yok	Potansiyel	Yok	-0,76	Orta İleri	0,62
23	Metalik Olmayan Ürünler İma.	Aday	Aday	Potansiyel	Yok	-0,97	Orta Düşük	0,61
33	Makine ve Ekipman Kurulumu ve Onarımı	Aday	Yok	Potansiyel	Yok	0,42	Orta Düşük	0,56
31	Mobilya İmalatı	Potansiyel	Yok	Potansiyel	Yok	-0,23	Düşük	0,54
32	Diğer İmalatlar	Yok	Yok	Potansiyel	Yok	0,00	Düşük	0,46
21	Eczacılık ve Ecz.İlişkin Mal.İm.	Yok	Yok	Potansiyel	Yok	-0,116	İleri	0,38
27	Elektrikli Techizat İmalatı	Yok	Yok	Potansiyel	Yok	-0,11	Orta İleri	0,36
11	İçecek İmalatı	Yok	Yok	Aday	Yok	-0,58	Düşük	0,34
26	Bilgisayar, Elekronik ve Optik Ür.	Yok	Yok	Aday	Yok	-0,69	İleri	0,26
14	Giyim Eşyaları İmalatı	Yok	Yok	Aday	Yok	0,005	Düşük	0,17
19	Kok Kömürü ve Petrol Ürün. İm.	Yok	Yok	Yok	Yok	-0,13	Orta Düşük	0,16
13	Tekstil Ürünleri İmalatı	Yok	Yok	Aday	Yok	-0,29	Düşük	0,15
30	Diğer Ulaşım Araçları İmalatı	Yok	Yok	Yok	Yok	-0,08	Orta İleri	0,05
12	Tütün Ürünleri İmalatı	Yok	Yok	Yok	Yok	0,00	Düşük	-

Kaynak: TÜİK Dış Ticaret İstatistikleri ve SGK İstatistik Yıllıkları üzerinden MEVKA hesaplamaları, 2022

Sonuç olarak; resmi istatistikler baz alınarak yapılan çok faktörlü değerlendirmeye göre, 2018 yılında rekabetçi olunan sektörlerden kauçuk ve plastik sektörü dışındaki sektörlerin 2022 yılında da stratejik sektörler olmaya devam ettiği görülmektedir. Öte yandan 2018 yılında olgun küme özelliği olan deri sektörünün bölgede kümelenme özelliğini geçen yıllara göre kaybettiği görülmektedir. Benzer şeklide kauçuk ve plastik sektörü her analiz türü bakımından bölgede stratejik önemini yitirmeye başlamıştır.

Makine ve ekipman imalatı, gıda ürünleri imalatı, ana metal sanayi, motorlu kara taşıtı ve römork imalatı ve fabrikasyon metal ürünleri imalatı (makine ve teçhizat hariç) bölgede rekabetçi olunan sektörler arasındadır.

Tablo 16 Rekabet Analizi Sonucu Bölgenin Stratejik Sektörleri

3 YILDIZ ANALİZİ						Vollrath Analizi (RCA)	Sektörün Teknoloji Düzeyi	LQ analizi
Sıra	Sektör İsmi	2009	2012	2018	2020			
1	Makine ve Ekipman İmalatı	Potansiyel	Olgun	Olgun	Olgun	1,21	Orta İleri	3,02
2	Gıda Ürünleri İmalatı	Olgun	Olgun	Olgun	Olgun	-0,58	Düşük	2,22
3	Ana Metal Sanayi	Yok	Potansiyel	Olgun	Olgun	-0,57	Orta Düşük	1,76
4	Motorlu Kara Taşıtı ve Römork İmalatı	Potansiyel	Aday	Olgun	Olgun	1,00	Orta İleri	1,69
5	Fabrikasyon Metal Ürünleri İmalatı	Potansiyel	Olgun	Olgun	Potansiyel	0,32	Orta Düşük	1,41

Kaynak: TÜİK Dış Ticaret İstatistikleri/SGK İstatistik Yıllıkları üzerinden MEVKA hesaplamaları ve Uzman Görüşleri 2022

Bölgenin rekabetçi sektörlerinde illerin durumuna bakıldığında, Karaman'da gıda sektörünün ana sektör olduğu görülmekte olup bununla birlikte makine ve ekipman imalatı sektöründe de bir hareketlilik söz konusudur. Konya ilinin ise bölgenin rekabetçi sektörlerinin tamamında öne çıktığı görülmektedir.

Burada önemle belirtilmesi gereken husus, bu analizde yalnızca NACE faaliyet sınıflaması 2'li kodlar kullanılarak nicel analiz yapılmış olup 2'li kodların alt faaliyet kollarına girilmemiştir. Dolayısıyla bu analiz ana faaliyet kollarının altında yer alan sektörleri de içermektedir. Örneğin; bölgenin rekabetçi olduğu sektörlerden biri 4'lü kodlarda yer alan "silah ve mühimmat imalatı" olup 2'li kodlardan fabrikasyon metal ürünleri imalatının alt kolları arasında yer almaktadır. Savunma sanayi hem bölge hem de ülke için stratejik bir sektör olup silah ve mühimmat imalatı sadece bir bileşenidir. Yani bununla birlikte farklı NACE alt kolları içinde savunma sanayine hizmet eden çok sayıda bileşen bulunmaktadır. Dolayısıyla NACE sınıflamasında imalat içinde yer almayan **Savunma ve Havacılık Sektörü bölge için stratejik sektör olarak önerilmiştir.**

Benzer durum medikal sektörü için de söz konusudur. NACE 2'li kodlarda bir sektör olarak tanımlanmamış olup farklı NACE alt kolları içinde medikal sektörüne hizmet eden çok sayıda bileşen bulunmaktadır. Bu sebeple yapılan analiz kapsamında değerlendirilmesi mümkün olmamıştır. **Medikal sektörü de bölge için stratejik sektör olarak önerilmiştir.**

Konya, güneş enerjisi santrali kurulu gücü ve güneş enerjisinden elektrik üretimi bakımından ilk sırada yer almaktadır. Türkiye'de güneş enerji santrallerinin toplam kurulu gücünün %14'ü Konya ilindedir. Karaman ilinde kurulu güç ve üretim daha düşüktür ancak Türkiye'nin en yüksek güneş radyasyon değerine sahip ildir. Birer adet enerji ihtisas endüstri bölgesi bulunan Konya ve Karaman illerimiz güneş enerjisi bakımından önemli bir potansiyele sahiptir. NACE sınıflamasında imalat içinde yer almayan **yenilenebilir enerji, bölge için stratejik sektör olarak önerilmiştir.**

Enerji sektörü gibi bilişim sektörü de tüm sektörleri yatayda kesen bir sektördür. Teknolojinin hızla geliştiği bir ortamda imalat sanayinin hızla gelişen teknolojiye uyum sağlaması; üretim süreçlerini kolaylaştıracağı gibi verimliliği artıracak ve üretim faaliyetlerine ilişkin birçok soruna da çözüm üretecektir. Teknolojiden bağımsız şekilde düşünülemeyecek olan bilişim sektörünün geliştirilmesi hem bölge ekonomisine hem de tüm sektörlerin verimliliğine katkı sağlayacaktır. Bu sebeple **bilişim sektörü, stratejik sektör olarak önerilmiştir.**

Ülkemizin en fazla ithalat yaptığı sektör kimya sektörüdür. Bununla birlikte dış ticaret açığı da en fazla kimya sektöründe görülmektedir. Bölgede rekabetçi sektörler arasında yer almamakla birlikte kimya sektörünün geliştirilmesine yönelik çalışmalar yapılması sadece bölge ekonomisine değil aynı zamanda ülke ekonomisine de katkı sağlayacaktır. Bu sebeple **kimya sektörü, stratejik sektör olarak** önerilmiştir. Nitekim ulusal düzeyde tarımda kullanılan ilaç, gübre ve tohum gibi girdilerin millileştirilmesine yönelik çalışmalara da bölgesel düzeyde katkı sağlanacaktır.

Şekil 51 Ülkemizin Sektörel Bazda İthalat ve İhracatı

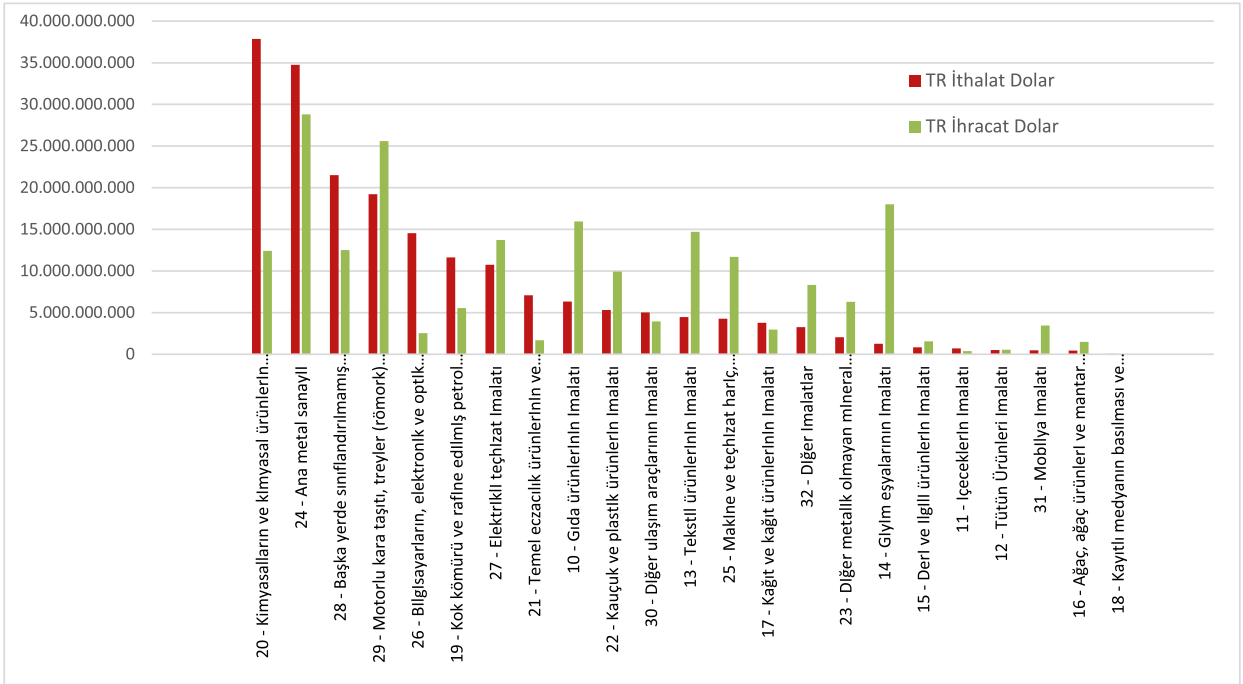

Kaynak: TÜİK, 2021

Ülkemizin ithalat rakamlarına bakıldığında, en fazla ithalat yapılan sektörler sırasıyla; kimyasalların ve kimyasal ürünlerin imalatı, ana metal sanayii, başka yerde sınıflandırılmamış makine ve teçhizat imalatı, motorlu kara taşıtı, treyler (römork) ve yarı treyler (yarı römork) imalatıdır. Konya Karaman Bölgesi'ne baktığımızda ülkemizin ithalatının yüksek olduğu, ana metal sanayii, başka yerde sınıflandırılmamış makine ve teçhizat imalatı, motorlu kara taşıtı, treyler (römork) ve yarı treyler (yarı römork) imalatı sektörlerinde rekabetçi olduğu görülmektedir.

Harita 15 Konya Karaman Bölgesi'nin Rekabetçi Sektörleri

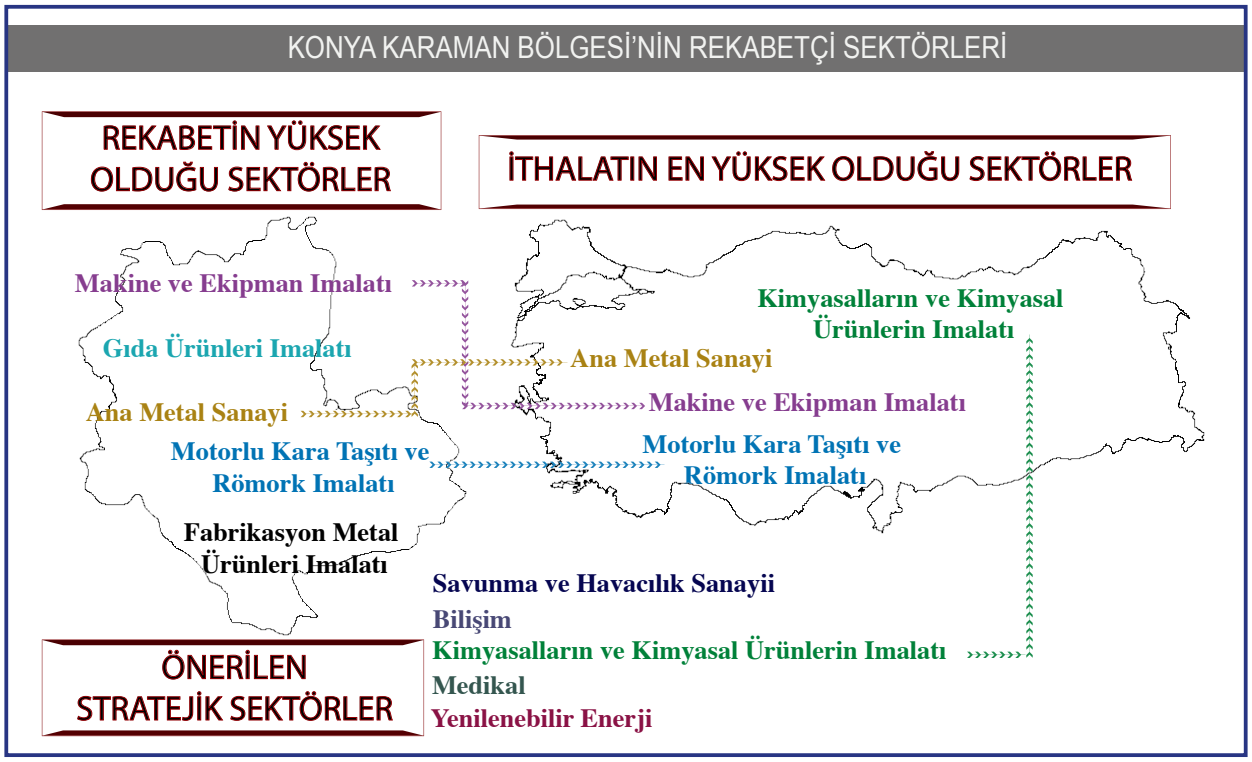

Kaynak: MEVKA hesaplamaları sonucu üretilmiştir, 2022

Sonuç olarak, bölgenin mevcutta rekabetçi olduğu sektörler; **makine ve ekipman imalatı, gıda ürünleri imalatı, ana metal sanayi, motorlu kara taşıtı ve römork imalatı ve fabrikasyon metal ürünleri imalatı(makine ve teçhizat hariç), savunma ve havacılık**[12] sektörleridir. Rekabetçi sektörlerin yanı sıra bölgede rekabetçi olma potansiyeli olan ve ulusal ekonomiye de katkı sağlayacağı düşünülen sektörler; **bilişim, medikal, yenilenebilir enerji, raylı sistemler ve kimya sektörü** stratejik sektörler olarak önerilmiştir. Konya Karaman Bölge Planında bu 11 sektör bölgenin stratejik sektörleri arasında ele alınmıştır.

12 *Savunma ve havacılık sektörü bölgenin rekabetçi sektörleri arasındadır. Ancak yapılan analiz Nace 2'li kodlara göre yapıldığından analizde alt sektörler görünmemekte ve fabrikasyon metal ürünleri imalatı içinde yer almaktadır.*

6. BÖLGENİN REKABETÇİ SEKTÖRLERİNDE MEKÂNSAL EĞİLİMLER

6.1 GIDA SEKTÖRÜ

Düşük teknoloji düzeyine sahip olan gıda sektörü Konya Karaman Bölgesi'nin imalat sanayinde hâlihazırda rekabet avantajı yüksek sektörlerden biri olarak öne çıkmaktadır. Bölgede, 2018 yılındaki toplam imalat sanayi istihdamının %27,7'si tek başına gıda sektöründe iken bu rakam 2020 de %27,2'ye düşmüştür. İstihdama Göre Yoğunlaşma (LQ) değerlerine bakıldığında, 2018'de %2,83 olan endeks değeri 2020 yılında %2,22'ye gerilemiştir. Sektör gerek 2018, gerekse 2020 yıllarında olgun küme özelliğini korumaktadır. Bu durum bölgesel kümelenme politikaları açısından önem arz etmektedir.

Bölge imalat sanayi ihracatının yaklaşık %22'sini gıda sektörü gerçekleştirmekte olup bu oran Karaman'da yaklaşık %80'dir. Dolayısıyla Karaman'da tek sektörlü bir gelişim söz konusudur.

Harita 16 Gıda Sektörü, İlçeler Düzeyinde İş Yeri ve Çalışan Sayıları

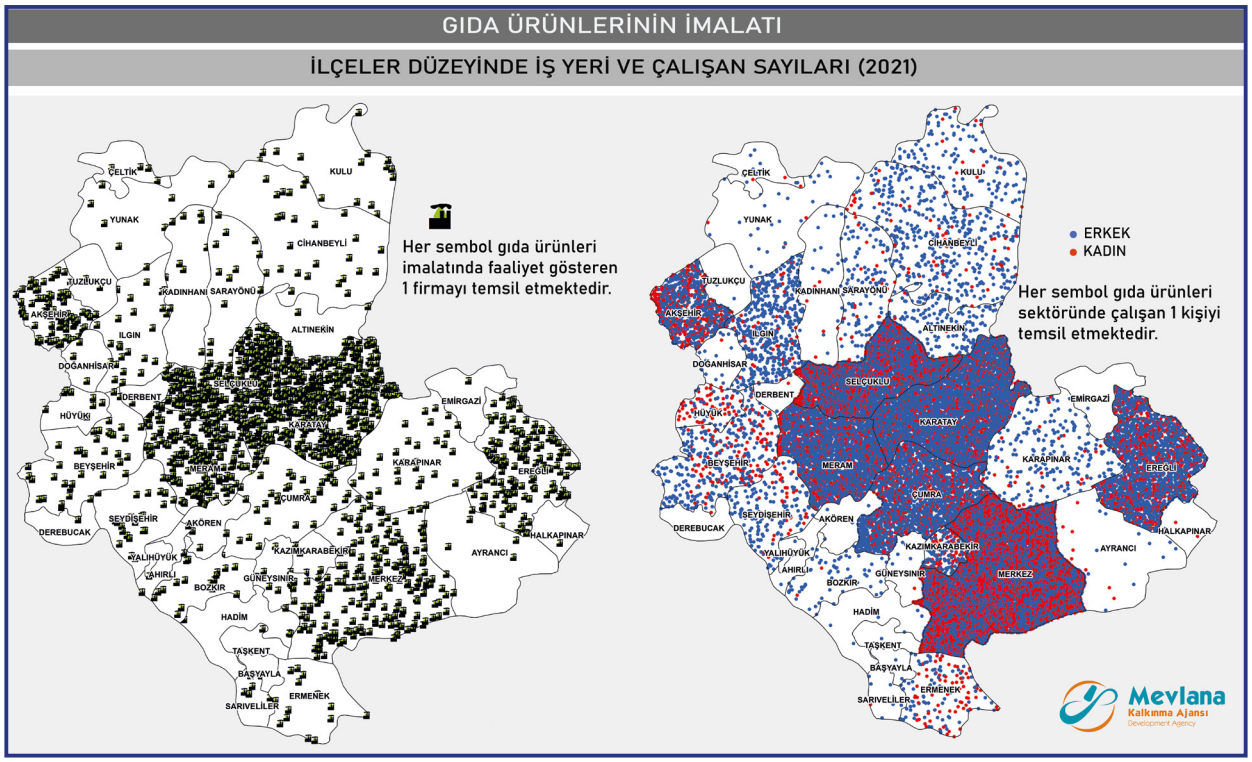

Kaynak: SGK verileri kullanılarak Mevka tarafından hazırlanmıştır.

Gıda sektörü düşük teknoloji düzeyine sahip bir sektör olduğu için daha yüksek teknoloji düzeylerine sahip sektörlere göre ilçelerde yayılımı daha fazladır ve hemen hemen tüm ilçelerde yayılım göstermiştir. Gıda sektöründeki kadın istihdamı diğer imalat sanayi kollarına göre daha yüksektir. Nitekim özellikle hijyen konusundaki hassasiyet sebebiyle kadın çalışan tercih edilen bir sektör olduğu da bilinmektedir. İl merkezleri bazında incelendiğinde, Karaman Merkezde Konya'ya göre kadın istihdam oranının daha fazla olduğu görülmektedir. İlçeler bazında incelendiğinde ise; Hüyük, Ermenek ve Ayrancı ilçeleri sektördeki kadın istihdam oranında öne çıkan ilçelerdir.

6.2 ANA METAL SANAYİ

Orta düşük teknoloji düzeyine sahip olan ana metal sektörü Konya Karaman Bölgesi'nin imalat sanayinde hâlihazırda rekabet avantajı yüksek sektörlerden biri olarak öne çıkmaktadır. Bölgede, 2018 yılındaki toplam imalat sanayi istihdamının %5,2'si tek başına ana metal sektöründe iken bu rakam 2020'de %7,7 olmuştur. İstihdama Göre Yoğunlaşma (LQ) değerlerine bakıldığında, 2018 yılında 1,61 olan endeks değeri 2020 yılında 1,76'ya yükselmiştir.

Sektör 2018'de olgun küme özelliği gösterirken 2020 yılında da olgun küme özelliğini korumuştur. Türkiye döküm üretiminin yaklaşık 1/5'ini karşılama potansiyeli bulunan ve bölgede yüksek kalitede çok çeşitli ürünler üretilebilen bir sektördür. Savunma sanayinin kullandığı bazı ürünlerin (havan parçaları, mermi, roket başlıklarında kullanılan alüminyum parçalar gibi) bölgede üretim potansiyeli mevcuttur. Bu potansiyelin kullanılması beraberinde bölge ve ülke ihracatında artış getireceği değerlendirilmektedir.

Harita 17 Ana Metal Sanayi, İlçeler Düzeyinde İş Yeri ve Çalışan Sayıları

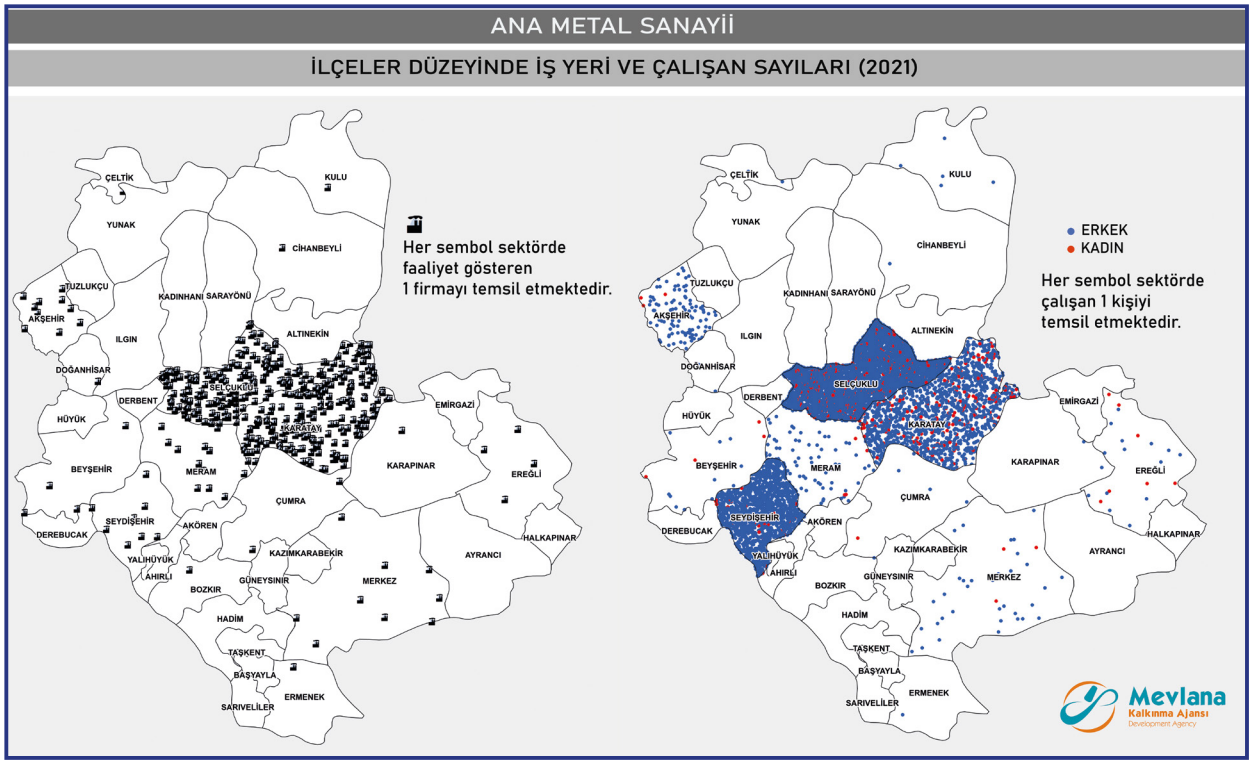

Kaynak: SGK verileri kullanılarak MEVKA tarafından hazırlanmıştır.

Ana metal sanayinin mekânsal dağılımına bakıldığında, il merkezleri dışında gelişim gösterdiği ilçe sayısı az olup görece gelişmiş olan Seydişehir, Akşehir, Beyşehir, Ereğli gibi ilçelerde işletme sayılarının arttığı görülmektedir. Çalışan sayıları bakımından ise Seydişehir'de ciddi bir yoğunlaşma gözlenmektedir. Bu da ilçede bulunan alüminyum tesisinden kaynaklanmaktadır.

6.3 MAKİNE VE EKİPMAN İMALATI

Orta ileri teknoloji düzeyine sahip olan makine sektörü Konya Karaman Bölgesi'nin imalat sanayinde hâlihazırda rekabet avantajı yüksek sektörlerden biri olarak öne çıkmaktadır. Makine ve ekipman imalatı sektöründe bölgede öne çıkan tarım alet ve makineleri sektörü özellikle tarımsal faaliyetlerin çok yoğun bir şekilde yapıldığı Konya Karaman Bölgesi'nde stratejik bir öneme sahiptir. Bölgenin tarım sektöründe gerçekleştirmesi gereken teknolojik dönüşümün sağlanabilmesi için bu sektöre özel önem verilmesi gerekmektedir. Sektörde tarımsal mekanizasyon araçlarının %62'sine yakın bir kısmı ekim-dikim-toprak işleme-gübreleme-işleme makineleri olarak üretilmekte ancak katma değer anlamında yüksek katma değerli ürünler üretimine yönelik faaliyetlerin yeterli düzeyde olmadığı görülmektedir.

Savunma sanayi için üretim potansiyeli bulunan bu sektör ulusal politika belgelerinde savunma sanayinin yurtdışına bağımlılığını azaltmak için öncelikli sektörler arasında sayılmıştır. Konya Karaman Bölgesi özellikle araç üstü ekipman sanayinde önemli gelişmeler göstermektedir. Sektörde bir diğer alt faaliyet olan gıda, içecek ve tütün işleme makineleri imalatının hem Konya hem de Karaman ili özelinde geliştiği görülmektedir. Dünyanın birçok ülkesine un, irmik ve makarna fabrikaları ve donanımları ihraç edilmektedir. Yüksek üretime yönelik olarak da teknolojik altyapının iyileştirilmesi ve firmaların Ar-Ge ve inovasyon faaliyetlerine yöneltilmesi yönündeki çalışmalara öncelik verilmesi önem taşımaktadır.

Bölgede, 2018 yılındaki toplam imalat sanayi istihdamının %12,2'si makine sektöründe iken bu rakam 2020'de %13,8'e yükselmiştir. İstihdama Göre Yoğunlaşma (LQ) değerlerine bakıldığında, 2018 yılında 3,47 olan endeks değeri 2020 yılında 3,02'ye düşmüştür. 2021 yılında imalat sanayinde **bölgenin en yüksek ihracatı makine ve ekipman imalatı sektöründe gerçekleşmiş** olup toplam imalat sanayi ihracatının %27'sidir.

Harita 18 Makine ve Ekipman İmalatı, İlçeler Düzeyinde İş Yeri ve Çalışan Sayıları

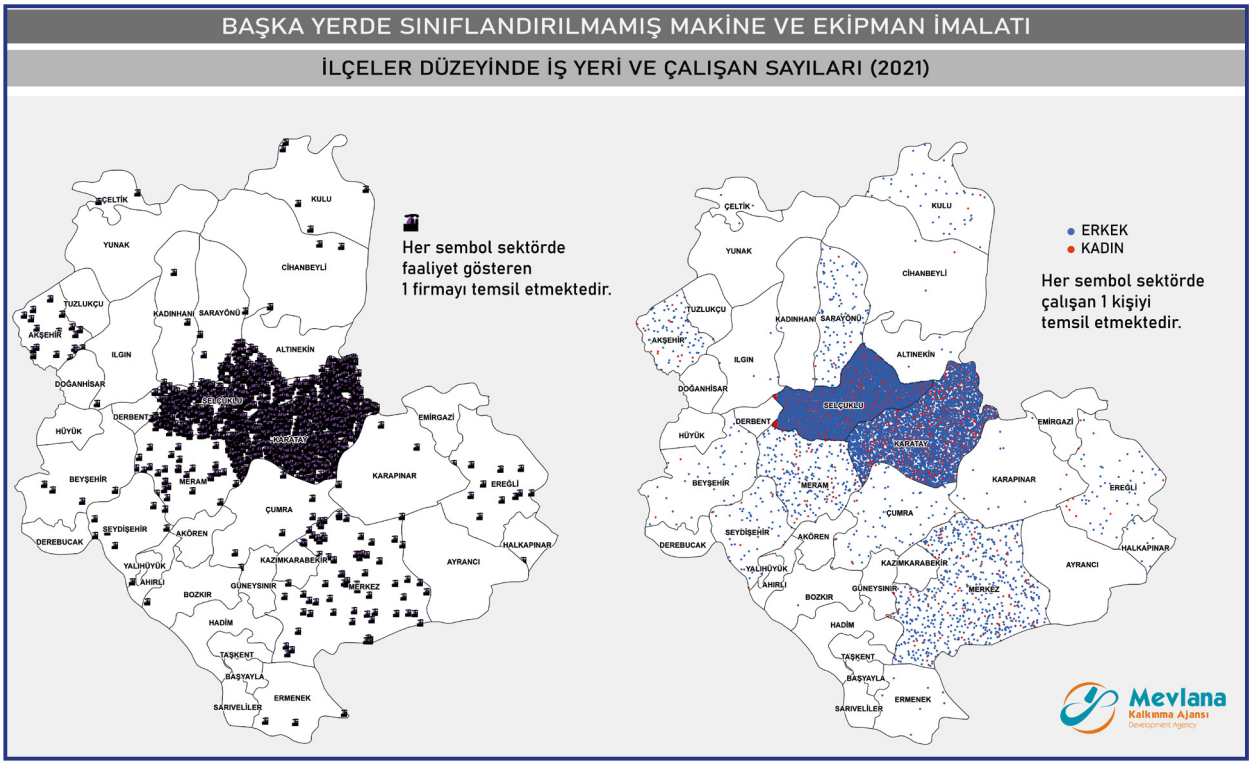

Kaynak: SGK verileri kullanılarak MEVKA tarafından hazırlanmıştır.

Sektörün mekânsal dağılımına bakıldığında il merkezleri dışında Akşehir, Sarayönü, Çumra, Ereğli, Beyşehir, Seydişehir ve Kulu ilçelerinde hareketlendiği görülmektedir. İstihdamın yine bu ilçelerde yoğunlaştığı görülmekle birlikte sektördeki kadın istihdamı düşüktür.

6.4 MOTORLU KARA TAŞITI VE RÖMORK İMALATI

Orta ileri teknoloji düzeyine sahip olan sektör Konya Karaman Bölgesi'nin imalat sanayinde hâlihazırda rekabet avantajı yüksek sektörlerden biri olarak öne çıkmaktadır. Bölgede, 2018 yılındaki toplam imalat sanayi istihdamının %7,7'si tek başına bu sektörde iken bu rakam 2020'de %9,3'e yükselmiştir. İstihdama Göre Yoğunlaşma (LQ) değerlerine bakıldığında 2018'de 1,81 olan endeks değeri 2020 yılında 1,69'a gerilemiştir. 2021 yılında bölgenin imalat sanayi ihracatının yaklaşık %17'sini motorlu kara taşıtı ve römork imalatı sektörü gerçekleştirmiştir.

Ülkemizdeki en önemli motor piston ve gömlek, supap, krank, dişli ve conta fabrikaları bölgede bulunmaktadır. Otomotiv yan sanayi ayrıca savunma sanayi için gerekli olan şasi, aks, motor bloğu, silindir kapağı, dişli, direksiyon, krank mili, şanzıman ve aktarma organları gibi ürünleri de üretebilmekte ve bu nedenle de savunma sanayi için büyük potansiyel arz etmektedir.

Harita 19 Motorlu Kara Taşıtı Ve Römork İmalatı, İlçeler Düzeyinde İş Yeri ve Çalışan Sayıları

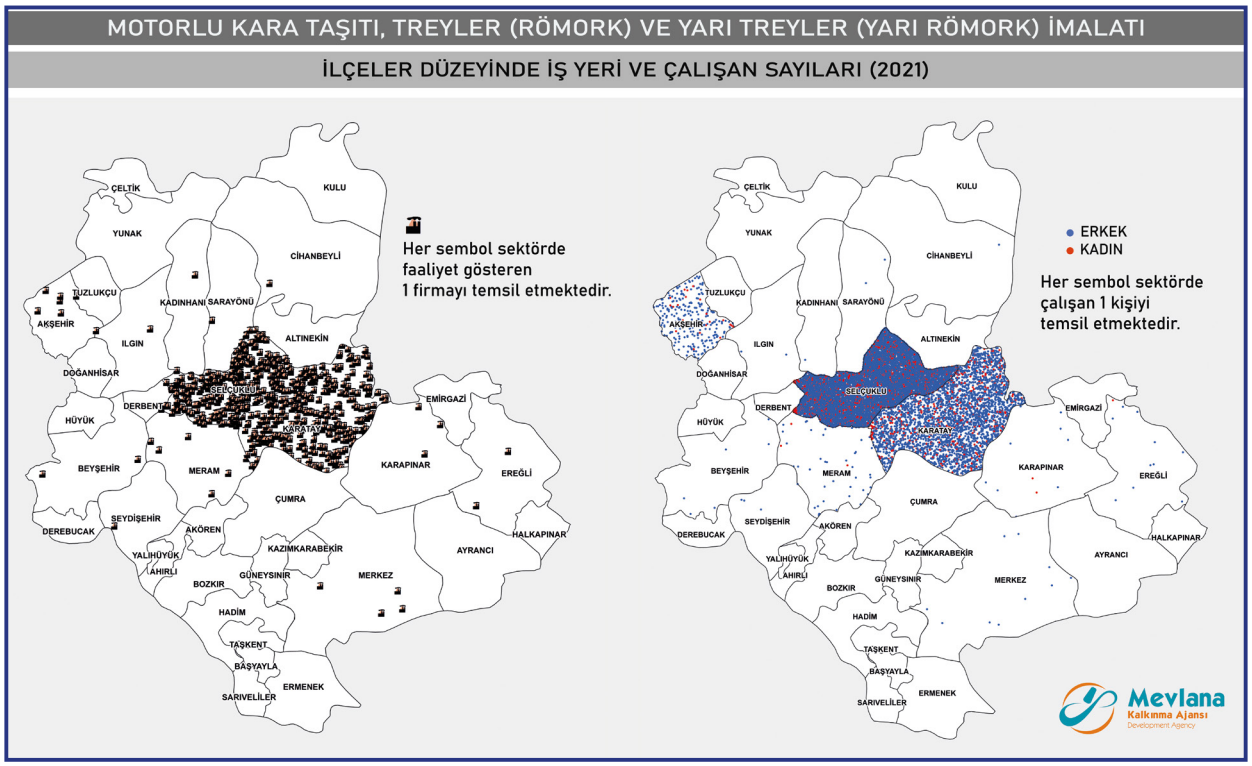

Kaynak: SGK verileri kullanılarak MEVKA tarafından hazırlanmıştır.

Sektörün mekânsal dağılımına bakıldığında, Konya merkezde yoğunlaştığı görülmekte olup Karaman merkezde sektör önemli bir gelişim göstermemektedir. İlçeler düzeyinde bakıldığında ise Akşehir'in öne çıktığı görülmektedir.

6.5 FABRİKASYON METAL ÜRÜNLERİ SEKTÖRÜ

Fabrikasyon metal ürünleri imalatı sektöründe bölgede, muhtelif mutfak eşyaları, sanayi tipi buzdolapları, depolama ve raf sistemleri, ev gereçleri, soba ve soba malzemeleri, kalorifer kazanları, güneş enerjisi kolektörleri, LPG tankı, akaryakıt tankları, gaz dönüşüm sistemleri, bağlantı elemanları ve av tüfekleri gibi ürünler imal edilmektedir.

Silah ve mühimmat alt faaliyeti orta yüksek teknoloji düzeyine sahip olmakla birlikte diğer alt faaliyetleri orta düşük teknoloji düzeyine sahip olan sektör, Konya Karaman Bölgesi'nin imalat sanayinde hâlihazırda rekabet avantajı yüksek sektörlerden biri olarak öne çıkmaktadır. Bölgede, 2018 yılındaki toplam imalat sanayi istihdamının %17,6'sı tek başına bu sektörde iken bu rakam 2020'de %14,1'e düşmüştür. İstihdama Göre Yoğunlaşma (LQ) değerlerine bakıldığında 2018 yılında 1,72 olan endeks değeri 2020 yılında 1,41'e gerilemiştir. 2021 yılında bölgenin imalat sanayi ihracatının yaklaşık %15'ini fabrikasyon metal ürünleri sektörü gerçekleştirmiştir.

Harita 20 Fabrikasyon Metal Ürünleri Sektörü, İlçeler Düzeyinde İş Yeri ve Çalışan Sayıları

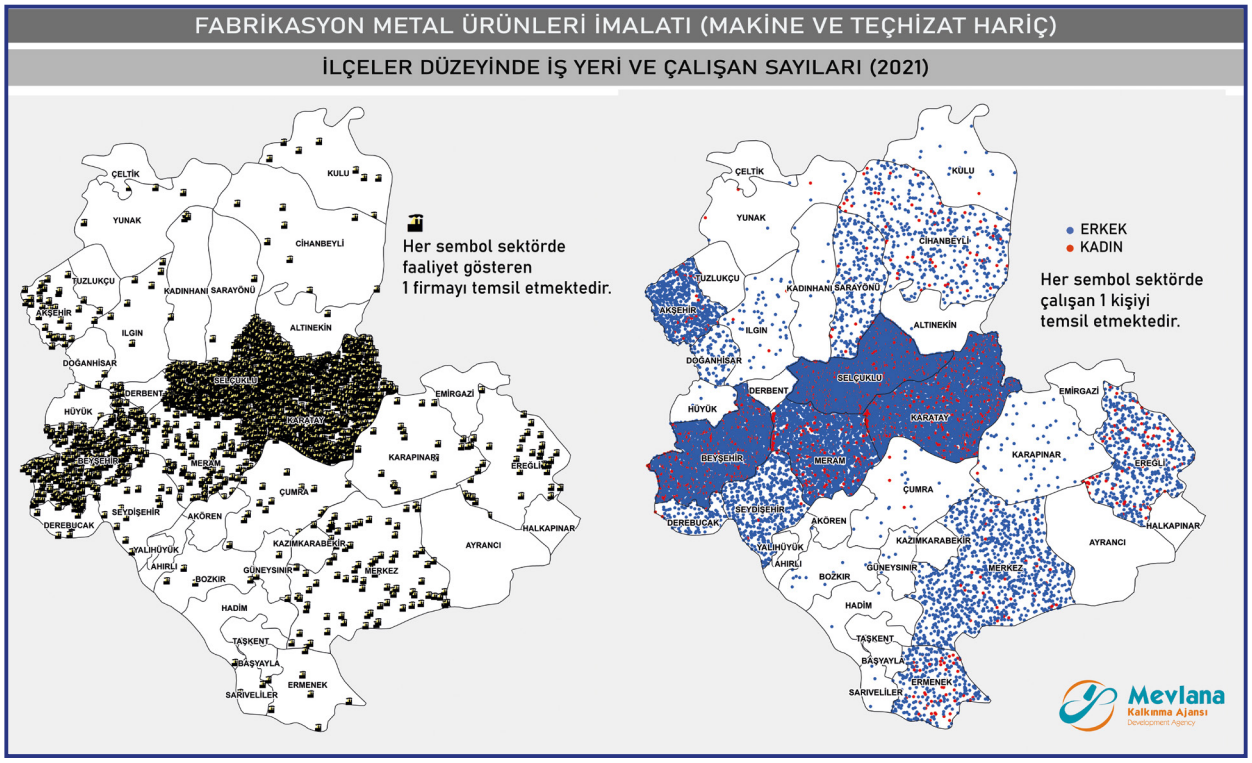

Kaynak: SGK verileri kullanılarak MEVKA tarafından hazırlanmıştır.

Mekânsal dağılımına bakıldığında, ilçelerde yayılım gösteren bir sektör olduğu görülmektedir. Özellikle metallerin makinede işlenmesi ve şekil verilmesi alt faaliyetinin yaygın olduğu görülmektedir. Sektörün orta yüksek teknoloji düzeyine sahip alt faaliyet kollarından **silah ve mühimmat (cephane) imalatı için Beyşehir ilçesi önemli bir üretim yeridir.** Bununla birlikte Derebucak ilçesinde de üretim bulunmaktadır.

7. BÖLGE TARIMI

Toplumun en temel ihtiyaçlarından birini karşılaması ve insanların yaşamlarını sürdürebilmeleri bakımından tarım, ülkeler için oldukça stratejik bir öneme sahiptir. Her geçen gün nüfusun giderek artması, tarımsal tüketimin de artmasına sebep olurken kırsal alanda yaşayan nüfusun kentsel alanlara göç etmesi, kırsal alanların giderek yaşlanması, iklim değişikliği etkilerinin giderek artması tarım sektörü üzerinde ciddi bir tehdit oluşturmaktadır. Bu nedenle tarım sektörünün stratejik öneminin giderek artacağı düşünülmektedir.

Tarımsal üretim, doğa koşullarına bağlı olarak risk ve belirsizlikleri yüksek olan ve üretimin özelliği bakımından diğer sektörlere göre kârlılık yönünden bazı dezavantajlara sahip olan bir sektördür. Bu sebeple toplumun beslenmesinin garanti altına alınması ve sürdürülebilirliğin sağlanması için tarımın, gelişmişlik düzeyi ne olursa olsun desteklenmesi ve tarımla uğraşan kesimin sosyal ve ekonomik gelir yönünden görece geri kalmasının önlemesi gerekmektedir. Tarımsal üretimin gerek ülke gerekse bölge düzeyinde çeşitli politikalarla planlı ve programlı hale getirilmesi gerekmektedir.

Türkiye'nin tarım alanlarının yaklaşık %9,4'ünü barındıran bölgenin 50.000 km²'yi bulan geniş yüzölçümünün yaklaşık %45'ini tarım alanları kaplamaktadır. Bölgenin hem geniş yüzölçümü hem de yüzölçümünün önemli bir kısmının tarıma ayrılmış olması bölgenin tarım açısından önemini ortaya koyarken, nüfusun yaklaşık %28'inin de kırsal alanda yaşıyor olması tarımın bölgede önemli bir geçim kaynağı olduğunu göstermektedir.

Şekil 52 Yıllara Göre Tarım İstihdamı

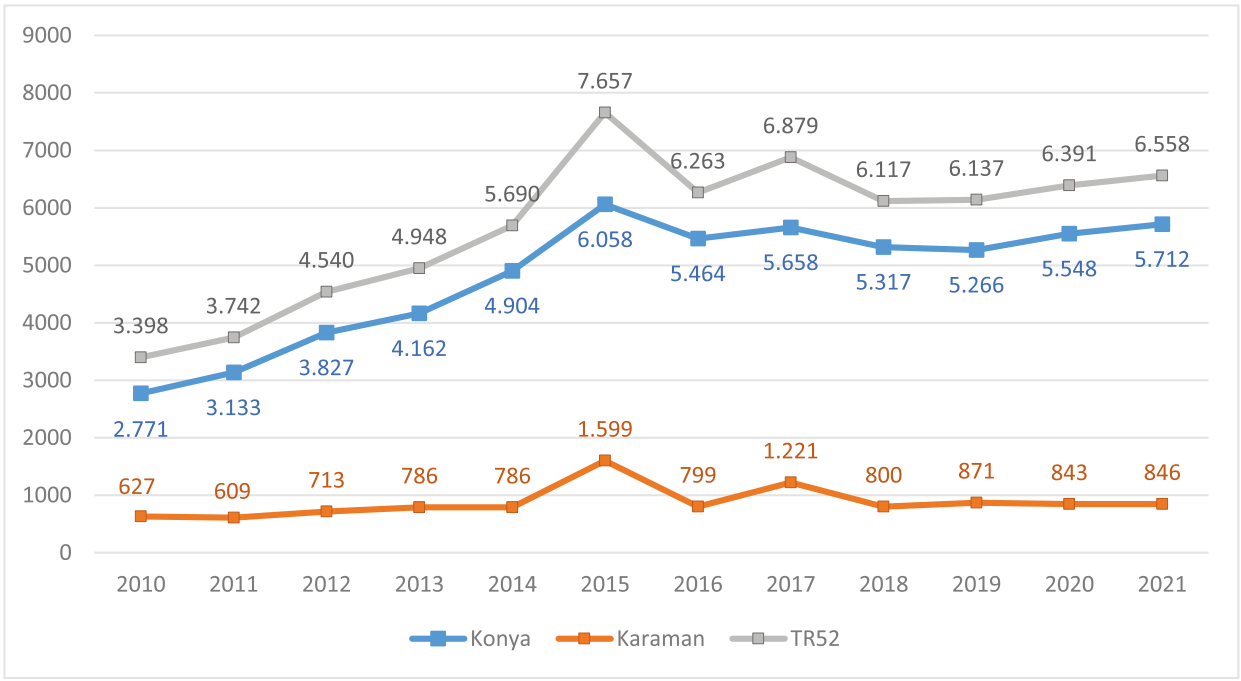

Kaynak: SGK

TR52 Bölgesi'nde tarım sektöründe 2021 yılsonu itibariyle 6.558 çalışan bulunmaktadır. Bu istihdamın %87'si Konya ilinde, %13'ü Karaman ilinde gerçekleşmiştir.

Yıllara göre tarım istihdamına bakıldığında, 2015 yılına kadar düzenli artış görülse de, daha sonra azalma eğilimi başlamış ve durağan bir seyir izlemiştir. Bölgede 2021 yılsonu itibariyle 212'si Konya'da, 36'sı Karaman'da olmak üzere toplam 248 tarımsal işletme bulunmaktadır.

Bölgede; 579'u Konya'da, 90'ı Karaman'da olmak üzere toplam 669 tarımsal kooperatif yer almaktadır. Bunların %43'ü tarımsal kalkınma, %48'i sulama kooperatifidir. Konya'da bulunan 3 adet pancar ekicileri kooperatifi çok fazla üye sayısına sahip olup aktif şekilde çalışmaktadır.

7.1 KURAKLIĞIN BÖLGE TARIMINA ETKİSİ

Kuraklık; yağışların, kaydedilen normal düzeylerin önemli ölçüde altına düşmesi sonucu arazi, su kaynakları, üretim sistemlerini olumsuz olarak etkileyen ve ciddi hidrolojik dengesizliklere yol açan tabii bir olaydır[13].

Konya Karaman Bölgesi genel olarak su sıkıntısı yaşayan bir bölge olup bazı kesimleri su fakiridir. Konya Kapalı Havzasının gerek yer üstü gerekse yer altı suyu kaynaklarının önemli bir kısmı sulama alanlarında tüketilmekte, kalan kısmı ise yerleşim yerlerinin içme-kullanma suyu ve sanayi suyu ihtiyaçlarını karşılamak için kullanılmaktadır. Havzada yer altı suyunun %95'i sulamada kullanılmaktadır. İçme ve kullanma suyu olarak kullanılan su miktarı %4, sanayide kullanılan su ise %1'dir.

Şekil 53 Konya Kapalı Havzası Sektörel Su Kullanımı

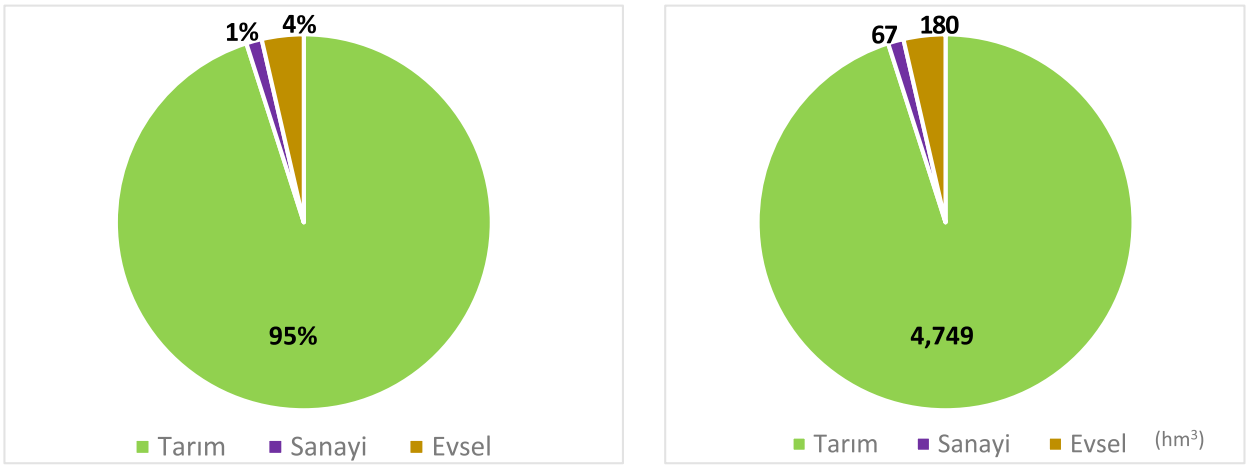

Kaynak: Su Yönetimi Genel Müdürlüğü, "Konya Havzası Kuraklık Yönetim Planı", 2015

Geniş tarım arazileri ve yoğun tarım faaliyetine karşılık, bölgenin su potansiyeli görece çok düşük kalmaktadır. Birim su ihtiyacı yüksek olan bitkilerin de ekiminin sürdürülmesi, durumu daha da zorlaştırmaktadır.

Bölge ilçelerinin su kaynakları incelendiğinde, bazı ilçelerde yüzey suyu potansiyeli yüksek olmasına karşın ilçe tarafından kullanılamadığı görülebilmektedir. Diğer bir deyişle bazı ilçeler, su kaynağı bulunmasına ya da ana sulama kanallarına yakın olmasına karşın sulama imkânı bulamamaktadır. Ayrıca, su kaynağından tarım alanlarına dağıtım yapılırken eski yöntem, açık kanal sistemi kullanılmaktadır. Bu yolla çok miktarda su israf olmakta, ciddi su kıtlığından bahsedilen bölgede büyük eksiklik yaratmaktadır.

13 *Tarımsal Kuraklık Yönetimi Strateji ve Eylem Planı, 2017-2023*

Şekil 54 Konya Karaman Bölgesi Su Kaynakları

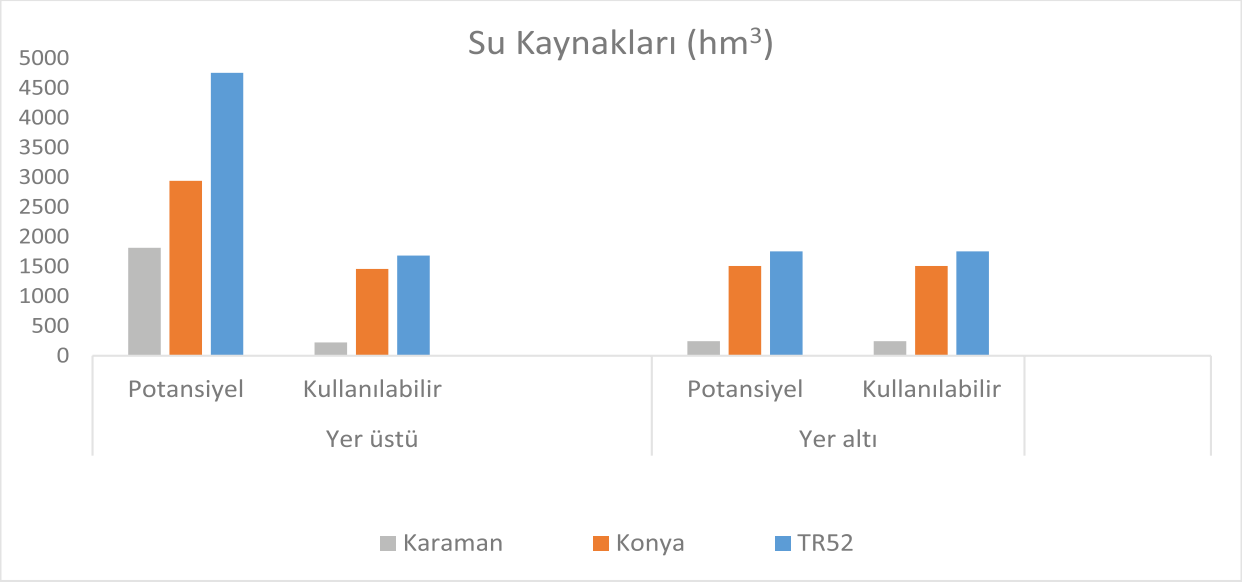

Kaynak: DSİ, 2022

Bölgedeki yüzey sularının yetersizliği, sulamaların sıklıkla yer altı suları kullanılarak yapılmasına neden olmaktadır. Bununla birlikte değişen iklim koşulları ve sulama ihtiyacının gün geçtikçe artması yer altı suları üzerinde baskı yaratmaktadır. Yer altı sularının yeterli oranda beslenememesi bölge tarımı açısından önemli risk oluşturmaktadır. Kuyu seviyelerinde düzenli düşüşler tespit edilmekte ve tarımda sürdürülebilirliğin önünde büyük bir engel oluşturmaktadır. Bir yandan yağışlar azalırken, bir yandan da çok su isteyen ürün desenine devam edilmesi yer altı sularını tehdit eder hale gelmiştir. Ürün deseninin kısmen de olsa değişmesi için hem havza bazlı destek sistemiyle desteklenen ürünlerde düzenlemeler yapılması hem de çiftçilerin gereğinden fazla su çekilmemesi konusunda bilinçlendirilmesi gerekmektedir. Tarımla uğraşanlar genel olarak elde edilen geliri ölçerek hangi ürünü ekeceklerine karar verdikleri için üreticileri kuraklığa dayanıklı bitkilere yönlendirmek adına gelirlerinin düşmemesini garanti altına alan ilave ödemeler yapılması ve çok su isteyen bitkilere ekim nöbeti uygulaması gibi tedbirler geliştirilmelidir.

Kuraklığa dayanıklı tohum türlerinin geliştirilmesine devam edilirken, çiftçiler ve tohum sektörünün, bu ürünlerin yaygınlaşması konusunda ikna edilmesi ve bilinçlendirilmesi faydalı olacaktır. Su kayıplarının en aza indirgenmesi için kapalı devre sulama sistemine geçilmeyen bölgelerde bu çalışmalar hızla tamamlanmalıdır. Yer altı sularındaki diğer bir önemli sorun da çok sayıda kaçak kuyunun bulunmasıdır. Kaçak kuyularla ne kadar su çekildiği izlenemediğinden gereğinden çok daha fazla su çekilmesi söz konusudur. Ruhsatlı kuyulardan çekilen su miktarları, çevre ve enerji bölümünde alt havza ölçeğinde verilen verilerden görüleceği üzere, yer altı kaynağının beslenme miktarının 3 kat kadar üzerine çıkmaktadır. Bu durum yer altı su seviyelerinin hızla düşmesine ve obruk oluşumlarının artmasına sebep olmaktadır. Mevcut kaçak kuyulardan uygun olanları ruhsatlandırılıp, yenilerinin açılmasına müsaade etmemek gerekmektedir.

Öte yandan, bölgedeki kullanılabilir su miktarı, bölgedeki tarım toprakları ile kıyaslandığında, su miktarı son derece yetersiz kalmaktadır.

Şekil 55 Konya Karaman Bölgesi ve Türkiye Kullanılabilir Su Potansiyeli Tarım Alanı Kıyaslaması

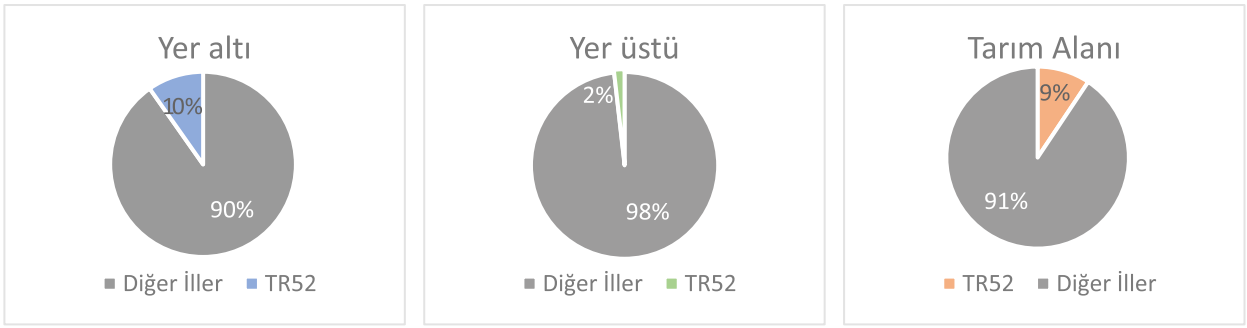

Kaynak: DSİ, TÜİK

Konya Karaman Bölgesi toplam kullanılabilir suyun yaklaşık %3'üne sahipken, toplam tarım arazisinin yaklaşık %9'unu barındırmaktadır. Bölgenin sulama açısından son derece dezavantajlı bir durumda olduğu açıkça izlenebilmektedir. Türkiye tarımında dekar başına düşen su 483 m^3 iken, bu rakam Konya'da 168 m^3, Karaman'da 118 m^3'e kadar düşmektedir.[14]

Tablo 17 Konya İli Ürün Desenine Göre Tahmini Sulama İhtiyacı

Ürün	Su Tüketimi (etc, mm)	Ekiliş Oranı	Yıllık Sulama Miktarı (m^3)*
Şekerpancarı	843	14	784.915.168
Yonca(yeşil ot)	770	6	348.567.194
Mısır (dane)	717	17	824.276.716
Ayçiçeği	617	12	485.932.500
Fasulye (kuru)	523	3	108.094.653
Buğday vd. serin iklim tahılları	539	26	1.072.250.430
Sebzeler	633	5	194.682.667
Meyveler	669	6	265.890.333
Mısır (silajlık)	575	7	266.427823
Patates	639	2	107.803.586
Diğer**	-	2	115.700.422
TOPLAM	-	100	4.574.541.492

Kaynak: Konya Tarımsal Kuraklık Eylem Planı (2018-2022)
**Tamamının basınçlı sulama ile sulandığı varsayılmıştır.*
***Haşhaş, bezelye, buy, kolza, soya, korunga, hayvan pancarı, soğan ve sarımsaktan oluşmaktadır.*

Bölgede su kısıtları olmasına karşın, ürün deseninde başta mısır, şekerpancarı, tahıllar olmak üzere yüksek sulama ihtiyacı olan bitkilerin yoğunlukla yer aldığı görülmektedir. Ekilen ürünler ve sulama ihtiyaçları incelendiğinde K**onya'da 2020 yılında yaklaşık 1,4 milyar m^3 su açığı hesaplanmıştır**[15]**.**

14 *KOP 2021-2023 Eylem Planı*
15 *Konya Tarımsal Kuraklık Eylem Planı (2018-2022)*

Tablo 18 Sulanabilen Tarım Arazileri

Tarım Arazisi /İl	Konya	Karaman	TR52
Tarıma Elverişli Arazi (ha)	1.815.181	241.254	2.056.435
Sulanabilecek Arazi (ha)	818.351	143.993	962.344
Sulanan Alan (ha)	590.765	115.095	705.860
Kalan Alan (ha)	227.586	28.898	256.484

Kaynak: DSİ

Bölgenin geniş bir yüzölçümüne sahip olmasının etkisiyle tarım arazileri de geniş yer kaplamakta olup sulanan alanlar tarım alanlarının yaklaşık %34'ü civarındadır. Sulanabilecek durumda olan ancak sulanmayan arazi miktarı ise yaklaşık %4'tür. Yani bölgedeki tarım arazilerinin tamamının sulanabilmesi için mevcutta tüketilen su miktarından çok daha fazlasına ihtiyaç vardır.

Harita 21 Hidrolojik Yapı

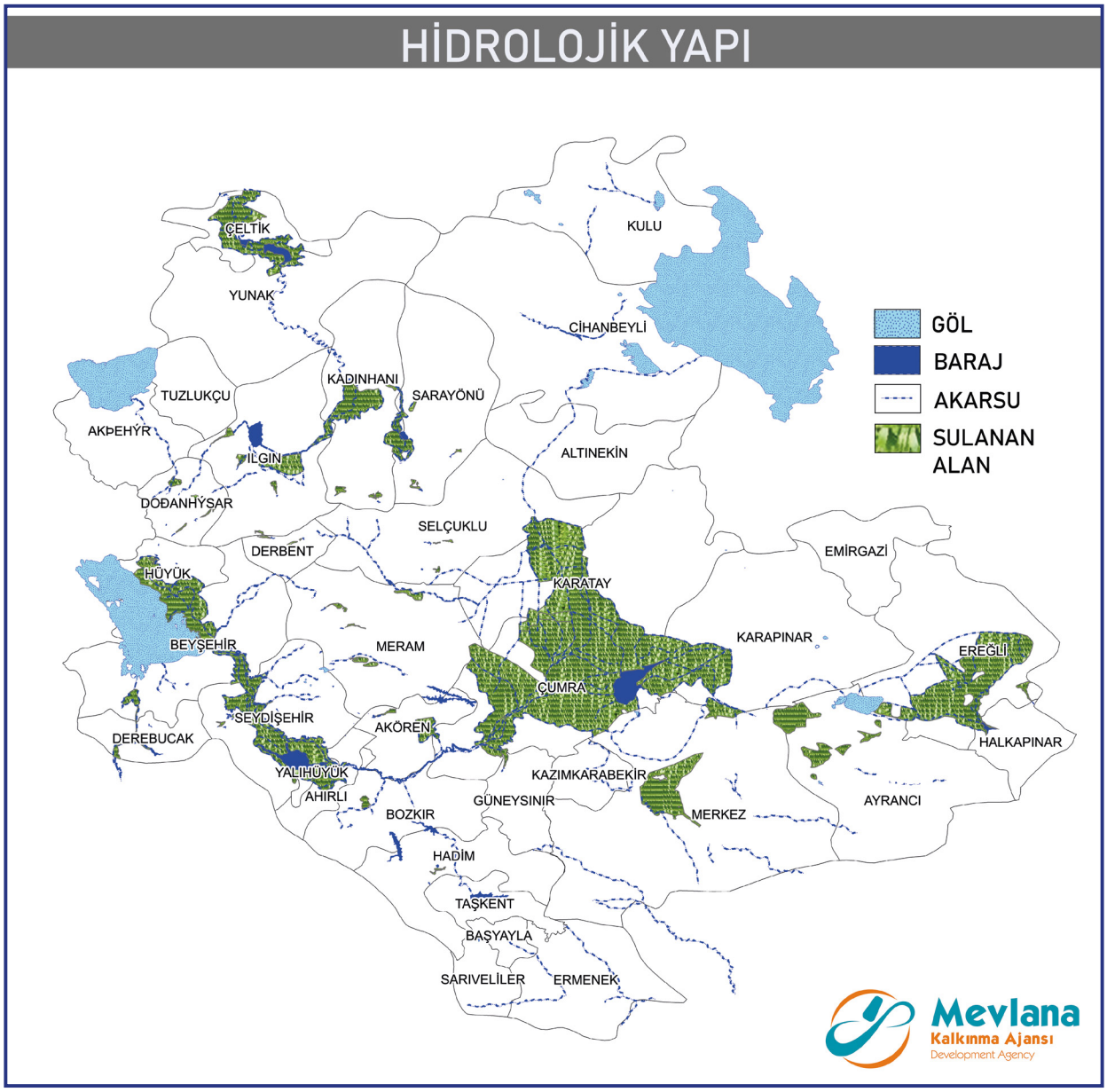

Bölgenin su kaynakları haritası incelendiğinde, sulanamayan arazilerin genişliği dikkat çekmektedir. Sulama yapılabilen yerlerde, yılda çift ürün alınabilmesi, uygun gübreleme yoluyla verim artışı mümkün olabilirken kuru tarımda bu imkân bulunmamaktadır. Ayrıca kuru tarım alanlarında görece katma değeri daha düşük ürünlerin ekilmesi ve nadas uygulamaları zorunlu olabilmektedir.

Bölgedeki, mevcut su kaynaklarının kıt olmasının yanı sıra iklim koşullarındaki değişmeler de tarımın sürdürülebilmesi açısından ciddi tehditler yaratmaktadır. Tarımsal kuraklık, bitkinin ihtiyaç duyduğu dönemde kökünde yeterli suyun bulunmamasından kaynaklanmaktadır. Tarımsal kuraklık iklim olaylarından önemli şekilde etkilenmektedir. Başta yüksek sıcaklık ve düşük yağış olmak üzere, düşük nispi nem ve kurutucu rüzgârlar gibi veriler kuraklık oluşmasında etkilidir.

Tüm dünyada bir sorun haline gelmiş olan küresel ısınma bölgede yağışların düşmesine, sıcaklıkların yükselmesine neden olarak bölge tarımını tehdit eder duruma gelmiştir.

Bölgede, karasal iklim görülmesinden ötürü yağışlar ülke ortalamasının son derece altındadır. Nitekim 2021 yılında Türkiye yağış ortalaması 530 mm civarındayken, Konya'da 335 mm dolayında oluşmuştur. Bölgenin en kurak olan Karapınar istasyonunda toplam yağış 258 mm olarak ölçülmüştür. Önemli tarım merkezlerinden Çumra'da ise yağışların önemli ölçüde azalarak 245 mm seviyesine gelmesi de dikkat çekmiştir. Seçilmiş istasyonlardan alınan veriler incelendiğinde yağış ortalamalarının önemli düşüşler gösterdiği gözlemlenmektedir.

Şekil 56 Toplam Yağış Miktarı (mm)

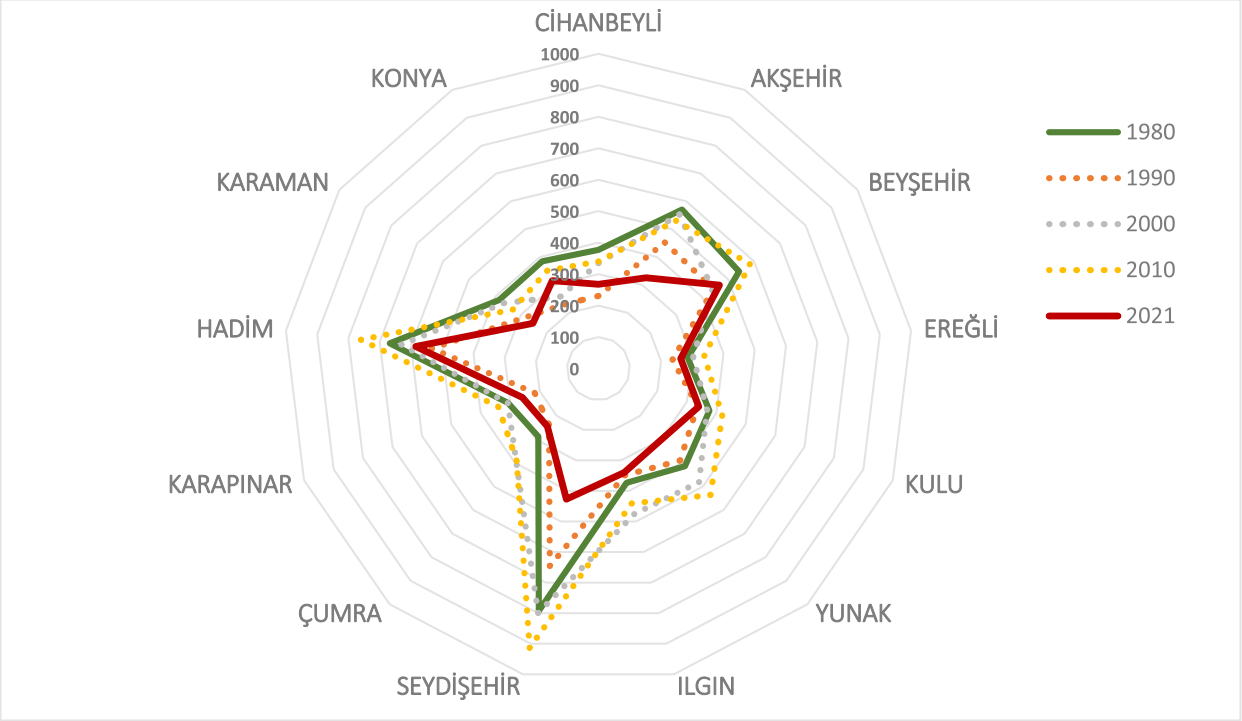

Kaynak: Meteoroloji 8. Bölge Müdürlüğü

Yıllık ortalama maksimum sıcaklık değerlerinin uzun vadeli değişimleri incelendiğinde ise düzenli bir artış trendi göze çarpmaktadır. 2021 yılında ortalama sıcaklık Konya merkezde 27°C, Karaman merkezde ise 28°C olarak tespit edilmiştir. Sıcaklık yükselmeleri ile birlikte bütün canlılar hatta ekonomik sektörler daha fazla su talep edeceğinden,

suların daha kıt olması sonucunu beraberinde getirmektedir. Ayrıca, bitkilerin ihtiyacı olan nitritin oluşması süreci de doğrudan sıcaklık ile ilgilidir. Bu nedenle sıcaklık değişimleri toprak kalitesini de etkileyebilmektedir.

Şekil 57 Sıcaklık Değişimleri

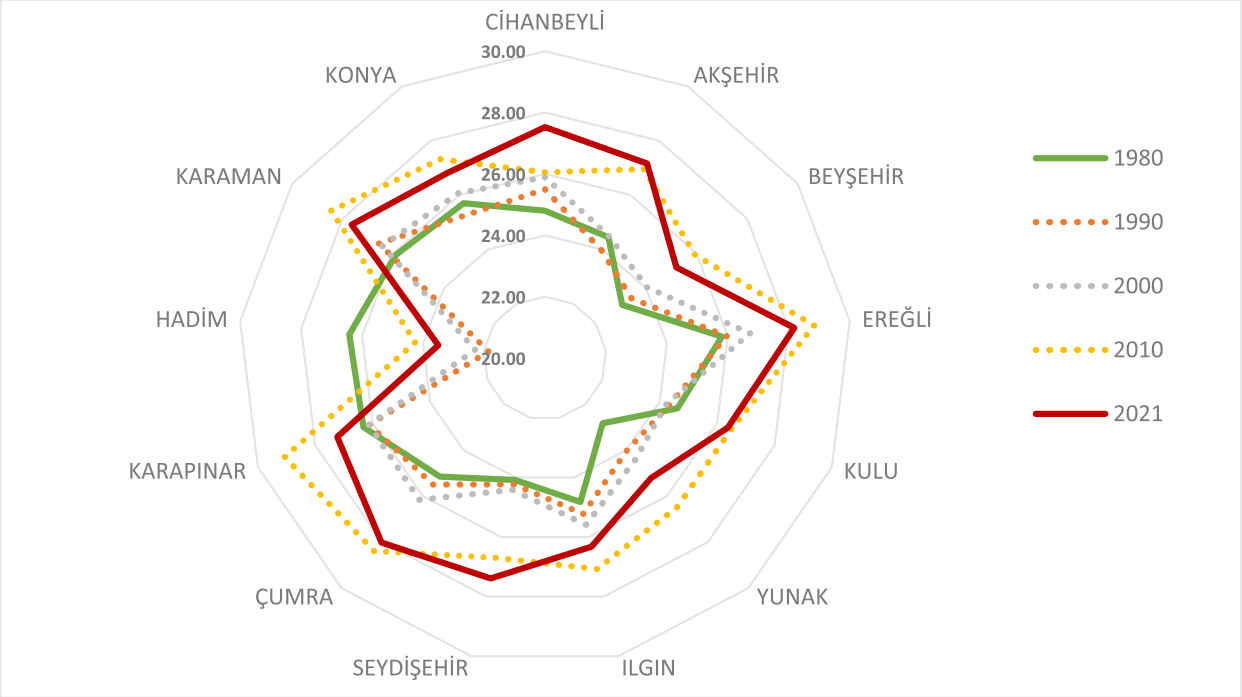

Kaynak: Meteoroloji 8. Bölge Müdürlüğü

Yıllar boyunca hem sıcaklıklarda artış hem yağışlarda düşüş trendinin uzun süre devam etmesi yoğun olarak tarım yapılan bölgede kuraklığı tetiklemekte ve tarım üzerindeki baskıları artırmaktadır. Ayrıca, Konya Kapalı Havzası'nda 2015 ve 2100 yılları arası boyunca sıcaklık değerlerinde artış ve yağış miktarında düşüş tahminlerinin sonucu olarak, Konya Kapalı Havzası'nda su potansiyelinin azalma eğiliminde olacağı öngörülmektedir[16]. Benzer şekilde, Türkiye Mekânsal Strateji Planının senaryosuna göre Konya Kapalı Havzasında sıcaklık artacak, yağış azalacak ve 2050 yılından itibaren yağıştaki azalma belirginleşecektir. Havzada su potansiyelindeki düşüş sonucu su ihtiyacı karşılanamayacak ve su açığı artarak devam edecektir. Projeksiyon dönemi başlangıcından itibaren yer altı suyu potansiyelinin azalacağı belirtilmiş ve Konya Kapalı Havzası mevcut suyunun korunması gereken bir havza olarak nitelendirilmiştir[17].

Türkiye Mekânsal Strateji Planına göre, bölgenin tamamı su sıkıntısı çeken bir bölge olup kişi başına 1.000 ila 3.000 m^3 su düşmektedir. Akşehir, Tuzlukçu, Yunak ve Çeltik ilçelerinin bulunduğu kesim ise su fakiri olarak görülmekte olup kişi başı düşen su miktarı 1.000 m^3'ün altındadır.

Küresel ısınmanın ülkemizi kuraklık anlamında önemli oranda etkileyeceği ön görülmektedir. Özellikle Orta Anadolu ve Güneydoğu Anadolu Bölgelerinin ciddi anlamda yağış eksikliği yaşayacağı tahmin edilmektedir. Zaten adı geçen bölgelerin geçmiş yıllardaki yıllık yağış ortalamalarına bakıldığında oldukça düşük değerlere sahip olduğu bilinmektedir. Dolayısıyla bu bölgelerin doğal iklim yapısının zaten kurak

16 *T.C. Orman ve Su İşleri Bakanlığı Su Yönetimi Genel Müdürlüğü İklim Değişikliğinin Su Kaynaklarına Etkisi Projesi Proje Nihai Raporu, 2016*

17 *Çevre ve Şehircilik Bakanlığı, Türkiye Mekânsal Strateji Plan, Taslak Raporu, 2020*

olmasının yanında bir de küresel ısınma tehdidinin eklenmesiyle hem tarımsal üretim hem de diğer ihtiyaçlar için gerekli olan su talebinin karşılanması anlamında önemli sorun oluşturmaktadır ve oluşturacaktır.

Harita 22 Konya Karaman Bölgesi Kuraklık Analizi

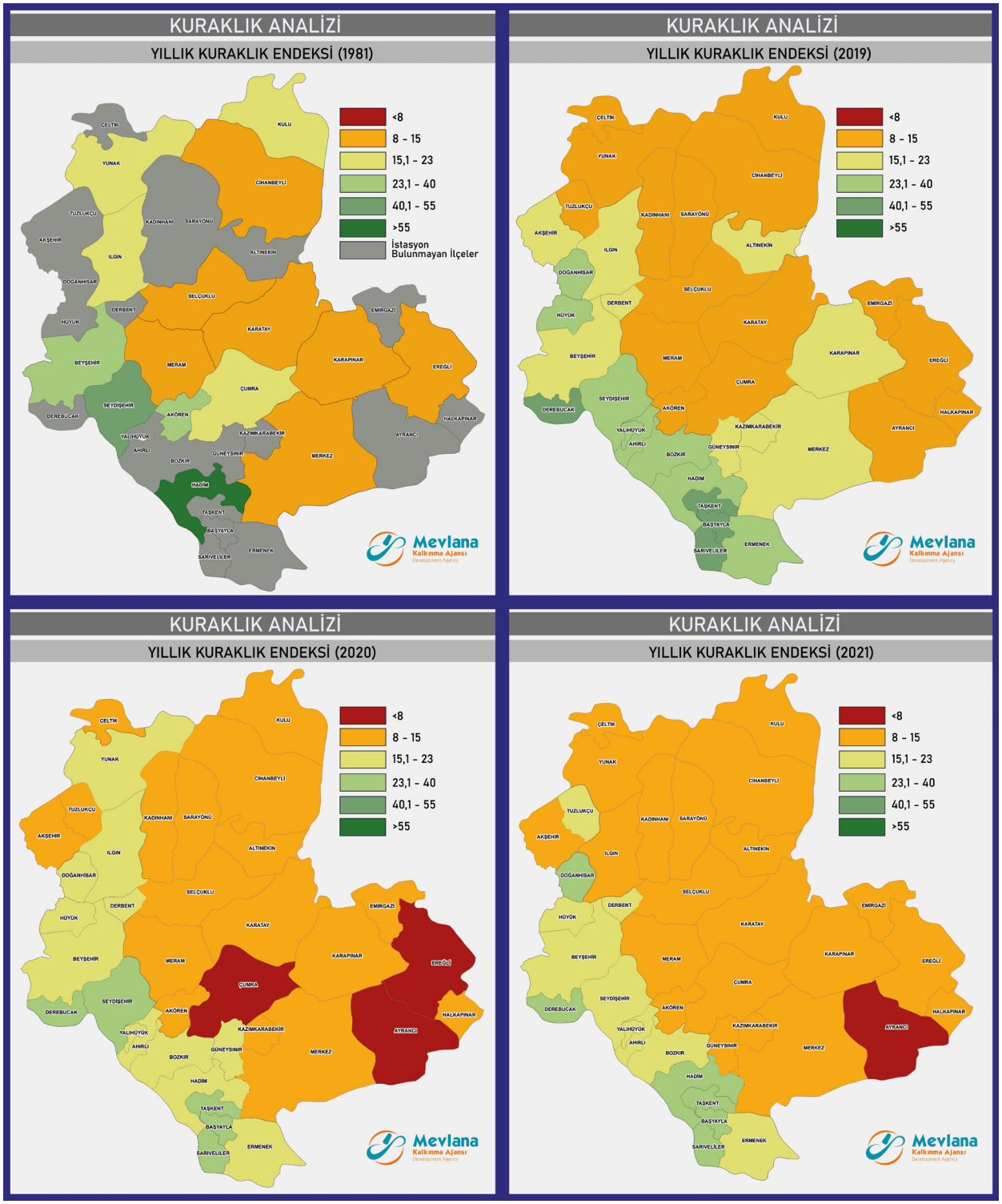

Kaynak: Meteorolojik veriler kullanılarak Erinç yöntemiyle MEVKA tarafından hesaplanmıştır.

Konya Karaman Bölgesinin büyük bir kısmının kurak yapıda olduğu görülmektedir. Yapılan kuraklık analizine göre; 1981-2021 yılları arasındaki değişim incelendiğinde, Beyşehir, Seydişehir, Akören, Yunak, Çumra, Ilgın, Kulu, Hadim ilçelerinde kuraklık oranlarının arttığı görülmektedir. 2021 yılında bölgenin en kurak ilçesi, tam kurak özellik

gösteren Ayrancı'dır. Kırk yıllık kuraklık endeksleri değerlendirildiğinde kurak ya da tam kurak yıl sayısı en fazla olan ilçeler; Karapınar, Ereğli, Çumra, Cihanbeyli, Ayrancı, Konya Merkez ve Karaman Merkez'dir.

Bölge geneline göre daha az kurak olan ilçeler ise, Doğanhisar, Derebucak, Hadim, Taşkent ve Sarıveliler'dir. Kuraklık endeksleri görece düşük ilçeler, dağlık ilçelerdir.

Kuraklıktan tüm ekonomik sektörler etkilenmekle birlikte, en fazla ve ilk etkilenen sektör tarım sektörüdür. Bitkilerin ihtiyaç duyduğu su, büyüme anında köklerinde olmalıdır. Bu nedenle yağışların zamanlaması da oldukça önemlidir. Geçtiğimiz yıllarda geciken yağmurlar nedeniyle hiç hasat yapamayan çiftçiler olmuştur. Kuraklık hem ürün miktarı hem de ürün kalitesini olumsuz yönde etkilemektedir. Verimsiz hasat dönemi, doğrudan gıda fiyatlarında yükselme olarak pazara yansımaktadır. Ayrıca tarım, bölgede ileri bağlantısı olan bir sektör olup, şeker, yağ, un, yem gibi başta gıda imalatı olmak üzere sanayiye girdi sağlamaktadır. Bu nedenle ürün üretiminin azalmasına bağlı etki, yıkıcı sonuçlara ulaşabilmektedir.

Dünya gündeminin güvenilir gıda, gıda milliyetçiliği gibi konular yönünde değiştiği bu dönemde tarımın sürdürülebilirliği hem bölge hem de ülke için kritik öneme sahiptir. Ancak tarımda sürdürülebilirliğin sağlanması için toprak ve su gibi doğal kaynaklarımızın sürdürülebilir kullanılması gerekmektedir. **Bölge tarımının en önemli problemi özellikle suyun hiç bitmeyecekmiş gibi kullanılması olup bu durum tarım sektörünün sürdürülebilirliği bakımında büyük bir tehdittir.**

Bölge tarımına her geçen gün yeni ürünler girmekte ancak bunlar çok su tüketen bitkiler olmaktadır. Çünkü çok su tüketen bitkilerden ve sulu tarım yapılan alanlardan elde edilen gelirler çok daha yüksektir. Tarımda su kullanımı verimi dolayısıyla üretim miktarını ve elde edilen gelirleri ciddi ölçüde etkilemektedir.

Şekil 58 Kuru ve Sulu Tarım Yapılma Durumuna Göre Bazı Ürünlerin Verimleri (kg/dekar)

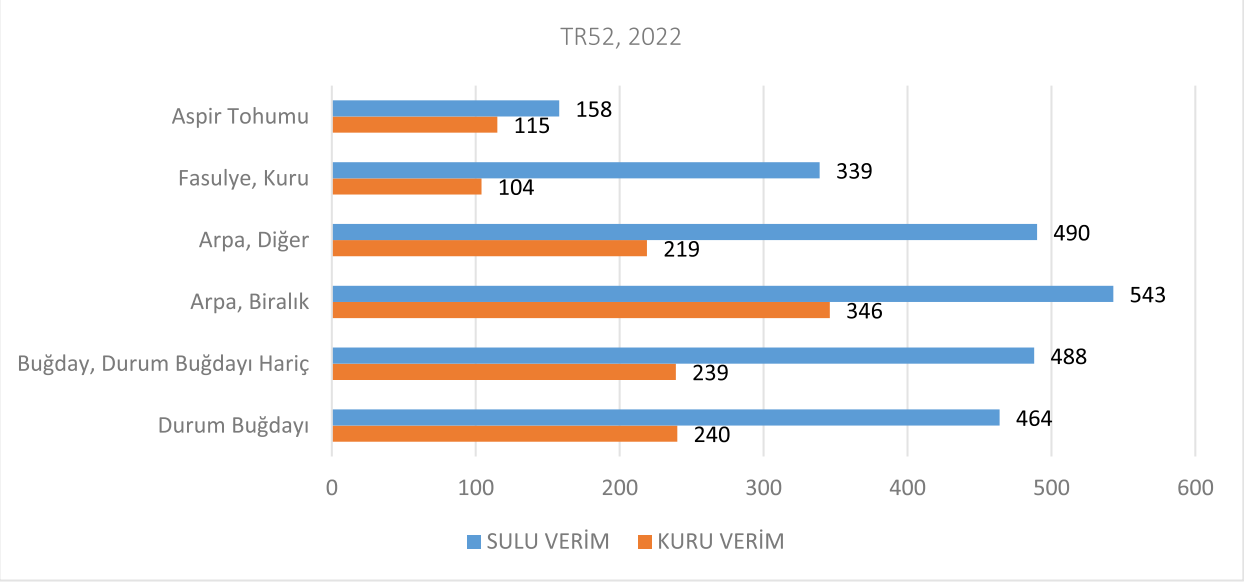

Kaynak: TÜİK, 2022

Tarımsal sürdürülebilirlik konusundaki tehditlerin önüne geçilebilmesi için bölgenin bitki deseni, ekolojik yapıya uygun şekilde değiştirilmeli ve çok su tüketen bitkilerin yerine daha az su tüketen bitkiler yetiştirilmelidir. Kaçak kuyuların kontrol altına alınması ve tarımda su kullanımının ciddi denetimlerle azaltılması gerekmektedir.

Bu tedbirler alınırken göz ardı edilmemesi gereken bir konu da çiftçi gelirleridir. Su tüketimi düşük olan ürünlere ve kuru tarım yapılan alanlara yönelik desteklemelerde verim farklarından doğacak gelir kayıplarının sübvanse edilmesi gerekmektedir. Ancak bunun için çiftçi kayıt sistemlerinin beyan esaslı değil doğrudan yerinde tespitle tutulması gerekmektedir.

Tarımda sürdürülebilirliği etkileyen bir diğer husus da maliyetlerin yüksekliğidir. Verim nedeniyle bölgede basınçlı sulama sistemleri çokça kullanılmakta olup, bu sistemler elektrik enerjisi ile çalışmaktadır. Tarımsal maliyetleri artıran önemli bir unsur da enerji maliyetleri olmaktadır. 2021 yılında bölgede sulamada kullanılan elektrik miktarı 1.532.878 Mwh'tir. Yıllar boyu dalgalanma görülebilse de kullanılan miktarda artışlar görülmektedir. Artan enerji fiyatları ile maliyetler önemli derecede artış göstermektedir.

Şekil 59 Yıllara Göre Tarımsal Sulamada Enerji Tüketimi (Mwh)

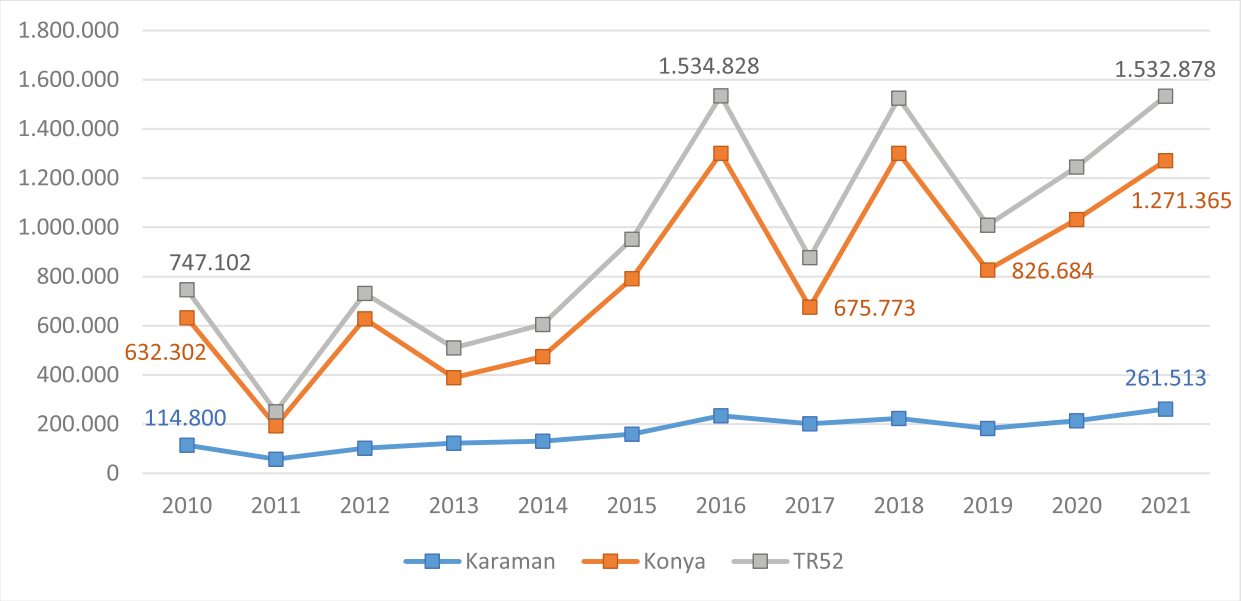

Kaynak: TÜİK, 2022

Bu nedenle enerji kullanımında verimi artırıcı çalışmalar yapılmalı, bu noktada ileri teknolojilerden yararlanılmalıdır. Ancak sulama maliyetlerinin düşürülmesiyle su kullanımının artması gibi bir risk doğacağından, bu konuda atılacak adımların çok dikkatli atılması gerekmektedir. Ayrıca çiftçiler yanlış ve gereksiz sulama konusunda bilinçlendirilmelidir.

7.2 ARAZİ VARLIĞI

Türkiye genelinde 234.445.680 ha tarım arazisi bulunmakta olup bu arazilerin yaklaşık %10'luk kısmı Konya Karaman Bölgesi'nde yer almaktadır. Özellikle Konya ili geniş yüzölçümü nedeniyle geniş tarım alanları barındırmaktadır. Bölge yüzölçümünün yarıya yakını tarım alanlarından oluşmaktadır.

Türkiye genelinde toplam arazi varlığının %30'u tarım, %19'u çayır mera, %29'u orman-fundalık, %22'si de diğer arazilerdir. Bölgede ise, arazi varlığının %44'ü tarım, %20'si çayır mera, %16'sı orman, %19'u diğer arazilerden oluşmaktadır.

Tablo 19 Arazi Varlığı (ha)

	Tarım Alanı	Orman Alanı	Çayır Mera	Diğer	Yüzölçümü
Konya	1.858.692	634.129	834.219	756.760	4.083.800
Karaman	333.289	169.340	196.753	185.718	885.100
TR52 Bölgesi	2.191.981	803.469	1.030.972	942.478	4.968.900
Türkiye	23.445.680	22.933.000	14.616.687	17.008.933	78.004.300

Kaynak: Konya Tarımı 2022, Karaman İl Tarım ve Orman Müdürlüğü

Ülke geneline kıyasla tarım arazileri oldukça geniş, orman alanları ise oldukça azdır. İklim değişikliği ile mücadele eden bir bölge olarak, orman azlığı dezavantajlı bir durumdur. Orman varlığı hem yağış rejiminin düzenli olmasına yardım eder hem de erozyon gibi afetlerin önüne geçerek toprak kalitesini artırır.

Harita 23 Konya Karaman Bölgesi Arazi Varlığı

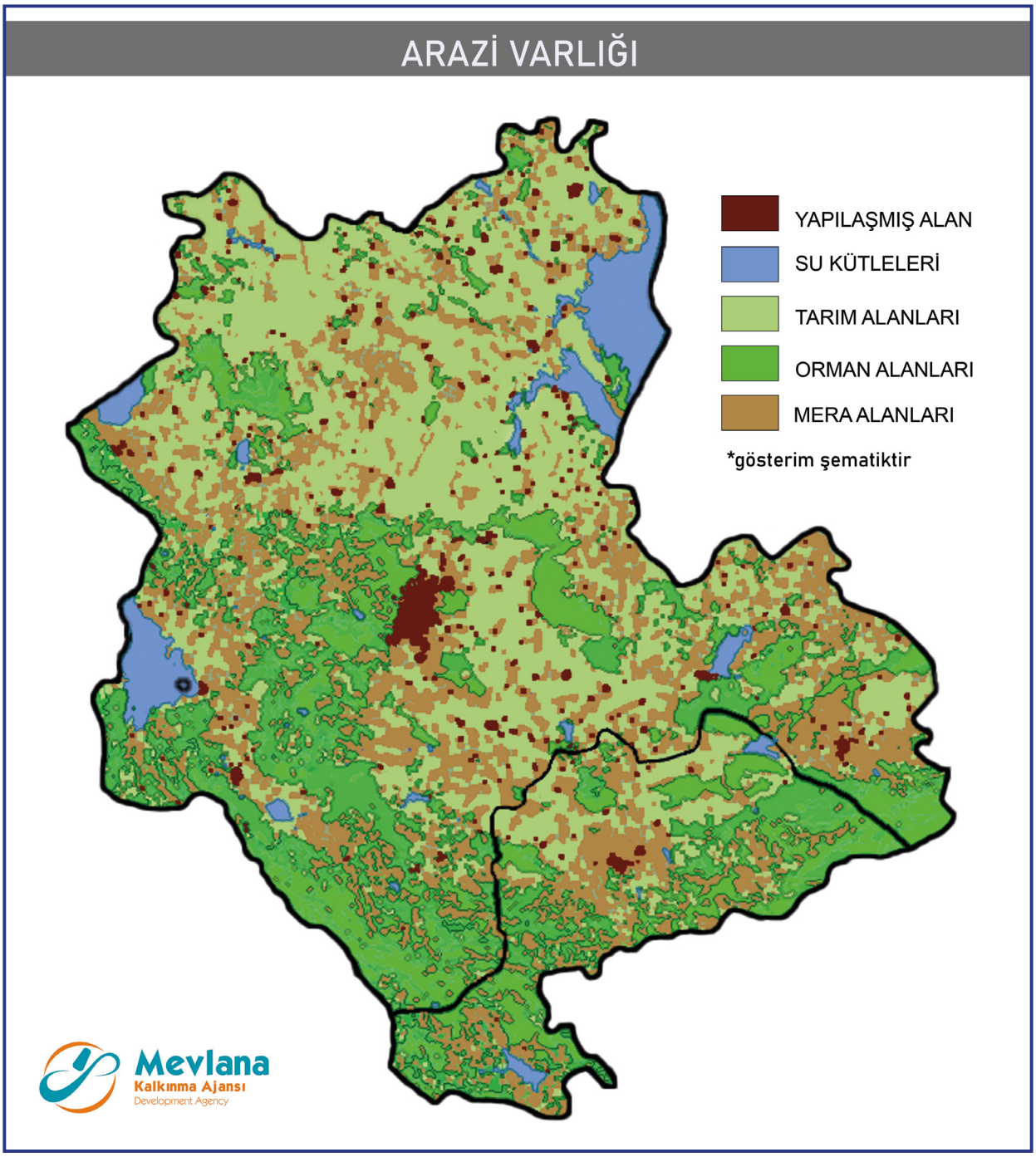

Kaynak: https://corinecbs.tarimorman.gov.tr/corine

Konya Karaman Bölgesi yaklaşık 2,2 milyon hektar tarım alanı ile Türkiye tarım alanlarının %10'nunu oluşturmaktadır. Bölge toplam alanının yaklaşık %75'i kültür bitkilerini yetiştirmeye elverişlidir.

Şekil 60 Yıllara Göre Tarım Alanları Değişimi (da)

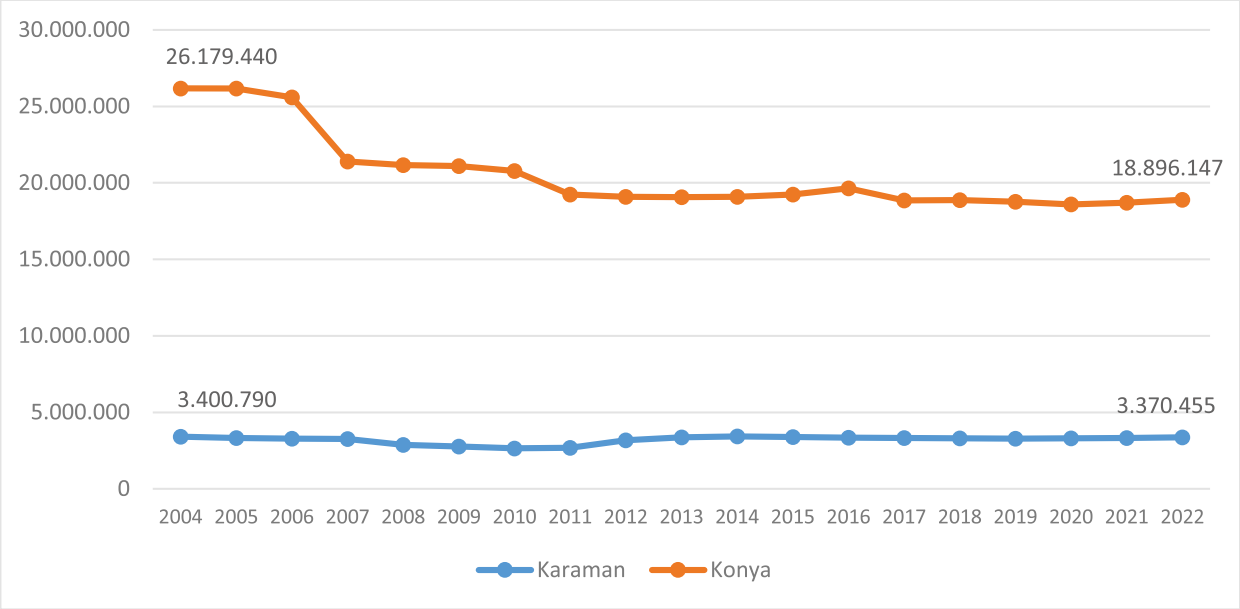

Kaynak: TÜİK, 2022

Konya Karaman Bölgesi'nin her iki ilinde de, tarım alanı kaybı görülmekte olup ülke ortalamasının üstünde bir kayıp söz konusudur. Ülkemizde 2004-2022 yılları arasında tarım alanlarının %12'si kaybedilmişken bu oran Konya Karaman Bölgesi'nde %25'dir.

Harita 24 Konya Karaman Bölgesi İlçelere Göre Tarım Alanlarının Büyüklüğü

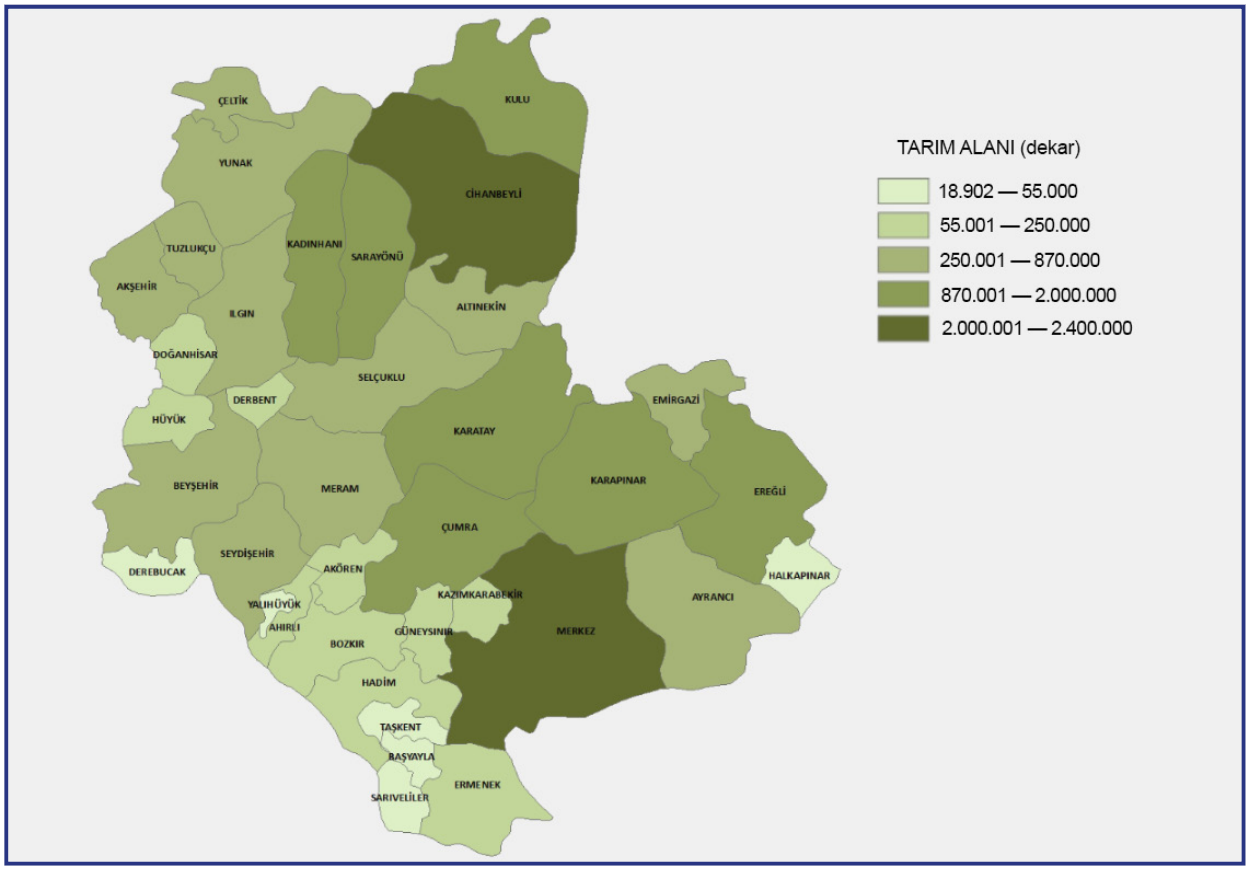

Kaynak: TÜİK 2020 yılı verileri kullanılarak hazırlanmıştır.

2004-2022 yılları arasında Konya Karaman Bölgesi içinde en fazla tarım arazisi kaybı yaşayan ilçeler; Akşehir, Altınekin, Emirgazi, Hadim, Karapınar, Kulu ve Meram'dır. Bunun sebepleri olarak Karapınar, Emirgazi, Kulu, Cihanbeyli gibi ilçelerde giderek artan kuraklık hatta çölleşme etkili olurken diğer ilçelerde ağırlıkla kırsal kesimin giderek yaşlanması ve tarıma ilginin azalması tarım alanlarının azalmasında etkilidir. Başta merkez ilçeleri olmak üzere hızlı kentleşme de tarım arazisi kaybına neden olmaktadır.

Tarım alanları ile ilgili başka bir sorun da, toprak kalitesinin sürdürülebilirliği ve iyileştirilmesidir. Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri arasında yer alan yoksulluğun sona erdirilmesi, gıda güvenliğinin sağlanması, çevrenin korunması ve doğal kaynakların sürdürülebilir bir şekilde kullanılması gibi hedeflere ulaşmayı da kolaylaştırmak amacıyla, Birleşmiş Milletler Çölleşme ile Mücadele Sözleşmesi kapsamında "arazi tahribatının dengelenmesi" kavramı ortaya atılmıştır. Arazi tahribatının dengelenmesi (ATD), ekosistemin işlevlerini ve hizmetlerini desteklemek ve gıda güvenliğini arttırmak için gerekli olan arazi varlığının, miktarının ve niteliğinin sabit kaldığı veya belirtilen zamansal ve mekânsal ölçekler kapsamında artış gösterdiği bir durum olarak tanımlanmaktadır.[18] ATD kapsamında takip edilmesi önerilen üç gösterge bulunmakta olup bunlar; arazi örtüsü, arazi üretkenliği, karbon stoklarıdır.

Şekil 61 Toprak Organik Karbon Stok Haritası

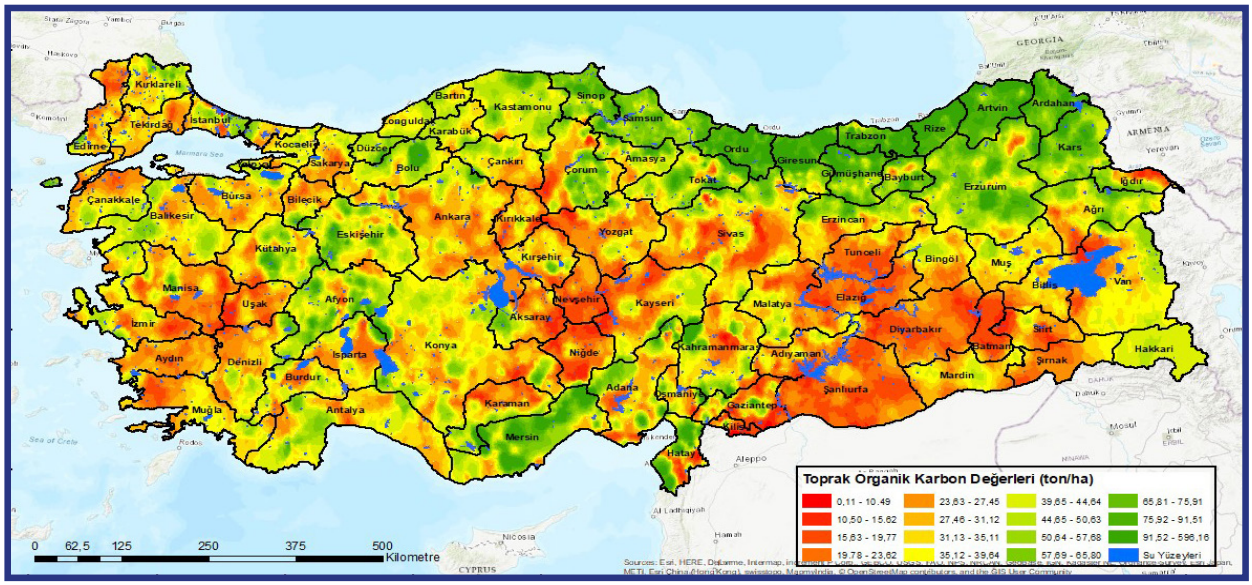

Kaynak: T.C. Tarım ve Orman Bakanlığı ÇEM, 2018 Toprak Organik Karbonu Projesi, Teknik Özet

Ülke Toprak Organik Karbonu (TOK) haritası incelendiğinde, bölgenin yeterli durumda olmadığı ve iyileştirme gereken bölgelerden olduğu görülmektedir. Toprak sağlığının ana faktörü topraktaki karbondur. Tarım alanlarının geniş yer kapladığı bölgede bu konu gözden kaçırılmamalıdır. Zira toprağın organik madde miktarının düşük olması su tutma kapasitesini de düşürmektedir.[19] Tarım alanlarında organik karbonun korunması ancak sürdürülebilir toprak yönetimiyle sağlanabilir. Bunu sağlayabilmek amacıyla, çiftçilerin dengeli gübreleme, uygun sulama, hayvan gübresi, kompost kullanımı ya da ürün nöbetleri gibi konularda bilinçlendirilmesi ve desteklenmesi gerekmektedir. Akıllı tarım uygulamalarına geçiş, uygun sulama, yeterli gübreleme başta olmak üzere bu konularda önemli avantaj sağlayacaktır. Bitki ekiminin bölgenin topraklar ve su

18 *Ülke Düzeyinde Arazi Tahribatının Dengelenmesi, UNCCD*
19 *KOP Bölge Kalkınma Programı*

kaynaklarına göre yapılması ayrıca havza bazlı destekleme sisteminin de bu konular göz önünde bulundurularak güncellenmesi önemlidir. Bu ve benzeri eylemlerin TOK üzerindeki etkilerinin izlenmesi de önerilmektedir. [20]

Bölgedeki tarım arazilerinde ağırlıkla tahıl üretiminin yapıldığı, diğer ürünlerde üretim potansiyelinin görece daha düşük olduğu verilerle de doğrulanmaktadır. Tahıl ekiminin ülke geneline göre hayli yüksek, meyve ekiminin daha düşük olduğu, sebzede ise ülke ortalamasını yakaladığı görülmektedir.

Şekil 62 Konya Karaman Bölgesi'nde Tarım Alanları Dağılımı (%), 2022

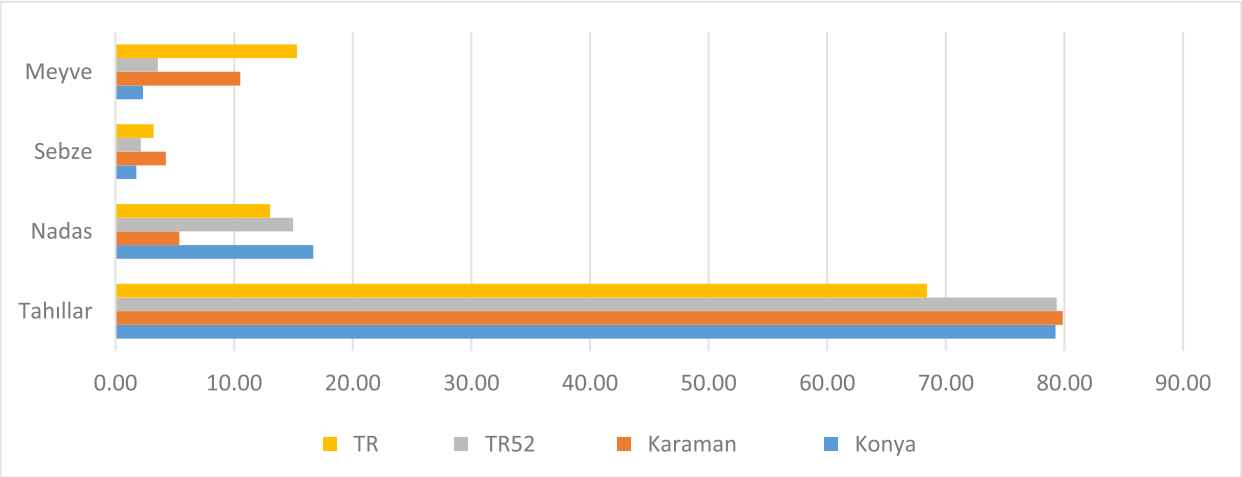

Kaynak: TÜİK

7.2.1 Arazi Parçalanması

Türkiye'de tarım işletmeleri AB ülkelerine kıyasla büyük oranda küçük tarım işletmeleri biçimindedir. İşletme büyüklüklerinin küçük ve parçalı olması üretimde verimliliği ve kârlılığı azaltan en önemli faktörlerdendir. Arazilerin parçalı ve birbirinden uzak olması özellikle tarımsal mekanizasyon olanaklarını azaltmakta ve işletme maliyetlerini artırmaktadır. Bu nedenle arazi parçalanmasının önüne geçmek, verimi artırmak ve maliyeti düşürmek için önemli bir unsurdur.

Bölgenin arazi toplulaştırma verilerine bakıldığında, 2020 yılına kadar Konya'da 442.280, Karaman'da 167.360 ha alanın toplulaştırıldığı görülmektedir.

Tablo 20 Konya Karaman Bölgesi Arazi Toplulaştırma Faaliyetleri

İli	Toplulaştırılan Alan (Ha)									
	1961 2010	2011	2013	2014	2015	2017	2018	2019	2020	Toplam
Konya	109.980	1.635		9.085	7.724	4.016	173.003	50.198	86.639	442.280
Karaman	33.633	4.480	9.946	11.428		18.919	18.477	58.403	12.074	167.360

Kaynak: DSİ

20 *T.C. Tarım ve Orman Bakanlığı ÇEM, 2018 Toprak Organik Karbonu Projesi, Teknik Özet*

Ülke genelinde en fazla toplulaştırmanın yapıldığı il Konya'dır. Ancak toplulaştırma çalışmaları uzun zaman alan çalışmalardır. Bu sebeple bölgenin tamamında henüz toplulaştırma çalışmaları yapılmamıştır ve hala toplulaştırılması beklenen alanlar mevcuttur. Özellikle bazı ilçelerimizde tapu kadastro uyumsuzlukları nedeniyle toplulaştırılamamış alanlar bulunmaktadır. Bu tür sorunlar bir an evvel çözüme kavuşturulmalıdır. Ayrıca, toplulaştırma yapılmış alanlarda başta yol olmak üzere altyapı eksiklikleri sıkça dile getirilmektedir. Toplulaştırmadan tam verim alınabilmesi için bu tip problemlerin bir an evvel giderilmesi önemlidir.

7.3 TARIMSAL ÜRETİM

7.3.1 BİTKİSEL ÜRETİM

TÜİK 2022 verilerine göre, illerin bitkisel üretim miktarlarına bakıldığında; tarım alanlarının büyüklüğü ile doğru orantılı olarak, **en fazla üretim Konya ilinde yapılmakta olup ülkemizin toplam bitkisel üretiminin %9,7'sini gerçekleştirmektedir.** Konya'yı %6 ile Antalya, %4,3 ile İzmir ve %4 ile Mersin takip etmektedir. Bitkisel üretim miktarı en az olan il; tarım alanları da en az olan Tunceli'dir. Tunceli'yi sırasıyla Yalova ve Karabük takip etmektedir.

Harita 25 İllere Göre Bitkisel Üretim Miktarı

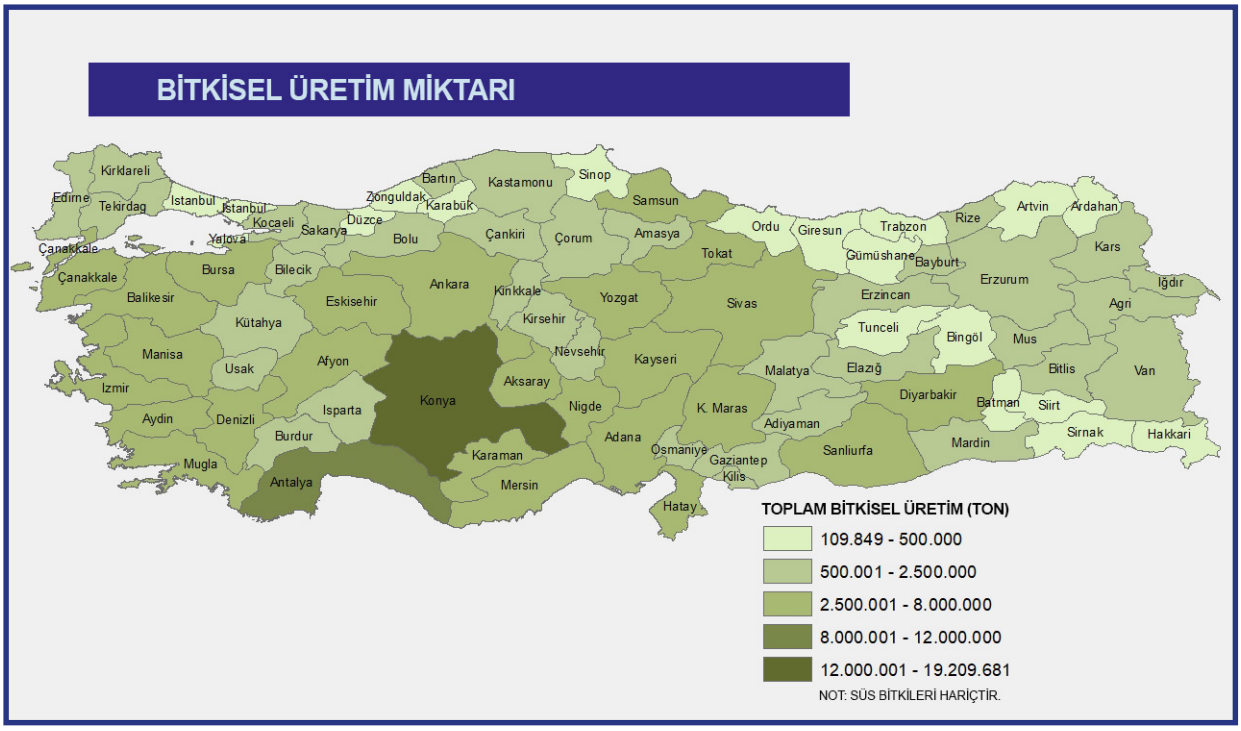

Kaynak: TÜİK, 2020 verileri kullanılarak hazırlanmıştır.

2020 yılı bitkisel üretim değerleri bakımından 16,3 milyon ile Antalya ilk sırada yer almaktadır. Antalya'yı 15,5 milyon ile Konya, 13,3 milyon ile Şanlıurfa ve 13 milyon ile Mersin takip etmektedir. Konya ili üretim miktarı (ton) bakımında **Antalya'dan yaklaşık %40 oranında daha fazla ürün üretmesine rağmen bitkisel üretim değeri bakımından Antalya'nın gerisinde kalmıştır.** Bu durumun üretilen ürünlerin katma değeri ve verimliliği ile ilgili olduğu düşünülmektedir. Nitekim 2020 yılı verilerine göre verim değerlerine yani dekardan elde edilen üretim miktarına baktığımızda, Antalya'nın

3,28 ton ile ilk sırada yer aldığı ve Antalya'yı sırasıyla İzmir, Mersin ve Iğdır illerinin takip ettiği görülmektedir. Bölge illerimize baktığımızda; Konya'da bu rakamın 1,03 ton ve Karaman'da 1 ton olduğu görülmektedir.

2021 yılı verilerine göre ise Konya ili hem üretim miktarı hem de bitkisel üretim değeri bakımından liderliği almıştır. Ancak Konya üretim miktarı (ton) bakımından **Antalya'dan yaklaşık %25 oranında daha fazla ürün üretmesine rağmen bitkisel üretim değeri bakımından %1,2 oranında daha fazla üretim değerine sahiptir.** Verimlilik değerlerinde önemli bir değişiklik olmamakla birlikte Antalya dekardan 3,86 ton ürün elde ederken Konya 1,09, Karaman 0,98 ton ürün elde etmiştir.

Harita 26 İllere Göre Bitkisel Üretim Değeri

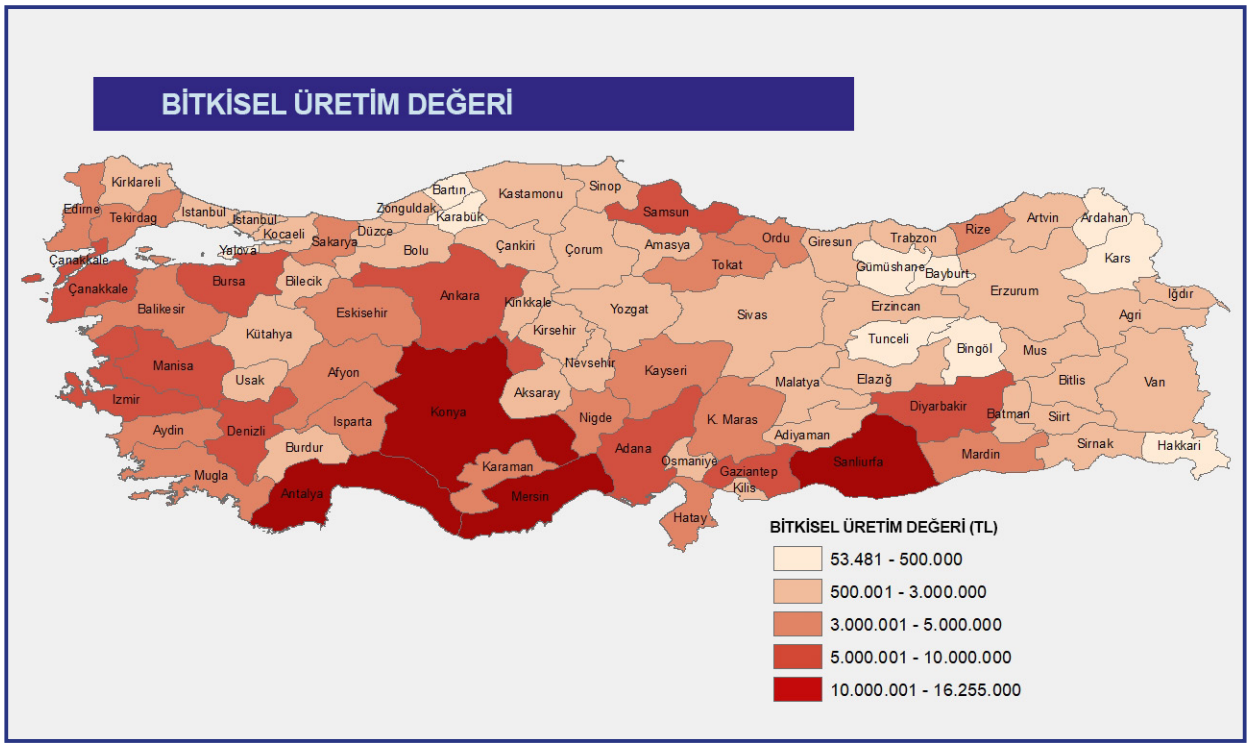

Kaynak: TÜİK, 2020 verileri kullanılarak hazırlanmıştır.

TARLA BİTKİLERİ

Konya Karaman Bölgesi, iklimsel ve coğrafik özellikler nedeniyle, ağırlıklı olarak tarla bitkilerinin yetiştirildiği bir bölge olarak göze çarpmakta olup ülke genelinde toplam tarla üretiminin yaklaşık %15'i bölge tarafından karşılanmaktadır.

Harita 27 Tahıl Üretiminin İllerde Yığınlaşması

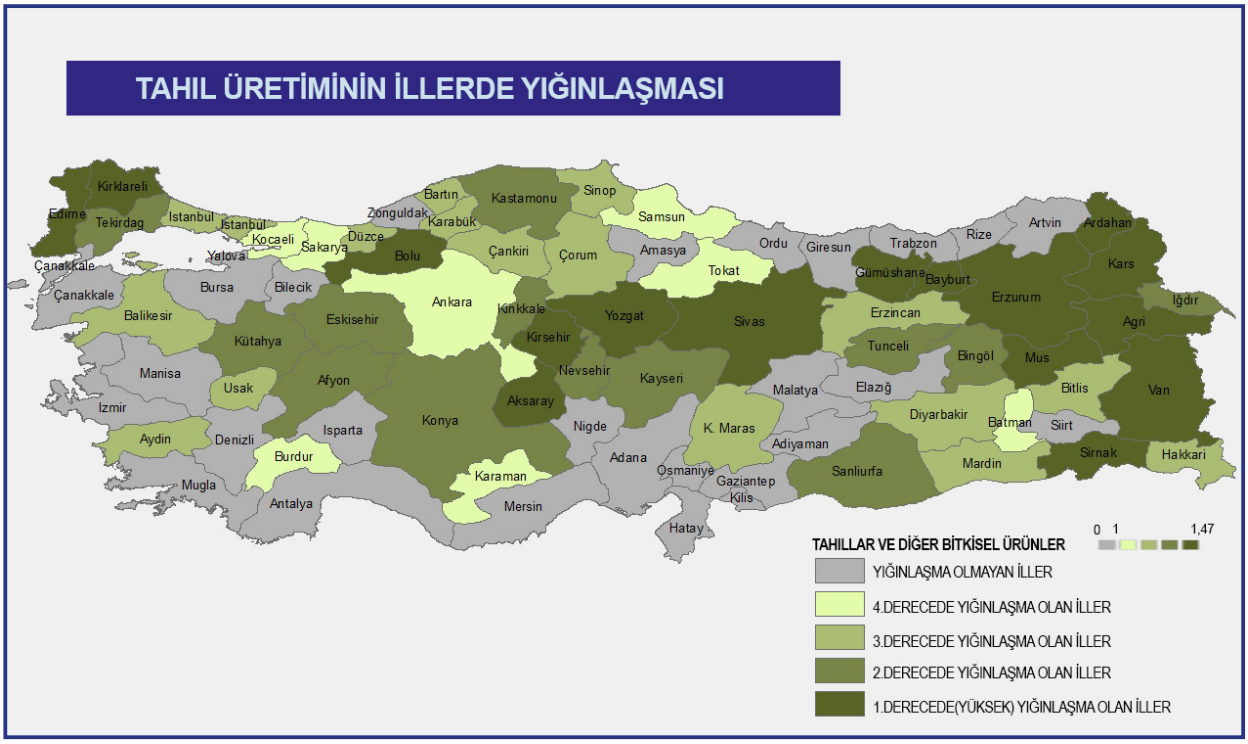

Kaynak: Bitkisel Üretimde Yığınlaşma

Ülke geneli için yapılan bitkisel üretim yığınlaşma analizine göre; Konya Karaman Bölgesi tahıl üretiminde uzmanlaşma göstermektedir.

Şekil 63 Türkiye Tarla Bitkileri Üretimin Bölgeler Bazında Dağılımı (%)

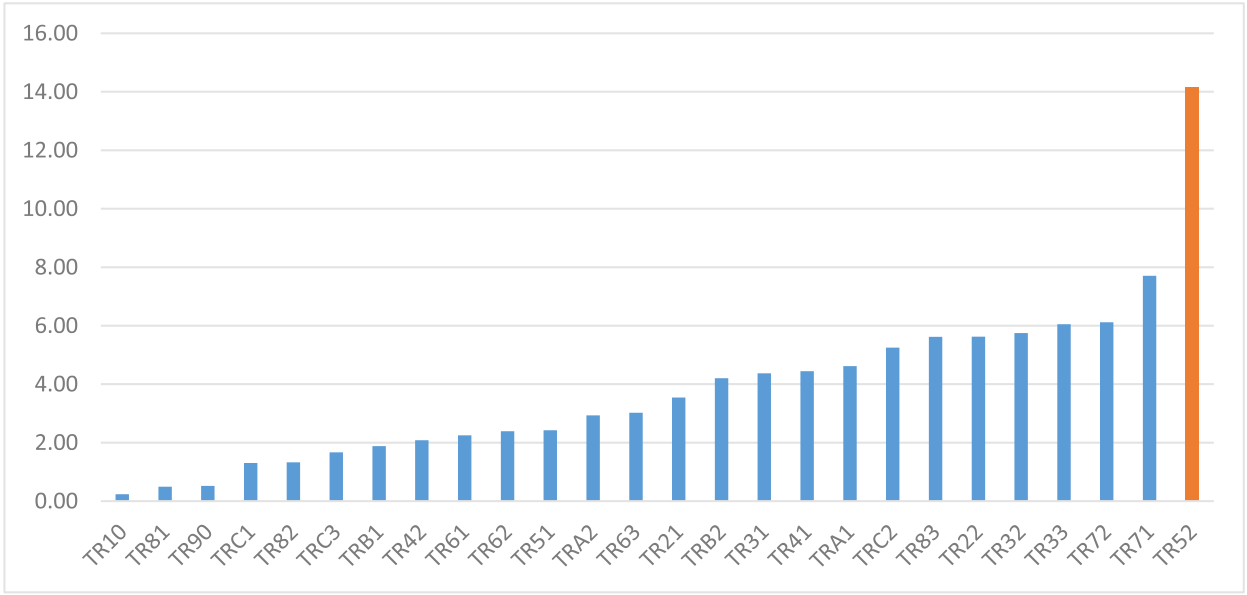

Kaynak: TÜİK, Bölgesel Göstergeler, 2022

Bölgede; tarla bitkileri ekim alanları, toplam bitkisel üretim alanlarının yaklaşık %85'ini oluşturmakta ve ağırlıklı olarak şekerpancarı, mısır, yonca ve buğday üretiminin yapıldığı görülmektedir.

Şekil 64 Konya Karaman Bölgesi Tarla Bitkileri Üretim Oranları (%)

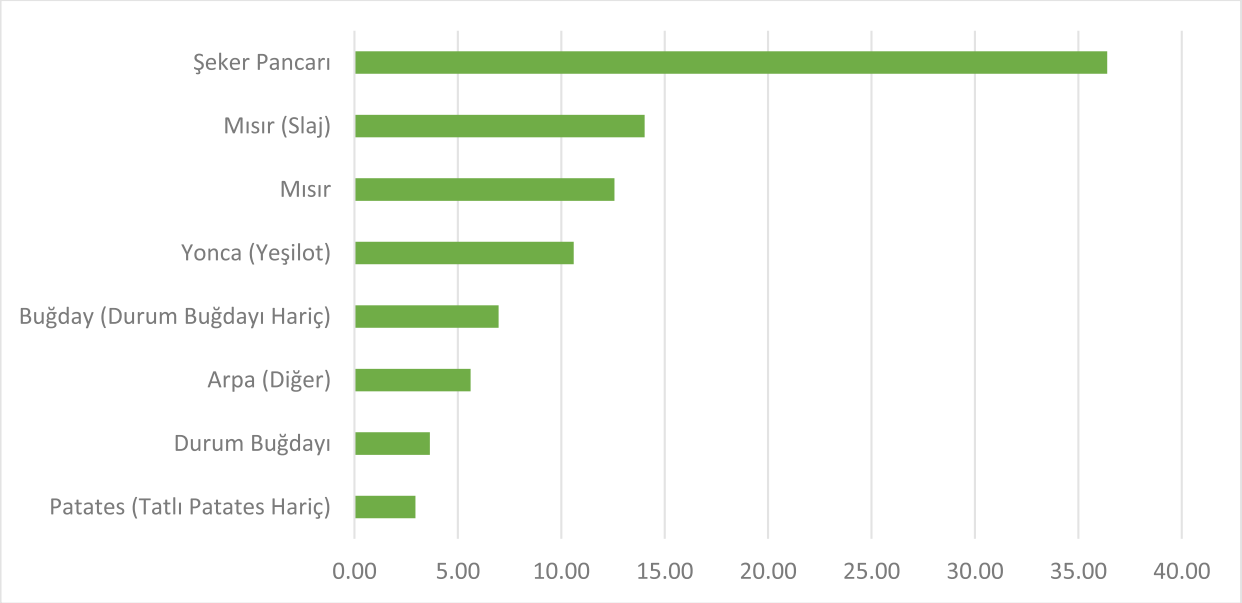

Kaynak: TÜİK, Tarımsal Göstergeler, 2021

Konya Karaman Bölgesi'nde 2011 yılına kıyasla şekerpancarı üretiminin ağırlığını koruduğu, mısır ve yonca üretiminin hızla yaygınlaşarak buğday ağırlığını azalttığı görülmektedir. **Süregelen destek politikaları ve gelirin yüksekliği böyle bir görünüme yol açmışsa da, bölgenin su kaynaklarındaki azalmayla birlikte bu bitkilere yönelim tarımın sürdürülebilirliğini tehdit etmektedir.**

Şekil 65 Konya Karaman Bölgesi Yıllara Göre Tarla Bitkileri Üretimleri (ton)

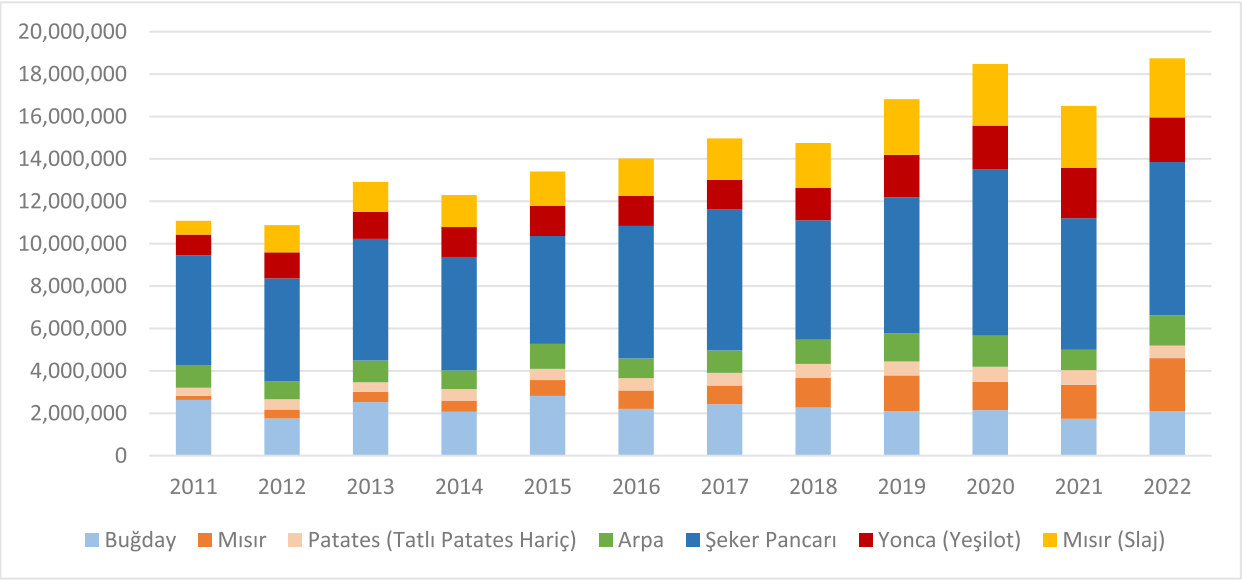

Kaynak: TÜİK, 2022

Konya Karaman Bölgesi'nde en fazla tarım alanına sahip ilçe Cihanbeyli'dir. Bölge tarım alanlarının %10,85'ini oluşturmaktadır. Cihanbeyli'yi sırasıyla; %9,21 ile Karaman Merkez, %8,14 ile Karatay, %5,79 ile Çumra ve %5,49 ile Sarayönü takip etmektedir.

Harita 28 Konya Karaman Bölgesi İlçelere Göre Bitkisel Üretim Miktarı

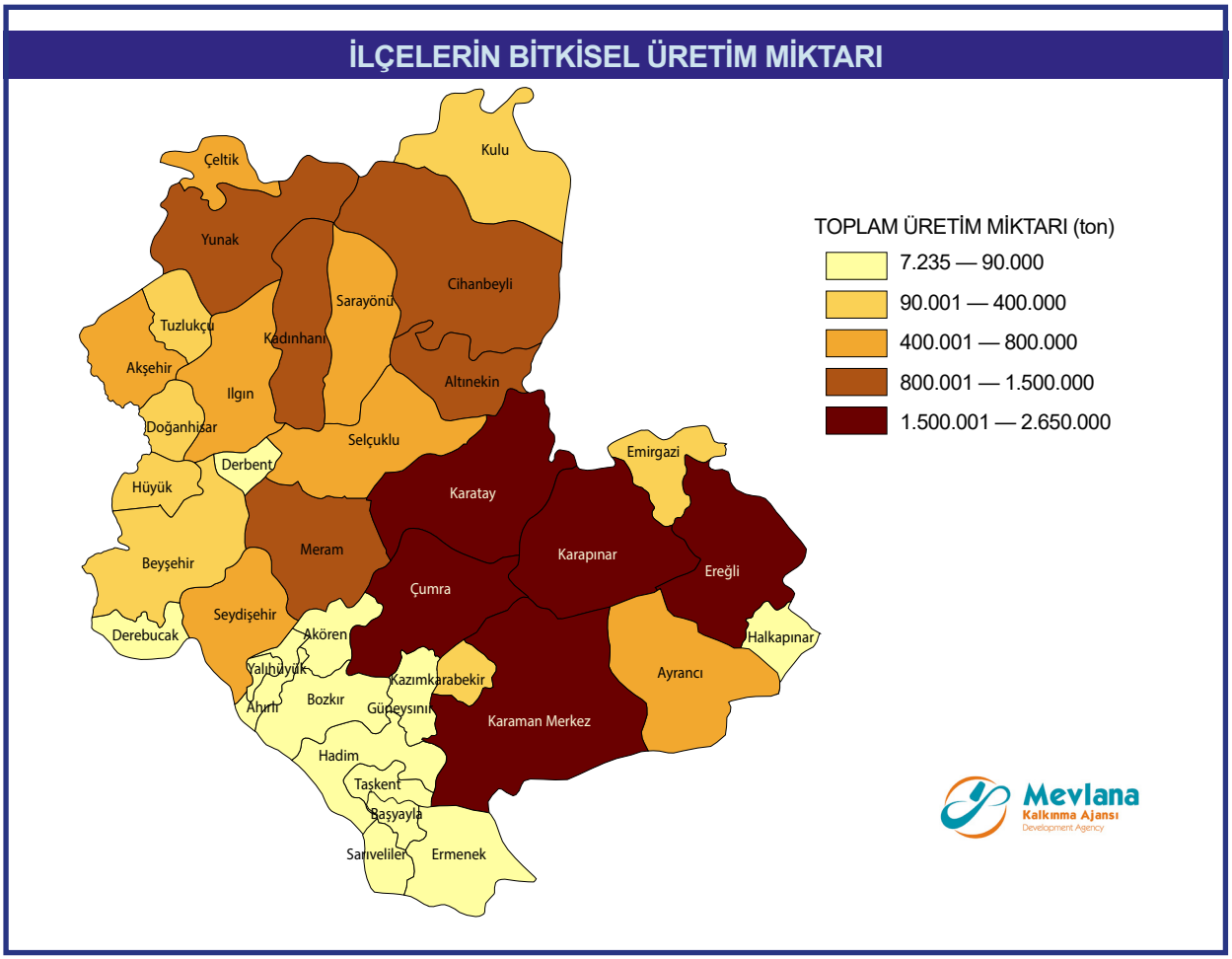

Kaynak: TÜİK 2020 yılı verileri kullanılarak hazırlanmıştır.

Toplam bitkisel üretim miktarlarına bakıldığında, bölge bitkisel üretiminin %11,76'sını karşılayan Karaman Merkez üretim miktarı bakımından ilk sırada yer almaktadır. Karaman Merkezi sırasıyla %11,15 ile Karapınar, %10,73 ile Çumra, %10,64 ile Ereğli ve %8,52 ile Karatay ilçeleri takip etmektedir. Bölgenin en çok tarım alanına sahip Cihanbeyli ilçesi ise %5,83 ile 6. sırada yer almaktadır. Dolayısıyla Cihanbeyli ilçesinde dekardan elde edilen ürün miktarının görece düşük olduğu yani verimin düşük olduğu sonucuna varılmaktadır.

Toplam bitkisel üretim miktarına göre verimlilik değerleri bakımından, Karapınar ilçesi ilk sırada yer almaktadır. Karapınar'ı; Ereğli, Çumra, Altınekin ve Seydişehir ilçeleri takip etmektedir. Toplam üretim miktarı fazla olan ilçelerde verimlilik değerlerinin de genel itibariyle yüksek olduğu görülmektedir.

Verimlilik değerleri en düşük ilçe Taşkent'tir. Taşkent ilçesinin coğrafi yapısının dağlık olması sebebiyle tarım arazisi varlığı da düşüktür. Verim düşüklüğünde Taşkent ilçesini Bozkır, Akören, Güneysınır ve Kulu ilçeleri takip etmektedir.

Tablo 21 İlçelerde Dekardan Elde Edilen Ürün Miktarı (Verim), (ton/dekar)

İlçe	Verimlilik (ton/dekar)	İlçe	Verimlilik (ton/dekar)
Karapınar	2,45	Selçuklu	0,62
Ereğli	2,19	Yalıhüyük	0,61
Çumra	1,91	Halkapınar	0,56
Altınekin	1,76	Cihanbeyli	0,55
Seydişehir	1,55	Hüyük	0,50
Çeltik	1,35	Doğanhisar	0,49
Meram	1,34	Derebucak	0,48
Merkez	1,31	Ayrancı	0,48
Karatay	1,08	Sarayönü	0,44
Yunak	0,93	Ermenek	0,43
Hadim	0,93	Derbent	0,41
Akşehir	0,92	Başyayla	0,38
Kadınhanı	0,86	Sarıveliler	0,37
Ahırlı	0,84	Kulu	0,28
Ilgın	0,79	Güneysınır	0,28
Emirgazi	0,77	Akören	0,25
Kazımkarabekir	0,76	Bozkır	0,24
Beyşehir	0,70	Taşkent	0,18
Tuzlukçu	0,62		

Kaynak: TÜİK 2020 yılı verileri kullanılarak hesaplanmıştır.

Harita 29 Meyve, Sebze ve Tahıl Üretimlerinin İlçelerde Yığınlaşması

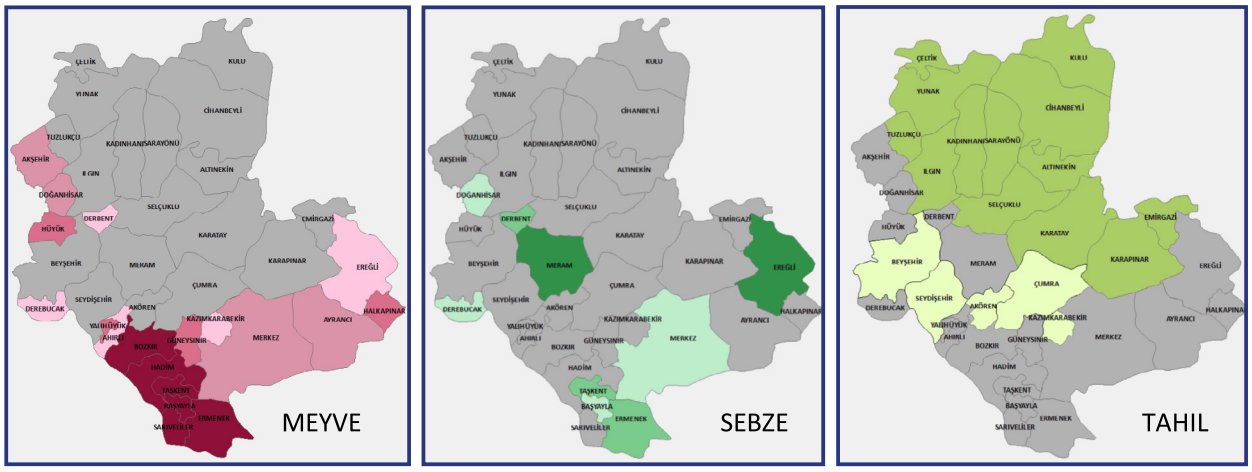

Kaynak: TÜİK 2020 yılı verileri kullanılarak hesaplanmıştır.

Konya Karaman Bölgesi'nde ilçelerin toplam tahıl üretiminde yığınlaşma gösteren ilçe sayısı 18'dir. Bölgenin ağırlıklı olarak kuzey kesiminde yer alan ilçeler 1.derecede yığınlaşma göstermekte olup bölgenin genellikle ovalık kesimlerinde tahıl üretiminde yığınlaşma olduğu görülmektedir. Toplam meyve, içecek ve baharat ürünleri üretiminde yığınlaşma gösteren ilçe sayısı 19 olup bölgenin ağırlıklı olarak güney kesiminde yer alan coğrafi yapısı görece dağlık olan ilçelerinde meyve üretiminde yığınlaşma olduğu görülmektedir. Toplam sebze üretiminde yığınlaşma gösteren ilçe sayısı 9 olup toplam tahıl üretiminde yığınlaşma göstermeyen ilçelerde yığınlaşma mevcuttur.

BÖLGEDE ÖNE ÇIKAN TARLA BİTKİLERİ

Ülke genelinde tahıllar ve diğer bitkisel ürünlerde en fazla üretim yapan il Konya'dır. Yığınlaşma oranı 1'in üzerinde olan 18 ürünü bulunmakta olup bu değerle, yığınlaşma gösteren tahıl ürün çeşitliliği bakımından, iller arasında 10. sırada yer almaktadır.

Şekil 66 Konya Tahıllar ve Diğer Bitkisel Ürünler Üretiminde Yığınlaşma Gösteren Ürünler

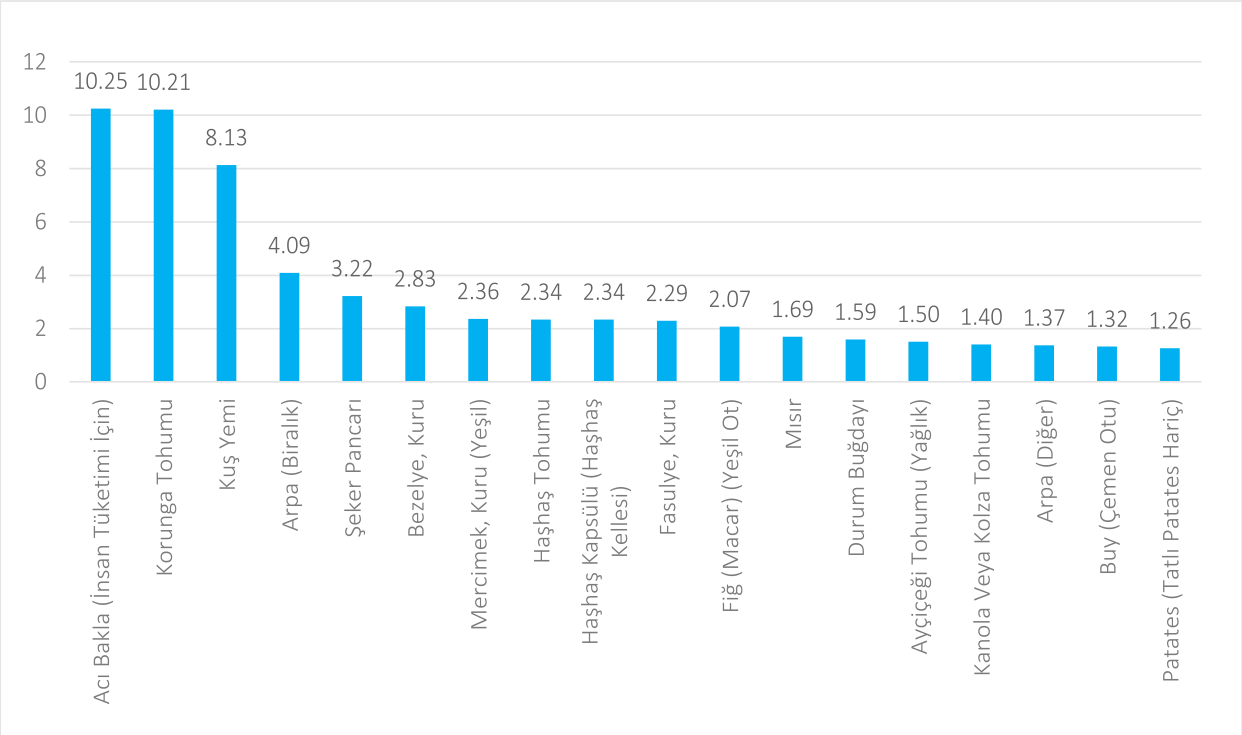

Kaynak: TÜİK,2020 yılı verileri kullanılarak hesaplanmıştır.

Ülke genelinde tahıllar ve diğer bitkisel ürünlerde en fazla üretim yapan il Konya'dır. 18 üründe yığınlaşma görülmekte olup bu değerle, yığınlaşma gösteren tahıl ürün çeşitliliği bakımından, iller arasında 10. sırada yer almaktadır. Yığınlaşma oranı en yüksek olan acı baklada Türkiye üretiminin tamamını ve korunga tohumununda da %99,60'ını karşılamaktadır. Konya tahıl ürünleri üretiminde ülke genelinde önemli bir konumda bulunmakta olup yığınlaşma gösteren ürünlerin üretimi bakımından da başı çeken iller arasındadır. Acı bakla, korunga tohumu, kuşyemi, şekerpancarı, kuru bezelye, kuru fasulye, yeşil macar fiği, mısır, biralık arpa ve diğer arpa ürünlerinin üretim miktarı bakımından 1. sırada; mercimek, durum buğdayı, patates ve haşhaş üretimlerinde 2. sırada; kanola veya kolza tohumu ve çemen otu üretiminde de 3. sırada yer almaktadır.

Şekil 67 Karaman Tahıllar ve Diğer Bitkisel Ürünler Üretiminde Yığınlaşma Gösteren Ürünler

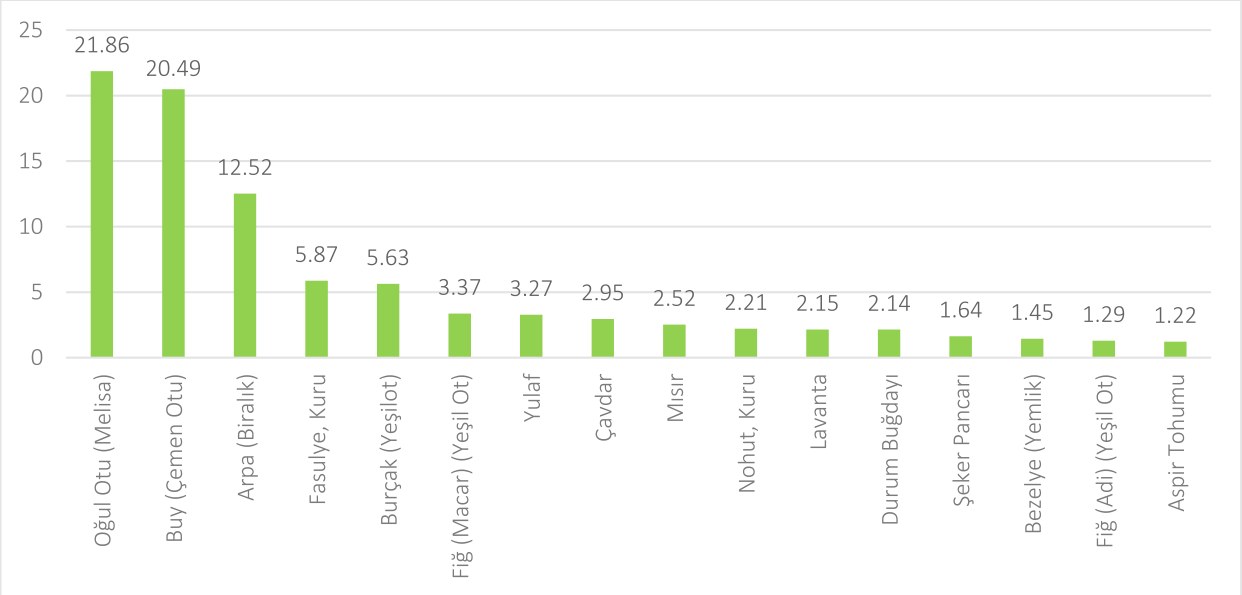

Kaynak: TÜİK 2020 yılı verileri kullanılarak hesaplanmıştır.

Ülke genelinde tahıllar ve diğer bitkisel ürünler üretiminde en fazla üretim yapan 19. il konumunda olan Karaman'da yığınlaşma görülen ürün sayısı 16 olup yığınlaşma gösteren tahıl ürün çeşitliliği bakımından, iller arasında 15. sırada yer almaktadır. Yığınlaşma oranı en yüksek olan oğul otu ve çemen otu üretiminde ilk sırada yer alan il Karaman'dır.

Konya Karaman Bölgesi'nde ilçelerin tahıl ürünlerinin tamamında yığınlaşma gösteren ilçe sayısı 18'dir. Bölgenin ağırlıklı olarak kuzey kesiminde bulunan ovalık alanlarda tahıl üretiminde yüksek yığınlaşma olduğu görülmektedir.

BUĞDAY

Dünya buğday üretiminin %3'ünü karşılayan ülkemizde toplam buğday üretiminin yaklaşık %10'u bölgeden karşılanmaktadır.

Tablo 22 Buğday Üretimi (2021)

Ürün	Dünya	Türkiye	Bölge*	TR/Dünya (%)	TR52/TR (%)
Buğday Üretimi (ton)	770.877.073	17.650.000	1.739.452	2,3	9,9
Buğday Hasat Alanı (ha)	220.759.739	6.623.061	641.605	3	9,7

*Kaynak: *TÜİK Tarımsal Göstergeler, FAO*

Harita 30 İllere Göre Buğday Üretimi

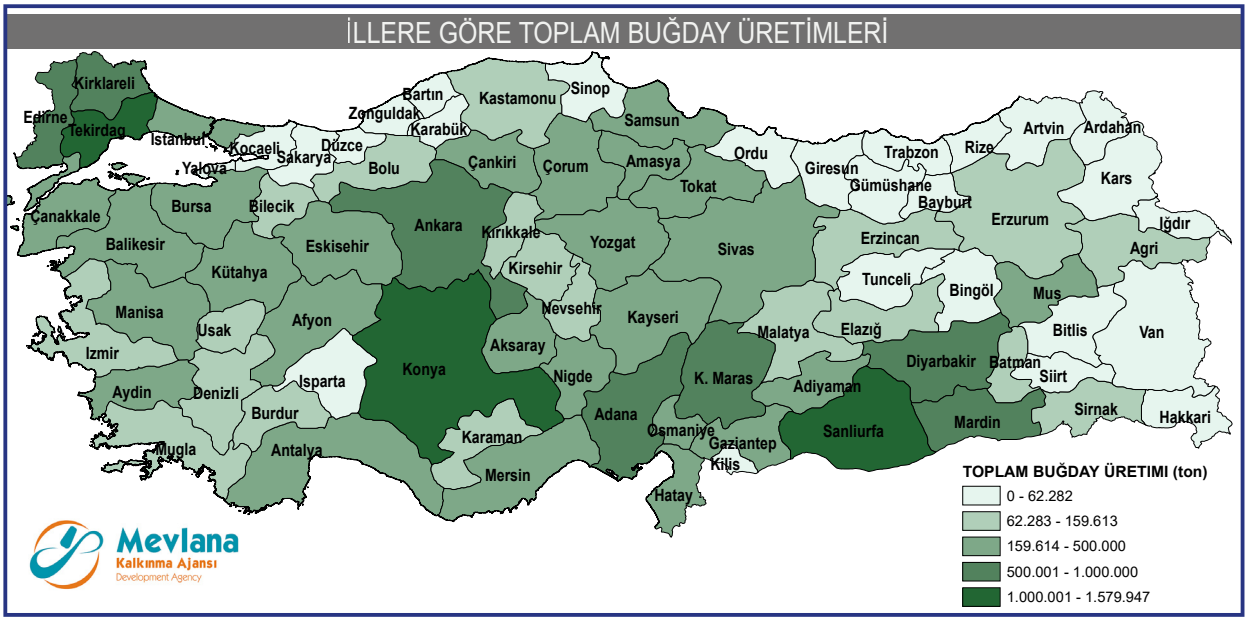

Kaynak: TÜİK, 2021 Tarımsal Üretim Verileri kullanılarak hazırlanmıştır.

Tüm buğday türleri dâhil olmak üzere Türkiye'de toplam buğday üretiminde Konya en fazla üretime sahip ildir. TÜİK 2022 verilerine göre, Konya hem durum buğday üretiminde hem de diğer buğdaylar üretiminde 1. sıradadır. Karaman diğer buğdaylarda fazla rekabetçi olamasa da durum buğdayında 9. sıradadır. Bölgenin buğday üretiminde öne çıktığı açıkça görülmektedir. Verim değerlerine bakıldığında Konya hem buğdayda hem de durum buğdayında ülke ortalamasının biraz üzerinde değerlere sahiptir. Ancak Konya'nın verim değerinden iki katına yakın fazla verime sahip olan iller bulunmaktadır. Bunun bir sebebi de, çok su tüketen mısır, ayçiçeği gibi bazı ürünlerin bölgede fazlaca yetiştirilmeye başlanmasıyla buğday üretimi yapılan alanların bir kısmının kuru tarım yapılan alanlara doğru kaymasıdır. Bu da buğday veriminde düşüşe sebep olmuştur.

Karaman'da ise verim değerleri ülke ortalamasının altında kalmaktadır. Karaman'da buğday verimini artırmaya yönelik çalışmalar yapılması gerekmektedir. Ancak verimi artırmak için su kullanımının artırılmaması hususuna da dikkat edilmesi gerekmektedir.

Bölgede kuru ve sulu şartlarda üretilen buğday, miktar açısından gıda sanayi ihtiyacını karşılayabilmesine karşın kalite problemleri nedeniyle her yıl ciddi oranlarda buğday ithalatı gerçekleşmektedir. Kullanılan tohumun niteliği ve üretim şekilleri, kalite ve verimi etkileyen temel unsurlardır. Üretim sürecindeki iyileştirmeler; buğday ithalatının önüne geçilmesi bakımından oldukça önemlidir. Nüfusun hızla artması, iklim değişikliğinin olumsuz etkileri, savaş ve salgın hastalıklar gibi nedenlerle son dönemde gıda milliyetçiliği kavramının oluşmaya başladığı gözlemlenmektedir. Bu nedenle, ithalata bağımlılığın artmaması için, bölgede üretimde kalite ve verim üzerine odaklanılması gerektiği düşünülmektedir.

Konya Karaman Bölgesinin buğday üretiminde önde gelen ilçeleri; Karatay, Karapınar ve Çumra'dır. Son yıllarda mısır, ayçiçeği ve yonca ekiminin yaygınlaşmasıyla üretim alanları oransal olarak daralsa da, bölge; ülkenin önemli bir buğday üretim merkezidir.

Harita 31 İlçelerde Buğday Üretimi ve Verimlilik

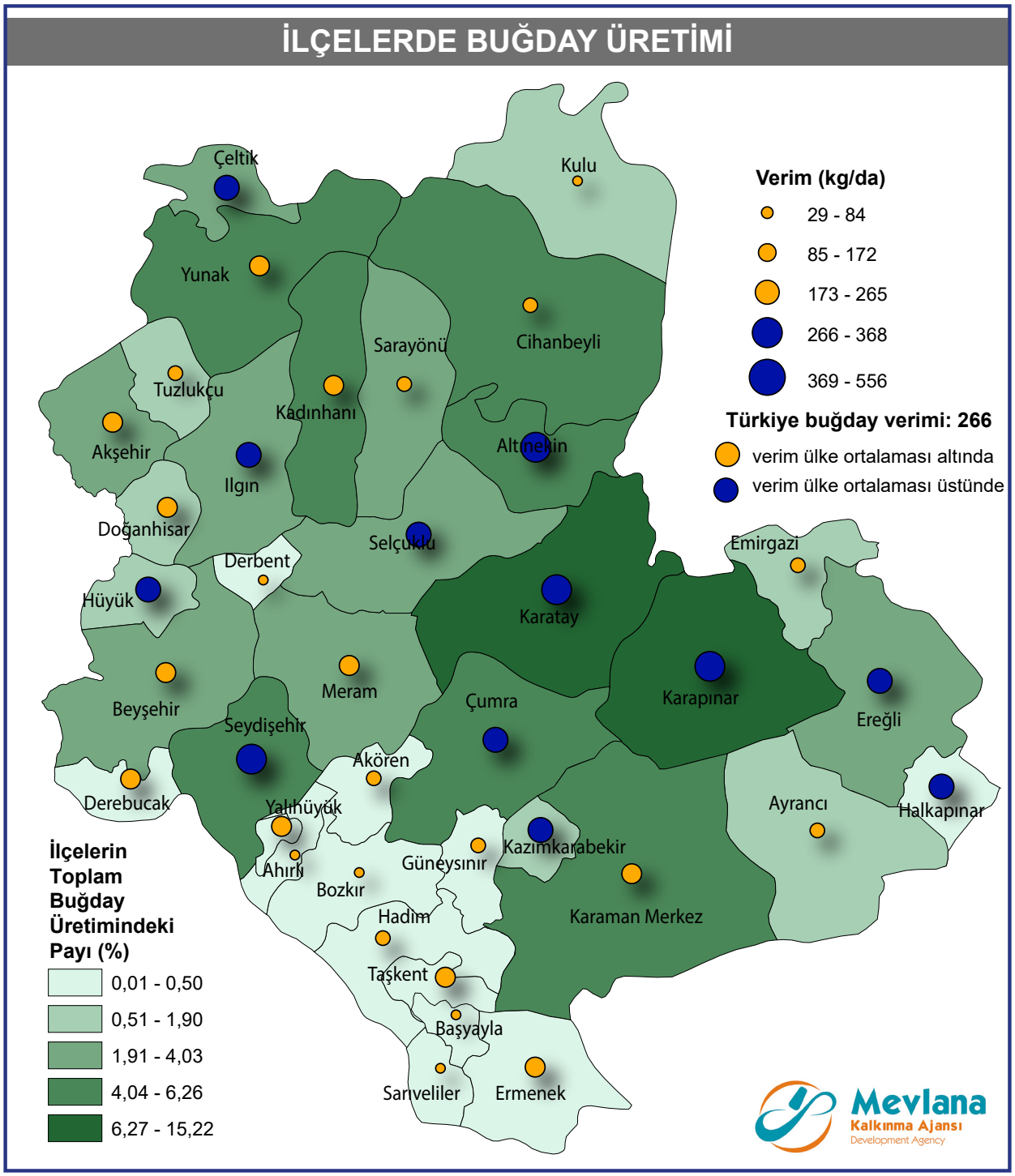

Kaynak: TÜİK, 2021 Tarımsal Üretim Verileri kullanılarak hazırlanmıştır.

Bölgede buğday üretiminin yaklaşık %35'inin sulu alanlarda yapılmasına karşın, toplam üretimin yaklaşık %75'i bu alanlardan sağlanmaktadır. Sulanamayan alanlarda verim çok düşüktür. Su kullanımını artırmadan kuru alandan alınan verimin artırılmasına yönelik çözümler üretilmesi için üniversitelerin ve araştırma enstitülerinin kuru tarım yapılan alanlarda buğday verimini artırmaya yönelik çalışmalara odaklanması gerekmektedir.

Şekil 68 Türkiye Buğday Üretim ve Dış Ticareti (ton)

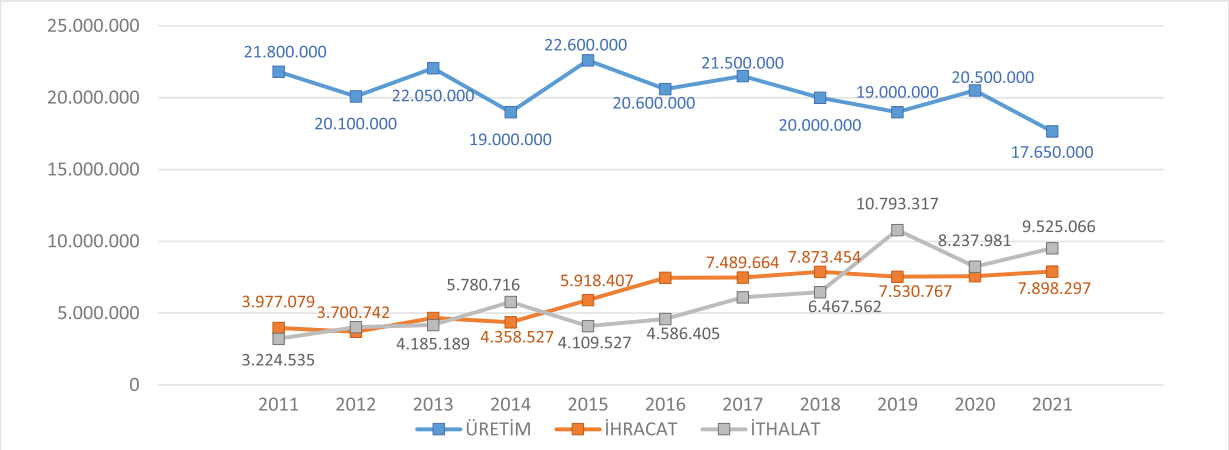

Kaynak: TÜİK Tarımsal Göstergeler

ŞEKERPANCARI

Dünya şekerpancarı üretimine kayda değer bir katkı yapan Türkiye'de, üretimin %34'ü TR52 Bölgesi'nden sağlanmaktadır. Bölge 6,2 milyon ton üretimle ilk sırada yer almaktadır.

Tablo 23 Şekerpancarı Üretimi (2021)

Ürün	Dünya	Türkiye	Bölge*	TR/Dünya (%)	TR52/TR (%)
Şekerpancarı Üretimi (ton)	270.156.001	18.250.000	6.211.711	6,76	34
Şekerpancarı Hasat Alanı (ha)	4.399.396	288.940	95.374	6,60	33

*Kaynak: *TÜİK Tarımsal Göstergeler, FAO*

Şeker sanayinin gelişmiş ve kooperatifleşmenin yüksek olmasının getirdiği alım politikaları nedeniyle bölgede şekerpancarı ekimine rağbet yüksek olmaktadır. Türkiye'de üretilen şekerpancarının %34'ünü Konya Karaman Bölgesi tek başına üretmektedir.

Harita 32 İllere Göre Şeker Pancarı Üretimi

Kaynak: TÜİK, 2021 Tarımsal Üretim Verileri kullanılarak hazırlanmıştır.

Şeker pancarı üretiminin ülke içi üretim dağılımına bakıldığında, Konya Karaman Bölgesi'nin bariz bir üstünlüğü olduğu görülmektedir. İller arası en fazla üretim Konya'da gerçekleşmektedir. Bu sebeple ülke ekonomisine de önemli bir katkı sağlamaktadır. Bununla beraber şekerpancarının yalnızca sulu tarım arazilerinde yetiştirilebilmesi buna karşın suyun giderek azalması, şekerpancarı üretiminin sürdürülebilirliği bakımından bir risk oluşturmaktadır. Ayrıca şekerpancarı üretiminin bölge ilçelerinde kuraklığın görece yüksek olduğu ilçelerde yoğunlaşması, riski daha da artırmaktadır. Bu riski yönetebilecek politikaların oluşturulması ve tedbirlerin alınması gerekmektedir. Hem bölge hem de ülke için önemli bir ürün olan şekerpancarı üretimi ile ilgili kota uygulaması aslında sadece şekerpancarı için değil su tüketimi fazla olan diğer bitkiler için de uygulanması gerekmektedir. Çünkü çiftçiler elde ettikleri gelirlerin düşmesini istememekte ve yine çok gelir getiren dolayısıyla da çok su tüketen bitkilerin ekimine yönelmektedirler.

Harita 33 İlçelerde Şeker Pancarı Üretimi

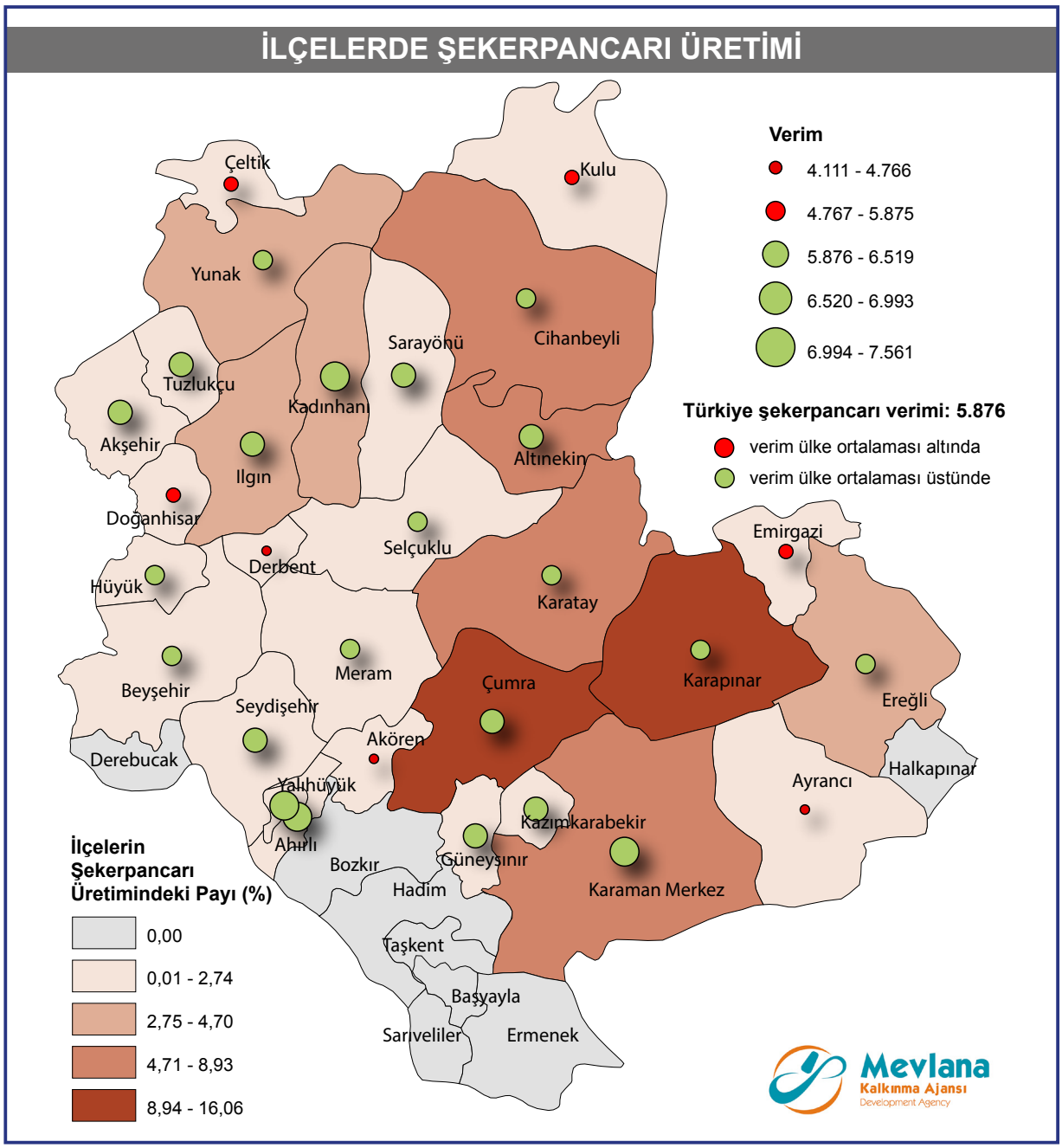

Kaynak: TÜİK, 2021 Tarımsal Üretim Verileri kullanılarak hazırlanmıştır.

Konya Karaman Bölgesi ilçeleri arasında Karapınar ve Çumra önde gelen şekerpancarı üreticilerdir. Karapınar ilçesinin çölleşmeyle mücadele ediyor oluşu ve sulama gerektiren şekerpancarı ekiminde lider olması önemli bir problem olarak karşımıza çıkmaktadır.

MISIR

Mısır hem hayvan yemi hem insan beslenmesinde kullanılabilen bir bitki olup, gıda sanayinin de un, yağ başta olmak üzere önemli girdilerinden biridir. Yem olarak (silaj) kullanımda da besin değeri yüksek ve saklaması kolaydır. Bu etkenler bitkiyi ekonomik olarak değerli bir hale getirmektedir.

Pazar sıkıntısının olmaması, veriminin yüksek olması, ikinci ürün olarak ekime elverişli olması gibi nedenlerle de çiftçiler tarafından da sıklıkla tercih edilmektedir. 2022 yılı itibariyle dane mısır üretiminin yaklaşık % 30'unu, silajlık mısır üretiminin % 10'unu karşılayan bölgede de mısır tarımı da son dönemde oldukça yaygınlaşmıştır. Avantajları olmasına karşın, aşırı sulama isteyen bir bitki olması ve bölgenin kurak bir bölge olması risk oluşturmaktadır.

Şekil 69 Konya Karaman Bölgesi Mısır (Dane ve Silaj) Üretimi (ton)

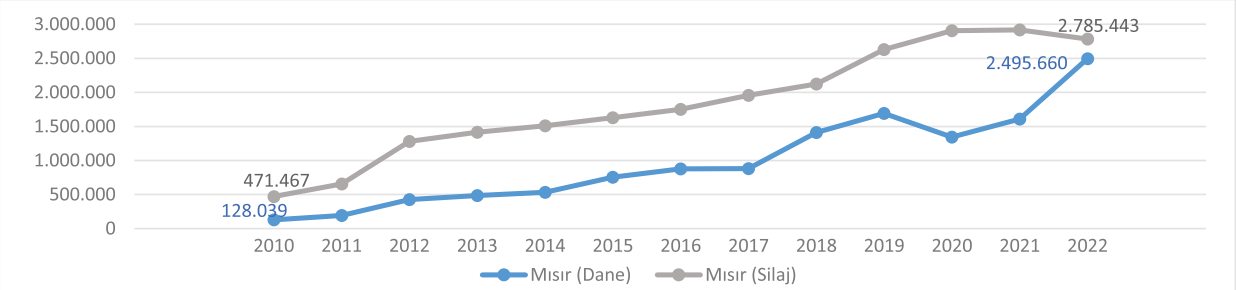

Kaynak: TÜİK

Konya Karaman Bölgesi'nde 2010 yılından bu yana mısır üretiminde ciddi bir artış olmuştur. Dane mısır üretimi yaklaşık 20 katına, silajlık mısır üretimi ise 6 katına yükselmiştir.

Harita 34 İllere Göre Dane ve Silajlık Mısır Üretimi

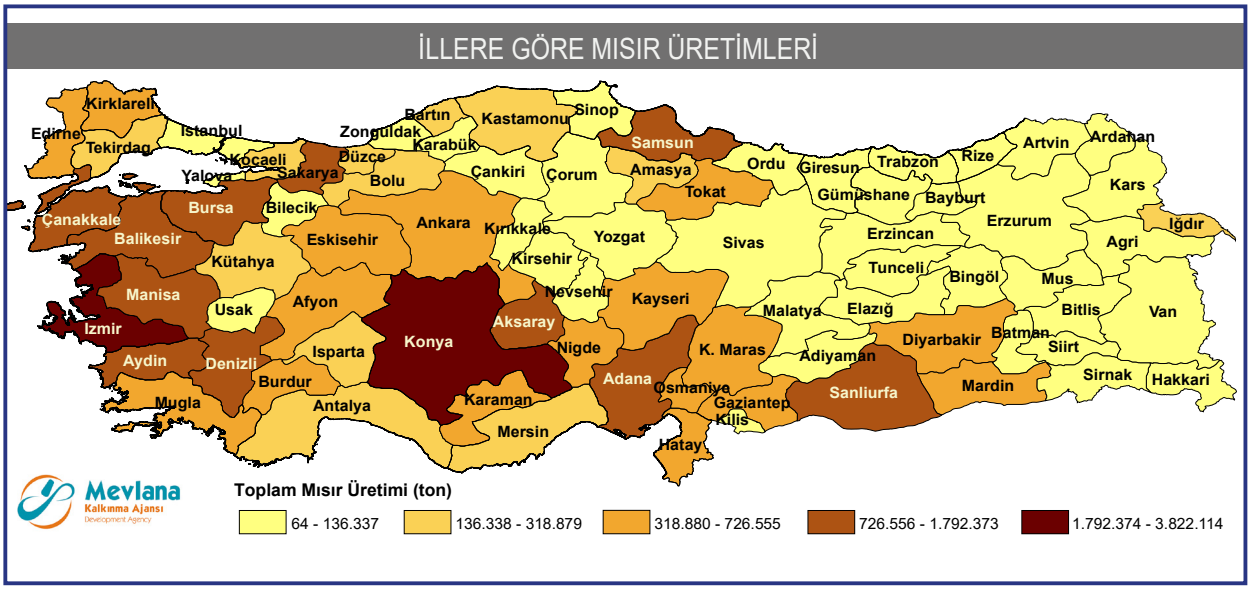

Kaynak: TÜİK, 2021 Tarımsal Üretim Verileri kullanılarak hazırlanmıştır.

2010 yılında dane mısır üretimi ülke sıralamasında 13., silajlık mısır üretiminde 9. olan Konya ilinin sırasıyla 1. ve 2. sıraya yükselmesi de bunun bir göstergesidir. Benzer şekilde Karaman ili sırayla 21'den 5.sıraya ve 47'den 21. sıraya yükselmiştir. **Bölgenin kuraklık riski altında olması ve su kaynaklarının giderek azalması mısır üretim artışı ile tezat oluşturmaktadır.**

Harita 35 İlçelerde Mısır Üretimi ve Verim

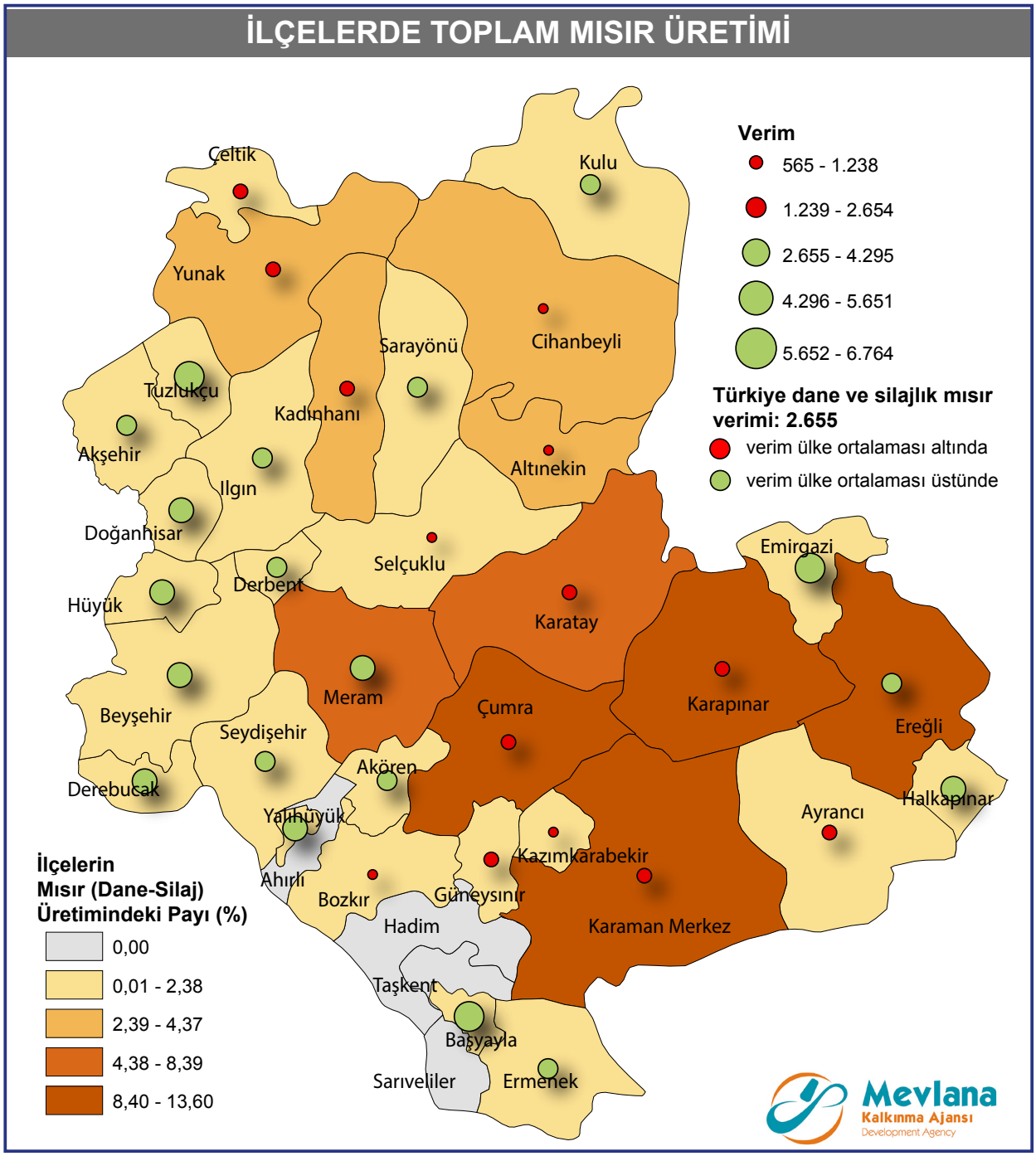

Kaynak: TÜİK, 2021 Tarımsal Üretim Verileri kullanılarak hazırlanmıştır.

İlçelerde dane ve silajlık toplam mısır üretimine bakıldığında yine kuraklığın yoğun olduğu ilçelerin öne çıktığı görülmektedir. Bununla birlikte üretimin fazla olduğu ilçelerin çoğunda verimin ülke ortalamasının altında kaldığı görülmektedir. Üretimin az olduğu ilçelerde ise verim yüksektir. Karapınar'da her geçen gün yeni obruklar ortaya çıkarken yoğun olarak hem mısır hem şekerpancarı tarımı yapılması dikkat çekmektedir.

BÖLGEDE ÖNE ÇIKAN MEYVELER

ELMA

Türkiye, dünyada çok fazla ticareti yapılan elmanın en önemli üreticilerinden biri konumundadır. Türkiye'de en fazla elma üretiminde ise TR61 (Isparta, Burdur, Antalya) Bölgesi'ni TR52 (Konya Karaman) Bölgesi takip etmekte olup toplam elma üretiminin yaklaşık %17'si bölgeden karşılanmaktadır.

Tablo 24 Elma Üretimi (2022)

Ürün	Türkiye	Bölge	Konya	Karaman	TR52/TR
Elma Üretimi (ton)	4.817.500	1.000.247	248.202	752.045	21
Ağaç Sayısı	75.913.129	19.651.050	6.673.102	12.977.948	26

Kaynak: TÜİK Tarımsal Göstergeler

Bölge elma üretiminde 2. sırada yer almaktadır. Bölgeler arası kıyaslamada Antalya Isparta Burdur Bölgesi'ni takip eden bölge son derece rekabetçi bir durumdadır. 2022 yılında, toplam elma üretiminde Isparta 1. , Karaman 2. , sırada Konya ise 6. sırada yer almıştır.

Harita 36 İllere Göre Toplam Elma Üretimleri

Kaynak: TÜİK, 2021 Tarımsal Üretim Verileri kullanılarak hazırlanmıştır.

Üretim ve ağaç sayısı kıyaslandığında ülke geneline göre verimin biraz düşük olduğu görülmekte olup verimi artırıcı çalışmalar yapılması gerekmektedir.

Bölgede üretimin en yaygın olduğu yer %61 oran ile Karaman Merkez'dir. Ardından %21 ile Ereğli gelmektedir. Diğer ilçelerimizin üretime katkıları düşüktür. Karaman, Granny Smith cinsi elma üretiminde ülke birincisi durumundadır. Starking ve golden cinslerinde de ikinci sırada yer almaktadır. Konya ise Granny smith ve diğer elma türlerinde ilk 5'te, Amasya, Starking ve Golden cinslerinde ilk 10'da yer almaktadır.

Harita 37 İlçelerde Toplam Elma Üretimi ve Verim

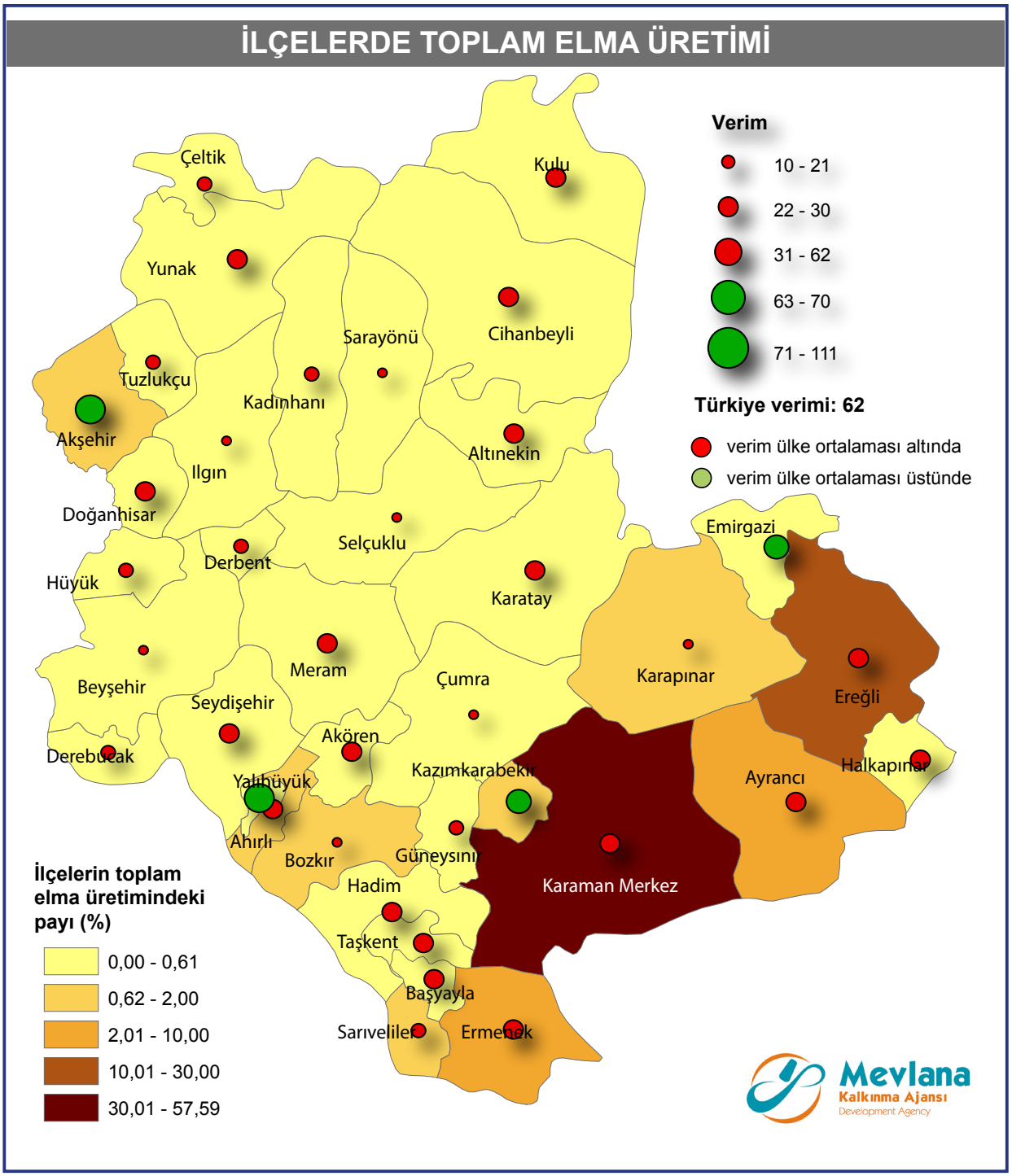

Kaynak: TÜİK, 2021 Tarımsal Üretim Verileri kullanılarak hazırlanmıştır.

Bölgenin elma üretiminin yaklaşık %61'i Karaman Merkez tarafından karşılanmakta olup verim değerlerine bakıldığında elmanın fazla üretildiği ilçelerde ve Karaman Merkez'de verimin düşük olduğu görülmektedir. Başta Karaman Merkez olmak üzere Ereğli, Ayrancı, Ermenek ve Akşehir ilçelerinde elma üretimindeki verimin artırılması gerekmektedir.

KİRAZ

Kiraz üretiminde dünyada hem ekim alanı hem üretim miktarı açısından birinci konumda olan ülkemizde yıllık yaklaşık 725 bin ton üretim yapılmaktadır. Dünya üretiminin %28'ini karşılaması nedeniyle de tarımda önemli bir ihraç kalemidir.

Tablo 25 Kiraz Üretimi (2022)

Ürün	Türkiye	Bölge	Konya	Karaman	TR52/TR (%)
Kiraz (ton)	656.041	56.999	46.750	10.249	9
Ağaç sayısı	22.199.577	2.207.468	1.835.098	372.370	10

*Kaynak: TÜİK Tarımsal Göstergeler, *FAO*

Ülke kiraz üretiminin yaklaşık %10'unu karşılayan Konya Karaman Bölgesi ülke içinde önemli bir yerdedir. Ülke içi kiraz üretiminde de 4. sırada olup, ilk üç bölge ile üretim miktarları yakındır. Ayrıca, yaklaşık 50 çeşit kiraz üreticiliği yapılan ülkemizde, tamamına yakını ihraç edilen beyaz kirazın en fazla üretildiği bölgedir.

Harita 38 İllere Göre Kiraz Üretimleri

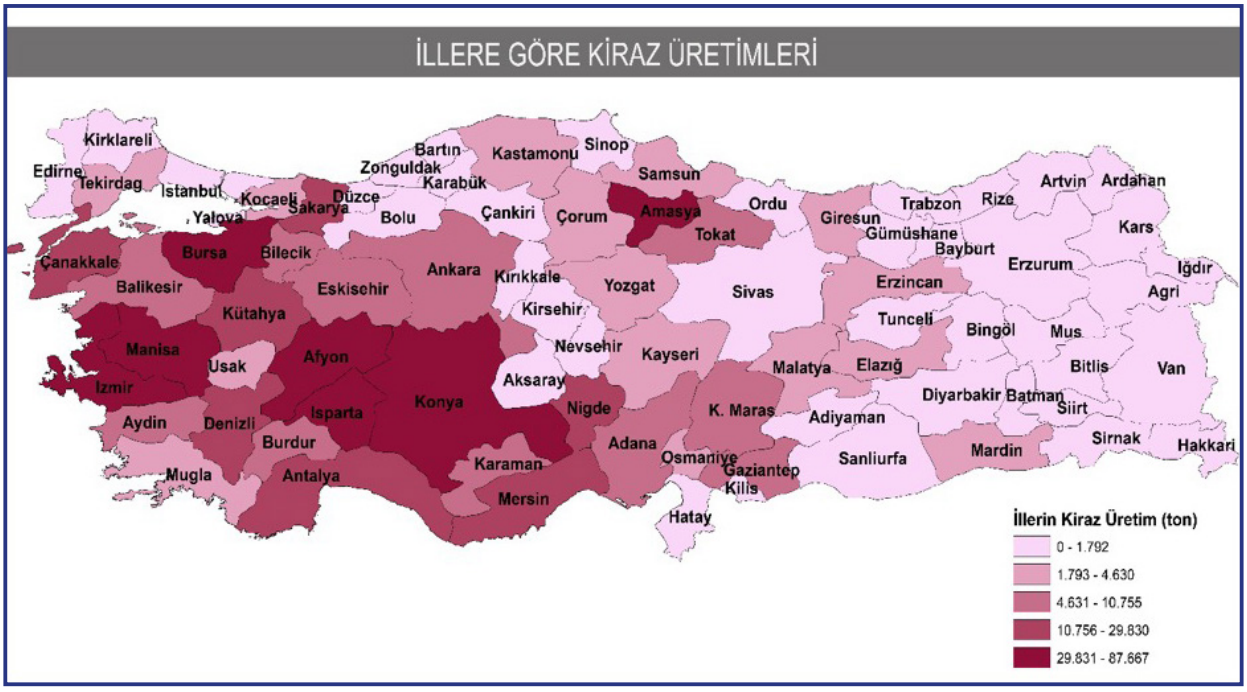

Kaynak: TÜİK, 2021 Tarımsal Üretim Verileri kullanılarak hazırlanmıştır.

İller bazında bakıldığında Konya kiraz üretiminde İzmir ve Bursa'dan sonra 3. sırada yer almakta olup ülke kiraz üretiminin %7,5'ini karşılamaktadır. Karaman ise 16. sırada yer almaktadır. 2022 yılı itibariyle, Konya İzmir, Bursa, Amasya ve Manisa'nın ardından 5. sıraya gerilemiştir.

Bölgede kiraz üretimi Karaman Merkez ile Akşehir, Ereğli, Hadim gibi ilçelerde yoğunlaşmakta olup, sürekli üretim artışı görülmektedir. Ayrıca Ereğli ve Halkapınar'da beyaz kiraz yetiştirilmekte olup genellikle işlenerek tüketilen bir üründür. Bu nedenle beyaz kirazı işleyerek daha katma değerli hale getirerek pazarlamak gerekmektedir. Beyaz kirazı işlemeye yönelik yatırımların desteklenmesi gerekmektedir. Kiraz

ihracata yönelik bir ürün olduğu ve ihracatçı firmalar ya da aracılar tarafından yerinden alındığı için üretici tarafından memnuniyet duyulan bir üründür. Buna karşın üreticilerin hala pazarlama sıkıntıları vardır. Her şeyden önce, üreticiler tamamen fiyat alıcı durumdadırlar. Aracıların belirlediği fiyata razı olmaktadırlar. Pazarlık güçlerinin oluşabilmesi için kooperatifleşmeye gidilmesi ve fiyatların kooperatif tarafından belirlenebilmesi faydalı olacaktır. Ayrıca, Ereğli ve Akşehir kirazı için coğrafi işaret alınmış olmasına karşın Halkapınar, Hadim, Taşkent ve Ermenek kirazı için henüz bulunmamaktadır.

Hadim, Taşkent kirazının diğer kirazlara göre hayli geç olgunlaşması ve son turfanda ürünün alınması kiraz mevsimini uzatmakta ayrıca sapının çok uzun olması sayesinde de çok uzak rotalara ihracatı mümkün olabilmektedir.

Harita 39 İlçelerde Kiraz Üretimi ve Verim

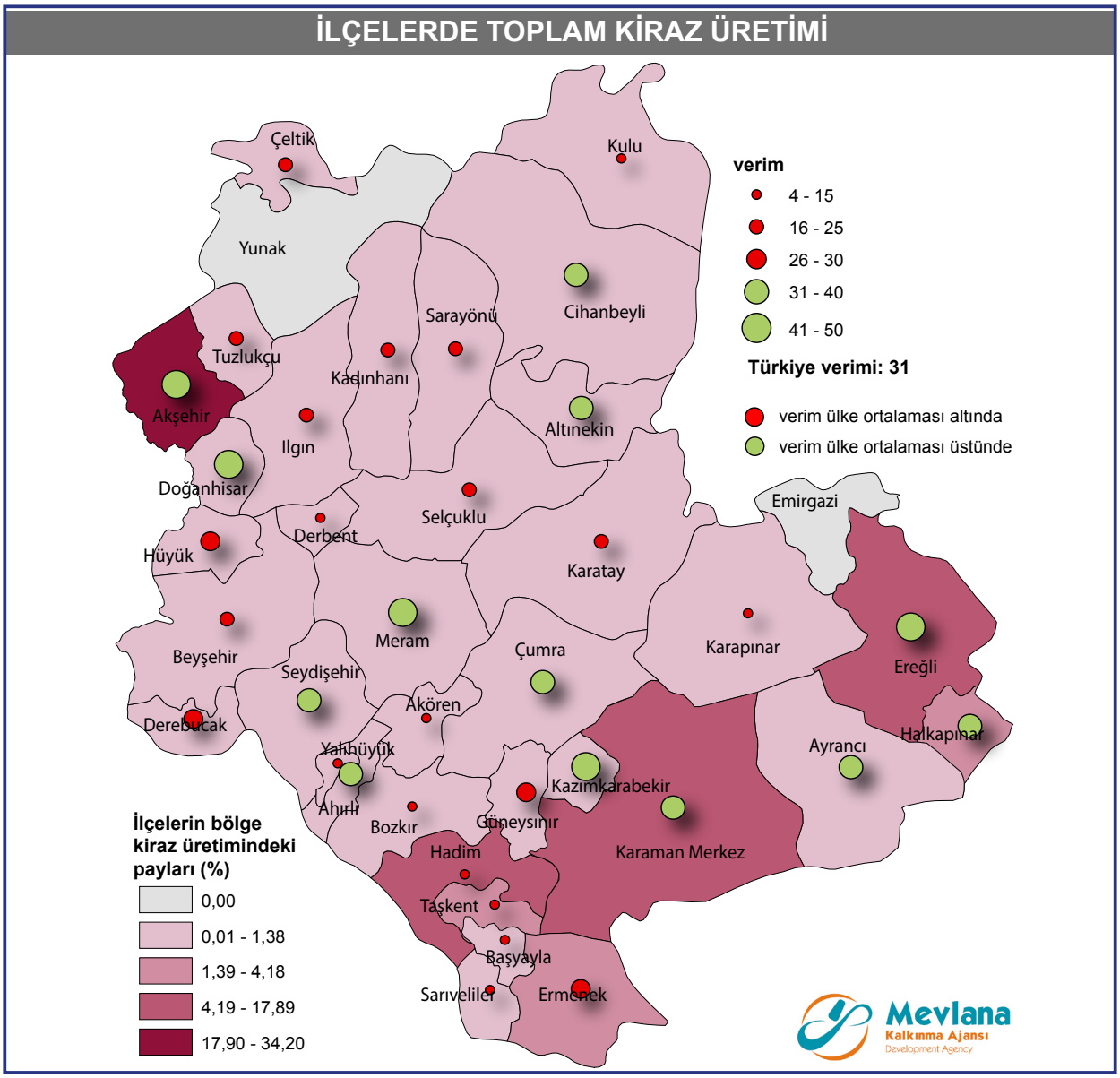

Kaynak: TÜİK, 2021 Tarımsal Üretim Verileri kullanılarak hazırlanmıştır.

Kirazın fazla üretildiği Akşehir, Ereğli, Halkapınar ilçelerinde ve Karaman Merkez'de verimin ülke ortalamasının üzerinde olduğu ancak Taşeli Yöresi olarak adlandırılan Hadim, Taşkent, Ermenek ilçelerinde verimin düşük olduğu görülmektedir.

ÇİLEK

Dünyada çilek üretiminde 4. sırada olan ülkemizin çilek üretiminin yaklaşık %10'u bölgeden karşılanmaktadır.

Tablo 26 Çilek Üretimi (2020)

Ürün	Dünya*	Türkiye	Bölge	TR/Dünya (%)	TR52/TR (%)
Çilek (ton)	8.861.381	546.525	51.576	6	9,5

*Kaynak: TÜİK Tarımsal Göstergeler, *FAO*

Çilek üretiminde Türkiye'nin önde gelen üreticileri arasında yer alan bölgede üretim yıldan yıla artmakta ve bu artışın ülke genelinin oransal olarak üzerinde olduğu gözlemlenmektedir.

Şekil 70 Türkiye ve Konya Karaman Bölgesi Çilek Üretimi (ton)

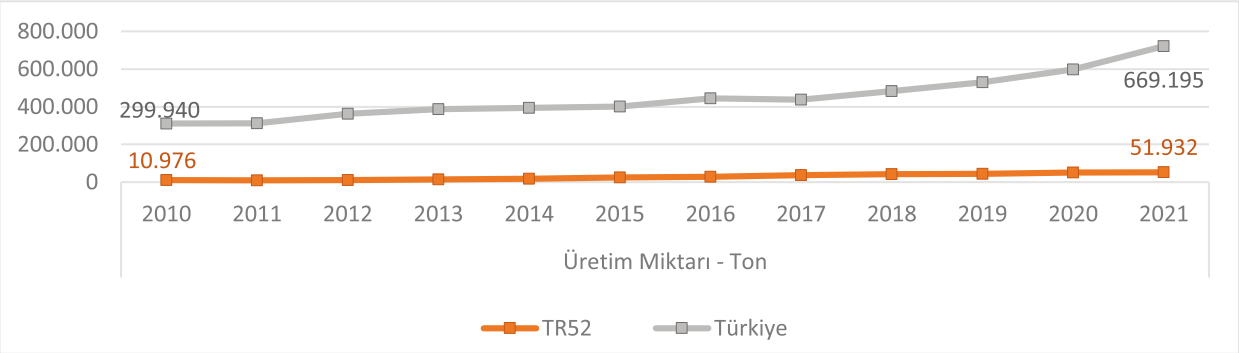

Kaynak: TÜİK, 2021 Tarımsal Üretim Verileri kullanılarak hazırlanmıştır.

Özellikle Hüyük ilçesinde bu konuda uzmanlaşma görülmekte olup, coğrafi işaret çalışması da yapılmıştır.

Harita 40 İllerin Çilek Üretimi

Kaynak: TÜİK, 2021 Tarımsal Üretim Verileri kullanılarak hazırlanmıştır.

Ülkemizde en çok çilek yetiştirilen il Mersin olup ciddi bir üretim miktarına sahiptir. Konya ili üretim miktarı bakımından 4. sırada yer almaktadır. Karaman 28. sırada yer almakta ve üretimi düşüktür.

Harita 41 İlçelerde Çilek Üretimi

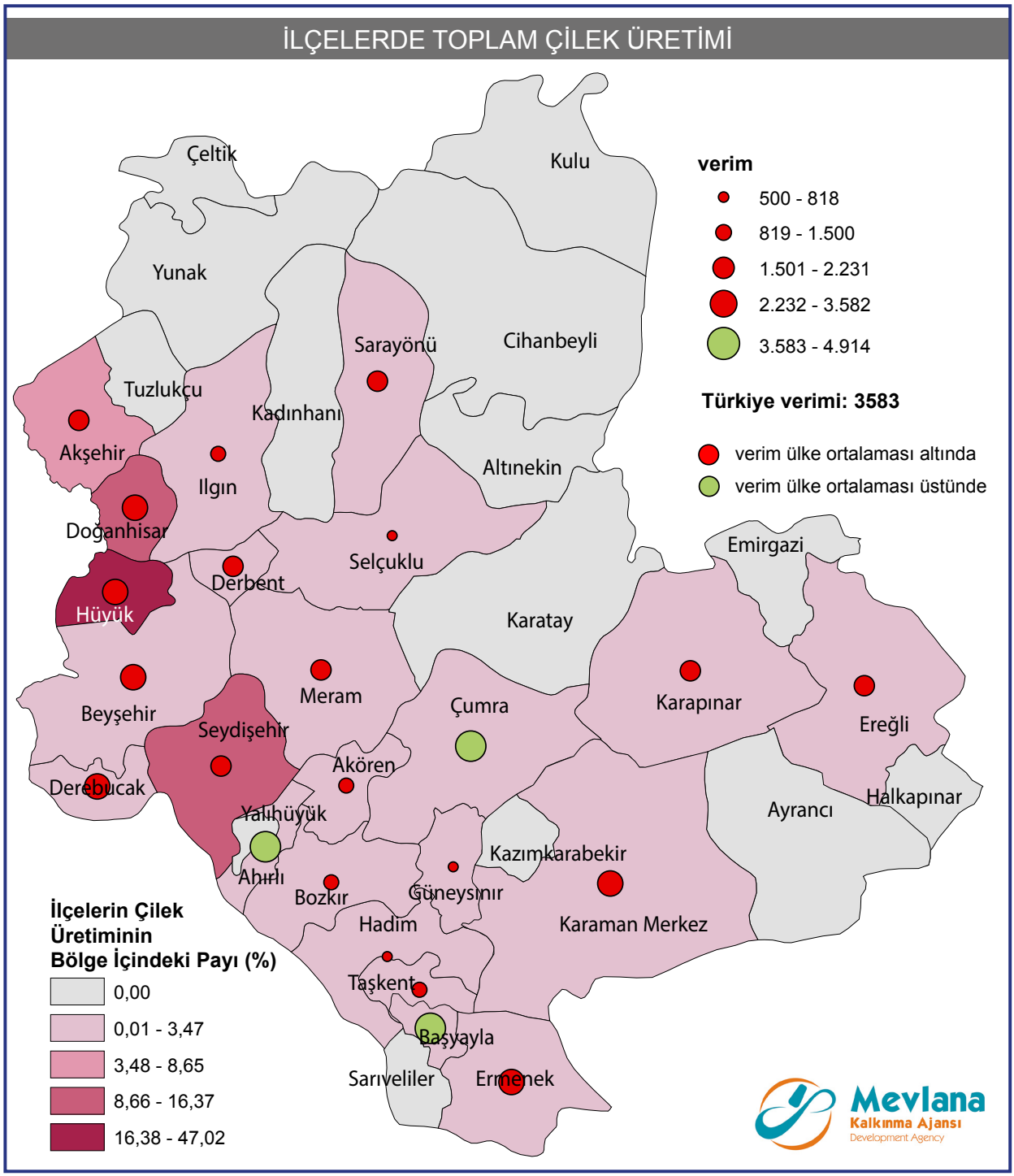

Kaynak: TÜİK, 2021 Tarımsal Üretim Verileri kullanılarak hazırlanmıştır.

Bölgede en fazla çilek üretimi Hüyük ilçesinde yapılmakta olup bölge üretiminin %47'sini karşılamaktadır. Hüyük ilçesini, Seydişehir, Doğanhisar ve Akşehir ilçeleri takip etmektedir. Ancak bölge genelinde çilek üretiminde verimin düşük olduğu görülmektedir. Üretimin çok olduğu ilçelerde verimi artırmaya yönelik çalışmalar yapılması gerekmektedir.

BÖLGEDE ÖNE ÇIKAN SEBZELER

Ülke genelinde sebze üretimi miktarı bakımından 7. il konumunda olan Konya'da 5 üründe yığınlaşma görülmekte olup sebze ürün çeşitliliği Karaman'a göre oldukça azdır.

Şekil 71 Konya Sebze Üretiminde Yığınlaşma Gösteren Ürünler

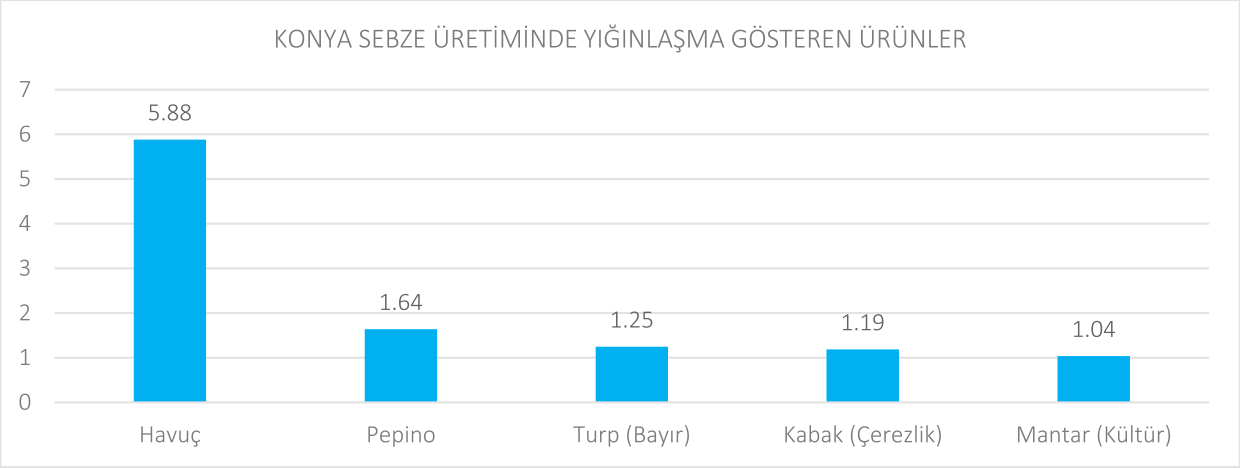

Kaynak: TÜİK 2020 yılı verileri kullanılarak hesaplanmıştır.

Konya'nın sebze ürün çeşitliliği görece az olmakla birlikte toplam sebze üretiminde yığınlaşma olmayan iller arasında yer almaktadır. Ancak yığınlaşma oranı yüksek olan havuçta üretim miktarı bakımından ilk sırada yer almakta olup ülkemiz üretiminin yaklaşık %57'sini Konya karşılamaktadır.

Şekil 72 Karaman Sebze Üretiminde Yığınlaşma Gösteren Ürünler

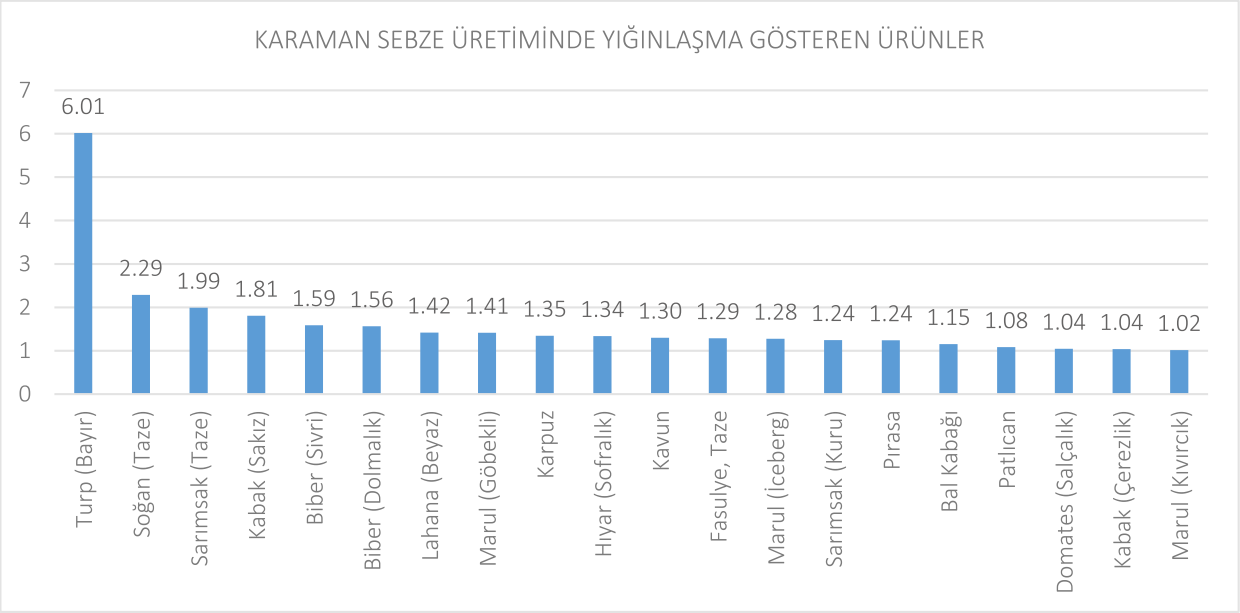

Kaynak: TÜİK 2020 yılı verileri kullanılarak hesaplanmıştır.

Ülke genelinde sebze üretim miktarında 17. il konumunda olan Karaman'da 20 üründe yığınlaşma görülmektedir. Sebze ürün çeşitliliği bakımından, iller arasında 9. sırada yer almaktadır. Karaman'ın sebze ürün çeşitliliği görece az olmakla birlikte toplam sebze üretiminde yığınlaşma olmayan iller arasında yer almaktadır.

Konya Karaman Bölgesi ülke toplam sebze ihtiyacının yaklaşık %6'sını karşılamaktadır. Birçok sebze türü üretimi yapılabilmesine karşın, sebze üretiminde önde gelen bölgelerden değildir. Buna karşın, ülkemizde havuç üretiminin 2021 yılı verilerine göre yaklaşık %60'ını Konya Karaman Bölgesi karşılamaktadır.

Tablo 27 Havuç Üretimi (2020)

Ürün	Dünya*	Türkiye	Bölge	TR/Dünya (%)	TR52/TR (%)
Havuç (ton)	40.951.617	591.377	340.363	1,5	58

*Kaynak: TÜİK Tarımsal Göstergeler, *FAO*

Bölgenin 9 ilçesinde havuç üretimi yapılmaktadır. Meram ve Çumra ilçelerinde havuç üretim miktarı oldukça yüksek olup bu iki ilçeyi Karapınar ve Ereğli takip etmektedir. Bu dört ilçe bölge üretiminin %96'sını gerçekleştirmektedir.

Şekil 73 İlçelere Göre Havuç Üretimi (ton)

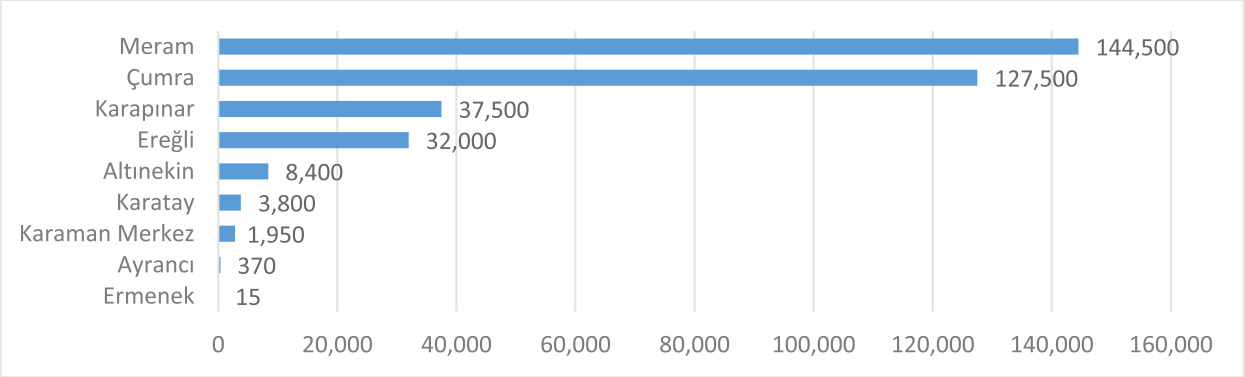

Kaynak: TÜİK Tarımsal Göstergeler, 2021

4.2.2 Hayvansal Üretim

Türkiye mevcut hayvan varlığının (büyükbaş ve küçükbaş toplam) yaklaşık %6,5'i bölgede bulunmaktadır. Yaklaşık 5 milyon baş hayvan bulunan Konya Karaman Bölgesi'nde, hayvan varlığının yaklaşık %70'i koyundur.

Şekil 74 Konya Karaman Bölgesi Hayvan Dağılımı

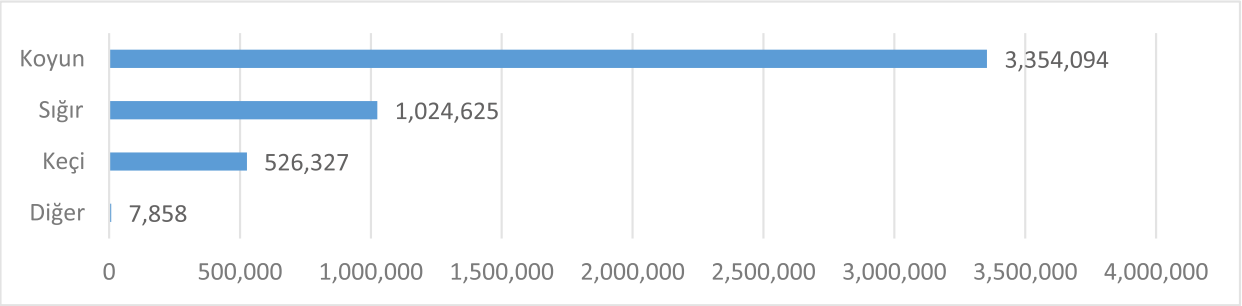

Kaynak: TÜİK Hayvancılık İstatistikleri, 2021

BÜYÜKBAŞ HAYVANCILIK

Ülkemiz toplam büyükbaş hayvan sayısının yaklaşık % 6'sını barındıran Konya Karaman Bölgesi'nde 1 milyona yakın büyükbaş hayvan bulunmakta ve bu sayının çok önemli bir kısmı da Konya'da beslenmektedir.

Tablo 28 Büyükbaş Hayvan Sayısı

Ürün	Türkiye	Bölge	Konya	Karaman	TR52/TR (%)
Büyükbaş Hayvan	18.036.117	1.024.922	957.748	67.174	5.68

Kaynak: TÜİK Hayvancılık İstatistikleri, 2021

Konya ülkemizde en fazla büyükbaş hayvana sahip olan il konumundadır. Yıllar itibariyle de hayvan sayısı giderek artmakta olup 2010 yılına göre 2 kattan fazla artış göstermiştir.

Şekil 75 Konya Karaman Bölgesi'nin Yıllar İtibariyle Büyükbaş Varlığı

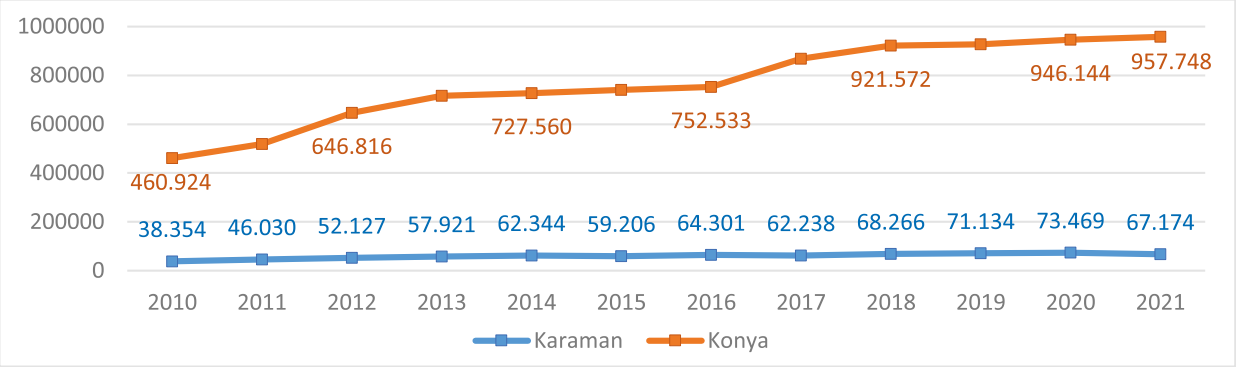

Kaynak: TÜİK Hayvancılık İstatistikleri, 2021

Karaman'ın hayvan varlığı ise 2010 yılına göre artmış olmasına rağmen 2021 yılında bir düşüş yaşanmıştır.

Harita 42 İllere Göre Büyükbaş Hayvan Sayıları ve Süt Üretim Miktarı (ton)

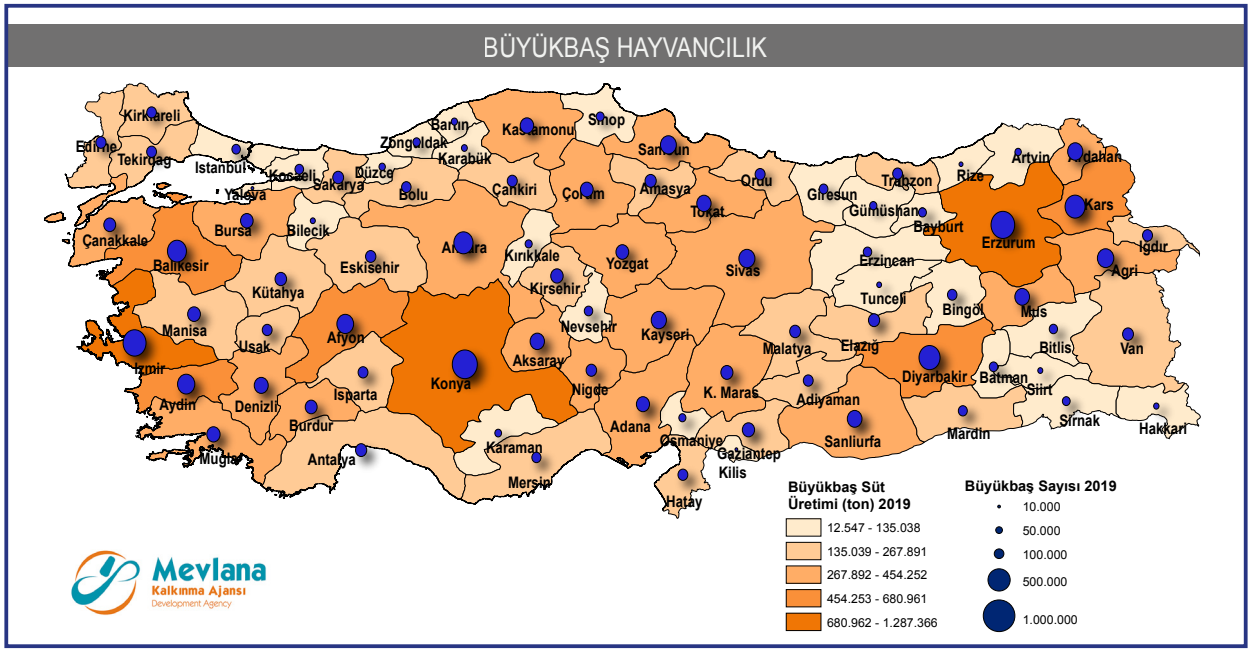

Kaynak: TÜİK Hayvancılık İstatistikleri, 2019

Konya büyükbaş hayvan sütü üretiminde ilk sırada yer almaktadır. 2019 yılında Bölgede bir milyon litrenin üzerinde sığır sütü üretimi gerçekleşmiş olup bu miktar ülke üretiminin %8'idir.[21] Yıllar itibariyle süt üretiminde bir artış görülse de son dönemde artış hızında azalma görülmektedir. Aynı durum hayvan sayısı için de geçerlidir.

Harita 43 İlçelerin Büyükbaş Hayvan Sayısı ve Süt Üretim

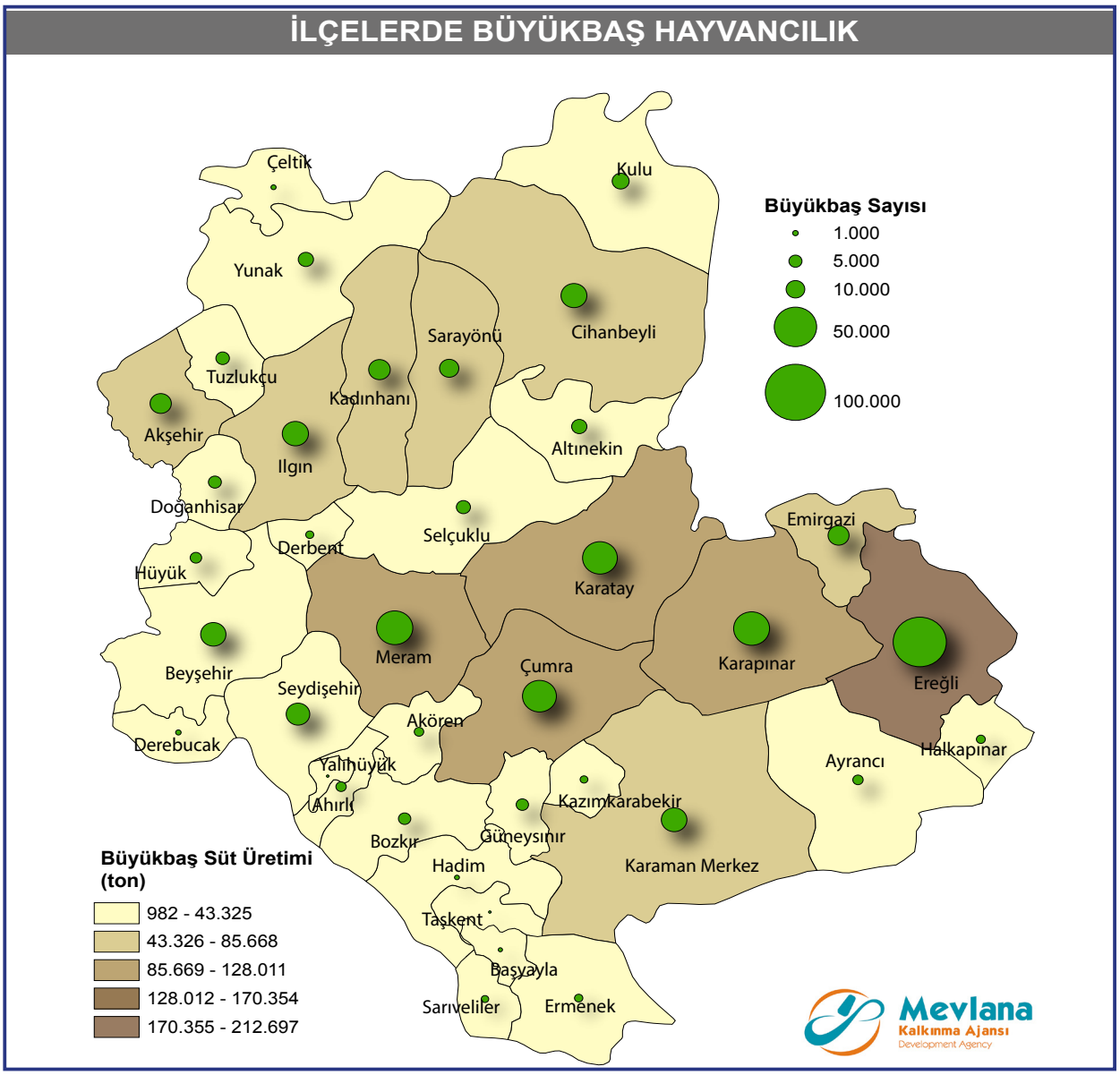

Kaynak: TÜİK Hayvancılık İstatistikleri, 2019

Bölgenin en fazla büyükbaş hayvan varlığı Ereğli ilçesinde bulunmaktadır. Nitekim süt üretimi de aynı şekilde en fazla Ereğli'de gerçekleştirilmektedir. Ereğli'yi Meram, Karapınar, Karatay ve Çumra ilçeleri takip etmektedir.

Son dönemde maliyetlerdeki yükselmenin, hem süt sektörüne hem de hayvan yetiştiricilerine olumsuz yansımaları olmuştur. Sahadan edinilen bilgilere göre, özellikle süt hayvancılığının yavaş yavaş terkedildiği görülmektedir. Süt hayvancılığında maliyetlerin azaltılamaması süt üretiminde sürdürülebilirlik konusunda riskler oluşturacaktır.

21 TÜİK 2019

Büyükbaş hayvancılıkta en önemli maliyet unsuru yem giderleri olmaktadır. Maliyetlerin azalması açısından hayvan yemlerinin tamamının olmasa bile bir kısmının yem bitkilerinden karşılanması hem hayvan sağlığı hem de işletmeler açısından önemlidir. Ancak bölgenin su kısıtı da göz önüne alındığında yem bitkileri ekiminde az su tüketen kuraklığa dayanıklı türlerin ekilmesi oldukça önemlidir. Bölgede 2021 yılı itibariyle bir buçuk milyon dekara yakın alanda yem bitkisi ekilmekte olup ağırlıkla silajlık mısır, yonca ve fiğ tercih edilmektedir. Yıllar itibariyle, desteklemelerin de etkisiyle, yem bitkisi ekiminde artış sürmektedir. Ancak bölgede ekimi yapılan yem bitkilerinin su tüketimi yüksektir. Bu ürünlerin yerine daha az su tüketen ürünlerin ekilmesi yönünde çalışmalar yapılması gerekmektedir.

Şekil 76 Yıllara Göre Konya Karaman Bölgesi Yem Ekimi (da)

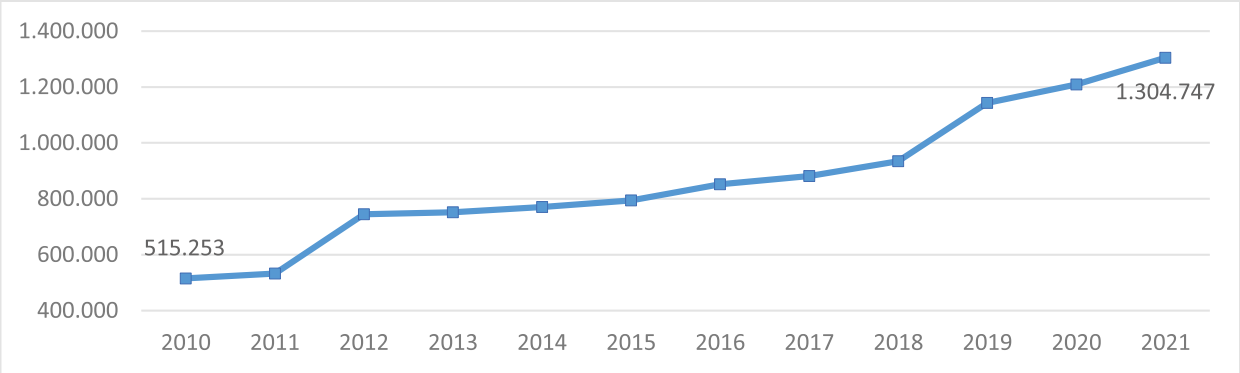

Kaynak: TÜİK Bitkisel Üretim İstatistikleri, 2021

Bölgede yem bitkilerinin yanında meralar da önemli bir yem kaynağı durumundadır. Ancak meralar etkin bir şekilde kullanılamamaktadır. Yarı kurak iklim özelliği gösteren bölgede meraların otlatma kapasiteleri gözetilmeksizin erken ve aşırı otlatmalar yapılmaktadır. Bu gibi nedenlerden ötürü bölge meraları zayıf mera olarak nitelendirilmektedir. Mera alanlarının vasfının artırılması, ekolojik yapıya uygun bitki türlerinin ekiminin yapılması ve çiftçilerin mera kullanımı konusunda bilinçlendirilmesi gerekmektedir.

KÜÇÜKBAŞ HAYVANCILIK

Konya Karaman Bölgesi her ne kadar büyükbaş hayvancılıkta önemli bir konumda olsa da bölgenin ekolojik yapısı küçükbaş hayvancılık için daha uygundur. Ayrıca su kısıtı da göz önüne alındığında küçükbaş hayvancılığın teşvik edilmesi gerekmektedir.

Tablo 29 Küçükbaş Hayvan Sayısı

Ürün	Türkiye	Bölge	Konya	Karaman	TR52/TR (%)
Küçükbaş Hayvan Sayısı	57.519.204	3.880.421	3.058.681	821.740	7

Kaynak: TÜİK Hayvancılık İstatistikleri, 2021

Bölgede 4 milyona yakın küçükbaş hayvan bulunmakta olup bu sayı ülke küçükbaş hayvan sayısının %7'sine tekabül etmektedir.

Harita 44 İllerin Küçükbaş Hayvan Sayıları ve Süt Üretimleri

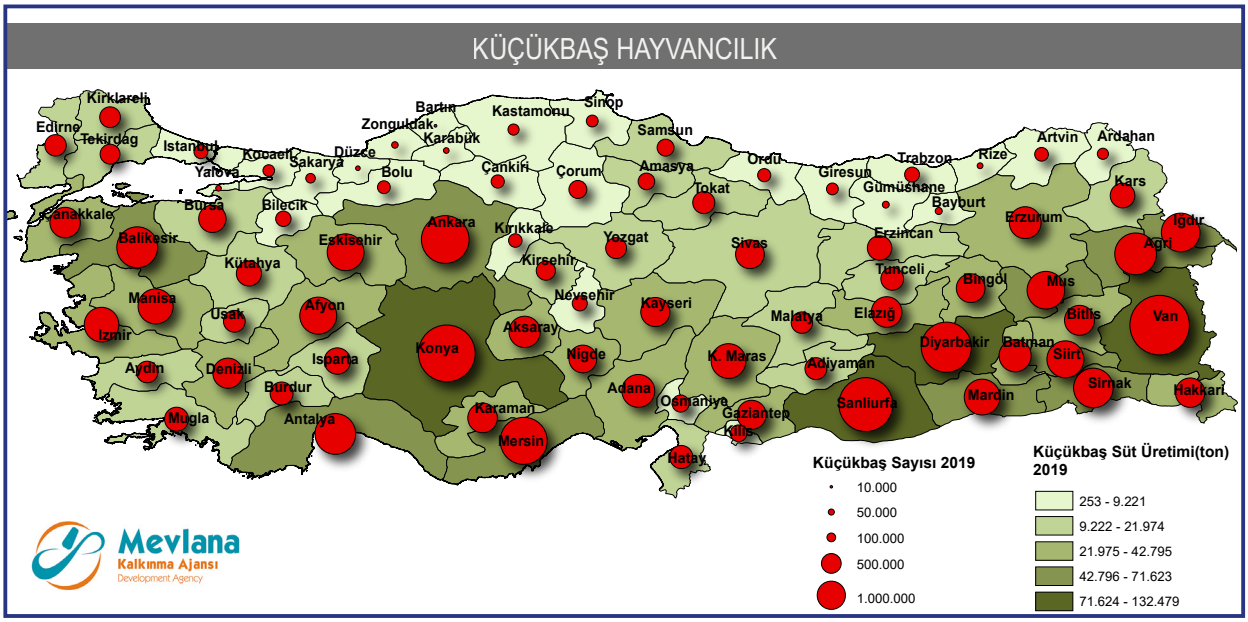

Kaynak: TÜİK Hayvancılık İstatistikleri, 2019

2021 yılı verilerine göre, **Küçükbaş hayvan sayıları bakımından Van'dan sonra ikinci sırada Konya gelmektedir.** Küçükbaş hayvan sütü üretiminde ise 4. sırada yer almaktadır. Karaman ise hem hayvan varlığı hem de süt üretimi bakımından 27. sırada yer almaktadır.

Şekil 77 Yıllara Göre Konya Karaman Bölgesi Küçükbaş Hayvan Sayısı

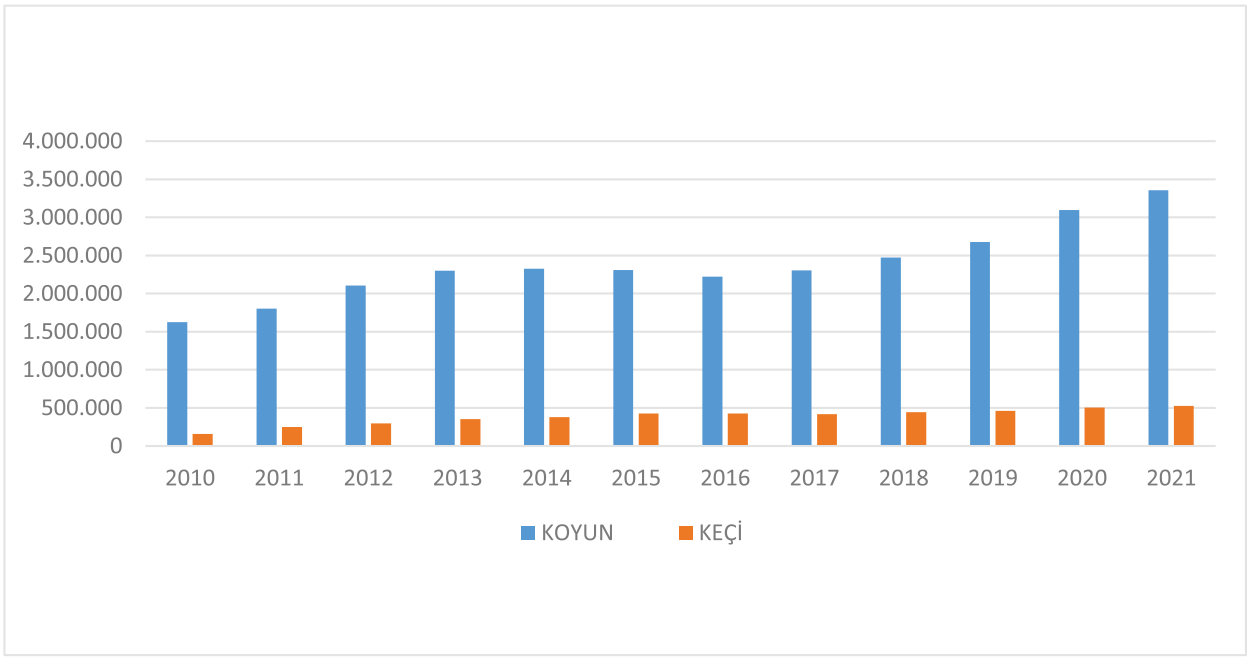

Kaynak: TÜİK Hayvancılık İstatistikleri, 2021

Bölgede küçükbaş hayvancılıkta koyun yetiştiriciliği yaygın olup yıllar itibariyle hem keçi hem koyun sayısında kısmi artışlar da gözlemlenmektedir.

Harita 45 İlçelerde Küçükbaş Hayvan Sayıları ve Süt Üretimi

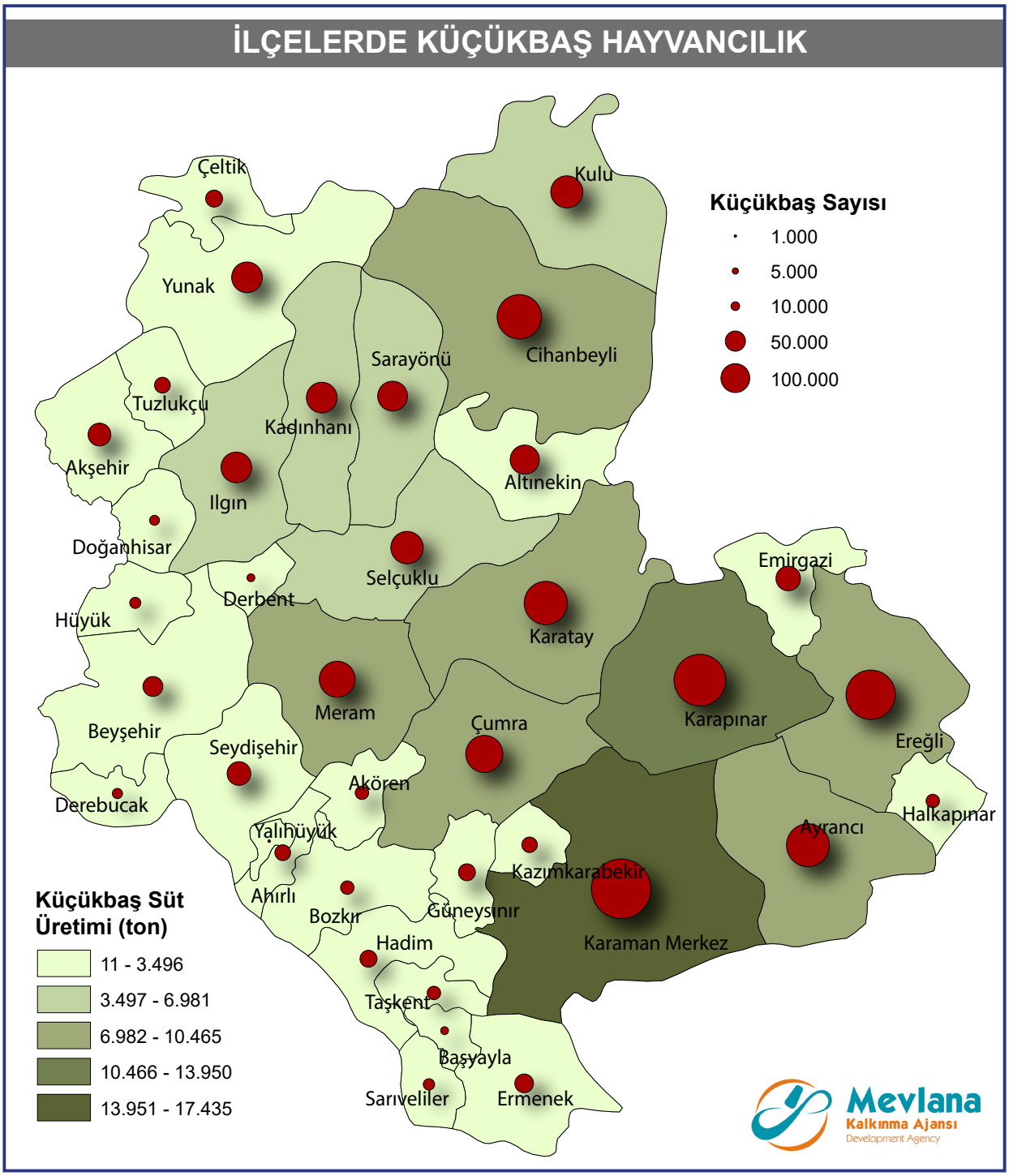

Kaynak: TÜİK Hayvancılık İstatistikleri, 2021

Konya Karaman Bölgesi'nde hem küçükbaş hayvan varlığı hem de küçükbaş süt üretimi bakımından Karaman Merkezin öne çıktığı görülmektedir. Karaman Merkezi, Karapınar takip etmektedir. Bölgenin güney ve batı kesimindeki dağlık ilçelerde büyükbaş hayvancılık faaliyetlerinin daha az olduğu görülmektedir.

Şekil 78 İlçeler Bazında Küçükbaş Hayvan Sayısı, 2021

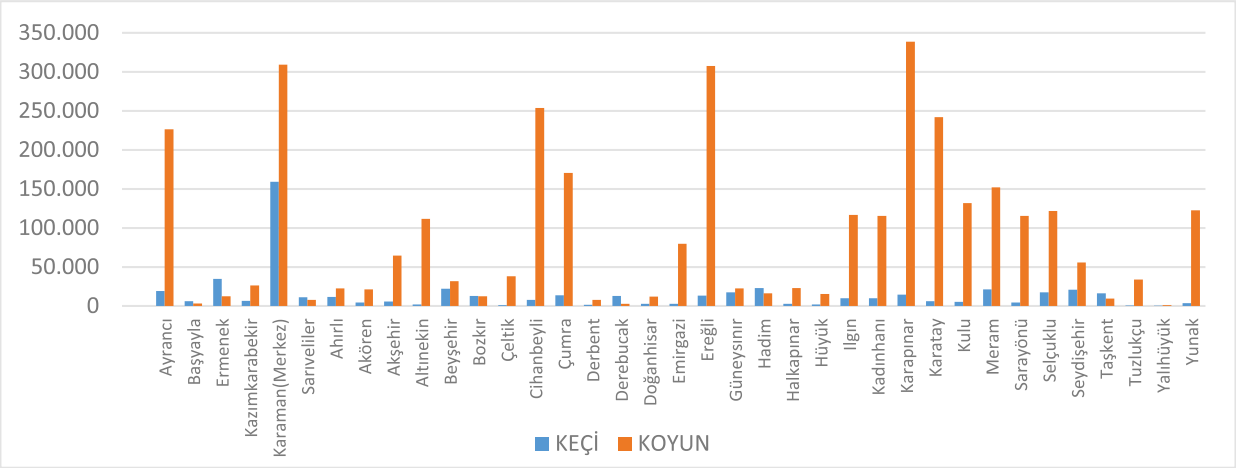

Kaynak: TÜİK Hayvancılık İstatistikleri, 2021

İlçeler bazında bakıldığında mera alanı açısından avantajlı olan ilçelerin koyun üretiminde de baskın olduğu gözlemlenmektedir. Keçi yetiştiriciliği sınırlıdır, dağlık kesimdeki ilçelerde ilçenin kendi hayvan varlığı içinde keçi ağırlığı fazladır.

KÜMES HAYVANCILIĞI

Bölge beyaz et üretiminde faal olmamasına karşın, yumurta üretiminde önde gelen üreticilerdendir. Konya ili yumurta tavuğu sayısında Türkiye'de üçüncü sırada yer almaktadır.

Tablo 30 Tavuk Sayıları

Ürün	Türkiye	Bölge	Konya	Karaman	TR52/TR (%)
Et Tavuğu	270.393.122	309.050	309.050	0	-
Yumurta Tavuğu	121.000.775	10.751.789	9.475.624	1.276.165	9

Kaynak: TÜİK Hayvancılık İstatistikleri, 2021

Ülke yumurta tavuğunun yaklaşık % 10'ununu barındıran bölgede 11 milyona yakın yumurta tavuğu bulunmaktadır. Bununla birlikte son yıllarda kısmi azalış da yaşanmıştır.

Şekil 79 Yıllar İtibariyle Yumurta Tavuğu Sayısı

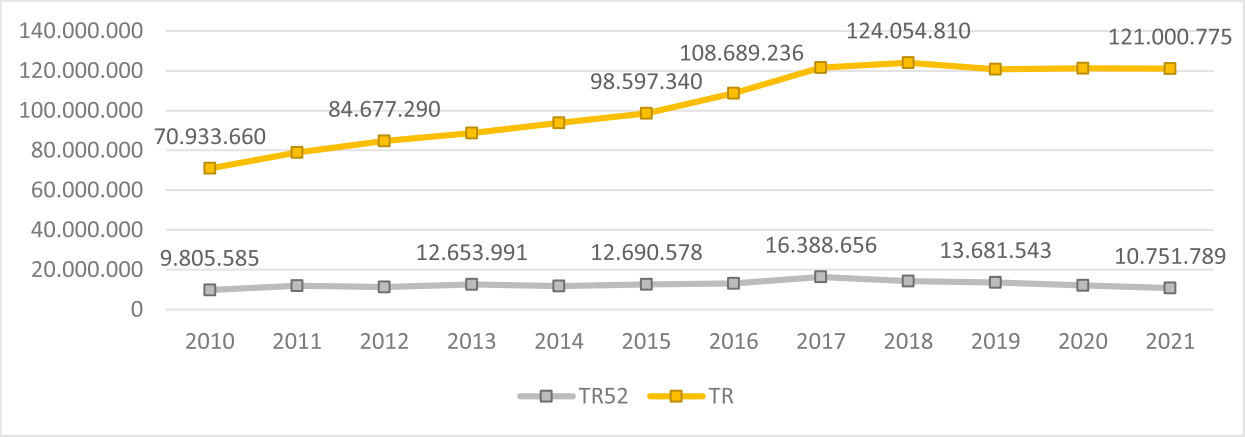

Kaynak: TÜİK Hayvancılık İstatistikleri, 2021

Şekil 80 İlçelerde Et Tavuğu Sayısı

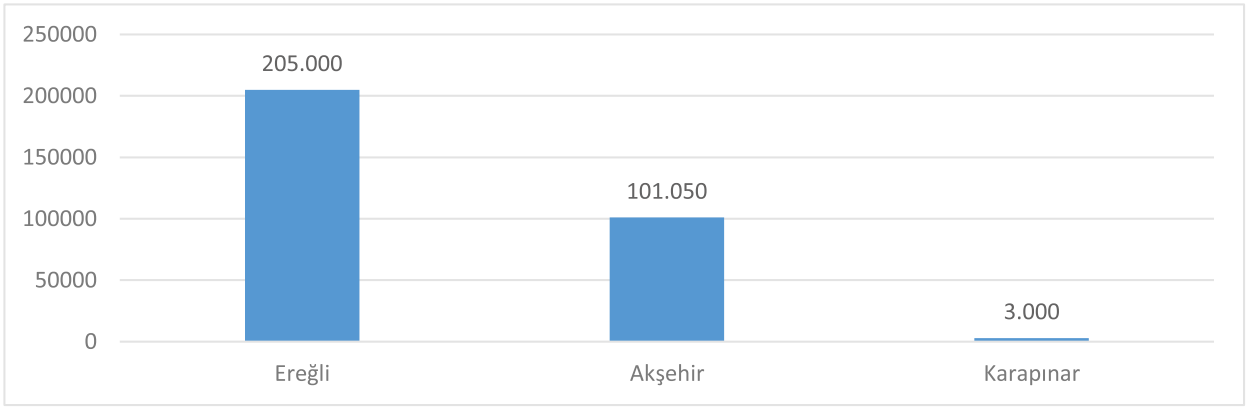

Kaynak: TÜİK Hayvancılık İstatistikleri, 2021

Bölge et tavuğu konusunda rekabetçi değildir. Bölgenin 3 ilçesinde et tavuğu yetiştirilmekte olup bunlar Ereğli, Akşehir ve Karapınar'dır. Bölge et tavuğunun %66'sı Ereğli'dedir.

ARICILIK

Ülke bal üretiminin yaklaşık %2'sini karşılayabilen Konya Karaman Bölgesi bu alanda ülke genelinde rekabetçi bir konumda değildir.

Tablo 31 Arıcılık

Ürün	Türkiye	Bölge	Konya	Karaman	TR52/TR (%)
İşletme Sayısı	89.361	2.305	1.337	968	3
Bal Üretimi (ton)	96.344	1.741	1.440	301	2

Kaynak: TÜİK Hayvancılık İstatistikleri, 2021

Buna karşın geniş alana yayılan farklı floraları ayrıca özellikle Karaman İl'inde yaygın olan meyvecilik faaliyetleri nedeniyle bu konuda yüksek potansiyel barındırmaktadır.

Şekil 81 İlçelerde Bal Üretimi (ton)

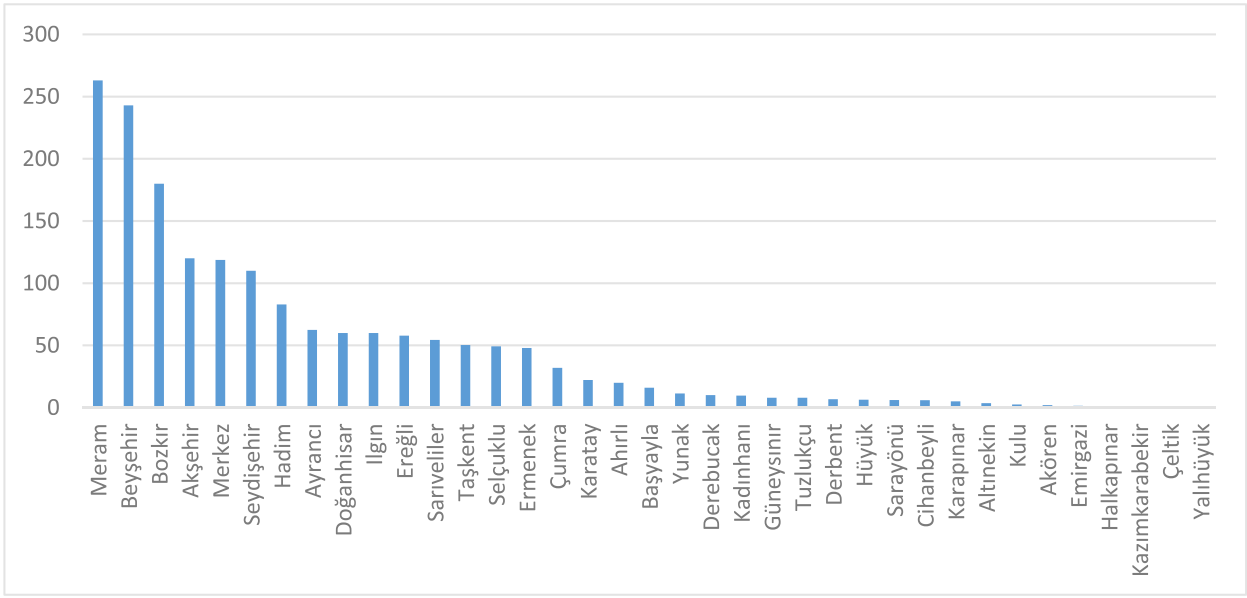

Kaynak: TÜİK Hayvancılık İstatistikleri, 2021

8. BÖLGEDEKİ TURİZM FIRSATLARI

Son yıllarda turizm, dünya ekonomisinde en hızlı gelişen ve genişleyen sektörlerden biri haline gelmiştir. Turizm, çoğu zaman diğer birçok endüstri gibi bölgesel veya ulusal kalkınma için bir araç olarak kullanılmıştır. Yaygın biçimde, iş ve vergi gelirlerinin oluşturulmasına, ödemeler dengesi problemlerinin hafifletilmesine ve bölgesel ve ulusal ekonomik gelişimlere katkıda bulunan turizm sektörü, Türkiye'nin ekonomik kalkınma stratejisinde önemli bir sektördür.

Hızlı nüfus artışı, tarımda makineleşme gibi çeşitli sebeplerle kırsal alanlarda tarımdan elde edilen gelirler giderek azalmakta bu da kırdan kente göçlerin artmasına sebep olmaktadır. Göçün artması kırsalda yaşayan nüfusun hızla azalmasına, kentlere olan baskıların artmasına ve çeşitli problemlerin yaşanmasına sebep olmaktadır. Turizm sektörü, özellikle kırsal bölgelerde tarım sektöründen başka alternatif bir istihdam olanağı oluşturması ve bu sayede kentlere göçün ve uzun vadede ise bölge içi gelişmişlik farklarının azaltılmasına katkı sağlaması bakımından bölge için önemli bir sektördür.

Özellikle kırsal alanda turizm potansiyelleri tam olarak bilinmemekte, yeterli ölçüde değerlendirilememekte ve nasıl değerlendirilebileceği hususunda özellikle yerel aktörlerin yeterli bilgisi bulunmamaktadır. Kırsal alanda yer alan turizm varış noktaları ve turizm potansiyelimiz ile ilgili bilgi eksikliği oldukça fazladır. Buna kırsal alanların beşeri ve ekonomik imkânsızlıkları eklenmesi ve bunun da sosyokültürel yaklaşımlarla birleşmesiyle turizm potansiyelinin değerlendirilmesi daha da imkânsız hale gelmektedir.

Turizme yönelik potansiyeller kullanılırken, bölgedeki refah ve gelişmişlik düzeyi dengesizliklerini azaltıcı doğrultuda yönlendiren; doğal, tarihsel, kültürel ve sosyal çevreyi kollayıcı, koruyucu ve geliştirici bir yaklaşım içinde ele alan politikaların geliştirilmesi hedeflenmektedir. Turizm sektörünün sağlıklı bir şekilde yapılandırılması ve verimliliğin sağlanabilmesi için gelişimini pazar gerçeğine dayandırması, gelişen dünya eğilimlerine ve yeni taleplere cevap verebilmesi gerekmektedir.

Turizm sektöründe gözlemlenen dünya eğilimlerine bakıldığında; diğer sektörlerde olduğu gibi turizmde de artan rekabet, teknolojik yenilik, hizmet kalitesi, tüketici bilinci ve tatmini gibi kavramları da beraberinde getirerek turizm sektörünün kendini yenilemesini sağlayacak ve destinasyonların önemi artacak, turistik ürün çeşitlendirilmesi ve güçlendirilmesi için imaj oluşturma pek çok destinasyonlar için de önde gelen koşul olacaktır. Bunun yanı sıra çevreye en fazla zarar veren, rahat ve pasif bir biçimde büyük gruplar halinde yapılan kitle turizmi, yerini bireysel ilgilerin ön plana çıktığı eko turizme bırakmaktadır.

Dünya eğilimlerinde de belirtildiği gibi, destinasyonlar ve bunların güçlenmesini sağlayacak imaj oluşumu önemli bir unsurdur. Konya Karaman Bölgesi; Nevşehir, Afyon, Isparta, Antalya gibi turizm bölgeleri ile bir destinasyon şeklinde ele alınıp planlanmalıdır. Antalya turizm potansiyeli açısından ülkenin önde gelen illerindendir. Nevşehir doğal oluşumlar ve çeşitli el sanatlarıyla öne çıkan bir yerleşim yeridir. Afyon'da ise termal turizm potansiyeli yüksektir. Konya Karaman Bölgesi'ne ağırlıklı olarak tur kapsamında gelen turistlerin tur güzergâhlarına bakıldığında; bölge Antalya-Nevşehir arasında bir uğrak noktası durumundadır. Komşu destinasyonlarla yapılacak iş birlikleri ile her bir bölgenin potansiyel olarak karşılıklı faydaya dönüştürülebilecek yönlerinin değerlendirilerek bütünleşik ve planlı bir gelişim sağlanmalıdır.

8.1 Konya Karaman Bölgesi Turizm Altyapısı

Bir bölgede mevcut turizm potansiyelinin katma değer sağlaması ve turizmin gelişmesi açısından bölgenin turizm alt yapısı çok önemlidir. Bunların başında gelen konaklama, gelen turist için önem teşkil etmektedir. Gerek yeterli yatak kapasitesi gerekse konfor sağlanması turizm için ihtiyaçların başında gelmektedir.

Tablo 32 Konya Karaman Bölgesi Otel ve Yatak Sayıları, 2021

KONYA		
	Otel Sayıları	**Yatak Sayıları**
Turizm İşletme Belgeli Oteller	38	6.968
Yatırım Belgeli Oteller	4	738
Belediye Belgeli Oteller	124	6.251
TOPLAM	166	13.957
KARAMAN		
Turizm İşletme Belgeli Oteller	8	1.124
Yatırım Belgeli Oteller	1	392
Belediye Belgeli Oteller	4	202
TOPLAM	13	1.718
TR52 BÖLGESİ TOPLAM	179	15.675
TÜRKİYE	14.831	1.825.589
TR52 BÖLGESİ TÜRKİYE İÇİNDEKİ PAYI (%)	1,21	0,86

Kaynak: Kültür ve Turizm Bakanlığı, Turizm İstatistikleri

Konya Karaman Bölgesi turizm altyapısı incelendiğinde; Konya ve Karaman illerinde 2021 yılı itibariyle belediye ve turizm belgeli olmak üzere 179 tesisin olduğu görülmektedir. Bunlardan 46 tanesi turizm yatırım belgeli iken kalan 128 tanesi belediye belgeli konaklama tesisidir. Bölgenin toplam otel sayısı Türkiye geneli otel sayısının %1,21'ini yatak sayısı ise %0,86'sını oluşturmaktadır.

Tablo 33 Konaklama İçin 1000 Kişi Başına Düşen Yatak Sayısı, 2021

	Konya	**Karaman**	**TR52 Bölgesi**	**Türkiye**
Geliş Sayısı	1.119.421	93.836	1.213.257	70.737.761
Yatak Sayısı	13.957	1.718	15.675	1.213.257
1000 Kişiye Düşen Yatak Sayısı	12,5	18,3	12,9	25,8

Kaynak: Kültür ve Turizm Bakanlığı Turizm İstatistikleri ve TÜİK Bölgesel Turizm İstatistikleri, 2021

Karaman ilinin bin kişi başına düşen yatak sayısı 18,3 olup Konya iline nazaran daha fazla kapasiteye sahiptir. Bölge genelinde bu sayı 12,9 iken Türkiye geneli 25,8'dir. Konya Karaman Bölgesi'nin Türkiye geneline göre kapasitesinin daha düşük olduğu görülmektedir. Bölge olarak ne kadar turizm varlığına ve potansiyeline sahip olunursa olunsun alt yapı sorunu çözülmeden bölgenin turizmden katma değer elde etmesi mümkün olmayacaktır.

8.2 Konya Karaman Bölgesinde Konaklama

2021 yılı itibariyle turizm işletme ve belediye konaklama tesislerine geliş, geceleme sayılarının illere ve ilçelere göre dağılımı incelendiğinde; gelen turistin önemli bir kesiminin Konya iline geldiği görülmektedir. Konya'da ise 5 yıldızlı otellerin ağırlıklı olarak kent merkezinde yer aldığı söylenebilir. Nitekim ilçe bazında tesise geliş ve gecelemeler en fazla Selçuklu ve Karatay ilçelerinde olduğu görülmektedir.

Tablo 34 Turizm ve Belediye İşletme Belgeli Konaklama Tesislerine Geliş, Geceleme Sayıları

2021	İLÇELER	TESİSE GELİŞ SAYISI			GECELEME		
		YABANCI	YERLİ	TOPLAM	YABANCI	YERLİ	TOPLAM
Konya	Akören	0	229	229	0	2.494	2.494
	Akşehir	522	49.617	50.139	695	59.541	60.236
	Beyşehir	865	25.290	26.155	1.307	37.062	38.369
	Bozkır	39	2.268	2.307	39	4.611	4.650
	Cihanbeyli	6	7.355	7.361	6	11.166	11.172
	Çeltik	0	2.601	2.601	0	3.285	3.285
	Çumra	0	2.254	2.254	0	9.310	9.310
	Emirgazi	2	780	782	3	1.463	1.466
	Ereğli	2.171	67.490	69.661	2.607	92.442	95.049
	Hadim	0	2.559	2.559	0	2.559	2.559
	Hüyük	1	547	548	2	1.298	1.300
	Ilgın	264	33.162	33.426	464	58.274	58.738
	Kadınhanı	0	2.500	2.500	0	2.500	2.500
	Karapınar	0	15.321	15.321	0	19.018	19.018
	Karatay	34.426	354.355	388.781	49.984	462.453	512.437
	Kulu	91	5.038	5.129	111	19.534	19.645
	Meram	1.526	42.005	43.531	1.816	54.812	56.628
	Sarayönü	0	497	497	0	1.115	1.115
	Selçuklu	36.595	382.281	418.876	64.939	562.868	627.807
	Seydişehir	363	32.941	33.304	701	41.692	42.393
	Taşkent	56	4.800	4.856	57	5.513	5.570
	Tuzlukçu	2	406	408	12	1.072	1.084
	Yunak	0	8.196	8.196	0	12.071	12.071
	Toplam	**24.710**	**494.899**	**519.609**	**32.799**	**698.445**	**731.244**
Karaman	Ermenek	280	13.464	13.744	540	20.767	21.307
	Merkez	3.536	76.556	80.092	4.908	111.341	116.249
	Toplam	**3.816**	**90.020**	**93.836**	**5.448**	**132.108**	**137.556**

Kaynak: Kültür ve Turizm Bakanlığı Turizm İstatistikleri 2021 verileri kullanılarak hesaplanmıştır.

Konya'da turizm ve belediye işletme belgeli konaklama tesislerinde doluluk oranları %34 civarında iken bu oran Karaman'da %32 düzeyindedir. Doluluk oranlarında bölge illeri arasında önemli bir fark bulunmamakta olup bu oran ülke genelinde %39'dur.

Bölgede ortalama kalış sürelerinin düşük olduğu görülmektedir. Konya'da, gelen turistlerin ortalama geceleme süresi 1,41 gün iken Karaman'da 1,47 gündür.

Tablo 35 Turizm ve Belediye Belgeli Konaklama Tesislerinde Ortalama Kalış Süresi ve Doluluk Oranları

2021	İLÇELER	ORTALAMA KALIŞ SÜRESİ			DOLULUK ORANI(%)		
		YABANCI	YERLİ	TOPLAM	YABANCI	YERLİ	TOPLAM
Konya	Akşehir	1,33	1,20	1,20	0,30	31,13	31,43
	Beyşehir	1,51	1,47	1,47	1,84	37,16	39,00
	Bozkır	1,00	2,03	2,02	0,25	29,73	29,98
	Cihanbeyli	1,00	1,52	1,52	0,03	47,72	47,74
	Çeltik	0,00	1,26	1,26	0,00	15,21	15,21
	Çumra	0,00	4,13	4,13	0,00	30,25	30,25
	Emirgazi	1,50	1,88	1,87	0,05	23,91	23,95
	Ereğli	1,20	1,37	1,36	1,00	31,51	32,51
	Hadim	0,00	1,00	1,00	0,00	41,81	41,81
	Hüyük	2,00	2,37	2,37	0,06	36,06	36,11
	Ilgın	1,76	1,76	1,76	0,45	34,63	35,08
	Kadınhanı	0,00	1,00	1,00	0,00	69,44	69,44
	Karapınar	0,00	1,24	1,24	0,00	35,16	35,16
	Karatay	1,45	1,31	1,32	4,47	36,50	40,97
	Kulu	1,22	3,88	3,83	0,18	30,95	31,12
	Meram	1,19	1,30	1,30	0,59	19,76	20,34
	Sarayönü	0,00	2,24	2,24	0,00	12,39	12,39
	Selçuklu	1,77	1,47	1,50	2,69	25,68	28,36
	Seydişehir	1,93	1,27	1,27	0,56	34,26	34,82
	Taşkent	1,02	1,15	1,15	0,29	27,84	28,13
	Akören	0,00	10,89	10,89	0,00	8,51	8,51
	Tuzlukçu	6,00	2,64	2,66	0,33	29,78	30,11
	Yunak	0,00	1,47	1,47	0,00	31,63	31,63
	Toplam	**1,33**	**1,41**	**1,41**	**2,57**	**31,75**	**34,31**
Karaman	Ermenek	1,93	1,54	1,55	0,94	45,19	46,13
	Merkez	1,39	1,45	1,45	0,91	27,62	28,53
	Toplam	**1,43**	**1,47**	**1,47**	**0,91**	**31,38**	**32,30**

Kaynak: Kültür ve Turizm Bakanlığı, Turizm İstatistikleri

Gerek Konya gerekse Karaman'da, gelen yerli ve yabancı turistler ağırlıklı olarak imkânların görece daha iyi olduğu il merkezlerinde kalmaktadır. İl merkezleri dışında Konya'da Ilgın ve Ereğli Karaman'da ise Ermenek ilçesi ön plana çıkmaktadır.

Şekil 82 Düzey 2 Bölgelerinde Konaklama Tesislerine Geliş Sayıları (Yerli + Yabancı)

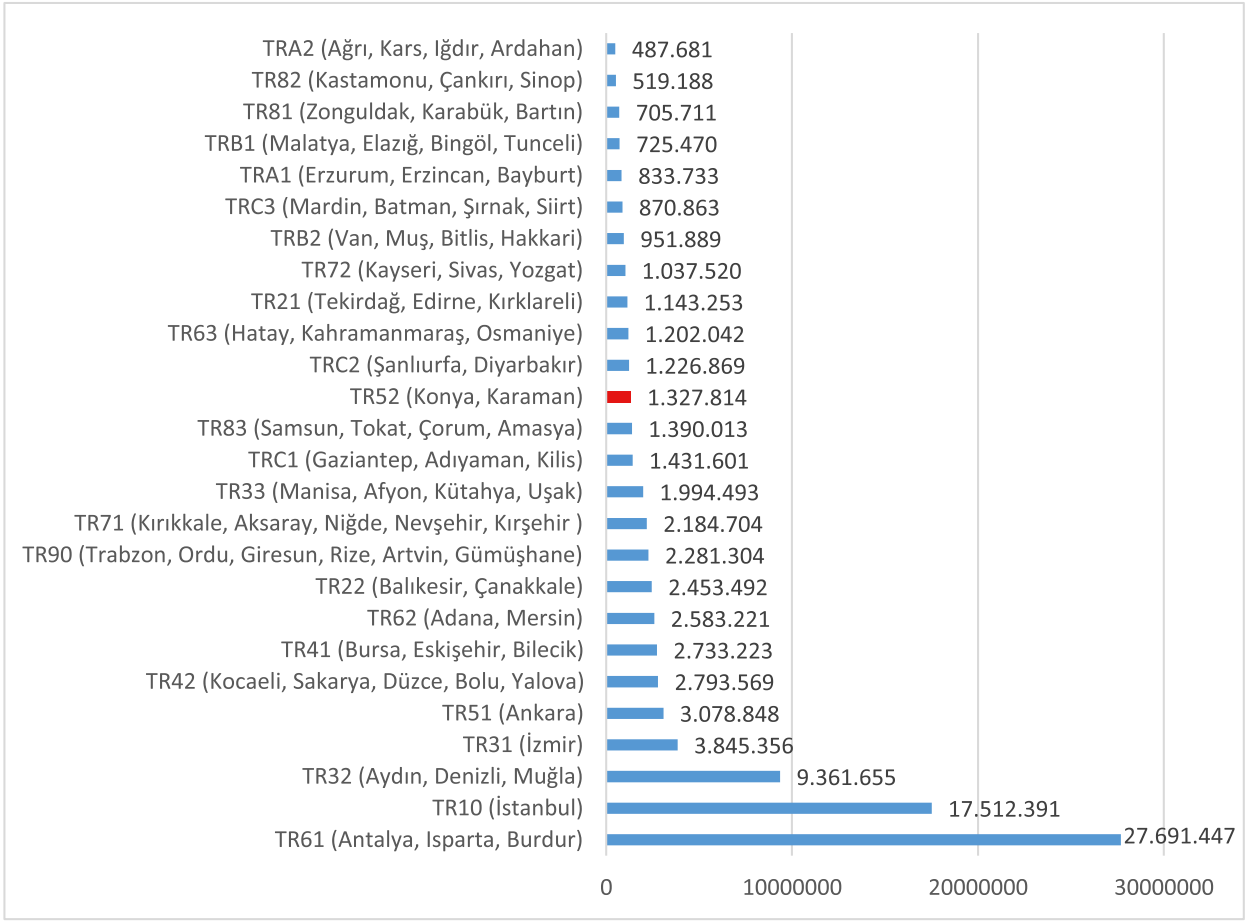

Kaynak: TÜİK Turizm İstatistikleri, 2021

Tesislere geliş sayıları incelendiğinde; en fazla turistin TR61 (Antalya, Isparta, Burdur) Bölgesi'ne, en az turistin ise TRA2 (Ağrı, Kars, Iğdır, Ardahan) Bölgesine geldiği görülmektedir. Özellikle denize sahip Ege ve Akdeniz kıyılarındaki bölgelerde geliş sayılarının oldukça yüksek olduğu görülmektedir. Konya Karaman Bölgesi ise 26 bölge içinde 15. sırada yer almaktadır. Dolayısıyla bölgenin turizmde ulusal düzeyde rekabet gücü düşüktür. Turizmde rekabet gücünün artırılmasına yönelik çalışmalar yapılması gerekmektedir.

Şekil 83 Konya ve Karaman'da Bulunan Tesislere Geliş Sayısı (Yerli + Yabancı)

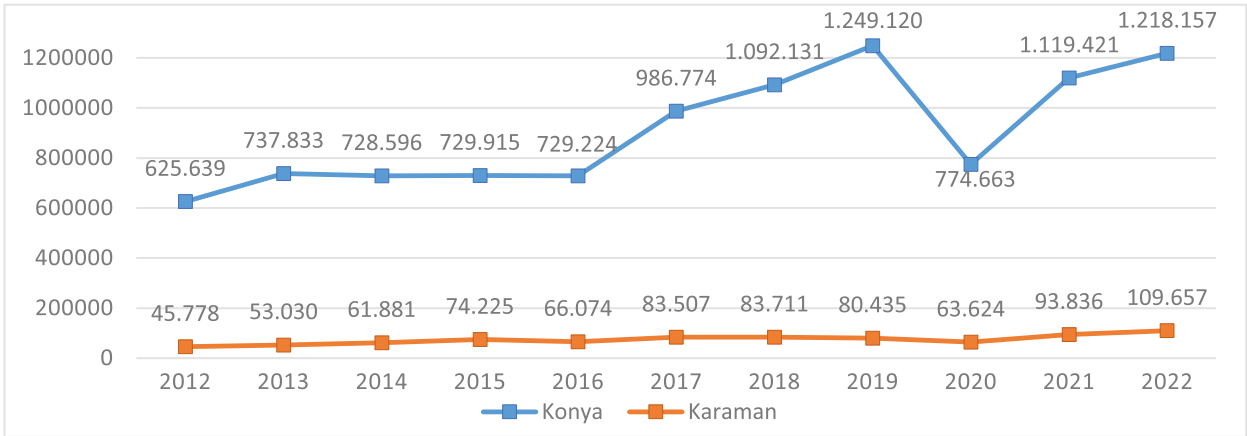

Kaynak: TÜİK Bölgesel Turizm İstatistikleri

Konya ve Karaman illeri tesislerine geliş sayıları yıllar itibariyle incelendiğinde bölgeye gelen kişi sayısında artış yaşandığı görülmektedir. Covid-19 etkisiyle 2020 yılında geliş sayıları her iki il için de önemli ölçüde azalmış ve sonrasında tekrar artış göstermeye başlamıştır.

Şekil 84 Konya ve Karaman'da Bulunan Tesislerde Geceleme Sayısı (Yerli + Yabancı)

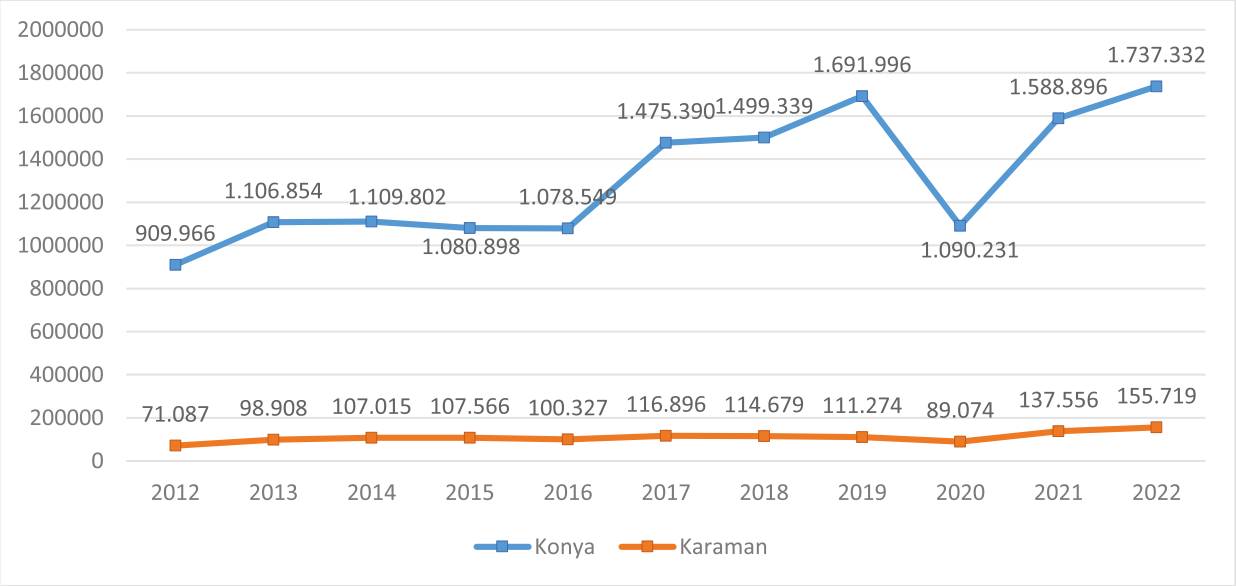

Kaynak: TÜİK Bölgesel Turizm İstatistikleri

Senelere göre Konya ve Karaman illeri tesislerinde geceleme sayıları incelendiğinde bölgede geceleme sayısında artış yaşandığı görülmektedir. Covid-19 etkisiyle 2020 yılında geliş sayıları her iki il için de önemli ölçüde azalmış ve sonrasında tekrar artış göstermeye başlamıştır.

Şekil 85 Konya Karaman Bölgesi ve Türkiye Gelen Ziyaretçilerin Ortalama Kalış Süresi

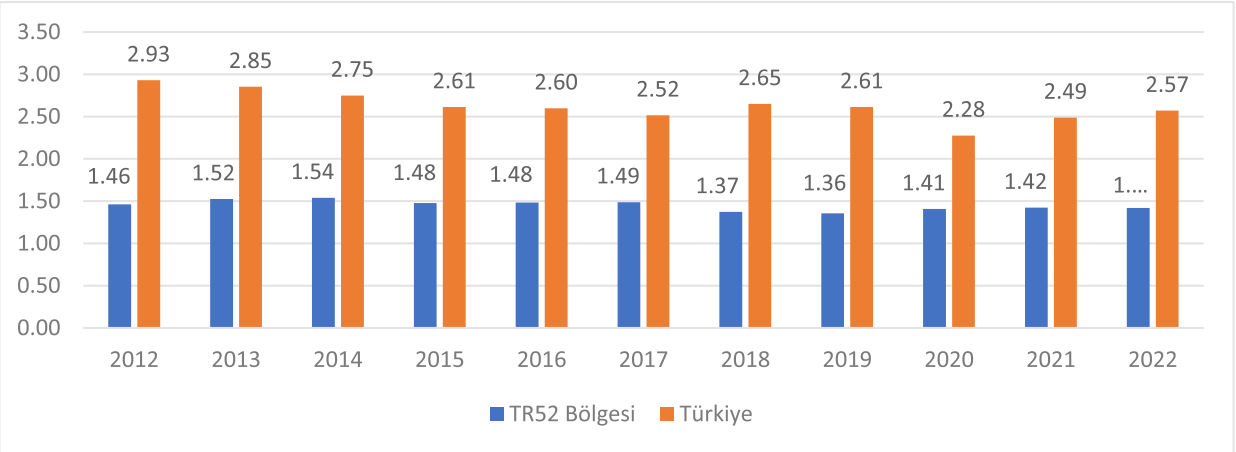

Kaynak: TÜİK Bölgesel Turizm İstatistikleri

Ortalama kalış süresinde Türkiye genelinde yıllara göre azalma gerçekleşirken, Konya ve Karaman Bölgesi'nde önemli bir değişim gözlemlenmemiştir. Ancak Konya Karaman Bölgesi, Türkiye ortalamasına göre oldukça düşük geceleme sürelerine sahiptir. Buradan hareketle gelen ziyaretçilerin bölgede uzun süre konaklamadıkları ve bölgeyi bir geçiş güzergâhı olarak değerlendirdikleri görülmektedir.

8.3 BÖLGEYE ZİYARETLER

Konya, kültür ve inanç turizmi açısından ülke içinde önemli bir yere sahiptir. Dolayısıyla turistlerin büyük bir kısmı da bu sebeple gelmektedir.

Tablo 36 Ülkelere Göre Konya ve Karaman'a Gelen Turist Sayıları

KONYA		KARAMAN	
ÜLKE	**GELEN**	**ÜLKE**	**GELEN**
İran	6887	Hollanda	461
Almanya	6608	Çek Cumhuriyeti (Çekya)	283
Amerika Birleşik Devletleri	5136	Irak	224
Rusya Fed.	4242	Fransa	213
Özbekistan	3269	Rusya Fed.	204
Irak	3069	Almanya	177
Fransa	2688	Ukrayna	168
Hollanda	2541	İtalya	149
Pakistan	1983	Çin Halk Cumhuriyeti	144
İspanya	1935	Hindistan	129

Kaynak: Kültür ve Turizm Bakanlığı, 2021

Karaman'a en fazla turist Hollanda'dan gelmekte olup Hollanda'da yaşayan Karamanlı gurbetçi sayısının fazla olmasından kaynaklandığı değerlendirilmektedir. Konya'ya ise İran en fazla sayıda turistin geldiği ülke olup İranlılar Mevlana Müzesi ziyareti amacıyla gelmektedir.

Şekil 86 Türkiye Geneli En Fazla Ziyaret Edilen Müze ve Ören Yeri Sayıları, 2022

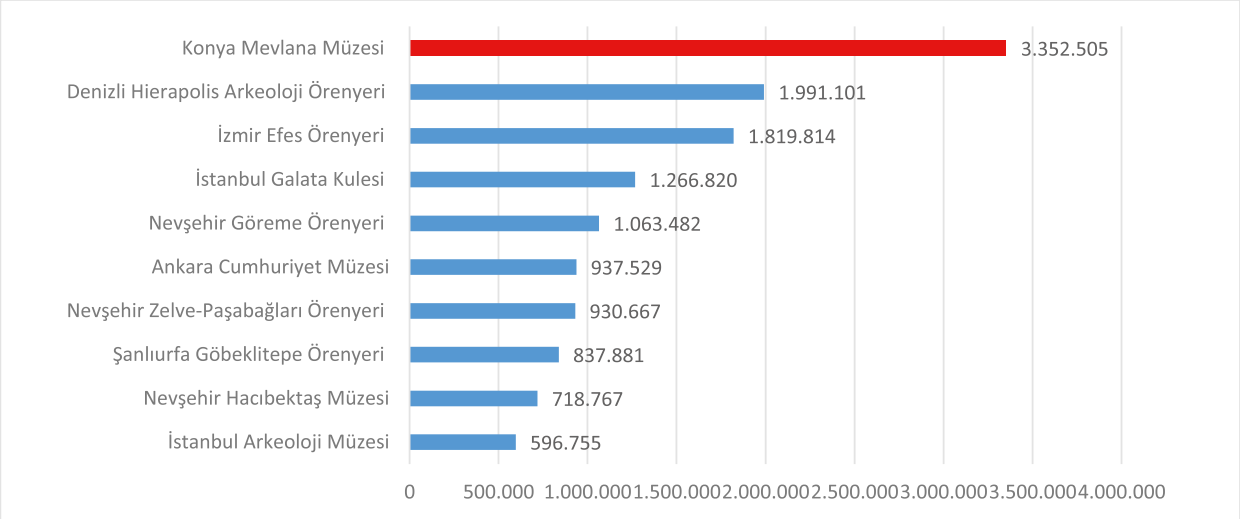

Kaynak: Kaynak: Kültür ve Turizm Bakanlığı Döner Sermaye İşletmesi Merkez Müdürlüğü (DÖSİMM)

2022 yılı verilerine göre Mevlana Müzesi Türkiye genelinde 3.352.505 ziyaretçi sayısı ile en fazla ziyaret edilen müze olmuştur. İkinci sırada 1.991.101 kişiyle Denizli Hierapolis Arkeoloji Ören Yeri olarak da adlandırılan Pamukkale, üçüncü ise 1.819.814 ziyaretçiyle İzmir Efes Ören Yeri olmuştur.

Şekil 87 Kültür ve Turizm Bakanlığı'na Bağlı Müze Ziyaretçi Sayısı

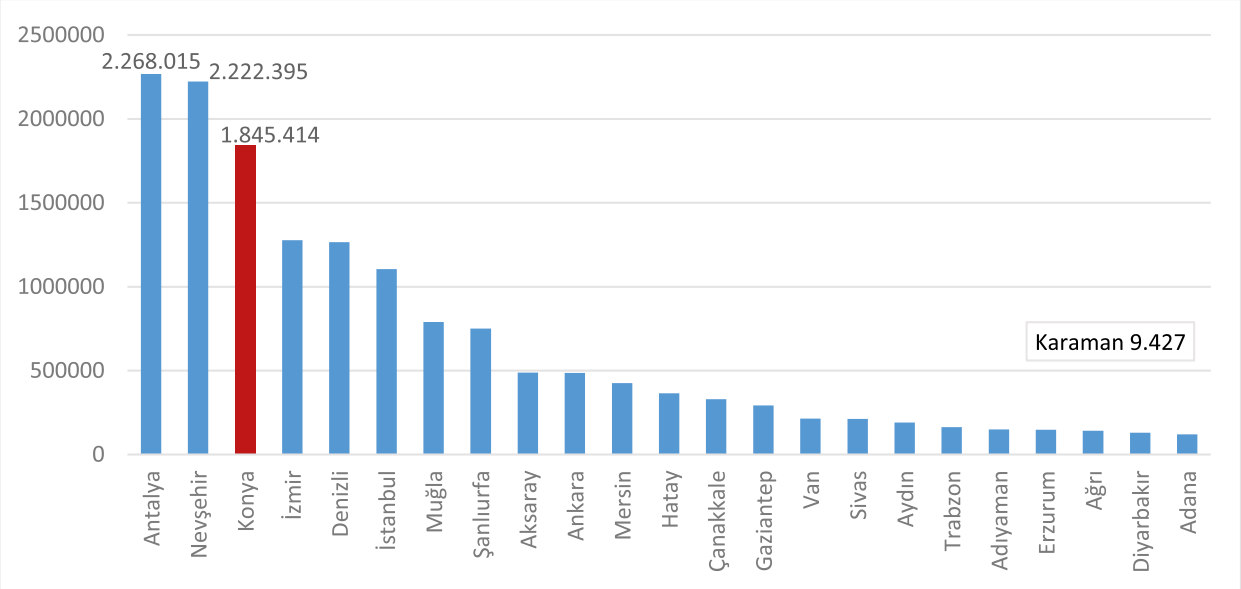

Kaynak: TÜİK, 2021

İl bazındaki toplam müze ziyaretlerine bakıldığında Konya, Antalya ve Nevşehir'in ardından 3. sırada yer almaktadır. Karaman ilinde ise müze ziyaretçi sayıları oldukça düşük olup 53. sırada yer almaktadır.

Tablo 37 Konya Müze ve Ören Yerleri Ziyaretçi Sayıları

	2016	2017	2018	2019
Konya Arkeoloji Müzesi	8.774	7.837	14.299	25.669
Konya Atatürk Evi Müzesi	16.039	13.573	13.369	21.268
Konya Karatay (Çini Eserler) Müzesi	39.266	44.407	32.825	28.004
Konya Etnografya Müzesi	6.072	5.626	7.773	10.381
Konya Mevlana Müzesi	2.429.000	2.480.433	2.817.386	3.464.155
Konya İnce Minare Med. Taş ve Ah. Es. Müzesi	35.586	34.158	29.583	32.371
Konya Akşehir Batı Cephesi Karargâhı Müzesi	8.909	7.086	13.754	21.470
Konya Akşehir N. Hoca Ark. Ve Etn. Müzesi	15.632	9.325	14.902	21.304
Konya Çatalhöyük Ören Yeri	13.127	4.595	4.725	30.964
Konya Ereğli Müzesi	6.630	6.231	6.582	10.522
Konya Toplam	2.579.035	2.613.271	2.955.198	3.666.108
Türkiye Toplam	17.409.048	20.508.499	28.297.881	35.048.417
Konya/Türkiye Oranı (%)	14,8	12,7	10,8	10,4

Kaynak: Konya Eko Turizm Değerleri Dijitalleşmesi ve Tanıtım Projesi Raporu

Konya ilinin müze ve ören yeri ziyaretlerinde yıllar itibariyle artış yaşandığı gözlemlenmektedir. Özellikle Çatalhöyük'ün ziyaretçi sayısındaki artış oranı dikkat çekmektedir. Bölgedeki tanıtım ve reklam olanaklarının arttırılmasının bu artışta etkili olduğu değerlendirilmiştir. Her ne kadar Konya ziyaretlerinde artış olsa da Konya'nın Türkiye'deki payının azaldığı görülmektedir.

8.4 BÖLGENİN ALTERNATİF TURİZM POTANSİYELİ

Konya Karaman Bölgesi ülkemizde kültür ve inanç turizmi başta olmak üzere çeşitli alternatif turizm potansiyellerine sahiptir.

- Kültür ve inanç turizmi,
- Eko turizm,
- Sağlık turizmi,
- Kongre, toplantı, fuar ve spor turizmi önemli birer potansiyeldir.

Birçok medeniyete ev sahipliği yapmış olan Konya ve Karaman, sahip olduğu geniş coğrafya ve çeşitlenen yer şekilleri nedeniyle doğa yürüyüşü (trekking), dağcılık, yamaç paraşütü, kış turizmi, mağara turizmi vb. gibi eko turizm olanaklarına sahiptir. Karaman'da da eski medeniyetlerin önemli mirasları ve bununla bağlantılı olarak çok sayıda höyük bulunmaktadır. Bunlardan biri olan Derbe höyüğü, İncil'de kutsal kabul edilen ve Hıristiyan inancı açısından hac güzergahı olarak nitelendirilen önemli bir yer olup Havari Pavlus bu şehri hem birkaç kez ziyaret etmiş, hem de bir süre bu şehirde yaşamıştır. Ayrıca bölgede, Ilgın ve Karatay ilçeleri başta olmak üzere, termal sağlık turizmi potansiyeli bulunmaktadır. Ancak bu potansiyellerin yeterince değerlendirilemediği görülmektedir. Bölgenin merkezi bir konumda olması ve erişilebilirliğinin görece yüksek olması sebebiyle kongre, toplantı, fuar ve spor turizmi açısından da potansiyel taşımaktadır.

Konya Karaman Bölgesi'nin düzlük ve dağlık alanlara sahip olması, bitki örtüsü çeşitliliğinin olması, çeşitli akarsu ve göllere sahip olması, Torosların varlığı gibi nedenlerden dolayı eko turizm açısından çeşitli potansiyelleri barındırmaktadır. Özellikle Dünyada ve Türkiye'de son yıllarda pandeminin de etkisiyle eko turizm rağbet görmesine rağmen Konya Karaman Bölgesi'ndeki eko turizm olanakları ve çeşitliliği değerlendirilememektedir.

Tablo 38 Konya Karaman Bölgesi Eko Turizm Olanakları

Konya Karaman Bölgesi Eko Turizm Olanakları	
Yayla Turizmi	Dağcılık Turizmi
Av Turizmi	Kamp-Karavan Turizmi
Mağara Turizmi	Hava Sporları
Doğa Yürüyüşü(Trekking)	Akarsu-Rafting Turizmi
Bitki İnceleme(Botanik) Turizmi	Sportif Olta Balıkçılığı
Kuş Gözlemleme Turizmi	Göl Turizmi
Foto Safari	Çiftlik Turizmi
Jeep Safari ve Off-Road	

Konya Karaman Bölgesi coğrafi konum olarak Antalya iline yakın olup Antalya'ya gelen turistler için önemli alternatif turizm fırsatlarına sahiptir. Ancak farklı turizm destinasyonlarına ulaşmak için özellikle Konya ili bir geçiş güzergâhı olarak değerlendirilip uzun süreli konaklamalar için tercih edilmemektedir. Bu da turizmden elde edilecek katma değerden bölgenin yeterince faydalanamadığı anlamına gelmektedir.

Harita 46 İller Düzeyinde Sit Alanları Sayıları

Kaynak: Kültür Varlıkları ve Müzeler Genel Müdürlüğü verileri kullanılarak hazırlanmıştır.

Kültür ve eko turizm bakımından önemli göstergelerden biri de illerin arkeolojik, kentsel, tarihi gibi çeşitli özelliklerdeki sit alanı mevcudiyetidir. Sit alanları; tarih boyunca hüküm sürmüş çeşitli medeniyetlerin yaşadıkları devirlerin sosyal, ekonomik, mimari ve benzeri özelliklerini yansıtan kent ve kent kalıntıları, kültür varlıklarının yoğun olarak bulunduğu sosyal yaşama konu olmuş veya önemli tarihi hadiselerin cereyan ettiği yerler veya tespiti yapılmış tabiat özellikleri nedeni ile korunması gerekli alanlar olarak tanımlanmaktadır. İllerin sit alanları sayılarına bakıldığında; 1066 sit alanı ile Antalya ilk sırada yer alırken Konya 1064 sit alanı ile 2. sırada yer almaktadır. Karaman'da ise 167 adet sit alanı bulunmaktadır.

Tablo 39 Konya Karaman Türlerine Göre Sit Alanları Sayısı

KONYA			KARAMAN	
SİT ALANLARI	**SAYISI**		**SİT ALANLARI**	**SAYISI**
Arkeolojik Sit Alanı	1001		Arkeolojik Sit Alanı	157
Kentsel Sit Alanı	9		Kentsel Sit Alanı	4
Tarihi Sit Alanı	40		Tarihi Sit Alanı	3
Kentsel Arkeolojik Sit Alanı	1		Kentsel Arkeolojik Sit Alanı	2
Karma Sit Alanları			Karma Sit Alanları	
Arkeolojik ve Kentsel Sit Alanı	6		Tarihi ve Kentsel Sit Alanı	1
Arkeolojik-Tarihi-Kentsel sit alanı	1			
Tarihi ve Kentsel Sit Alanı	5			
Arkeolojik ve Tarihi Sit Alanı	1			
TOPLAM	1.064		TOPLAM	167

Kaynak: Kültür ve Turizm Bakanlığı, 2021

Harita 47 Konya Karaman Bölgesi Turizm Potansiyelleri

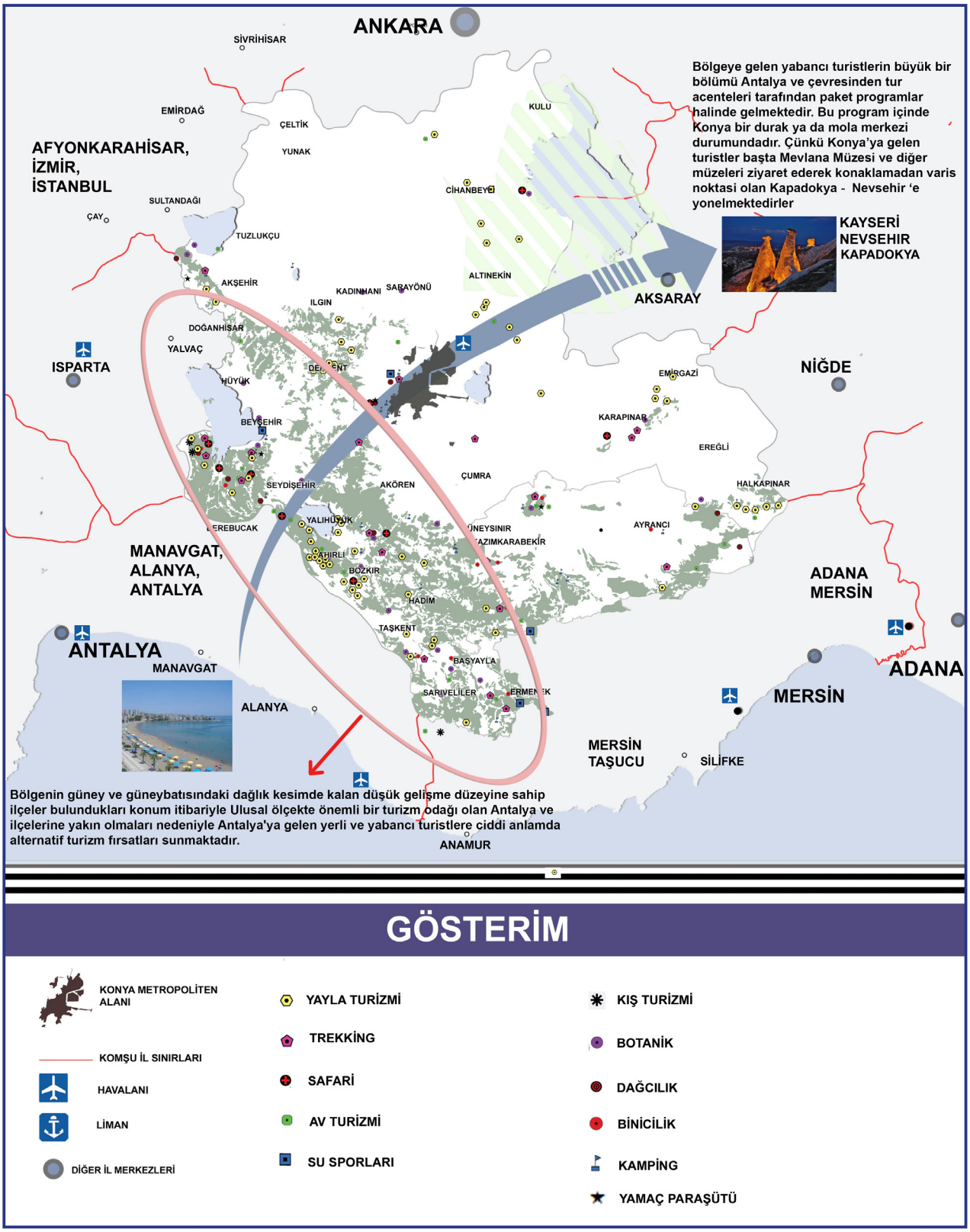

SOSYAL EĞİLİMLER

9. TEMEL DEMOGRAFİK EĞİLİMLER

Bölge nüfusu artış eğilimindedir. Türkiye nüfusunun yaklaşık olarak %3'ü bölgede yaşamaktadır. Konya, nüfus büyüklüğü bakımından, sırasıyla; İstanbul, Ankara, İzmir, Bursa ve Antalya illerinden sonra 6. sırada yer almaktadır. 2014 yılından bu yana ülke nüfusu %9,8, bölge nüfusu ise yaklaşık olarak %8,9 oranında artış göstermiştir. Aynı dönemde Konya ilinin nüfusu yaklaşık olarak %8,9, Karaman ilinin ise %8,5 oranında artmıştır.

Harita 48 İl Nüfusları

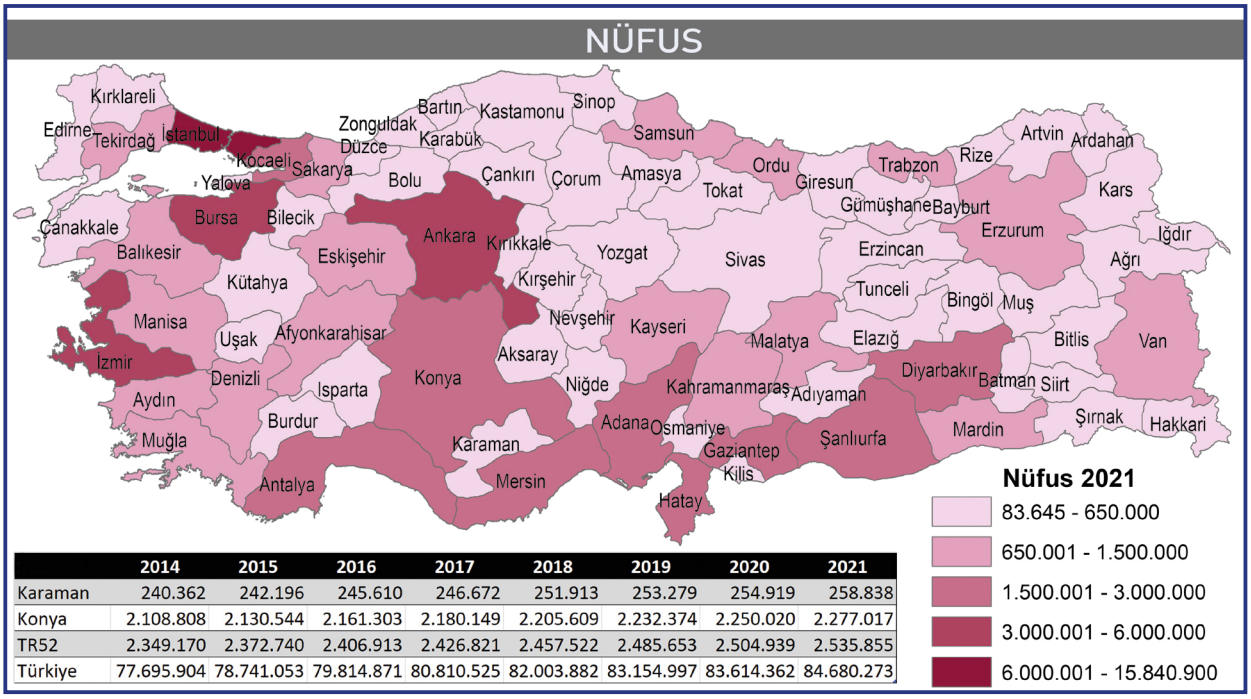

	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Karaman	240.362	242.196	245.610	246.672	251.913	253.279	254.919	258.838
Konya	2.108.808	2.130.544	2.161.303	2.180.149	2.205.609	2.232.374	2.250.020	2.277.017
TR52	2.349.170	2.372.740	2.406.913	2.426.821	2.457.522	2.485.653	2.504.939	2.535.855
Türkiye	77.695.904	78.741.053	79.814.871	80.810.525	82.003.882	83.154.997	83.614.362	84.680.273

Kaynak: TÜİK, ADNKS Sonuçları, 2022 verileri kullanılarak hazırlanmıştır.

2022 yılı verilerine göre ülkemizin yıllık nüfus artış hızı ‰7,05 iken Karaman ‰7,7 ve Konya ‰8,45 yıllık nüfus artış hızına sahiptir.

Şekil 88 Nüfus Artış Hızı (‰)

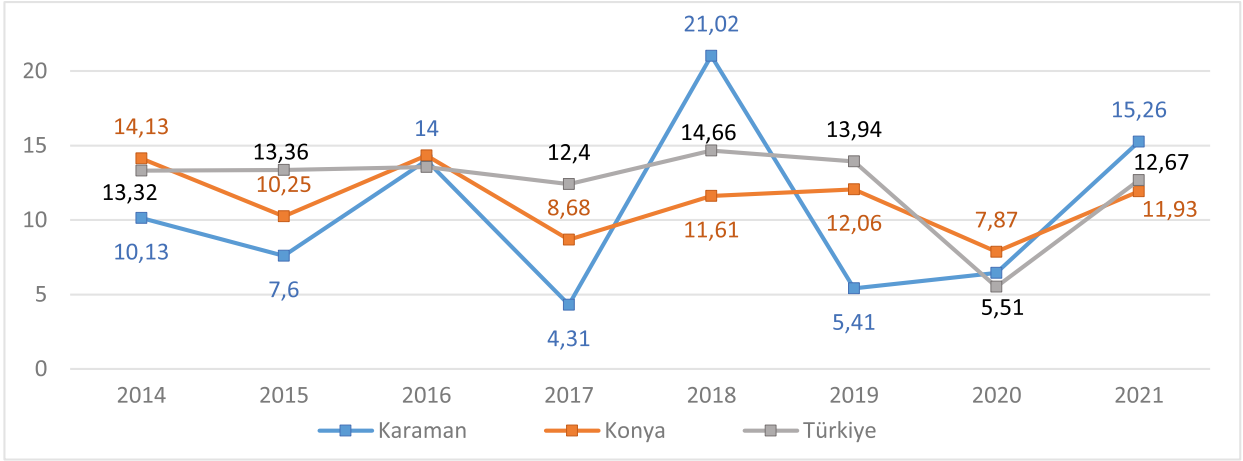

Kaynak: TÜİK, ADNKS Sonuçları, 2022

Yıllar itibariyle incelendiğinde Konya'da yavaşlayarak artan bir nüfus artış oranı gözlenirken Karaman'da inişli çıkışlı istikrarsız bir durum gözlenmekte olup çok hızlı nüfus artışları gerçekleşmiştir. Ülkemizin nüfus artış oranında son iki yıllık süreç dışında istikrarlı bir yapı gözlenirken 2020 yılında hem bölgede hem de ülkemizde nüfus artış oranında ciddi bir düşüş görülmekte olup bunun pandemi kaynaklı bir düşüş olduğu düşünülmektedir.

Harita 49 İlçe Nüfusları

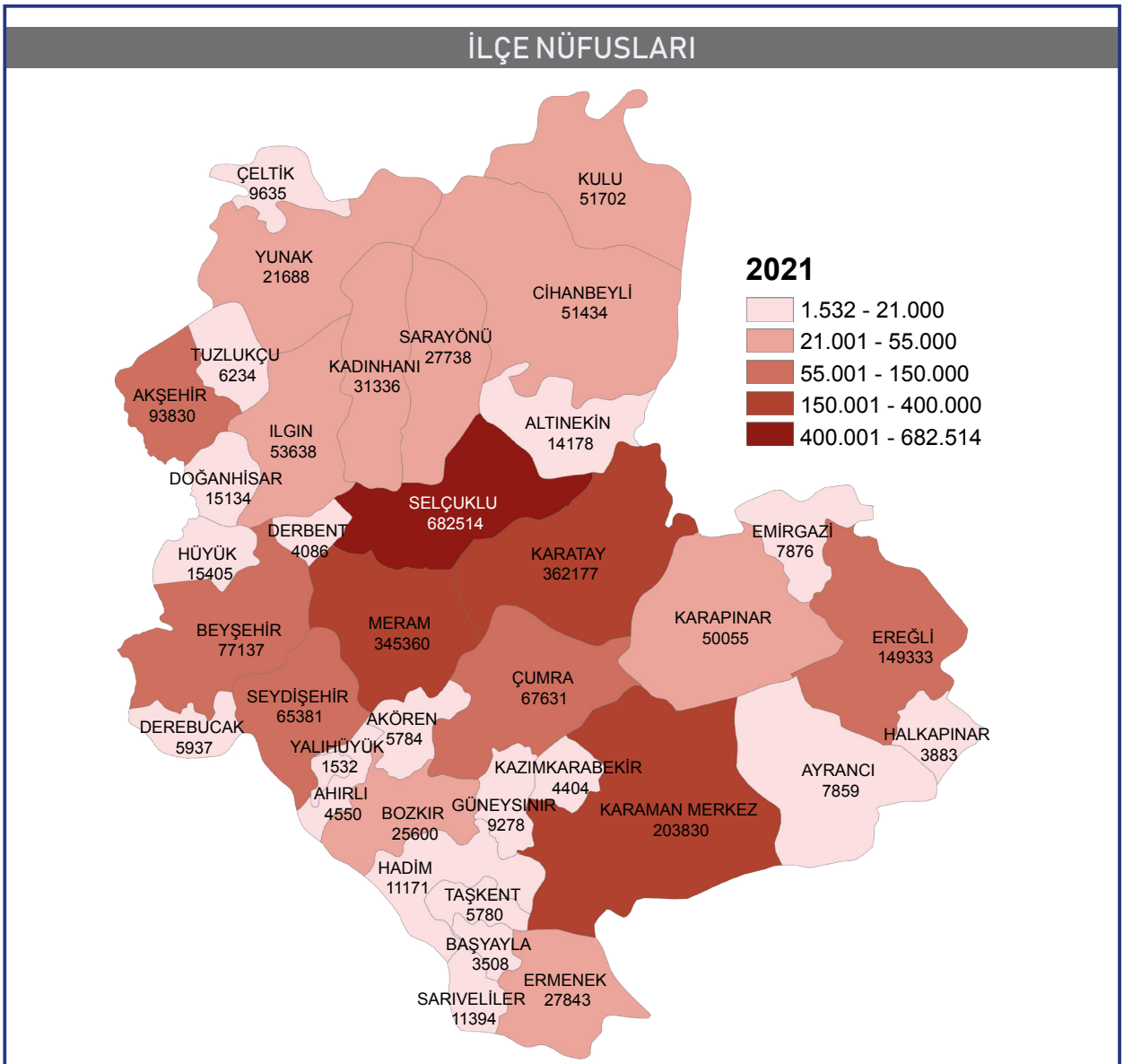

İLÇE ADI	ŞEHİRLEŞME ORANI (2019)	İLÇE ADI	ŞEHİRLEŞME ORANI (2019)
Selçuklu	96,2	Beyşehir	60,3
Karatay	87,5	Ilgın	60,1
Meram	84,7	Çumra	55,7
Ereğli	78,8	Kulu	44
Akşehir	77,6	Karapınar	41,6
Seydişehir	68,8	Diğer İlçeler	0

Kaynak: TÜİK, ADNKS Sonuçları, 2022 ve Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı 2019 yılı verileri kullanılarak hazırlanmıştır.

İlçeler bazında nüfus dağılımına bakıldığında; Konya merkez ilçeleri ve Karaman Merkez doğal olarak en yüksek nüfusa sahip yerleşimlerdir. Diğer ilçelerdeki nüfus dağılımı ilçelerin kentleşme oranları ile paralellik göstermektedir. Kentleşme oranı yüksek, görece gelişmiş ilçelerde nüfusun daha fazla olduğu görülmektedir. Dolayısıyla görece düşük gelişme düzeyine sahip ve şehirleşme oranı düşük olan ya da şehirleşmemiş ilçelerdeki nüfus daha düşüktür.

Şekil 89 TR-TR52 Bölgesi Yaş Piramidi (2022)

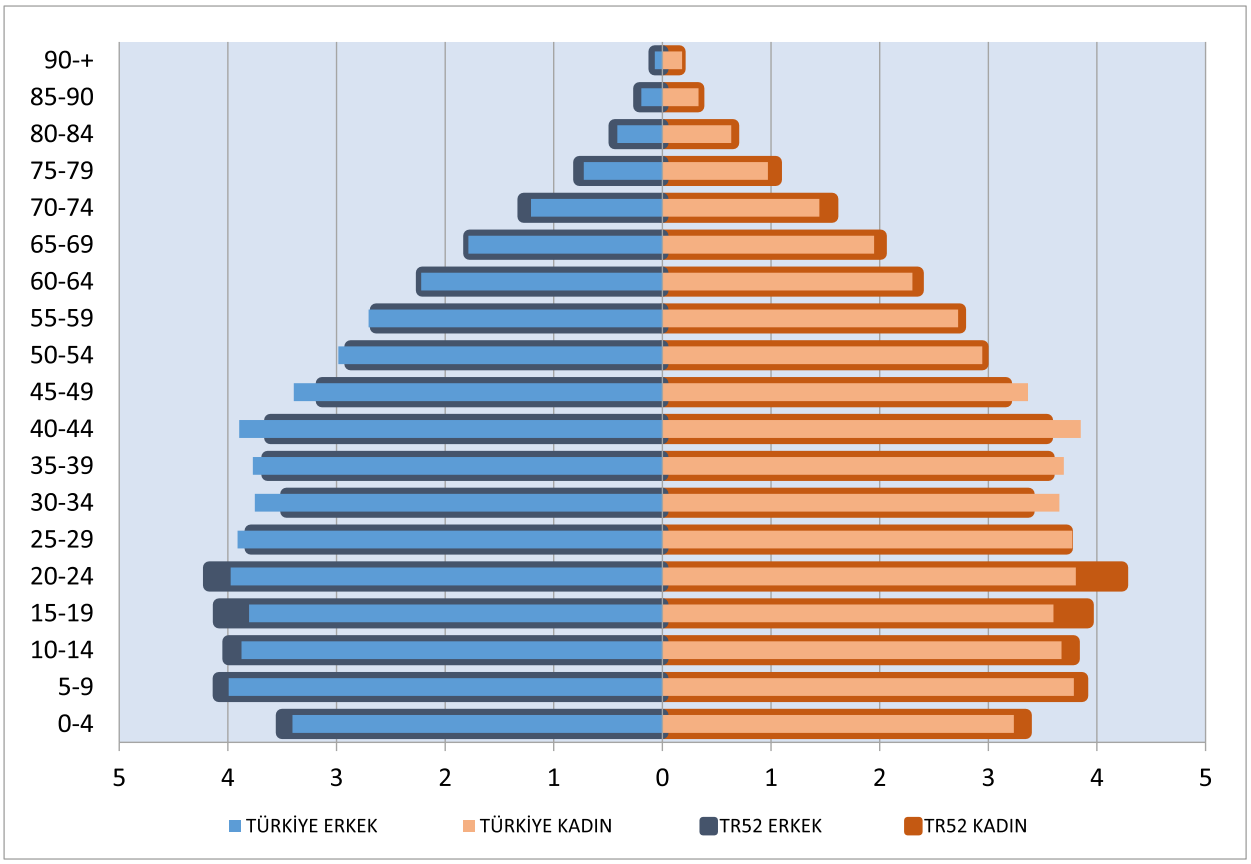

Kaynak: TÜİK, ADNKS Sonuçları, 2022

Bölgenin ve ülkenin yaş piramidi incelendiğinde; hem ülke hem de bölge verileri gelişmekte olan bir yapı sergilemektedir. Doğum oranlarında düşüş görülmektedir. 65 yaş üstü nüfus oranı yani yaşlı nüfus artmıştır. Bölgenin 65 yaş üstü nüfus oranı 2014 yılında %13,62 iken 2022 yılında bu oran %10,29'a düşmüştür. 90 yaş ve üstü gruba baktığımızda ise 2014-2022 yılları arasında oranda artış olmuş yani yaşam süresi uzamıştır. 2022 yılı Türkiye nüfusunun %21,97'sini, TR52 Bölgesinde %22,57'sini çocuk nüfus oluşturmuştur. Genç yaş grubu olan 10-24 yaş aralığında bölge ülke oranının üzerindedir. Bölgenin 25-34 yaş grubunda azalan nüfus gözlenmekte olup bu yaş grubunda göç oranlarının daha yüksek olduğu görülmektedir.

Şekil 90 Toplam Doğurganlık Hızı (Çocuk Sayısı)

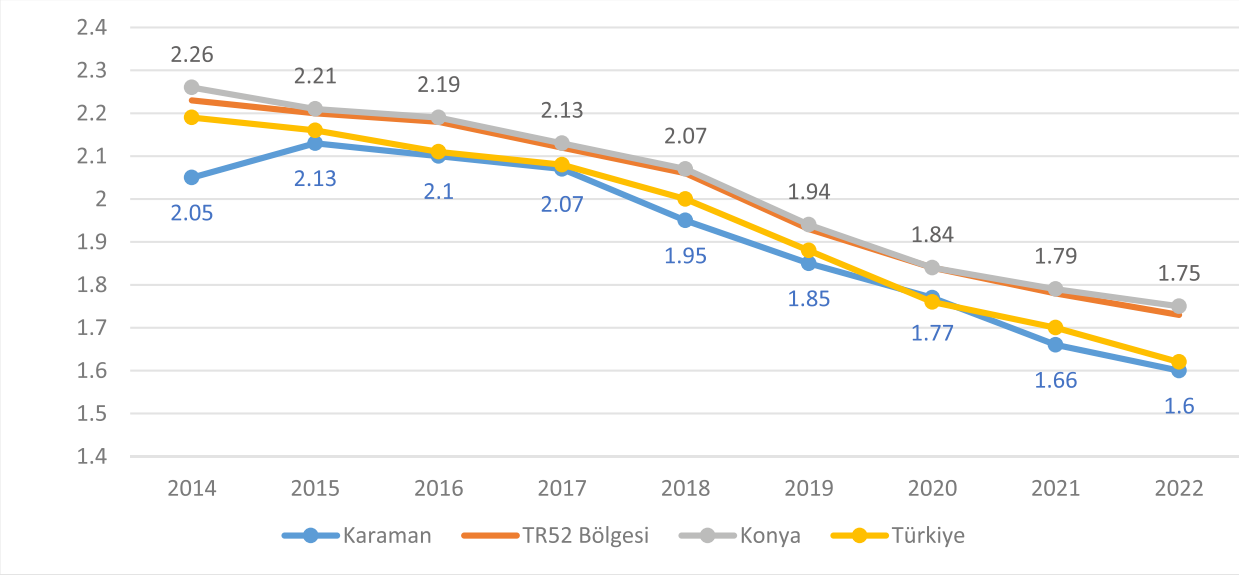

Kaynak: TÜİK Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi, 2022

Bölgede doğum oranları azalmaktadır. Bin kişi başına canlı doğum sayısını ifade eden kaba doğum hızı ve doğurganlık hızı hem ülke hem de bölgede azalma eğilimindedir.

Bölgenin yaşlı bağımlılık oranları artmaktadır.[22] Çalışabilir nüfusun bakmakla yükümlü olduğu çalışamayan çocuk ve yaşlı bağımlılık oranları üzerinden bir sorumluluk söz konusudur. Bölgenin yaşlı bağımlılık oranları 2014 yılından bu yana ülke oranının üzerinde seyretmektedir. Bununla birlikte yaşlı bağımlılık oranının giderek artması yaşlı nüfusun da giderek arttığına işaret etmekte olup bölgenin 65 yaş üstü nüfus oranı 2014 yılında %8,42 iken 2022 yılında bu oran %10,29'a yükselmiştir.

Giderek yaşlanacağı öngörülen bölgede sosyal politika planlamalarında özellikle sağlık ve sosyal hizmet alt yapı çalışmalarında mevcut riskin dikkate alınması gereklidir.

Şekil 91 TR, TR52 Bölgesi, Konya ve Karaman Yaşlı Bağımlılık Oranları (%)

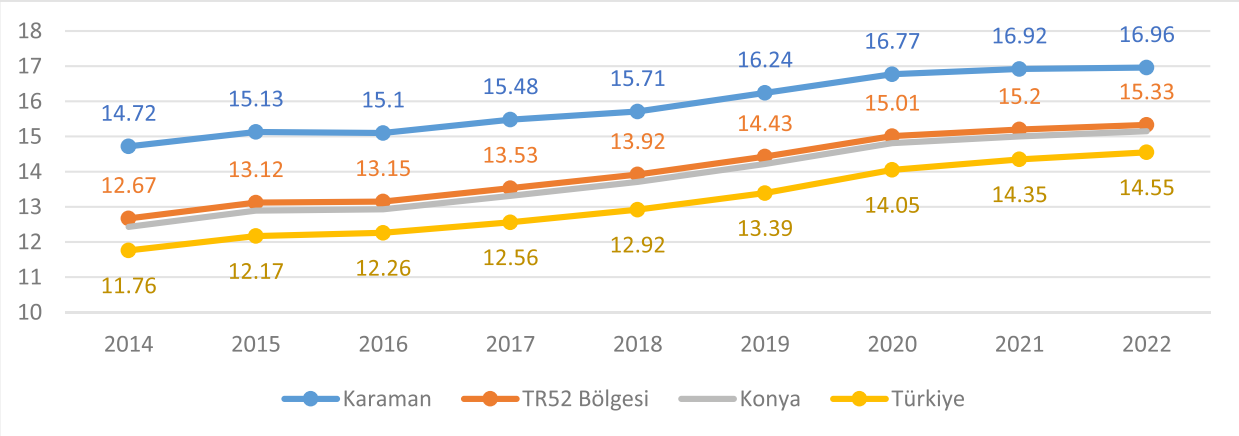

Kaynak: TÜİK, ADNKS Sonuçları, 2022

22 Yaş Bağımlılık Oranı: Bir ülkede çalışan (15-64) her 100 kişinin, bakmakla yükümlü olduğu çalışmayan (0-14 ile 65+) kişi sayısıdır. Bu oran çocuklar için ve yaşlılar için ayrı ayrı hesaplanarak ülkelerin gelişmişlik seviyeleri ortaya çıkarılır. Bir ülkede çalışan nüfus ne kadar fazla ise o ülke için o kadar gelişmiştir denilebilir.

Karaman'ın yaşlı bağımlılık oranı Konya'ya göre yüksek olup bu durum daha hızlı yaşlanacağının bir göstergesidir. Nitekim çocuk bağımlılık oranının düşük olması da bu durumu doğrulamaktadır.

Konya Karaman Bölgesi'nde çocuk bağımlılık oranları azalma eğilimindedir. Çocuk bağımlılık oranlarında Konya, Bölge ortalamasını yukarıya çekerken; Karaman ise hem ülke hem de Bölge ortalamasının altında kalmaktadır.

Şekil 92 TR, TR52 Bölgesi, Konya ve Karaman Çocuk Bağımlılık Oranları (%)

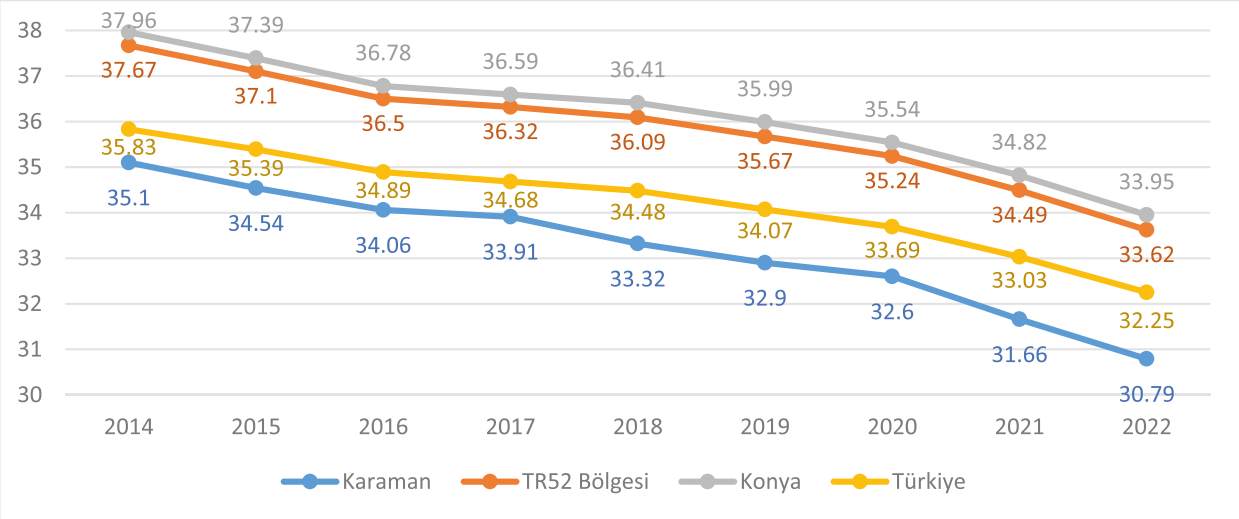

Kaynak: TÜİK, ADNKS Sonuçları, 2022

Bölge yaş bağımlılık oranı ülkeden yüksektir. Toplam yaş bağımlılık oranlarına bakıldığında, 2014 yılından bu yana ülke toplam yaş bağımlılık oranı daha durağan bir yapıdadır. Bölgede ise 2014 yılına göre toplam bağımlılık oranında az da olsa bir gerileme yaşanmış olup bu gerileme doğum oranlarındaki azalmadan kaynaklanmaktadır.

Şekil 93 TR, TR52 Bölgesi, Konya ve Karaman Toplam Yaş Bağımlılık Oranları (%)

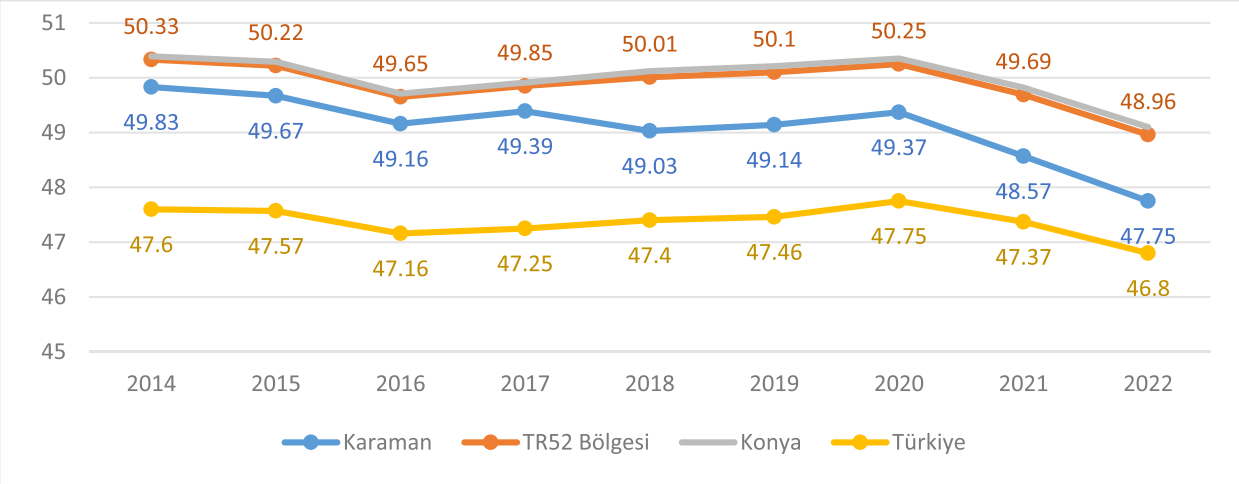

Kaynak: TÜİK, ADNKS Sonuçları, 2022

Bazı İlçelerde yaşlı bağımlılık oranları oldukça yüksektir. Bölgede ilçeler düzeyinde yaş bağımlılık oranları incelendiğinde bazı ilçelerimizde yaşlı bağımlılık oranlarının çok ciddi rakamlara ulaştığını görüyoruz. Dolayısıyla söz konusu bu ilçelerde çocuk bağımlılık

oranları da düşüktür. Bu da ilçelerde nüfusun giderek yok olabileceği tehdidini açıkça görünür hale getirmektedir. Söz konusu ilçeler; Yalıhüyük, Doğanhisar, Derebucak, Hüyük, Taşkent, Ahırlı ve Derbent şeklinde sıralanmaktadır. Diğer taraftan toplam yaş bağımlılık oranlarına bakıldığında bazı ilçelerde ekonomik gelir üretebilecek nüfusun çok az olması ilçelerin geleceği için ciddi bir tehdit oluşturmaktadır. En yüksek değere sahip Doğanhisar ilçesinde çalışamayan nüfus %75'e ulaşmıştır. Nüfusun sadece dörtte biri çalışabilecek durumdadır. Benzer şekilde Yalıhüyük ilçesinde %71, Hüyük ilçesinde %67 oranlarına ulaşmış çalışamayan nüfus vardır.

Şekil 94 İlçeler Bazında Yaş Bağımlılık Oranları (%)

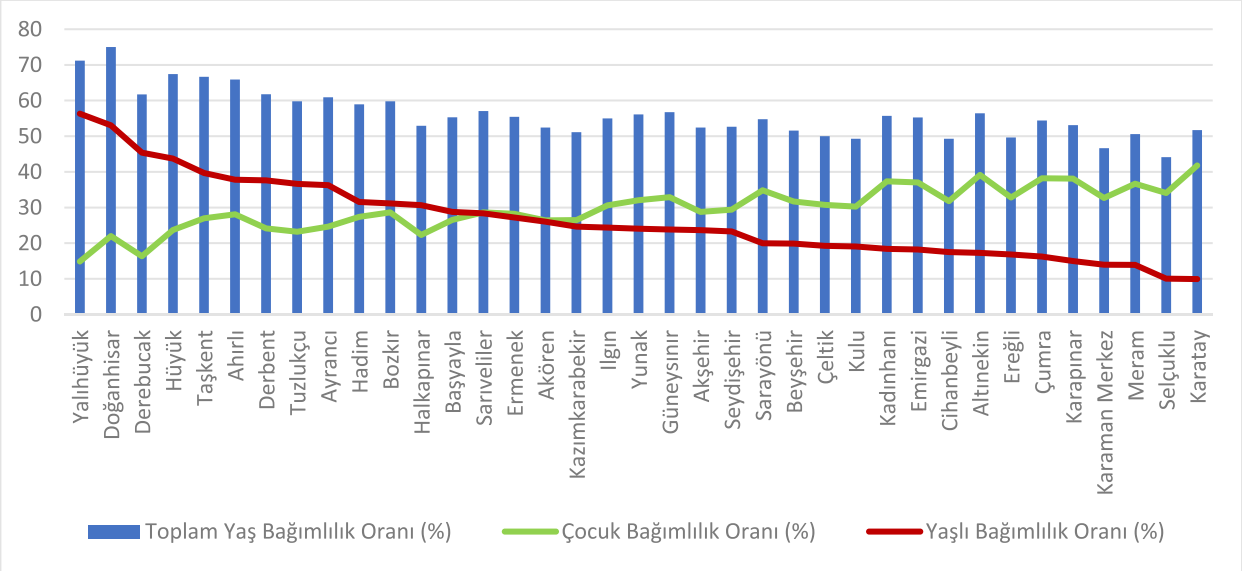

Kaynak: TÜİK ADNKS Sonuçları, 2021

Harita 50 İlçelerin Yaşlanma Eğilimleri

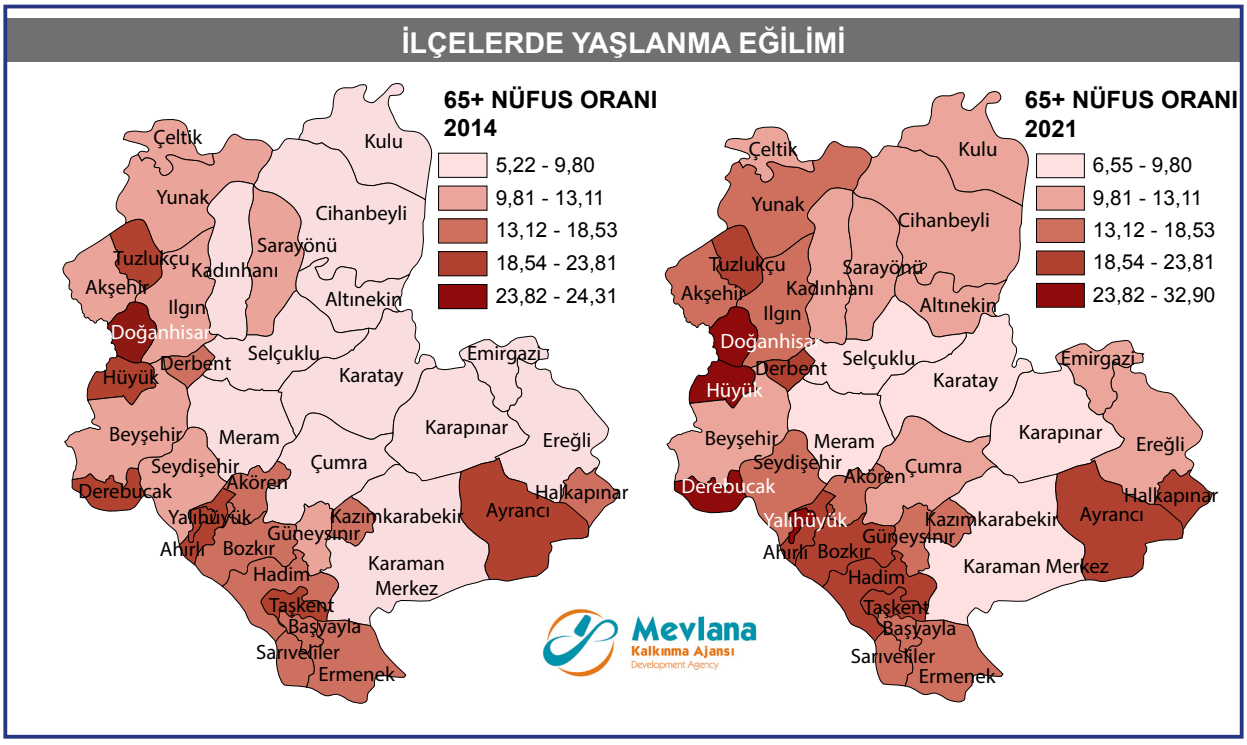

Kaynak: TÜİK, 2021

İlçeler hızla yaşlanıyor. Bölgesel gelişme ana odakları olarak tanımlanan Konya merkez ilçeleri ve Karaman Merkezde 65+ nüfus oranı çok değişmezken görece gelişmişlik düzeyi yüksek olan ilçelerde bile yaşlanma eğilimi görülmektedir. Yalıhüyük, Doğanhisar, Derebucak, Hüyük, Taşkent, Derbent, Tuzlukçu, Ahırlı, Ayrancı ve Halkapınar gibi gelişmişlik düzeyi düşük ilçelerin yaşlanma eğilimi ciddi boyutlara ulaşmıştır ve gelecek nüfusun garanti altına alınamaması tehlikesiyle karşı karşıyadır. Nitekim ilçelerin nüfus artış hızlarına bakıldığında da yaşlanma eğilimlerini doğrulamaktadır.

Bölgenin yaşlanma eğilimi olan ilçelerinde sosyal hizmet ihtiyaçları, sağlık ve yaşlı bakım hizmetleri gibi ihtiyaçlar artış gösterecektir.

Harita 51 İlçelerin 2014-2021 Yılları Arası Nüfus Artış Oranı (‰)

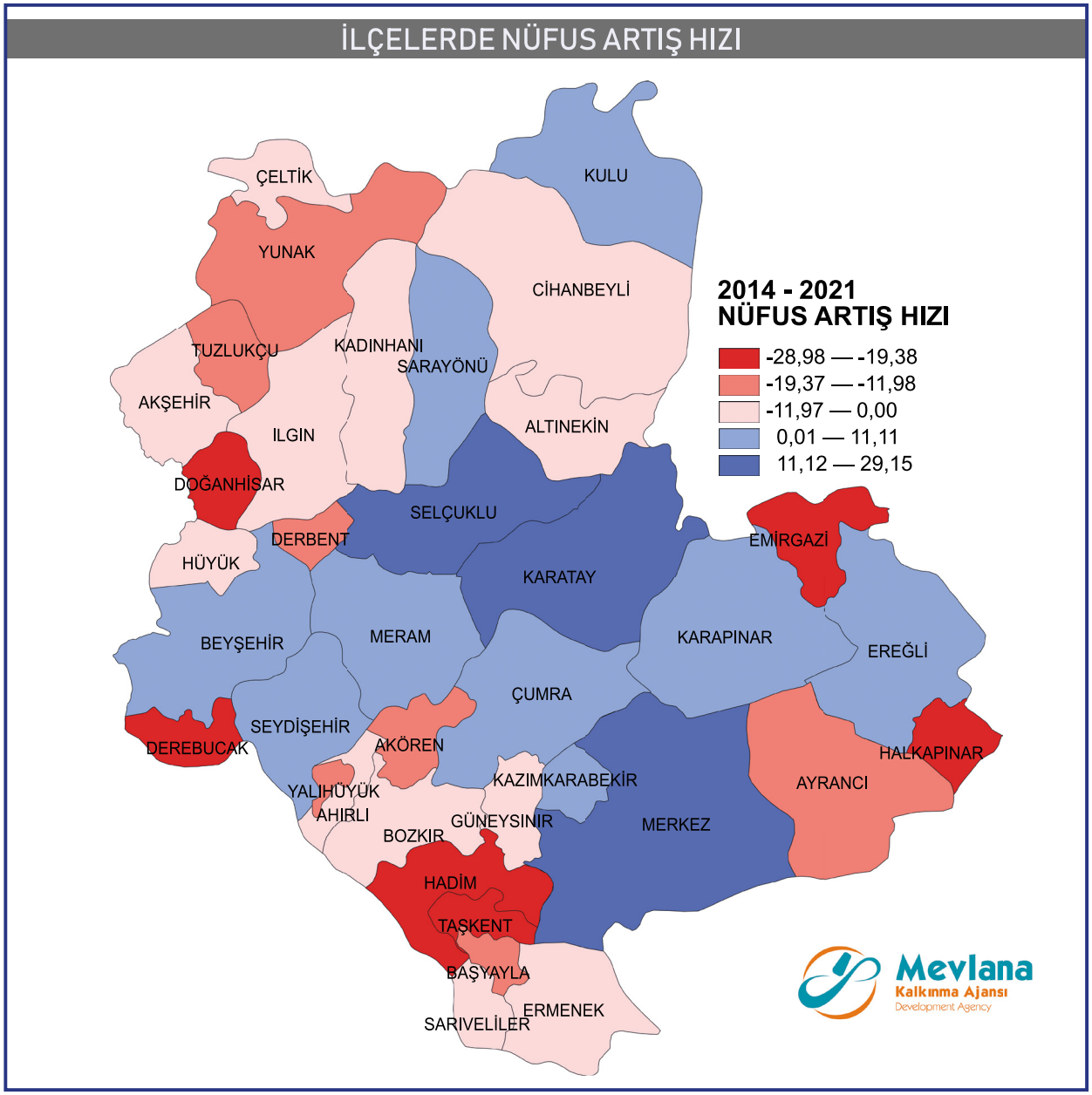

Kaynak: TÜİK, ADNKS, 2014-2021 verileri kullanılarak hesaplanmıştır.

Bölge ilçelerinin nüfusu azalıyor. İlçelerin 2014-2021 yılları arasındaki 7 yıllık sürece ilişkin nüfus artış hızları hesaplandığında; il merkezlerinin, il merkezlerine yakın ilçelerin ve görece gelişmiş ilçelerin nüfus artış hızlarının pozitif yönde olduğu görülmektedir. Farklı olarak Sarayönü ve Kulu ilçelerinde de nüfus artmaktadır. Bölgenin en gelişmiş ilçeleri arasında yer alan Akşehir ilçesinde dahi nüfus artış hızı negatif yönlüdür. Derebucak, Hadim, Doğanhisar, Halkapınar, Emirgazi ve Taşkent gibi görece daha az gelişmiş ve kırsal nitelik sergileyen ilçelerde ciddi boyutlarda nüfus azalmaları yaşanmaktadır.

9.1 BÖLGEDE GÖÇ

Bölgenin net göç hızı pozitif yönde artmış ve son 10 yılın en yüksek rakamına ulaşmıştır. Karaman Konya'ya kıyasla oransal olarak daha fazla göç almıştır. 2013 yılından bu yana bölge ya göç veren bir yapı sergilemekte ya da çok az düzeyde göç almaktadır. Karaman ili 2017-2018 döneminde ciddi bir göç hızını yakalamış ancak bunun dışında göç veren bir yapı sergilemektedir. 2021 yılında ise hem Konya ili hem de Bölge son 7 yıldaki en yüksek net göç oranını yakalamıştır.

Şekil 95 Net Göç Hızı (‰)

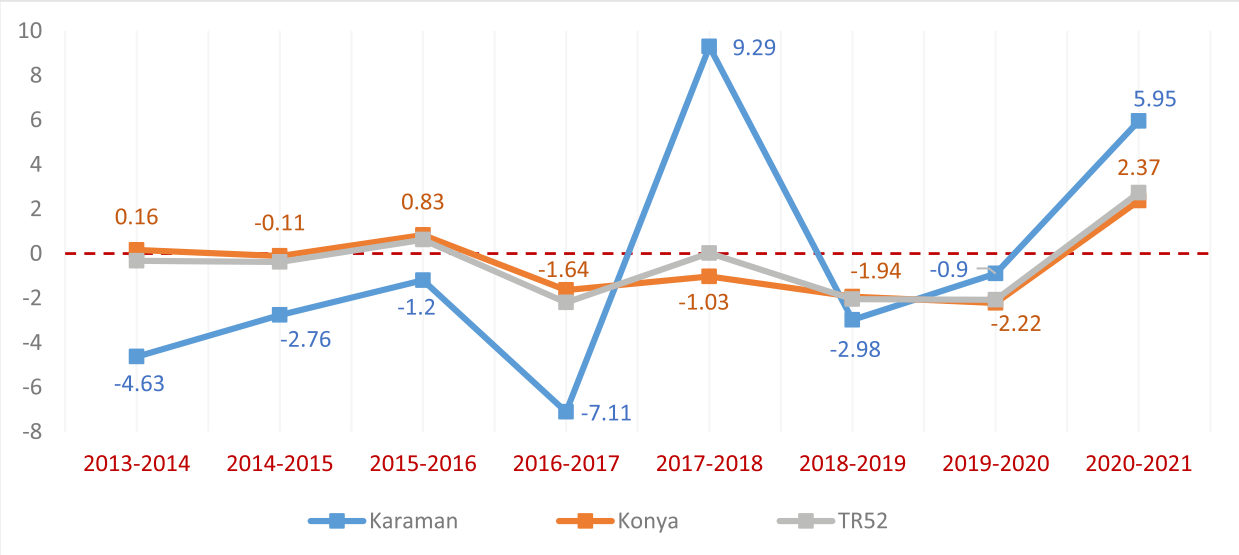

Kaynak: TÜİK, 2021

Hem Karaman'ın hem de Konya'nın aldığı ve verdiği göçün eğitim durumlarına göre incelenmesi sonucunda en çok meslek lisesi ve dengi okullar ile yüksekokul ve fakülte mezunlarının göç hareketliliğinde olduğu görülmektedir.

Konya 2021 yılında sırasıyla Ankara, İstanbul ve Antalya'ya en çok göç verirken; en çok göçü ise sırasıyla Ankara, İstanbul ve Antalya'dan almaktadır. Karaman ise en çok sırasıyla Konya, Mersin ve İstanbul'a göç verirken; en çok göçü ise Konya, Mersin ve Antalya'dan almıştır. Göç konusunda eğitim, iş gücü hareketliliği gibi konular belirleyici olmaktadır. Özellikle Konya'da artan üniversite öğrenci kapasitesi ve ülkede kritik öneme sahip Gıda ve Tarım alanında uzmanlaşmış bir üniversiteye sahip olması Bölgenin cazibesini artırmaktadır. Verilen göç konusunda ise eğitim ve gençlerin istihdam arayışları etkili olmaktadır.

Harita 52 Bölgenin Göç Hareketleri

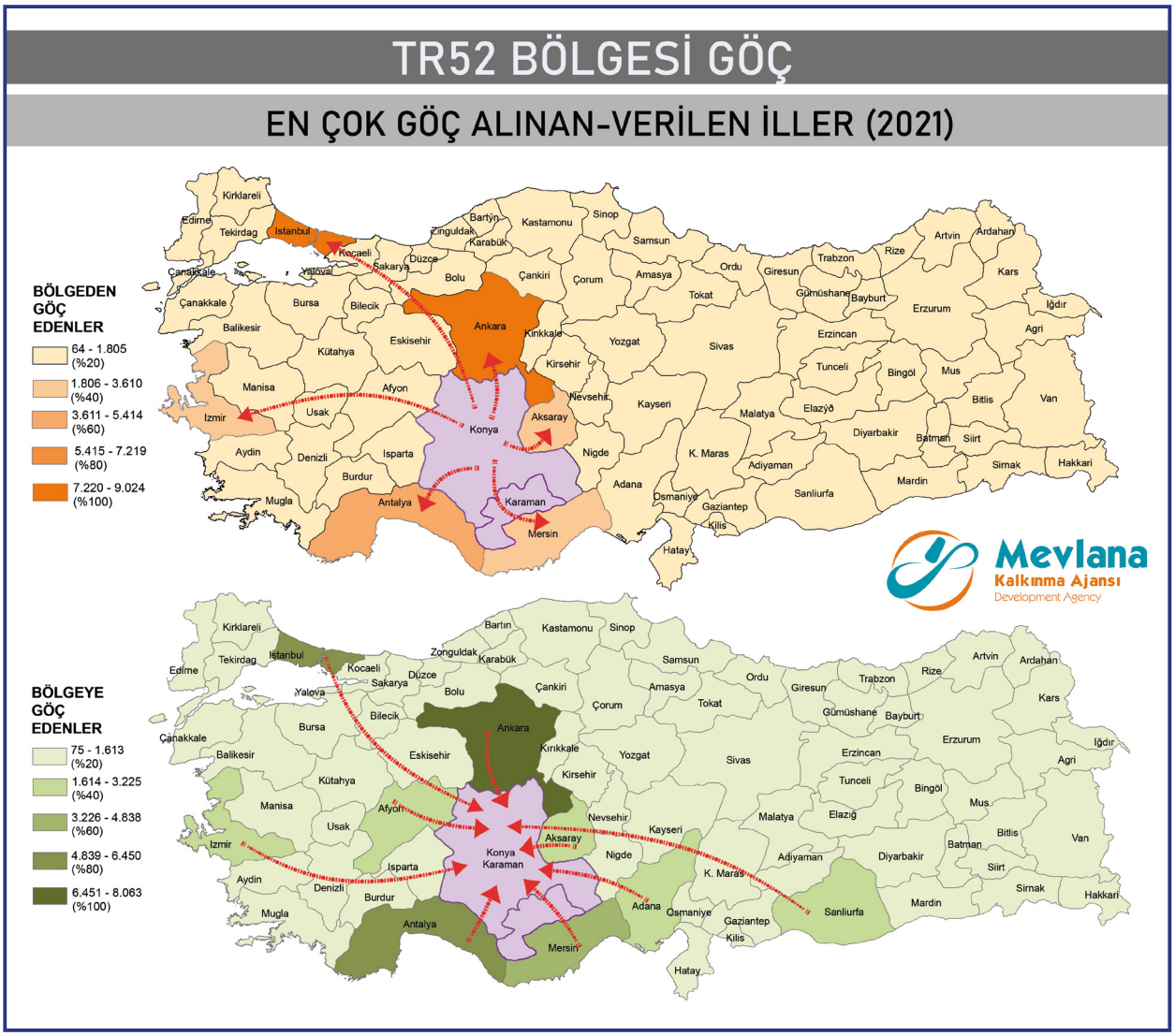

Kaynak: TÜİK, 2021

9.2 GENÇ NÜFUS

Konya Karaman Bölgesi'nde en çok göç 2017 yılında verilmişken; en çok göç 2021 yılında alınmıştır. Bölgedeki göç hareketleri en fazla 20-24 yaş grubunda gerçekleşmektedir. Bu yaş grubunda; hem bölge içine hem de bölge dışına hareketliliğin fazla olduğu görülmekte olup 2021 yılında Konya Karaman Bölgesi son 10 yıldaki en yüksek yıllık göçü almıştır.

Şekil 96 Bölgedeki Göçlerin Yaş Gruplarına Göre Dağılımı

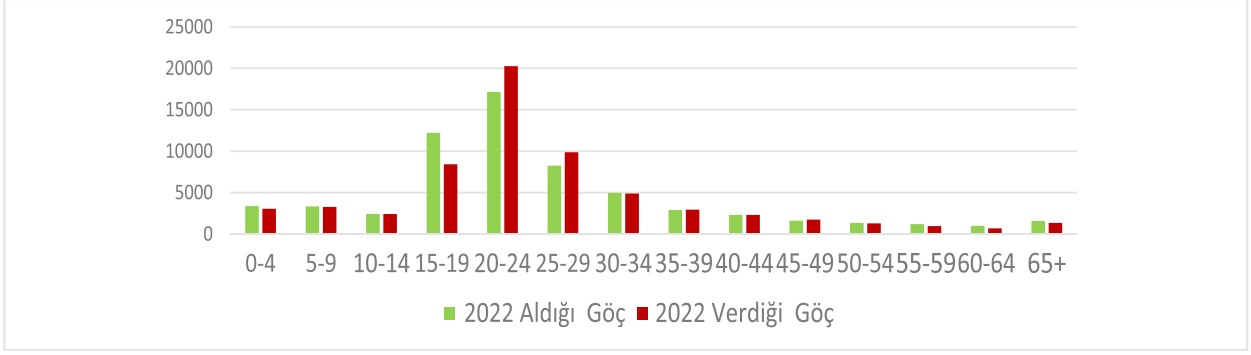

Kaynak: TÜİK, 2022

Konya Karaman Bölgesi'ne yönelik göçün belirleyicileri arasında eğitim önemli bir faktördür. Özellikle üniversite çağına gelmiş genç nüfusun bu yaş grubunda olduğu düşünüldüğünde ve Konya Karaman Bölgesi'nde yer alan üniversitelerin öğrenci kontenjanları da dikkate alındığında; eğitim, bölgeye yönelik göçün açıklayıcı faktörlerinden birisidir. Bir diğer faktör ise iş gücü hareketliliğidir. İş gücündeki hareketlilik, alınan göç kadar verilen göç için de etkendir.

9.3 GELECEK BÖLGE NÜFUSU

Gelişmekte olan bir ülke olarak Türkiye'de nüfus artış hızı önceki yıllara göre azalmış olsa da gelişmiş ülkelere göre genç nüfus potansiyeli daha yüksektir. 15-64 yaş grubu kalkınma için iyi bir potansiyel oluştururken doğum ve ölüm oranlarının giderek azalması nüfusun bağımlılık oranının giderek artacağı, bununla birlikte doğum oranlarının düşüşü ile gelecek 15-64 yaş grubu nesilde bir daralma öngörülmektedir. Diğer taraftan Bölgenin aldığı ve verdiği göç miktarları da gelecekteki nüfus miktarı üzerinde belirleyici olacaktır. Bölgenin yükseköğretim ve istihdam kollarının güçlü olması, yatırımların her geçen gün artması, tarım ve hayvancılıkta öne çıkması ve bu alanda uzmanlaşmış bir üniversiteye sahip olması, ülkenin büyük kentlerine ve limanlarına ulaşım akslarında yer alması gibi faktörler bölgenin cazibesini artıran başlıca faktörler arasındadır.

Tablo 40 TR52 Bölgesi 2043 Yılı Nüfus Kabulleri

YERLEŞME	2043 NÜFUS	2022 NÜFUS	YERLEŞME	2043 NÜFUS	2022 NÜFUS
Ahırlı	3.000	4.574	Hadim	5.000	10.999
Akören	7.000	5.836	Halkapınar	3.000	3.909
Akşehir	80.000	93.965	Hüyük	7.000	15.144
Altınekin	7.000	14.289	Ilgın	45.000	53.489
Ayrancı	5.000	7.608	Kadınhanı	20.000	31.206
Başyayla	5.000	3.432	Karaman Merkez	350.000	206.240
Beyşehir	75.000	77.690	Karapınar	50.000	50.323
Bozkır	14.000	25.307	Kazımkarabekir	10.000	4.531
Cihanbeyli	35.000	50.677	Konya Merkez	2.400.000	1.409.919
Çeltik	6.000	9.429	Kulu	40.000	51.612
Çumra	60.000	67.690	Sarayönü	15.000	27.771
Derbent	5.000	4.052	Sarıveliler	10.000	11.251
Derebucak	5.000	5.690	Seydişehir	75.000	65.465
Doğanhisar	10.000	14.812	Taşkent	3.000	5.768
Emirgazi	7.000	7.724	Tuzlukçu	6.000	6.062
Ereğli	175.000	150.978	Yalıhüyük	3.000	1.710
Ermenek	20.000	27.776	Yunak	15.000	20.991
Güneysınır	6.000	9.266	**NÜFUS TOPLAM**	**3.582.000**	**2.557.185**

Kaynak: Çevre ve Şehircilik Bakanlığı Konya Karaman 1/100.000 Ölçekli Çevre Düzeni Planı ve TÜİK, 2022

Bölgenin kırsal yerleşim merkezlerinde gelecek nüfusunun garanti altına alınması gerekmektedir. 2043 nüfus projeksiyonuna göre; bölgede sağlık, eğitim, altyapı gibi temel kamu hizmetlerinde ciddi bir ihtiyaç ortaya çıkacaktır. Bölgenin nüfus dinamikleri dikkate alınarak sosyal politikaların oluşturulması gerekmektedir. Bölgenin eğitimden sanayiye her yönüyle gelişime açık olması nüfus artış eğiliminde destekleyici olmaktadır. 2043 yılına gelindiğinde Konya nüfusunun yaklaşık %40, Karaman nüfusunun ise yaklaşık %54 oranında artması beklenmektedir. Gelecek nüfusu risk altında olan ilçelerde istihdam olanaklarının artırılması önem arz etmektedir.

10. BEŞERİ SERMAYE-İŞGÜCÜ-İSTİHDAM

Ekonomik büyüme, bir başka ifadeyle milli gelir artışı, daha fazla insana istihdam sağladığı ölçüde anlam kazanmaktadır. İşsizliğin arttığı bir ülkede sadece üretim ve gelir kaybı ile değil, aynı zamanda sosyal problemler, sosyal dışlanma ve yoksullukla da karşı karşıya kalınmaktadır.

Şekil 97 Ana Sektörlerde İstihdam Oranları (%)

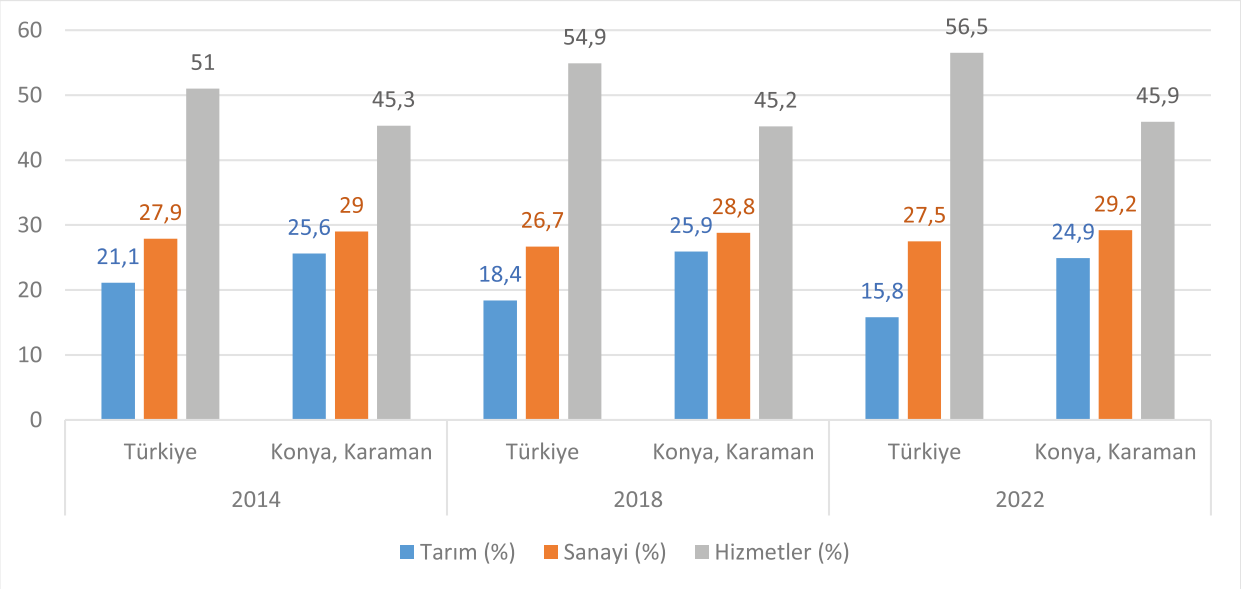

Kaynak: TÜİK, 2022, (NACE Rev. 2, 15 yaş ve üzeri)

Bölgenin 2014-2022 istihdam oranı ağırlıkla %50 civarında bir seyir izlemektedir. İktisadi faaliyet kollarına göre istihdam sayılarına bakıldığında; hizmetler sektöründe çalışan sayısının fazla olduğu görülmektedir. Bölgede 2020 yılından 2021 yılına geçilirken sanayi alanında istihdam edilenlerin sayısında artış kaydedilmiştir. Bölgede tarım sektörü önemini korumakta olup ülkede pek çok yönden lider olması bölge tarımının ülke için de önemini ortaya koymaktadır.

Şekil 98 İstatistiki Bölgelere Göre 2022 Yılı İstihdam Oranları (%)

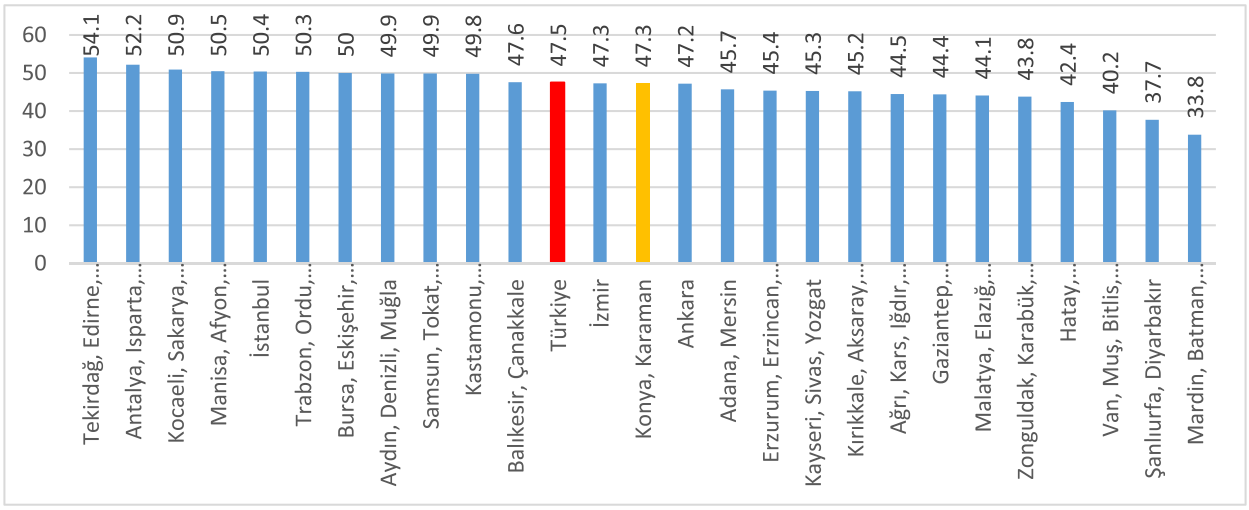

Kaynak: TÜİK, 2022

Konya Karaman Bölgesi, 26 bölge arasında en yüksek istihdam oranına sahip 13. bölge olup ülke ortalamasına yakın bir değere sahiptir. TR21 (Tekirdağ, Edirne, Kırklareli) Bölgesi %54,1 ile ilk sırada, TRC3 (Mardin, Batman, Şırnak, Siirt) Bölgesi ise en düşük istihdam oranıyla son sırada yer almaktadır. Bölgede erkek istihdam oranları yüksek olsa da kadın istihdam oranının düşük olması daha yüksek istihdam oranlarının yakalanmasına engel oluşturmaktadır.

Şekil 99 Türkiye ve TR52 Bölgesi İstihdam Oranları (%)

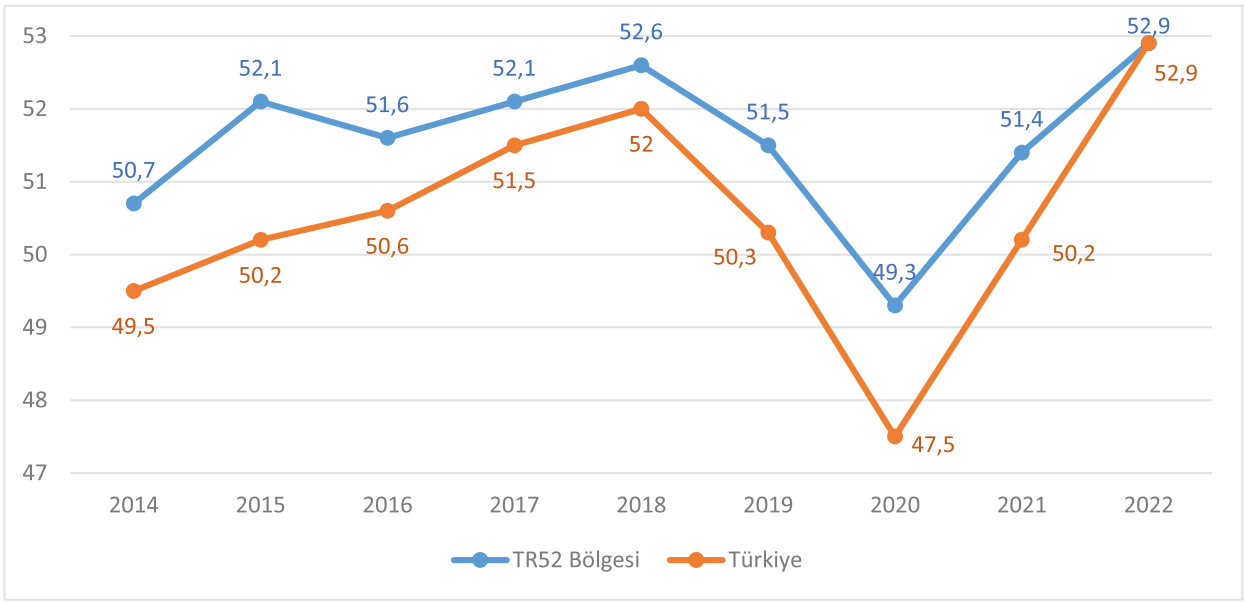

Kaynak: TÜİK, 2022

Bölge istihdam oranları 2014 yılından bu yana ülke ortalamasının üzerinde seyretmektedir. 2018 yılına kadar süren artış eğilimi 2018 yılı itibariyle hem ülke genelinde hem de bölgede bir azalma sürecine girmiştir. Ülkenin ekonomik durumundan kaynaklanan azalış eğilimi 2020 yılında pandeminin de devreye girmesiyle devam etmiştir. Pandeminin etkilerinin azalmaya başlaması ile yeniden artış eğilimi başlamıştır. 2022 yılına gelindiğinde ülke ve bölge istihdam oranları eşitlenmiştir.

Şekil 100 Yıllar İtibariyle Ülkede ve Bölgede İşgücüne Katılım Oranı (%)

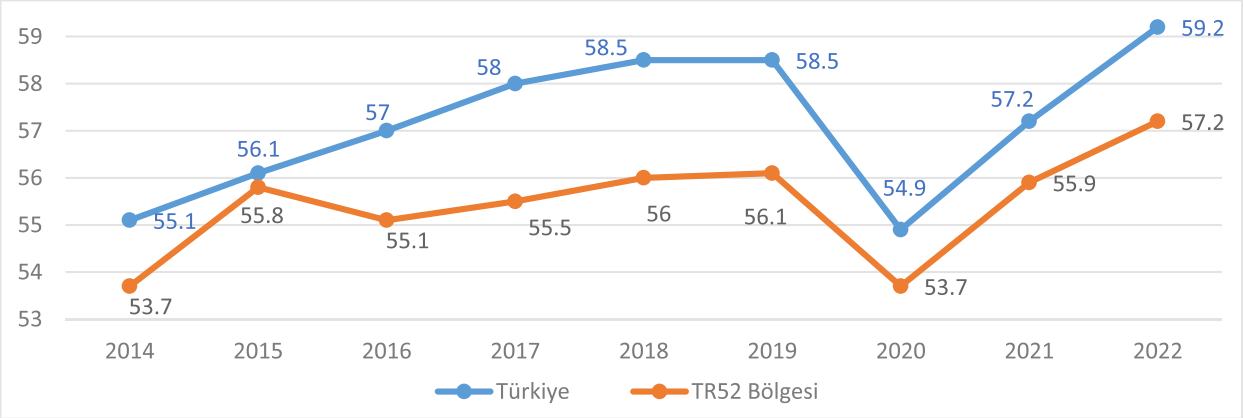

Kaynak: TÜİK, 2022

İşgücünün, çalışma çağındaki nüfus içindeki oranı şeklinde tanımlanan işgücüne katılım oranı, çalışma çağında olan kadın ve erkeklerin çalışma konusunda istekli olup olmadıklarını ölçmektedir. İşgücü piyasasında işgücüne katılım oranının belirlenmesi insan kaynağının etkin kullanılıp kullanılmadığı konusunda da ayrıca önemli ipuçları vermektedir.

Ülke ve Bölgede işgücüne katılım oranlarının 2016 yılı itibariyle bir paralellik içerisinde oldukları görülmektedir. 2020 yılında önemli bir düşüş gerçekleşmiş olup bu düşüşün sebebi COVID-19 salgınıdır. İşten çıkarmalara karşı ulusal boyutta alınan önlemlere rağmen işgücüne katılım oranında belirgin bir düşüş yaşanmıştır. Kısıtlamaların kaldırılmasıyla 2021 yılında artış eğilimine girmiş ve 2022 yılında da hem ülkede hem de bölgede bu artış eğilimi sürmüştür.

Şekil 101 Yıllar İtibariyle Ülkede ve Bölgede İşsizlik Oranı (%)

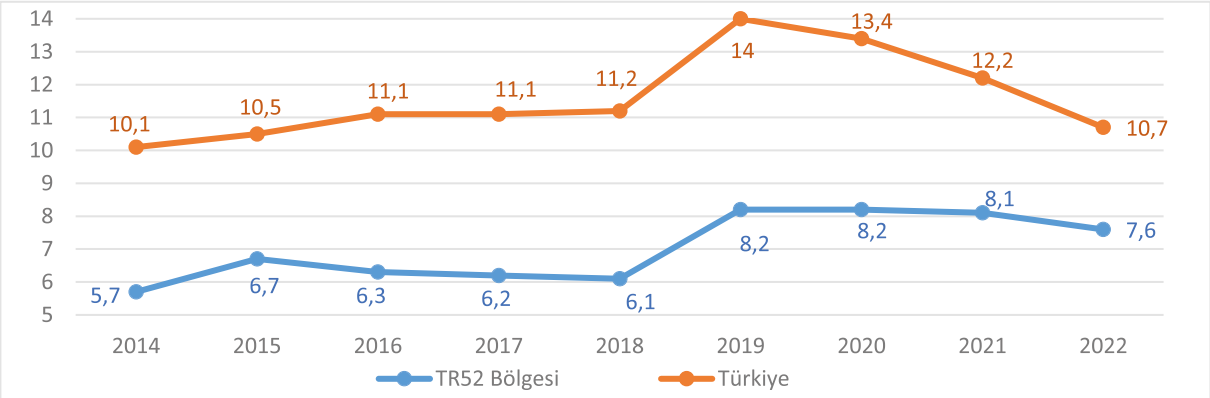

Kaynak: TÜİK, 2022

Bölgenin işsizlik oranı ülke ortalamasının altındadır. İşsiz sayısının az olması ekonominin iş yaratma kapasitesinin yeterli, üretim ve harcamanın dengede olduğunu göstermektedir. Üretim ve satış düzeyi yükseldiğinde işsizlik oranı azalmaktadır[23].

Ekonomik büyüme, bir başka ifadeyle milli gelir artışı, daha fazla insana üretken istihdam sağlandığı ölçüde anlam kazanmaktadır. Çünkü işsizliğin arttığı bir ülkede; sorunlar sadece üretim ve gelir kaybıyla sınırlı kalmayıp aynı zamanda sosyal problemler, sosyal dışlanma ve yoksulluk gibi problemlerle de karşı karşıya kalınmaktadır. Bu

23 *On Birinci Kalkınma Planı, İşgücü Piyasası ve Genç İstihdamı Özel İhtisas Komisyonu Raporu, 2018*

nedenle makroekonomik göstergelerden olan işsizlik oranı politika yapıcıların dikkate alması gereken en önemli parametreler olarak değerlendirilmektedir.

2019 yılında işsizlik oranları hem ülkede hem de bölgede artmıştır. 2020 yılında ise salgın sebebiyle işgücüne katılım oranlarında ve istihdam oranlarında ülke genelinde ve Konya Karaman Bölgesi'nde düşüş olmasına rağmen aynı yıl ülke genelinde işsizlik oranı da azalmıştır. Ancak bölgenin işsizlik oranında bir önceki yıla göre herhangi bir değişim olamamıştır.

Bugün işgücü piyasasında bir yandan işsizler iş ararken, diğer yandan firmalar nitelikli eleman bulma sıkıntısı çekmektedir. Bölgedeki işgücünün sahip olduğu bilgi ve beceri düzeyi, piyasanın taleplerini karşılamakta yetersiz kalarak işgücü piyasasında yapısal işsizlik sorununa yol açmaktadır.

Şekil 102 Konya Karaman Bölgesi Eğitim Durumlarına Göre İşsizlik Oranları (%)

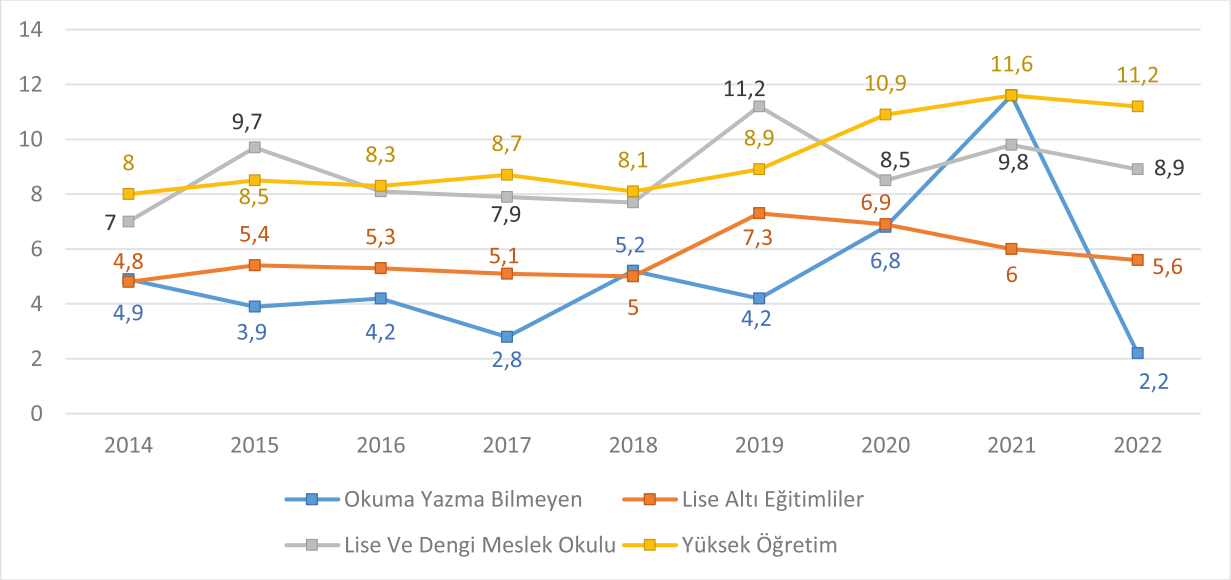

Kaynak: TÜİK, 2022

Konya Karaman Bölgesi'nde eğitim durumlarına göre işsizlik oranlarına bakıldığında; 2020 yılı itibariyle okuma yazma bilmeyenlerin işsizlik oranı, okul eğitimi alanlara oranla ciddi bir şekilde artış göstermiştir. 2021 yılında bölgede lise altı eğitimlilerin işsizlik oranı azalırken, diğer tüm eğitim düzeylerinde işsizlik artmıştır. Bölgede yükseköğretim mezunlarının işsizlik oranları ise 2014 yılından 2021 yılına kadar artmıştır. 2022 yılı verilerine göre en yüksek işsizlik oranı yükseköğretim mezunlarında görülmekteyken, okuma yazma bilmeyenlerin işsizlik oranı ciddi düzeyde azalmış ve işsizlik rakamının en düşük olduğu grup olmuştur. Bu durum, bölgede vasıfsız işgücüne ihtiyacın son yılda artış gösterdiğini sunmaktadır. Eğitim düzeyi arttıkça işsizlik riskinin azalması beklenirken, lise altı eğitimlilerde eğitim seviyesi düşük olmasına rağmen işsizlik oranının da düşük olması; bölgenin, lise ve dengi meslek okulu ve yükseköğretim mezunlarına yönelik iş yaratma kapasitesinin yeterli olmadığını göstermektedir. Bu durum, Konya Karaman Bölgesi'ndeki işletmelerin kurumsal yapı oluşturamamalarından kaynaklanmaktadır.[24] Bölgedeki işletmelerin, rekabetin arttığı pazarlarda, varlıklarını sürdürebilmeleri, pazarın isteklerini ve beklentilerini karşılayabilme yetenekleri, işletmelerin kurumsallaşma düzeyi ile yakından alakalıdır.

24 *İşgücü – İstihdam Teknik Komitesi, 2013*

Ülkemizdeki işletmelerin %95 gibi büyük bir çoğunluğu aile şirketlerinden oluşmaktadır. Aile işletmelerinin değişim ve gelişime dâhil olabilmeleri, hem yerel hem de küresel pazarlarda varlıklarını sürdürebilmeleri ve diğer kuşaklara devredebilmeleri için kurumsallaşmaları gerekmektedir.[25]

Şekil 103 Türkiye Eğitim Durumlarına Göre İşsizlik Oranları (%)

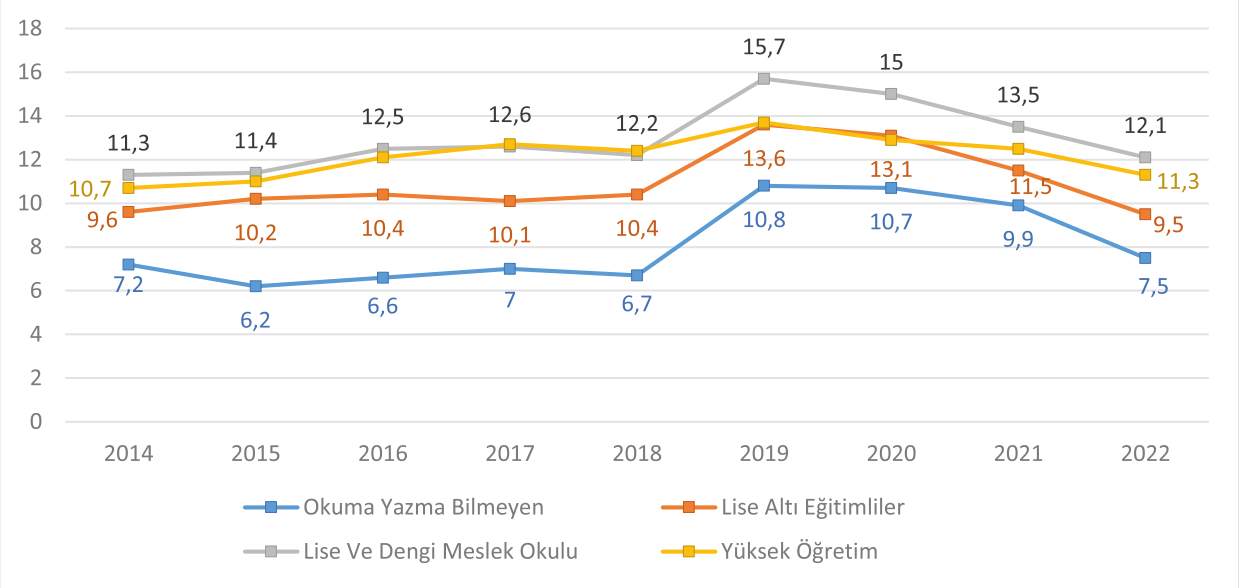

Kaynak: TÜİK, 2022

Ülke verileri incelendiğinde 2019 yılında tüm eğitim seviyelerinde işsizlik oranları artarken 2020 yılından itibaren tümü azalma eğilimine girmiştir. Bölge verilerine paralel olarak, okuma yazma bilmeyen grup, en düşük işsizlik oranına sahiptir.

Şekil 104 Eğitim Durumlarına Göre 15+ Yaş İstihdam Oranları (%)

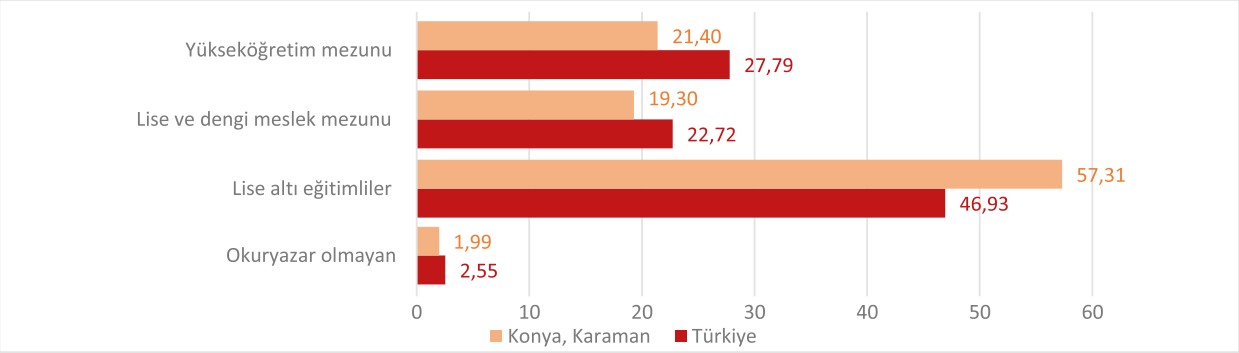

Kaynak: TÜİK, 2022

Konya Karaman Bölgesi'nde iş gücünün eğitim düzeyi düşüktür. Bölgede 15 yaş üstü istihdam edilen kişilerin %57,31'i gibi önemli bir kısmı lise altı eğitim düzeyindedir. Diğer taraftan istihdam edilenlerin yalnızca %21,40'ı üniversite mezunudur. Bu durum iş gücü piyasasında gerçekleşen istihdamın da bu çerçevede düşük verimlilik düzeyinde gerçekleştiğini ortaya koymaktadır. Eğitim seviyesinin yükselmesi işgücü piyasasında verimlilik artışına ve dolayısıyla ücret seviyesinin yükselmesine katkı sağlayacaktır. Bu sayede hem katma değeri yüksek ekonomiye geçiş kolaylaşacak, hem de işgücünün istihdamdan sağladığı fayda artırılacaktır. [26]

25 *Aile İşletmelerini Kurumsallaşma Düzeylerinin Belirlenmesine Yönelik Karşılaştırmalı Bir Araştırma, İrfan Yazıcıoğlu, Hakan Koç,2009*

26 *On Birinci Kalkınma Planı, İşgücü Piyasası ve Genç İstihdamı Özel İhtisas Komisyonu Raporu, 2018*

Bölge istihdamı açısından mesleki ve teknik eğitim önemlidir. Mesleki eğitim piyasaya eleman yetiştirmek açısından önemlidir. Mesleki ve teknik eğitim veren okulların öğrenci potansiyellerinin artırılmasına ve altyapılarının güçlendirilmesine yönelik çalışmalar yapılmalıdır. Ayrıca, kamu kurum ve kuruluşlarıyla meslek odalarının, özel sektör ve üniversitelerin işbirliğinin işsizlik oranlarını azaltmakta önemli katkılar sağlayacağı düşünülmektedir.

Bölge işgücüne, yeni teknolojilere odaklı bilgi ve becerilerin kazandırılması gerekmektedir. Bireysel bilgi, beceri ve yetenekler diğer faktörlere göre son yıllarda gelişen ve büyüyen bölgesel ekonomilerin asıl itici gücü olmaya başlamakta ve dünyada işletmelerin üretimlerini gerçekleştirmek için ihtiyaç duydukları faktörler arasında, gittikçe daha çok öne çıkmaktadır. Nitekim bireylerin sahip oldukları bilgi birikiminin yüksek olmasıyla; işgücü verimliliği daha yüksek düzeylerde gerçekleşecek, bu da işletmelerin rekabet güçlerini artıracaktır.

10.1 GİRİŞİMCİLİK

Girişimcilik, düşünsel emeğin ekonomik değerlere dönüşmesi olarak ifade edilmektedir. Ülkelerin ekonomik büyüme ve kalkınması o ülkede gerçekleşen girişimcilik faaliyetlerine bağlıdır. Girişimciler yeni işler yaratarak, birçok yeni ürün ve servis sağlayarak rekabeti artırmakta, teknolojik değişim sayesinde verimliliği artırmakta ve bireylerin hayatlarını pozitif yönde etkilemektedirler.[27] Dolayısıyla girişimci sayısının artması; istihdam oranını artırarak işsizliği azaltır, ekonomiyi güçlendirir. Böylece yaşam kalitesinin yükselmesini sağlar, teknoloji kullanımını artırarak bilim ve teknolojinin gelişmesine katkı sağlar.

Rekabet gücünün artırılması ve kalkınmaya sağladığı katkı bakımından önemli olan girişimcilik faaliyetlerinin desteklenmesi ve bölgenin girişimcilik ekosisteminin geliştirilmesi gerekmektedir.

Tablo 41 İllere Göre Girişim Sayıları

Sıralama	İl	Girişim Sayısı	Sıralama	İl	Girişim Sayısı
1	İstanbul	985.862	**58**	**Karaman**	**12.152**
2	Ankara	292.874	77	Kilis	6.322
3	İzmir	246.860	78	Gümüşhane	5.066
4	Antalya	167.944	79	Ardahan	3.550
5	Bursa	159.836	80	Tunceli	3.530
6	**Konya**	**111.196**	81	Bayburt	3.148

Kaynak: TÜİK, 2021

İllere göre girişim sayıları incelendiğinde en yüksek girişim sayısının İstanbul'da olduğu ve girişim sayısı diğer şehirlerden önemli miktarda farklılaştığı görülmektedir. Diğer taraftan Ardahan, Tunceli ve Bayburt girişim sayısının en düşük olduğu illerdir. Bu sıralamada Konya 6. sırada yer alırken, Karaman 58. sırada yer almaktadır. Ancak söz konusu sıralamada nüfus büyüklüğünün önemli bir etken olması ve nüfus ile orantılı bir sıralama ortaya çıkması sebebiyle girişimcilik konusunda net bir fikir vermemektedir. Dolayısıyla girişim sayılarının nüfus içindeki oranlarını da incelemek gerekmektedir.

27 *Türkiye'de ve Bölgeler'de Girişimcilik, Doç. Dr. Esra Karadeniz, 2014*

Harita 53 Girişim Sayılarının 15-64 Yaş Grubu Nüfusa Göre Oransal Dağılımı

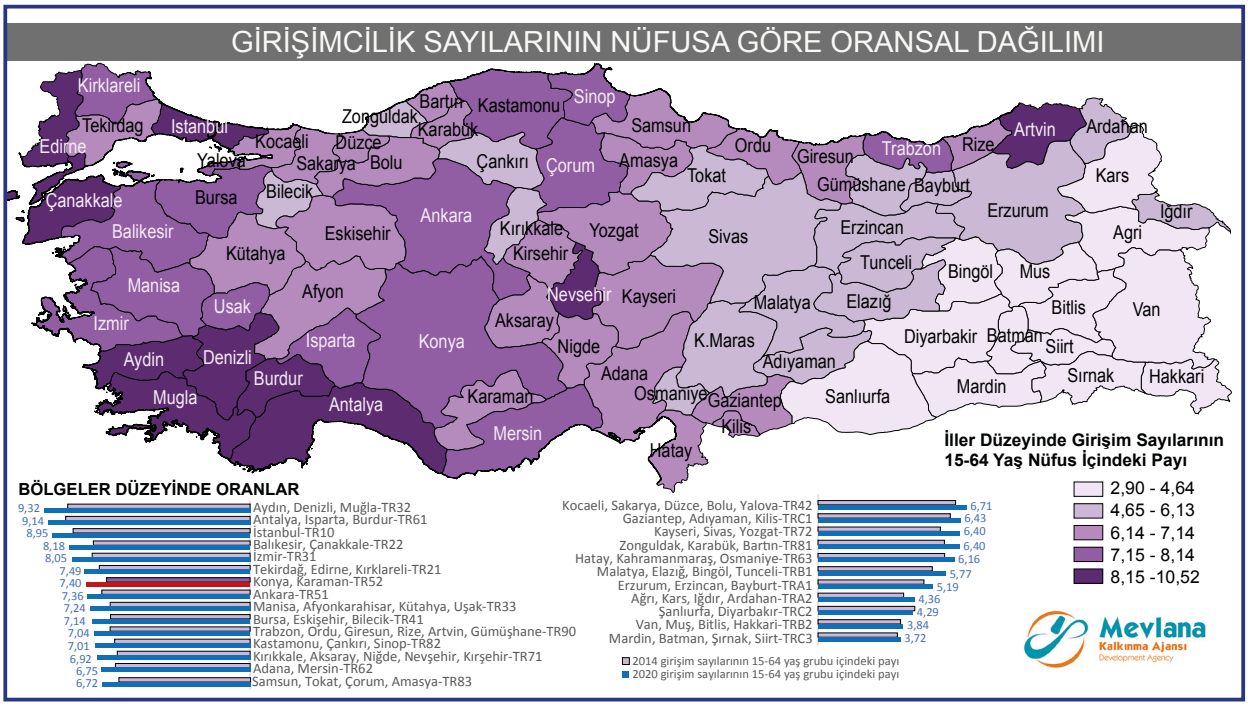

Kaynak: TÜİK, ADNKS ve İş Kayıtları, 2020 yılı verileri kullanılarak hesaplanmış ve hazırlanmıştır.

Konya Karaman Bölgesi girişimcilik oranları sıralamasında 2014 yılı verilerine göre düzey 2 bölgeleri 8. sırada yer alırken önceki plan döneminde girişimcilik üzerine yürütülen çalışmaların da katkısıyla 2020 yılında Ankara'yı geride bırakarak 7. sıraya yükselmiştir.

Konya Karaman Bölgesi'nin rekabet gücünün artırılması için girişimciliğin ekosistem olarak gelişiminin sağlanması ve desteklenmesi gerekmektedir.

Hem bölgede hem de ülke genelinde girişimci olanların çoğunlukla iş bulamadıkları için yani ihtiyaç ve zorunluluklar sonucu girişimci oldukları görülmektedir. Son yıllarda bölge ve ülke genelinde yapılan çalışmalarla özellikle lise ve üniversite mezunu gençlerde bakış açısının değişmesine katkı sağlanmıştır.

Girişimcilik konusundaki problemler; fikirlerin yeterli olgunluk seviyelerinde olmamaları, fikirlerin ticarileştirilememesi, pazarlama, pazara giriş sorunları şeklinde sıralanabilir.

Teknoloji konusunda işgücünün niteliğinin ve niceliğinin artırılması sağlanmalıdır. Büyük şirketler ile yeni girişimlerin ilişkileri geliştirilmelidir. Sürekli eğitim, mentörlük, danışmanlık gibi faaliyetlerle girişimcilerin iş hayatında desteklenmesi sağlanmalıdır. Girişimcilik ekosisteminin önemli bir parçası olan mentör açığını kapatmaya yönelik programlar geliştirilmelidir.

Girişimcilik desteklerinin bireylerin yaş, cinsiyet ve ilgi alanı gibi farklı boyutlarıyla ele alınmasıyla birlikte farklı girişimcilik gruplarına farklı girişimcilik destekleri ve eğitimleri verilmelidir.

Bölgede kadın istihdam oranlarının düşük olduğu göz önüne alındığında; kadınların girişimciliğe teşvik edilmesi, hem girişimcilik ekosisteminin gelişimine hem de kadın istihdam oranlarının artırılmasına katkı sağlayacaktır.

Şekil 105 Konya ve Karaman İllerinde Girişim Sayıları

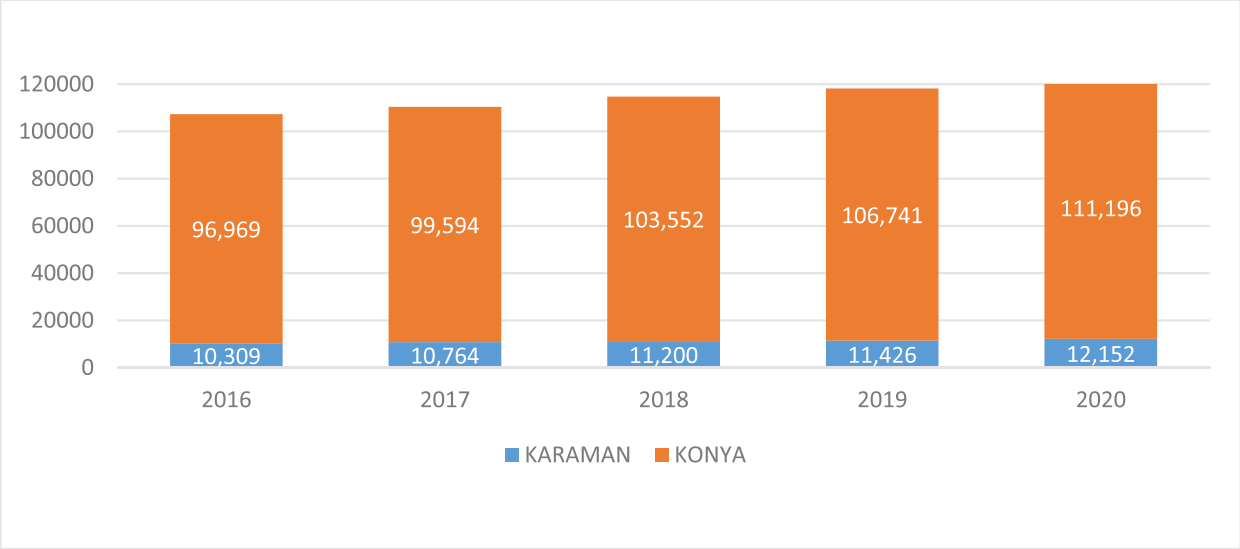

Kaynak: TÜİK, 2021

Bölgedeki girişimlerin il düzeyindeki dağılımında toplam girişimlerin %90'ının Konya'da faaliyet gösterdiği görülmektedir. 2016-2020 arası dönemde Konya ilindeki girişim sayısı %15 oranında artarken, Karaman ilinde bu artış %18 seviyesinde gerçekleşmiştir.

Her ne kadar bölgede girişim sayıları artış eğilimi gösterse de genç ve kadın girişimcilerin önünde birçok engel bulunmaktadır. Bu engellerin kaldırılmasına yönelik tedbirler alınması amacıyla Konya Karaman Bölgesi'nde genç ve kadın girişimcilerin önlerindeki engellerin tespitine ilişkin yapılan saha çalışmasında öne çıkan konular; yatırım sermayesi yetersizliği, işletme sermayesi yetersizliği, iş ve eğitim hayatı arasındaki farklar, bürokrasinin fazlalığı gibi sorunların yanı sıra kadın girişimciler bakımından iş-aile dengesi, cinsiyet ayrımcılığı gibi problemlerin de bulunduğu tespit edilmiştir. Bu sebeple kadınların işgücüne katılma imkanlarının kolaylaştırılması için; işyerinde çocuk bakımı, çalışma şartlarının farklılaştırılması ve iyileştirilmesi şeklinde bazı düzenlemelerin ülke genelinde yapılması gerekmektedir.

İşgücü piyasasına girebilme ve işgücü piyasasında kalabilme konusunda özellikle gençlerin, kadınların yaşadıkları sorunlara çözüm geliştirilmesi ve toplumun tüm kesimlerine insana yaraşır iş fırsatlarının sunulmasına yönelik çalışmalar yapılması gerekmektedir.

10.1.1 Mesleki, Bilimsel ve Teknik Faaliyetler Girişimi

Mesleki, bilimsel ve teknik faaliyetler; hukuk, muhasebe, idari danışmanlık, mimarlık mühendislik, teknik test ve analiz, bilimsel araştırma ve geliştirme, reklamcılık, piyasa ve kamuoyu araştırma gibi faaliyetleri kapsamaktadır. Kapsamından da anlaşılacağı üzere mesleki, bilimsel ve teknik faaliyetler genel itibariyle iş geliştirme ya da üretim süreçlerini destekleyici konulardan oluşmaktadır. Anılan faaliyet alanları inovasyon için uygun ortam hazırlamakta ya da mevcut yeniliğin ticarileştirilmesi sürecinde firmalara ya da kişilere yardım etmektedir. Yaratıcı zekâ olarak da adlandırabileceğimiz mavi yakalı çalışan sayısının bahsi geçen sektörlerde yoğun olarak çalışması inovasyonu destekleyici bir olgudur.

Harita 54 İllere Göre Mesleki Bilimsel ve Teknik Girişimlerin Toplam Girişim İçindeki Payı

Kaynak: TÜİK, 2020

Türkiye'de 2020 yılı itibariyle toplam mesleki, bilimsel ve teknik girişim sayısı 272.126 olarak belirlenmiştir. Mesleki, bilimsel ve teknik girişimlerin tüm girişimlere oranı olarak en yüksek olan il %11,67 ile Ankara'dır. İstanbul %8,80 ve İzmir %7,70 ile takip etmektedir. En düşük oran ise %3,17 oranı ile Kilis iline aittir. Konya'da mesleki, bilimsel ve teknik girişimlerin tüm girişimlere oranı %5,53 olup 17. sırada, Karaman %4,68 ile 47. sırada yer almıştır.

Şekil 106 Konya ve Karaman illerinin Son 10 Yıllık Mesleki, Bilimsel ve Teknik Girişim Sayıları

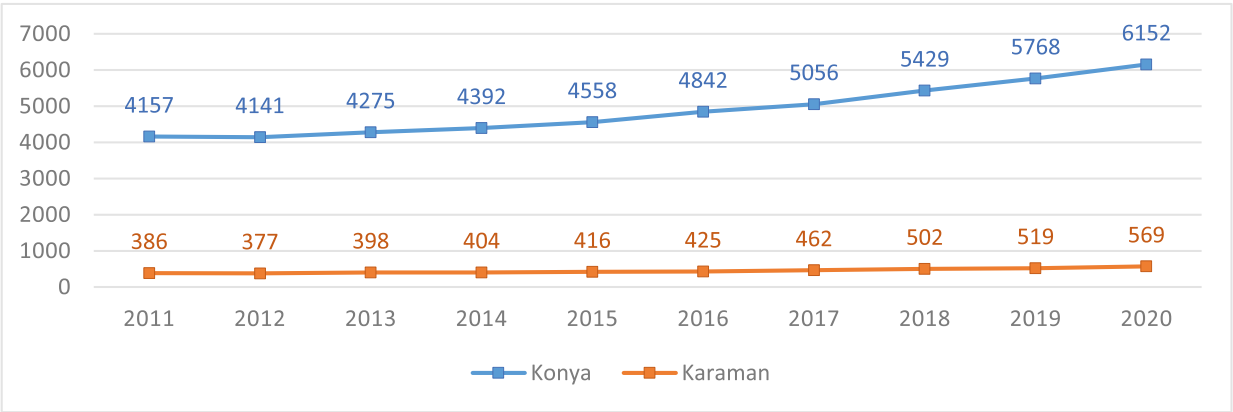

Kaynak: TÜİK, 2020

Konya ilinde 2011 yılında 4.157 olan mesleki bilimsel ve teknik girişim sayısı zaman içerisinde artış göstererek 2020 yılı itibariyle 6.152 sayısına ulaşmıştır. Karaman ilinde ise 2011 yılında 386 olan bu rakam yıllar içinde artış göstererek 569'a çıkmıştır.

Şekil 107 Düzey 2 Bölgelerine Göre Mesleki, Bilimsel ve Teknik Girişim Sayısının Tüm Girişimlere Oranı

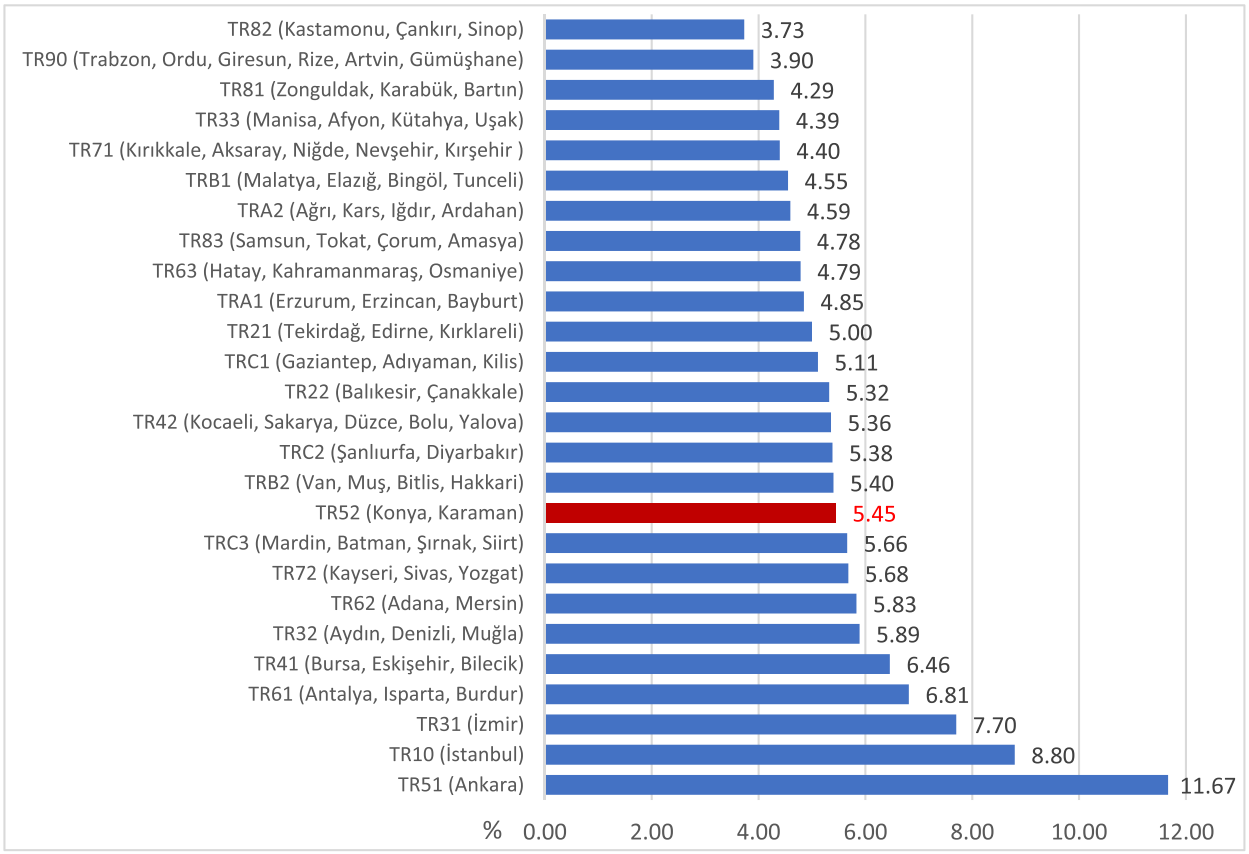

Kaynak: TÜİK, 2020

En fazla mesleki, bilimsel ve teknik girişim sayısının tüm girişimlere oranı %11,67 ile Ankara Bölgesi'nde olduğu görülmektedir. En az ise %3,73 ile TR82 (Kastamonu, Çankırı, Sinop) Bölgesi'dir. TR52 (Konya Karaman) Bölgesi'nde ise %5,45 olarak belirlenmiş ve 10. sırada yer almıştır.

Konya ve Karaman'da inovasyon kültürünün yerleşmesi ve sürdürülebilir bir yapıya kavuşması için yaratıcı zekâ sahibi çalışan sayısının artırılması gerekmektedir. Bu sayının artırılmasında Konya ve Karaman için uygulanabilir bir yöntem olarak da yüksek ücret politikası bu konuda değerlendirmeye açıktır.

10.1.2 İmalat Sektörü Girişim Sayıları

İmalat sektörü; hammaddenin veya yarı tamamlanmış ürünlerin (ara malı) faydalı hale getirilmesi sonucunda nihai ürün elde edilme sürecini kapsamaktadır. Burada dikkat edilecek olan nokta imalat sektörü yalnızca ağır makine ve fabrikalara özel değil aynı zamanda küçük ev işletmeleri ve büyük ölçekli işletmeleri de kapsamaktadır.

Harita 55 İllerin İmalat Sektörü Girişim Sayılarının Toplam Girişim İçindeki Payı

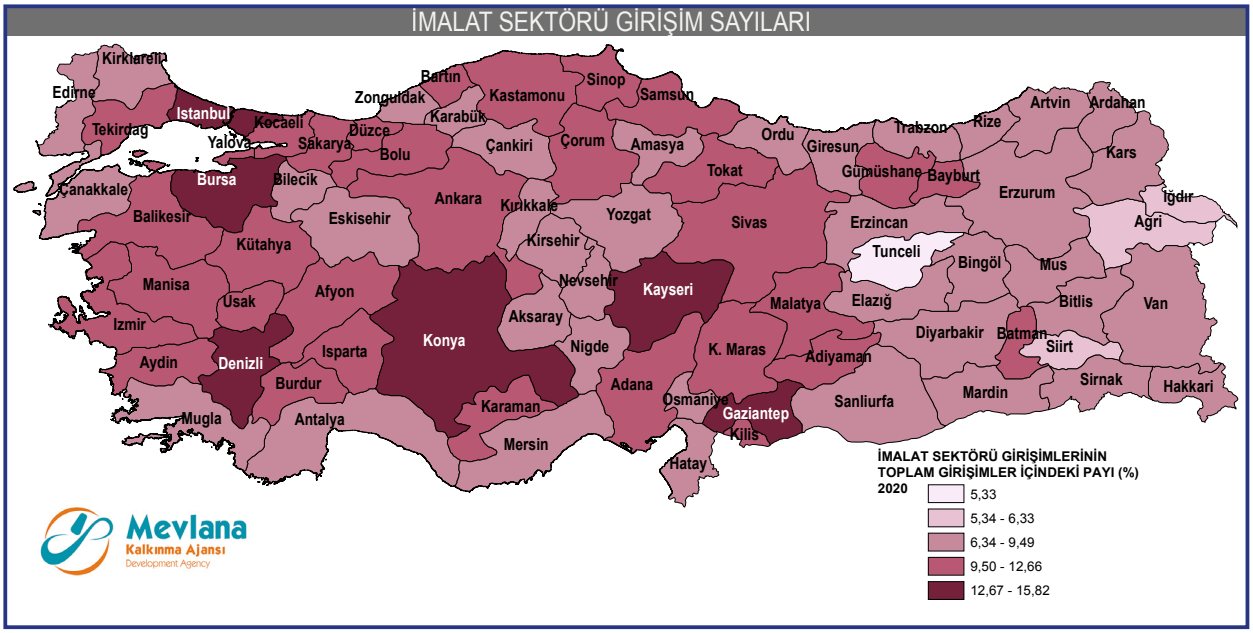

Kaynak: TÜİK, 2020

Türkiye geneli 2020 yılı için toplam imalat sektörü girişim sayısı 462.581 olup imalat sektörü girişim sayısı tüm girişimlerin %11,29'unu oluşturmaktadır. En fazla girişim sayısı 136.614 ile İstanbul'dadır. Ancak toplam girişim sayıları içindeki paylara göre baktığımızda en yüksek oran %15,82 ile Bursa, en az olan ise %5,33 ile Tunceli'ye aittir. Konya %14,37 oran ile iyi bir performans göstermekte olup 4. sırada yer almıştır. Karaman ise %11,87 ile 9. sıradadır.

Şekil 108 Konya ve Karaman İllerinin Son 10 Yıllık İmalat Sektörü Girişim Sayıları

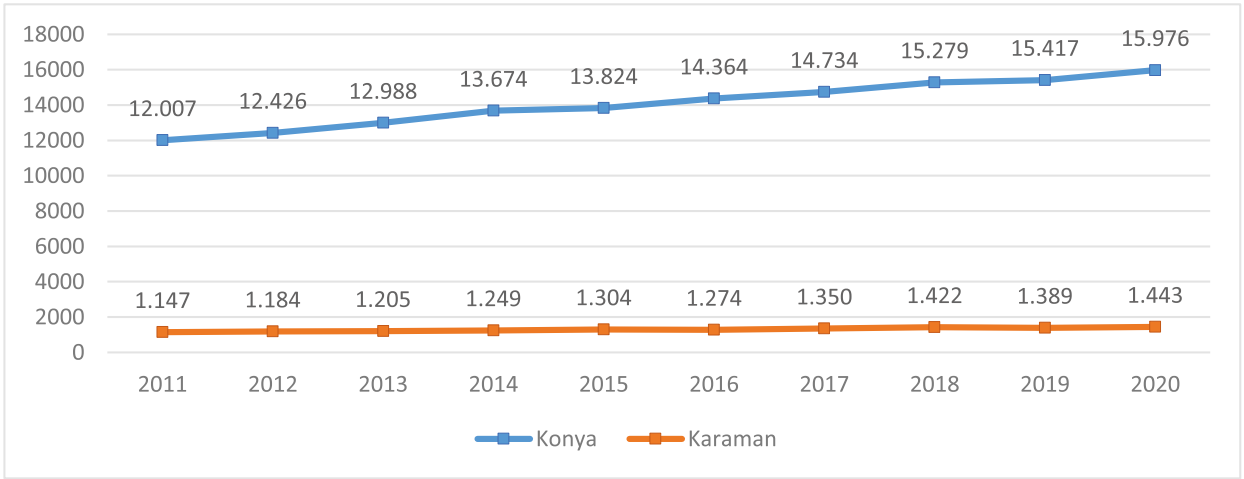

Kaynak: TÜİK, 2020

Konya imalat girişim sayısı yıllar itibariyle artış göstererek 2020 yılında 15.976 sayısına ulaşmıştır. Karaman ise daha yavaş bir artış 2020 yılında 1.443 imalat girişimcisine sahiptir.

Şekil 109 Düzey 2 Bölgelerine Göre İmalat Sektörü Girişiminin Tüm Girişimlere Oranı (%), 2020

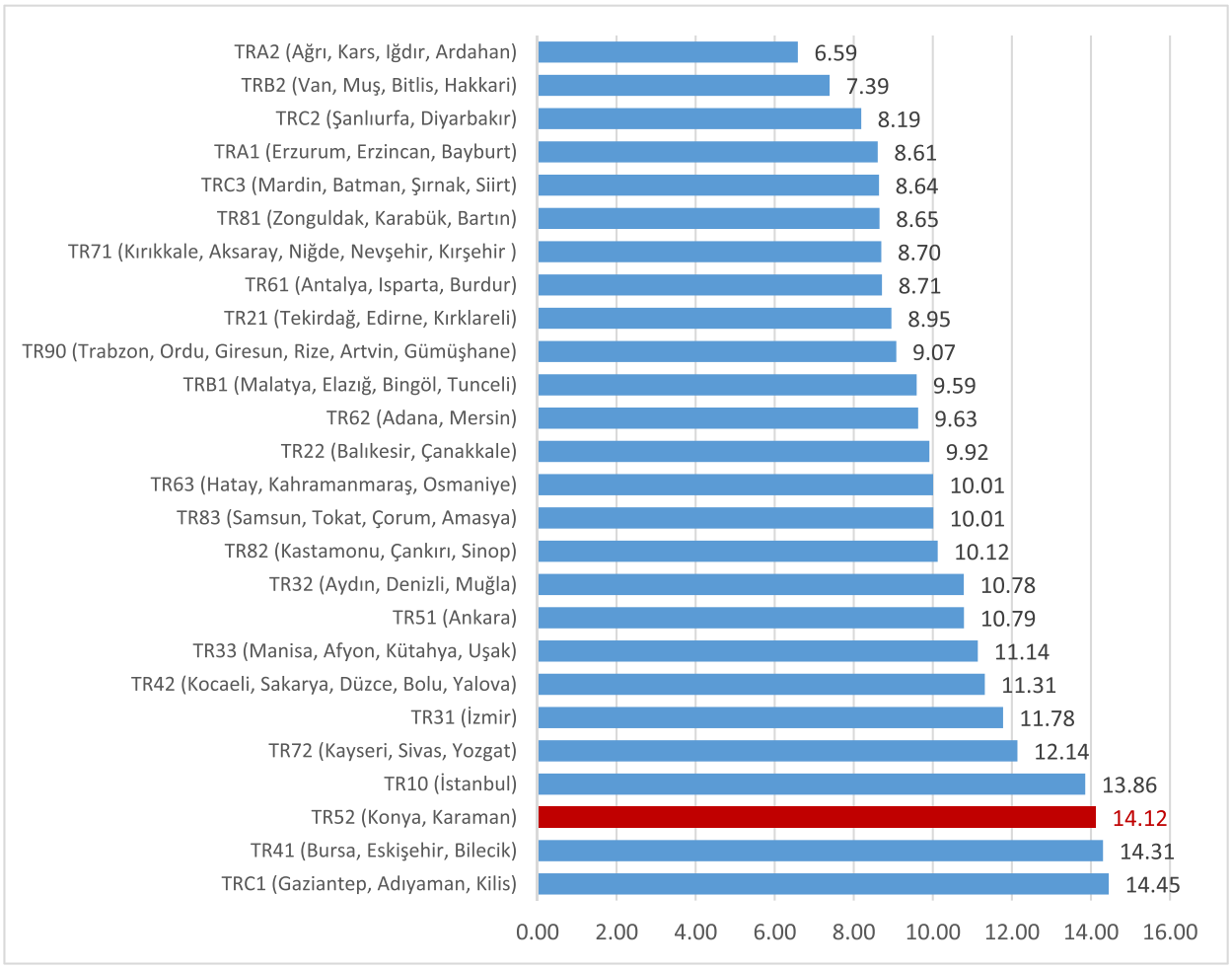

Kaynak: TÜİK, 2020

Düzey 2 Bölgeleri arasında imalat sektörü girişiminin tüm girişimlere oranının en fazla olduğu bölge %14,45 ile TRC1 (Gaziantep, Adıyaman, Kilis) Bölgesi'dir. TR41 (Bursa, Eskişehir, Bilecik) Bölgesi %14,31, TR52 (Konya, Karaman) Bölgesi %14,12 ile TRC1 Bölgesi'ni takip etmektedir. İmalat sektöründe en az girişim oranının olduğu bölge %6,59 ile TRA2 (Ağrı, Kars, Iğdır, Ardahan) Bölgesi'dir.

10.2 ÇALIŞMA HAYATINDA KADIN

Toplumun tüm kesimlerinin üretim süreçlerine katılması, ortaya çıkan refah artışından yararlanması, yoksulluğun ve eşitsizliğin azaltılması buna bağlı olarak da gelişmişlik farkının azaltılması sürdürülebilir kalkınmanın temel amacıdır. On birinci kalkınma planında da belirtildiği üzere; güçlü toplumun inşası kadınların güçlenmesiyle mümkün olacaktır. Bu bağlamda, kız çocuklarının ve kadınların eğitim ve öğrenime erişimi ile sosyal ve ekonomik hayata katılımının artırılması, kaynaklara erişimin kolaylaştırılması, kadının toplum içindeki statüsünün geliştirilmesi için farkındalığın artırılmasına yönelik çalışmalar yapılması gerekmektedir.[28]

Ülkemizin ekonomik alanda kalkınmasını; iş hayatındaki kadını göz ardı ederek yani işgücü potansiyelinin yarısını kullanarak, sağlamak mümkün değildir. Kadınların işgücüne katılımları, hem ekonomiye hem de gelecek nesillerin daha iyi yetiştirilmesine önemli katkılar sağlayacaktır. Bu sebeple özellikle bölgede kadınların işgücüne katılma oranının artırılması gerekmektedir.

28 Strateji ve Bütçe Başkanlığı, On Birinci Kalkınma Planı, s.125

Şekil 110 Yıllar İtibariyle Bölgede ve Ülkede Kadının İşgücüne Katılma Oranı (%)

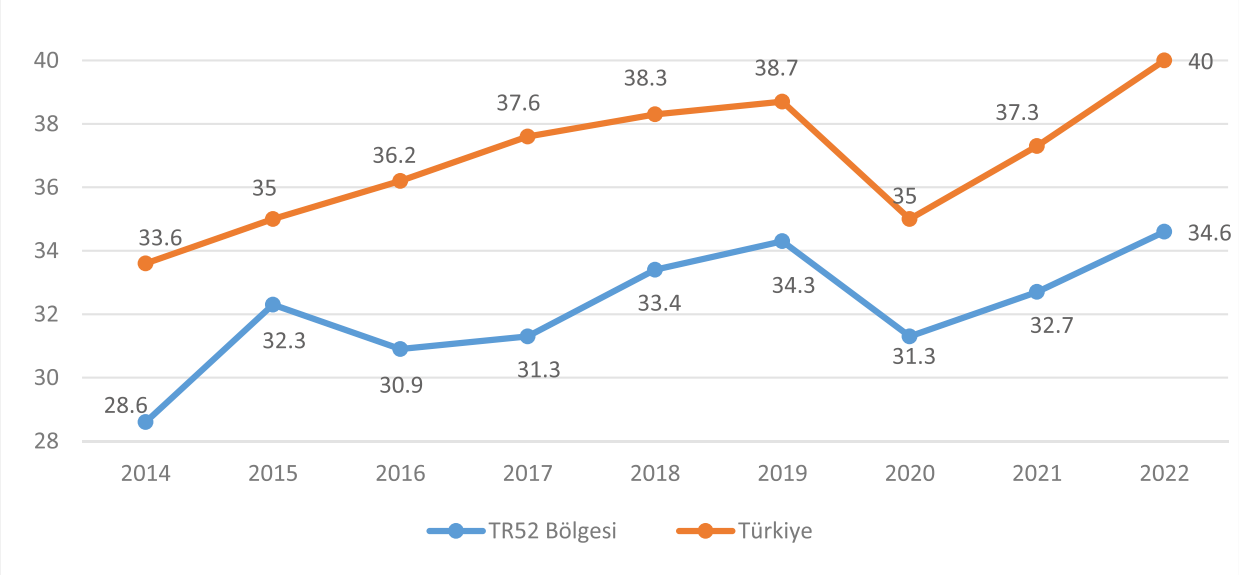

Kaynak: TÜİK, 2022

Konya Karaman Bölgesi'nde kadının işgücüne katılım oranı düşüktür, ülke değerinin altında kalmaktadır.

Kadınların işgücüne katılım oranının düşüklüğünün nedenlerinden biri de kurumsal bakım hizmetlerine erişim güçlüğüdür. Bu çerçevede hem kadınların işgücüne katılım oranının artırılması, hem de erken çocukluk dönemi eğitiminin yaygınlaştırılması sonuçlarını doğurması bakımından bu konunun hassasiyetle ele alınması gerekliliği söz konusudur. Diğer yandan kadınların işgücüne katılım oranlarının artırılması için bakım sektörüne yapılacak yatırımlar yeni istihdam alanları doğuracağı gibi, kadınlar için de istihdam alanlarının genişlemesini sağlayacaktır.

Şekil 111 İstatistiki Bölgelerde Cinsiyetlere Göre 2022 Yılı İstihdam Oranları (%)

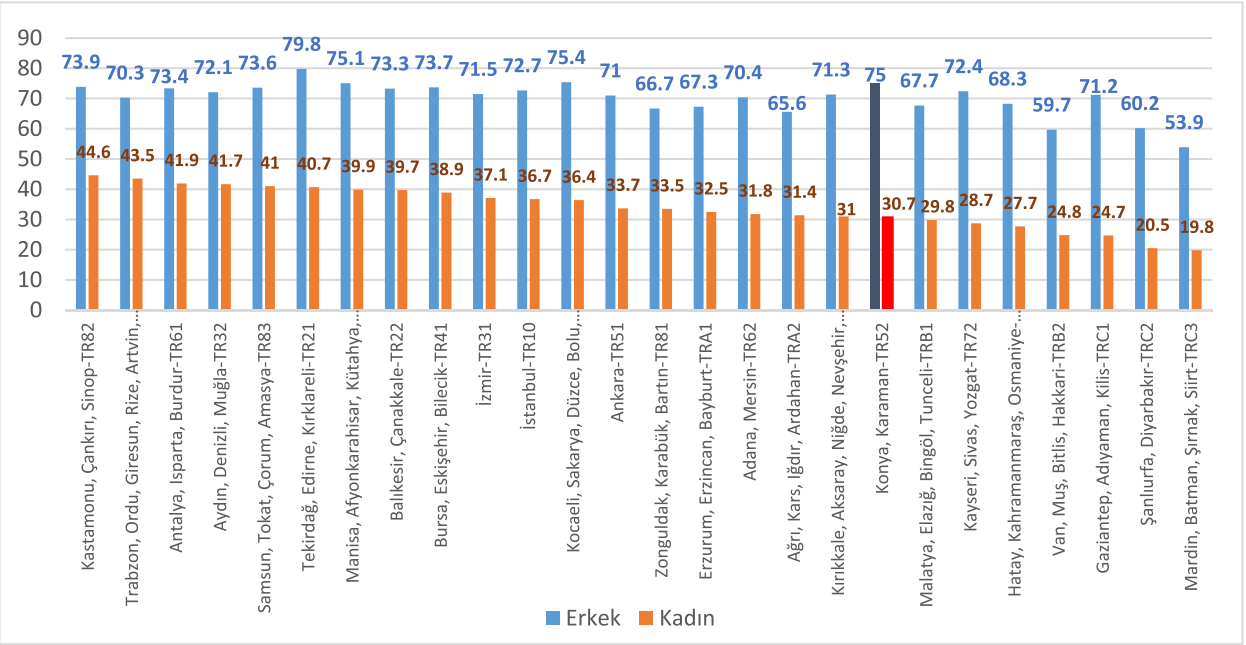

Kaynak: TÜİK, 2022

Harita 56 Kadın İstihdam Oranı (%)

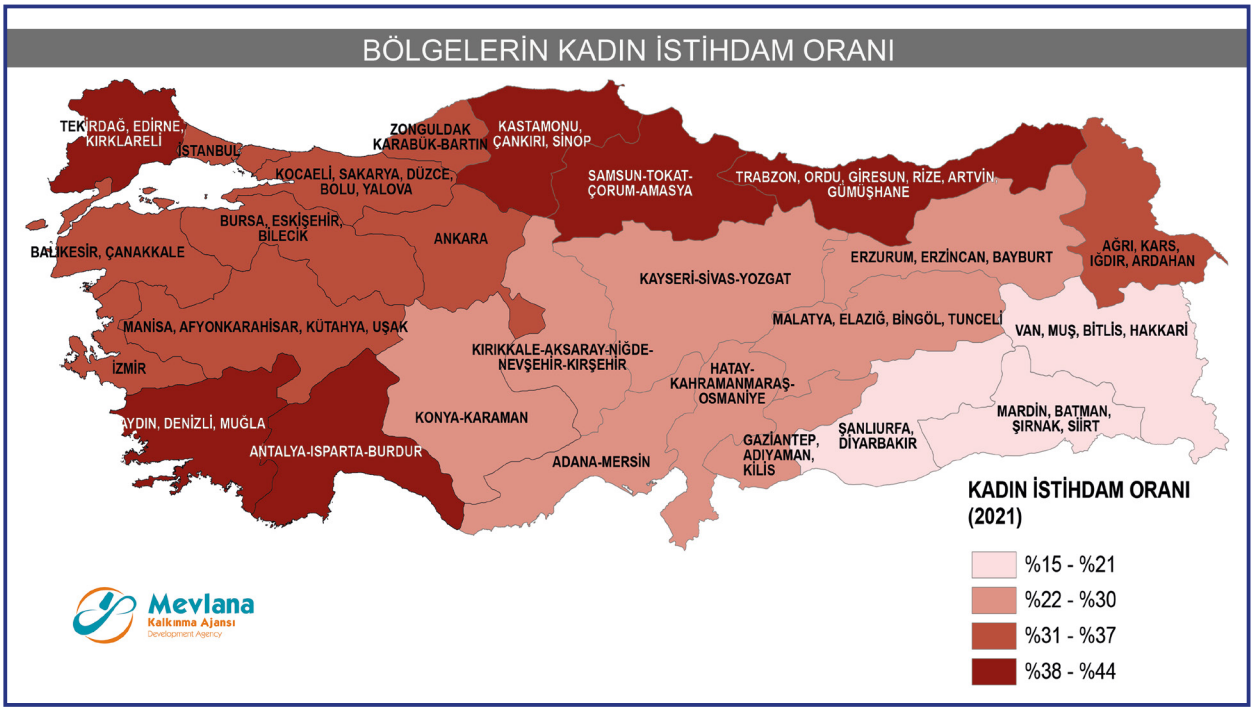

Kaynak: TÜİK, 2021

Bölgenin kadın istihdam oranı düşüktür. 26 istatistiki bölgede kadın ve erkek istihdam oranlarına bakıldığında, erkeklerde istihdamın en yüksek olduğu bölge yaklaşık %79,8 istihdam oranıyla TR21 (Tekirdağ, Edirne, Kırklareli) Bölgesi olup Konya Karaman Bölgesi %75 ile 3. sırada yer almaktadır. Kadın istihdam oranında ise %44,6 ile TR82 (Kastamonu, Çankırı, Sinop) Bölgesi ilk sırada yer almaktadır. Ülke istihdam oranları kadınlarda %34,5 iken, erkeklerde %71,1'dir. Konya Karaman Bölgesi %30,7 kadın istihdam oranı ile ülke ortalamasının altında kalmaktadır.

Şekil 112 Yıllar İtibariyle Bölgede ve Ülkede Kadın İşsizlik Oranı (%)

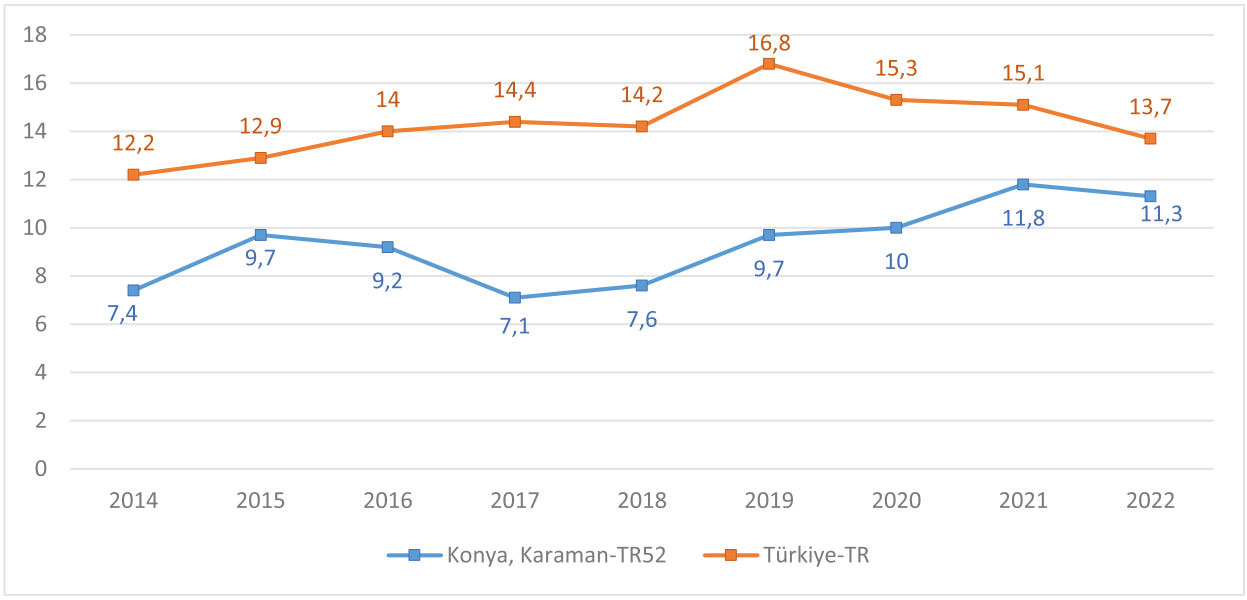

Kaynak: TÜİK, 2022

Bölgede kadın işsizlik oranları artmaktadır. 2019 yılından bu yana ülke genelinde kadın işsizlik oranı azalırken; Bölgede 2022 yılına kadar artış olmuştur. Bölgede 2014 yılından bu yana kadın işsizlik oranları %4'ten fazla artmışken, ülke artış oranı bunun altında kalmıştır. Bölgenin kalkınması açısından kadınların daha fazla eğitim olanağına kavuşturulması, nitelikli ve güvenceli istihdam olanaklarının artırılması gerekmektedir. Özellikle tarım alanında yaşanan işgücü kaybında kadınlar farklı bir iş bulamamaktadır. Kırsal yerleşim merkezlerine yönelik tarım, hayvancılık ve zanaatlar başta olmak üzere kadınların ana iş kollarına daha fazla dâhil edilmeleri gerekmektedir.

Şekil 113 Bölgede ve Ülkede Yüksek Öğretim Mezunu Olan Kadınların İşsizlik Oranı (%)

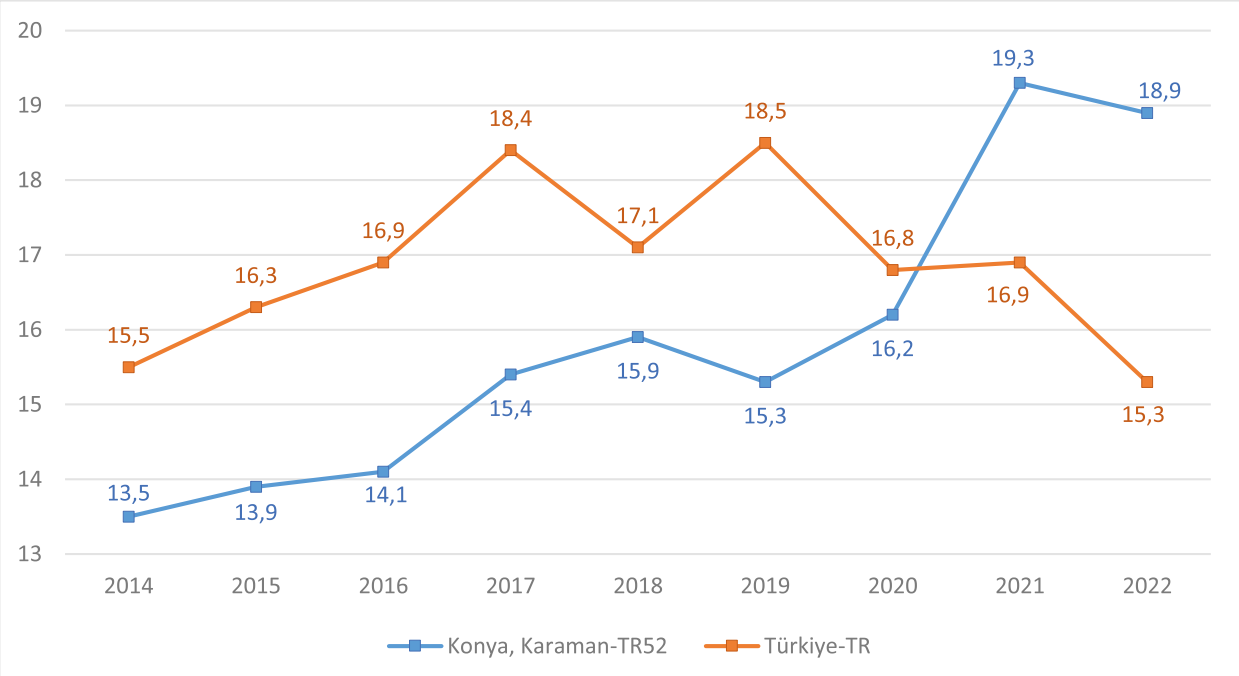

Kaynak: TÜİK, 2022

Kadınların ülkemizde ve bölgede eğitim hayatına katılımları ve devamında iş bulabilmeleri kalkınmanın gereklerinden biridir. Yükseköğretim mezunu kadınların işsizlik oranlarındaki değişime bakıldığında, ülke genelinde 2019 yılından itibaren yükseköğretim mezunu kadın işsizlik oranı düşüş göstermiştir. Bölgede ise 2014 yılından 2022 yılına kadar yükseköğretim mezunu kadın işsizlik oranlarında artış eğilimi kaydedilmiştir. 2022 yılında ise bir gerileme söz konusu olmuştur.

Şekil 114 Konya Karaman ve Türkiye'de Eğitim Durumlarına Göre 15+ Yaş Kadın İstihdam (%)

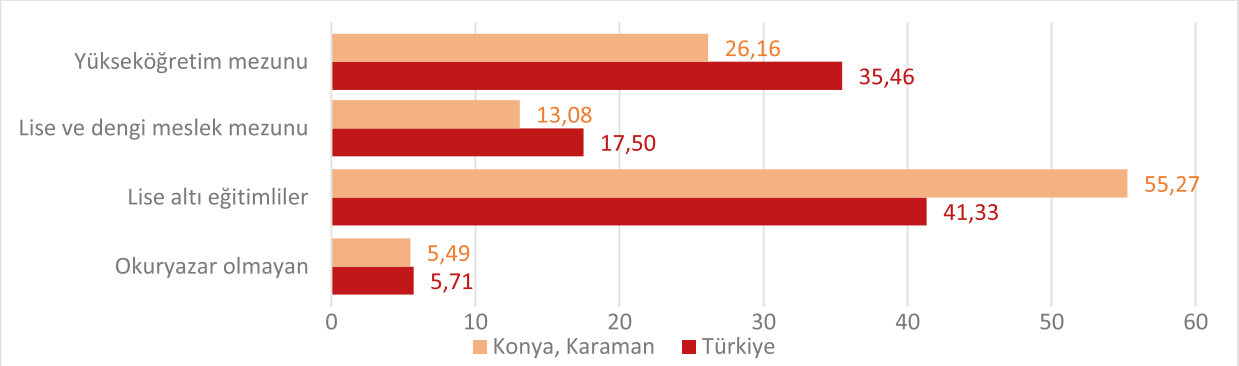

Kaynak: TÜİK, 2022

Konya Karaman Bölgesinde tüm eğitim seviyelerinde kadın istihdam oranları ülke ortalamasının altında kalmaktadır. Konya Karaman Bölgesi'nde istihdam edilen kadınların eğitim düzeyi düşüktür. Bölgede 15 yaş üstü istihdam edilen kişilerin %55,27'si gibi önemli bir kısmı lise altı eğitim düzeyindedir. Ülke genelinde hem kadın hem erkek istihdam oranında da eğitim seviyelerinin düşük olması dikkat çekicidir. Konya Karaman Bölgesi'nde istihdam edilen kadınların yalnızca %26,16'sı üniversite mezunu olup erkeklerde bu oran görece daha iyi olsa da düşük olduğu görülmektedir. Bu durum iş gücü piyasasında gerçekleşen istihdamın da bu çerçevede düşük verimlilik düzeyinde gerçekleştiğini ortaya koymaktadır.

Ülkemizde ortalama çalışma sürelerinin uzun olması, istihdamdaki kişilerin iş – yaşam dengesinin bozulmasına böylece özellikle kadınlarda yeni istihdam yaratılamamasına neden olmaktadır. Bu sebeple esnek çalışma modellerinin oluşturulması kadın istihdamının artırılmasına katkı sağlayacaktır.

11. SOSYAL DOKU

Bölgesel kalkınma politikalarının önemli unsurlarından birisi olan ekonomik gelişme, sosyal kalkınma ile orantılı ve eş zamanlı gelişmediği sürece planlanan politikalar amaca ulaşamayacaktır. Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı ölçülebilir ve ulaşılabilir olması nedeniyle, eğitim ve sağlık göstergelerini, insani gelişmişlik raporları içerisinde öne çıkarmaktadır. Eğitim ve sağlık altyapıları, sunulan hizmetlerin kalitesi, beşeri ve sosyal sermaye gelişimi ile doğru orantılıdır. Gerek bölge planlarında gerekse ulusal planlarda yaşam kalitesini arttırmak amacıyla; eğitim ve sağlık altyapısını iyileştirmeye yönelik önemli adımlar atılmış olmasına rağmen bölgeler arası eşitsizlikler ve alt yapı yetersizlikleri güncelliğini korumaktadır. Sosyal politikaların planlanmasında yerel dinamikler dikkate alınarak çözüm önerileri geliştirilmelidir.

Sürdürülebilir kalkınma, Birleşmiş Milletler tarafından "Bugünün ihtiyaçlarını, gelecek kuşakların kendi ihtiyaçlarını karşılama olanaklarını tehlikeye atmaksızın karşılayan kalkınma" olarak tanımlanmıştır.[29] Bu bağlamda kalkınma kavramı sadece ekonomik büyümeyi değil, bunu gerçekleştirirken sosyal ve çevresel faktörleri de göz önüne almayı da içinde barındıran bir süreçtir. Dolayısıyla, eğitimin kalitesi, toplumsal olarak dezavantajlı bireylerin korunması, açlık ve yoksulluk gibi sosyal ve ekonomik başlıklar da kalkınma perspektiflerinde yer almalıdır.

29 *Report of the World Commission on Environment and Development: Our Common Future, 1987, s.41*

11.1 EĞİTİM

Ülkelerin kalkınması için eğitim kalitesinin, eğitimde kalma süresinden daha etkili olduğu bilinmekte olup küresel gelişmeler eğitimden beklentileri hızlıca değiştirmektedir.

Avrupa Birliği Bölgesel Gelişmişlik Endeksi kapsamında eğitime erişim ve eğitimin kalitesi ekonomik gelişmişliğin temel göstergelerinden olup; okullaşma oranları, bölgeler arası, bölge içi, cinsiyetler arası farklılıklar ile kalite sorunu kapsamında fiziki ve beşeri altyapı yetersizliklerinin giderilmesi önem arz etmektedir.

UNESCO'nun öncelikli gördüğü konuların başında sosyal ve ekonomik kalkınmanın ana temelini oluşturan eğitim konusu yer almaktadır. UNESCO 2030 Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri arasında "herkes için kapsayıcı ve adaletli eğitimi sağlamak ve herkese yaşam boyu eğitim imkanlarını teşvik etmek" yer almaktadır.[30]

Diğer taraftan On Birinci Kalkınma Planı da eğitim konusuna önem vermiş ve eğitim konusundaki temel amacını "tüm bireylerin kapsayıcı ve nitelikli bir eğitime ve hayat boyu öğrenme imkânlarına erişimi sağlanarak düşünme, algılama ve problem çözme yeteneği gelişmiş, özgüven ve sorumluluk duygusu ile girişimcilik ve yenilikçilik özelliklerine sahip, demokratik değerleri ve milli kültürü özümsemiş, paylaşıma ve iletişime açık, sanat ve estetik duyguları güçlü, teknoloji kullanımına yatkın, üretken ve mutlu birey yetiştirmek" olarak belirlemiştir.[31]

Eğitim sistemlerinin temel kaynaklarından olan öğretmenlerin de eğitimi, işe alım süreçleri, çalışma koşulları kalkınma için önem arz etmektedir. Öte yandan ülke ve bölge açısından da önemli olan bir başka konu ise eğitimin toplumsal cinsiyet eşitliği açısından da azami önemde bir konu olmasıdır. Özellikle kadınların eğitim sistemlerine daha fazla dahil olması toplumsal statülerini yükseltebilmeleri, haklarını öğrenmeleri ve daha kaliteli ve güvenli bir yaşama kavuşmalarını sağlar ve bu da kalkınmayı pozitif etkiler. Son olarak bir ülke veya bölgede eğitim sistemi ne kadar iyi düzeyde olursa iş gücü kalitesi ve yaşam standartları da o denli yükselir.

Öğrencilerin sahip oldukları bilgi setinden çok bilgiyi kullanabilme becerisini ölçen PISA sınavlarında Türkiye'nin diğer ülkelerin oldukça gerisinde kaldığı dikkat çekmektedir. Avrupa Birliği ve OECD ülkelerindeki öğrencilerin büyük bir kısmının daha yüksek analitik düşünme becerisi anlamına gelen üst basamaklara ulaşabildiği görülmektedir. Bu durum, Türkiye'de genç nüfusa en temel becerilerin kazandırılmasında bile sıkıntı yaşandığını göstermektedir.[32] Öğrencilere analitik düşünme yeteneği kazandırılmalıdır.

30 *https://www.unesco.org.tr/Pages/48/10/E%C4%9Fitim#:~:text=E%C4%9Fitimin%20t%C3%BCm%20y%C3%B6nlerini%20kapsayan%20tek,e%C4%9Fitimde%20evrensel%20ve%20b%C3%B6lgesel%20%C3%B6nc%C3%BCl%C3%BCk, erişim tarihi: 30/06/2022.*

31 *Strateji ve Bütçe Başkanlığı, On Birinci Kalkınma Planı, s.135*

32 *Dinççağ, Ayşegül, OECD Beceri Stratejisi ve UMEM Projesi, Türkiye Ekonomi Politikaları Araştırma Vakfı, 2011 (Aralık)*

Tablo 42 PISA 2018 Sınav Sonuçlarına Göre Ülkeler, 15 Yaşındaki Öğrenciler

Başarı Puanları	Türkiye	OECD Ortalaması	Finlandiya	Güney Kore	Japonya
592 puan ve üstü	4	18	25	32	36
500-592 puan arası	12	34	36	41	34
405-499 puan arası	33	30	22	22	20
405 puan ve altı	51	17	5	5	10

Kaynak: PİSA ve Vikipedi, 2019

Eğitime erişimin temel göstergesi olan okullaşma oranının yıllara göre değişimine bakıldığında, ülke oranları bölge oranlarının üzerinde seyretmektedir.

Şekil 115 İlköğretim Düzeyinde Net Okullaşma Oranları (%)

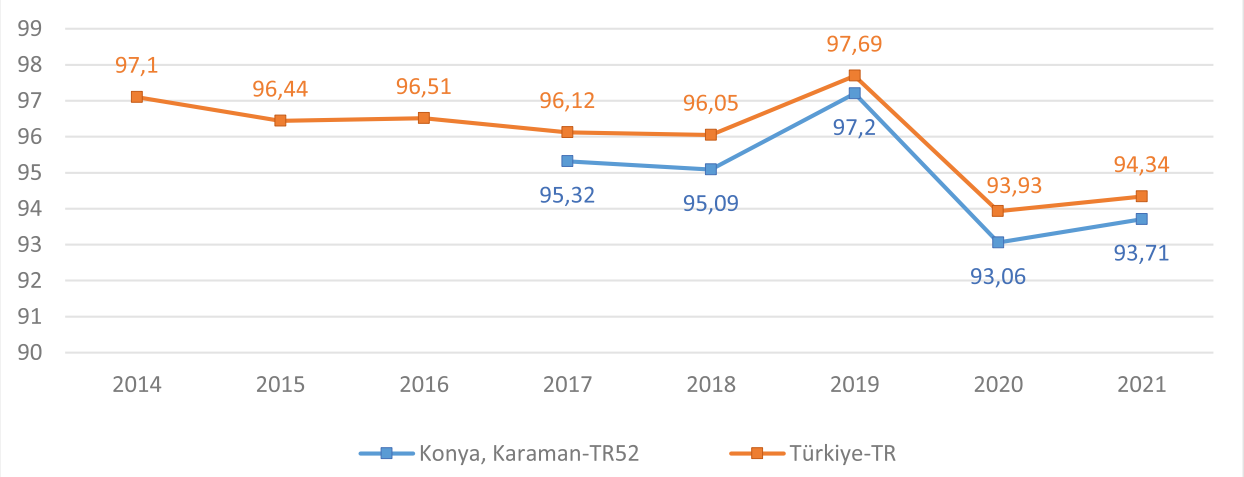

Kaynak: TÜİK, 2021. 2017 öncesi bölge verisi bulunmamaktadır.

2019 yılına göre 2020 yılında ilköğretim düzeyinde net okullaşma oranında bir gerileme görülmektedir. Bu durumun pandemi kapsamında alınan tedbirler ile alakalı olduğu düşünülmektedir. 2021 yılı itibariyle net okullaşma oranı yeniden toparlanmaya başlamıştır.

Şekil 116 Ortaöğretim Düzeyinde Net Okullaşma Oranları (%)

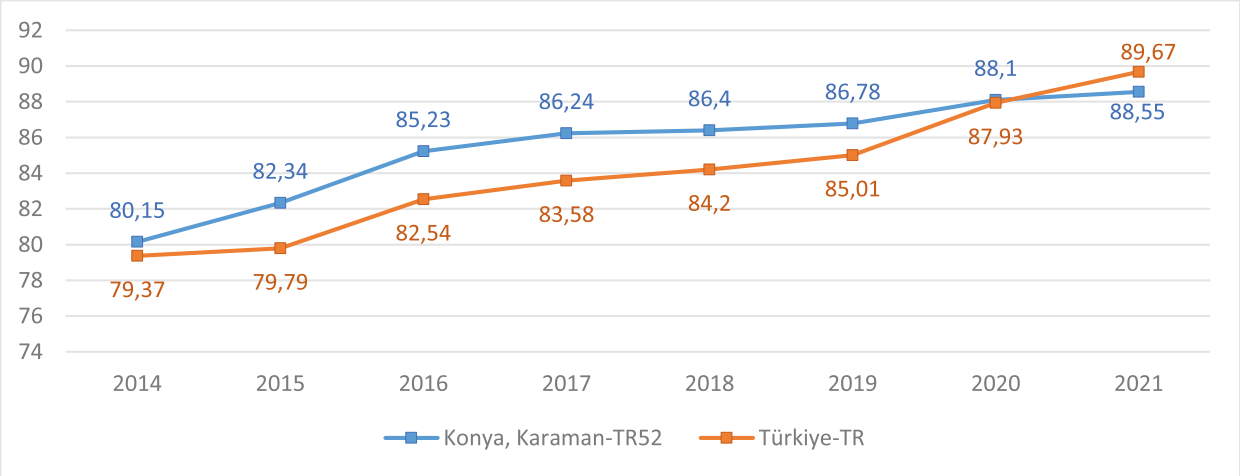

Kaynak: TÜİK, 2021

Ortaöğretim düzeyinde net okullaşma oranlarına bakıldığında, bölgede bu oran ülkeden daha yüksektir. 2014 yılından 2017 yılına kadar aradaki fark açılırken sonraki yıllarda ülke ve bölge arasındaki fark giderek kapanmış ve bölge, ülkenin gerisine düşmüştür.

Ülke genelinde eğitime erişimde cinsiyete dayalı farklar azalmış olsa da bölgesel olarak eğitime erişimde cinsiyete dayalı farklar devam etmektedir.

Şekil 117 İlköğretim Düzeyinde Kız Çocuklarının Net Okullaşma Oranları (%)

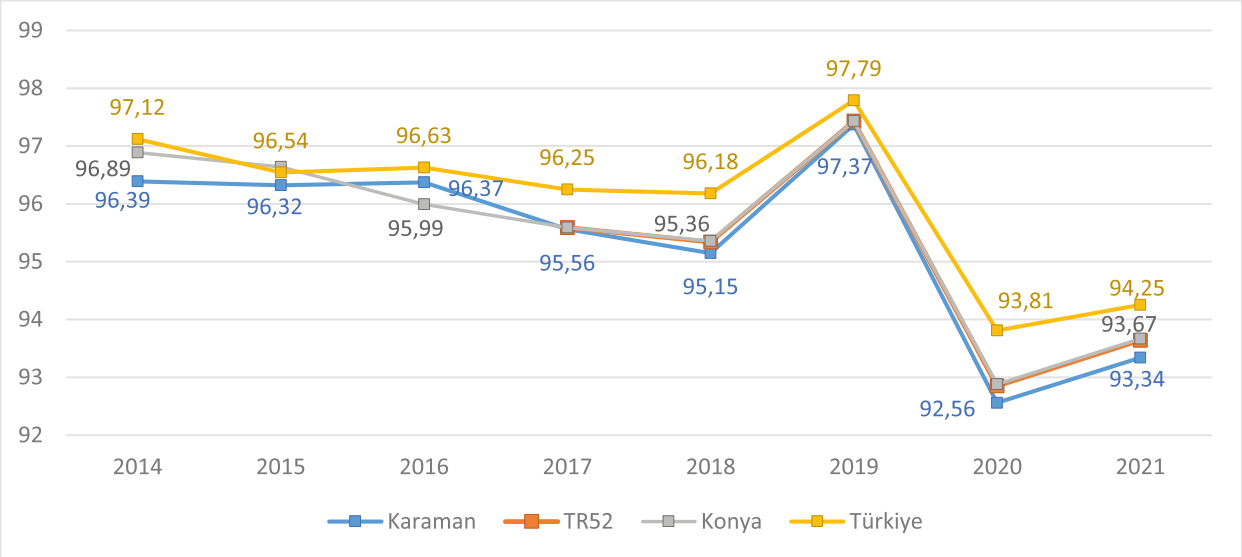

Kaynak: TÜİK, 2021

Bölgede kız çocuklarının eğitimlerini sürdürmeleri sağlanmalıdır. Kız çocuklarının ilköğretim düzeyinde okullaşma oranlarına bakıldığında, bölge oranları ülke oranlarının altında seyretmektedir. 2020 yılında ilköğretim net okullaşma oranlarında ülke genelinde pandemi kapsamında alınan tedbirler ile alakalı olduğu düşünülen sorun, kız çocuklarının okullaşma oranlarına da yansımış ve 2020 yılında ciddi bir düşüş görülmüş olup 2021 yılında tüm düzeylerde bu oranda artış gerçekleşmiştir.

Harita 57 Kız Çocuklarının Okullaşma Oranları

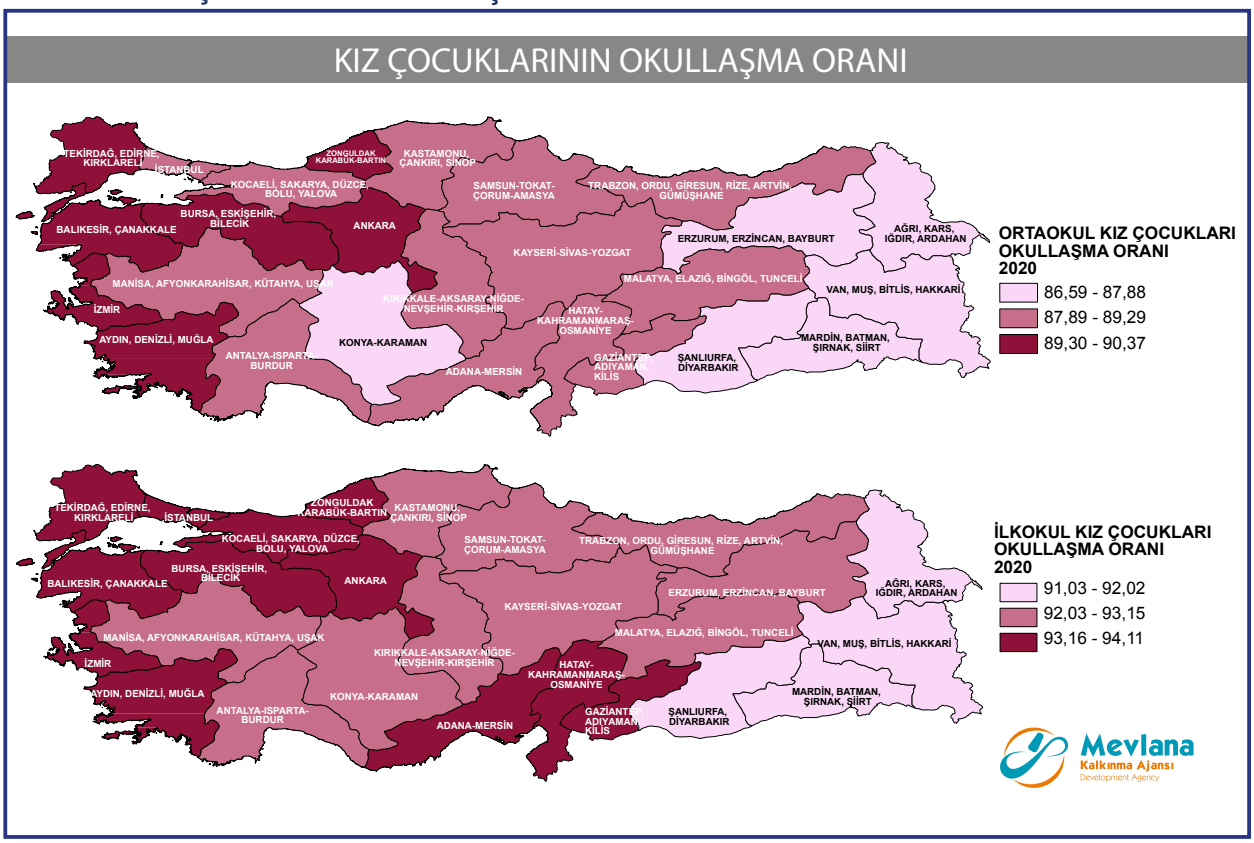

Kaynak: TÜİK, 2020

Bölgede ortaokul düzeyinde kız çocuklarının okullaşma oranı düşüktür. İlkokul ve ortaokul düzeyinde kız çocuklarının okullaşma oranları ayrı ayrı incelendiğinde; ülke genelinde ortaokul okullaşma oranlarının ilkokula göre daha düşük olduğu görülmektedir. Doğu bölgelerinde okullaşma oranları düşük olup ortaokul okullaşma oranlarında bölge, doğu illeri ile benzer yapı sergilemektedir.

Şekil 118 Konya Karaman Bölgesi'nde Kız ve Erkek Çocukları Net Okullaşma Oranları

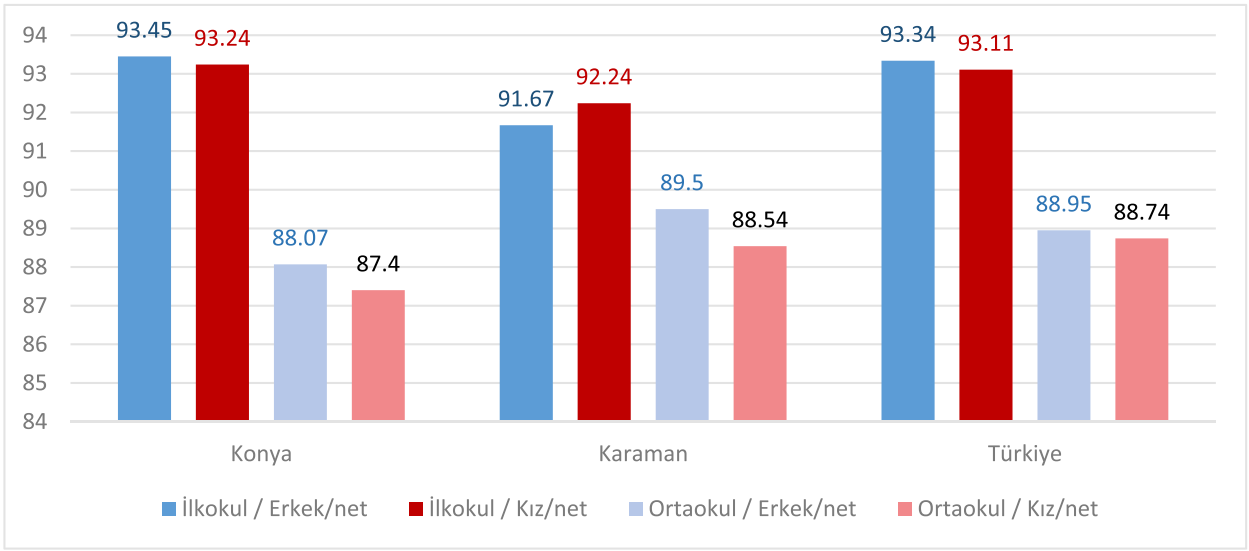

Kaynak: TÜİK, 2020

Karaman'da ilkokulda kız çocuklarının okullaşma oranları yüksektir. Konya ve ülke oranlarında ise kız çocuklarının erkeklere görece biraz daha düşük olduğu görülmektedir. İlkokul okullaşma oranlarına göre ortaokul okullaşma oranlarının düşük olması da ilkokuldan sonra eğitime devamlılıkta hem erkeklerde hem de kızlarda sorunlar olduğunun açık bir göstergesi olarak karşımıza çıkmaktadır.

Şekil 119 Ortaöğretim Düzeyinde Kız Çocuklarının Net Okullaşma Oranları (%)

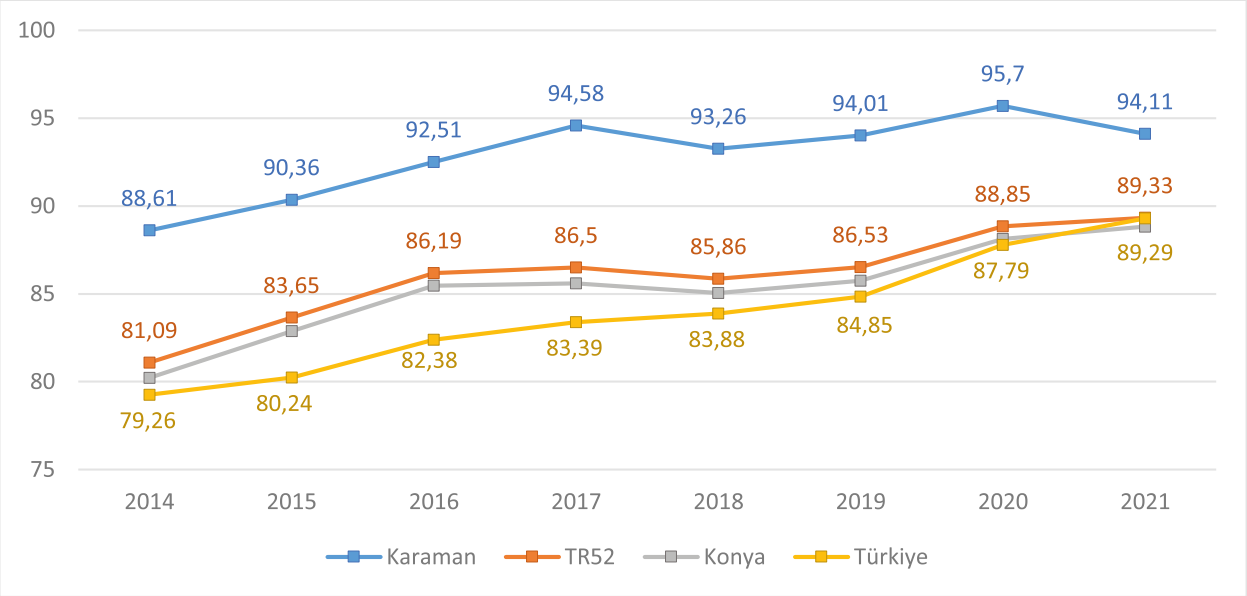

Kaynak: TÜİK, 2021

Karaman'da kız çocuklarının eğitime devam etme oranları yüksektir. Konya Karaman Bölgesi'nde kız çocuklarının ortaöğretimde okullaşma oranı 2014 yılından beri ülke oranlarının üzerinde seyretmektedir. Özellikle Karaman'da oranların hem bölgeden hem de ülkeden bariz şekilde yüksek olması eğitime verilen önemin de daha yüksek olduğunu göstermektedir. Ancak ortaokul düzeyindeki okullaşma oranlarının düşüklüğü gelecek yıllarda ortaöğretim düzeyinde de okullaşma oranlarının düşmesine sebep olabilecektir.

Nitelikli bir genç kuşak yetiştirebilmek için eğitim ve eğitimde devamlılık oldukça önemli olup kalkınmanın sağlanabilmesi için de bir gerekliliktir. Bu sebeple hem Konya Karaman Bölgesi'nde hem de ülke genelinde okullaşma oranlarının artırılması gerekmektedir.

Diğer taraftan eğitime erişim dışında eğitimin kalitesi ve beşeri sermaye, bölgeler arası gelişmişlik göstergelerini belirleyen önemli göstergeler arasındadır. Gelişen teknoloji, artan nüfus ve öğrenci sayısı Konya Karaman Bölgesi'nin özellikle görece gelişmiş ilçelerinde daha fazla öğretmene ve dersliğe ihtiyaç duyulacağını göstermektedir.

Bölge içinde öğretmen başına öğrenci ve derslik başına öğrenci sayılarına baktığımızda bölgesel gelişme ana odakları olan Karaman İl merkezi, Selçuklu, Meram, Karatay ve alt bölge merkezi olma potansiyeli taşıyan Ereğli, Seydişehir, Akşehir, Beyşehir yoğun öğrenci potansiyeline sahiptir. Bölgede okul çağındaki genç nüfusun fazla olması,

sanayileşme ve yaşam standartlarındaki gelişim nedeniyle şehir merkezlerine doğru yaşanan göçün sonucunda, bu merkezlerde eğitim altyapısında kalabalık sınıf mevcutları eğitimin niteliğini negatif yönde etkilemektedir. Düşük gelişme düzeyine sahip ilçeler olan Yunak, Sarıveliler Ahırlı, Yalıhüyük, Derebucak, Hüyük, Doğanhisar, Tuzlukçu, Emirgazi, Halkapınar, Akören, Derbent, Güneysınır gibi ilçelerde göçe bağlı olarak yaşlı nüfusun kalması ve bunun sonucunda doğum oranlarının düşmesi sebebiyle öğrenci sayısında ciddi bir düşüş yaşanmaktadır.

TAŞIMALI EĞİTİM

Genellikle kırsal yerleşimlerde öğrenci sayısının uygun/yeterli olmaması nedeniyle eğitim kurumu açılmaması sonucunda öğrencilerin zorunlu eğitimlerini alabilmeleri için başka bir yerleşim birimine nakledilmelerine "taşımalı eğitim" adı verilmektedir.

Şekil 120 TR52 Bölgesi İlçelerinde İlkokul ve Ortaokul Düzeylerinde Taşımalı Eğitim Sistemine Dâhil Öğrenci Sayısı Oranı (%)

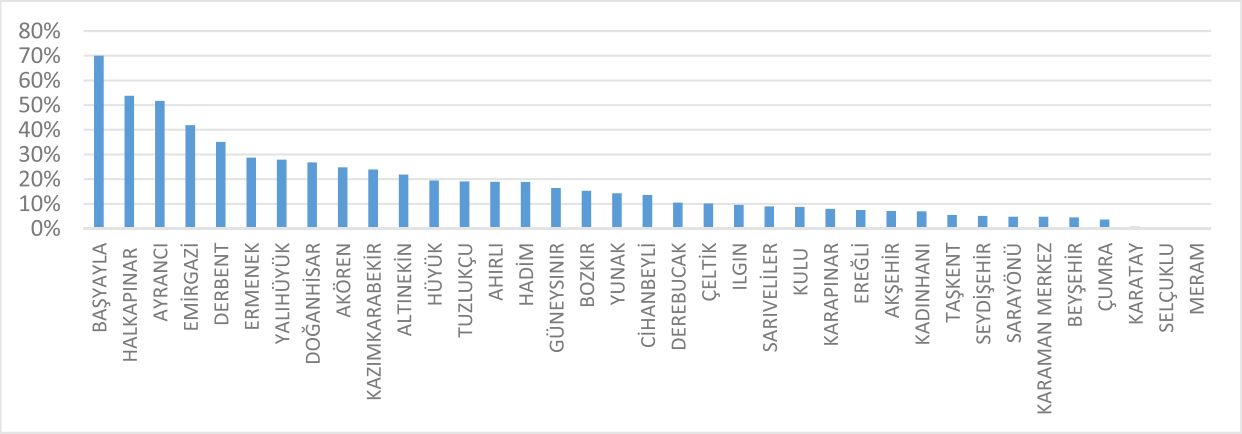

Kaynak: Konya ve Karaman İl Milli Eğitim Müdürlükleri, 2022.

TR52 Bölgesinde taşımalı eğitim sisteminin %30'un üzerinde olduğu Başyayla, Halkapınar, Ayrancı, Emirgazi, Derbent ilçeleri dikkat çekmektedir. Hatta bu oran Başyayla ilçesinde %70'lere, Halkapınar ve Ayrancı ilçesinde de %50'nin üzerine ulaşmaktadır. Bu ilçelerde toplam öğrenci sayısının yarısından fazlası taşımalı yöntemle eğitim hayatlarını sürdürmektedir. Ayrıca Ermenek, Yalıhüyük, Doğanhisar, Akören, Kâzımkarabekir ve Altınekin ilçelerinde de taşımalı eğitim sistemi oranları yüksektir. Bu ilçeler kırsal niteliği baskın olan ve sosyoekonomik olarak görece geri kalmış özellik göstermektedir. Göçe bağlı olarak yaşlı nüfusun ilçede kalması sonucu doğum oranları azalmış dolayısıyla çocuk sayısı da giderek azalmıştır. Bu ilçelerde nüfusun yerinde kalmasına dönük çalışmalarda eğitim hizmetleri önem kazanmakta olup çocukların zorunlu eğitim süreçlerinin gelişmiş ilçelerdeki standartlara yakınsanarak yerinde eğitim alınmasına dönük politikalar geliştirilmelidir.

"TR52 Bölgesi Sosyal Yapı Analizi, Eğitim ve Sağlık Hizmetlerine Erişim Araştırması" kapsamında yürütülen saha çalışmaları tespitlerine göre; taşımalı eğitim sisteminde mesafe, coğrafi yapı ve iklim koşulları gibi sebeplere bağlı olarak yolda geçirdikleri süre, sağlıklı beslenme sorunu, erken gidip geç gelme, kış şartlarının olumsuzlukları

gibi birçok sorunla karşılaşmasına neden olmaktadır. Özellikle ilkokul çağı nüfusun kendi ihtiyaçlarını yeterince görememesi, kendini koruyamaması gibi hususlar da göz önüne alındığında özellikle ilkokul eğitiminin standart hale getirilmesi sağlanmalıdır. Ayrıca taşımalı eğitim yapılan yerleşimlerde çocukların okul öncesi eğitimden mahrum kalmaları da eğitimde fırsat eşitliğinin sağlanması gerektiğini açıkça ortaya koymaktadır.

OKURYAZARLIK

Toplumun geniş bir kitlesine hitap edebilmek, bilgisini ve gücünü geliştirerek hedeflerine ulaşması için bireye imkân sağlayan olgudur. Bu bağlamda toplumsal refahtan pay alabilmek için gerek yazılı kaynakların gerekse de yeni okuryazarlık türlerinin arttırılması sosyal ve kültürel değişimlerde toplumsal riskleri en aza indirecektir.

Şekil 121 Okuma Yazma Bilmeyenlerin Oranı

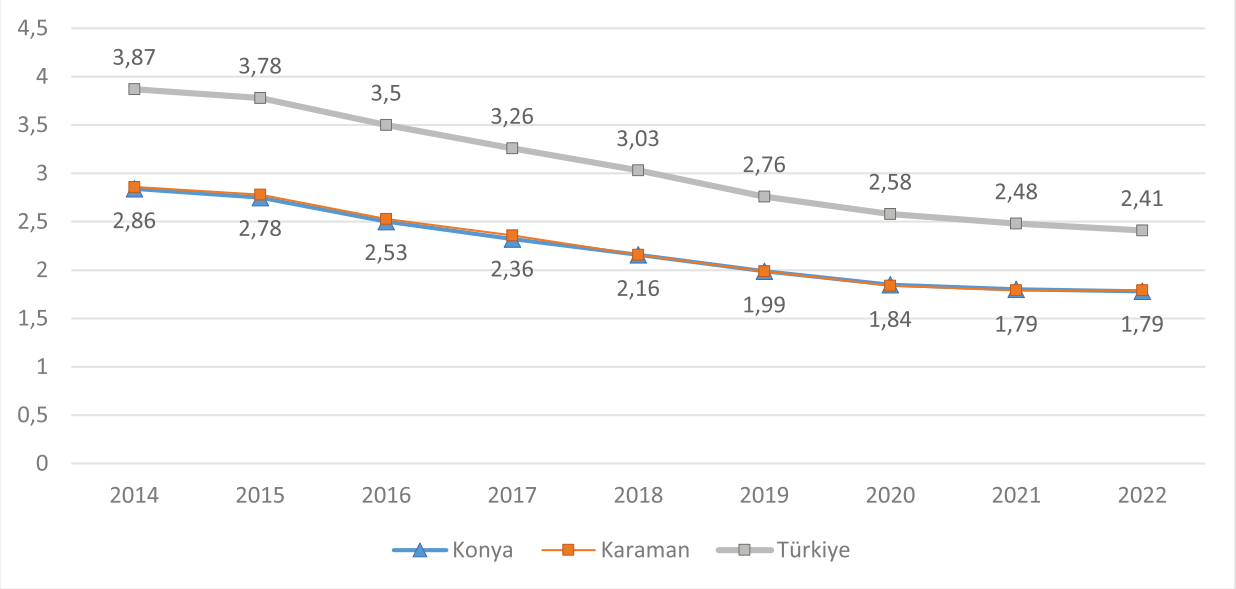

Kaynak: TÜİK, 2022

Konya Karaman Bölgesi okuma yazma bilmeyenlerin oranı yaklaşık olarak %1,8 civarındayken Türkiye'de bu oran %2,41'dir. 2014 yılından 2022 yılına kadar azalma eğilimi sürmektedir. Konya ve Karaman'da 2014-2022 tarihsel aralığında okuma yazma oranının artışında benzer bir gelişme söz konusudur.

Harita 58 Konya Karaman Bölgesi'nde İlçeler Bazında Okuma Yazma Bilmeyenlerin Oranı

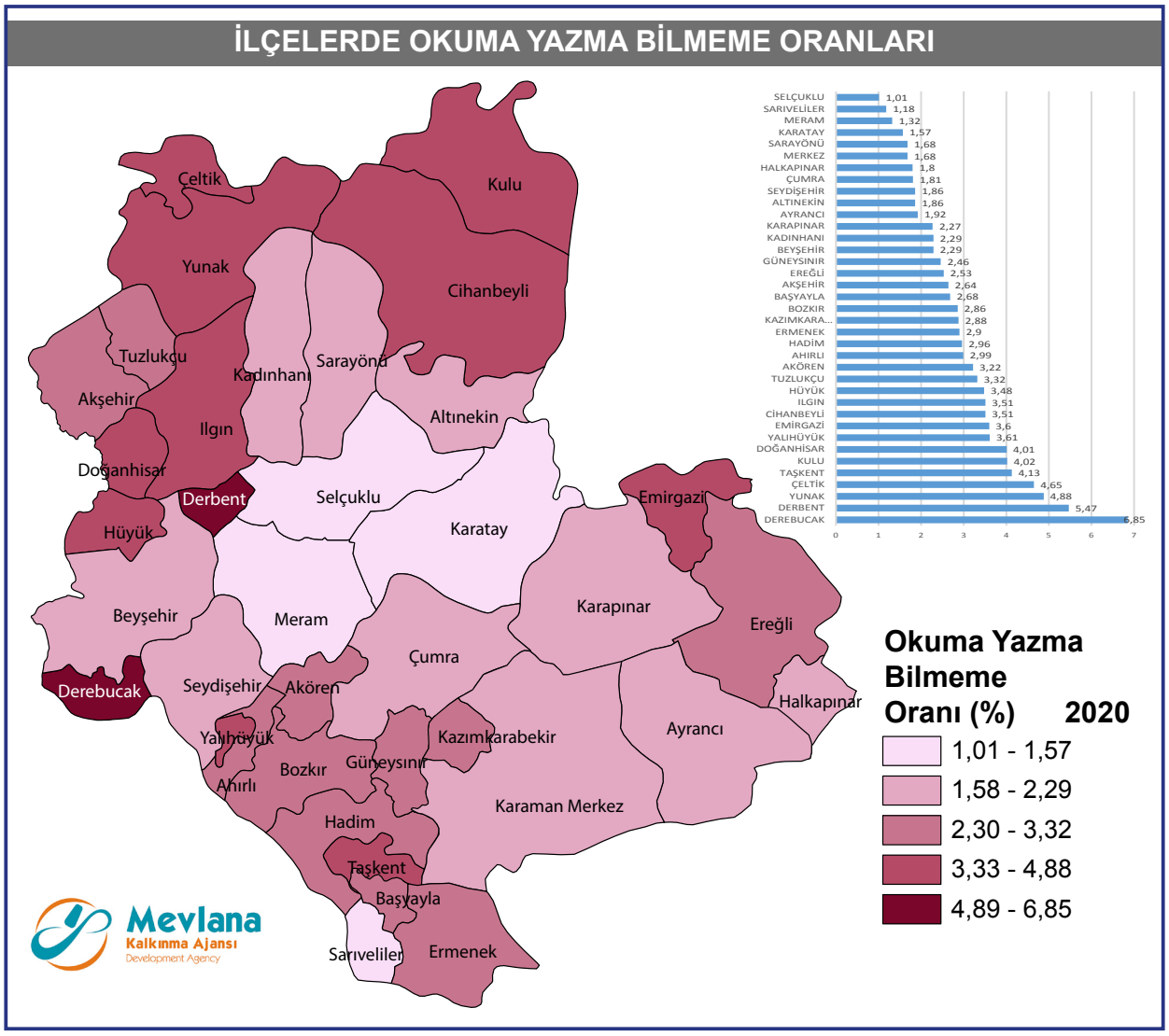

Kaynak: TÜİK, 2020 verileri kullanılarak hazırlanmıştır.

İlçeler bazında okuma yazma bilmeyenler incelendiğinde Derbent, Derebucak, Yunak ve Çeltik'te oranların yüksek olduğu görülmektedir. Kırsaldaki yaşlı nüfusun kentin sunduğu sağlık, ulaşım, kaliteli barınma gibi imkânlardan uzak kalması, kırsaldaki yaşam kalitesini negatif yönde etkilemektedir. Bu bağlamda, özellikle kırsaldaki yaşlı nüfusu hedef alan sosyal politikaların planlı bir şekilde gerçekleştirilmesi gerekmektedir.

Kadınlarda okuma yazma bilmeyenlerin oranı erkeklere göre yüksektir. Okuma yazma bilmeyen nüfusun cinsiyete göre dağılımında erkek ve kadınlar arasındaki fark ciddiyetini korumaktadır. Ancak yıllar itibariyle azalma eğilimindedir. Genele bakıldığında, okuma yazma bilmeme oranı her iki cinsiyet için; genç yaş gruplarından ileri yaş gruplarına ve kentsel nüfustan kırsal nüfusa doğru bir artış sergilemektedir. Dolayısıyla okuma yazma eksikliğinden kaynaklanan dışlanma, kamusal hizmetlerden, istihdam ve sosyal güvenlikten yararlanamama gibi faktörler kırsaldaki kadınları dezavantajlı grup haline getirmektedir.

Şekil 122 Okuma Yazma Bilmeyenlerin Oranı (Kadın-Erkek)

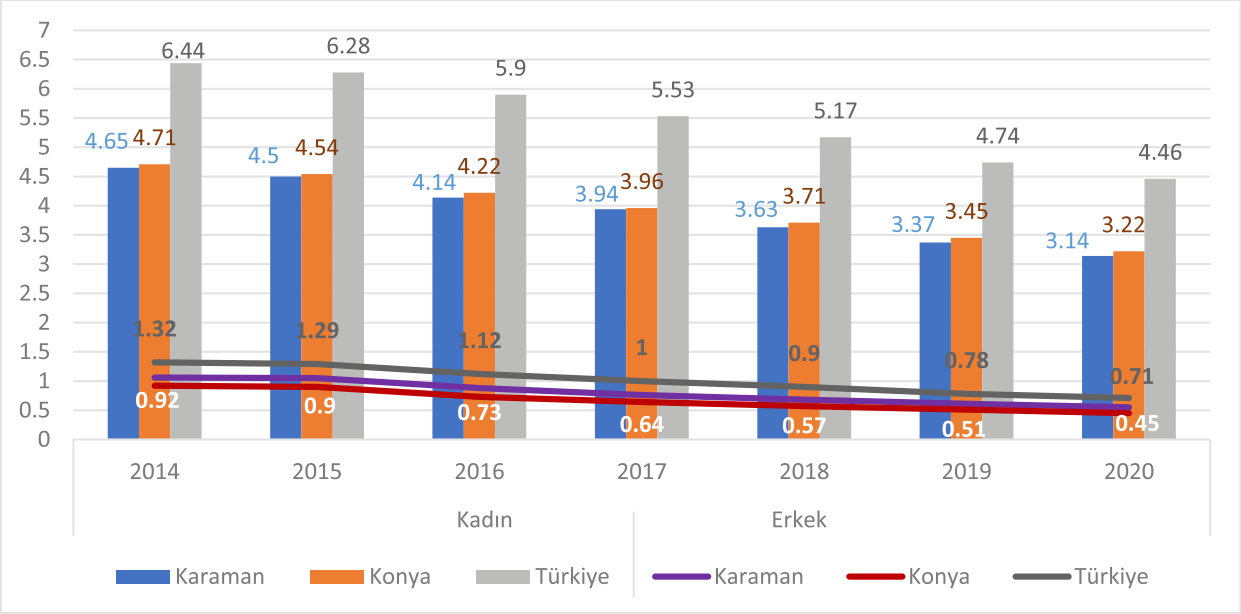

Kaynak: TÜİK, 2020

11.2 SAĞLIK

Gerek toplum sağlığının korunması, gerekse de önleyici alt yapı hizmetlerinin güçlendirilmesi kalkınma göstergelerinin en temel bileşenidir. Dünya sağlık örgütü bu durumu '*insan hayat kalitesinin geliştirilmesi süreci*' olarak tanımlamaktadır.[33] Bu bağlamda gerek insani gelişmişlik endeksi gerekse de Bin Yıllık Kalkınma hedeflerinde sağlık, beşeri ve iktisadi gelişmeyi tamamlayıcı unsur olmaktadır. Yaşam beklentisinin artması, hızla artan nüfus ve şehirleşme sağlık politikalarının önemini daha belirgin hale getirmiştir. Bu bağlamda gelecek nesillerin sağlık ihtiyaçları göz önüne alınarak toplumun mevcut yaşam kalitesini artıracak sosyal politikaların geliştirilmesi hedeflenmelidir.

11.2.1 Sağlık Altyapısı

Sağlık altyapıları bakımından Konya Karaman Bölgesi'ne baktığımızda 2020 yılı itibariyle 52 adet kurum bulunmaktadır. Bunların 14'ü özel hastane, 3'ü üniversite ve 35'i kamu hastanesidir.

	Konya	Karaman	Konya, Karaman
Kurum Sayısı	45	7	52
Yatak Sayısı	8.554	628	9.182
Sağlık Bakanlığı / Kurum Sayısı	30	5	35
Sağlık Bakanlığı / Yatak Sayısı	5.098	535	5.633
Üniversite / Kurum Sayısı	3	-	3
Üniversite / Yatak Sayısı	2.518	-	2.518
Özel / Kurum Sayısı	12	2	14
Özel / Yatak Sayısı	938	93	1.031

33 WHO, 1992

Konya Karaman Bölgesi toplam yatak sayılarının 61'i Sağlık Bakanlığına, 28'i Üniversitelere ve 11'i ise özel hastanelere aittir.

Şekil 123 Yüz bin Kişi Başına Düşen Hastane Yatak Sayısı

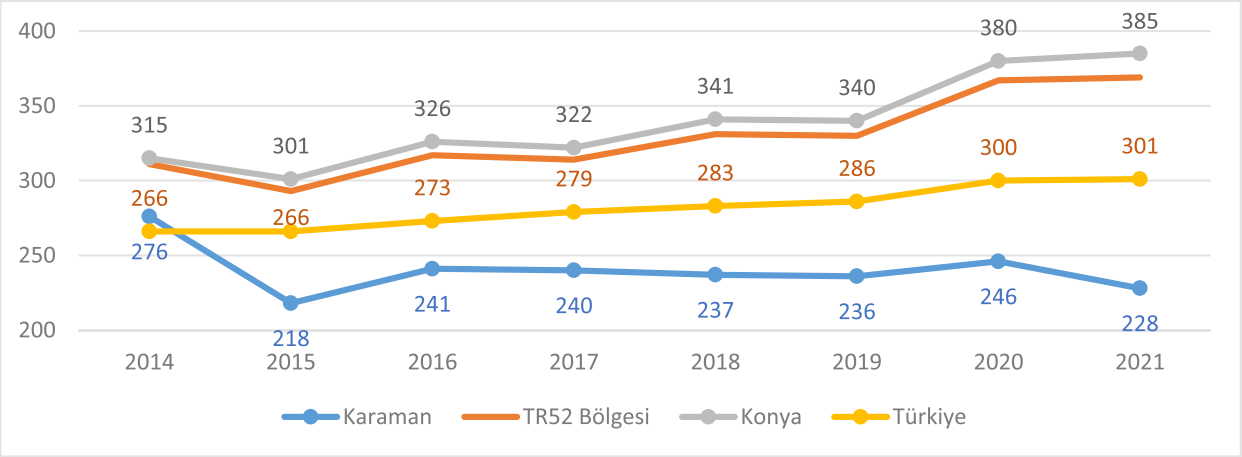

Kaynak: TÜİK, 2020

Konya Karaman Bölgesi'nde yüz bin kişi başına düşen hastane yatak sayısı ülke ortalamasının üzerindedir. 2014 yılı ile kıyaslandığında hem ülke hem de bölgede bu oran artarken Karaman'da düşüş göstermiştir.

Şekil 124 Yüz bin Kişi Başına Toplam Hastane Yatak Sayısı

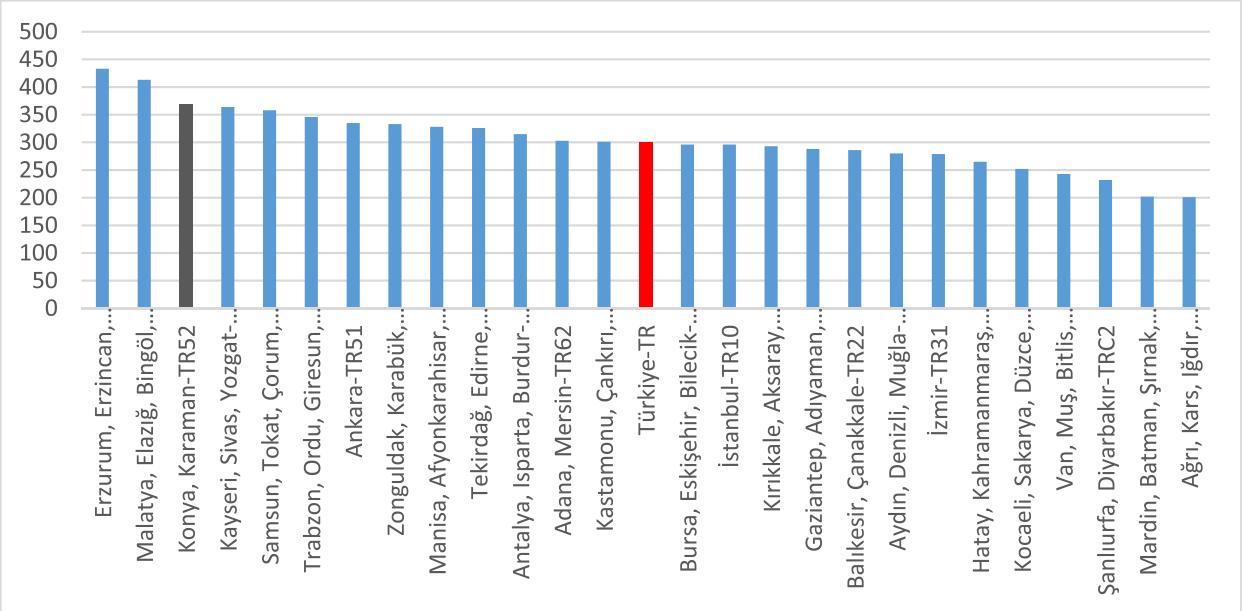

Kaynak: TÜİK, 2021

Türkiye'de yüz bin kişi başına düşen hastane yatak sayısı 300'dür. Düzey 2 Bölgeleri arasında en yüksek değer TRA1 (Erzurum, Erzincan, Bayburt) Bölgesi'ndeyken, Konya Karaman Bölgesi 3. sırada yer almaktadır. En düşük oranlara sahip bölge TRA2 (Ağrı, Kars, Iğdır, Ardahan) Bölgesi'dir.

Sağlık personelinin özellikle hekimlerin ülke genelinde bölgeler arasında ya da bölge içinde dengeli dağılımı konusu önemli bir problemdir. Yıllar itibariyle veriler incelendiğinde her ne kadar dengeli dağılım sorunu azalma eğiliminde olsa da önemini korumaktadır.

Şekil 125 Bin Kişi Başına Düşen Hekim Sayısı

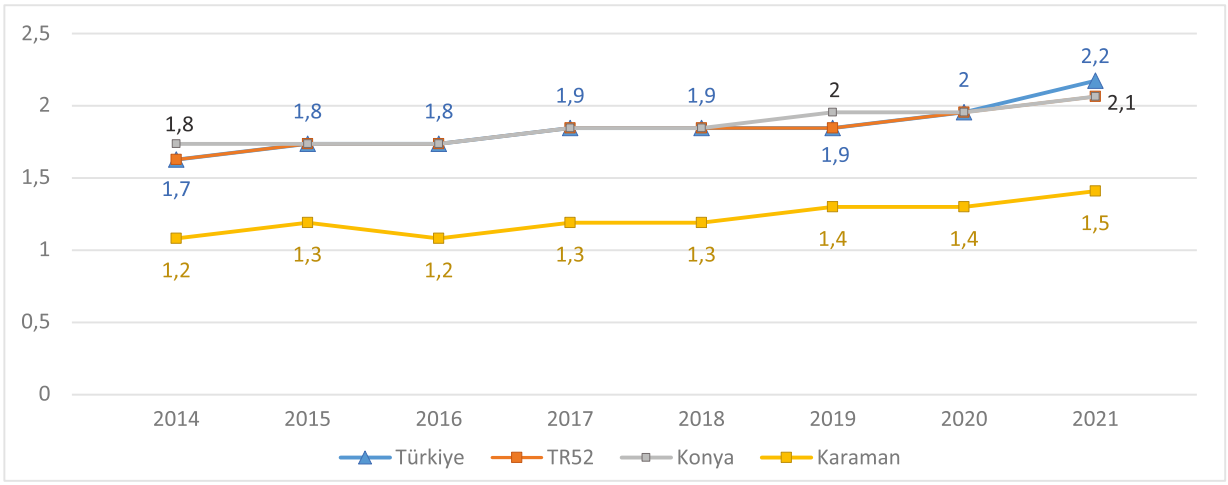

Kaynak: TÜİK, 2021

Karaman'da bin kişi başına düşen hekim sayısı düşüktür. Konya rakamları ülke rakamları ile aynıdır ancak Karaman rakamları ülke ortalamasının oldukça altında kalmaktadır.

Şekil 126 Bin Kişi Başına Düşen Toplam Hekim Sayısı

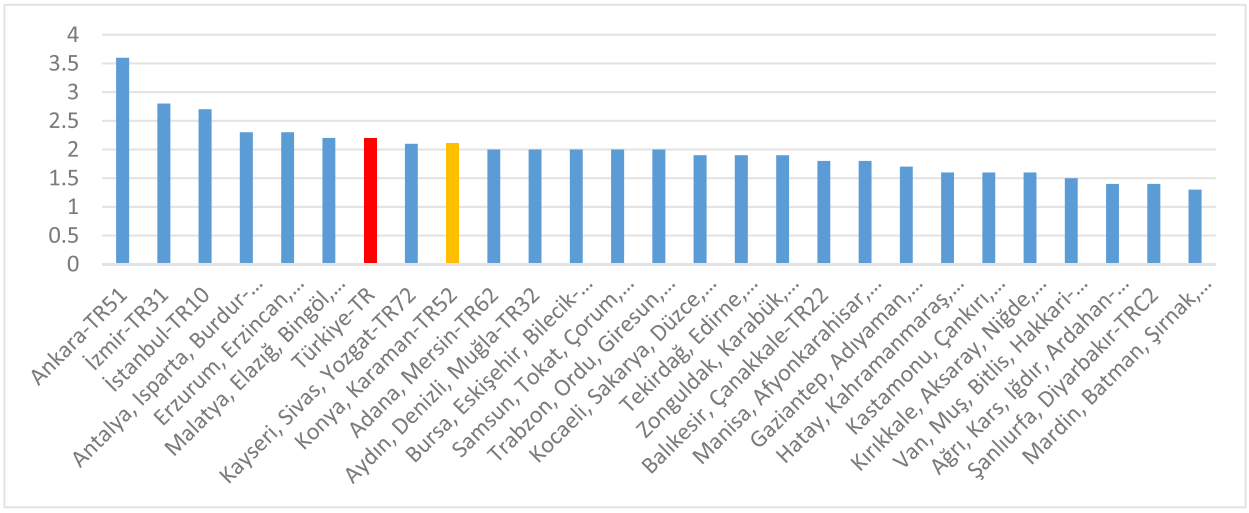

Kaynak: TÜİK, 2021

Bin kişi başına düşen toplam hekim sayısında Ankara Bölgesi (TR51) ülke ortalamasının oldukça üzerinde değerlere sahiptir. Konya Karaman Bölgesi ülke ortalaması ile aynı değerlere sahip olup 8. sırada yer almakta olup ülke ortalamasının altındadır.

11.2.2 Sağlık Durumu

Bir ülkenin sağlık statüsünün değerlendirilmesinde kullanılan en önemli ölçütler ortalama yaşam süresi, bebek ölüm hızı, 5 yaş altı çocuk ölüm hızı verileridir.

Ortalama yaşam süresi TÜİK verilerine göre ülkemizde 78 yaş iken Konya Karaman Bölgesi'ndeki yaşam süresi de ülke değerine yakın seyretmektedir. Konya'da 78,3 yaş, Karaman'da ise 78,7 yaş ortalama yaşam süreleridir.

Doğum öncesi ve doğum sonrası anne bakım hizmetleri ve bunun sonucunda bebek ölüm hızı, Kalkınma Hedefleri ve OECD endeksleri içinde önemli bir göstergedir. Bebek ölüm hızında Konya Karaman Bölgesi ülke ortalamasından daha iyi bir durum seyretmiştir. 2022 yılında bebek ölüm hızı bölgede ‰7,8 oranında iken ülke oranı ‰9,2'dir.

Şekil 127 Bebek Ölüm Hızı (‰)

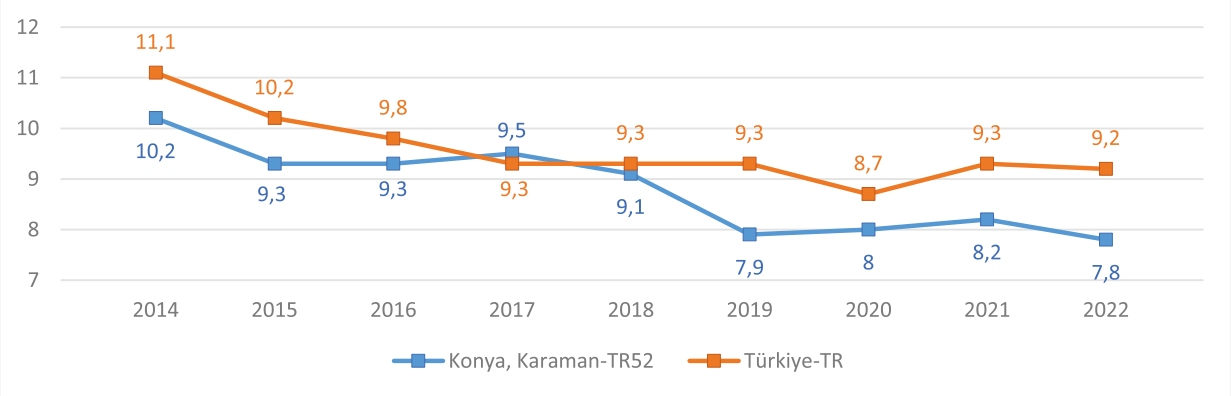

Kaynak: TÜİK, 2022

Bölge illerine bakıldığında **Karaman'da bebek ölüm hızının Konya'ya göre daha düşük olduğu görülmekte** olup 2019 yılı oranları Karaman için ‰6,5 ve Konya için ‰8 olarak gerçekleşmiştir.

Şekil 128 Beş Yaş Altı Ölüm Hızı (‰)

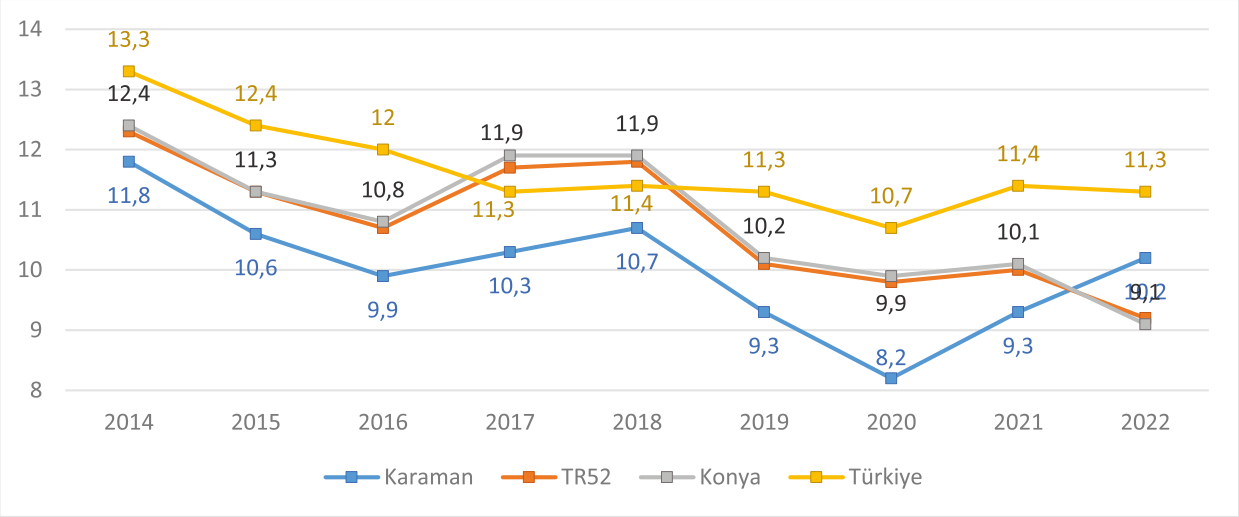

Kaynak: TÜİK, 2022

Bölge illerine bakıldığında yıllar itibariyle **Karaman'da beş yaş altı ölüm** hızının **Konya'ya göre daha yüksek olduğu görülmekte** olup 2022 yılı itibariyle Karaman'da bu oran Konya'yı geçmiştir. 2022 yılında beş yaş altı ölüm hızı oranları Karaman için ‰10,2 ve Konya için ‰9,1 olarak gerçekleşmiştir.

Şekil 129 Kaba Ölüm Hızı (‰)

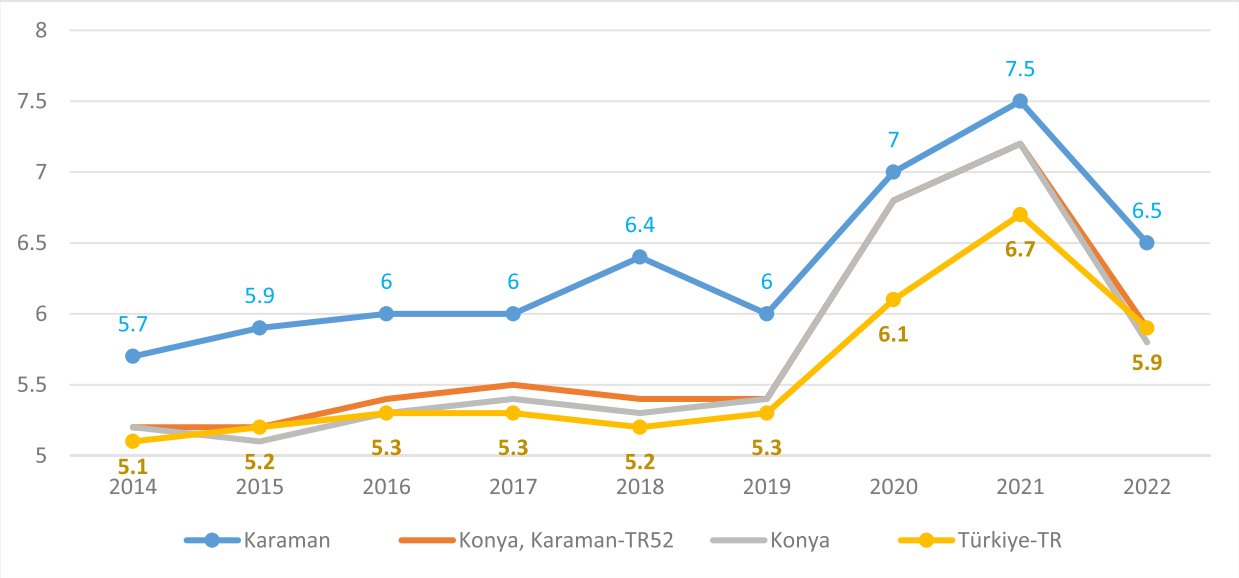

Kaynak: TÜİK, 2022

Kaba ölüm hızı verilerine göre bölgedeki ölüm oranlarının ülke ortalamasının üzerinde olduğu bebek ölümlerinin aksine Karaman'da kaba ölüm hızının yüksek olduğu görülmektedir.

Şekil 130 Ölüm Nedenleri

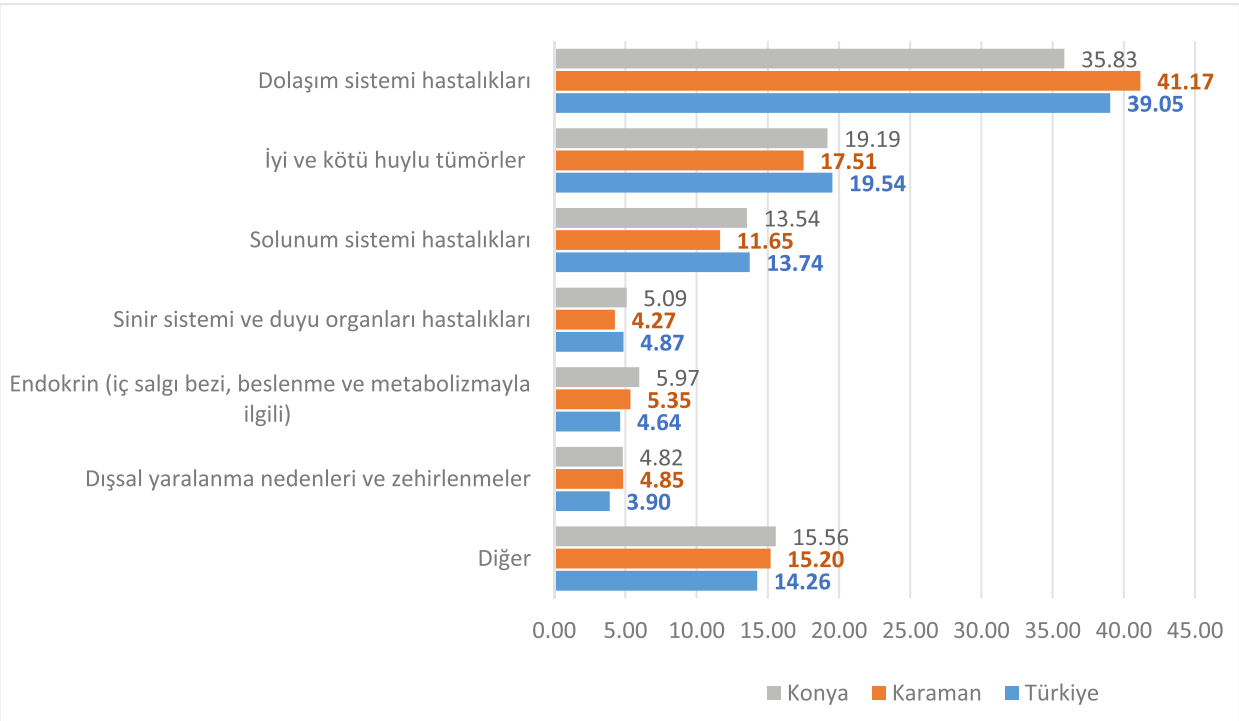

Kaynak: TÜİK, 2019

Ülke ve Konya Karaman Bölgesi'nde ölüm sebeplerinde bir ayrışma olmamakla birlikte ilk üç ölüm nedeni dolaşım sistemi hastalıkları, iyi ve kötü huylu tümörler ve solunum sistemi hastalıklarıdır. Ölümlerin %70'inden fazlası bu üç sebepten kaynaklanmaktadır.

11.3 SOSYAL DOKU

11.3.1 Boşanma

Konya Karaman Bölgesi'nde boşanma hızı ülke değerinden yüksek olup Karaman'da bu oran giderek bölge ve ülke ortalamasından sapmaktadır. Karaman'da bu oran daha da yüksektir. 2020 yılında hem ülke hem de bölge genelinde yaşanan düşüşlerin pandemi nedeniyle uygulanan kısıtlama tedbirlerine bağlı olduğu düşünülmektedir.

Şekil 131 Kaba Boşanma Hızı (‰)

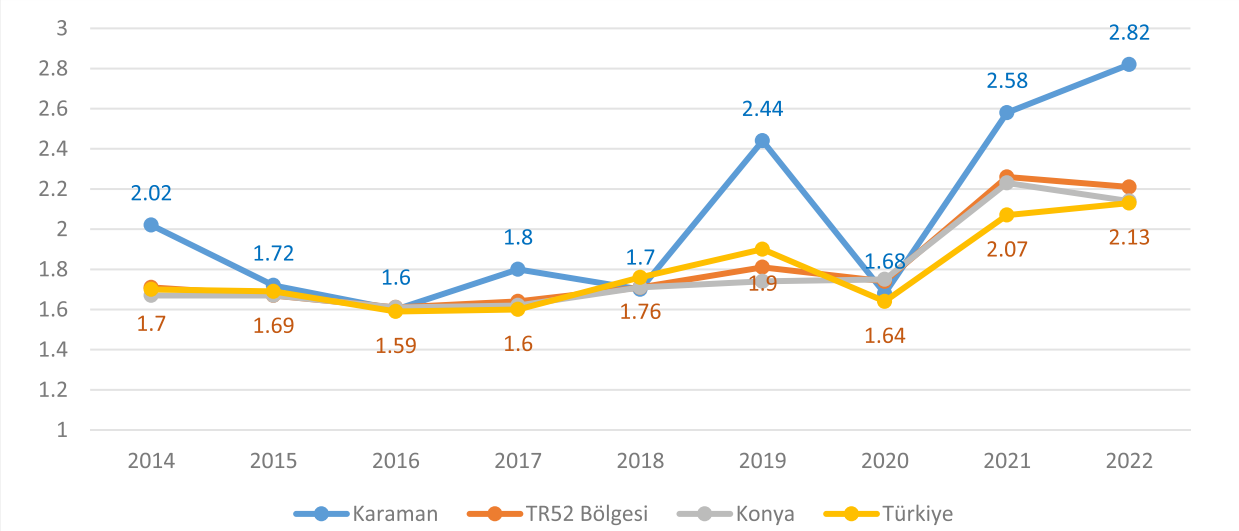

Kaynak: TÜİK, 2022

11.3.2 İntihar

Konya Karaman Bölgesi'nde intihar hızı ülke değerinden yüksektir. Özellikle Karaman'da 2016 sonrasında intihar hızı yükseliş eğilimine girmiş olup 2022 yılı itibariyle ülke ve bölge oranlarından önemli derecede sapmıştır.

Şekil 132 Kaba İntihar Hızı ($\%_{000}$)

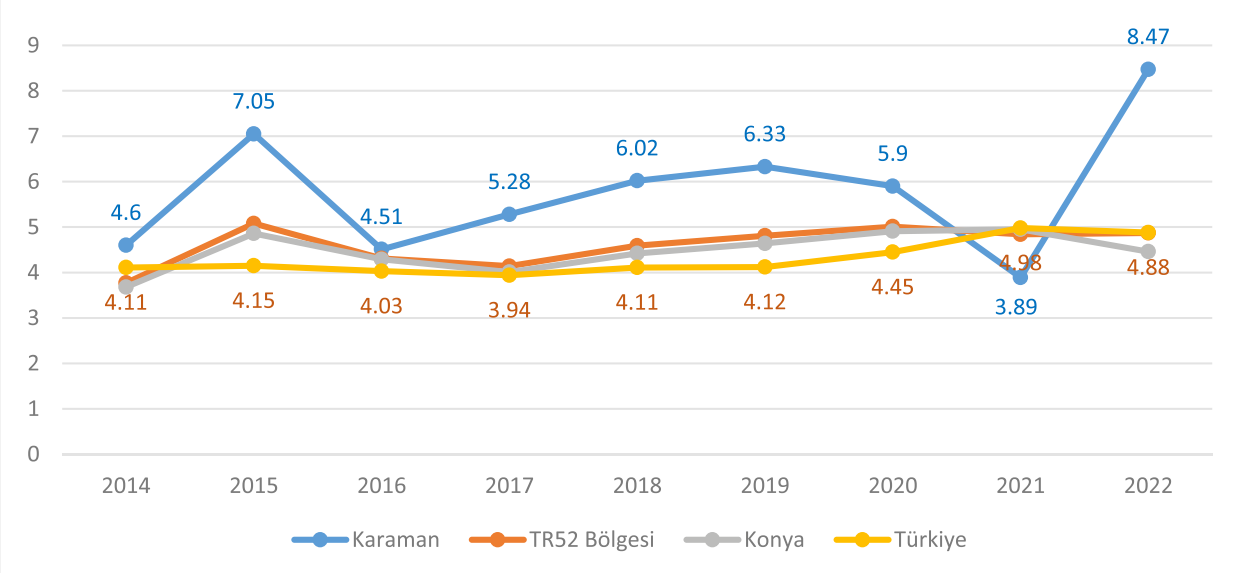

Kaynak: TÜİK, 2022

Konya Karaman Bölgesi'nde ve ülkemizde intihar nedenleri bilinmeyen oranları yüksek olmakla birlikte diğer sebepler dışında sırasıyla hastalık, geçim zorluğu, aile geçimsizliği gibi sebepler ön plana çıkmaktadır.

Tablo 43 İntihar Nedenleri (İntihar Sayısı)

İntihar Nedeni	Karaman (%)	Konya(%)	Türkiye(%)
Hastalık	12,50	23,30	21,96
Geçim zorluğu	6,25	12,62	9,42
Aile geçimsizliği	6,25	3,88	3,73
Hissi ilişki ve istediği ile evlenememe	0,00	2,91	2,67
Ticari başarısızlık	0,00	0,00	0,21
Öğrenim başarısızlığı	0,00	0,00	0,18
Diğer	12,50	29,13	29,71
Bilinmeyen	62,50	28,16	32,12
TOPLAM	**100**	**100**	**100**

Kaynak: TÜİK, 2019

11.3.3 Uluslararası Göçle Gelen Nüfus

Uluslararası göç, ülkemiz ve bölge için son yıllarda önemli bir konu haline gelmiştir. Bölgede ve özellikle Konya'da yoğun olarak bulunan göçmenlerin büyük bir kısmı geçici koruma altındaki Suriyelilerdir.

Ülkemizde geçici koruma altında olan Suriyeli sayısı Göç İdaresi Genel Müdürlüğü verilerine göre ülkemiz nüfusunun %4,28'ini oluşturmaktadır.

Tablo 44 Suriyeli Nüfusun illerin Toplam Nüfusu İçindeki Payı

	İl	Suriyeli Nüfusunun Toplam Nüfusa Oranı (%)
1	KİLİS	38,34
2	GAZİANTEP	17,9
3	HATAY	17,81
4	ŞANLIURFA	14,95
5	MERSIN	11,35
6	ADANA	10,14
7	MARDİN	9,48
12	KONYA	5,16
58	KARAMAN	0,32
80	ARTVİN	0,04
81	IĞDIR	0,04

Kaynak: Göç İdaresi Başkanlığı, 2022

İl nüfusları içindeki oranlarına göre geçici koruma altındaki Suriyeli nüfusunun en yoğun olduğu il Kilis'tir. Karaman'da fazla olmadığı görülmekte olup Konya'da ise nüfusun %5,16'sını oluşturmaktadır. Dolayısıyla toplumda önemli bir etki yapacak oranda geçici koruma altında olan Suriyeli bulunmakta olup Konya ili özelinde toplumsal uyumun sağlanmasına yönelik çalışmalar yapılması gerekmektedir.

11.4 GELİR DAĞILIMI DENGESİ

11.4.1 Gelir Düzeyleri

Gini katsayısı, kişisel gelir dağılımını ölçmek için, yaygın olarak kullanılan bir dağılım ölçüsüdür. Bu oran büyüdükçe, dağılımdaki eşitsizlik artıyor demektir. Gini ölçüsü "0 ile 1" arasında değişir. Bir toplumda, gelir adaletli olarak paylaşılmışsa, Gini katsayısı "0"a eşit, toplumdaki gelirleri yalnız bir kişi almışsa, Gini katsayısı "1" e eşit olmaktadır.[34]

Şekil 133 Gini Katsayısı (Eşdeğer Hanehalkı Kullanılabilir Fert Gelirine Göre)

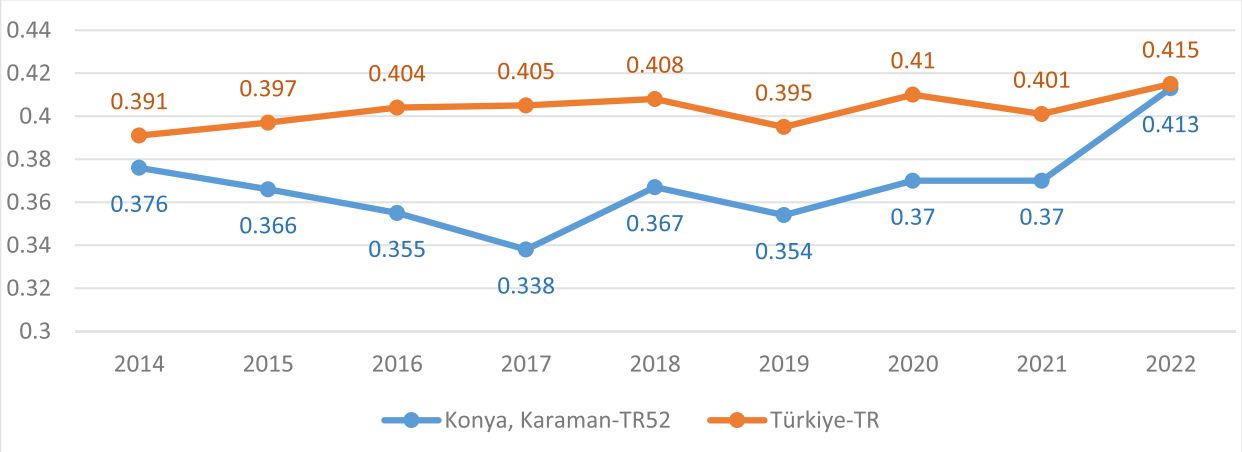

Kaynak: TÜİK, 2022

Konya Karaman Bölgesi'nde gelirin ne kadar adaletli dağıldığı incelendiğinde; 2014 yılından 2021 yılına kadar az da olsa daha adil bir dağılım söz konusu olmuşken 2022 yılında bozulmuştur. Özellikle 2017 yılında en iyi seviyeyi görmesine rağmen bu seviyeyi koruyamamıştır. Ülkede ise gelir dağılımının 2020 yılına göre 2014 yılında daha adil olduğu yani Gini katsayısının arttığı görülmektedir. [34]

Harita 59 Gini Katsayısı (Eşdeğer Hanehalkı Kullanılabilir Fert Gelirine Göre)

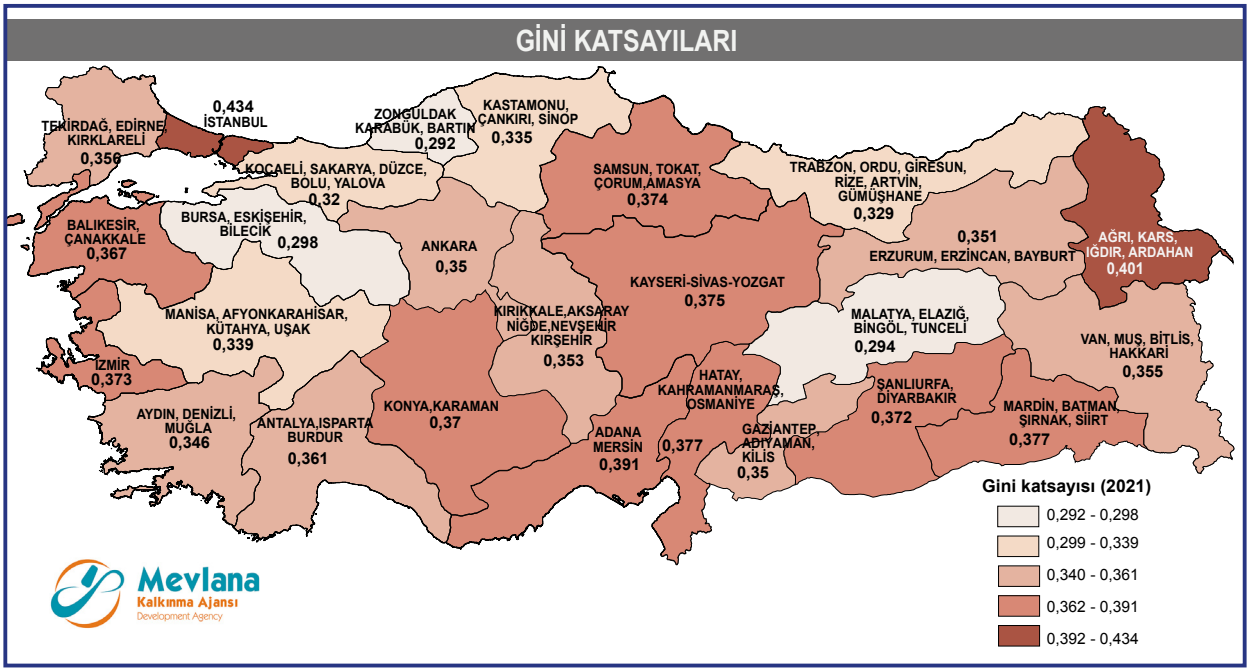

Kaynak: TÜİK Gelir ve Yaşam Koşulları Araştırması 2021 verileri kullanılarak hazırlanmıştır.

34 *TÜİK, Gelir ve Yaşam Koşulları Araştırması, Metaver*

Gelir dağılımındaki adaleti en az sağlayabilen bölge TR10 (İstanbul) Bölgesi olup TRA2 (Ağrı, Kars, Iğdır, Ardahan) Bölgesi 2. sırada yer almaktadır. Gelir dağılımının en adil olduğu bölge ise TR81 (Zonguldak, Karabük, Bartın) olup ardından TRB1 (Malatya, Elazığ, Bingöl, Tunceli) Bölgesi gelmektedir. Konya Karaman Bölgesi ise 26 bölge arasında 17. sırada yer almaktadır.

Nitekim eşdeğer hanehalkı kullanılabilir fert gelirine göre P80/P20 verileri de Gini Katsayılarını doğrular niteliktedir.

Harita 60 Eşdeğer Hanehalkı Kullanılabilir Fert Gelirine Göre P80/P20 oranı

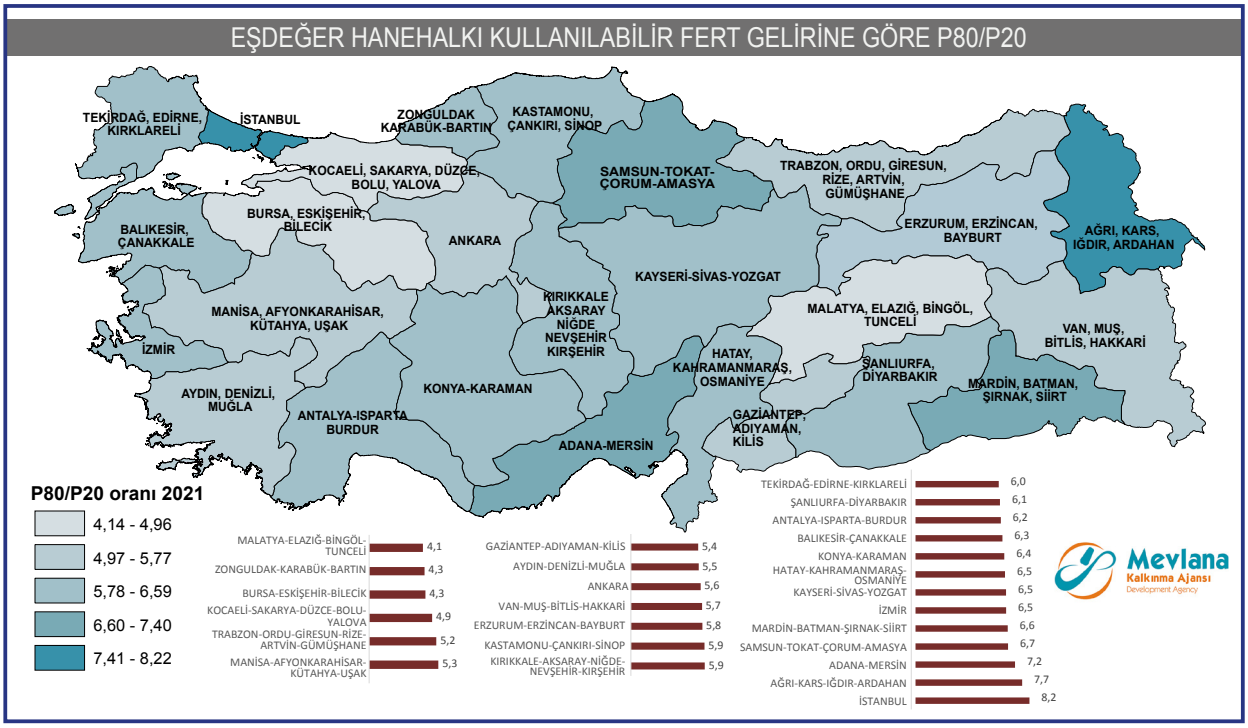

Kaynak: TÜİK, Gelir ve Yaşam Koşulları Araştırması Bölgesel Sonuçları, 2021 verileri kullanılarak hazırlanmıştır

Gelir düzeyi yüksek ve gelir düzeyi düşük kesim arasındaki oran bakımından Konya Karaman Bölgesi 26 bölge arasında 18. sırada yer almaktadır. P80/P20 oranı, en yüksek gelire sahip yüzde 20'lik grubun gelirinin, en düşük gelire sahip yüzde 20'lik grubun gelirine oranı şeklinde hesaplanmakta ve oran küçüldükçe gelir eşitsizliği azalmaktadır. 2021 yılı verilerine göre Türkiye'de bu oran 7,6 olarak hesaplanmıştır. Gelir eşitsizliği en az olduğu bölge TRB1 (Malatya-Elazığ-Bingöl-Tunceli) Bölgesi en fazla olduğu bölge ise TR10 (İstanbul) Bölgesi'dir.

Şekil 134 Eşdeğer Hanehalkı Kullanılabilir Fert Gelirine Göre P80/P20 Oranı

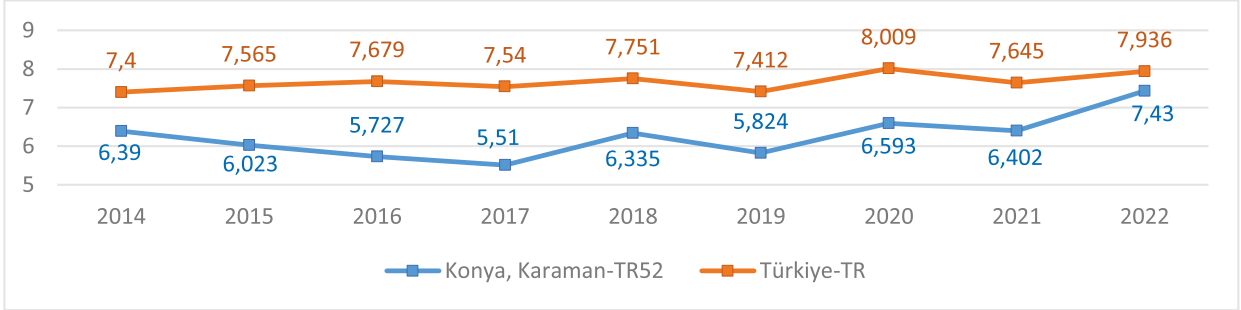

Kaynak: TÜİK, Gelir ve Yaşam Koşulları Araştırması, 2022

Konya Karaman Bölgesi alt ve üst gelir grubu arasındaki oran yükselmiştir. Yıllar itibariyle bölge ve ülke P80/P20 değerleri incelendiğinde; Konya Karaman Bölgesi 2014-2022 yılları arasında dalgalı bir yapı sergilemesine karşın yüksek ve düşük gelir seviyeleri arasındaki oran özellikle 2017 yılından sonra yükseliş eğilimine girmiştir. Ülke genelinde de 2014 yılına göre bir artış olduğu görülmektedir.

Harita 61 Yıllık Ortalama Eşdeğer Hanehalkı Kullanılabilir Fert Geliri

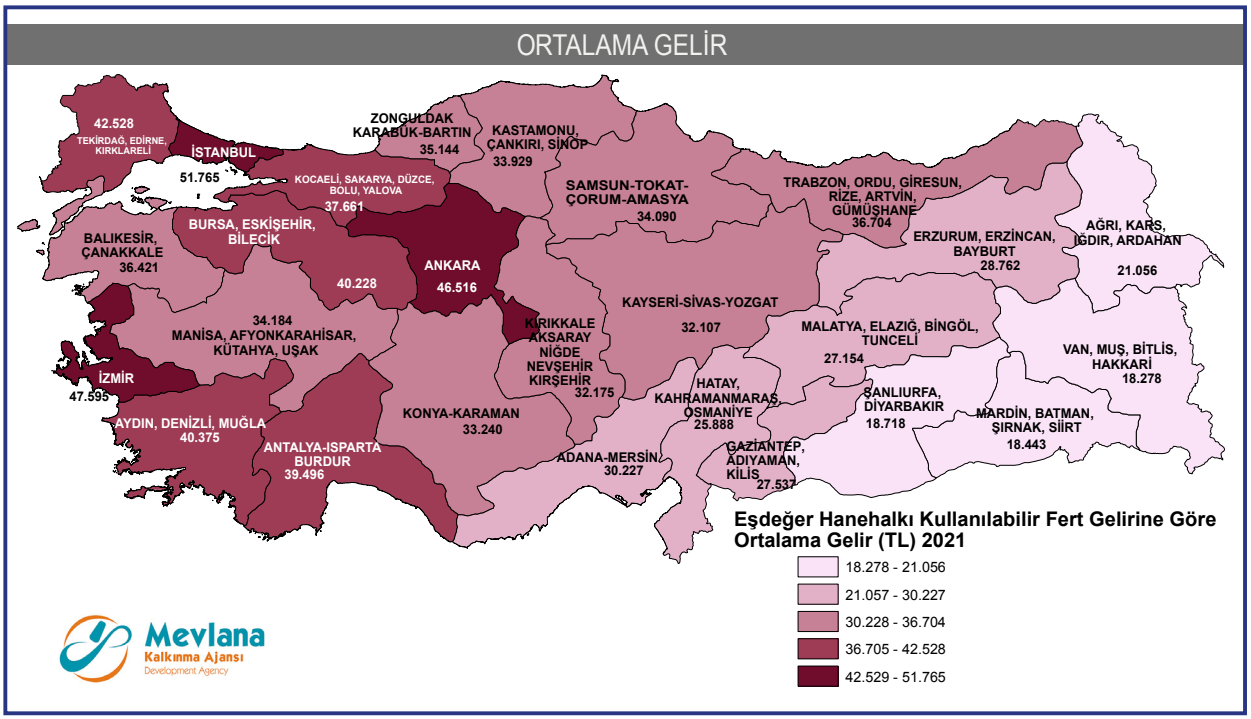

Kaynak: Kaynak: TÜİK, Gelir ve Yaşam Koşulları Araştırması, 2021 verileri kullanılarak hazırlanmıştır.

Konya Karaman Bölgesi ülke ortalamasının altında gelire sahiptir. Ülke genelinde ortalama en yüksek gelir TR10 (İstanbul) Bölgesi'nde, en düşük gelir TRB2 (Van, Muş, Bitlis, Hakkari) Bölgesi'nde gerçekleşmiştir. Türkiye'de ortalama eşdeğer hanehalkı kullanılabilir fert geliri 37.400 TL olup bölgelerin büyük bir kısmı bu değerin altında gelir düzeyine sahiptir.

11.4.2 Yoksulluk

Genel olarak insanların temel gereksinimlerini karşılayamama durumu şeklinde tanımlanan yoksulluk kalkınmanın önündeki en önemli engellerden birisidir. Yaşam kalitesi temelinde yoksulluk, göç ve toplumsal şiddet ile yakından ilişkilidir. Konya Karaman Bölgesi'ndeki yoksulluğun en önemli sebeplerinden birisi artan şehirleşme ile değişen üretim ilişkileri ve sektörel bazda istihdam oranlarındaki dengesiz yapılanmalardan kaynaklanmaktadır.

TÜİK tarafından yapılan yoksulluk analizinde en yüksek yoksulluk riskine sahip olan tarım sektöründe çalışanlardır. Tarımla geçimini sağlayan kırsaldaki kesimin göç ettikleri yerde daha iyi bir yaşam kalitesine sahip olma beklentisi bölgede uyum sorunu oluşturmaktadır. Analizde vurgulanan ve bölgeyle ilgisi olan diğer bir konu eğitim seviyesinin arttıkça yoksulluk riskinin azalmasıdır. Okuma yazma bilmeden ve vasıfsız işçi olarak göç eden kişiler barınma, sağlık ve eğitim hizmetlerinden faydalanmada dezavantaj yaşamaktadırlar.

Yoksulluk risk sınırının tanımı şu şekilde yapılmaktadır: "Yoksulluk risk sınırının altında kalan kişiler temel ihtiyaçlarını karşılayabilmekte fakat ortalama refah düzeyinin altında kaldıkları için topluma sosyal katılımları kısıtlanmaktadır."[35]

Şekil 135 Yoksulluk Oranları (Yoksulluk Riski: %60)

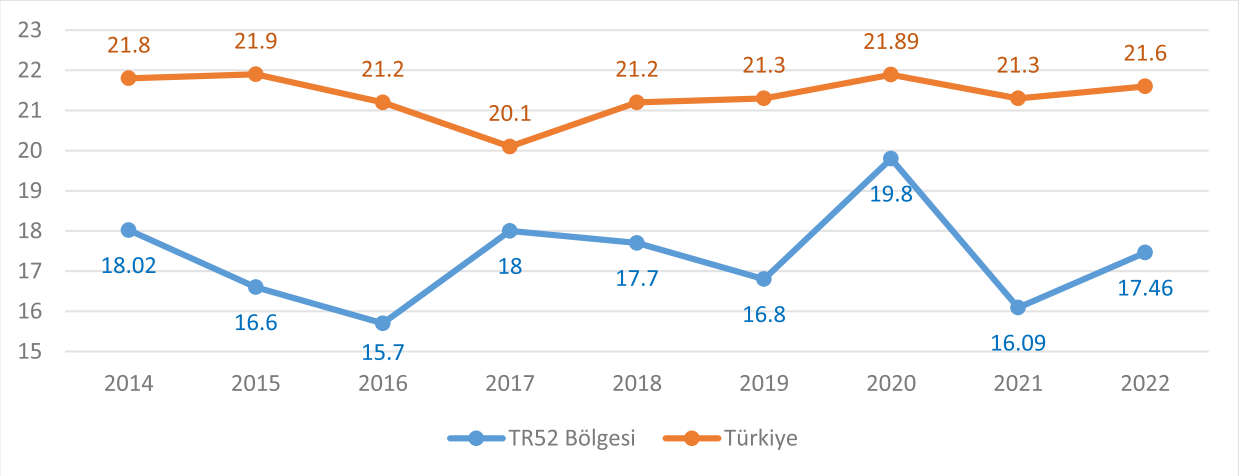

Kaynak: TÜİK, 2022

Yoksulluk riskine bakıldığında, Konya Karaman Bölgesi, ülkeye göre daha iyi bir konumdadır. 2014 yılından 2016 yılına kadar yoksulluk riski bölgede azalmakla birlikte 2020 yılına gelindiğinde son 7 yılın zirvesine ulaşmıştır. Ülke yoksulluk riski ise 2014-2020 yılları kapsamında yatay bir seyir izlemiştir.

Şekil 136 Yoksulluk Oranları (Yoksulluk Riski %60)

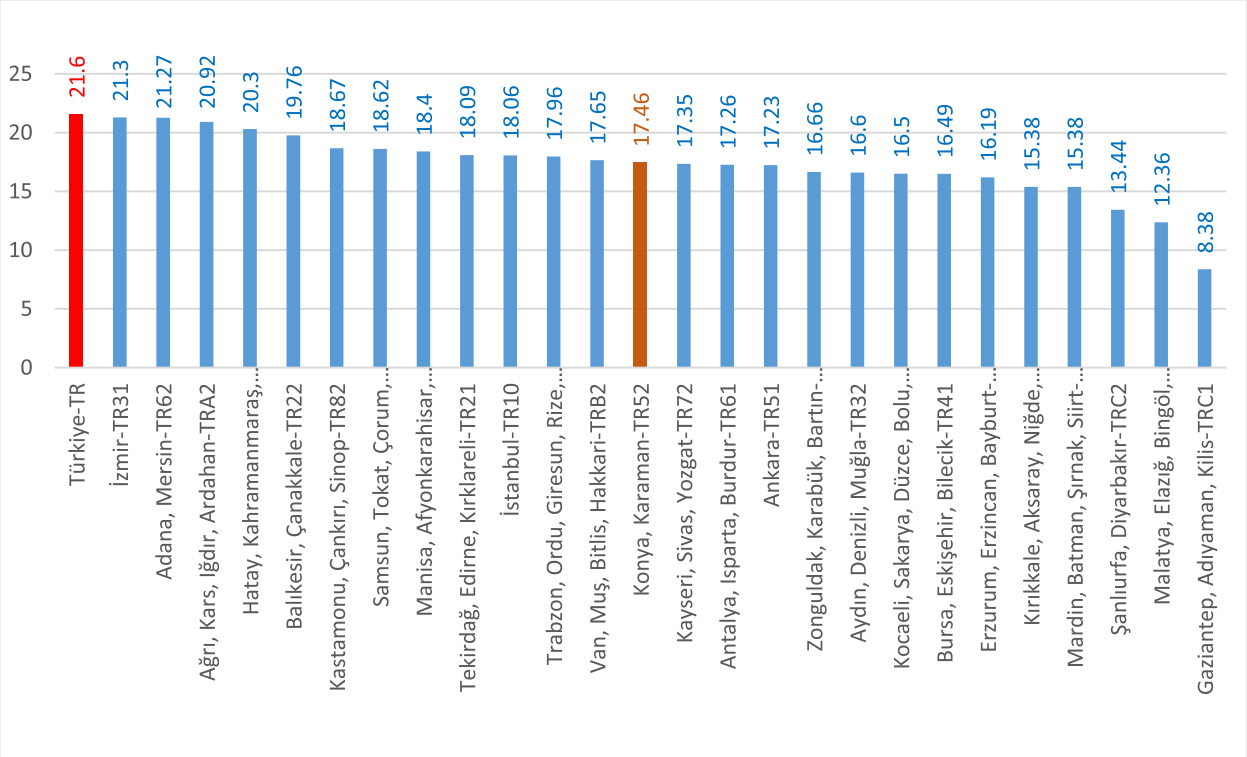

Kaynak: TÜİK, 2022[35]

35 *Aydın, Kemal (2019), Avrupa Birliği ve Türkiye'de Yoksulluk Riski ve Sosyal Dışlanma, KOSBED, 2019, 38: 13 – 31*

Yoksulluk oranı en yüksek bölge TR31 (İzmir) Bölgesi'dir. Ülke ortalamasının da çok yüksek olduğu görülmekte olup Konya Karaman Bölgesi ise 13. sırada yer almaktadır.

Ülkemizde eğitim düzeylerine göre yoksulluk oranları incelendiğinde eğitim seviyesi ne kadar yüksekse yoksulluk riskinin o kadar düştüğü görülmektedir. Toplumsal olarak en yoksul kitle okuma yazma bilmeyenler (%35) ile okuma yazma bilen ama okul eğitimi almayanlardan (%34) oluşmaktadır.[36]

Harita 62 Yoksulluk Oranı

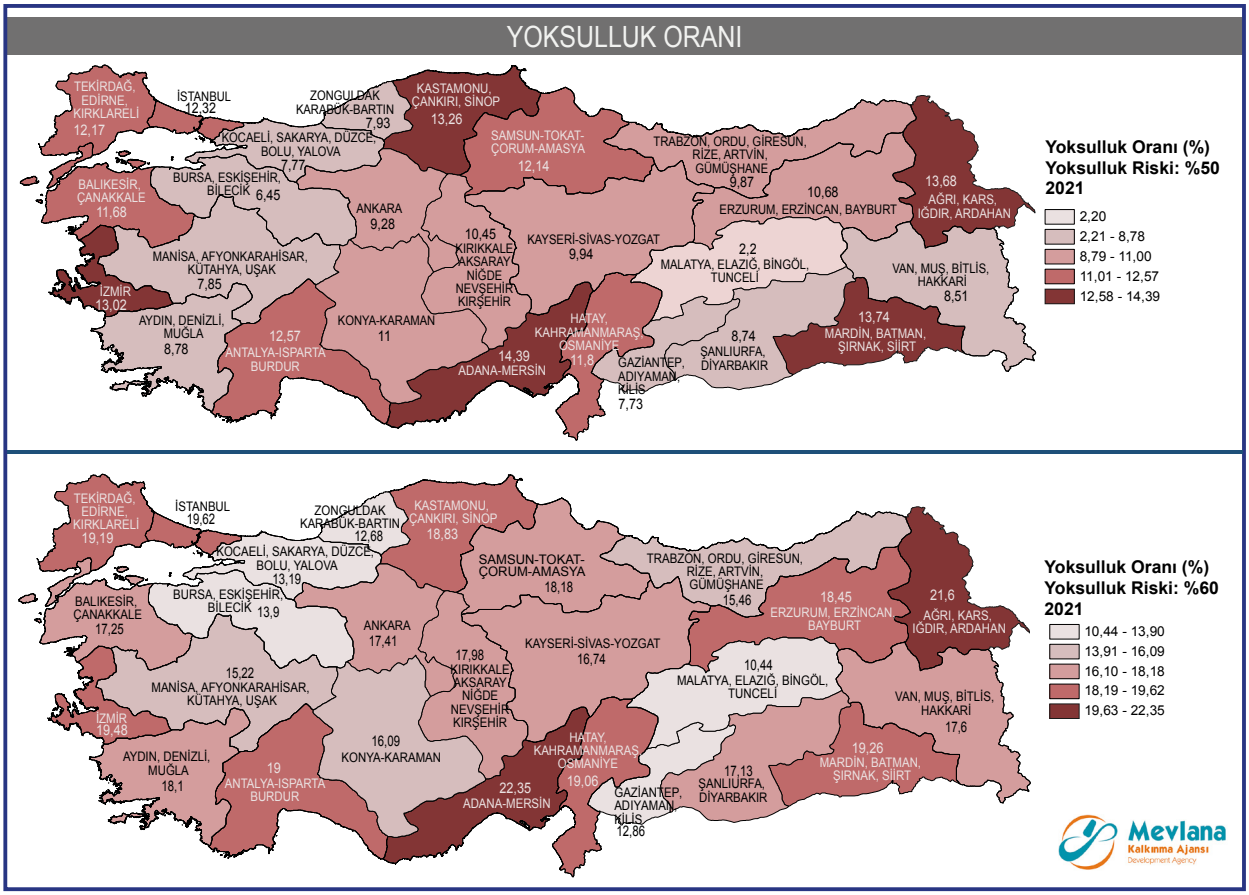

Kaynak: TÜİK Yoksulluk İstatistikleri 2021 verileri kullanılarak hazırlanmıştır.

Eşdeğer hanehalkı kullanılabilir fert medyan gelirinin %50'si dikkate alındığında Ülke genelinde yoksulluk oranı %14,41 ve %60'ı dikkate alındığında yoksulluk oranı % 21,3'tür. Yoksulluk oranlarının en yüksek olduğu bölgeler ise TR62 (Adana-Mersin) ve TRA2 (Ağrı-Kars-Iğdır-Ardahan) bölgeleridir. Konya Karaman Bölgesi değerleri ise ülke oranlarının altında kalmaktadır.[36]

36 TÜİK, Yoksulluk İstatistikleri, 2021

BÖLGE İÇİ GELİŞMİŞLİK FARKLARI VE MEKÂNSAL EĞİLİMLER

12. BÖLGE İLÇELERİNDE KIR-KENT SINIFLAMASI

11. Kalkınma Planı'nın 2.4.6 Kırsal Kalkınma başlığı altında kırsal istatistiklerin il ve ilçe bazında üretilmesi için kırsal alan tanımının Avrupa Birliği ile uyumlu üretilmesine yönelik karar alınmıştır. Bu kapsamda Avrupa İstatistik Sistemi ile uyumlu bir kır-kent tanımlaması üretmek üzere TÜİK tarafından çalışmalar yapılmıştır. Bu çalışmalarda toplulaştırma yöntemi ile 1 km² çözünürlüğünde 2021 Türkiye Nüfus Yoğunluğu Gridleri oluşturulmuşolupherbirgridhücresi(1km²)ogridhücresindebulunanhanehalkınüfusunu içermektedir. Sınıflamalarda Avrupa Kentleşme Derecesi Sınıfları esas alınmıştır.

Şekil 137 Kır-Kent Nüfuslar

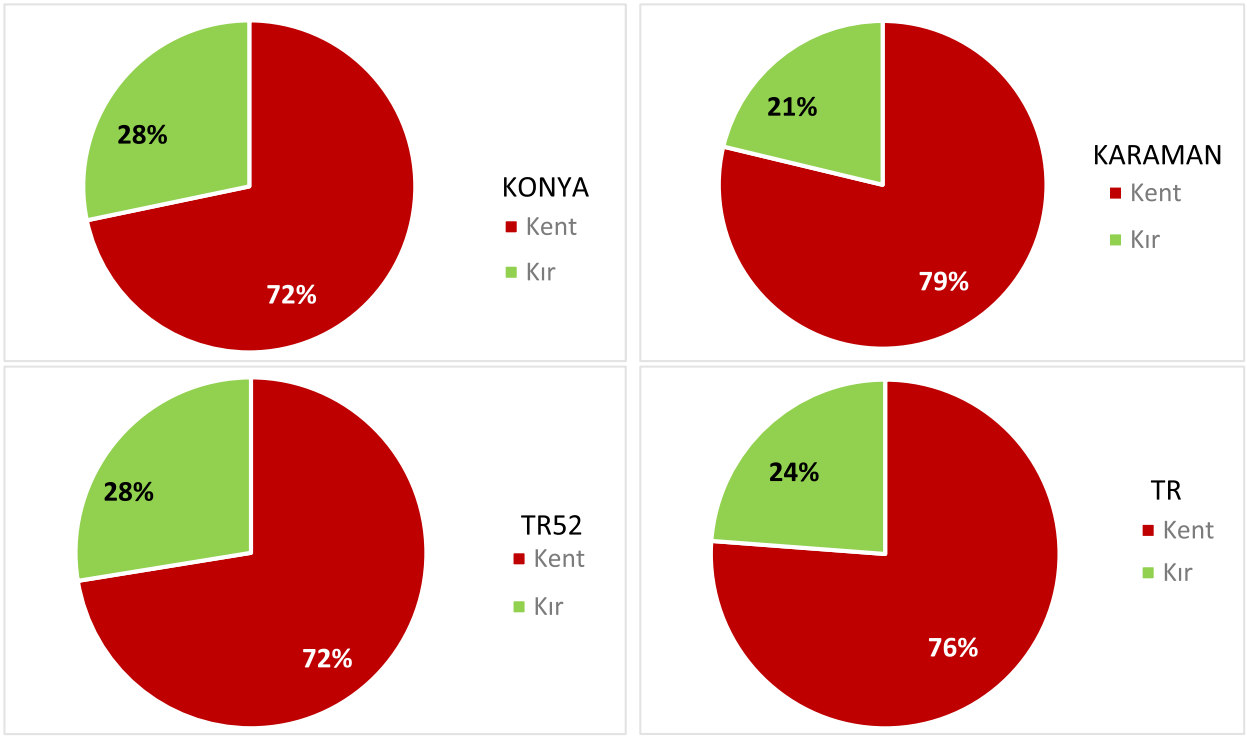

Kaynak: TÜİK, 2022

TÜİK tarafından yapılan kentleşme dereceleri çalışmalarına göre; Türkiye genelinde nüfusun %24'ü kırsal alanda %76'sı ise kentsel alanlarda yaşamaktadır. Konya Karaman Bölgesi'nde ise nüfusun %28'i kırsal alanlarda yaşarken %72'si kentsel alanlarda yaşamaktadır. İlçe bazında yapılan çalışmaya göre bölgede 37 yerleşimden Konya'da 5 tanesi Karaman'da ise 1 tanesi olmak üzere toplam 6 yerleşim kentsel alan olarak belirlenmesine rağmen nüfusun büyük çoğunluğu kentsel alanlarda yaşamaktadır.

13. BÖLGE İÇİ GELİŞMİŞLİK FARKLARI

Bölge içi gelişmişlik farklarının azaltılması, bölgesel gelişme sorununun temel bileşenlerinden bir tanesidir. Toplamda 37 ilçeden oluşan Konya Karaman Bölgesi'nde ilçeler arasında ciddi gelişmişlik farkları yaşanmaktadır. Bölgenin sahip olduğu geniş yüzölçümü nedeniyle kırsal ve kentsel alanlar arasındaki fiziki erişim imkânlarının sınırlı kalması ve buna bağlı olarak da mal, hizmet ve insan akımlarında kaliteli ve verimli bir hizmetin sunulamaması da bu gelişmişlik farklarını artırmaktadır.

Harita 63 Konya Karaman Bölgesi SEGE Sonuçları

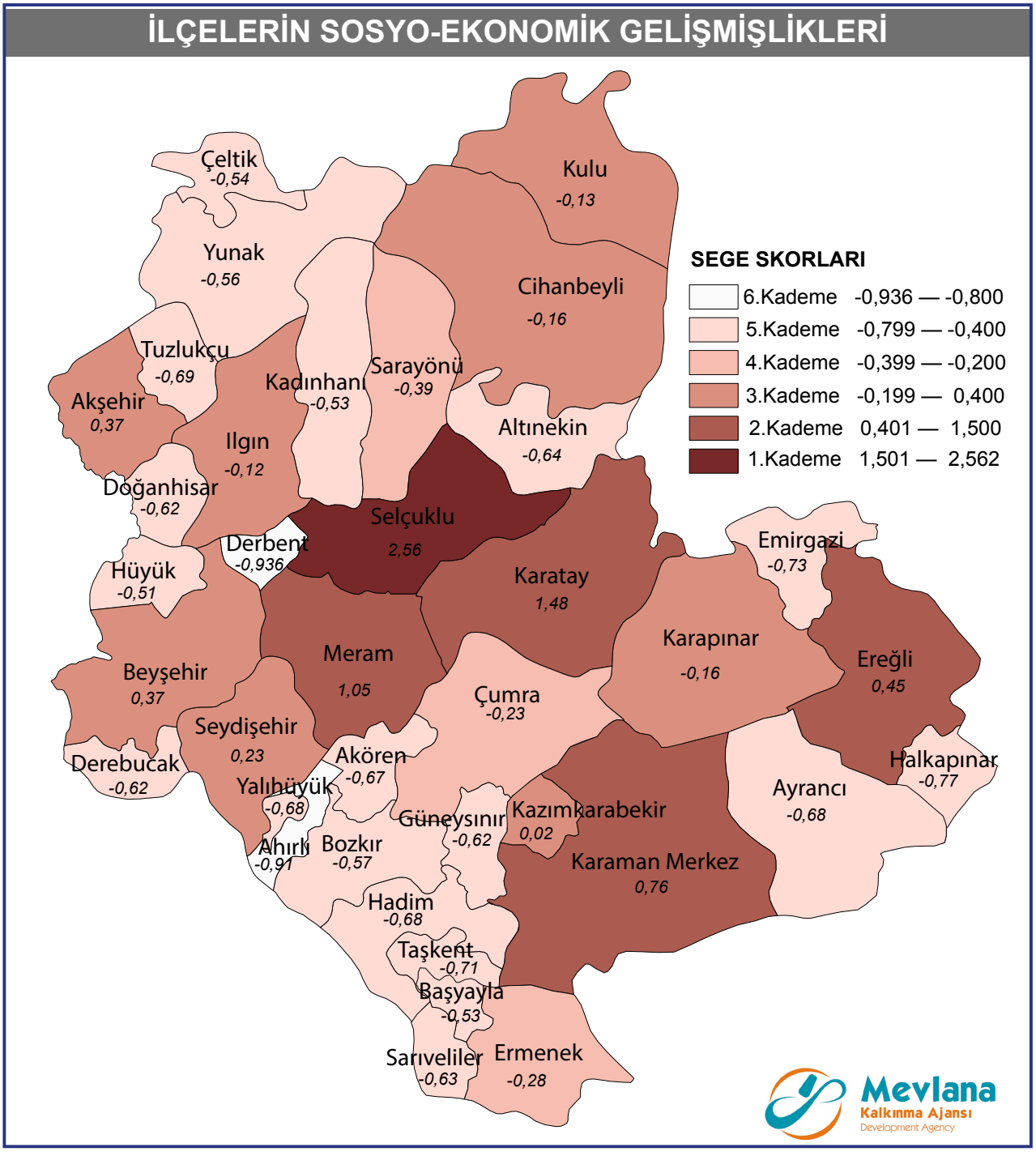

Kaynak: Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı SEGE Araştırması 2022 verileri kullanılarak hazırlanmıştır.

Bölgede 1. kademeye girebilen sadece Konya'nın Selçuklu ilçesi olmuştur. Selçuklu ilçesi ülke sıralamasında 21. sırada önemli bir dereceye sahiptir. Bölgede ilçelerin çoğu 5. Kademede yer almaktadır. Karaman'da 1. ve 6. kademede ilçe bulunmazken; Konya'daysa iki ilçe 6. kademede yer almaktadır.

Bölgede en gelişmiş ilçeler Konya metropoliten alanını oluşturan merkez ilçeleri ve Karaman Merkez'dir. Konya'nın Selçuklu ilçesi bölgenin en gelişmiş ilçesi olma unvanını korumaktadır. Merkez dışında ilçelere baktığımızda en gelişmiş ilçeler sırasıyla; Ereğli, Akşehir, Beyşehir ve Seydişehir olurken, Karaman'da ise sırasıyla; Kâzımkarabekir ve Ermenek öne çıkmaktadır. Bölgenin sosyoekonomik bakımdan en az gelişmiş ilçeleri ise Taşkent, Emirgazi, Halkapınar, Ahırlı ve Derbent ilçeleridir. Karaman'ın en az gelişmiş ilçesi ise Ayrancı'dır. Bölge içerisinde genel olarak Konya'ya bağlı ilçeler, Karaman'a bağlı ilçelerden daha gelişmiştir. Coğrafi olarak tarım arazisi daha kısıtlı olan dağlık ilçelerin daha az gelişmiş oldukları görülmektedir.

14. MEKÂNSAL EĞİLİMLER

Ulusal kalkınma hedeflerine ulaşmak için belirlenen ulusal ve bölgesel politikalarda yerleşim sistemleri önemli bir unsurdur. Ulusal düzeyde dengeli bir kalkınmanın sağlanması adına yerleşimlerin farklılaşan ihtiyaç ve potansiyellerine uygun politikaların belirlenmesi bölge içi ve bölgelerarası gelişmişlik farklarının azaltılması gerekmektedir.

Kalkınmanın çok boyutlu yapısı, iller ve bölgeler arası ilişki sisteminin ve yerleşimlerin bu sistem içindeki rollerinin ortaya çıkarılmasını gerekli kılmaktadır. Mekânın özelliklerini dikkate alan ulusal veya bölgesel politikalar, kaynakların daha etkin kullanılmasını ve daha etkili uygulamaların ortaya çıkmasını sağlamaktadır. Kalkınmayı sadece ekonomik sektörler itibariyle ele almak ve mekân boyutunu göz ardı etmek; kaynakların optimum şekilde dağılımının sağlanamaması demektir ve bu durum bir yandan kaynak israfına yol açarken, diğer yandan da gelişmişlik farklılıklarının artmasına ve dengesiz kalkınmaya sebep olacaktır.

Yerleşim sistemleri politikalarında temel amaç, nüfusun büyük kentlerdeki yığınlaşma eğilimini azaltarak yaşam kalitesini yükseltecek daha dengeli bir yerleşim yapısına ulaşmaktır.

Bu kapsamda yürütülen çeşitli çalışmalar sonucu KAGM tarafından Türkiye'de Kentsel ve Kırsal Yerleşim Sistemleri (YER-SİS) ortaya konulmuştur. YER-SİS, Türkiye'deki mevcut yerleşim sistemini ve yerleşimler arası ilişkileri yeni dinamikler çerçevesinde tanımlamayı amaçlamaktadır. Saha çalışmaları kalkınma ajansları tarafından gerçekleştirilen "Türkiye'de Yerleşme Merkezlerinin Kademelenmesi" çalışması kapsamında; köy, köyden mahalleye dönüşmüş yerleşim birimi, belde ve beldeden mahalleye dönüşmüş yerleşim yeri anketi ile ilçeler arası ulaşım ilişkilerinin tespitini hedefleyen ilçe ulaşım anketi uygulanmıştır. Bu kapsamda Konya Karaman Bölgesi'nde 962 adet anket uygulanmıştır. Söz konusu anketler, idari kayıtların da kullanılması ile KAGM tarafından gerçekleştirilen analizler sonucunda tüm Türkiye'yi kapsayan kentsel ve kırsal yerleşim sistemleri ortaya konulmuştur.

Harita 64 YER-SİS Sonuçlarına Göre Yerleşimlerin Kademesi ve Hinterlantları

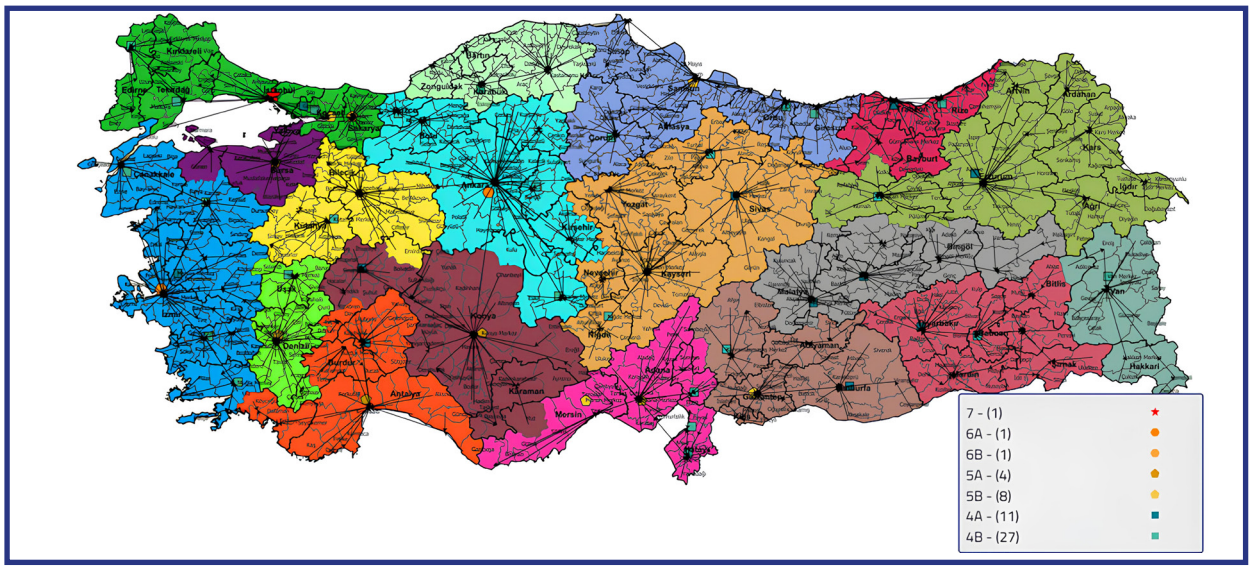

Kaynak: YER-SİS, https://yersis.gov.tr/

Buna göre; Konya metropoliten alanı 5A kademesinde yer almakta olup başta 3A kademesinde yer alan Karaman'a hizmet sunmaktadır. Karaman dışında Afyon ve yakın ilçeleri, Uşak, Isparta ve yakın ilçeleri, Aksaray ve ilçeleri, Nevşehir, Kayseri, Ankara ve Polatlı ilçesi, Mersin'in batı ilçeleri, Antalya'nın doğu ilçeleri ve Niğde'nin sınırımıza yakın ilçelerine hizmet sunmaktadır. Karaman ise; Mersin'in Karaman'a yakın ilçelerine hizmet sunmaktadır.

Harita 65 Konya Karaman Bölgesi İlçelerinin Kentsel Kademeleri

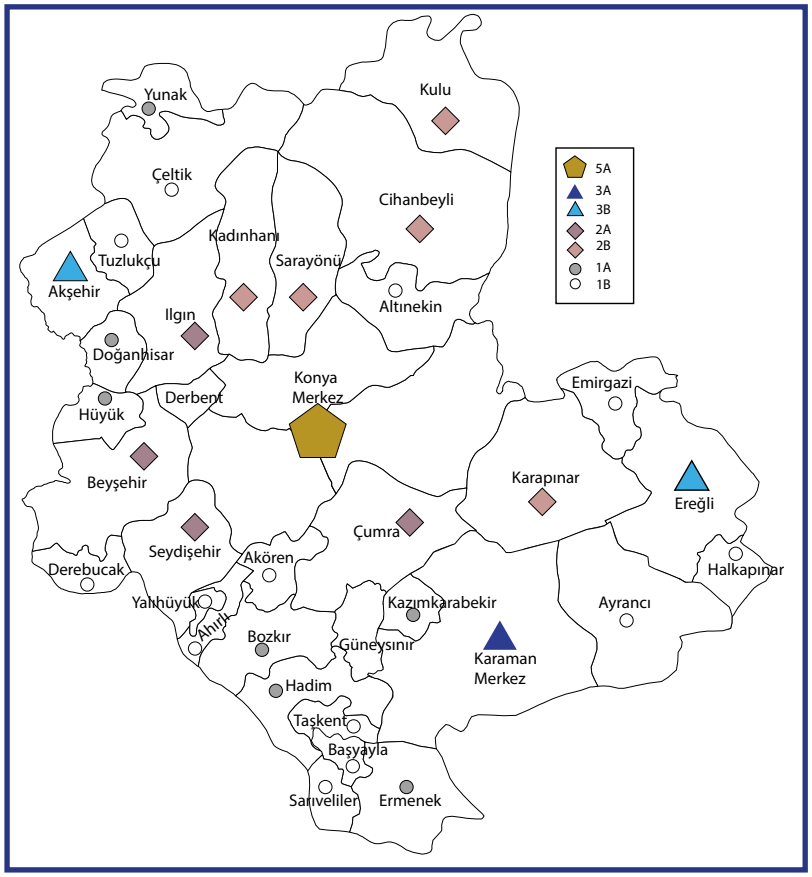

Kaynak: YER-SİS, https://yersis.gov.tr/

- Akşehir ve Ereğli ilçeleri 3B kademesinde olup bölge ilçeleri içinde en yüksek hizmet gücüne sahip ilçelerdir.
- 2A kademesinde 4 ilçe (Seydişehir, Beyşehir, Ilgın, Çumra) bulunmaktadır.
- 2B kademesinde 5 ilçe (Kulu, Cihanbeyli, Sarayönü, Kadınhanı, Karapınar) bulunmaktadır.
- 1A kademesinde 7 ilçe (Yunak, Doğanhisar, Hüyük, Kazımkarabekir, Bozkır, Hadim, Ermenek) bulunmaktadır.
- 1B kademesinde 15 ilçe (Başyayla, Sarıveliler, Ayrancı, Taşkent, Çeltik, Akören, Ahırlı, Yalıhüyük, Derebucak, Derbent, Tuzlukçu, Altınekin, Emirgazi, Halkapınar, Güneysınır) bulunmaktadır.

14.1 MEKÂNSAL TİPOLOJİLER

Küreselleşme sürecinde bölgelerin rekabet gücünü artırabilmek için bölge içindeki yerleşmeler arasında uzmanlaşma ve iş bölümüne gereksinim vardır. Çünkü bölgelerin ekonomik yapısında önemli değişimler yaşanırken, mekânda da önemli dönüşümlerin gerçekleştiği görülmektedir. Bu değişimlerin ilki metropoliten alanların yayılarak genişlemesi şeklinde ortaya çıkmaktadır.[37]

Bölgenin ağırlıklı olarak kent merkezleri odaklı büyümesi ki özellikle Konya Metropoliten alanı etrafındaki tek merkezli büyüme eğilimi, beşeri ve ekonomik sermayenin merkezde yoğunlaşmasına neden olmakta, bu ise bölge içi gelişmişlik farklarının derinleşmesine neden olabilmektedir. Alt bölgelerin oluşturulması; Konya metropoliten alanı odaklı tek merkezli bir büyüme eğiliminin doğurduğu dezavantajların önüne geçilerek çok merkezli mekânsal gelişmenin sağlanmasını, hizmetin daha hızlı ve etkin bir şekilde o bölgeden verilerek il merkezleri üzerindeki baskının hafifletilebilmesini ve en nihayetinde bölge içi gelişmişlik farklarının azaltılması politikasını ve küresel rekabet edebilirlik politikasını hayata geçirmeyi amaçlamaktadır. Alt bölge politikasının hayata geçirilmesinde öncelikle bölge kırsalındaki ilçelere yönelik muhtemel kamu yatırım kararlarının alt bölge ilişkileri esas alınarak verilmesi gerekmektedir. Diğer bir deyişle ilçelere yönelik kamu yatırımlarında mekânsal bir önceliklendirme yapılmalıdır.

Türkiye'de Kentsel ve Kırsal Yerleşim Sistemleri (YER-SİS) kapsamında yapılan analizlerden de faydalanılarak Konya Karaman Bölgesi'nin alt bölge merkezi olabilecek ilçeleri ve bunların hizmet sağladığı ilçeleri kapsayan etki alanları (hinterlandı) belirlenerek alt bölgeler tespit edilmiştir.

Kaynakların daha etkin ve etkili bir şekilde kullanılabilmesi adına, kırsalda sosyal altyapının yetersiz ve işsizliğin yoğun olduğu, göç veren ilçelere coğrafi olarak daha yakın, bunlara hizmet verme potansiyeli görece daha yüksek ve yakın çevresiyle sıkı fonksiyonel ilişkiler kuran ilçe merkezleri ve bunların alt bölge merkezi olma potansiyelleri Konya Karaman Bölgesi'ndeki yerleşim yerlerinin birbirleriyle olan ilişkileri analiz edilerek tespit edilmiş ve mekânsal tipolojiler belirlenmiştir.

37 *A. Eraydın,2001*

Şekil 138 Konya Karaman Bölgesi İlçelerinde SEGE ve Kademelenme İlişkisi (Mekânsal Tipoloji)

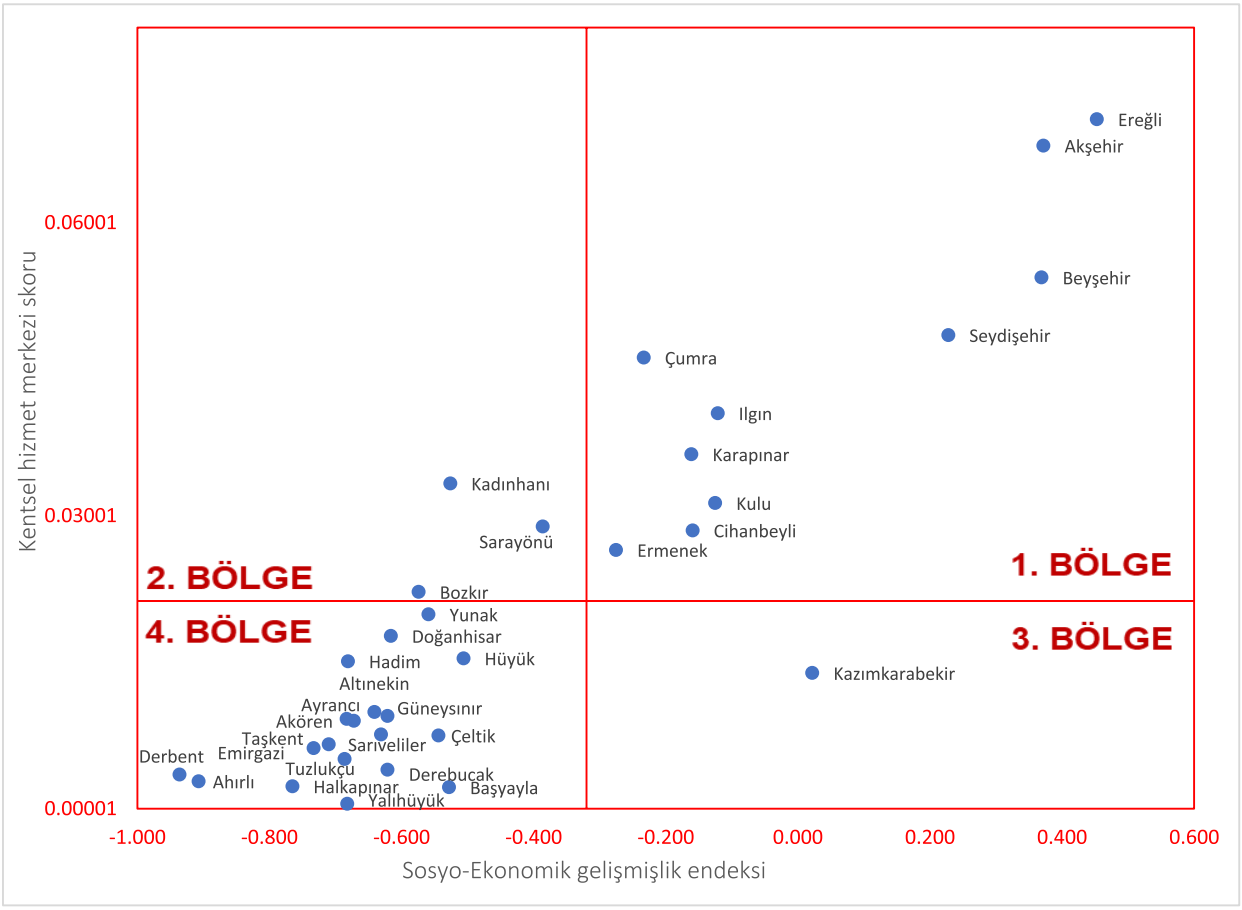

Kaynak: Sosyo-Ekonomik Gelişmişlik Endeksi ve Kentsel Hizmet Skoru KAGM analizlerinden alınarak hazırlanmıştır.

Tek merkezli büyümenin çok merkezli yapıya dönüştürülmesinde alternatif merkezlerin oluşturulması amaçlandığından il merkezleri analize dâhil edilmemiştir.

MEKÂNSAL TİPOLOJİLER:

- **TİPOLOJİ 1: ÇEKİM ALANLARI:** (Yüksek Gelişme ve Yüksek Kentsel Hizmet Düzeyine Sahip İlçeler)

"Mekânsal Tipolojiler" grafiğinde 1.bölgede kalan ilçeler olup gerek sosyo ekonomik gelişmişlik endeksi sıralamasında gerekse diğer ilçelerde bulunmayan mal ve hizmetleri sağlama potansiyeli bakımından ortalamanın üzerinde kalan ilçelerdir. Bu ilçeler ağırlıklı olarak istihdam imkânlarının görece daha iyi olduğu, eğitim, sağlık ve sosyal hizmetlerin daha iyi sağlandığı, yaşam kalitesinin görece yüksek olduğu ilçelerdir. Bu grupta yer alan ilçelerin bir kısmı alt bölge olma özelliği taşıdığından alt bölge merkezleri olarak belirlenmiştir. Alt bölge merkezi olarak belirlenen ilçeler dışında bu grupta **Cihanbeyli, Çumra, Ilgın, Karapınar ve Kulu** ilçeleri yer almaktadır.

- **TİPOLOJİ 2: POTANSİYEL** ÇEKİM ALANLARI**:** (Düşük Gelişme ve Yüksek Kentsel Hizmet Düzeyine Sahip İlçeler)

"Mekânsal Tipolojiler" grafiğinde 2.bölgede kalan ilçeler olup sosyo ekonomik gelişmişlik endeksi bakımından ortalamanın altında kalmalarına rağmen kentsel

hizmet sağlama potansiyeli bakımından ortalamanın üzerinde kalan ilçelerdir. Bu grupta **Kadınhanı, Sarayönü ve Bozkır** ilçeleri yer almaktadır. Bu ilçeler kendisine yakın mesafedeki yerleşimlere hizmet sağlamakta ve fonksiyonel ilişkiler geliştirmektedir. Ancak gelişen ilişkiler arası bağlar yani diğer ilçelerin bu ilçelerden hizmet alma oranları düşüktür. Bu sebeple alt bölge merkezi olma özelliği taşımamaktadırlar.

- **TİPOLOJİ 3: YAKINSAMA İLÇELERİ:** (Düşük Gelişme ve Düşük Kentsel Hizmet Düzeyine Sahip İlçeler)

"Mekânsal Tipolojiler" grafiğinde 3.bölgede kalan **Kâzımkarabekir** ilçesi ve grafikte 4.bölgede kalan ilçeler; gerek sosyo ekonomik gelişmişlik endeksi sıralamasında gerekse diğer ilçelerde bulunmayan mal ve hizmetleri sağlama potansiyeli bakımından ortalamanın altında kalan kendinden başka bir ilçeye hizmet sağlayamayan ilçelerdir. Bu grupta yer alan ilçeler; **Ahırlı, Akören, Altınekin, Ayrancı, Başyayla, Çeltik, Derbent, Derebucak, Doğanhisar, Emirgazi, Güneysınır, Hadim, Halkapınar, Hüyük, Sarıveliler, Taşkent, Tuzlukçu, Yalıhüyük ve Yunak** ilçeleridir. Bu ilçelerde temel geçim kaynağı tarımdır. Kent merkezlerine göç oranları yüksektir, nüfusları yaşlanma eğilimi göstermektedir. Eğitim, sağlık, sosyal ve kültürel hizmetlere erişim sınırlıdır. Teknik altyapı yetersizlikleri bulunmakta ve erişilebilirlikleri düşük ilçelerdir. Dolayısıyla yaşam kalitesi diğer ilçelere göre düşük kalmıştır. Bölge içi gelişmişlik farklarının azaltılmasında öncelikle üzerinde durulması gereken ilçelerdir.

- **TİPOLOJİ 4: BÖLGESEL GELİŞME ANA ODAKLARI:** Sosyo-Ekonomik gelişmişlik açısından en yüksek performansı göstermekle birlikte bölgede yeniliğin, nitelikli iş gücünün ve diğer tüm fırsatları ile en yaratıcı ekonomik faaliyetlerin gerçekleştiği **Konya Metropoliten Alan ve Karaman İl Merkezi**'dir.

- **TİPOLOJİ 5: ALT BÖLGE MERKEZLERİ;** İşsizliğin yoğun olduğu, göç veren ilçelere coğrafi olarak daha yakın, bunlara hizmet verme potansiyeli görece daha yüksek ve yakın çevresiyle sıkı fonksiyonel ilişkiler kuran ilçe merkezleri alt bölge merkezleri olarak belirlenmiştir. Bunlar **Akşehir, Beyşehir, Seydişehir, Ereğli ve Ermenek** ilçeleridir.

14.2 ALT BÖLGE OLMA POTANSİYELİNİ TAŞIYAN İLÇELER

Mekânsal tipolojilerde belirtildiği üzere; 1. Bölgede kalan ilçelerin hem SEGE hem de kentsel hizmet skoru yüksektir. Dolayısıyla tipoloji 1 kategorisindeki ilçeler alt bölge merkezi potansiyeli taşıyan ilçelerdir. Ancak bu tespitin tek başına yeterli olmadığı ve alt bölge merkezi olabilmeleri için, kendinden başka diğer ilçelere hizmet sağlama oranına da bakmak gerektiği düşünülmektedir.

Şekil 139 Konya Karaman Bölgesi İlçelerinde SEGE ve Kademelenme İlişkisinde 1. Bölge İlçelerinin hizmet sağlama oranları ve SEGE ilişkisi (Alt Bölge Merkezleri)

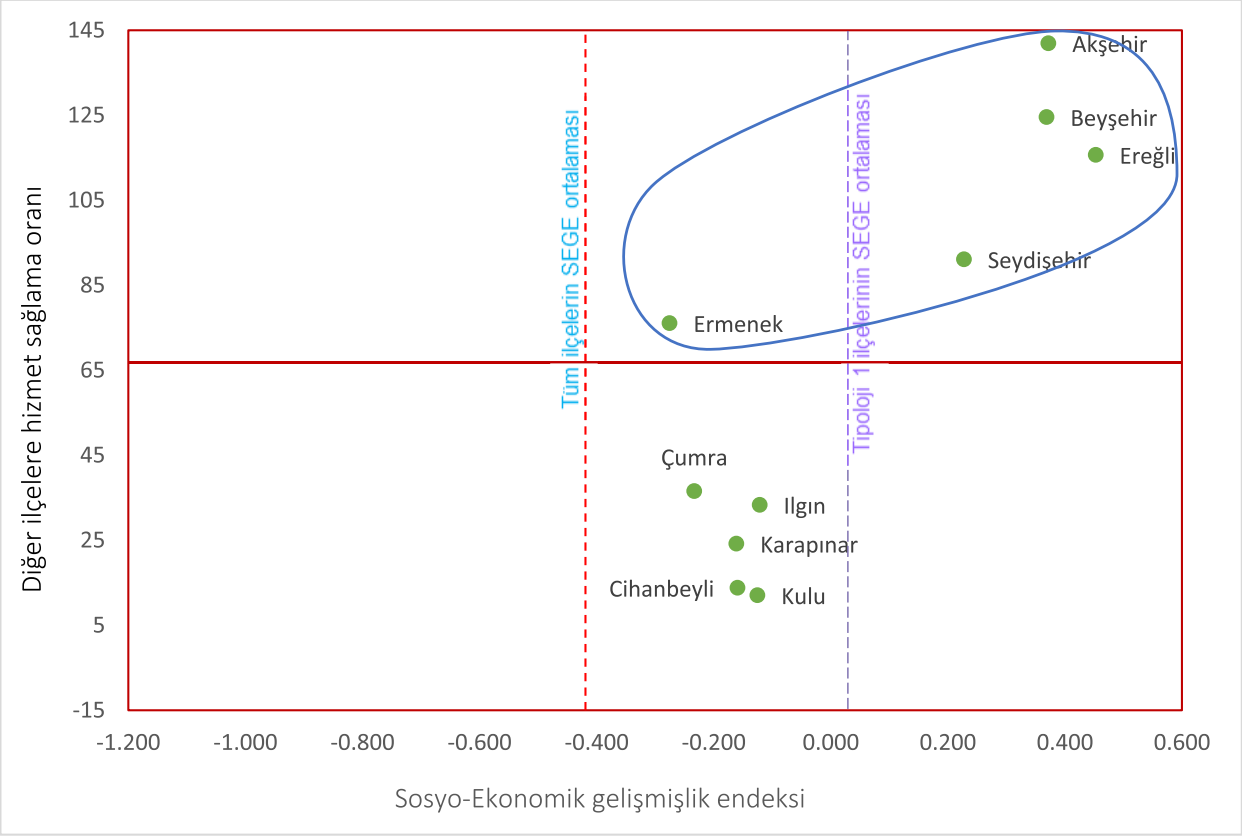

Kaynak: Sosyo-Ekonomik Gelişmişlik Endeks değeri ve Diğer İlçelere Hizmet Sağlama Oranı KAGM analizlerinden alınarak hazırlanmıştır.

Tipoloji 1 ilçelerinin hizmet sağlama oranlarını SEGE değerleri ile çaprazladığımızda 5 ilçenin hizmet sağlama oranı bakımından alt bölge merkezi olma potansiyeli taşıdığı belirlenmiştir. Dolayısıyla Akşehir, Beyşehir, Seydişehir, Ereğli ve Ermenek ilçeleri alt bölge merkezleri olarak belirlenmiştir. Belirlenen alt bölge merkezleri arasında SEGE değeri en düşük olan ilçe Ermenek ilçesi olup tipoloji 1'de yer alan ilçelerin ortalama SEGE değerlerinin altında bir değere sahiptir. Alt bölge merkezlerinin birbirine yakınsanması noktasında Ermenek ilçesi öncelikle üzerinde durulması gereken ilçelerdendir.

14.3 ALT BÖLGE MERKEZLERİNİN HİNTERLANDI

Alt bölge merkezlerinin etki alanları belirlenirken yine YER-SİS çalışmasından faydalanılmıştır. Belirlenen alt bölge merkezlerinden hizmet alan ilçeler ve bunların hizmet alma oranına göre alt bölgeler belirlenmiştir. Bu kapsamda 4 adet alt bölge belirlenmiştir. Bunlar; Akşehir alt bölgesi, Ereğli alt bölgesi, Ermenek alt bölgesi Beyşehir–Seydişehir alt bölgesidir. Her ne kadar idari sınırlar ile bölgeler belirlenmiş olsa da doğal olarak fonksiyonel ilişkiler idari yapı ile sınırlı kalmamakta ve bölge dışından yakın yerleşimler ile fonksiyonel ilişkiler ortaya çıkmaktadır.

Harita 66 Konya Karaman Bölgesi Alt Bölgeleri

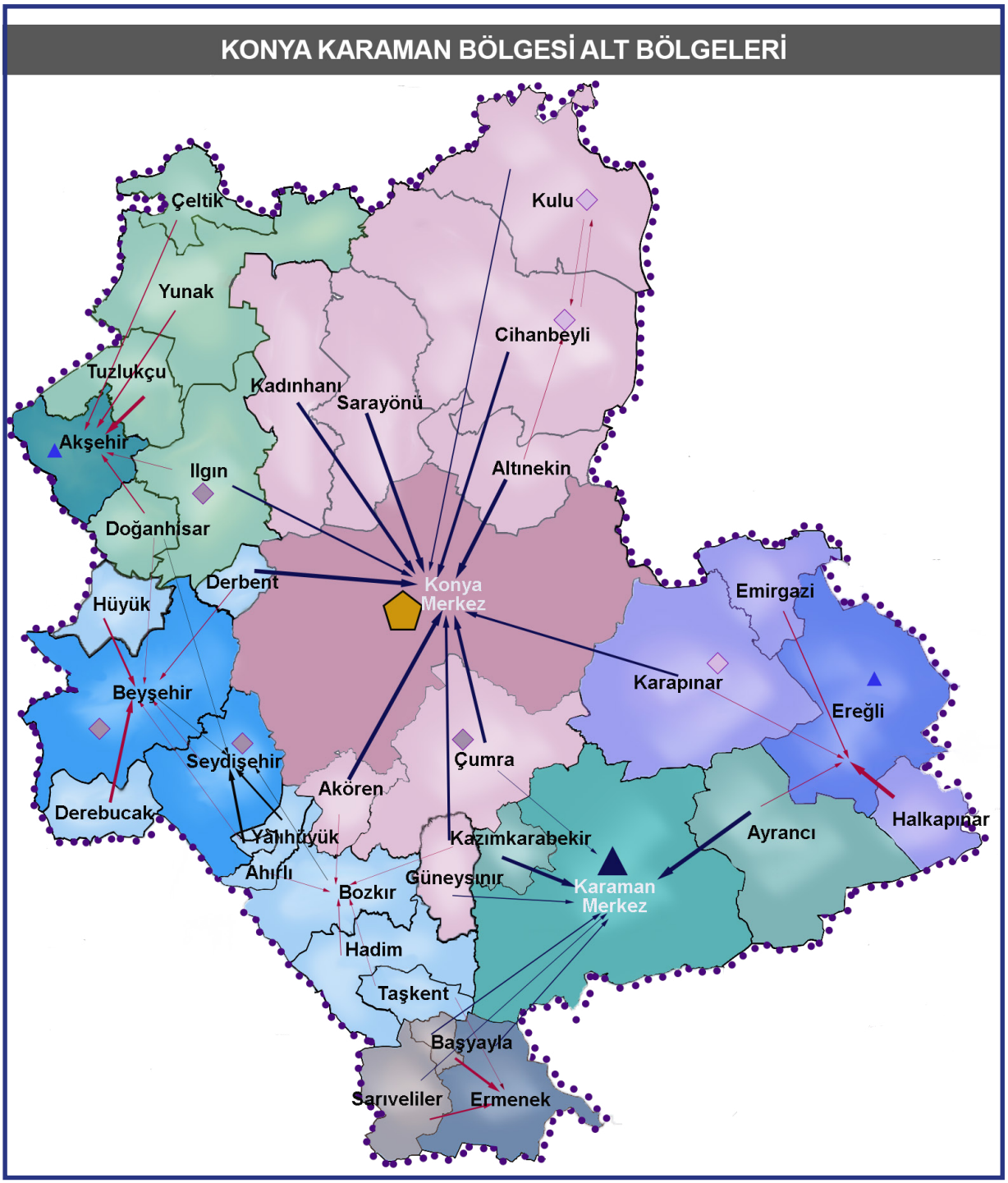

Kaynak: KAGM, Sosyoekonomik Gelişmişlik Endeks değeri ve Diğer İlçelere Hizmet Sağlama Oranı verileri MEVKA tarafından analiz edilerek alt bölgeler belirlenmiştir.

14.3.1 Akşehir Alt Bölgesi

Bölgenin Tuzlukçu, Çeltik, Yunak, Ilgın ve Doğanhisar ilçeleri Akşehir alt bölge merkezi etkisi altında kalmaktadır.

Harita 67 Akşehir Alt Bölgesi

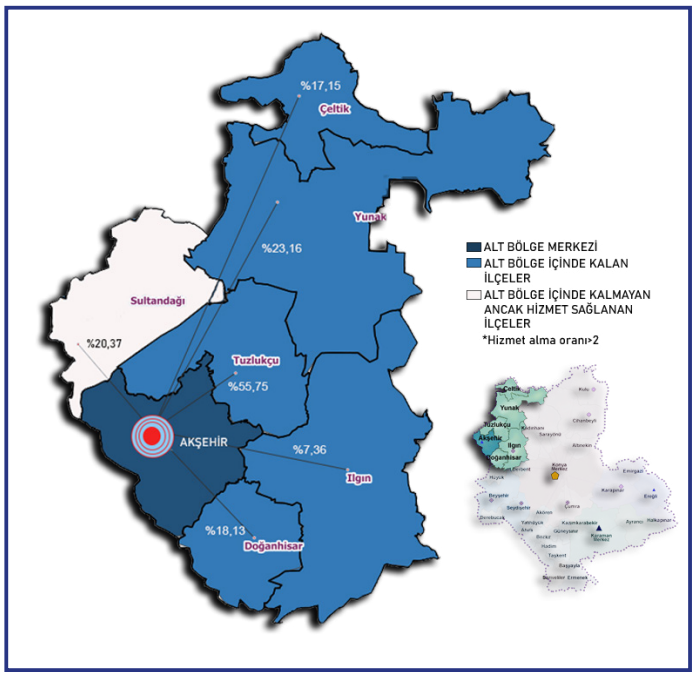

Akşehir ilçesi; Afyonkarahisar'a bağlı Sultandağı ilçesi başta olmak üzere Çay ve Bolvadin ilçelerine ve Isparta'ya bağlı Yalvaç ve Şarkikaraağaç ilçelerine hizmet sağlamaktadır.

Coğrafi bakımdan alt bölgenin dağlık ve ovalık kesimleri bulunmaktadır. Özellikle Doğanhisar ilçesi ve Akşehir ilçesinin belde ve köyleri dağlık arazi üzerinde yer almaktadır. Alt bölge genel olarak tarımsal faaliyetlerin ağırlıklı olduğu bir ekonomik yapıya sahiptir. Akşehir ve Doğanhisar'da meyvecilik faaliyetleri öne çıkmaktadır. Özellikle Akşehir ilçesinde coğrafi tescili de yapılan kiraz üretimi önemli bir ürün olup katma değeri artırmaya yönelik olarak çeşitli ürünlere dönüştürülerek de satışı yapılmaktadır ancak markalaşması ve pazarlama kanalları konusunda çalışmalar yapılması gerekmektedir. Meyvecilik faaliyetlerinin yoğun olduğu alanlar arıcılık faaliyetleri için uygun alanlardır. Yunak ilçesinde salçalık kapya biber üretimi fazladır. Söz konusu ürünün katma değerinin artırılması için işlenerek satışına yönelik yatırımlar ilçede istihdam olanaklarını da artıracaktır. Tuzlukçu ilçesinde jeotermal sera kurulmuş olup uygun termal kaynakların bulunduğu alanlarda seracılık faaliyetlerinin desteklenmesi gerekmektedir. Özellikle Ilgın, Yunak, Tuzlukçu ve Çeltik ilçelerinde tohumluk üretiminin desteklenmesi gerekmektedir. Buna yönelik tesis ihtiyaçlarının alt bölgeye hizmet edecek şekilde giderilmesi gerekmektedir.

Arıcılık, meyvecilik, küçükbaş hayvancılık, tıbbi aromatik bitki yetiştiriciliği gibi faaliyetler için uygundur.

Akşehir ilçesi; YER-SİS çalışmasına göre; 2. kademe eğitim, ulaşım, ticaret, iletişim ve 3. kademe sağlık merkezi konumundadır. Akşehir ilçesi ve alt bölgesi İzmir Limanına erişim noktasında avantajlı bir konumda bulunmakta olup demiryolu bağlantılarının da bulunması sebebiyle ticari yönden görece gelişmiştir. Alt bölgede en yoğun sanayileşme Akşehir ilçesinde görülmektedir. Gıda, fabrikasyon metal ürünleri, başka yerde sınıflandırılmamış makine ve ekipman imalatı, motorlu kara taşıtı ve römork imalatı gibi sektörlerin öne çıktığı görülmektedir. Akşehir ilçesi ile birlikte Ilgın ilçesinde de sanayi oluşumları alt bölgenin diğer ilçelerine göre fazladır. Ilgın ilçesinde gıda sektörü ağırlıklı bir gelişim göstermekle birlikte çeşitlenme eğilimleri mevcut olup bölgenin rekabetçi olduğu sektörlerden fabrikasyon metal ürünleri, başka yerde sınıflandırılmamış makine ve ekipman imalatı oluşumları bulunmaktadır.

Harita 68 Akşehir Alt Bölgesi İlçelerine İlişkin Tespit ve Öneriler

AKŞEHİR ALT BÖLGESİ İLÇELERİ SORUN VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ

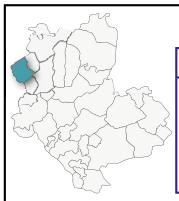

AKŞEHİR

MEVCUT NÜFUS (2021)
93.830
2028 PROJEKSİYON NÜFUS
93.327
2028 PLAN HEDEF NÜFUSU
93.550

SORUNLAR
-Kuraklık
-Akşehir gölünün kuruması
-Tarımsal sulama imkanlarının sınırlı olması
-Tarım alanlarının amaç dışı kullanılması
-Kırsal mahallelerde kanalizasyon gibi teknik altyapı sorunları
-İçme suyu altyapısının eski olması
-Turizmde tanıtım eksikliği
-Aile ve Sosyal Hizmetlere bağlı kreş bulunmaması
-Turizmde tanıtım eksikliği
-Meyvecilikte hasat kayıpları
-Tarımsal üretimden elde edilen gelirlerin düşük olması
-Ürünlerin işlenerek satılmaması sebebiyle katma değerin düşük olması
-Özellikle çocuk ve gençlere yönelik sosyal donatı alanlarının yetersiz olması tarımsal ürünlerin pazarlanma sorunları
-Kentiçi ulaşım sorunları; yaya yolu ve otopark eksikliği

ÇÖZÜM ÖNERİLERİ
-Soğuk hava deposu, paketleme tesisi, hal gibi tarımsal pazarlama altyapısının geliştirilerek katma değerin artırılması
-Akşehir helvası, Akşehir kirazı, kiraz lokumu, Gedil mahallesi sarımsak gibi yöresel ürünlerin coğrafi işaret çalışmalarının yapılması ve markalaşmanın sağlanması bunun içinse kooperatiflerin etkinleştirilmesi gerekmektedir.
-Eko Turizm ve alternatif turizmin geliştirilmesi, mevcut turizm potansiyellerinin bütüncül planlanması ve tanıtım faaliyetlerinin yapılması
-Sosyal ve teknik altyapı eksikliklerinin giderilmesi
-Tarımda su kullanımının sınırlı olması sebebiyle su tüketimi az olan ürünlerin yetiştirilmesine yönelik çalışmalar yapılması, havza bazlı üretim ve destek modelinin geliştirilmesi. kuru ve sulu tarım yapılan alanlardaki verim farklarının desteklemelerle dengelenmesi
-Yerel Haşhaş tohumlarının çoğaltılmasına yönelik çalışmalar yapılması
-Yöreye özel ürünler: Bakırcılık, Kalaycılık, Demircilik, At Arabacılığı, İpek Halı, Kiraz Lokumu, Tandır Kebabı, Kirazı, Akşehir Hersesi ve Peynir Baklavası

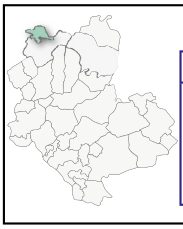

ÇELTİK

MEVCUT NÜFUS (2021)
9.635
2028 PROJEKSİYON NÜFUS
8.861
2028 PLAN HEDEF NÜFUSU
9.100

SORUNLAR
-Kuraklık
-Ekolojik yapıya uygun tarımsal üretim yapılmaması
-İstihdam olanaklarının yetersizliği
-Dışa göçün fazla olması
-Mera alanlarının yetersiz ve verimsiz olması
-Hayvancılık faaliyetlerinde elde edilen gelirlerin düşmesi nedeniyle hayvancılığın bırakılması
-Konut sorunu ve doğalgaz bulunmaması
-İlçede kamu görevlilerinin uzun süre kalmaması
-Mevsimlik tarım işçilerinin sorunları ve öğrenci olanların eğitim sorunu
-Özellikle çocuklara ve öğrencilere yönelik sosyal ve kültürel donatı alanlarının yetersizliği
-Uzman hekim bulunmaması
-Diyaliz merkezi ihtiyacı

ÇÖZÜM ÖNERİLERİ
-Ekolojik yapıya uygun tarımsal üretim yapılması
-Havza bazlı üretim ve destek modelinin geliştirilmesi. Kuru ve sulu tarım yapılan alanlardaki verim farklarının desteklemelerle dengelenmesi
-İstihdam olanaklarının artırılmasıyla göçün önlenmesi
-Emek yoğun sektörlere yönelik yatırımların teşvik edilmesi
-Kooperatifçiliğin etkinleştirilmesi
-Teknik altyapı, sosyal altyapı ve donatı alanları eksikliklerinin giderilmesi
-Mera alanlarının ıslahına yönelik çalışmaların yapılması, otlatma takvimlerinin oluşturularak bu konuda çiftçilerin bilinçlendirilmesi
-Çocuklara yönelik sosyal ve kültürel etkinliklerin artırılması
-Yöreye özel ürünler: Kabak çekirdeği ve soğan

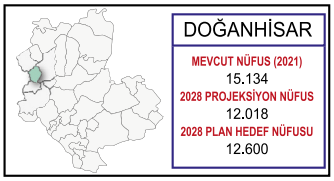

DOĞANHİSAR

MEVCUT NÜFUS (2021)
15.134
2028 PROJEKSİYON NÜFUS
12.018
2028 PLAN HEDEF NÜFUSU
12.600

SORUNLAR
-İstihdam ve göç sorunları
-Nüfusun yaşlanması
-Nüfusun hızla azalması
-Öğrenci ve kamu çalışanlarına yönelik barınma sorunları
-Baz istasyonu yetersizliği
-Ekonomik gelir üretmede yaşanan sorunlar
-Çalışan nüfusun az olmsıa
-Arazi parçalanması
-İsınma sorunları
-Yaşam kalitesinin düşük olması
-Sanayinin gelişmemiş olması
-Sosyal ve teknik altyapı sorunları
-Doğal yapının ekoturizme yönelik kullanılamaması
-Sağlık hizmetlerindeki sorunlar
-İlçenin erişilebilirliğinin düşük olması

ÇÖZÜM ÖNERİLERİ
-Barınma sorunlarının çözümlenmesi
-Teknik, sosyal altyapı ve donatı alanları eksikliklerinin giderilmesi
-Doğal yapının koruma kullanma dengesi içinde kullanılması
-Yaşam kalitesinin artırılmasına yönelik yatırımlar yapılmalıdır.
-Temel kamu hizmetlerinden faydalanma ve erişilebilirlik artırılmalıdır
-Dağlık bir bölge olması sebebiyle arazi toplulaştırma çalışmaları yapılmalıdır.
-Emek yoğun sektörlere yönelik yatırımlar desteklenmelidir.
-Tarımasal üretimin planlı yapılması
-Küçükbaş hayvancılık faaliyetlerinin geliştirilmesi
-Arıcılık faaliyetlerinin geliştirilmesi
-Teknik altyapı problemlerinin giderilmesi
-Yöreye özel ürünler: Termiye (acı bakla), Testicilik, Seramik toprağı, Peşkir, Vişne, Çilek, Haşhaş, Mantar

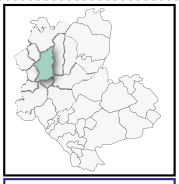

ILGIN

MEVCUT NÜFUS (2021)
53.638
2028 PROJEKSİYON NÜFUS
51.286
2028 PLAN HEDEF NÜFUSU
52.000

SORUNLAR
-Kuraklık
-Ekolojik yapıya uygun tarımsal üretim yapılmaması
-Çavuşçugöl'ün korunamaması
-Su kayıp ve kaçaklarının fazla olması
-Tarımsal ürünlerin pazarlama sorunları
-Arazilerin parçalı olması
-Termal turizme yönelik potansiyelin yeterince kullanılamaması
-Termal turizme yönelik tesislerde kalite problemleri
-Şeker sanayi ile ilgili sanayi kollarının bulunmaması
-Sosyal ve kültürel donatı alanlarının yetersizliği
-İlçe içi ulaşım sorunları
-MYO bölüm sayısının az olması
-MYO'nun uzaklık, ulaşım ve toplu taşıma yetersizliği gibi sebeplerden dolayı ilçe merkezinden kopuk olması

ÇÖZÜM ÖNERİLERİ
-Ekolojik yapıya uygun tarımsal ürün deseninin belirlenmesi ve ürün desenine göre su tahsisinin yapılması
-Su kaynaklarının korunmasına yönelik kaçak ve kayıpların önlenmesi
-Havza bazlı üretim ve destek modelinin geliştirilmesi. Kuru ve sulu tarım yapılan alanlardaki verim farklarının desteklemelerle dengelenmesi
-Termal turizmde tesis kalitesinin artırılması
-Termal turizmde hizmet kalitesinin artırılması ve tanıtım faaliyetlerinin artırılması
-Şeker sektörü ile ilgili faaliyet kollarına yönelik yatırımların desteklenmesi
-Çiftçilerin ürünlerini piyasa sunma noktasında destek mekanizması güçlendirilmelidir.
-Tarım desteklerinin çiftçilerin gelirlerini koruyacak şekilde yapılmalıdır.
-Kooperatiflerin işlevsel hale getirilmesi ve yöresel ürünlerde markalaşmanın sağlanması
-Tapu kayıtlarındaki problemlerin çözümlenmesi
-Tarımsal üretimde endüstriyel ürünlerin yetiştirilmesi
-Yöreye özel ürünler: Kabak çekirdeği, Zıvarık, Cücük tarhana cips

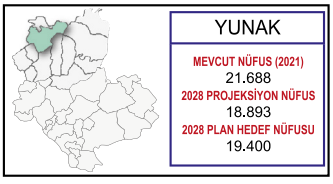

YUNAK

MEVCUT NÜFUS (2021)
21.688
2028 PROJEKSİYON NÜFUS
18.893
2028 PLAN HEDEF NÜFUSU
19.400

SORUNLAR
-İlçe içi ulaşım sorunları
-İl merkezine yönelik toplu taşıma hizmetinin yetersiz olması
-Tarım topraklarının kıraç olması
-Özellikle çocuklara ve öğrencilere yönelik sosyal ve kültürel donatı alanlarının yetersizliği
-İlçede çalışan memurların kreş ihtiyacı
-Sağlık hizmetlerinde ekipman yetersizliği
-Kamu çalışanlarının ilçede kalmak istememesi
-Mera alanlarının verimsizliği
-istihdam olanaklarının yetersizliği

ÇÖZÜM ÖNERİLERİ
-Sağlık hizmetlerine yönelik eksikliklerin giderilmesi gerekmektedir.
-Ulaşım sorunlarının çözümlenmesi ve il merkezine ya da çevre ilçelere yönelik toplu taşıma hizmetlerinin artırılması
-Havza bazlı üretim ve destek modelinin geliştirilmesi.
Kuru ve sulu tarım yapılan alanlardaki verim farklarının desteklemelerle dengelenmesi
-İstihdam olanaklarının artırılmasıyla göçün önlenmesi
-Emek yoğun sektörlere yönelik yatırımların teşvik edilmesi
-Kooperatifçiliğin etkinleştirilmesi
-Sosyal donatı alanı eksikliklerinin giderilmesi
-Mera alanlarının ıslahı
-Çocuklara yönelik sosyal ve kültürel etkinliklerin artırılması

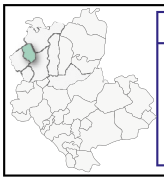

TUZLUKÇU

MEVCUT NÜFUS (2021)
6.234
2028 PROJEKSİYON NÜFUS
5.178
2028 PLAN HEDEF NÜFUSU
5.500

SORUNLAR
-Kuraklık
-Nüfus ve doğum oranlarındaki çok ciddi azalış
-Kamu çalışanlarının ve bazı ilçe halkının Akşehir'de konaklaması
-İstihdam olanaklarının yetersizliği
-Tarımda verim sorunları
-Arazilerin parçalı olması
-Ağaçlandırma çalışmalarının yetersiz olması
-Üzüm üretiminden elde edilen katma değerin düşük olması
-Yaşam kalitesinin düşük olması
-Hayvancılık faaliyetlerinin ilçe merkezinde kalması
-Sağlık personeli yetersizliği
-Genç nüfusun tarımla uğraşmak istememesi
-Baz istasyonu yetersizliği

ÇÖZÜM ÖNERİLERİ
-Ekolojik yapıya uygun ağaçlandırma çalışmaları yapılması
-Ekolojik yapıya uygun şekilde tarımsal ürün çeşitliliğinin artırılması
-Teknik altyapı problemlerinin çözümlenmesi
-Temel kamu hizmetlerinin sunulabilmesi için personel eksikliğinin giderilmesi
-Emek yoğun sektörlere yönelik yatırımların desteklenmesi
-İlçede üretimi fazla olan tarımsal ürünlerin işlenmesine yönelik yatırımların desteklenmesi (Pekmez üretimi gibi)
-İlçedeki yaşam kalitesinin artırılması
-Geleneksel üretim yöntemlerinin modernleştirilmesi için çiftçilerin eğitilmesi
-Arazi toplulaştırma çalışmalarının yapılması
-Yöreye özel ürünler: Üzüm Pekmezi, İpek halı

Kaynak: Bölge Planı İlçe Toplantıları notlarından hazırlanmıştır.

14.3.2 Ereğli Alt Bölgesi

Bölgenin Halkapınar, Emirgazi ve Karapınar ilçeleri Ereğli alt bölge merkezi etkisi altında kalmaktadır.

Harita 69 Ereğli Alt Bölgesi

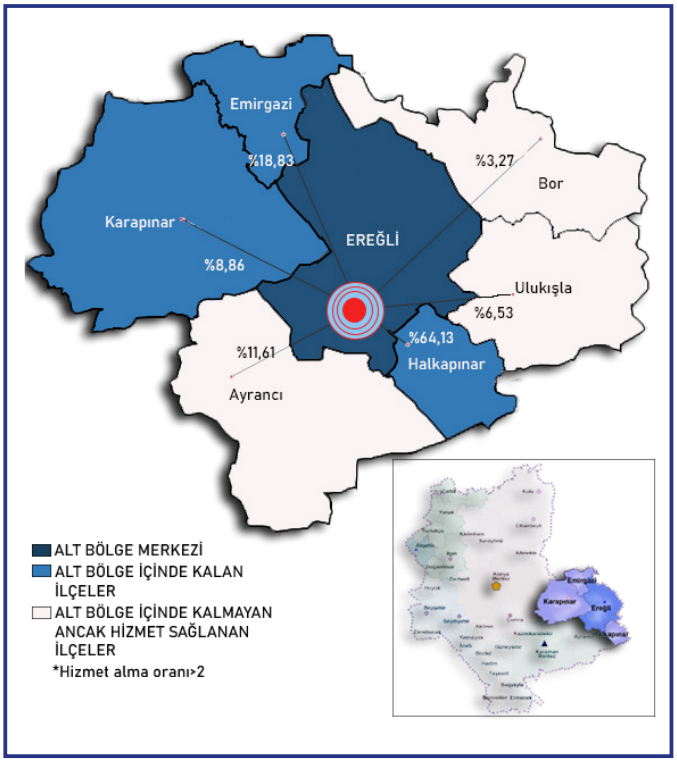

Ereğli ilçesi; Niğde'ye bağlı Bor ve Ulukışla ilçelerine de hizmet sağlamaktadır. Bununla birlikte Karaman iline bağlı olan Ayrancı ilçesi de Ereğli ile yoğun ilişki içerisindedir. Ancak Ayrancı, Karaman kent merkezinden daha yüksek oranda hizmet almaktadır. İdari olarak da Karaman'a bağlı olması Karaman Merkez ile ilişkilerinin öne çıkmasını sağlamaktadır.

Ereğli alt bölgesi tarımsal üretim bakımından bölgede önemli bir paya sahiptir. Bitkisel üretimde kiraz, beyaz kiraz, siyah havuç gibi özellikli ürünleri bulunmakta olup bu ürünlerin katma değerinin artırılması ve işlenerek pazarlanması bununla birlikte markalaşma çalışmalarının yapılması gerekmektedir. Küçükbaş hayvancılık faaliyetleri bakımından da önemli bir alt bölge olup özellikle koyun sayısı ve koyun sütü üretim miktarı yüksektir. Kuraklık alt bölge için ciddi bir tehdit oluşturmaktadır. Yıllık yağış miktarı bakımından bölgenin en dezavantajlı alt bölgesidir. Özellikle Karapınar ilçesi kuraklık sinyallerinin çok yoğun şekilde hissedildiği bir ilçe olup obruk oluşumları, kum fırtınaları, erozyon ve çölleşme görülmektedir. İlçede çölleşme ve erozyon ile mücadele faaliyetleri yıllardır yürütülmekte olup uygulamalar olumlu sonuçlar vermektedir. Ancak su kullanımının fazla olması mücadele çalışmalarını olumsuz etkilemekte olup yer altı su kullanımının fazlalığı obruk oluşumlarının her geçen gün artmasına sebep olmaktadır. Karapınar ilçesi başta olmak üzere alt bölgenin bitkisel üretim desenine bakıldığında çok su tüketen ürünlerin tercih edildiği görülmektedir. Çünkü söz konusu ürünlerden elde edilen gelirler daha fazladır. Ereğli alt bölgesinin tarımsal üretimde hem üretim miktarı hem de üretim değeri bakımından bölge için önemi oldukça fazladır. Bu sebeple ürün deseninin değiştirilmesi ancak alt havzalar bazında uygulanacak sübvansiyon politikaları ile olabilecektir. Tarım göz ardı edilebilecek bir sektör değil, devamlılığı, gelecek gıda arzının güvence altına alınması bakımından zaruridir. Dolayısıyla tarımsal üretimde sürdürülebilirliğin sağlanması için suyun az kullanımına yönelik tedbirlerin alınması ve su tüketiminin görece az olduğu ürünlerin yetiştirilmesi gerekmektedir. Kuraklık sadece tarım sektörünü tehdit etmekle kalmayıp tarıma dayalı sanayi, turizm gibi pek çok sektörü etkilemektedir. Sulak alanlar yok olmaktadır. Meke gölü ve Akgöl Sazlıklarını kurtarma çalışmaları yürütülmektedir.

Emirgazi ve Halkapınar ilçeleri, alt bölgenin en az gelişmiş ilçeleridir. Halkapınar'da UNESCO Dünya Mirası Geçici Listesinde yer alan İvriz Kaya Anıtı önemli bir turizm değeridir. İlçenin doğal yapısı eko turizm faaliyetleri bakımından potansiyel oluşturmaktadır. Diğer turizm değerleri ile de entegre bütüncül bir destinasyon planlaması yapılması gerekmektedir. Emirgazi ilçesinde başlıca geçim kaynağı tarımdır. Tarımdan elde edilen gelirleri artırmaya yönelik çalışmalar yapılması, tohumluk üretiminin, tıbbi aromatik bitki üretiminin geliştirilmesi ve ürünlerin paketlenmesi ve işlenmesine yönelik çalışmaların desteklenmesi gerekmektedir.

Ereğli ilçesi YER-SİS çalışmasına göre; yükseköğretim ve ulaşımda 1. kademe, sağlık, ticaret, kargo ve iletişimde 2. kademe, ortaöğretimde 3. kademe kentsel hizmet merkezi konumundadır. Ereğli ilçesi ve alt bölgesi Mersin limanına erişim noktasında avantajlı bir konumda bulunmaktadır. Bunun da etkisiyle ticari yönden görece gelişmiştir. Alt bölgede en yoğun sanayileşme Ereğli ilçesinde görülmektedir. Alt bölge, tarımsal üretim bakımından bölgede önemli bir yere sahiptir. Dolayısıyla sanayisi de gıda sektörü ağırlıklı bir gelişim göstermiştir. Fabrikasyon metal ürünleri, makine ve ekipmanların kurulumu ve onarımı, mobilya imalatı sektörlerinde faaliyetler bulunmaktadır. Bunun dışında bölgenin rekabetçi olduğu sektörlerden; fabrikasyon metal ürünleri sektörü, gıda sektörünü takip eden sektör olup ana metal ile makine ve ekipman imalatı sektörlerinde de oluşumlar bulunmaktadır. Karapınar ilçesi de yine gıda sektörü ağırlıklı sanayi yapısına sahiptir.

Harita 70 Ereğli Alt Bölgesi İlçelerine İlişkin Tespit ve Öneriler

EREĞLİ ALT BÖLGESİ İLÇELERİ SORUN VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ

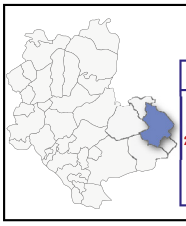

EREĞLİ

MEVCUT NÜFUS (2021)
149.333
2028 PROJEKSİYON NÜFUS
155.743
2028 HEDEFLENEN NÜFUS
155.750

SORUNLAR
-Kuraklık
-Yeraltı su kaynaklarının fazla kullanılması
-Sulama sorunu sebebiyle tarım ürünlerinin üretiminin düşmesi
-Tarımın plansız yapılması
-Tarımsal ürün deseninin ekolojik yapıya uygun olmaması
-Tarım alanlarının amaç dışı kullanılması
-Tarımda çalışacak tarım işçisinin bulunamaması
-Dışarıdan gelen mevsimlik tarım işçisi sorunları
-Meraların bilinçsiz kullanımı
-Hayvancılık faaliyetlerinde çoban/bakıcı sorunu
-Yem maliyetlerinin yüksekliği sebebiyle hayvancılık faaliyetleri azalma eğilimine girmiştir
-Bazı mahallelerde içme suyu altyapısının eski ve sağlıksız olması
-Kent içi ulaşım sorunları
-Sağlık hizmetlerinde ekipman ve personel eksikliği
-Öğrencilerin barınma sorunları
-Mesleki okullarda ekipman eksikliği
-Sokak hayvanları için barınak bulunmaması
-Kapalı sulama sistemi kurulumunun tamamlanmaması
-Sanayi alanı üretme noktasında sıkıntı yaşanmaktadır
-Ereğli ilçe OSB 3.bölge teşvikten faydalanır -ken Niğde İl OSB 5. bölge teşvikten faydalanmaktadır.)
-Sosyal donatı alanlarının ve etkinliklerin yetersizliği

ÇÖZÜM ÖNERİLERİ
-Ekolojik yapıya uygun tarımsal üretim yapılması
-Havza bazlı üretim ve destek modelinin geliştirilmesi. Kuru ve sulu tarım yapılan alanlardaki verim farklarının destekleme -lerle dengelenmesi
-Tarımsal üretimin planlı yapılması
-Hayvancılık faaliyetlerinin devamlılığı için yem bitkisi üretilmesi ancak çok su tüketmeyen yem bitkilerinin tercih edilmesi
-Merkezi düzeyde alınan kararlarla tarımın planlı yapılması
-Özellikle çocuk ve üniversite öğrencilerine yönelik sosyal donatı alanlarının ve etkinliklerinin artırılması
-Teknik altyapı sorunlarının giderilmesi
-Öğrencilerin barınmasına yönelik atıl binaların kullanılması ve özel sektörün teşvik edilmesi
-Teşvik kapsamında ilçelerin illerden bağımsız olarak değerlendirilmesi
-Tohum üretiminin yapılması
-Çiftçilerin eğitilmesi
-Yöreye özgü beyaz kiraz ve siyah havuç gibi ürünlerin uluslararası pazar taleplerine göre işlenerek pazarlanması (siyah havucun gıda boyası beyaz kirazın italyan kreması)
-Yarış atı üretim çiftliğinin sportif faaliyetlere dönüştürülmesi ve tanıtımının yapılması
-OSB alanının genişletilmesi konusunda teşvik bölgeleri de dikkate alınarak komşu il ve ilçelerle işbirliği yollarının araştırılması
-Markalaşmanın sağlanması
-Yöresel Ürünler: beyaz kiraz, siyah havuç

HALKAPINAR

MEVCUT NÜFUS (2021)
3.883
2028 PROJEKSİYON NÜFUS
3.042
2028 HEDEFLENEN NÜFUS
3.250

ÇÖZÜM ÖNERİLERİ
-Ekolojik yapıya uygun tarımsal üretim yapılması
-Sulama altyapısının geliştirilmesi, basınçlı sulama sistemleri, damlama sulama altyapısı, Delimahmutlu çayının cazibeyle sulama amaçlı kullanılması
-İstihdam olanaklarının artırılması için emek yoğun sektörlere yönelik yatırımların desteklenmesi
-Ekoturizme yönelik dağcılık, paraşüt, dağ sporları turizmi, kampçılık gibi potansiyellerin değerlendirilmesi, Aydos yürüyüş rotasının geliştirilmesi ve tanıtımının yapılması
-Ereğli'ye yakın olmasını fırsat olarak değerlendirip Ereğli'nin haftasonlarını doğa ile iç içe geçirdiği alan olması yönünde çalışmalar yapılması
-Kooperatifçiliğin etkinleştirilmesi ve tarımsal ürünlerin pazarlanması konusunda örgütlenmenin sağlanması

SORUNLAR
-Dışarıya göçün fazla olması
-Nüfusun yaşlanması
-Tarımdan elde edilen gelirlerin düşük olması
-Arazi parçalanması
-İvriz barajının ilçede olmasına karşın suyun kullanılamaması
-Sulama altyapısının yetersizliği
-Kaçak kuyuların artması
-Geleneksel üretim yöntemleri
-Tarımsal üretimin küçük üreticilerden oluşması
-Arıcılık faaliyetlerinin yeterince gelişmemesi
-Tarımsal ürünlerin pazarlama sorunu
-Kooperatifleşmenin olmaması
-Tıbbi aromatik bitkilerin değerlendirilememesi
-Gençlerin tarımla uğraşmak istememesi
-Taşımalı eğitimdeki öğrenci sayısının çok fazla olması
-Doğum oranlarındaki ciddi düşüşler nedeniyle öğrenci sayılarının az olması
-Çocuk yetiştirme konusunda ailelerin bilinçsizliği
-Ailelerin çocuklarını okula göndermek istememeleri
-Sosyal olanakların yetersizliği
-Çalışmak amacıyla ilçe dışına gidişlerden kaynaklı parçalanmış aile yapısı
-Alışveriş imkanlarının sınırlı olması
-İlçenin Ereğli'ye bağımlı olması
-İvriz Kaya Anıtının değerlendirilememesi
-Teknik, sosyal altyapı ve donatı alanları eksikliklerinin giderilmesi
-Çiftçilerin eğitilmesi
-Arazi toplulaştırma çalışmaları -nın yapılması
-Coğrafi işaret ve yöresel ürünlerin pazarlanması ile ilgili çalışmalar yapılması
-Okullarda rehberlik hizmetleri -nin artırılması
-Ailelerin bilinçlendirilmesine yönelik çalışmalar
-Sosyal altyapı eksikliklerinin giderilmesi
-Tarımsal ürünlere yönelik paketleme, işleme, kurutma tesisi gibi yatırımların teşvik edilmesi
-Kurum ve kuruluşlar arası işbirliği ve koordinasyonun geliştirilmesi
-Koyun ve keçi sütünün işlenerek (yağ, yoğurt ve peynir gibi) pazarlanması
-Yöresel ürünler: bal, ceviz, cevizli sucuk (bandırma), üzüm, pekmez, süt, beyaz kiraz, kiraz

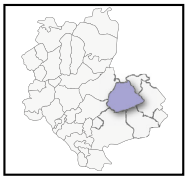

EMİRGAZİ

MEVCUT NÜFUS (2021)
7.876
2028 PROJEKSİYON NÜFUS
6.316
2028 HEDEFLENEN NÜFUS
6.700

SORUNLAR
-Konya merkeze toplu taşım seferlerinin yetersiz olması
-Kamu çalışanlarının ilçede ikamet etmemesi
-Sağlık personeli ve doktor yetersizliği
-Baz istasyonu yetersizliği sebebiyle bazı bölgelerde mobil telefonların çekmemesi
-Yeraltı su seviyesinin azalması
-Sosyal donatı alanlarının yetersizliği
-Gençlerin tarımda çalışmak istememesi
-Gelen kamu görevlilerinin bir an önce gitme istekleri

ÇÖZÜM ÖNERİLERİ
-Teknik, sosyal altyapı ve donatı alanları eksikliklerinin giderilmesi
-Yaşam kalitesinin artırılmasına yönelik yatırımlar yapılmalıdır.
-Temel kamu hizmetlerinde hizmet standartlarının ve erişilebilirliğin artırılması
-Emek yoğun sektörlere yönelik yatırımların desteklenmesi
-Kamu çalışanlarına lojman, misafirhane vb. imkanların sağlanması
-Yöresel ürünler: üzüm, pekmez ve halıcılık

KARAPINAR

MEVCUT NÜFUS (2021)
50.055
2028 PROJEKSİYON NÜFUS
50.634
2028 HEDEFLENEN NÜFUS
50.900

SORUNLAR
-Kuraklık
-Bölgenin en kurak ilçesi olmasına rağmen çok su tüketen ürünlerin çok fazla yetiştirilmesi
-Erozyon
-Çölleşmeyle birlikte kum fırtınalarının oluşması
-Ağaçlandırma çalışmalarının yetersizliği
-Meralarda kalite sorunları
-Yöresel ürünlerin pazarlama sorunları
-Hayvancılık maliyetlerinin artması sebebiyle büyük ve küçükbaş hayvan sayılarının azalması
-Sosyal ve kültürel etkinliklerin yetersizliği
-Mera alanlarındaki kalite sorunları

ÇÖZÜM ÖNERİLERİ
-İlçenin tarımsal üretim deseni ekolojik yapısına uygun değildir. Ürün deseninin değiştirilmesine yönelik çalışmalar yapılmalıdır.
-İlçede hatta bölge genelinde yeraltı su kullanımı kontrol altına alınmalıdır.
-Alt havza bazlı üretim ve destek modelinin geliştirilmesi. Kuru ve sulu tarım yapılan alanlardaki verim farklarının desteklemelerle dengelenmesi
-Kooperatiflerin işlevsel hale getirilmesi ve yöresel ürünlerde markalaşmanın sağlanması
-Erozyonla mücadele kapsamında ağaçlandırma çalışmalarının artırılması
-Hayvancılık faaliyetlerinde teknoloji kullanımının artırılması
-Coğrafi işaret çalışmalarının yapılması ve yöresel ürünlerin pazarlanmasına yönelik satış kanallarının oluşturulması
-Safari, motor sporları, yamaç paraşütü gibi etkinliklerle turizmin geliştirilmesi
-Yöresel Ürünler: hırtlak (kelek), siyah havuç, Yeşilyurt sarımsağı, küflü tulum koyun peyniri, koyun yoğurdu, kavurga

Kaynak: Bölge Planı İlçe Toplantıları notlarından hazırlanmıştır.

14.3.3 Beyşehir-Seydişehir Alt Bölgesi

Bölgenin Hüyük, Derbent, Derebucak, Yalıhüyük, Ahırlı, Bozkır, Hadim ve Taşkent ilçeleri Beyşehir ve Seydişehir alt bölge merkezleri etkisi altında kalmaktadır.

Harita 71 Beyşehir-Seydişehir Alt Bölgesi

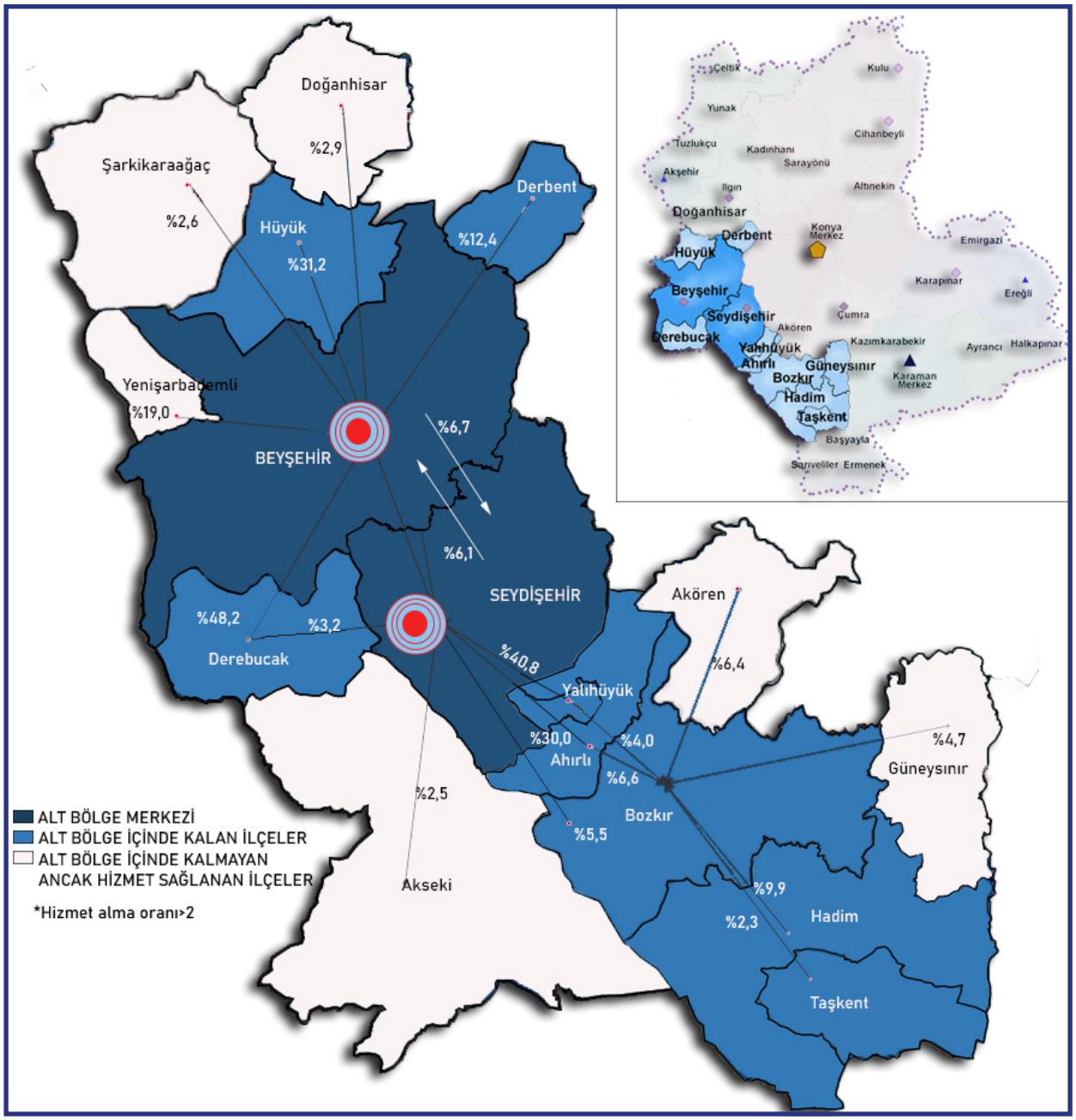

Beyşehir ve Seydişehir ilçeleri alt bölge merkezi olma özelliği göstermelerinin ve benzer gelişme düzeyine sahip olmalarının yanı sıra mesafe bakımından yakın olmalarının da etkisiyle birbirleriyle fonksiyonel ilişki içerisinde bulunmaktadır. Ayrıca hizmet sundukları ilçeler de büyük ölçüde örtüşmektedir. Bazı ilçelere her ikisi de hizmet sunmaktadır. Dolayısıyla bu iki alt bölge merkezi tek bir alt bölgede hizmet vermektedir. Alt bölgede bulunan bir diğer çekim gücü olan ilçe Bozkır'dır. Ancak Bozkır

ilçesi kentsel hizmet skoru bakımından ortalamanın altında kalmakta olup hizmet sağladığı ilçelere hizmet oranı da düşük kalmaktadır. Bu sebeple alt bölge merkezi olarak belirlenmemiştir. Doğrudan Beyşehir ya da Seydişehir ilçelerinden etkilenmeyen Hadim ve Taşkent ilçeleri Bozkır ilçesinden kısmen hizmet almaları sebebiyle bu alt bölgeye dâhil edilmişlerdir. Ancak Taşkent ilçesi %49,2 oranında Hadim ilçesi ise %43,4 oranında Konya merkezden hizmet alan ilçeler olup benzer gelişme düzeyine sahip bu iki ilçenin çok yakın mesafede bulunmaları Hadim-Taşkent ilişkilerini geliştirmiştir. Fakat buna rağmen ilçelerin birbirlerine sunabildikleri hizmetler oldukça sınırlıdır. Diğer taraftan Bozkır ilçesi ile yaklaşık 58 km mesafede olmasına rağmen kendilerine yaklaşık 130 km uzaklıktaki Konya kent merkezinden hizmet almayı tercih ettiğini görüyoruz. Söz konusu iki ilçenin Konya merkeze gidişlerinin azaltılması ve alt bölge ile bağlarının güçlendirilmesi gerekmektedir. Bu ilişkilerin gelişememesindeki en büyük etkense coğrafi olarak dağlık bir yapıya sahip olan Taşkent ve Hadim ilçelerinin erişilebilirliklerinin düşük olmasıdır.

Alt bölge coğrafi bakımdan dağlık bir yapıya sahiptir. Arıcılık, meyvecilik, küçükbaş hayvancılık, tıbbi aromatik bitki yetiştiriciliği gibi faaliyetler için uygundur. Yıllık yağış miktarı bakımından bölgenin avantajlı ilçeleri bu alt bölgede yer almaktadır. Kuraklaşma eğilimleri görece az olmasına karşın bir tehdit olarak karşımıza çıkmaktadır. Alt bölgede bulunan mağaralar ve doğal yapı turizm için önemli bir potansiyel olup diğer turizm değerleri ile entegre bir destinasyon planlaması yapılması gerekmektedir. Nitekim alt bölgenin Antalya ile erişiminin yüksek olması ve geçiş güzergâhında bulunması da turizme yönelik çalışmalar bakımından bir avantaj oluşturmaktadır.

Alt bölge güneş radyasyon değerleri bakımından da görece yüksek değerlere sahip olup GES yatırımları bakımından uygundur.

Beyşehir ve Seydişehir ilçeleri YER-SİS çalışmasına göre; eğitim, sağlık, ticarette 2. kademe, ulaşım ve iletişimde 1. kademe kentsel hizmet merkezi konumundadır.

Alt bölgede en yoğun sanayileşme Beyşehir ve Seydişehir ilçelerinde görülmektedir. Beyşehir ilçesinde özellikle fabrikasyon metal ürünleri sektöründe önemli bir üretim ve istihdam söz konusudur. Bu da sektörün orta yüksek teknoloji düzeyine sahip alt faaliyet kollarından silah ve mühimmat (cephane) imalatından kaynaklanmaktadır. Bunun yanı sıra gıda, tekstil, giyim, diğer metalik olmayan mineral ürünlerin imalatı gibi sektörlerin öne çıktığı görülmektedir. Bölgenin rekabetçi olduğu sektörlerden silah ve mühimmat (cephane) imalatında oldukça önemli bir yere sahip olup makine ve ekipman imalatı, ana metal sanayi ve motorlu kara taşıtı ve römork imalatı sektörlerinde oluşumlar bulunmaktadır. Seydişehir ilçesinde özellikle ana metal sektöründe önemli bir üretim ve istihdam söz konusudur. Türkiye'nin cevherden alüminyum elde eden ve madenden son ürüne kadar üretim yapabilen tek entegre alüminyum fabrikası bu ilçede bulunmaktadır. Buna ilaveten giyim, fabrikasyon metal ürünleri, gıda, makine ve ekipman imalatı, diğer metalik olmayan mineral ürünlerin imalatı gibi sektörlerin öne çıktığı görülmektedir.

Harita 72 Beyşehir-Seydişehir Alt Bölgesi İlçelerine İlişkin Tespit ve Öneriler-1

BEYŞEHİR-SEYDİŞEHİR ALT BÖLGESİ İLÇELERİ SORUN VE ÇÖZÜMLERİ

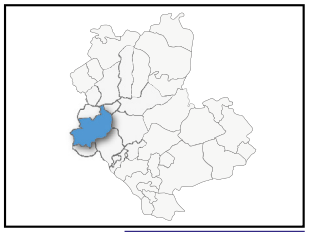

BEYŞEHİR

MEVCUT NÜFUS (2021)
77.137
2028 PROJEKSİYON NÜFUS
78.496
2028 HEDEFLENEN NÜFUS
79.250

SORUNLAR
-Kuraklık
-Beyşehir gölünün kirlilik sorunu
-Sosyal kültürel olanakların yetersizliği
-Hizmet ve kalite standartlarının yetersizliği
-Öğrencilerin barınma sorunları
-Sehiriçi ulaşım sorunu
-Konaklama sürelerinin yeterli olmaması
-Turizm altyapı eksiklikleri
-Tanıtım ve pazarlama eksikliği
-Genç işsizliği
-Büyükşehir kanunu kapsamında ilçe yerel yönetimlerinin yetki sınırları nedeniyle ve büyükşehir belediyesi yetkisindeki alanın çok geniş olması nedeniyle sorunların çözümünde gecikmeler yaşanması
-Ara eleman eksikliği
-Altyapı yetersizliği
-Ulaşım araçlarının yetersizliği ve ulaşım türlerinin entegrasyonu sorunları
-Tarımda planlama eksikliği
-Beyşehir'de üretilen ürünlerin Antalya otelleri ile buluşturulamaması
-Üretilen meyve ve sebzelerin satış öncesi saklanma sorunu
-Firmaların kurumsal pazarlama ve strateji eksikliği
-Mermer kaynağının katma değer yaratacak şekilde kullanamaması
-Düzensiz yapılaşma ve doğurduğu çevresel sorunlar
-Doğal kaynakların korunarak kullanılamaması
-Turizm potansiyelleri fazla olmasına rağmen istenilen gelirlerin elde edilememesi

ÇÖZÜM ÖNERİLERİ
-İçme suyu olarak kullanılan gölün etrafındaki yapılaşmanın kontrol altına alınması
-Gölün etrafındaki tüm yerleşimlerin atıklarının göle deşarj edilmesi önlenmeli
-Çevre bilinincinin oluşturulması
-Turizmin bütüncül olarak planlanması ve eylem planı ile uygulanması
-Glambing, kamp ve karavan turizminin geliştirilmesi
-Doğal güzelliklerin ve diğer turizm değerlerinin tanıtımı
-Konaklama tesislerinin niteliklerinin ve yatak sayılarının artırılması
-Genç nüfusun hangi sektörde olursa olsun nitelikli şekilde yetiştirilmesi sağlanmalıdır
-Tarımda ürün çeşitliliğinin sağlanması
-Pazar olanaklarının çeşitlendirilmesi
-Girişimciliğin geliştirilmesi
-Tarımsal üretimin planlı hale getirilmesi
-Mermer ve silah üretiminde katma değerin artırılması
-Yöresel Ürünler : Akçabelen (Çetmi) şeker fasulyesi, tarhana ve un tarhanası, salamura keçi peyniri, Beyşehir göl sazanı

HÜYÜK

MEVCUT NÜFUS (2021)
15.405
2028 PROJEKSİYON NÜFUS
14.035
2028 HEDEFLENEN NÜFUS
14.500

SORUNLAR
-Tarımdan elde edilen gelirlerin düşük olması
-Kuraklık
-Özellikle çocuklar için bir tehlike olan sulama göletlerinde güvenlik tedbirlerinin artırılması
-Meraların farklı amaçlarla kullanılması
-Çilek yetiştiriciliğinin önemli miktarda yapıldığı ilçede çilek üretici birliğinin aktif olmaması
-Katma değerin düşük olması
-Arazilerin parçalı olması
-Beyşehir gölü kenarında bulunan ilçenin tarımsal sulamada gölden faydalanamaması
-Konya merkeze toplu taşıma imkanının olmaması
-İlçe merkezinde hastaneye ulaşımın çok zor olması
-Nüfusun yaşlanması
-Nüfusun yaşlanmasına da bağlı olarak çiftçilik faaliyetlerini bırakma eğilimi

ÇÖZÜM ÖNERİLERİ
-Ekolojik yapıya uygun tarımsal ürün deseninin belirlenmesi ve ürün desenine göre su tahsisinin yapılması
-Su kaynaklarının korunmasına yönelik kaçak ve kayıpların önlenmesi
-Havza bazlı üretim ve destek modelinin geliştirilmesi. Kuru ve sulu tarım yapılan alanlardaki verim farklarının desteklemelerle dengelenmesi
-Termal turizmde tesis kalitesinin artırılması
-Termal turizmde hizmet kalitesinin artırılması ve tanıtım faaliyetlerinin artırılması
-Şeker sektörü ile ilgili faaliyet kollarına yönelik yatırımların desteklenmesi
-Çiftçilerin ürünlerini piyasa sunma noktasında destek mekanizması güçlendirilmelidir.
-Tarım desteklerinin çiftçilerin gelirlerini koruyacak şekilde yapılmalıdır.
-Kooperatiflerin işlevsel hale getirilmesi ve yöresel ürünlerde markalaşmanın sağlanması
-Tapu kayıtlarındaki problemlerin çözümlenmesi
-Tarımsal üretimde endüstriyel ürünlerin yetiştirilmesi
-Yöresel Ürünler: kabak çekirdeği, zıvarık, cücük tarhana cips

BOZKIR

MEVCUT NÜFUS (2021)
25.600
2028 PROJEKSİYON NÜFUS
22.748
2028 HEDEFLENEN NÜFUS
23.650

SORUNLAR
-Meyve ağaçlarının yaşlanması
-Nüfus kayıplarının fazla olması
-Öğrencilerin barınma sorunları
-Meraların verim sorunu
-Arazilerin parçalı olması
-Hayvan barınağının bulunmaması
-Arıcıların yüksek rakımlara çıkabilecekleri yolun bulunmaması
-Meyvecilik faaliyetlerinde sulama problemleri sebebiyle yeterli gelir elde edilememesi
-İlçede su bulunmasına rağmen sulama altyapısının olmamasından dolayı mevcut suyun kullanılamaması. Dolayısıyla sulanabilen arazi miktarının azlığı
-Sulama yapılamadığı için nadas alanlarının fazlalığı
-İlçede kadastro problemleri bulunmakta olup gerçek sahipler ve kadastrodaki sahipler farklıdır. Ancak on yıllık zaman aşımının geçmesi sebebiyle bu problemlerin giderilmesi için mevzuat değişikliğine gidilmesi
-Kadastro problemlerinden dolayı tarım ve sanayi gibi faaliyetlerin gerçekleştirilmesinde sorunlar yaşanmakta olup desteklerden faydalanılamaması

ÇÖZÜM ÖNERİLERİ
-Yaz seracılığı faaliyetlerinin geliştirilmesi
-Orman meyveleri yetiştiriciliğinin yapılması
-Güneş ve rüzgar enerjisinin kullanılması
-Kamu binalarında güneş enerjisi kullanımının desteklenmesi
-Yüksek yaylalarda noktasal rüzgar ölçümlerinin yapılıp uygun alanların belirlenmesi
-Yeni meyve ağaçlarının dikilmesi, fide desteklerinden faydalanılması
-Atıl binaların yurt olarak kullanılması
-Mevcut yurtların yatak kapasitesinin artırılması
-Mera ıslah ve amenajman çalışmalarının yapılması
-Sulama altyapısına yönelik yatırımların yapılması
-Arazi toplulaştırma çalışmalarının yapılması
-Yöresel Ürünler: Bozkır tahini, Bozkır balı, küflü peynir

DERBENT

MEVCUT NÜFUS (2021)
4.086
2028 PROJEKSİYON NÜFUS
3.284
2028 HEDEFLENEN NÜFUS
3.550

SORUNLAR
-Nüfusun yaşlı olması
-istihdam olanaklarının yetersizliği nedeniyle genç nüfusun dışa göçü
-Ekonomik gelirlerin düşük olması
-Tarımsal ürünlerin pazarlama sorunları
-Gençlerin tarıma ilgisizliği
-Dağlık bir coğrafyada bulunması ve arazilerin parçalı olması
-Tarımsal üretimde geleneksel yöntemlerin kullanılması
-Tarla sahibi ile çiftçilerin farklı olması nedeniyle desteklerden faydalanılamaması
-Hayvancılık faaliyetleri giderek azalmaktadır.
-Hayvancılık faaliyetlerinin ev altı ahırlar şeklinde yapılması
-Sosyal imkanların ve donatı alanlarının yetersizliği
-Yaz mevsiminde tarım işçisi sıkıntısının yaşanması
-Kooperatifleşmede yaşanan sorunlar
-Aladağ kayak merkezini yapım işlerinin tamamlanmamış olması

ÇÖZÜM ÖNERİLERİ
-Az su tüketen ürünlerin yetiştirilmesi
-Tarımsal ürünlerin işlenmesine yönelik yatırımların desteklenmesi
-Yabani hayvanların tarım alanlarına zarar vermesine yönelik tedbirler alınması
-Coğrafi işareti bulunan taze fasulyenin pazarlanmasına yönelik çalışmalar yapılması
-Hasat süresinin uzatılması ve ürün kaybının azaltılması için seracılık faaliyetlerinin desteklenmesi
-Arazilerin küçük olmasına bağlı olarak alınan destekler düşüktür. Arazi varlığı gibi unsurların da desteklerde dikkate alınması ve özellikle dağlık coğrafyalar için artırılması
-Arıcılık faaliyetlerinin artırılması
-Tarımsal demonstrasyon faaliyetleri
-Hayvancılık alanlarının oluşturulması
-Teknik ve sosyal altyapı problemlerinin giderilmesi
-İnternet altyapısının iyileştirilmesi
-Aladağ kayak merkezinin faaliyete geçirilmesi
-Yöresel Ürünler : taze fasulye, kuru fasulye, çilek ve halıcılık

DEREBUCAK

MEVCUT NÜFUS (2021)
5.937
2028 PROJEKSİYON NÜFUS
4.402
2028 HEDEFLENEN NÜFUS
4.700

SORUNLAR
-Genç nüfusun dışarıya göç etmesi
-Nüfusun yaşlanması
-Konut problemleri
-Sağlık personeli yetersizliği
-Elektrik altyapısındaki sorunlar
-Doğurganlık oranlarının düşmesiyle ilçede öğrenci bulunmaması
-Taşımalı eğitimde özellikle kış dönemi yaşanan sorunlar
-Öğrenci azlığı nedeniyle uygulanan birleştirilmiş eğitimde yaşanan sorunlar ve kalitenin düşmesi
-Sosyal ve kültürel olanakların yetersizliği
-Keçicilik faaliyetlerinde hijyen, depolama ve pazarlama sorunları
-Süt üretiminin azalması
-Aromatik bitkiler ile ilgili potansiyellerin değerlendirilememesi
-Tarımsal ürünlerin pazarlanma problemleri
-İletişim ve internete erişim sorunları
-İlçede tarım işçisi bulunmaması
-Kamu görevlilerinin ilçede ikamet etmemeleri
-İşyeri açacak dükkan bulunmaması
-Ziyaretçiler için konaklayacak yer bulunmaması

ÇÖZÜM ÖNERİLERİ
-İstihdam alanlarının oluşturulması için emek yoğun sektörlere yönelik yatırımlar desteklenmeli
-Sosyal ve kültürel donatı alanlarının oluşturulması
-Konut problemlerinin çözümlenmesi
-Nüfusun az olmasına bağlı olarak esnaf yeterli gelir elde edememektedir. Bu sebeple bazı hizmetlerin kar amacı gütmeyen kurumlarca sağlanması
-Elektrik, iletişim internet gibi temel ihtiyaçların giderilmesi
-Eğitim ve sağlık hizmetlerinde standartların artırılması
-Tarımsal ürün çeşitliliğinin artırılması
-Markalaşma sağlanmıştır ancak tanıtım faaliyetlerinin artırılması
-Doğal güzellikleri ve mağaraları ile ekoturizme uygun potansiyellerin değerlendirilmesi
-İlçede konaklama ya da kamp alanının oluşturulması
-Çiftçilerin eğitilmesi hatalı uygulamaların düzeltilmesi
-Modern çiftlik sistemleri üretimde verimliliğin ve gelirin artışına katkı sağlayacaktır.
-Yöresel Ürünler: şeker fasulye, yerli sarı domates, silah, kilim

Kaynak: Bölge Planı İlçe Toplantıları notlarından hazırlanmıştır.

Harita 73 Beyşehir Seydişehir Alt Bölgesi İlçelerine İlişkin Tespit ve Öneriler-2

BEYŞEHİR-SEYDİŞEHİR ALT BÖLGESİ İLÇELERİ SORUN VE ÇÖZÜMLERİ

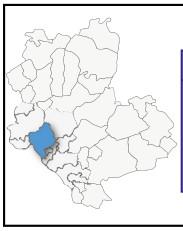

SEYDİŞEHİR

MEVCUT NÜFUS (2021)
65.381
2028 PROJEKSİYON NÜFUS
65.783
2028 HEDEFLENEN NÜFUS
66.300

SORUNLAR
-Alternatif turizm türlerinde ekonomik girdi sağlanamaması
-Sosyal ve kültürel donatı alanı eksiklikleri
-Öğrencilerin barınma sorunları
-Üniversite ve çevresinde fiziksel altyapı eksiklikleri
-Okul ve üniversite gibi yerlerde güvenlik sistemlerinin yetersizliği
-İlçe içi toplu taşıma sorunları
-Madencilik potansiyelinin değerlendirilememesi
-Yöresel ürünlerin satışının yapılamaması
-Sağlık altyapısı, doktor ve sağlık çalışan sayılarının yetersizliği
-Kuraklık
-Tarım arazilerinin parçalı olması
-Sanayileşmenin yetersizliği

ÇÖZÜM ÖNERİLERİ
-İlçe içi ulaşım ve toplu taşıma sorunlarının çözümlenmesi
-Kaplıca, mağara, göl ve doğa turizmine yönelik potansiyeller harekete geçirilmeli ve turizm rotaları planlanmalı
-Via Sebaste antik yolunun turizme kazandırılması
-Turizmin bir destinasyon şeklinde planlanması
-Yenilenebilir enerji kaynaklarının kullanımının artırılması
-Kurumlararası işbirliğinin artırılması
-Atıl binaların belirlenerek yurt olarak kullanılması
-Teknik ve sosyal altyapı problemlerinin giderilmesi
-İnternet altyapısının iyileştirilmesi
-Yöresel ürünler : Bal, nohut, leblebi, karpuz, çerezlik kabak, çilek

AHIRLI

MEVCUT NÜFUS (2021)
4.550
2028 PROJEKSİYON NÜFUS
4.128
2028 HEDEFLENEN NÜFUS
4.350

SORUNLAR
-Velilerin eğitime ilgisizliği
-Okul öncesi eğitimden tüm çocukların faydalanamaması
-Doğum oranlarındaki düşüş nedeniyle öğrenci bulunmaması
-Nüfusun yaşlı olması
-Elektrik, içmesuyu, baz istasyonu ve internet altyapısında sorunlar yaşanması
-Kargonun haftada 1 gün ilçeye uğraması
-Sosyal yardımların büyük bir bölümünün gençlere yapılması bu sebeple gençlerin çalışmak istememesi
-Çiftçilerin sosyal güvenliğinin olmaması
-İlçeye kadar gelen toplu taşıma sisteminin olmaması
-Yaşam standartlarının çok düşük olması nedeniyle ilçeye gelen memurların mesai bitince ilçeyi terk etmesi
-Konut sorunları mevcut konutların çok eski olması
-Hizmetler sektöründe çok zayıf olması ve ilçede esnaf bulunmaması
-Sağlık altyapısının çok yetersiz olması
-Çiftçiliğin meslek olarak görülmemesi
-Ekonomik gelirlerin çok düşük olması
-Arazilerin parçalı olması
-Sosyal imkanların ve donatı alanlarının bulunmaması
-Hayvancılık faaliyetlerinin giderek azalması

ÇÖZÜM ÖNERİLERİ
-Tarım ve hayvancılık faaliyetlerinin gelişmesi için sulama altyapısının iyileştirilmesi
-Hububat üretimi ve hayvancılık faaliyetlerinde verim sorunlarının çözümlenmesi
-Seracılık faaliyetlerinin geliştirilmesi
-Arazi toplulaştırma çalışmalarının yapılması
-Suğla fasulyesi, nohut gibi yöresel değeri yüksek ürünler için paketleme işleme tesislerinin desteklenmesi
-Tarımdan elde edilen gelirlerin artırılmasına yönelik çalışmalar
-Çiftçiler için sosyal güvenlik çalışmalarının yapılması
-Çiftçilerin eğitilmesi ve örnek uygulamaların gösterilmesi
-Kadınlara el sanatlarına yönelik eğitim düzenlenmesi ve satış kanallarının oluşturulması
-Turizmin geliştirilmesi çadır ya da karavan turizmi geliştirilebilir
-İlçede nüfusun giderek azalmasına bağlı olarak esnafın kar elde edememesi sebebiyle hizmetler sektörü gelişememektedir. Kar amacı gütmeyen şekilde hizmet sağlanması
-Okul öncesi eğitimden tüm çocukların faydalanabilmesi için refakatçi eşliğinde taşımalı eğitim yapılması
-Öğrenciler için gözlem yapıp, gezip, görüp öğrenebilmeleri için geziler düzenlenmesi gerekmektedir.
-Çeşitli yarışmalar düzenlenerek, çocukların ilçe dışında farklı yaşantıları görmelerinin sağlanması
-Ailelere çocuklarla iletişim, sağlık vb. konularda bilinçlendirme faaliyetleri yapılması
-Yöresel Ürünler : köpük helva ve Toroslar balı

HADİM

MEVCUT NÜFUS (2021)
11.171
2028 PROJEKSİYON NÜFUS
8.782
2028 HEDEFLENEN NÜFUS
9.200

SORUNLAR
-Genç nüfusun dışarıya göç etmesi
-Nüfusun yaşlanması
-Genç nüfusun tarıma yönelmemesi
-Üretimin yıl boyuna yayılamaması
-Seracılık faaliyetlerinin yetersizliği
-Ulaşım ve toplu taşıma problemleri
-Sulama altyapısının bulunmaması
-Hibe ve desteklerde yaş ayırımı yapılması nüfusu giderek yaşlanan ilçeler için bir dezavantaj oluşturmaktadır
-Arazi parçalanması ve tarım alanlarının küçük parsellerden oluşması
-İstihdam olanaklarının yetersiz olması
-Personel yetersizlikleri
-İklim değişikliğine karşı tedbir alınmaması
-Çevre bilinci konusundaki yetersizlikler
-Zirai ilaç atıklarının bertaraf edilmemesi
-Tarım alanlarına ulaşımda yaşanan problemler
-Çiftçilerin bilinçsizliği
-Ürün çeşitliliğinin yetersiz olması
-Hayvancılık faaliyetlerinin azalma eğilimi
-Meraların verimlilik sorunları
-Üretim kapasitesinin yetersizliği
-Tapu problemlerinden dolayı hibe ve desteklerden faydalanılamamaktadır

ÇÖZÜM ÖNERİLERİ
-Soğuk hava deposu, işleme, boylama ve paketleme tesisi gibi yatırımların desteklenmesi
-Mera ıslah çalışmalarının yapılması yem maliyetlerini azaltması bakımından önemli
-Tarımsal üretimin planlı hale getirilmesi
-Coğrafi işaret ve markalaşma çalışmalarının yapılması
-Yöresel ürünlerin pazarlanmasına yönelik çalışmalar yapılması ve örgütlenmenin sağlanması
-Arazilerin küçük olmasına bağlı olarak alınan destekler düşüktür. Arazi varlığı gibi unsurların da desteklerde dikkate alınması ve özellikle dağlık coğrafyalar için artırılması
-Maliyetlerin artmasına bağlı olarak kar marjının düşmesi gibi sebeplerden dolayı bazı desteklerin tamamının hibe olarak verilmesi
-Hazine arazilerinin tarımsal amaçlı kullanılması
-Genç nüfusun tarıma yönelmesi için tarımdan elde edilen gelirlerin artırılması
-Çiftçilerin emeklilik prim ödemeleri konusunda iyileştirmeler yapılması
-Tapu problemlerinin çözümlenmesi
-Ulaşım problemlerinin giderilmesi
-Sosyal ve kültürel donatı alanı eksikliklerinin giderilmesi
-Teknik altyapı, baz istasyonu ve internet altyapısı gibi eksikliklerin giderilmesi
-Emek yoğun sektörlere yönelik yatırımlar desteklenmeli
-Yöresel ürünler: salamura yaprak, pekmez, gök üzüm, Kecimen üzümü (kuru), kiraz, kiraz kurusu, ceviz, badem

TAŞKENT

MEVCUT NÜFUS (2021)
5.780
2028 PROJEKSİYON NÜFUS
4.518
2028 HEDEFLENEN NÜFUS
5.000

SORUNLAR
-Genç nüfusun dışarıya göçü
-Nüfusun yaşlanması
-İstihdam olanaklarının yetersizliği
-Gelirlerin çok düşük olması
-Sulama altyapısının bulunmaması
-Yem maliyetleri sebebiyle hayvancılığın azalması
-Arıcılık faaliyetlerinin yetersiz olması
-Taşımalı eğitimde yaşanan sorunlar
-İletişim ve internete erişim problemleri
-İlçeler ve mahalleler arası ulaşım problemleri
-Atıl tesislerin bulunması
-İlçenin önemli bir ürünü olan kirazın ile ilgili boylama gibi mekanizasyon eksikliği, depolanma ve pazarlama sorunları
-Tapu sorunları nedeniyle desteklerden faydalanılamaması
-İlçede ve yakın komşusu Hadim'de kadastro müdürlüğünün bulunmaması
-Mevcut sulama motorlarının elektrik maliyetinden dolayı kullanılamaması

ÇÖZÜM ÖNERİLERİ
-Emek yoğun sektörlere yönelik yatırımların desteklenmesi
-Merkeze uzak mahallelerde 112 çağrı merkezi kurulması
-Temel kamu hizmetlerine erişim konusundaki sıkıntıların çözümlenmesi
-Taşımalı eğitime yönelik hizmetlerin iyileştirilmesi
-Ekonomik gelirlerin artırılması için alternatif sektörlerin geliştirilmesi ve desteklenmesi
-Büyükşehir tarafından (verilen) ulaşım hizmetlerinin artırılması
-Mahalleler ve ilçe merkezi arası ulaşım problemlerinin çözümlenmesi
-Soğuk hava deposu, sınıflandırma ve paketleme tesislerine yönelik yatırımların desteklenmesi
-Arıcılık faaliyetlerinin artırılması
-Yöresel Ürünler : Keçimen (ekşi kara) üzümü, kiraz kurusu, etli pilav, kabuklu bakla, köftü, cevizli kömbe, Taşkent bıçağı, tarhana, ayranlı çorba, yarpız(yaban nanesi) salatası, yılanoro çorbası

YALIHÜYÜK

MEVCUT NÜFUS (2021)
1.532
2028 PROJEKSİYON NÜFUS
1.217
2028 HEDEFLENEN NÜFUS
1.350

SORUNLAR
-Dışarıya sürekli genç nüfus göçü
-Nüfus hızla yaşlanma
-İş imkanları yetersizdir
-Doğum oranlarının düşmesi sebebiyle öğrenci sayısı çok azdır.
-Yem maliyetlerinden dolayı hayvancılık azalma eğilimi göstermektedir.
-Meyvecilik faaliyetlerinde azalma
-Tarım işçisi bulunamaması
-Kamuya ait toplu ulaşım imkanı bulunmaması
-Kamu görevlileri ilçede konaklamaması
-Konut sorunu
-Misafirhane ve konaklama tesisi bulunmaması
-Sulama kanalının işletilememesi atıl durumda kalması
-Kooperatifin makine ve ekipman ihtiyacı
-İlçede sağlık hizmetleri verilmemesi acil çağrı merkezi bulunmaması

ÇÖZÜM ÖNERİLERİ
-Alternatif istihdam alanları oluşturmak için emek yoğun sektörlerde yatırımın teşvik edilmesi
-Eleme paketleme ve işleme tesisleri ile ürünlere katma değer kazandırılması ve yeni istihdam alanları oluşturulması
-Sulama altyapısı ile ilgili sorunların çözülmesi
-Kooperatifin güçlendirilmesine katkı sağlanmalı
-Aracıların devreden çıkarılarak pazarlama kanalları oluşturulmalı
-Hayvancılık ile uğraşanların kendi yemlerini üretmesi yem üretiminde az su tüketen ürünlerin seçilmesi
-İlçede hayvancılık önemlidir. Hayvancılık yapılan alanda altyapı, üst yapı elektrik, su gibi problemlerin giderilmesi organize hayvancılık bölgesi kurulması
-İlçede hizmetler sektörünün geliştirilmesi
-Acil çağrı merkezinin ilçede kurulması
-Yöresel Ürünler: kuru fasulye, nohut

Kaynak: Bölge Planı İlçe Toplantıları notlarından hazırlanmıştır.

14.3.4 ERMENEK ALT BÖLGESİ

Bölgenin Sarıveliler ve Başyayla ilçeleri Ermenek alt bölge merkezleri etkisi altında kalmaktadır.

Harita 74 Ermenek Alt Bölgesi

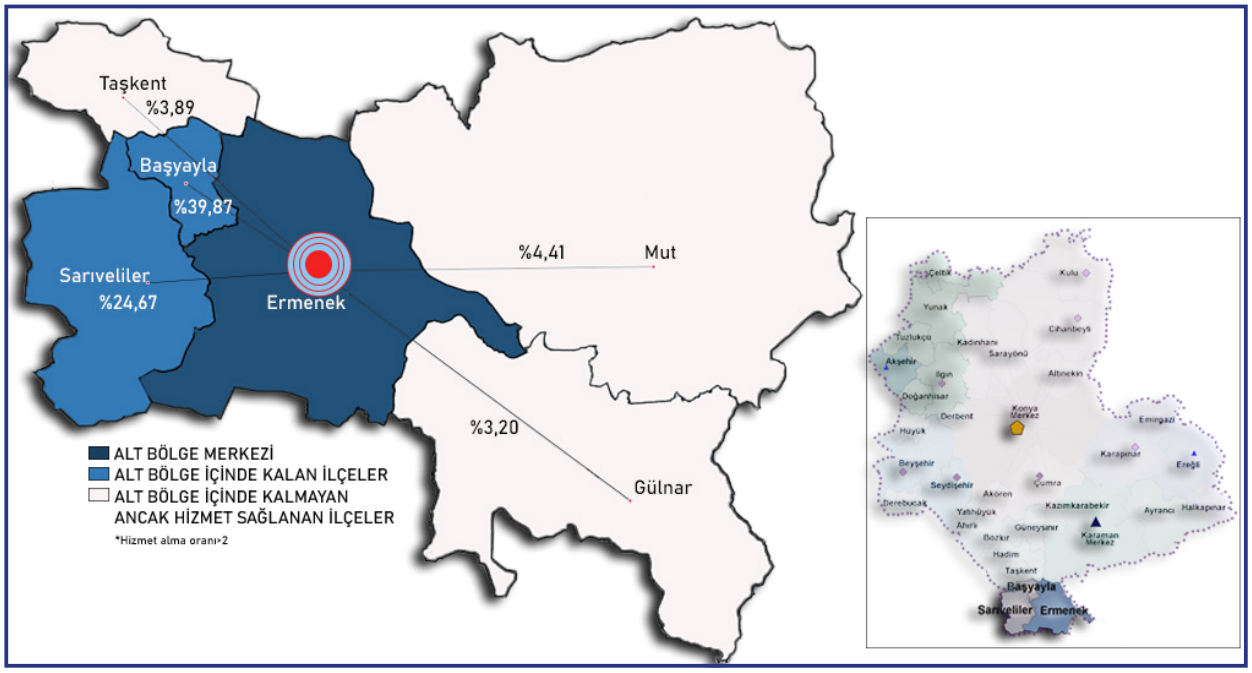

Ermenek alt bölgesi Taşkent ilçesine de hizmet sağlamaktadır. Ancak Hadim ve Taşkent ilçelerinin kendi aralarındaki fonksiyonel ilişkileri daha yoğun olduğundan Taşkent ilçesi bu alt bölgeye dâhil edilmemiştir.

Bölge dışı ile gelişen fonksiyonel ilişkiler incelendiğinde; Ermenek ilçesi; Mersin'e bağlı Mut ve Gülnar ilçelerine de hizmet sağlamaktadır.

Tamamı coğrafi bakımdan dağlık bir yapıya sahip olan alt bölgenin erişilebilirliği de düşüktür. Ulaşımla ilgili ciddi sorunları bulunmakla birlikte bu sorunlar mevcut yatırımların da hayata geçmesiyle birlikte görece azalacaktır. Alt bölgede demiryolu ulaşımı bulunmamakta olup sadece karayolu ile ulaşım sağlanmaktadır. Nüfus kayıplarının fazla olduğu bir alt bölgedir. Nitekim alt bölge merkezi olan Ermenek ilçesinde bile ciddi bir genç nüfus kayıpları yaşanmakta ve bunun sonucunda mevcut nüfus giderek yaşlanmaktadır.

Dağlık bir yapıya sahip olması sebebiyle arıcılık, meyvecilik, küçükbaş hayvancılık, tıbbi aromatik bitki yetiştiriciliği gibi faaliyetler için uygundur.

Yıllık yağış miktarı bakımından bölgenin avantajlı ilçeleri bu alt bölgede yer almakla birlikte kuraklaşma eğilimleri gözlenmekte ve ciddi bir tehdit olarak karşımıza çıkmaktadır.

Alt bölge genelinde bulunan mağaralar, kültür turizmine yönelik kalıntılar ve doğal yapısı ile; trekking, avcılık, dağcılık, Torosların zengin endemik yapısı sebebiyle botanik turizmi, Ermenek ilçesinde yer alan kayak merkezi ve Turkuaz Gölü gibi pek çok turizm potansiyelini barındırmaktadır.

Alt bölge güneş radyasyon değerleri bakımından da oldukça yüksek değerlere sahiptir. Ancak dağlık bir arazi yapısına sahip olması sebebiyle büyük ölçekli yenilenebilir enerji yatırımları için uygun alan bulunamamaktadır.

Ermenek ilçesi YER-SİS çalışmasına göre; ortaöğretimde 2. kademe ve yükseköğretim, sağlık, ticaret ulaşım ve iletişimde 1. kademe kentsel hizmet merkezi konumundadır.

Ermenek ilçesinde gıda, mobilya, fabrikasyon metal ürünleri imalatı, Sarıveliler ilçesinde giyim eşyalarının imalatı öne çıkmaktadır. Alt bölgede sanayileşme diğer alt bölgelere göre düşüktür.

Harita 75 Ermenek Alt Bölgesi İlçelerine İlişkin Tespit ve Öneriler

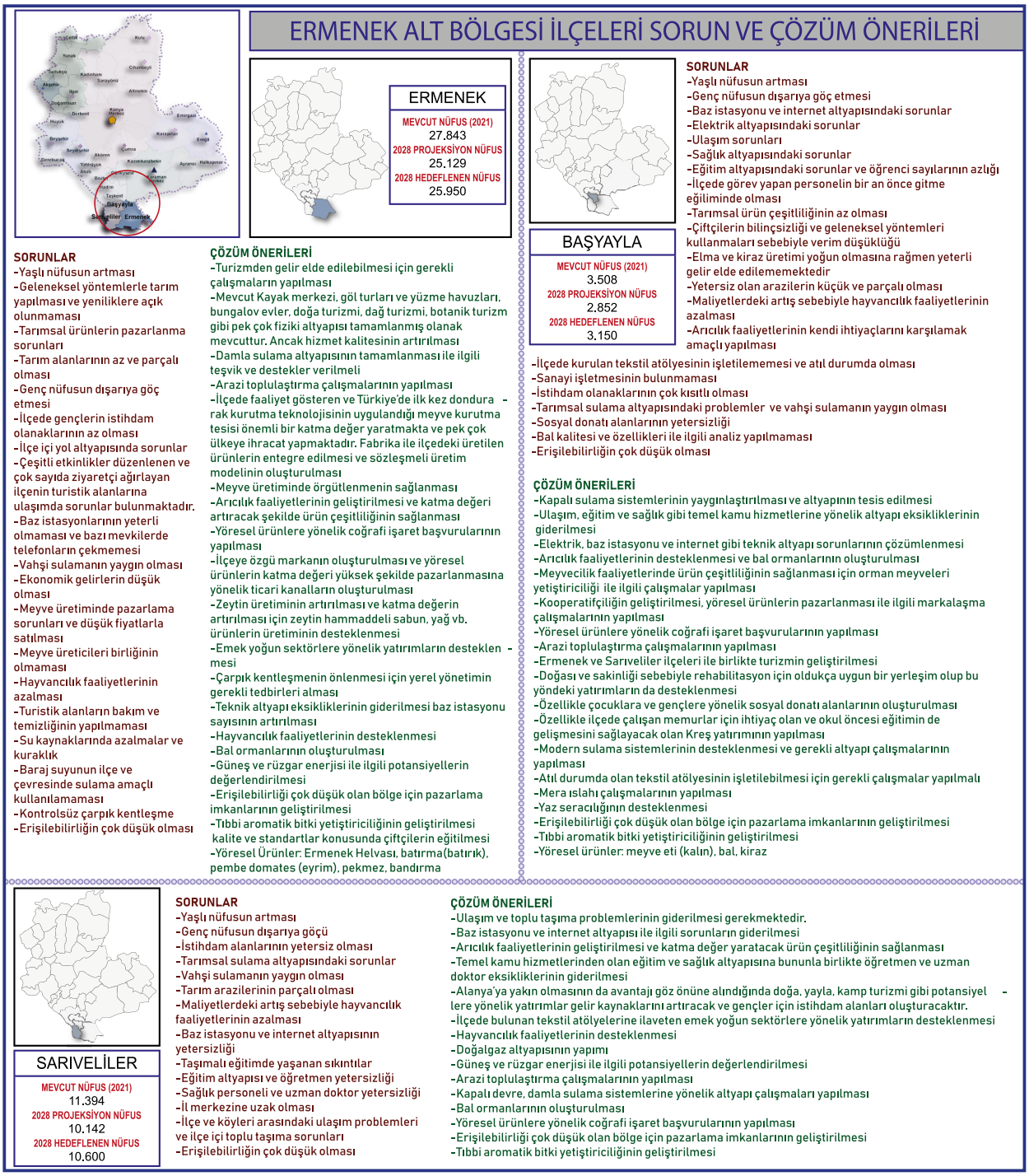

Kaynak: Bölge Planı İlçe Toplantıları notlarından hazırlanmıştır

14.3.5 Bölgesel Gelişme Ana Odakları Hinterlandında Kalan İlçeler

Alt bölgelerin hinterlandına girmeyen ilçeler bölgesel gelişme ana odakları olan Konya ve Karaman merkez etkisi altında kalmaktadır**. Ayrancı ve Kâzımkarabekir ilçeleri, Karaman Merkez'in; Akören, Altınekin, Cihanbeyli, Çumra, Güneysınır, Kadınhanı, Kulu ve Sarayönü ilçeleri ise Konya Merkez'in etkisi altında kalmaktadır.**

Harita 76 Bölgesel Gelişme Ana Odakları Hinterlandında Kalan İlçeler

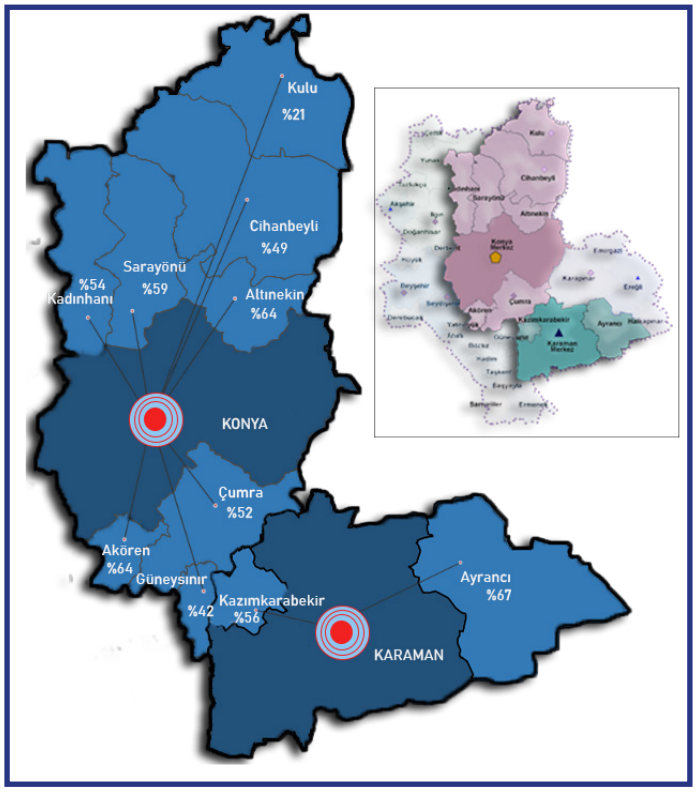

Konya Bölgesel Gelişme Ana Odağı hinterlandında kalan ilçeler ova kesiminde yer almaktadırlar. Genellikle Konya kent merkezine yakın ilçeler olup, kent merkezi ile yoğun fonksiyonel ilişkiler kurmaktadırlar. Kulu ilçesi ise ağırlıklı olarak kendi kendine yetebilen bir yapı göstermekte olup yakınlığı sebebi ile Ankara'yla fonksiyonel ilişkiler kurmaktadır.

Tarımsal faaliyetlerin yoğun olarak yapıldığı bu ilçelerde diğer ilçelere nazaran sulu tarım daha fazla yapılmaktadır. Ancak kuraklık tehdidinin her geçen gün giderek artması bu ilçelerdeki tarımsal politikaların iyileştirilmesi gerekliliğini ortaya koymaktadır. Bu sebeple bu ilçelerin genelinde suyun tasarruflu kullanılmasına yönelik altyapı çalışmaları ile üreticilerin bilinçlendirilmesine yönelik faaliyetlerin artırılması gerekmektedir. Ayrıca bölgenin ekolojik şartlarına uygun bitki türlerinin yetiştirilmesine yönelik faaliyetlerin desteklenmesi gerekmektedir. Ulusal düzeyde alınan kararların ve desteklerin de bu doğrultuda verilmesi sürecin hızlandırılmasına katkı sağlayacaktır.

Gelişmişlik seviyesi diğer ilçelere göre yüksek olan Çumra, Cihanbeyli ve Kulu gibi ilçelerde tarıma dayalı sanayi kollarının geliştirilmesine yönelik çalışmalar desteklenmelidir. Tarımda verimlilik ve kalite sorunu yaşanan ilçelerde verim ve kaliteyi artırmaya yönelik çalışmalar yapılmalıdır. Meralara yönelik ıslah çalışmalarının yapılması ile küçükbaş hayvancılık desteklenmiş olacaktır. Cihanbeyli ilçe sınırlarında yer alan Tuz Gölü başta olmak üzere, turizme yönelik potansiyellerin harekete geçirilmesine yönelik faaliyetler desteklenmelidir.

Karaman Bölgesel Gelişme Ana Odağı hinterlandında kalan ilçeler ova kesiminde yer almaktadırlar. Genellikle Karaman kent merkezine yakın ilçeler olup, kent merkezi ile yoğun fonksiyonel ilişkiler kurmaktadırlar. Tarımsal faaliyetlerin ağırlık kazandığı bu ilçelerde suyun tasarruflu kullanımına yönelik altyapı ve bilinçlendirme faaliyetlerinin gerçekleştirilmesi gerekmektedir. Küçükbaş hayvancılık faaliyetlerinin geliştirilmesine

yönelik mera ıslahı gibi gerekli çalışmalar yapılarak üreticilerin bilinçlendirilmesi gerekmektedir. Karaman kent merkezinde sanayide teknoloji düzeyinin artırılması gerekmektedir. Kâzımkarabekir ilçesinde ise mevcutta tarımsal sanayinin geliştiği fakat daha da geliştirilmesi gerektiği görülmektedir. Ayrıca Ayrancı ilçesinde kurulan Enerji İhtisas OSB ve havaalanının yine Ayrancı'ya yakın bir mevkide olması ilçenin gelişimine katkı sağlayacaktır.

Harita 77 Bölgesel Gelişme Ana Odakları Hinterlandında Kalan İlçelere İlişkin Tespit ve Öneriler - 1

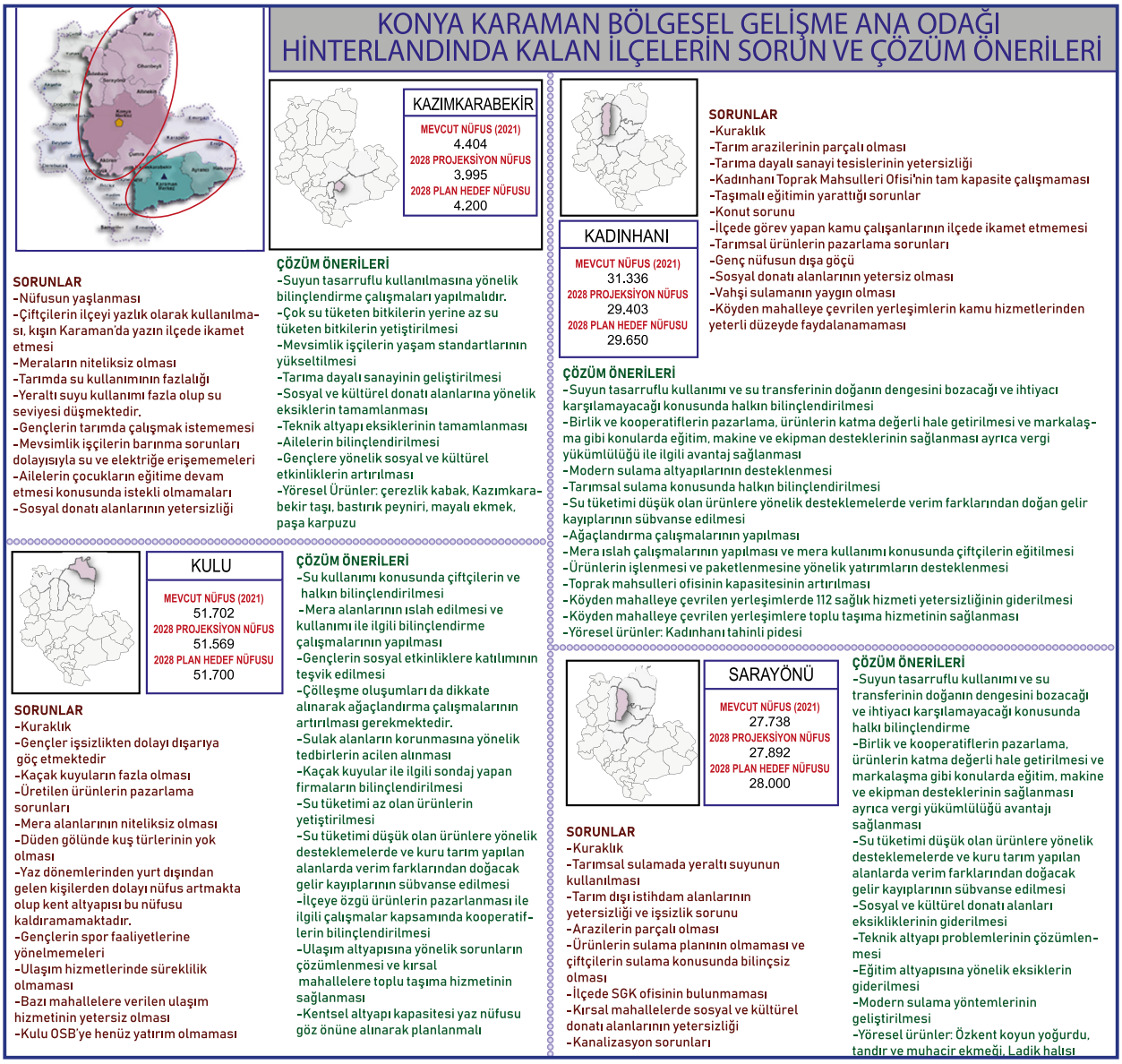

Kaynak: Bölge Planı İlçe Toplantıları notlarından hazırlanmıştır

Harita 78 Bölgesel Gelişme Ana Odakları Hinterlandında Kalan İlçelere İlişkin Tespit ve Öneriler - 2

KONYA KARAMAN BÖLGESEL GELİŞME ANA ODAĞI HİNTERLANDINDA KALAN İLÇELERİN SORUN VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ

AKÖREN

MEVCUT NÜFUS (2021)
5.784
2028 PROJEKSİYON NÜFUS
5.055
2028 PLAN HEDEF NÜFUSU
5.150

SORUNLAR
-Kuraklık
-Su tüketimi yüksek olan ürünlerin yetiştirilmesi
-Genç nüfusun dışarıya göç etmesi
-Yaşlı nüfusun fazla olması
-Tarımsal verimlilik sorunu
-Maliyetlerin artması sebebiyle hayvancılığın azalma eğilimi
-Kamu görevlilerinin ilçede değil Konya merkezde ikamet etmeleri
-Çiftçilerin de ağırlıklı olarak ilçede ikamet etmemeleri ve tarımcılık faaliyetlerini ek iş olarak ya da hobi olarak yapmaları
-İlçede elde edilen gelirlerin düşük olması
-Mantar seralarının işletilememesi
-Tarım arazilerinin parçalı olması
-Taşımalı eğitimden kaynaklı sorunlar
-Sosyal donatı alanlarının yetersizliği
-Kooperatiflerin iyi yönetilmemesi
-Ağaçlandırma çalışmalarının yapılan alanların bakımının yapılmaması
-Halkın eğitime bakış açısındaki sorunlar
-İlçede istihdam olanaklarının olmaması
-İl merkezine toplu taşıma sorunları
-İlçe TOKİ konutlarından bazı okullara ulaşım sorunları

ÇÖZÜM ÖNERİLERİ
-İlçe içi ulaşım altyapısına yönelik sorunların çözümlenmesi
-İlçede görev yapan memurların Konya'da oturması sebebiyle il merkezine gidiş geliş çok olması sebebiyle toplu taşıma imkanları -nın sunulması
-Kooperatiflere yönelik çalışmalar yapılması
-Arazi toplulaştırma çalışmalarının yapılması
-İlçede yetiştirilen ürünlerin ekolojik yapıya uygun hale getirilmesi için bitki deseninde değişikliğe gidilmesi
-Ağaçlandırma çalışmalarının artırılması ve daha sonra bakımlarının sürdürülmesi
-Suyun tasarruflu kullanımı ve su transferinin doğanın dengesini bozacağı bununla birlikte çözüm olmayacağı konusunda halkın bilinçlendirilmesi
-Ailelerin eğitim konusunda bilinçlendirilmesi
-İl merkezine yakın bir ilçe olmasının avantajı ile sanayi tesislerine yönelik yatırımların desteklenmesi istihdam olanaklarını artıracaktır.
-Kadınların da iş hayatına katılması teşvik edilmelidir.
-İlçede üretilen tarımsal ürünlerin katma değerli bir şekilde satılması için tarıma dayalı tesislerin desteklenmesi
-İşletilemeyen tekstil atölyesinin yeniden ekonomiye kazandırılması için çalışmalar yapılması
-Yöresel Ürünler: tahin, kilim, pekmez, tirit, cılbır, susam, mantar

ALTINEKİN

MEVCUT NÜFUS (2021)
14.178
2028 PROJEKSİYON NÜFUS
13.789
2028 PLAN HEDEF NÜFUSU
14.010

SORUNLAR
-Kuraklık
-Kaçak kuyuların fazlalığı
-Erozyon sorunları
-Sanayi alanının yetersizliği
-Tarımda işgücü sorunu
-Mevsimlik işçiler ile ilgili sorunlar
-Genç nüfusun göç etmesi
-Gençlerin tarım ve hayvancılıkla uğraşmak istememesi
-Kadınların sosyal hayata entegrasyonunun yeterli olmaması
-Konya merkeze belediyeye ait toplu taşıma hizmetinin bulunmaması

ÇÖZÜM ÖNERİLERİ
-Suyun tasarruflu kullanımı ve su transferinin doğanın dengesini bozacağı bununla birlikte ihtiyacı karşılamayacağı konusunda bilinçlendirilme
-Az su tüketen tarım ürünlerine yönelme sağlanması
-Kaçak kuyular ile ilgili tedbirlerin artırılması
-Katma değeri yüksek ürünlerin tercih edilmesi
-Gençlerin eğitime katılımı özendirilmesi
-Erozyonu önlemeye yönelik ağaçlandırma ve diğer çalışmaların yapılması
-Hem ilçede hem de bölge genelinde desteklerin ağaç dikmeyi zorunlu kılacak şekilde yapılması
-Konya merkeze belediye tarafından toplu taşıma hizmetinin verilmesi
-Sosyal donatı alanı eksikliklerinin giderilmesi
-Yöresel Ürünler: kabak çekirdeği, zıvarık cücük tarhanası

AYRANCI

MEVCUT NÜFUS (2021)
7.859
2028 PROJEKSİYON NÜFUS
6.873
2028 PLAN HEDEF NÜFUSU
7.000

SORUNLAR
-Kuraklık
-Yer altı su seviyesinin düşmesi
-Sulama altyapısına yönelik sorunlar
-Kapalı sistem devrelerin kullanılmaması
-Tarımsal üretimde verimliliğin düşük olması
-Orman alanlarının yetersiz olması
-Köylerdeki nüfusun yaşlı olması
-Genç nüfusun dışarıya göç eğilimi
-Genç nüfusa yönelik istihdam alanlarının yetersizliği
-Kadın istihdamının sağlanamaması
-İşletme sayılarının yetersizliği
-Sosyal donatı alanlarının yetersizliği

ÇÖZÜM ÖNERİLERİ
-Suyun tasarruflu kullanılmasına yönelik bilinçlendirme
-Çok su tüketen bitkilerin yerine az su tüketen bitkilerin yetiştirilmesi
-Sosyal altyapı eksikliklerinin giderilmesi
-Bitkilerin ihtiyacına göre sulama yapılmasını sağlayacak ölçüm mekanizması geliştirilmesi
-Kapalı sistem sulama altyapısına geçilmesi
-İstihdam sağlamaya yönelik ilçenin yapısına uygun yatırımların desteklenmesi
-Özellikle çocuk ve gençlere yönelik sosyal ve kültürel altyapı eksikliklerinin giderilmesi ve etkinliklerin artırılması
-Hayvancılıkla ilgili daha profesyonel büyük tesis yapılanması ile sağlıklı ve verimli üretim sağlanması
-Yöresel ürünler: yoğurt, kayısı ve kayısı kurusu, beyaz kiraz, kiraz reçeli, Divle obruk peyniri

CİHANBEYLİ

MEVCUT NÜFUS (2021)
51.434
2028 PROJEKSİYON NÜFUS
47.576
2028 PLAN HEDEF NÜFUSU
47.900

SORUNLAR
-Kuraklık
-Kaçak kuyuların fazlalığı
-Tuz gölünde flamingoların ölmesi
-İlçeye çalışmak için gelen personele yeterli imkanların sağlanmaması
-İçme suyu ile ilgili ciddi problemler
-Sağlık hizmetlerinde ekipman personel ve uzman doktor yetersizliği
-Mera alanlarının amacı dışında kullanılması
-Toplu taşıma sorunları
-Uzak mahallelere sağlık hizmetinin yeterli ölçüde sunulamaması
-Eğitim kalitesinin düşük olması sebebiyle ilçede ikamet edilmemesi
-Gençlerin kötü alışkanlıklardan uzak tutulmasına yönelik çalışmalar yapılmaması
-Gençlerin istihdam olanaklarının yetersiz olması
-Sosyal ve kültürel donatı alanlarının ve etkinliklerin yetersizliği

ÇÖZÜM ÖNERİLERİ
-Su tüketimi düşük olan ürünlere yönelik desteklemelerde ve kuru tarım yapılan alanlarda verim farklarından doğacak gelir kayıplarının sübvanse edilmesi
-Su kullanımı konusunda çiftçilerin ve halkın bilinçlendirilmesi
-İlçede çalışan personel için konut, lojman, kreş gibi imkanlar sunulmasına yönelik yatırımların yapılması
-Eğitim altyapısının ve kalitesinin iyileştirilmesine yönelik çalışmalar yapılması
-İlçedeki içmesuyu probleminin bir an önce çözümlenmesi
-Çölleşme oluşumları da dikkate alınarak ağaçlandırma çalışmalarının artırılması gerekmektedir.
-Tarıma dayalı sanayinin geliştirilmesine yönelik çalışmalar yapılması ve yatırımların desteklenmesi
-Gençlerin sosyal ve kültürel etkinlikler -le, kurs ve benzeri eğitim faaliyetleri ile boş zamanlarını kaliteli geçirmeleri sağlanarak kötü alışkanlıklara yönelmeleri engellenmelidir
-Ailelerin gençler konusunda bilinçlendi -rilmesi
-Sosyal ve kültürel donatı alanlarına yönelik eksikliklerin giderilmesi

ÇUMRA

MEVCUT NÜFUS (2021)
67.631
2028 PROJEKSİYON NÜFUS
68.533
2028 PLAN HEDEF NÜFUSU
69.450

SORUNLAR
-Kuraklık
-Kaçak kuyuların çok fazla olması
-Tarımsal sulama konusunda havza dışından ilçeye su getirilmesine rağmen suyun verimli kullanılmaması ve yeraltından sürekli su çekilmesi
-Meraların niteliksiz olması
-Tarıma dayalı teknolojinin geliştirilememesi
-Konut ihtiyacı
-Sanayiye yönelik kalifiye eleman yetiştirile -memesi
-OSB'nin ulaşım bağlantılarının yetersiz olması

ÇÖZÜM ÖNERİLERİ
-Suyun tasarruflu kullanımı ve su transferinin doğanın dengesini bozacağı ve ihtiyacı karşılamayacağı konusunda halkın bilinçlendirilmesi
-Kayıt dışı kuyuların denetim altına alınması
-Su tüketimi az olan ürünlerin yetiştiril -mesi
-Konut ve barınma problemlerinin çözümlenmesi
-OSB'nin ulaşım türleri ile entegrasyonu -nun sağlanması
-Ekolojik yapıya uygun şekilde mera ıslah çalışmalarının yapılması ve mera kullanımı konusunda çiftçilerin bilinçlendirilmesi
-Mera işgallerinin önlenmesi
-Yöresel Ürünler: kavun, kuru fasulye, çerezlik kabak, havuç

GÜNEYSINIR

MEVCUT NÜFUS (2021)
9.278
2028 PROJEKSİYON NÜFUS
8.242
2028 PLAN HEDEF NÜFUSU
8.600

SORUNLAR
-Yeraltı su seviyelerinin düşmesi
-İstihdam alanlarının yetersizliği
-Gençlerin istihdam yetersizliği sebebiyle dışarı göç etmesi
-Taşımalı eğitimden kaynaklı problemler
-Öğrencilere yönelik sosyal etkinliklerin yetersizliği
-Öğrencilerin barınma ve toplu taşıma problemleri
-Sosyal ve kültürel donatı alanlarının yetersizliği
-Konut problemleri
-Çalışan personelin ilçede ikamet etmemesi
-İçme suyu şebekesinin eski olması ve yaz dönemlerinde kesintilerin çok fazla yaşanması
-Tarımda verim sorunlarının yaşanması
-Sağlık hizmetleri yetersiz kalmaktadır
-Katı atık depolama alanının yerleşim alanı içinde kalması
-Üzüm üretiminin azalma eğilimi
-Meraların niteliksiz olması

ÇÖZÜM ÖNERİLERİ
-Su kullanımı konusunda çiftçilerin ve halkın bilinçlendirilmesi
-Modern sulama altyapısının oluşturulması
-Su kayıp ve kaçaklarının önlenmesi
-İçmesuyu problemlerinin acilen çözümlenmesi
-Teknik altyapıya yönelik sorunların çözümlenmesi
-Ürünlerin katma değerinin artırılmasına yönelik işleme ve paketleme tesisi yatırımlarının desteklenmesi
-Mera ıslah çalışmalarının yapılması
-Hayvancılığın geliştirilmesine yönelik tesislerin yapılması
-Yöresel ürünlerin pazarlanmasına yönelik coğrafi işaret çalışmalarının yapılması ve kooperatifçiliğin desteklenmesi
-Su tüketimi az olan ürünlerin yetiştirilmesi
-Su tüketimi düşük olan ürünlere yönelik desteklemelerde ve kuru tarım yapılan alanlarda verim farklarından doğacak gelir kayıplarının sübvanse edilmesi
-Öğrencilerin ve ilçeye çalışmak için gelen personellerin konut ve barınma sorunları -nın çözülmesi bunun için atıl tesislerin bu amaçla kullanımı ile ilgili çalışmalar yapılması
-Sosyal ve kültürel donatı alanı eksikliklerinin giderilmesi
-Sağlık, eğitim ve ulaşım gibi temel kamu hizmetlerinde kalitenin artırılması
-Yöresel ürünler: Tarıma yönelik küçük el aletleri, üzüm, pekmez, kabak çekirdeği

Kaynak: Bölge Planı İlçe Toplantıları notlarından hazırlanmıştır.

15. DİĞER BÖLGELERLE İLİŞKİLER

Fonksiyonel bölge; coğrafi mekânın sosyal ve ekonomik ilişkiler temelinde tanımlanmasıdır. Bu kapsamda, bir fonksiyonel bölgede yer alan mekânsal birimler bölge dışındaki birimlere göre birbirleri ile daha çok ilişkilidir.

Konya Karaman Bölgesi ilçelerinin bölge dışındaki yerleşimlere hizmet sağladığı gibi bölge ilçeleri de talep ettikleri bazı mal ve hizmetleri bölge dışındaki ilçelerden sağlayabilmekte ve bölge dışındaki ilçelerle fonksiyonel ilişkiler kurabilmektedir.

Bir mekânsal birim olarak "bölge" ele alındığında Konya Karaman Bölgesi'nin diğer bölgelerle ilişkisi özellikle TR51 Düzey 2 Bölgesi (Ankara), TR10 Düzey 2 Bölgesi (İstanbul) ve TR61 Düzey 2 Bölgesi (Antalya, Burdur, Isparta) önemlidir. Ayrıca, bölgenin TR62 Düzey 2 Bölgesi (Adana, Mersin) ve TR31 Düzey 2 Bölgesi (İzmir) ve TR71 Düzey 2 Bölgesi (Aksaray, Kırıkkale, Kırşehir, Nevşehir, Niğde) bölgeleri ile de yoğun ilişki içerisindedir.[38]

Bölgenin kuzey batısında kalan Çeltik, Yunak, Akşehir gibi ilçeler ekonomik ilişkilerini daha çok sınır iller olan Ankara, Eskişehir ve Afyonkarahisar'ın il merkezi ve ilçeleri ile kurdukları görülmektedir. Bunun temel nedeni ekonomik etkinlikler ve bu ilçelerin il merkezine olan uzaklığıdır. İlçelerin Ankara'nın Polatlı ve Afyonkarahisar'ın Sultandağı ve Emirdağ ilçeleri ile de ilişkileri bulunmaktadır. Benzer durum Akşehir ilçesi için de söylenebilir. Özellikle Akşehir ilçesine bağlı ve Afyonkarahisar il sınırına komşu belde ve köylerin haftalık pazar alışverişlerini veya diğer mal ve hizmet taleplerini Afyonkarahisar'a bağlı komşu ilçelerinden sağladıkları ortaya çıkmaktadır. Ayrıca TR33 Bölgesi ile özellikle termal turizmin geliştiği Afyonkarahisar ve çevre ilçeleri de ele alacak şekilde turizm destinasyonlarının oluşturulması mümkündür.

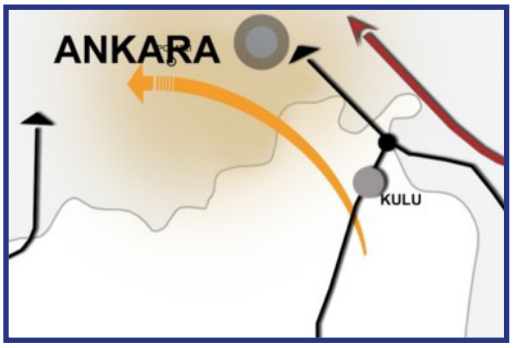

Bölgenin kuzeydoğusunda kalan erişim süresi olarak Konya il merkezi ile Ankara il merkezine yaklaşık olarak aynı mesafede olan Kulu ilçesinin Ankara ile olan günlük ekonomik ilişkileri daha yoğundur.

Konya ve Ankara (İki başkent) arasında daha yüksek kültürel ve bilimsel iletişim imkânlarının araştırılması ve sanayi alt yapılarının birbirini destekleyecek bir perspektifle yeni bir vizyona bağlanması ve bu çerçevede savunma sanayinde yeni iş birliği arayışlarına zemin hazırlanması adına TR51 (Ankara) Bölgesi ile iş birlikleri geliştirilmelidir.

Tuz Gölü'nün sınırını paylaşmamız sebebiyle, Tuz Gölü'nün potansiyellerinin kullanılmasına ve gölün korunmasına yönelik, Ankara ve TR71 Düzey 2 Bölgesi de dâhil edilerek, ortak projelerin geliştirilmesi gerekmektedir.

38 *DPT, Türkiye'de Yerleşme Merkezlerinin Kademelenmesi, 1982*

Bölgenin coğrafi yapısı da bölge ekonomisi üzerinde belirleyici olabilmektedir. Örneğin "dağlık" kesimde kalan ilçelerde arazinin engebeli yapısı nedeniyle tarım arazileri sınırlıdır. Bu da ekonomisi ağırlıklı olarak tarım ve hayvancılığa dayalı bu ilçelerdeki ekonomik büyüklüğün ovada yer alan ilçelere kıyasla daha düşük olmasına neden olmaktadır. Bu durum ise bu ilçelerden dışarıya olan göçü hızlandırmakta ve nüfus kaybına neden olmaktadır.[39]

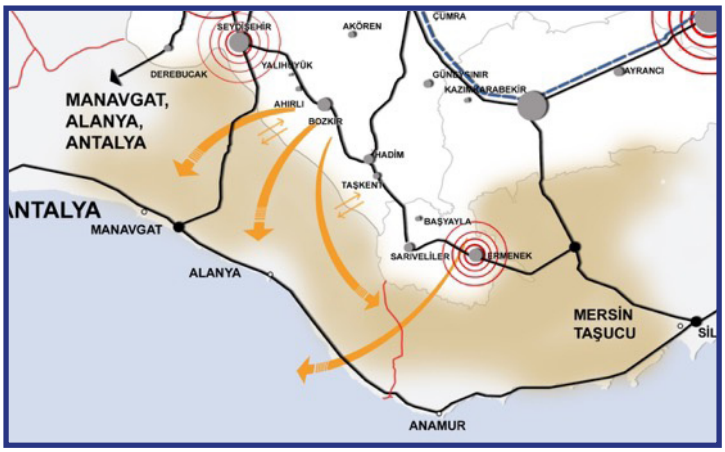

Bölgenin güneyindeki "dağlık" kesimde kalan, Konya ve Karaman il merkezlerine erişim imkânları görece daha kısıtlı olan Başyayla, Sarıveliler, Ermenek, Derebucak, Hadim ve Taşkent ilçeleri bulundukları konum itibariyle ulusal ölçekte önemli bir turizm odağı olan Antalya ve ilçeleri ile ilişkileri kuvvetlidir. İlçe toplantılarında da belirtildiği üzere bu ilçelerin Antalya ilçeleri ile mevsimlik ekonomik ilişkilerinin yoğun olması da bunu destekler niteliktedir. Özellikle Antalya-Kapadokya eksenli turizm açısından bölge, bir geçiş noktası ve durak konumundadır. Bu eksen üzerinde kalan söz konusu ilçelerin Akdeniz sahilindeki Manavgat- Side - Alanya gibi turizm merkezlerine olan erişim sürelerinin de kısalması ile bu ilçelerdeki alternatif turizm fırsatlarının değerlendirmesi gerekmektedir.

Diğer yandan ülkemizin güney sahillerine yönelen turistler, Antalya ve çevresinden Konya Karaman Bölgesi'ne uğrayıp ardından Kapadokya'ya geçmektedirler. Bu açıdan bakıldığında hızlı tren taşımacılığının TR52 ve TR61 (Antalya, Isparta, Burdur) Bölgeleri için ortak bir ihtiyaç olması nedeniyle iş birlikleri geliştirilmesi gerekmektedir. Alternatif turizm fırsatlarının yaratılması adına TR61 (Antalya, Isparta, Burdur), TR71 (Kırıkkale, Aksaray, Niğde, Nevşehir, Kırşehir) ve TR72 (Kayseri, Sivas, Yozgat) Bölgelerini kapsayacak şekilde özellikle bu bölgelerin kırsal alanlarına yönelik alternatif turizmi geliştirmek amacıyla iş birlikleri kurulmalıdır. Antalya-Kapadokya-Kayseri eksenli turizm destinasyonunun geliştirilmesi gerekmektedir. Ayrıca TR71 (Kırıkkale, Aksaray, Niğde, Nevşehir, Kırşehir) ve TR72 (Kayseri, Sivas, Yozgat) Bölgeleri ile tarım ve sanayiye yönelik ortak ürünler ya da değer zincirleri üzerine çalışmalar yapılarak ortak destek programlarının kurgulanması sağlanmalıdır.

Beyşehir Gölü'nün sınırını Isparta ile paylaşmamız sebebiyle göle ilişkin planlama çalışmalarının yapılması, gölün turizme kazandırılması ve korunmasına yönelik TR61 (Antalya, Isparta, Burdur) Bölgesi ile ortak çalışmaların yapılması gerekmektedir.

Konya Karaman Bölgesi'nden yapılan ihracatın önemli bir kısmının Mersin Limanı'ndan yapıldığı göz önüne alındığında, bölgenin bu limana olan mevcut ulaşım bağlantılarının kuvvetlendirilmesi gerekmektedir.

39 *İlçe Toplantıları,2022*

16. BGUS'A GÖRE KONYA KARAMAN

Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı Kalkınma Ajansları Genel Müdürlüğü tarafından hazırlanan Bölgesel Gelişme Ulusal Stratejisi (BGUS) kapsamında illere ilişkin; küresel kent, dışa açık iller, rekabetçi iller, potansiyel rekabetçi iller, rekabet nüvesi olan iller, bölgesel merkezler, yerel ekonomiler, kırsal baskın ekonomiler, yapısal uyum illeri olmak üzere 9 farklı mekânsal tipoloji belirlenmiştir.

Harita 79 BGUS Mekânsal Tipolojiler

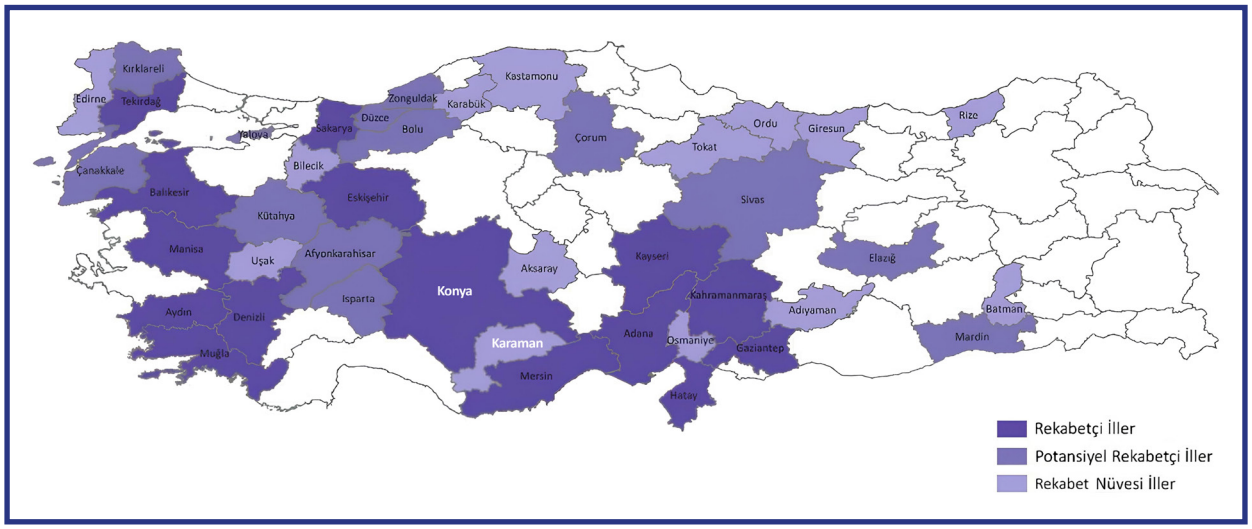

Kaynak: Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı Kalkınma Ajansları Genel Müdürlüğü, BGUS, 2022

BGUS'a göre Konya "Rekabetçi İl", Karaman ise "Rekabet Nüvesi İl" olarak belirlenmiştir. BGUS rekabetçi illeri; sanayi ve hizmetler bakımından ülke GSYH'sine katkısı yüksek, Ar-Ge ve yenilik faaliyetleri yoğun, ihracat hacmi yüksek, eğitimli iş gücüne sahip, girişimciliğin canlı olduğu iller şeklinde tanımlarken, rekabet nüvesi illeri; belli sektörlerde orta ölçekte üretim yoğunluğu olan, ekonomisi çoğunlukla tek sektöre bağlı iller şeklinde tanımlamıştır.

Bu kapsamda Konya Karaman Bölge Planı illerin bir üst tipolojiye yükselmelerine katkı sağlayacak nitelikte çalışmalar yapılması gerekmektedir. Karaman'ı rekabet nüvesi iller tipolojisinden "potansiyel rekabetçi iller" seviyesine taşıyabilmek için ülke GSYH'sine katkısını artırmak, ihracatta çeşitliliği artırmak, girişimcilik kültürünü geliştirmek ve eğitimli işgücünü artırmak gerekmektedir.

17. ULAŞIM

Ulaştırma sektörü, yerleşimlerin kalkınmasını olumlu yönde etkileyen önemli bir sektördür. Ulaşım altyapısı güçlü olan yerleşimlerin çekim gücü de daha yüksek olacağından nüfusu ve çeşitli yatırımları kendine çekerek sanayi ve hizmetler sektörlerinin gelişmesine ve kalkınmanın hızlanmasına katkı sağlayacaktır. Ulaşım ağları yerleşimler ve bölgeler arasındaki sosyal ve ekonomik ilişkileri geliştirmektedir. Bölgelerin rekabet gücünü etkileyen ulaşım, erişim ve altyapı düzeyleri gelişmiş olan bölgeler başarılı bölgeler olup erişilebilirlik düzeyleri de yüksektir. Bu da gerek ulusal gerekse uluslararası firmaların bu bölgelerde yatırım yapmaların da bir tercih nedeni olabilmektedir. Ayrıca erişilebilirlik düzeyi güçlü bölgelerin daha geniş bir iş gücüne, hammaddeye ve pazara erişim imkânı da güçlü olacaktır. Sahip olduğu tüm ulaşım modlarını entegre şekilde kullanabilen bölgeler uluslararası pazarlara daha hızlı ve görece düşük maliyetle ulaşabilmekte ve yüksek dış ticaret performansı sergileyebilmektedirler.

17.1 KARAYOLU

Karayolu taşımacılığı diğer tüm taşıma modlarının tamamlayıcısı durumundadır. Tüm ulaşım sistemleri içerisinde karayolu taşımacılığı noktadan noktaya aktarmasız hizmet verme esnekliği, hızı ve modlar arası geçişlere uyumlu olması nedeniyle talep artışı devam etmekte olup giderek gelişme göstermektedir.

Harita 80 Konya Karaman Bölgesi 2014-2021 İl ve Devlet Yolları Toplam Trafik Hacimleri

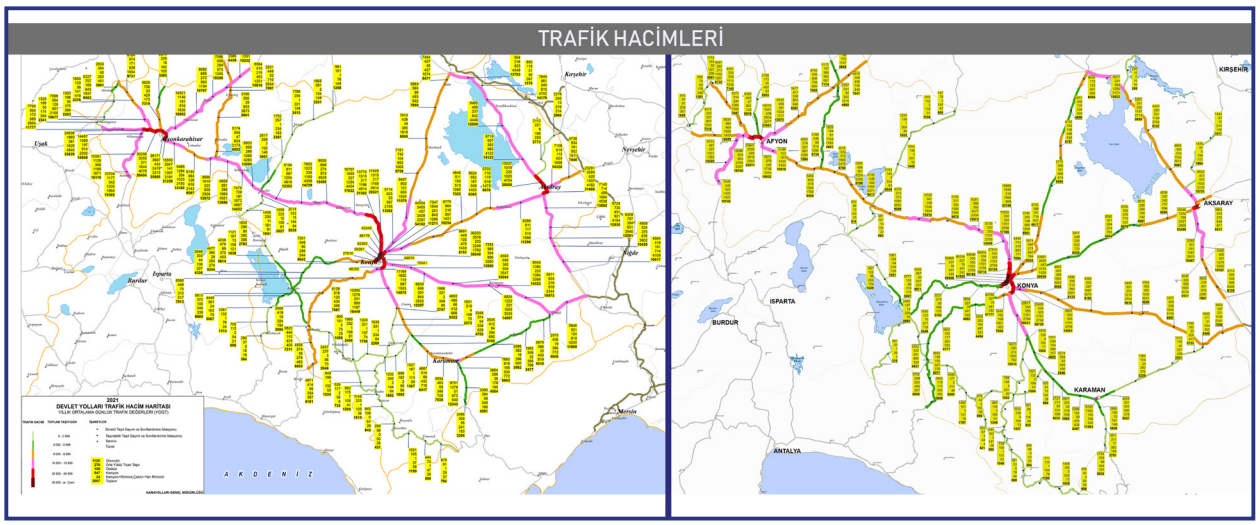

Kaynak: https://www.kgm.gov.tr/Sayfalar/KGM/SiteTr/Trafik/TrafikHacimHaritasi.aspx

Karayolu yük ve yolcu toplam trafik hacimleri 2014 ve 2021 yılları kıyaslandığında; Konya Merkez ana arterlerdeki günlük 50.000 ve üzeri araçlık trafik hacminin 2021 yılında Sarayönü'ne kadar arttığı görülmekte olup en yoğun trafik hacmi de bu yöndedir. Konya-Ankara, Konya-Ereğli, Konya-Aksaray ve Konya-Seydişehir karayolu üzerinde trafik hacimlerinde artış görülürken; Konya Karaman, Konya-Beyşehir güzergâhlarında azalma olmuştur. Konya-Çumra güzergâhı maksimum 20.000 taşıt hacmi değerini

korumaktadır. Karaman'a bakıldığında yine en yoğun trafik hacminin Merkez ana arterlerinde olduğu görülmektedir. 2014 yılına nazaran ana arterlerde ve Karaman-Ereğli güzergâhında trafik hacmi artmış, günlük maksimum 20.000 taşıt hacmine ulaşmıştır. Genel olarak değerlendirildiğinde bölgenin güney ve batı ilçelerine yönelik trafik hacimlerinin daha düşük olduğu görülmektedir.

Birçok gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelerde olduğu gibi ülkemizde de özellikle yük taşımacılığında kara ulaşımının kullanılma oranı ve nüfusa göre hızla artan araç sahipliliğine bağlı olarak yeni yolların yapılmasına ihtiyaç duyulmaktadır. Sürdürülebilir karayolu politikaları çerçevesinde projelerin hayata geçirilmesinin önemi her geçen gün artmaktadır.

Harita 81 Karayolu Hizmet Düzeyi Projeksiyonu

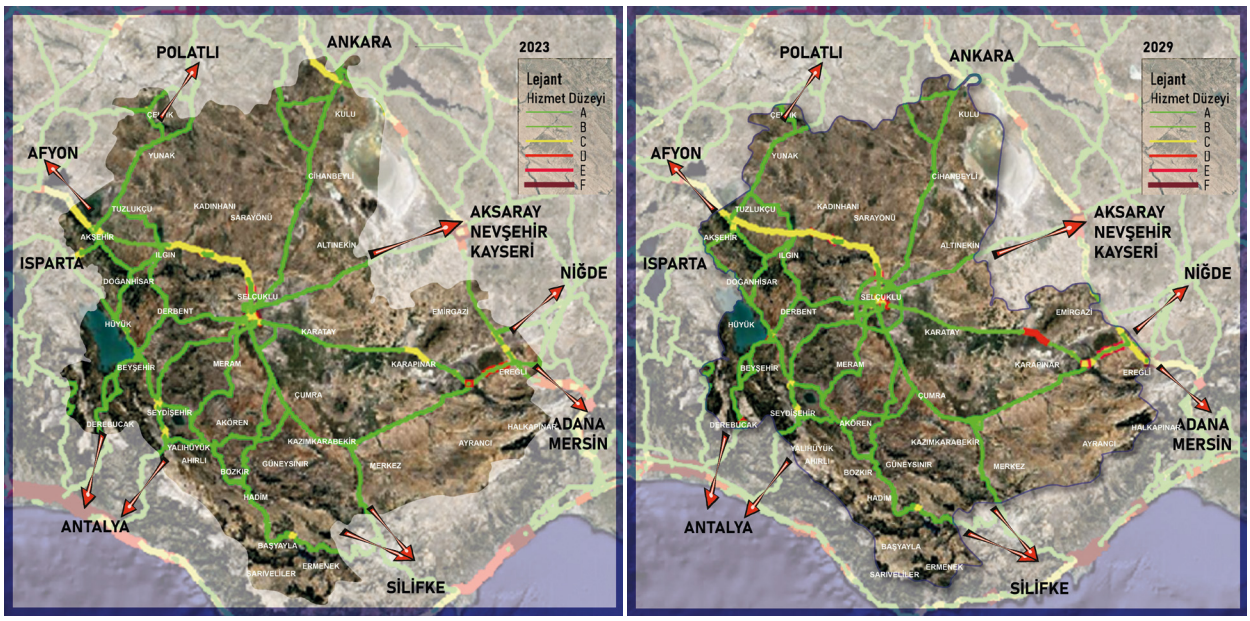

Kaynak: Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığı, 2053 Ulaştırma Lojistik Ana Planı

Hizmet hacmi; belli bir zaman aralığı içinde, hâkim yol, trafik ve kontrol koşulları altında, verilen bir şerit veya yoldan geçebilen maksimum taşıt sayısıdır. Altı hizmet düzeyi tanımlanmış olup A'dan F'ye gidildikçe trafik serbest akımı azalır, yoğunluk artar, sollama imkânları kısıtlı hale gelir, erişim süresi ve gecikmeler artar.

Ulaştırma Lojistik Ana Planı 2029 yılı karayolu hizmet düzeyi projeksiyonuna göre Konya kent merkezinde F seviyesine kadar düşüş göstermektedir. Bölgenin genelinde karayollarının hizmet düzeyleri A ve B düzeylerinde olup bu düzeylerde trafik yoğunluğu (km'ye düşen araç sayısı) fazla olmayıp gecikmeler yaşanmamaktadır. Bölgede C düzeyi hizmet kapasitesinde olan tek güzergah Konya-Afyon karayolu olup bu düzeyin özellikleri; trafik yoğunluğu görece fazla, trafik akım koşulları stabil olup hız, şerit değiştirme ve sollama bir miktar kısıtlıdır. Gecikme yaşanmakta ancak minimum düzeydedir.

Harita 82 Ulaşım ve Lojistik Ana Planında Konya Karaman Bölgesi Karayolları

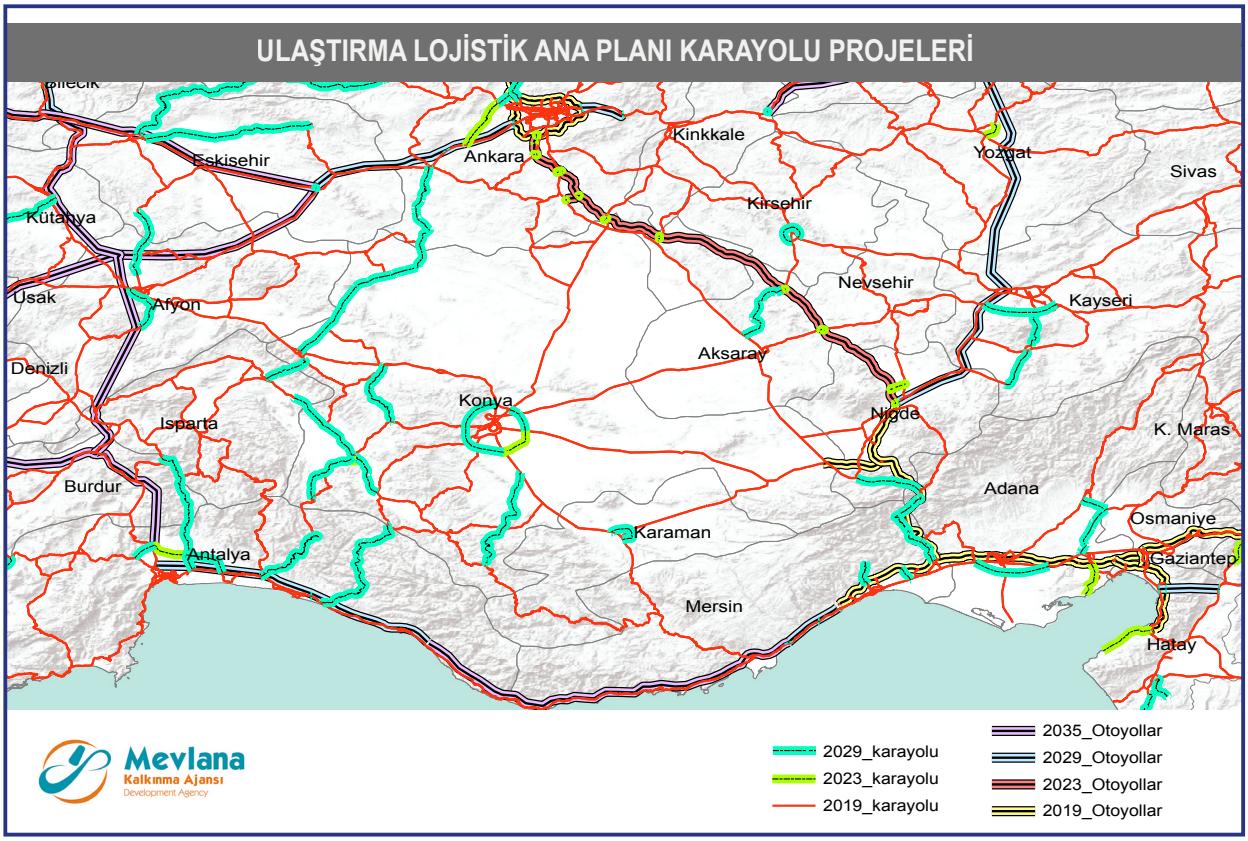

Kaynak: Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığı, 2053 Ulaştırma Lojistik Ana Planı verileri kullanılarak hazırlanmıştır.

Ulaştırma Lojistik Ana Planına göre Konya Karaman Bölgesinde yeni bir karayolu planlaması bulunmamakta olup çevre yolu, bağlantı yolları ve mevcut yollar üzerinde çalışmalar bulunmaktadır.

Ulaşım kalitesinin artmasında en önemli verilerden birisi olarak görülebilecek bölünmüş yol uzunluğu en fazla olan (1138 km) il Konya'dır. Karaman'da bölünmüş yol uzunluğunun (161 km) düşük olduğu görülmektedir.

Harita 832 Ulaştırma ve Lojistik Ana Planı 2053 Hedef Yılı Karayolu Projeleri

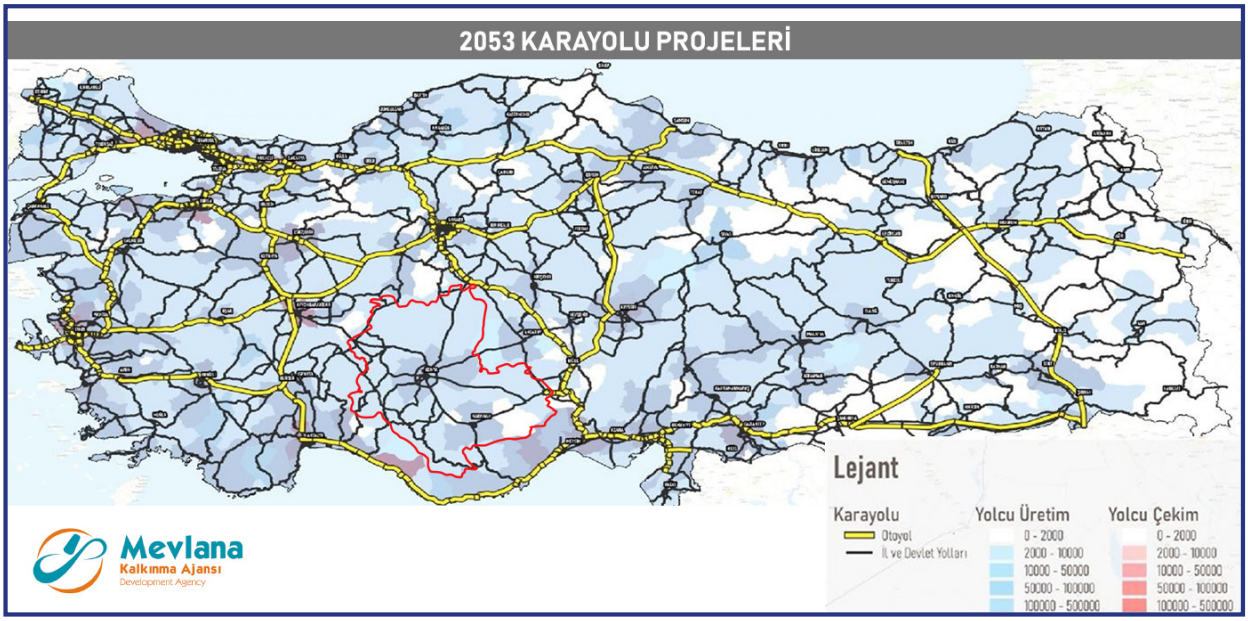

Kaynak: Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığı, 2053 Ulaştırma Lojistik Ana Planı

Konya Karaman Bölgesinde doğrudan bölgeye hizmet veren hiç otoyol bulunmamakta olup Ulaştırma Lojistik Ana Planında 2053 yılı hedeflerinde de bölge için otoyol planlaması yapılmamıştır. Otoyol projeleri bölgeyi çevrelemekte ve iç ulaşım ağlarıyla entegre olmaktadır.

17.2 DEMİRYOLU

Konya Karaman Bölgesi'nde demiryolu uzunlukları bakımından Konya'nın öne çıktığı görülmekte olup illerin toplam demiryolu uzunlukları incelendiğinde, 828 km uzunluk ile Ankara ilk sırada yer alırken Konya 770 km ile ikinci sırada yer almaktadır. Karaman ili ise toplam 208 km'lik demiryolu ağı ile bölgenin Niğde ve Mersin arasındaki bağlantısını sağlamaktadır.

Şekil 140 Konya ve Karaman Demiryolu Türlerine Göre Hat Uzunlukları

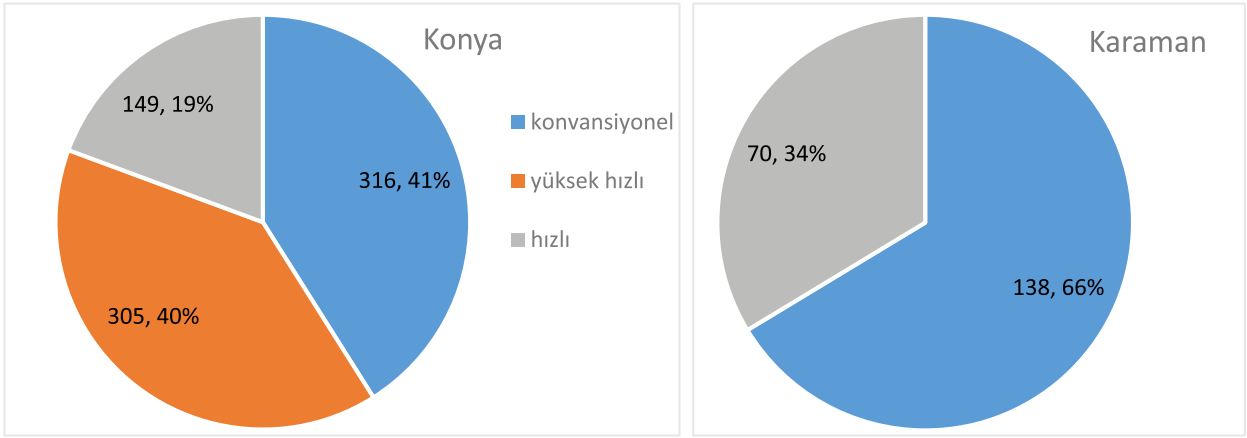

Kaynak: TCDD İstatistik Yıllığı, 2017-2021

Yüksek hızlı demiryolu yapımında, Ankara merkez olmak üzere İstanbul-Ankara-Sivas, Ankara-Afyonkarahisar-İzmir ve Ankara- Konya koridorları çekirdek ağ olarak belirlenmiştir. 15 büyük ilin yüksek hızlı trenle birbirine bağlanması planlanmıştır. Böylece büyükşehirler arasında bağlantıyı sağlayarak ulaşılabilirlik artırılmıştır.

Harita 84 Demiryolu Hatları-2023

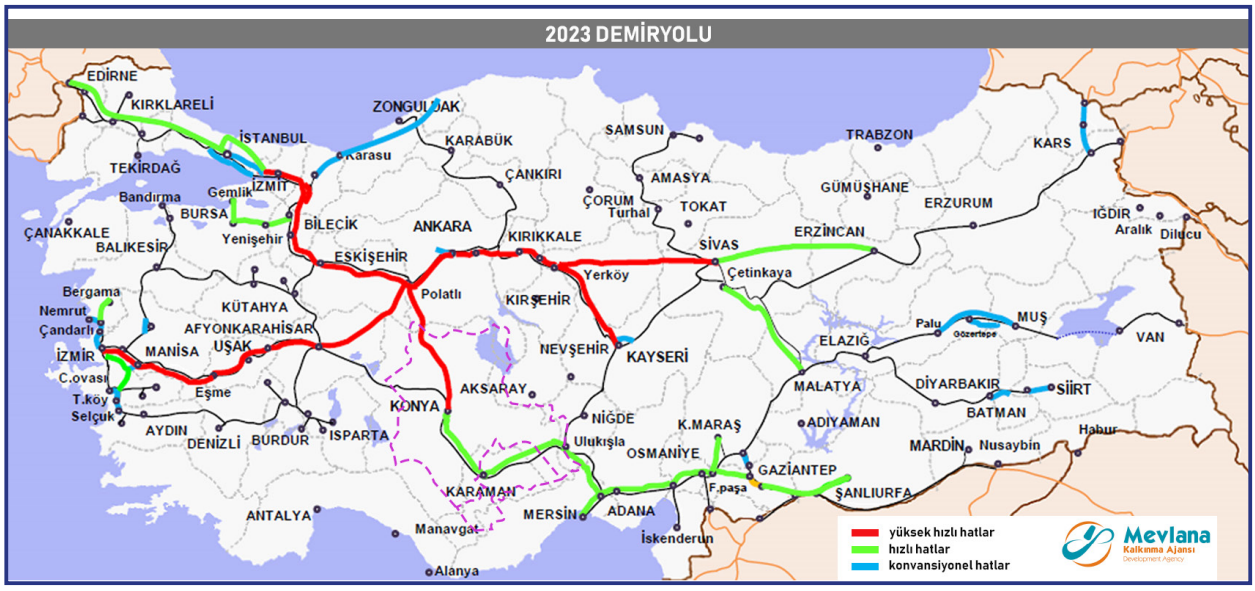

Kaynak: Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığı, 2053 Ulaştırma Lojistik Ana Planı

Konya Karaman Bölgesi için önemli bir hat olan Konya Karaman-Niğde (Ulukışla)-Mersin hızlı tren hattının Konya Karaman arası tamamlanmış, Karaman Ulukışla arasının da 2023 yılında tamamlanması öngörülmektedir. Hattın Karaman-Ulukışla-Yenice (Mersin) kısmının yapım çalışmalarının 2029 yılında tamamlanması öngörülmektedir. Hat aynı zamanda elektrikli, konvansiyonel tren seferlerine de hizmet verebilecek olup kapasitesi de 3 kat artacaktır. Söz konusu hatların tamamlanmasıyla Konya Karaman Bölgesinin en önemli ihracat kapılarından biri olan Mersin Limanı'na erişim artacaktır.

Harita 85 Ulaştırma ve Lojistik Ana Planında Hedef Yıllara İlişkin Demiryolu Projeleri

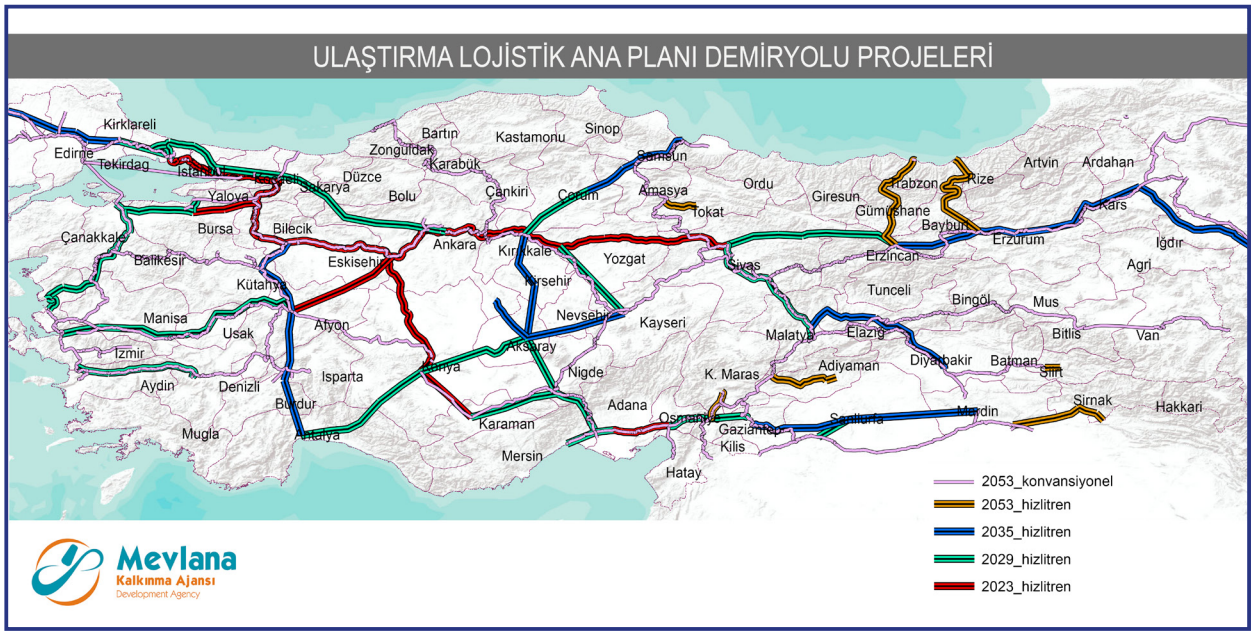

Kaynak: Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığı, 2053 Ulaştırma Lojistik Ana Planı verileri kullanılarak hazırlanmıştır.

Konya Karaman Bölgesi için önemli iki hızlı tren projesi bulunmaktadır. Bunlardan biri Konya-Mersin hattı diğer ise Antalya-Konya-Aksaray-Kayseri hızlı tren hattı olup bu hat, hem yük hem de yolcu taşımacılığı yapılacak şekilde; çift hatlı, elektrikli ve sinyalli olarak planlanmıştır. Söz konusu hattın bir turizm destinasyonu olduğu bilinmekte olup destinasyon içindeki erişim düzeyinin artırılması turizm sektörüne katkı sağlayacaktır. Projenin Antalya-Konya-Aksaray kısmı 2029 yılında Aksaray-Kayseri arası ise 2035 yılında tamamlanacaktır.

Demiryolu ve karayolu güzergâhlarının kesişim noktasında bulunan, aynı zamanda havayolu kombine taşımacılığının da mümkün olacağı toplam 1 milyon m²'lik alan üzerinde kurulan Konya Kayacık Lojistik Merkezi'nin yapımı 2021 yılında tamamlanarak faaliyete başlamıştır.

Harita 86 Ulaştırma ve Lojistik Ana Planında Lojistik Merkezler

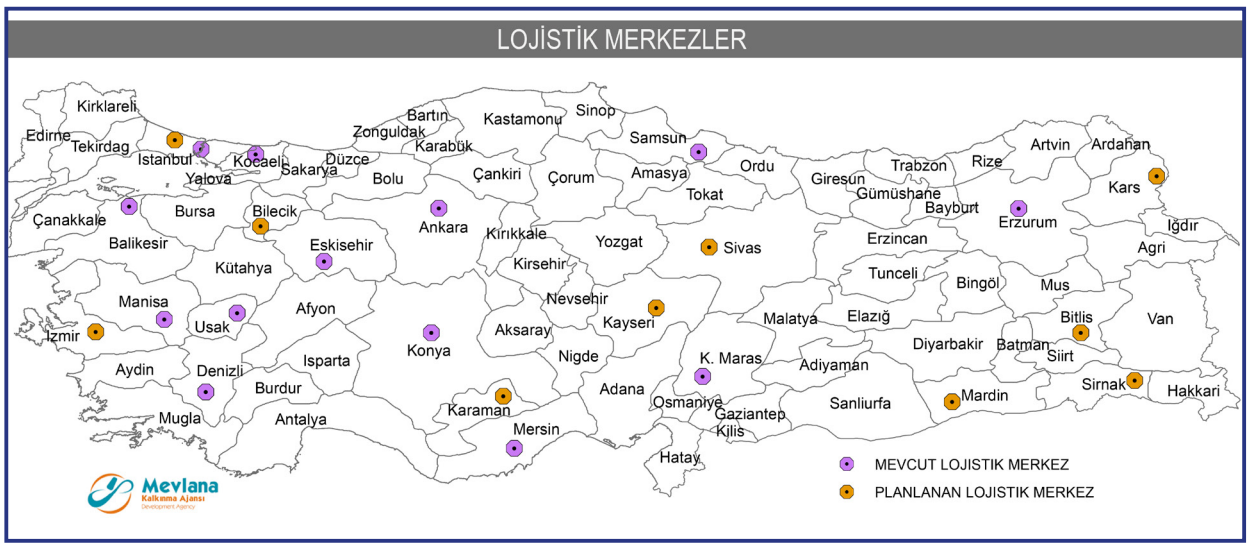

Kaynak: Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığı, 2053 Ulaştırma Lojistik Ana Planı

Ulaştırma ve Lojistik Ana Planı'nda Karaman Lojistik Merkez projesinin 2029 yılında tamamlanacağı öngörülmüştür.

Harita 87 Ulaştırma ve Lojistik Ana Planı Konya Karaman Bölgesi Kararları

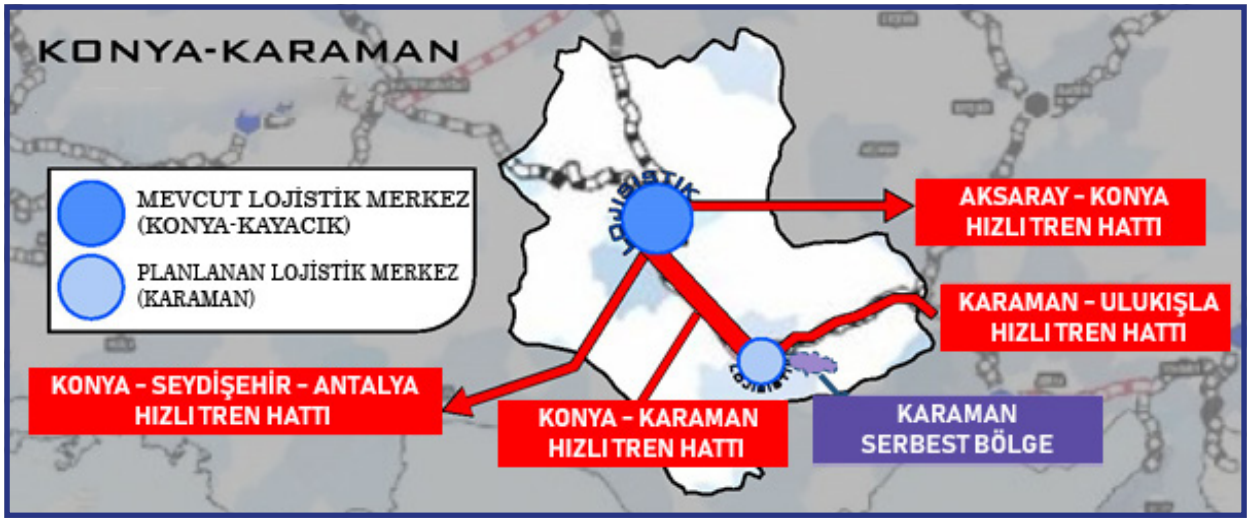

Kaynak: Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığı, 2053 Ulaştırma Lojistik Ana Planı verileri kullanılarak hazırlanmıştır.

Mevcutta 13 adet lojistik merkez bulunmaktadır. İşletmeye açılmış bu lojistik merkezlere ilave olarak 13 adet lojistik merkezin daha planlama ve yapım süreçlerine başlanmıştır. Mevcut lojistik merkezlerinden Kayacık Konya Lojistik Merkezi ve planlanan lojistik merkezlerinden Karaman Lojistik Merkezi olmak üzere ülke genelinde 26 adet olan lojistik merkezin 2'sinin bölgede bulunması bölgenin lojistik altyapısının gelişimine katkılar sağlayacak önemli bir yatırımdır.

Lojistik merkezin yanı sıra Karaman'da serbest bölge kurulması kararı bölgenin dış ticaret potansiyelini artıracaktır.

17.3 HAVAYOLU

Konya'nın havayolu ulaşımı, 3. Ana Jet Üs Komutanlığı'na ait askeri havaalanına ilave edilen sivil tesislerle sağlanmaktadır. İstanbul ve İzmir'e karşılıklı seferler düzenlenmektedir. 2021 yıl sonu istatistiklerine göre; Türkiye'deki sivil hava ulaşımına açık 56 havalimanı arasında uçak trafiği açısından 31. sırada, yolcu trafiği açısından 19. sırada bulunmaktadır.

Şekil 141 Ülkelere Göre Konya Havalimanına Gelen Giden Yolcu Sayıları (2021)

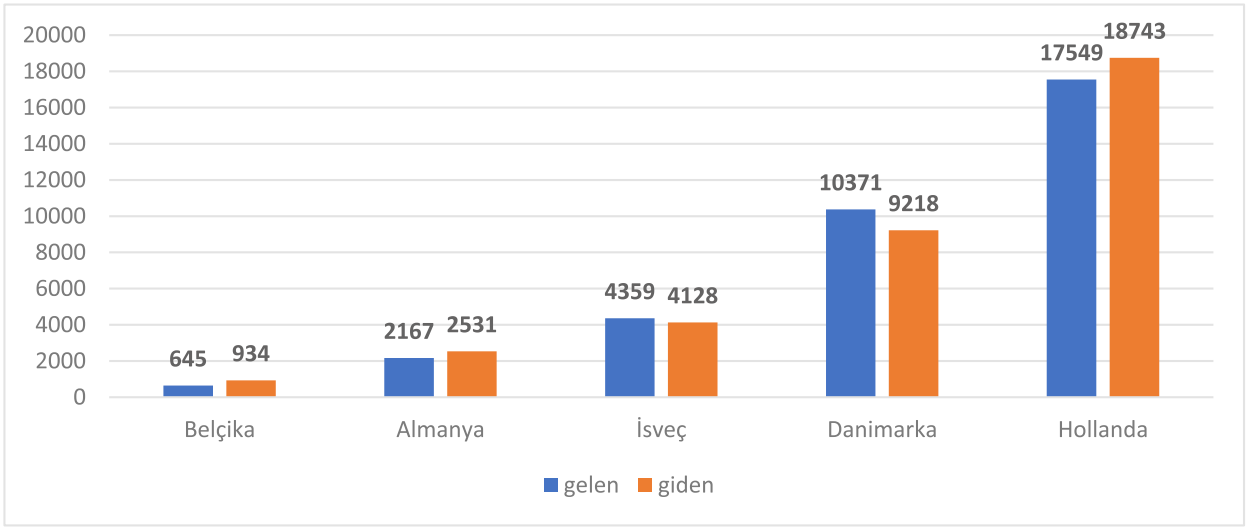

Kaynak: Konya Ticaret Odası, Konya Ekonomi Raporu, 2021

Ülkelere göre gelen ve giden yolcu sayılarına bakıldığında ilk sırada, toplamda 36.292 yolcu sayısıyla Hollanda yer almaktadır. Konya Karaman Bölgesi'nin Hollanda, Danimarka ve İsveç gibi ülkelerde gurbetçilerinin fazla olmasından kaynaklanmaktadır.

Harita 88 Mevcut ve Planlanan Havalimanları

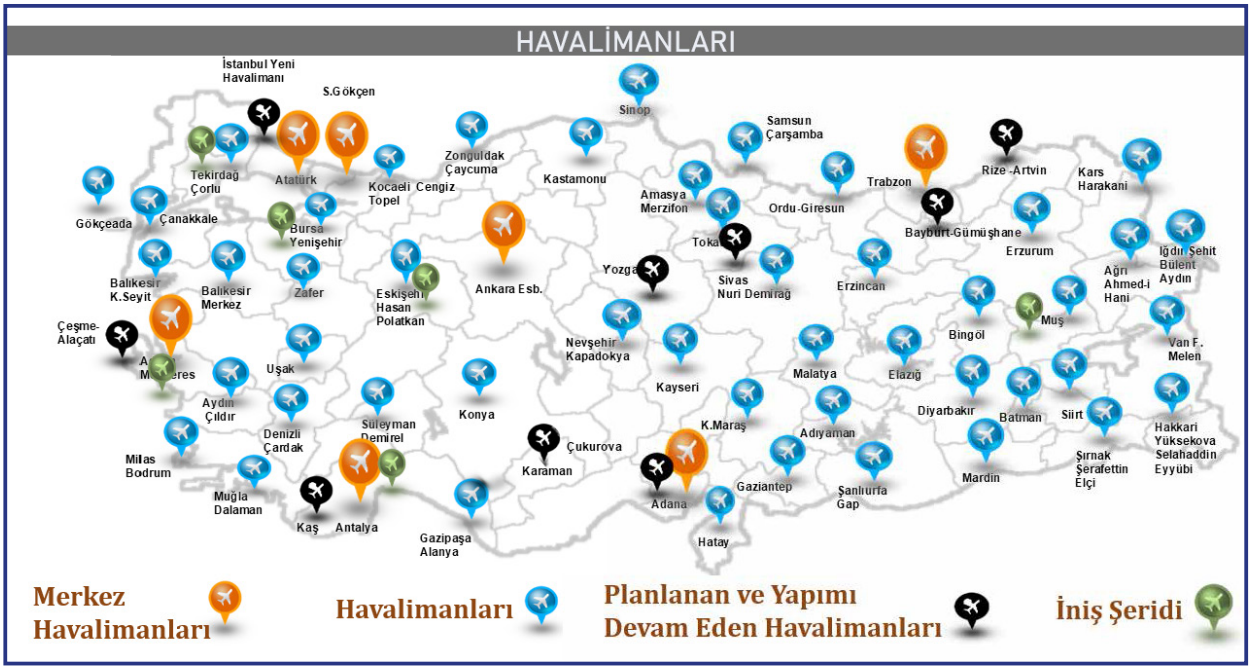

Kaynak: Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığı, Ulaşan ve Erişen Türkiye 2018

Konya Karaman Bölgesi için önemli projelerden biri de Karaman Havalimanı projesidir. 378 hektar alan üzerine kurulacak olan havalimanının proje aşaması tamamlanmış olup uygulaması yapılacaktır.[40] Bölgeye yapılacak havalimanı sadece Karaman ve ilçelerine değil Konya ve Mersin'in Karaman'a yakın ilçelerine de hizmet edecektir.

17.4 ERİŞİLEBİLİRLİK

Konya'nın ise Merkez ilçeleri dışında Ankara istikameti, Afyonkarahisar ve Isparta istikametindeki hattın karayolu erişilebilirliğinin de bölge geneli ortalamasını yükselttiği ifade edilebilir. Karaman ve ilçelerinin etkisi ise karayolu erişilebilirliğine ortalama olarak negatif etki yapmaktadır. Bu sebeple Karaman ve ilçelerinin karayolu altyapılarının güçlendirilmesi gerekmektedir.

Demiryolu altyapısı bakımından hizmette olan yüksek hızlı tren ve hızlı tren altyapısı bölge erişilebilirliğine ciddi katkı sağlamaktadır. Avrupa genelinde ve dünyada özellikle lojistik hizmetler ve yük hareketlerinde en önemli araç olarak karşılaşılan demiryolu altyapısının sentez erişilebilirlik ve merkezlerin öne çıkan güçlü yönlerine olan katkısı da yüksektir.

Erişilebilirliği etkileyen bir diğer unsur ise konvansiyonel altyapıdır. Mevcut konvansiyonel güzergâhın geçmiş olduğu Akşehir, Ilgın, Kadınhanı, Sarayönü, Çumra, Karaman Merkez, Ayrancı ve Ereğli ilçeleri bölge ortalamasını yükseltecek ölçüde erişilebilirliğe sahiptir. Devam eden projelerden Aksaray ve Antalya güzergâhı projelerinin Ahırlı, Yalıhüyük, Akören ve Altınekin'e olumlu anlamda gözle görülür düzeyde etkisinin olacağı öngörülmektedir.

Harita 89 Mersin Limanı'na Erişilebilirlik

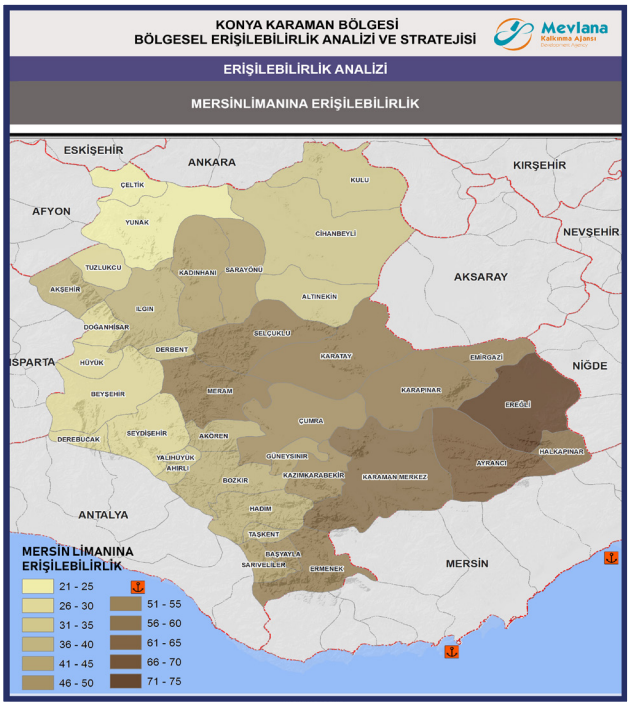

Konya Karaman Bölgesi'nin limanlara erişimi bölgenin dış ticareti bakımından oldukça önemlidir. Bu bağlamda Mersin Limanı'na erişilebilirlik durumuna bakıldığında; coğrafi olarak yakınlık, nüfus büyüklükleri ve ulaşım modları dikkate alındığında Ereğli ilçesi Mersin Limanı'na erişilebilirliği en yüksek ilçedir. Konya merkez ilçelerinin erişilebilirlik düzeyleri ortalama ve üzerindedir. Erişilebilirliği yüksek olan diğer merkezler Karaman Merkez, Halkapınar, Ayrancı ve Ermenek'tir. Mersin Limanı kapasite ve kullanım oranı bakımından Türkiye'nin önemli liman sahalarından birisidir ve bu bağlamda bu limana erişilebilirliği yüksek çıkan merkezler de avantajlı konumdadır.

Kaynak: MEVKA

40 https://www.karamandayatirim.gov.tr/

Harita 90 İzmir Limanı'na Erişilebilirlik

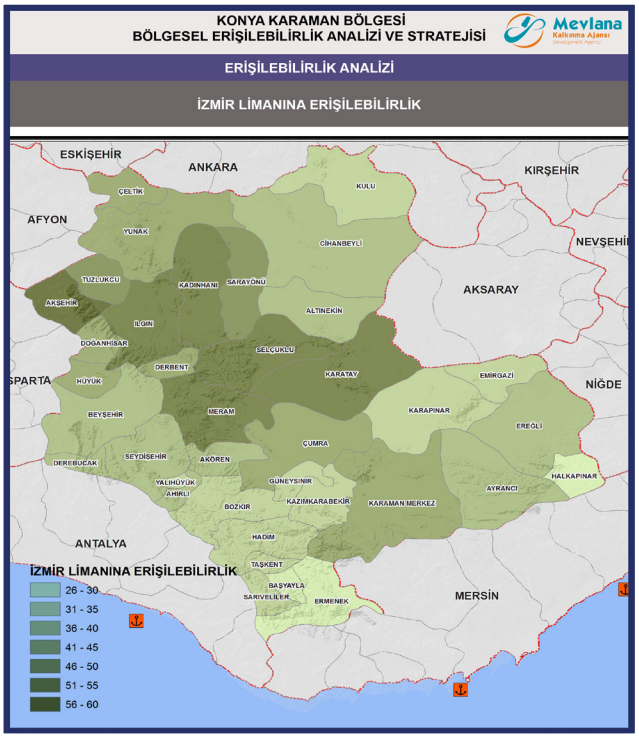

Kaynak: MEVKA

Aynı analiz İzmir Liman sahası üzerinde yapıldığında, uluslararası yük transferinde ülkemize önemli düzeyde lojistik katkı sağlayan liman sahasının Konya Karaman Bölgesi'nin batı ucunda yer alan Akşehir ilçesi için bölgenin kalanından daha erişilebilir çıktığı tespit edilmiştir. İzmir Liman sahasına olan erişilebilirlikler Akşehir'den sonra, Ilgın, Kadınhanı, Meram, Selçuklu ve Karatay da ortalamayı yükseltecek düzeydedir.

Bölgenin deniz ulaşımı altyapısına erişilebilirlik bütünleşik olarak sentezlendiğinde limanlara olan ayrı ayrı erişilebilirlikten farklı bir tablo ortaya çıkmaktadır. Lojistik altyapı ve lojistik altyapının çalışmasını sağlayacak ulaşım altyapısının doğru kurgulanmasından önemli olan bu erişilebilirlik analizi yine Konya merkez ilçelerinin yüksek erişilebilirliğe sahip olduğunu ortaya koymaktadır. Konya'nın merkez ilçeleri ile birlikte erişilebilirliği yüksek çıkan bir başka merkez ise Ereğli'dir. Bu bağlamda Ereğli'nin ulaşım açısından bölgenin diğer ilçelerine nazaran fırsatlara sahip olduğu ifade edilebilir. Deniz ulaşımı açısından ortalama ve üzerinde erişilebilirliğe sahip diğer merkezler ise; Ayrancı, Karaman Merkez, Akşehir, Kadınhanı, Ilgın ve Sarayönü'dür.

Harita 90 İlçelerin Denizyolu ve Havayolu Erişilebilirlik Düzeyleri

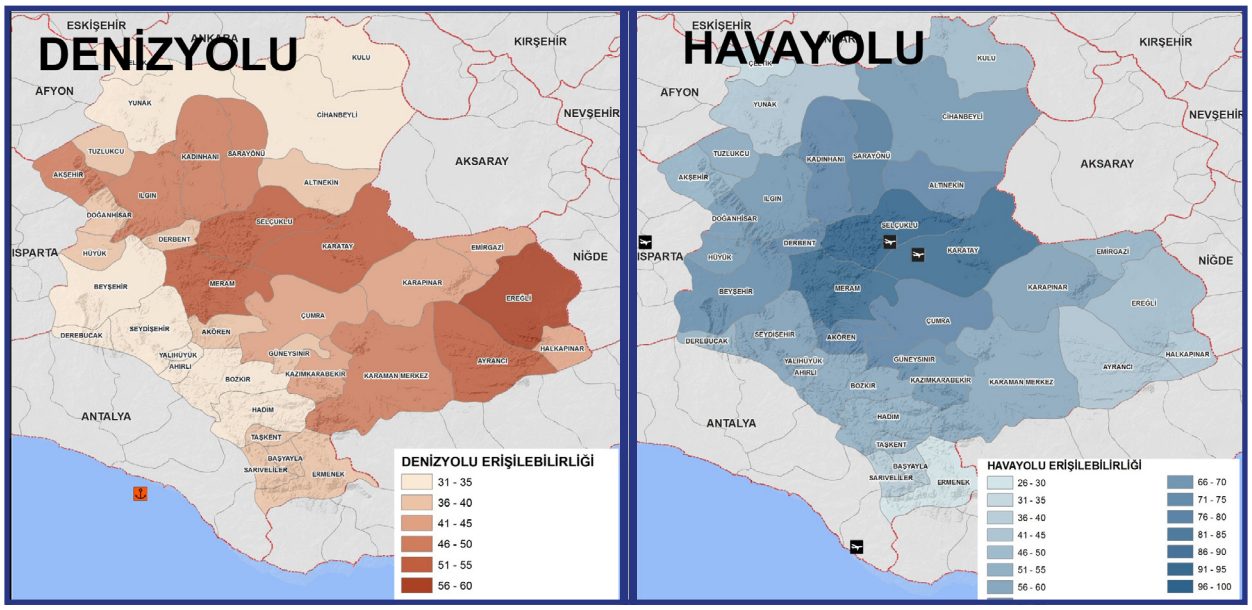

Kaynak: MEVKA

Hava ulaşım modu açısından erişilebilirlik durumuna bakıldığında bölgenin tek havalimanı olan Konya merkezden uzaklaşıldıkça erişilebilirlik de düşmektedir. Karaman havalimanının yapılmasıyla havayolu erişilebilirlik değerleri artacaktır. Ancak havayoluna erişimin artırılması için ulaşım türleri arasında entegrasyonun sağlanması gerekmektedir.

Harita 92 İlçelerin Karayolu ve Demiryolu Erişilebilirlik Düzeyleri

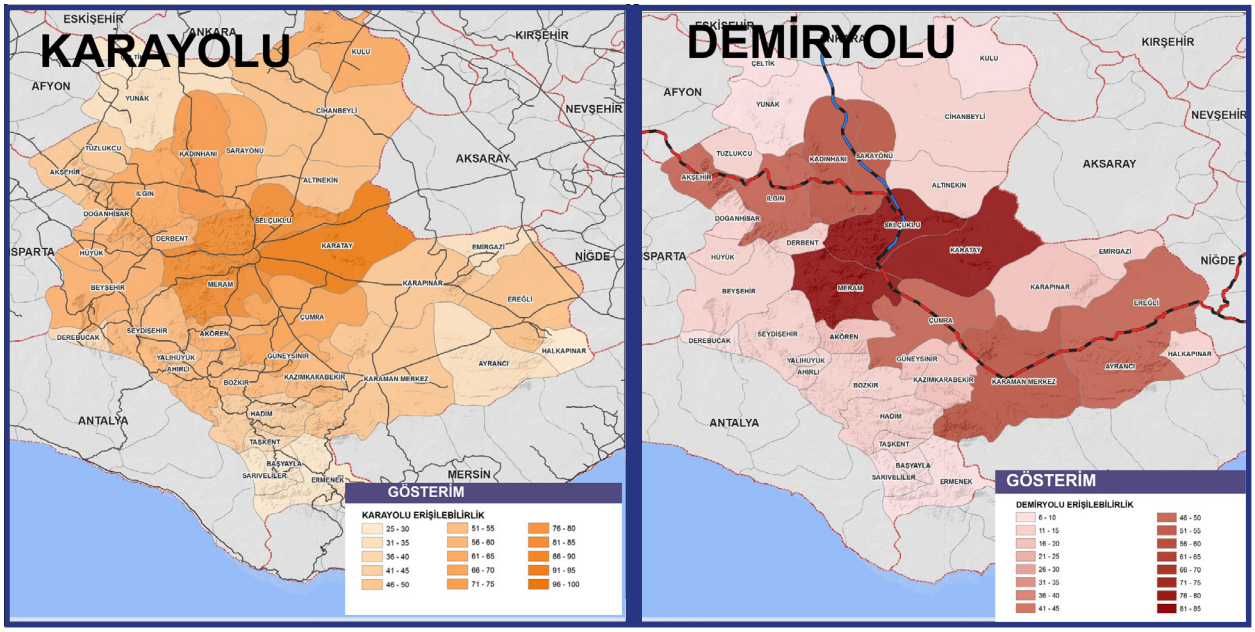

Kaynak: MEVKA

Bölge içi merkezlerin erişilebilirlik endekslerinin harmanlanması olarak da ifade edilebilecek olan sentez ya da bütünleşik erişilebilirlik analizi; bütün ulaşım modlarının yöntemde belirtilen metotla analiz edilmesi ve bölge içinde yer alan merkezlerin bu bağlamda ortaya çıkardıkları portrenin yorumlanabilmesini sağlamaktadır.

Bütünleşik erişilebilirlik analizi bağlamında Konya Karaman Bölgesi'nin nüfus açısından da lider merkezleri olan Meram, Selçuklu ve Karatay en erişilebilir noktalardır. Bu merkezler dışında erişilebilirliği öne çıkan merkezler aynı zamanda kara ve demiryolu güzergâhları açısından da erişilebilirliği ortalama ya da ortalamanın da üzerinde olan merkezlerdir.

Ilgın, Kadınhanı, Sarayönü, Çumra, Karaman Merkez ve Ereğli bütünleşik erişilebilirlik sentezinde öne çıkan diğer ilçe merkezleridir. Karaman ilinin merkez ilçesinin batısında kalan, Hadim, Taşkent, Başyayla, Sarıveliler, Ermenek ilçeleri düşük erişilebilirlik rakamları ile öne çıkmaktadırlar. Bu ilçelerin erişilebilirliklerinin arttırılması amacıyla çeşitli yatırım ve iyileştirmelerin tespit edilmesi, projelendirilmesi ve uygulanması gerekmektedir.

Mesafe matrisleri oluşturularak her bir merkezin diğer merkezlere olan uzaklıkları, erişim süreleri ve bu merkezlerin nüfus verileri kullanılarak ağırlıklandırılmış erişim matrisi ile her bir merkezin erişim katsayısına ulaşılmaktadır. Her ulaşım modu için ayrı ayrı (karayolu, denizyolu, havayolu, demiryolu) erişilebilirlik düzeyleri belirlenmiş ve her bir modun çakıştırılmasıyla bütünleşik erişilebilirlik düzeyleri ortaya çıkarılmıştır.

Harita 93 Konya Karaman Bölgesi İlçelerinin Bütünleşik Erişilebilirlik Düzeyleri

KONYA KARAMAN BÖLGESİ
BÖLGESEL ERİŞİLEBİLİRLİK ANALİZİ VE STRATEJİSİ

Mevlana Kalkınma Ajansı Development Agency

ERİŞİLEBİLİRLİK ANALİZİ

SENTEZ ERİŞİLEBİLİRLİK

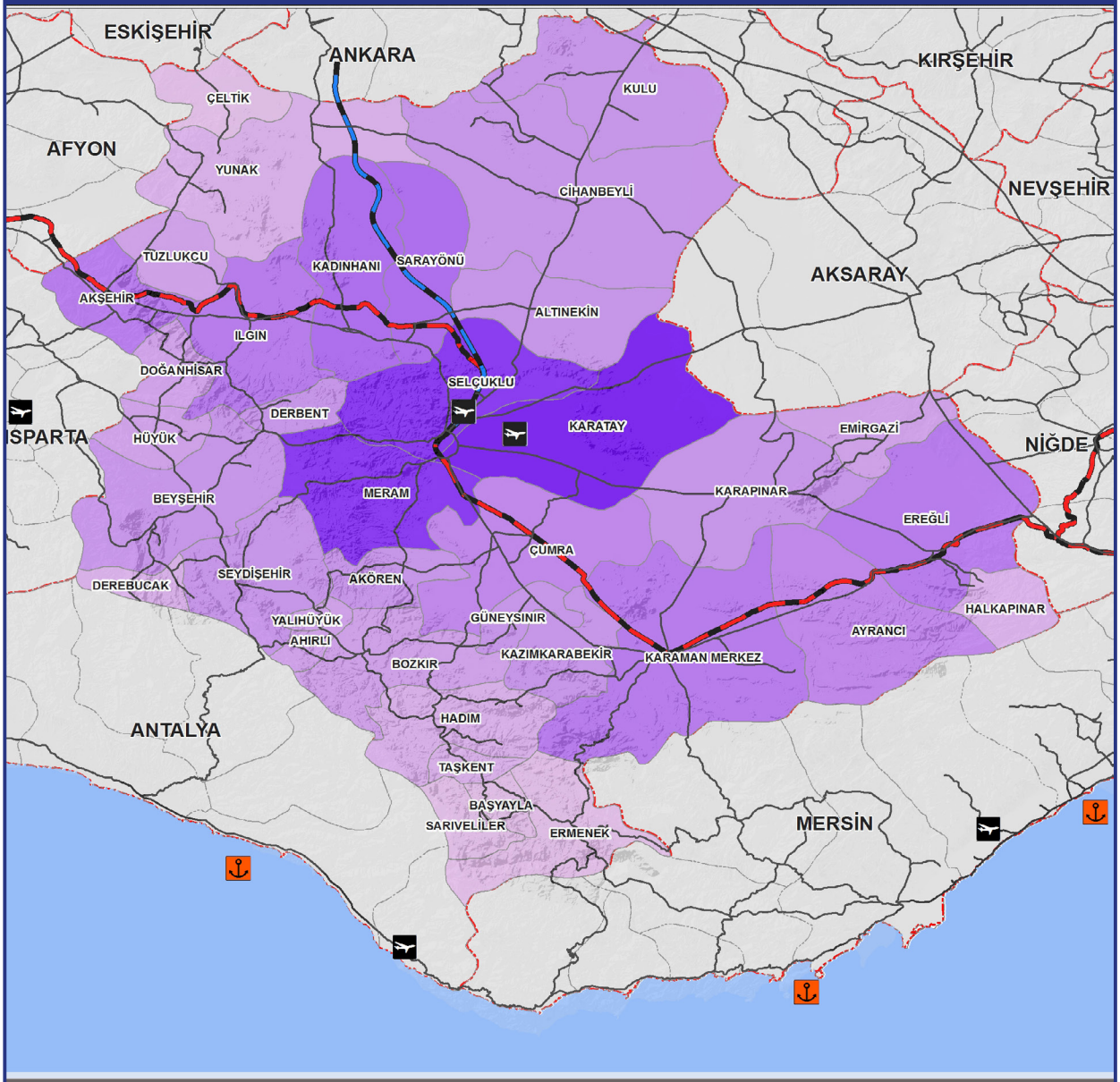

GÖSTERİM

İl Sınırı
İlçe Sınırı
Liman
Havaalanı
Karayolu
Hızlı Tren
Demiryolu

SENTEZ ERİŞİLEBİLİRLİK

26 - 30	56 - 60
31 - 35	61 - 65
36 - 40	66 - 70
41 - 45	71 - 75
46 - 50	76 - 80
51 - 55	81 - 85

Kaynak: MEVKA

18 SU VE KURAKLIK

Su, dünyamız için hayati önem taşımaktadır. Özellikle küresel ısınma ve iklim değişikliği gibi olaylar ile giderek önemini artıran bir tehdit olarak karşımıza çıkmaktadır. Konya Karaman Bölgesi "su" konusu bakımından dezavantajlı bir bölge olup su kaynaklarının sürdürülebilirliğinin sağlanması için acil tedbirlerin alınması gerekmektedir.

Tablo 45 Konya Karaman Bölgesi ve Türkiye Yıllık Ortalama Yağış Miktarları, (1991-2020)

	Konya	Karaman	Türkiye
Yüz ölçümü (km^2)	39.559	8.924	783.577
Yıllık Ortalama Yağış (mm)	325,3	335,3	573,4

Kaynak: Meteoroloji Genel Müdürlüğü

Konya ilinin 1991-2020 uzun dönem yağış miktarı incelendiğinde yıllık ortalama yağış miktarının 325,3 mm, Karaman ilinin ise 335,3 mm olduğu görülmektedir. Türkiye ortalaması olan 573,4 mm seviyesinin oldukça altında kalmaktadır. Ancak Konya Karaman Bölgesi'nin doğu ve güney kesimlerinde yağış miktarı görece daha iyi durumdadır.

Harita 94 Türkiye Yıllık Alansal Yağış Dağılımı, 1991-2020

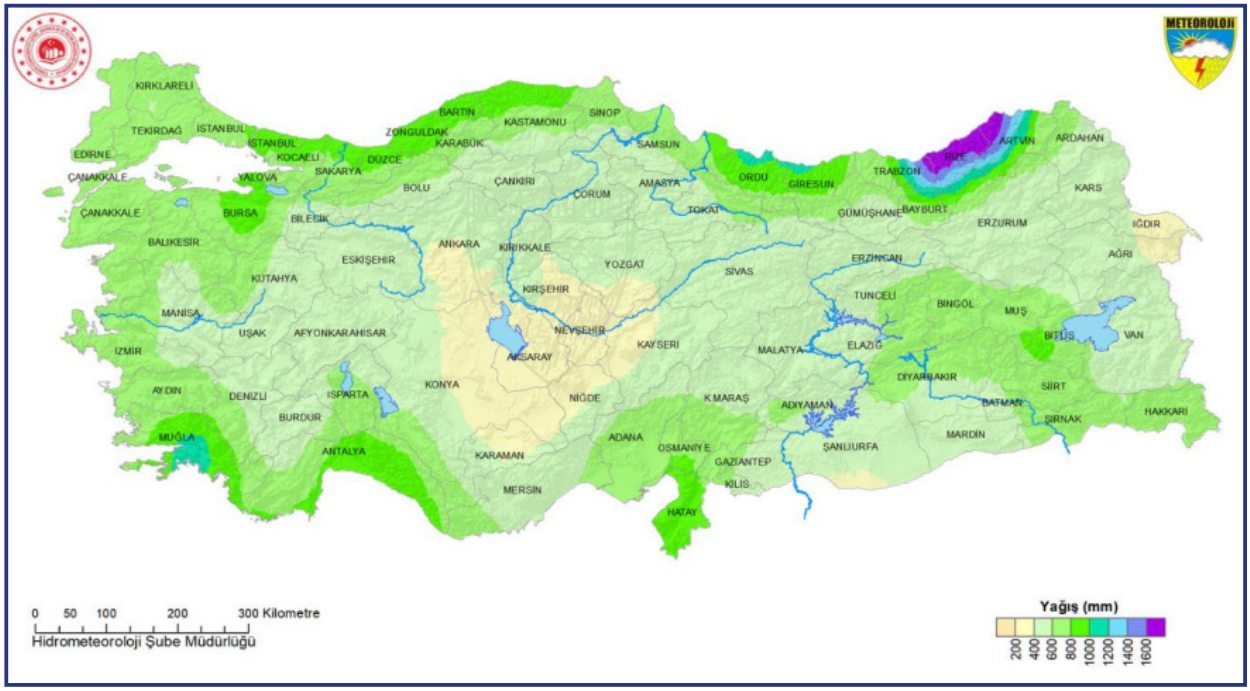

Kaynak: https://mgm.gov.tr/FILES/arastirma/yagis-degerlendirme/2021yagisdegerlendirmesi.pdf

Türkiye yıllık alansal yağış haritasına göre Konya Karaman Bölgesi ülkemizin en az yağış alan bölgelerinden biridir. Dolayısıyla **Konya Karaman Bölgesi su sıkıntısı çeken bir bölgedir.**

Harita 95 Ortalama Yıllık Yağış Miktarı Değişimi 2051-2060 Senaryosu

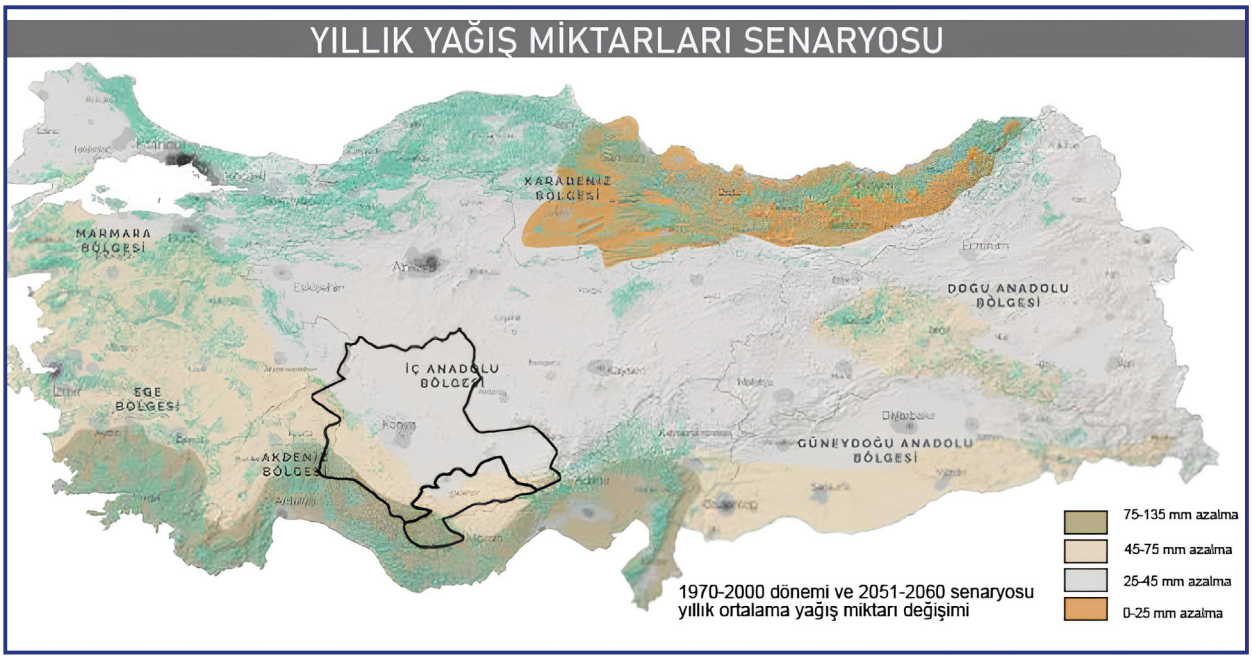

Kaynak: Çevre ve Şehircilik Bakanlığı, Türkiye Mekânsal Strateji Plan, Stratejik Çevresel Değerlendirme

"Türkiye Mekânsal Strateji Planı Taslak Stratejik Çevresel Değerlendirme Raporu" senaryosuna göre; **Konya Kapalı Havzası'nda sıcaklık artacak yağış azalacak ve 2050 yılından itibaren yağıştaki azalma belirginleşecektir. Havzada su potansiyelindeki düşüş sonucu su ihtiyacı karşılanamayacak ve su açığı artarak devam edecektir.** Projeksiyon dönemi başlangıcından itibaren yer altı suyu potansiyelinin azalacağı belirtilmiş ve mevcut suyunun korunması gereken bir havza olarak nitelendirilmiştir.[41]

Su kaynakları risk altındadır. Bu riskler; su kaynakları açısından önemli alanlarda nüfus ve sanayinin olumsuz etkileriyle su kaynaklarının hızlı tükenmesi ve kalite kaybı sorunlarına sebep olması, iklim değişikliği nedeniyle, yağış, buharlaşma, sızma ve akışın yani doğal döngünün bölge bazında değişmesi ve yer altı su seviyelerinde düşüşün yaşanması, su kuyularından aşırı su çekimine bağlı tuzlu su kamalarının oluşması yağış değerlerinde azalma ve su kaynaklarında kayıpların oluşması şeklinde sıralanabilir. Tüm bunlar göz önüne alındığında su konusu önemle üstünde durulması gereken bir konudur.

Tablo 46 Konya Karaman Bölgesi ve Türkiye Mevcut ve Kullanılabilir Su Potansiyeli

Mevcut Su Potansiyeli			
	Konya	Karaman	Türkiye
Yer Üstü Suyu (hm³/yıl)	2.939	1.814	186.000
Yer Altı Suyu (hm³/yıl)	1.508	244	18.000
Kullanılabilir Su Potansiyeli			
	Konya	Karaman	Türkiye
Yer Üstü Suyu (hm³/yıl)	1.458	224	94.000
Yer Altı Suyu (hm³/yıl)	1.508	244	18.000
TOPLAM (Kullanılabilir)	**2.966**	**468**	**112.000**

Kaynak: Devlet Su İşleri, 2021

41 *Kaynak: Çevre ve Şehircilik Bakanlığı, Türkiye Mekânsal Strateji Plan, Taslak Raporu, 2020*

Konya ve Karaman illerinin sahip oldukları su potansiyellerine bakıldığında dezavantajlı bir konumda bulunduğu açıkça görülmektedir. Konya ilinin toplam kullanılabilir su potansiyeli Türkiye kullanılabilir su potansiyelinin %2,65'ini oluştururken Karaman ili %0,42'lik kısmını oluşturmaktadır.

Şekil 142 Konya Karaman Bölgesi'nin Tarım Alanları ve Kullanılabilir Su Kaynakları Bakımından Ülke İçindeki Payı

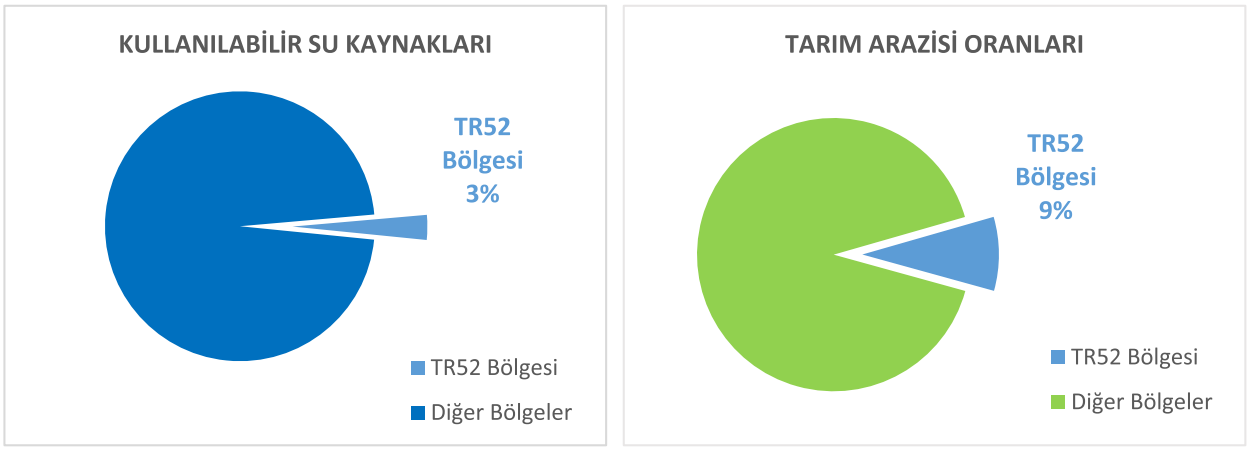

Kaynak: Devlet Su İşleri ve TÜİK, 2021 verileri kullanılarak hesaplanmıştır.

Konya Karaman Bölgesi tarım alanı, Türkiye tarım alanının %9'unu oluştururken bölgenin kullanılabilir su kaynakları Türkiye'nin sadece %3'ünü oluşturmaktadır.

Şekil 143 TR52 İlleri ve Türkiye Tarımda Dekar Başına Düşen Kullanılabilir Su Miktarı, m³

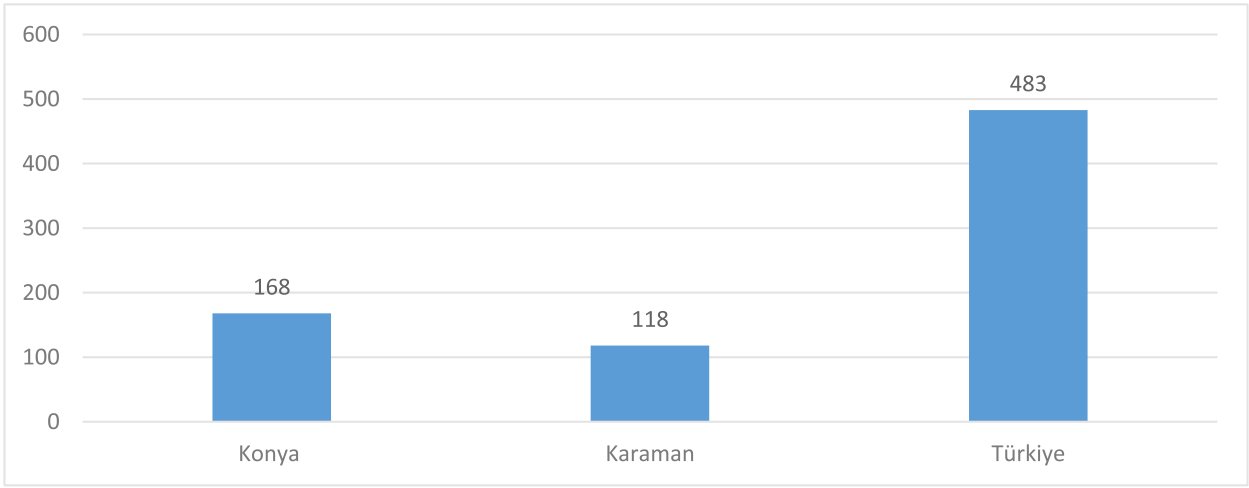

Kaynak: Konya Ovası Projesi (KOP) Bölge Kalkınma Programı 2021 - 2023 Eylem Planı

Konya ve Karaman illerinde tarımda dekar başına düşen kullanılabilir su miktarı Türkiye değerine göre oldukça düşüktür. Türkiye tarımda su kullanım potansiyeli, Konya ilinin hemen hemen 3 katı kadarken Karaman ilinin 4 katına yakındır. Bölgede tarımın yoğun yapılıp su ihtiyacının fazla olmasına rağmen çok düşük seviyelerde kullanılabilir su kaynağının olması bölgenin su problemini açık bir şekilde ortaya koymaktadır. Tarımsal üretimin sürdürülebilirliği açısından bölgenin gelecekte su tehdidine yönelik çalışmaların yapılması ve gerekli önlemlerin alınması gerekmektedir.

Konya Karaman Bölgesi'nin yer altı suyu potansiyeli, yüzey suyu potansiyelinden yüksektir. Ancak bölgenin yağış bakımından dezavantajlı olması bölgede yer altı su kaynaklarının beslenmesini zorlaştırmıştır. Ayrıca su ihtiyacına yönelik yer altı su seviyesinin aşırı kullanımı nedeniyle bölgede yer altı su seviyesi düşüş göstermiştir.

Harita 96 Konya Karaman Bölgesi Yıllık Yeraltı Su Çekimlerinin Yıllık Yeraltı Su Beslenmesine Oranı

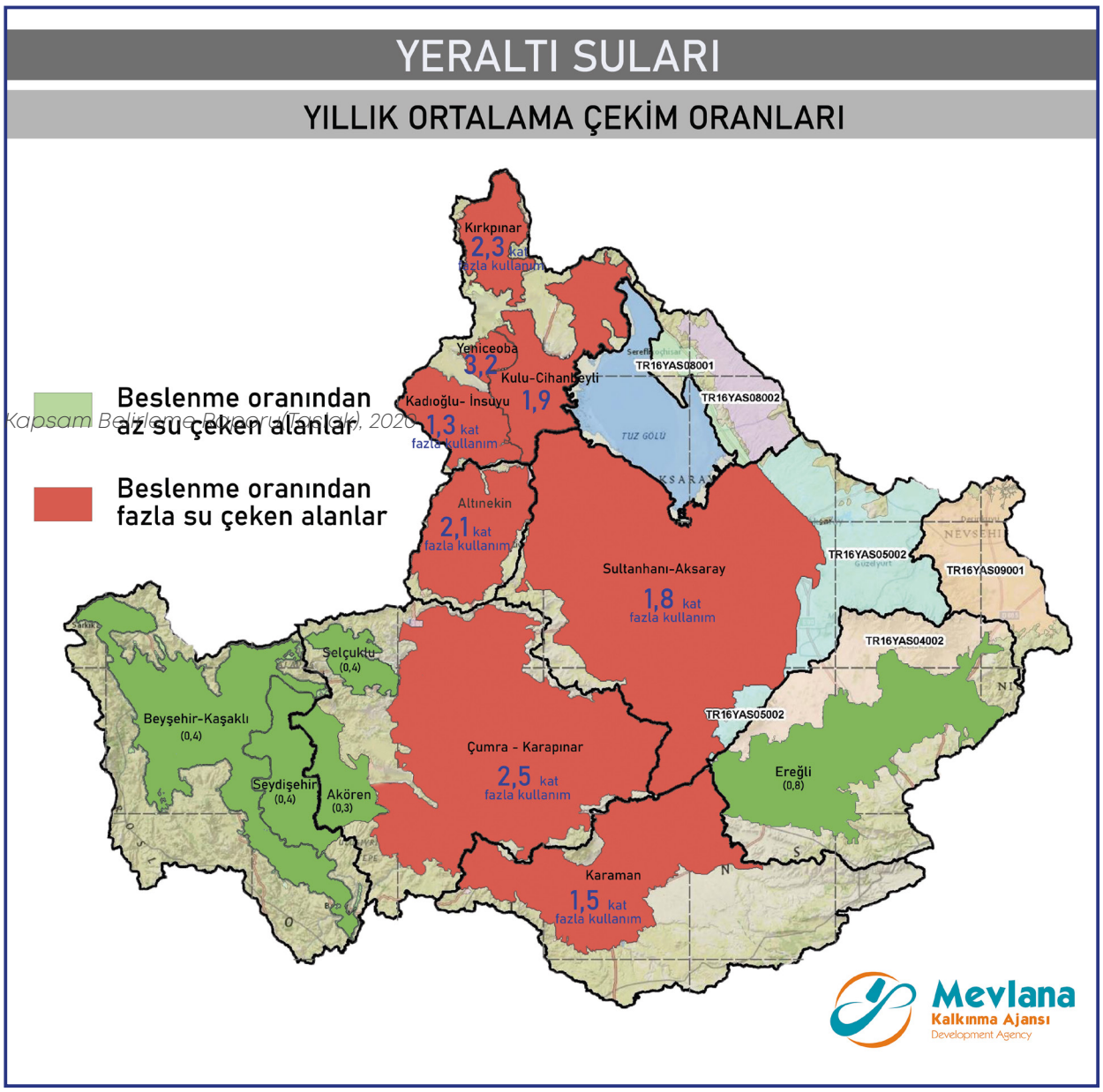

Kaynak: Su Yönetimi Genel Müdürlüğü, "Konya Kapalı Havzası Tedbirler Programı (YAS) Özet Raporu" verileri kullanılarak hazırlanmıştır.

Yer altından çekilen suyun beslenme miktarına oranı; "1 ise yıllık yenilenen su miktarı kadar su çekiliyor" "1'den küçük ise yıllık yenilenen su miktarından daha az su çekiliyor" ve "1'den büyük ise yıllık yenilenen su miktarından daha fazla su çekiliyor" demektir.

Konya Karaman Bölgesi'nde bulunan yer altı su kütleleri incelendiğinde; Akören, Seydişehir, Beyşehir, Selçuklu ve Ereğli ilçelerinde yer altından çekilen suyun beslenme miktarına oranlarının 1 değerinden küçük olduğu görülmektedir. Bu bölgelerde kullanılan yer altı suyu yağmur ya da kar sularıyla tekrar kendilerini

besleyebilmektedirler. Karaman, Sarayönü, Kulu, Altınekin, Çumra, Akşehir, Karapınar ve Cihanbeyli bölgelerinde ise bu oran 1'den büyük olup mevcut kaynakların kendilerini yenileme hızından daha fazla oranda su kullanıldığını göstermektedir. Özellikle Cihanbeyli'de bu oran 3,19 gibi bir rakama tekabül etmekte olup kullanılan su miktarı beslenen miktarın üç katından fazladır. Tarımda gereken su ihtiyacına yönelik yer altı suyu kullanımının fazla olması bu bölgelerde yer altı su seviyesinin azalmasına sebep olmaktadır. Bu durum Konya Karaman için büyük bir risk oluşturmaktadır. Bir taraftan yer altı sularının çekilmesiyle obruk oluşumları hızlanmakta bir taraftan da ülkenin en fazla tarımsal üretimine sahip olan bölgede suyun en büyük kullanıcısı olan tarım sektöründe sürdürülebilirliği tehdit altındadır. Ülkenin en fazla tarımsal üretimine sahip olan bölge, tarımda sürdürülebilirliği sağlayamazsa ülkenin gelecek gıda arzını da etkileyecektir.

Harita 97 Kişi Başına Düşen Su Miktarı 2020 ve 2050

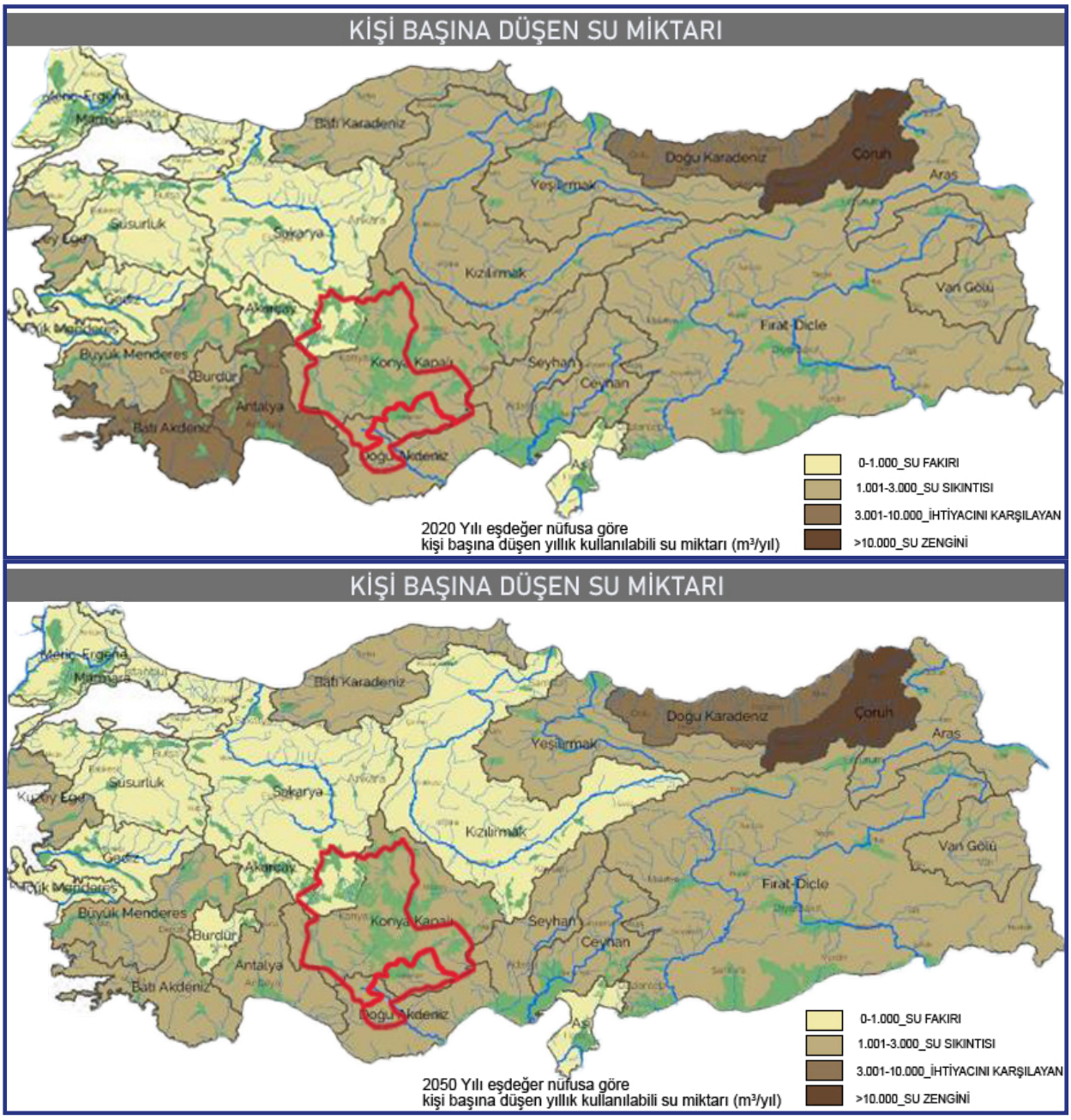

Kaynak: Çevre ve Şehircilik Bakanlığı, Türkiye Mekânsal Strateji Plan, Stratejik Çevresel Değerlendirme Kapsam Belirleme Raporu, 2020

Küresel ısınmanın ülkemizi kuraklık anlamında önemli oranda etkileyeceği ön görülmektedir. Özellikle Orta Anadolu ve Güneydoğu Anadolu bölgelerinin ciddi anlamda yağış eksikliği yaşayacağı tahmin edilmektedir. Zaten adı geçen bölgelerin geçmiş yıllardaki yıllık yağış ortalamalarına bakıldığında oldukça düşük değerlere sahip olduğu bilinmektedir. Dolayısı ile bu bölgelerin var olan kurak doğal bir iklim yapısına sahip olmasının yanında birde küresel ısınma tehdidi, hem tarımsal üretim hem de diğer ihtiyaçlar için gerekli olan su talebinin karşılanması anlamında önemli sorun oluşturacaktır.

Harita 98 Konya Karaman Bölgesi Kuraklık Analizi

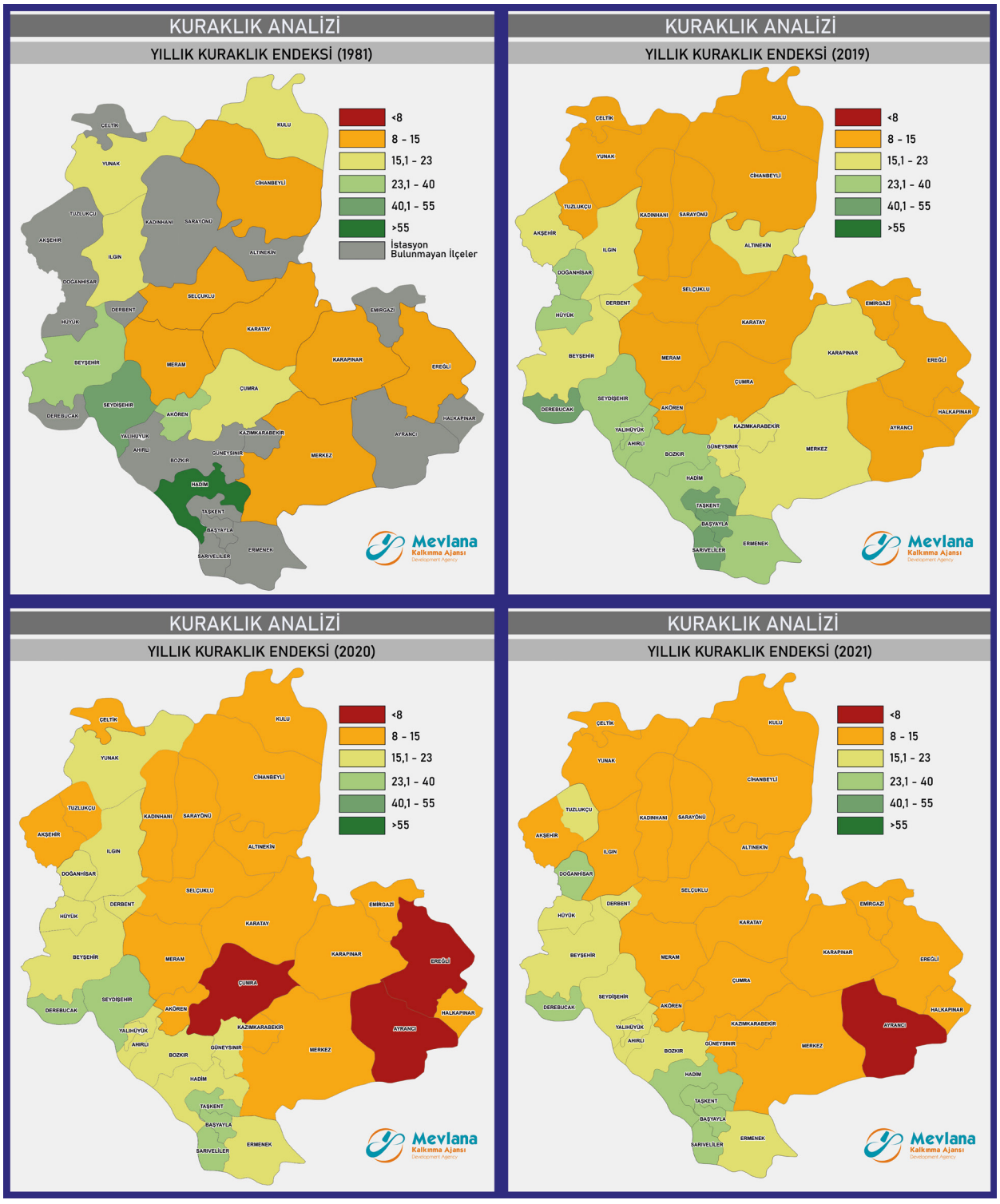

Kaynak: Meteorolojik veriler kullanılarak Erinç yöntemiyle hesaplanmıştır.

**Tam Kurak:<8 Kurak:8-15, Yarı Kurak :15-23, Yarı nemli:23-40, Nemli:40-55, Çok Nemli>55*

Konya Karaman Bölgesi'nin büyük bir kısmının kurak yapıda olduğu görülmektedir. Yapılan kuraklık analizine göre; 1981-2021 yılları arasındaki değişim incelendiğinde, Beyşehir, Seydişehir, Akören, Yunak, Çumra, Ilgın, Kulu, Hadim ilçelerinde kuraklık oranlarının arttığı görülmektedir. 2021 yılında tam kurak özellik gösteren bölgenin en kurak ilçesi Ayrancı'dır. Kırk yıllık kuraklık endeksleri değerlendirildiğinde kurak ya da tam kurak yıl sayısı en fazla olan ilçeler; Karapınar, Ereğli, Çumra, Cihanbeyli, Ayrancı, Konya Merkez ve Karaman Merkez'dir.

Yağışların az olması, kuraklık seviyesinin fazla olması beraberinde toprağın yapısal olarak bozulmasına sebebiyet verip verimliliğin düşmesine neden olmakta bu da beraberinde çölleşme ve erozyonu getirmektedir.

Harita 99 Türkiye Çölleşme Hassasiyet Haritası, 2021

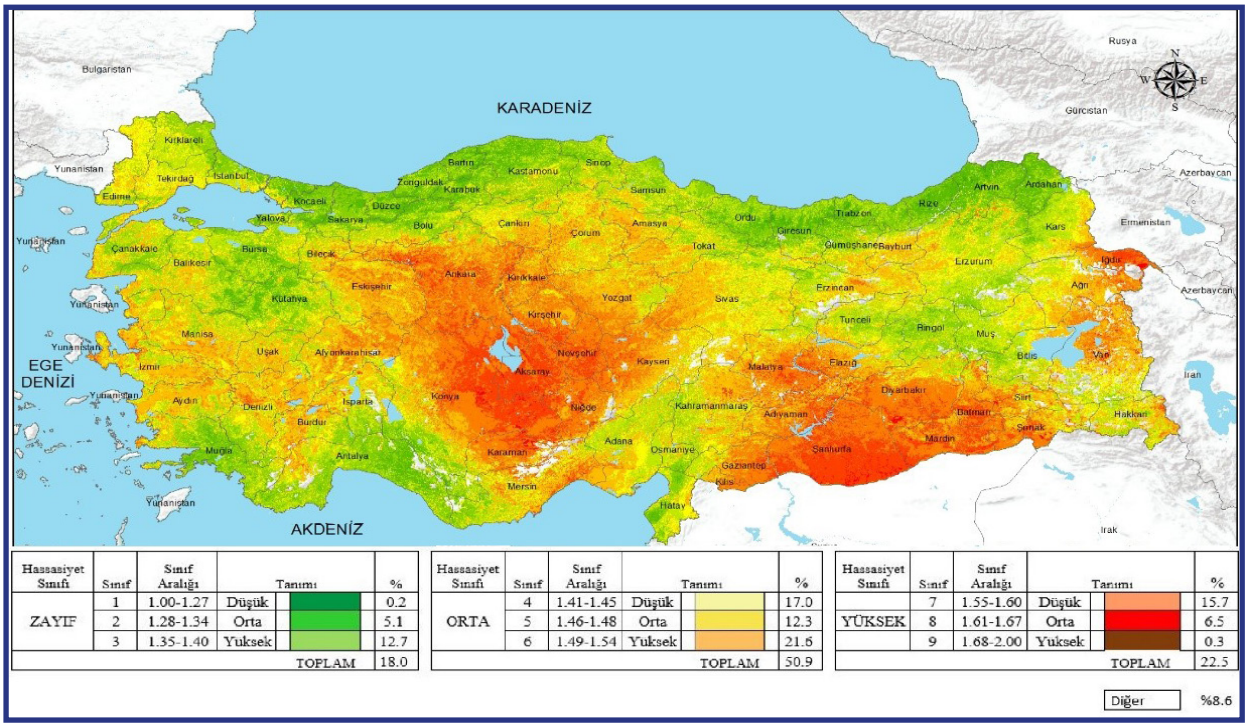

Hassasiyet Sınıfı	Sınıf	Sınıf Aralığı	Tanımı	%
ZAYIF	1	1.00-1.27	Düşük	0.2
	2	1.28-1.34	Orta	5.1
	3	1.35-1.40	Yuksek	12.7
			TOPLAM	18.0

Hassasiyet Sınıfı	Sınıf	Sınıf Aralığı	Tanımı	%
ORTA	4	1.41-1.45	Düşük	17.0
	5	1.46-1.48	Orta	12.3
	6	1.49-1.54	Yuksek	21.6
			TOPLAM	50.9

Hassasiyet Sınıfı	Sınıf	Sınıf Aralığı	Tanımı	%
YÜKSEK	7	1.55-1.60	Düşük	15.7
	8	1.61-1.67	Orta	6.5
	9	1.68-2.00	Yuksek	0.3
			TOPLAM	22.5

Kaynak: Çevre Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı, 2021 Türkiye Çölleşme Hassasiyet Haritası İstatistikleri,

Türkiye çölleşme hassasiyet haritası incelendiğinde; Türkiye'nin İç Anadolu Bölgesi ve Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nde çölleşme riskinin daha yüksek seviyede olduğu görülmektedir. Yıllık yağış ortalamasıyla paralellik gösteren çölleşme riski Konya Karaman Bölgesi için yüksek hassasiyet içermektedir. Karaman ilinin kuzeyi ve Konya ilinin doğusunda daha belirgin olan çölleşme hassasiyeti bölgenin geleceği açısından sorun teşkil etmektedir. Özellikle Türkiye'nin en az yağış alan bölgesi konumundaki Karapınar, 1950'li yıllarda kumul hareketleri sebebiyle sürekli gelişen bir çöl haline gelmiştir. Kumulların rüzgarla taşınması sonucu kumul tepeleri yükselerek, tarım arazileri verimliliğini yitirme tehlikesiyle karşı karşıya kalmıştır. Nitekim 2014-2023 plan döneminde de Karapınar ilçesinde erozyonla mücadele çalışmaları yürütülmüş olup 88 bin dekarlık alanda çölleşme mücadelesi yapılmıştır. Erozyon nedeniyle çölleşen ve tamamen kum halinde olan alanların yeşertilmesi sağlanmıştır.

Harita 100 Türkiye'de Karstlaşma Gerçekleşebilecek Alanlar ve Obrukların Dağılımı

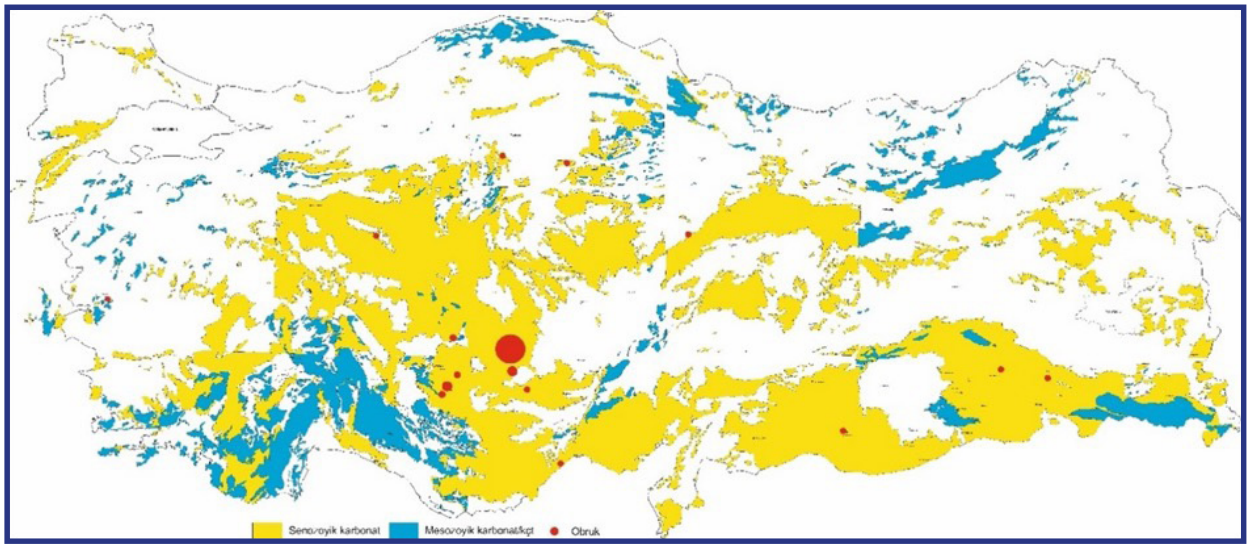

Kaynak: Konya Teknik Üniversitesi, Obruk Uygulama, Araştırma Merkezi

Türkiye'de iklim değişikliği ve kuraklıkla birlikte aşırı ve kontrolsüz yer altı suyu tüketimi sonucunda Konya Kapalı Havzası'nda ve komşu bölgelerde obruk oluşumları artmıştır. Geçmişten bu yana karstlaşmanın yaygın olduğu Orta Toroslar'da, Antalya ve Mersin illerindeki karbonatlı kayaçların olduğu bölgelerin dışında, Konya'ya komşu illerden Karaman, Aksaray, Afyonkarahisar ve Eskişehir'de obruk oluşumları yaygınlaşmaktadır.

Bölgede yağışların az olması, yer altı suyu kullanımının fazla olması ve jeomorfolojik nedenlerden dolayı obruk oluşumları mevcuttur ve sayıları her geçen gün artmaktadır. Özellikle Karapınar ilçesinde obruk oluşumu fazla iken Çumra, Karatay, Akören, Ereğli ilçelerinde ve Karaman'da da görülmektedir.

Karapınar obruk oluşumunun en yoğun olarak görüldüğü bölgedir. 1000'den fazla obruğun 550'den fazlası Karapınar bölgesindedir. Dikkat çeken hususlardan birisi 258 obruk oluşumunun yerleşim yerlerinden 1 km uzakta, 110 obruğun ise 2 km uzakta oluşudur. Obruk oluşumu önceden öngörülemediği için hayati risk taşıdığı görülmektedir. Ayrıca yol güzergahlarında oluştuğu gözlenen obrukların olası felaketlere neden olması mümkündür. Konya Karaman Bölgesi Türkiye'nin en yoğun obruk oluşumunun meydana geldiği bölge olması nedeni ile bu konuda gerekli önlemlerin alınması gerekmektedir.

Harita 101 Karapınar Bölgesi Obruk Haritası

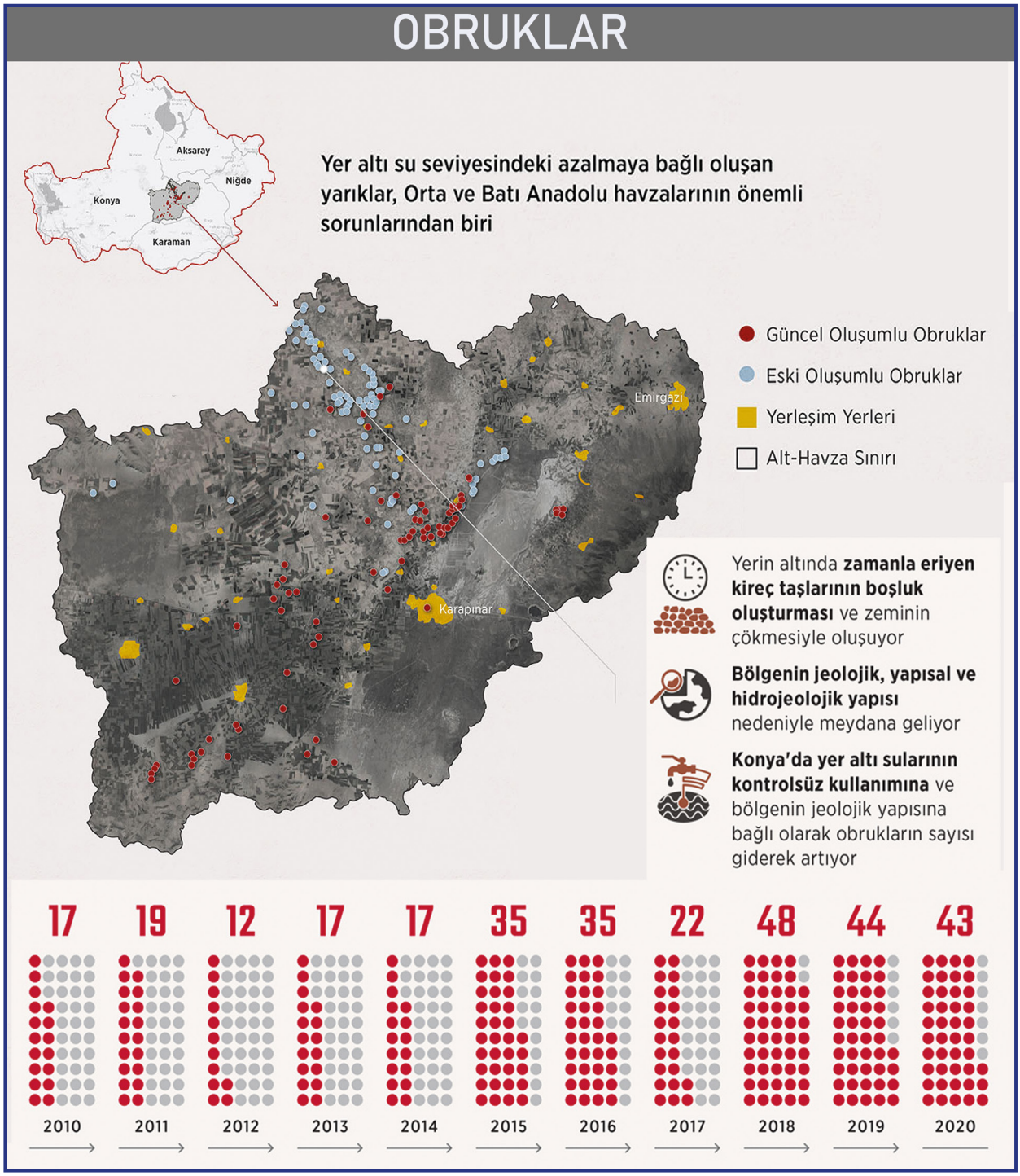

Kaynak: https://www.aa.com.tr/tr/info/infografik/23423

19. ÇEVRE KİRLİLİĞİ

Günümüzde insanların artan etkinliklerinin bir sonucu olarak çevre kirliliğinde de artış ciddi boyutlara ulaşmaktadır. İnsanlar çeşitli etkinliklerde bulunarak; başta hava, su ve toprak olmak üzere çevrenin doğal düzenine zarar vermektedirler. Kömür, petrol ve doğalgaz gibi fosil yakıtların kullanımındaki artış doğal varlıkları daha da olumsuz etkilemektedir. Fosil yakıtların kullanım miktarındaki artış hem insan sağlığına hem de doğaya ciddi zararlar vermektedir. Başlıca fosil yakıtlardan birisi olan petrol, ulaşım araçlarının temel girdisidir. Ancak büyük tankerlerle taşınan petrolün denizi kirletme olasılığı ya da arabalarda kullanılan benzinin gaz salınımı hem insanlar için hem de doğa için tehdit içermektedir. Araçların egzozlarından havaya karışan karbonmonoksit (CO) gazı ile ağır metal kurşun soluma yoluyla insana geçerek kandaki oksijeni azaltmakta, doku, kemik ve sinir sistemlerine zarar vermektedir. Fabrikalardan veya üretim tesislerinden üretim sonucu çıkan atıklar suya karışmakta ve de kimyasallar suyun doğal yapısını bozup kirletmektedir. Tarımda ki gübre kullanımı sonucu toprak kirliliği oluşmakta, toprağın kalitesi etkilenmektedir.

19.1 HAVA KİRLİLİĞİ

Hava kirliliği; havada katı, sıvı ve gaz şeklindeki yabancı maddelerin insan sağlığına, canlı hayatına ve ekolojik dengeye zarar verecek miktar, yoğunluk ve uzun sürede atmosferde bulunmasıdır. İnsanların çeşitli faaliyetleri sonucu meydana gelen üretim ve tüketim aktiviteleri sırasında ortaya çıkan atıklarla hava tabakası kirlenerek, yeryüzündeki canlı hayatını olumsuz yönde etkilemektedir.

Hava kirliliğinin daha kolay bir şekilde anlaşılması için sınıflandırma sistemi kullanılmaktadır. Tehlikeli, kötü, orta, iyi olarak sınıflandırılmış hava kalitesi indeksi (HKİ) belirlenirken kükürt dioksit (SO_2), partikül maddeler (PM10), karbon monoksit (CO), azot dioksit (NO_2) ve ozon (O_3) kirleticileri referans alınmıştır.

Tablo 47 Hava Kalitesi Değerleri

İYİ (0-50)	Hava kalitesi iyi seviyededir.
ORTA (50-100)	Hava kalitesi uygun olup, hava kirliliğine hassas gruplar orta düzeyde etkilenebilir.
HASSAS (100-150)	Hassas gruplar için sağlık etkileri oluşabilir. Genel halkın etkilenmesi beklenmemektedir.
SAĞLIKSIZ (150-200)	Hassas gruplar ciddi sağlık sorunları yaşayabilir. Genel halkın bazı sağlık etkileri yaşaması muhtemeldir.
KÖTÜ (200-300)	Nüfusun tamamının hava kirliliğinden etkilenme olasılığı yüksek olup, hassas gruplar açık hava etkinliklerini kısıtlamalıdır.
TEHLİKELİ (300-500)	Herkes, ciddi sağlık etkileri yaşayabilir. Açık hava etkinliklerinden kaçınılmalıdır.

Kaynak: https://sim.csb.gov.tr/

Tablo 48 Konya Karaman Bölgesi Hava Kirletici Değerleri, 2021

İstasyonlar	PM10	PM2.5	SO2	NO2	O3	CO
	Ortalama (µg/m3)	Ortalama (µg/m3)	Ortalama (µg/m3)	Ortalama (µg/m3)	Ortalama (µg/m3)	Ortalama (µg/m3)
Konya (Meram)	30	--	13	41	--	982
Konya (Selçuklu)	81	--	8	45	--	755
Konya (Karatay)	46	--	10	28	16	1896
Karaman	30	15	6	18	60	378

Kaynak: Çevre Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı

Konya Karaman Bölgesi hava kirleticileri incelendiğinde Selçuklu ve Karatay bölgesinde PM10 değerlerinin limit değerini aştığı görülmektedir.[38] Meram ve Karaman'da ise limit değerin altında kalmıştır. SO2 değeri Meram, Selçuklu, Karatay ve Karaman için limit değer altında kaldığı görülmektedir. NO2 Selçuklu, Meram için limit değerin üstünde olup Karatay ve Karaman değeri limit değerin altında kalmaktadır. CO ve O3 değeri tüm bölgelerde limit değerin altındadır. PM2.5 değeri ise AB ülkeleri standartları için limit değerin altında kalıp Dünya Sağlık Örgütü için limit değerin üstündedir.

Şekil 144 Konya Karaman İlleri Senelere Göre Ortalama PM10 Değerleri

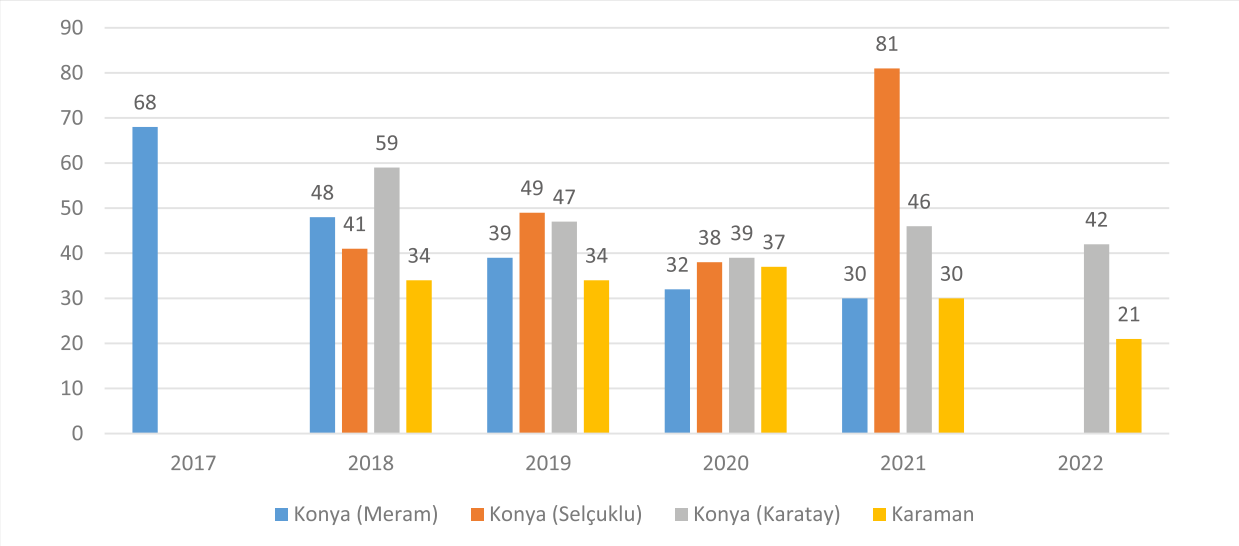

Kaynak: Çevre Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı

Konya Karaman Bölgesi yıllara göre PM10 ortalama değerleri incelendiğinde Meram bölgesinde ölçülen PM10 değerlerinin son yıllarda düşüş gösterdiği dikkat çekmektedir. 2017 ve 2018 yılında limit değerin üstünde olan Meram bölgesinin sonraki yıllarda limit değerin altında seyrettiği görülmektedir. Buradan bölgede hava kalitesinin iyileştiği yorumu yapılabilir. Selçuklu bölgesinde ise sadece 2020 yılında 38 µg/m3 olan PM10 ortalama değeri limit değerin altında kalıp diğer senelerde limit değerin üstünde olduğu görülmektedir. Karatay bölgesinde 2020 yılına kadar düşüş gözlemlenmiş 2021 yılında artış görülmüştür. Karaman ilinde ise tüm senelerde PM10 değeri limit değerin altında kaldığı görülmektedir.

38 AB Yıllık Limit Değerler: PM10 = 40 µg/m3 PM2.5 = 10 µg/m3;
Dünya Sağlık Örgütü Yıllık Limit Değerler: PM10 = 15 µg/m3 PM2.5 = 5 µg/m3

Şekil 145 Konya Karaman Bölgesi 5 Yıllık Ortalama SO2 Değerleri

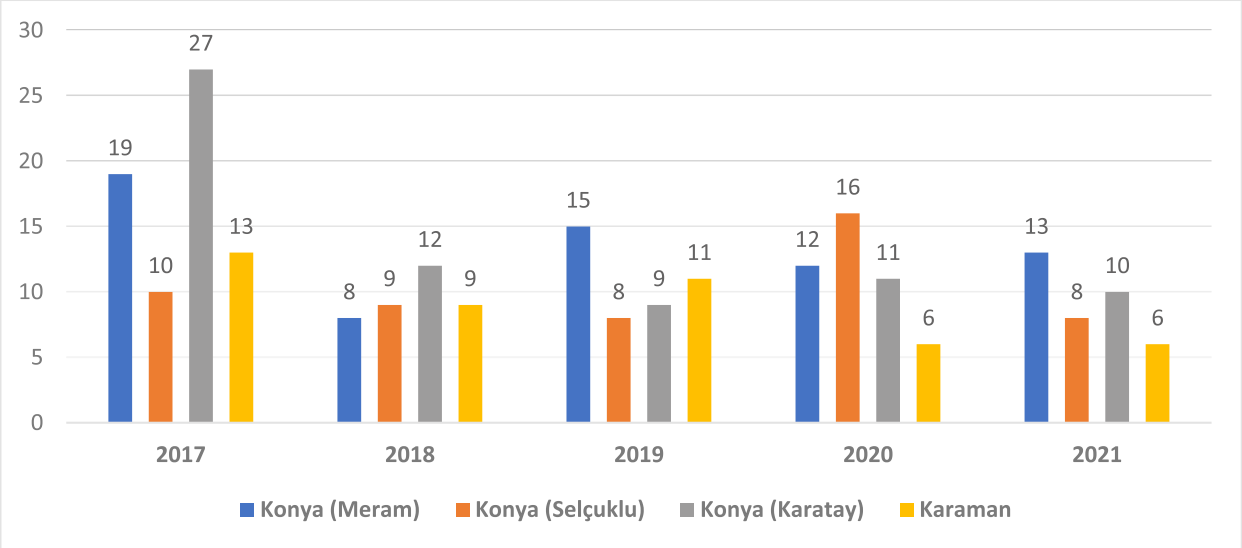

Kaynak: Çevre Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı

Konya Karaman Bölgesi SO2 değerleri incelendiğinde tüm senelerde tüm bölgelerde ölçülen yıllık ortalama değerlerin 20 µg/m3 olan limit değerin altında kaldığı görülmektedir. Meram bölgesinde SO2 değerleri seneler içinde düşüş göstermiştir. Selçuklu bölgesinde 2021 yılındaki düşüş miktarı göze çarpmaktadır. Karatay bölgesinde ise 2017 yılında 27 µg/m3 olan SO2 değeri 2021 yılında 10 µg/m3 değerine düşmüştür. Karaman ilinde yıllar içinde SO2 değerlerinde azalma görülmektedir.

Tablo 49 Konya İli Aylık PM10 Ortalama Değerleri ve Limit Değerin Aşıldığı Gün Sayısı, 2020

Aylar	Konya (Meram)	Limit Değerin Aşıldığı Gün Sayısı	Konya (Karatay)	Limit Değerin Aşıldığı Gün Sayısı	Konya (Selçuklu)	Limit Değerin Aşıldığı Gün Sayısı
Ocak	38	11	38	9	29	2
Şubat	31,9	8	33	4	24	3
Mart	26,24	1	35	8	21	1
Nisan	21,25	0	22	1	13	0
Mayıs	21,75	0	25	6	15	0
Haziran	23,89	1	24	2	19	0
Temmuz	25,23	0	31	0	21	0
Ağustos	22,73	0	34	3	22	0
Eylül	24,21	0	45	8	28	1
Ekim	32,88	4	53	14	34	3
Kasım	45,68	9	59	13	88	18
Aralık	64,84	19	69	15	129	20

Kaynak: Konya Çevre Durum Raporu, 2020

Konya ilinin aylık PM10 değerleri incelendiğinde genel olarak kış aylarında kirletici madde ortalamasının arttığı ve de limit değerin aşıldığı gözlemlenmektedir.

19.2 SU KİRLİLİĞİ

Su kirliliği; göl, nehir, okyanus, deniz ve yer altı suları gibi su barındıran havzalarda görülen kirliliktir. Bunun da başlıca sebepleri zararlı mikroorganizmalar ve kimyasal atıklardır. Her çeşit su kirliliği, kirliliğin bulunduğu havzanın çevresinde veya içinde yaşayan tüm canlılara zarar verdiği gibi, çeşitli türlerin ve biyolojik toplulukların yok olmasına ortam hazırlar. Su kirliliği, içinde zararlı bileşenler barındıran atık suların, yeterli arıtım işleminden geçirilmeksizin boşaltılmasıyla meydana gelir.

Harita 102 Konya Kapalı Havzası Su Kalitesi

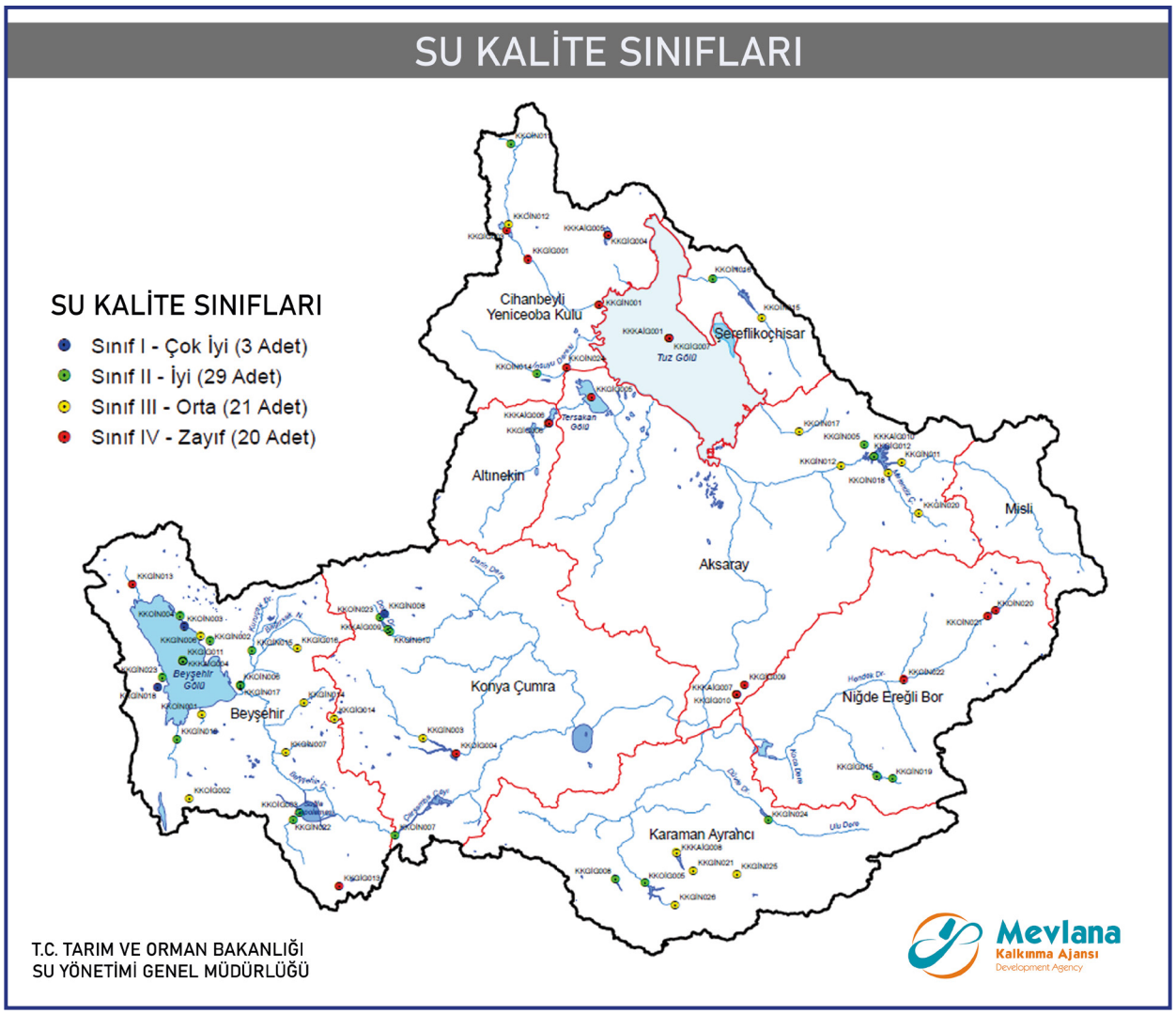

Kaynak: Tarım ve Orman Bakanlığı Su Yönetimi Genel Müdürlüğü

Tablo 50 Konya Karaman Bölgesi Sanayi Siteleri Atıksu Arıtma Tesislerinin Durumu

Sanayi Sitesi Adı	Mevcut Durum	Kapasite (ton/gün)	Atık Arıtma Tesisi Türü	Çamur Miktarı
Konya Organize Sanayi Bölgesi	İşletmede	7000	Evsel ve endüstriyel (Fiziksel, kimyasal, biyolojik ve ileri arıtım üniteleri)	1,52 ton/ gün
Konya Ereğli Organize Sanayi Müteşebbis Teşekkül Başkanlığı	İşletmede	2000	Evsel ve endüstriyel (Fiziksel, kimyasal, biyolojik)	28,4 ton/ yıl
Karaman Organize Sanayi Bölgesi	İhale Aşamasında	12000-18000	SBR Tip atık su arıtma sistemi	–

Kaynak: Konya ve Karaman Çevre Durum Raporu, 2020

Evsel atık olarak Konya merkez nüfusunun %99'u, Karaman ilinin %87'si kanalizasyon sistemine bağlıdır. Konya ilinde 25 adet, Karaman'da ise 9 adet mevcut atıksu arıtma tesisi olup Konya'da 3, Karaman'da 3 adet tesis yapım aşamasındadır.[42]

19.3 TOPRAK KİRLİLİĞİ

Toprak; hava ve su gibi yaşamın devamlılığı için en önemli unsurlardan biridir. İçinde çok sayıda organizma barındıran toprak, insanların beslenmek için ihtiyaç duyduğu besinlerin üretildiği yerdir. Sürdürülebilir bir dünya için toprağın korunması elzemdir. Yeryüzünde insan eliyle toprağı kirletici birçok eylem söz konusudur. Bunların başında tarımda kullanılan ilaçlar ve kimyasal madde kullanımı, sanayi ve kentsel atıklar, madencilik faaliyetleri, orman tahribatı vs. gibi eylemler toprağın doğal yapısını bozmakta ve kirlilik oluşturmaktadır.

Tablo 51 Konya İli Tarımda Kullanılan Kimyasal Maddeler

Kimyasal Maddenin Adı	Kullanım Miktarı (ton)	Kullanım Amacı	İlde Tarımsal İlaç Kullanılarak Tarım Yapılan Toplam Alan (ha)
İnsekdisitler	263	Zararlı Böcekleri Yok Etmek	
Herbisitler	858	Yabancı Otları Yok Etmek	
Fungisitler	459	Mantari Hastalıklar	
Rodendisitler	15	Tarla Faresi	
Akarisitler	21	Akarlarla Mücadele	
Diğer	84		
Toplam	**1700**		1.258.677

Kaynak: Konya Çevre Durum Raporu, 2020

42 *Konya ve Karaman Çevre Durum Raporu, 2020*

Tablo 52 Karaman İli Tarımda Kullanılan Kimyasal Maddeler

Kimyasal Maddenin Adı	Kullanım Miktarı (ton)	Kullanım Amacı	İlde Tarımsal İlaç Kullanılarak Tarım Yapılan Toplam Alan (ha)
İnsekdisitler	165	Zararlı Böcekleri Yok Etmek	
Herbisitler	240	Yabancı Otları Yok Etmek	
Fungisitler	340	Mantari Hastalıklar	
Rodendisitler	3	Tarla Faresi	
Akarisitler	25	Akarlarla Mücadele	
Kışlık ve Yazlık Yağlar	50	Kabuklu Bitler ve Mineraller	
Toplam	**823**		**1.258.677**

Kaynak: Konya Çevre Durum Raporu, 2020

Konya Karaman Bölgesi'nde toprağa zarar veren unsurlar irdelendiğinde tarımsal ilaç ve kimyasal kullanımı, sanayi ve kentsel atıklar ve de erozyon ön plana çıkmaktadır. Tarımda kimyasal kullanımı toprağın dokusuna zarar vermekte ve de kalitesini düşürmektedir. Sanayi aktiviteleri ve üretimi sonucu oluşan atıklar da toprağa zarar vererek verim ve kalitesini etkilemektedir. Erozyon; bölgede toprak taşınmasını ve aşınmasını gerçekleştirerek toprağın verimliliğini etkilemektedir.

19.4 ATIK

Hızlı bir şekilde üretim ve tüketimin arttığı dünyada insan nüfusu da artış göstermektedir. Buna bağlı olarak tüketim sonucu ortaya çıkan atıklar da artmaktadır. Çevreye ciddi bir şekilde zarar veren atıkların uygun bir şekilde bertaraf edilmesi çevrenin sürdürülebilirlik ve geleceği açısından oldukça önemlidir.

Tablo 53 Konya İli Atık Oranları

ATIKLAR	Kış Dönemi (%)	Yaz Dönemi (%)	Yıllık Ortalama (%)
Mutfak Atıkları	50,1	51,2	50,65
Park ve Bahçe Atıkları	5,3	5	5,15
Kâğıt	5,1	5,2	5,15
Karton	2,4	1,7	2,05
Hacimli Karton	0,3	0,4	0,35
Plastik	2,2	2,3	2,25
Cam	3,2	3,1	3,15
Metal	1,32	1,04	1,18
Hacimli Metal	0,02	0,12	0,07
Diğer Yanmayan Atıklar (Kül, Taş, Seramik, Cüruf vb)	0,84	0,52	0,68
Diğer Yanabilen Atıklar	29,22	29,42	29,32

Kaynak: Konya Çevre Durum Raporu, 2020

Konya ilinin atık oranları incelendiğinde en fazla atığın yıllık %50,65 ile mutfak atıklarından oluştuğu görülmektedir. Diğer yanabilen atıklar %29,22 ile en fazla atık oluşturan maddelerden oluşmaktadır.

Tablo 54 TR52 Bölgesi Belediye Atık İstatistikleri

BÖLGE ADI	Kişi başı ortalama belediye atık miktarı (kg/kişi-gün)	Atık hizmeti verilen nüfusun belediye nüfusu içinde oranı (%)	Çöp depolama sahalarında bertaraf edilen belediye atık miktarı (1000 ton)
Konya	1,13	99	921
Karaman	0,99	100	74
TR52 Bölgesi	1,12	99	995

Kaynak: TÜİK

Konya Karaman Bölgesi atık istatistikleri incelendiğinde atık hizmeti verilen nüfusun belediye nüfusu içindeki oranı Konya ili için %99, Karaman ili için %100 ve TR52 Bölgesi için %99 olarak belirlenmiştir. Oranlar incelendiğinde çok yüksek değerlerde olduğu görülmektedir. Konya ili için kişi başı belediye atık miktarı 1,13 kg/kişi, Karaman ili için 0,99 kg/kişi ve TR52 Bölgesi için 1,12 kg/kişi olarak belirlenmiştir.

SIFIR ATIK

Sıfır Atık; kaynakların daha etkin ve verimli kullanılmasını, oluşan atık miktarının en aza düşürülmesini, geniş çapta toplama sisteminin kurulmasını, atıkların geri dönüştürülmesini kapsayan atık önleme yaklaşımı olarak tanımlanan bir hedeftir.

Atıkların geri dönüşüm ve geri kazanım süreci içinde değerlendirilmeden bertarafı hem maddesel hem de enerji olarak ciddi kaynak kayıpları yaşanmasına neden olmaktadır. Dünya üzerindeki nüfus ve yaşam standartları artarken tüketimde de kaçınılmaz şekilde bir artış yaşanmakta ve bu durum doğal kaynaklarımız üzerindeki baskıyı artırarak dünyanın dengesini bozmakta, sınırlı kaynaklarımız artan ihtiyaçlara yetişememektedir. Bu durum göz önüne alındığında, doğal kaynakların verimli kullanılmasının önemi daha da ortaya çıkmaktadır. Bu nedenledir ki son yıllarda tüm dünyada sıfır atık uygulama çalışmaları hem bireysel hem kurumsal hem de belediye genelinde yaygınlaşmaktadır.[43]

Sıfır atık hedefleri;

- Verimliliğin artması,
- Temiz ortam kaynaklı olarak performansın artması,
- İsrafın önüne geçildiğinden maliyetlerin azaltılması,
- Çevresel risklerin azalmasının sağlanması,
- Çevre koruma bilincinin kurum bünyesinde gelişmesine katkı sağlandığından çalışanların "duyarlı tüketici" duygusuna sahip olmasının sağlanması,
- Ulusal ve uluslararası pazarlarda kurumun "Çevreci" sıfatına sahip olmasının sağlanması, bu sayede saygınlığının arttırılmasıdır.

43 www.sifiratik.gov.tr

Türkiye genelinde ilk Sıfır Atık Yönetimi Sistemi Planı Konya ili için hazırlanmıştır. Sıfır atık yönetmeliği ve yönetiminin uygulanması amacıyla Konya ili Meram ve Karatay ilçelerinde pilot bölge çalışmaları başlatılmıştır. Konya ve Karaman illerinde sıfır atık uygulamalarına yönelik çalışmalar etkin bir şekilde gerçekleştirilmektedir.

Tablo 55 Konya Karaman Bölgesi Sıfır Atık Sistemi Uygulayan Kurum/Kuruluş Sayısı

Kurum Türü	Konya	Karaman
300 ve Üzeri Konuta Sahip Siteler	-	-
Akaryakıt istasyonları ve Dinlenme Tesisi	577	39
Alışveriş Merkezi	15	8
Belediye	33	11
ÇED Yönetmeliği Ek-1 Listesinde Yer Alan Sanayi Tesisi	48	11
ÇED Yönetmeliği Ek-2 Listesinde Yer Alan Sanayi Tesisi	412	9
Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü	1	1
Eğitim Kurumu ve Yurtlar	1.834	230
Havalimanı	1	
İl Özel İdaresi	1	1
İş merkezi ve Ticari Plaza	-	-
Kamu Kurum ve Kuruluşu	517	76
Konaklama İşletmeleri	165	12
Liman	-	-
Organize Sanayi Bölgesi	9	1
Sağlık Kuruluşu	26	5
Tren ve Otobüs Terminali	23	2
Zincir Marketler	251	63

Kaynak: Konya ve Karaman Çevre Durum Raporu, 2020

Sıfır atık projesi kapsamında Konya Karaman Bölgesi'nde birçok kurum ve kuruluş uygulamaya geçmiş ve projeye yönelik olarak düzenlemeler yapmışlardır.

20. YEŞİL MUTABAKAT

Sanayi devrimi ile birlikte dünyada köklü değişimler yaşanmış, insanlar artan enerji ihtiyacını karşılamak için kaynak kullanımını daha da artırmışlardır. Gerek artan dünya nüfusu gerek azalan kaynaklar ve iklim değişikliği bakımından 21.yüzyıl itibariyle dünyanın gelecek için önlem alma ve planlama yapma gereksinimi ön plana çıkmıştır. Bu konuda sorunun ciddiyeti fark edilmiş birçok ülke somut adımlar atmış geleceğe yönelik planlamalar yapılmıştır. Avrupa Yeşil Mutabakatı Anlaşması da bu amaca yönelik olarak hazırlanmıştır.

Dünyada enerji üretimi için en çok birincil enerji kaynakları kullanılmaktadır. Petrol, kömür ve doğalgaz dünyada enerji üretiminde en fazla kullanılan fosil kaynakları oluşturmaktadır. Fosil kaynakların kullanılması ile açığa çıkan gazlar doğaya zarar vererek iklim değişikliğine sebebiyet vermektedir. Dünyanın geri dönülemez seviyede zarar görmemesi için bilim insanları sıcaklık artış değerinin 1,5 derecenin altında kalması gerektiğini belirtmektedir. Gerekli tedbirlerin alınmaması durumunda küresel sıcaklık değerinin 2100 yılına kadar 3 derece artış göstermesi beklenmektedir.

Bu sebeple dünyada sera gazı salınımı azaltılması gerekmektedir. Herhangi bir önlem alınmaması durumunda oluşabilecek senaryolar;

- Biyolojik çeşitlilik yok olacak,
- Gıda ve suya erişimde sıkıntılar yaşanacak ve salgın hastalıklar ile ölümlerde artış yaşanacak,
- Artan hava olayları nedeniyle doğal afetlerde artış yaşanacak bu da can ve mal kaybına neden olacak,
- Kuraklık nedeniyle tarımsal üretimde büyük sıkıntılar yaşanacak ve gıda tedarikinde sorunlar meydana gelecektir,
- 410 milyona yakın insan şiddetli kuraklığa maruz kalacak, 49 milyon insanın hayatı ise sıcaklıktan dolayı deniz seviyesinin artışından etkilenecek ve yaşam alanı sular altında kalacak,
- 500 milyona yakın insanın koruma, yiyecek ve gelirini sağlayan mercan resiflerinin tamamı yok olacak.

Dünyada bu gibi olumsuz sonuçlar meydana gelirken Türkiye'de;[44]

- İklim değişikliği ile mücadelede Türkiye'nin başarılı olamaması durumunda %50'ye yakın bir gayrisafi milli hasıla kaybı yaşanacak,
- Deniz seviyesi ortalama 74 cm artış gösterecek ve İstanbul ile İzmir'de 50 cm yükselmesi sonucunda 252.000 kişi taşkınlara maruz kalacak,
- Kıyı bölgeleri taşkın, toprak kaybı ve erozyonlara maruz kalacak,
- Kıyı bölgelerinde toprağın ve suyun tuzlanması görülecek yapısal bozukluklar meydana gelecek,
- Deniz canlıları %17 oranında azalacak, Kuzey Ege denizinde balık miktarı %18 oranında azalacak,
- Sıcaklık ve asitlenmenin artmasıyla gıda arzı ve oksijen miktarı azalacak ,

44 www.wwf.org.tr

Görüldüğü üzere iklim değişikliğinin hem dünyada hem Türkiye'de çok önemli sonuçlara yol açacağı açık bir şekilde görülmektedir. Bu anlamda kaynakların sürdürülebilirliğini sağlamak için yeşil enerji kullanımının artırılması dünyanın geleceği açısından oldukça büyük bir önem teşkil etmektedir.

Dünya'da iklim değişikliğine karşı yapılan düzenlemeler;[45]

- **Stockholm Çevre Konferansı-1972**: Çevre ile ilgili ilk resmi konferans
- **Brundlant Raporu-1983**: Ortak geleceğimizin korunması, "bugünün gereksinimlerini, gelecek kuşakların gereksinimlerini karşılama yeteneğinden ödün vermeden karşılayan kalkınma" mottosu
- **Rio Konferansı-1992**: İklim değişikliği ile ilgili sözleşmelere temel oluşturmuş konferans
- **BM İklim Değişikliği Çerçeve Sözleşmesi-1994**
- **Kyoto Protokolü-1997**: Karbondioksit ve diğer sera gazı emisyonlarının %5,2 oranında azaltılması
- **Paris Antlaşması-2016**: Uzun dönemli hedefi, küresel ortalama sıcaklık artışının sanayileşme öncesi döneme göre 2 derece altında tutulması, ilave olarak ise bu artışın 1,5 derecenin altında tutulmasına yönelik 197 ülkenin küresel çabalarının sürdürülmesi olarak ifade edilmiştir.
- **AB Yeşil Mutabakatı**: Kyoto ve Paris Antlaşmasında altı çizilen küresel ısınma ve çevre hedefleri doğrultusunda 2050 yılına kadar net sera gazlarının salınımının sıfırlanması, AB kıtası için yeni bir büyüme stratejisidir.

2019 yılının sonunda Avrupa Komisyonu tarafından hazırlanan, Avrupa'nın net sera gazı emisyonunun 2030 yılına kadar %55 oranında azaltılması 2050 yılına kadar karbon nötr bir kıta olması amacı taşıyan Avrupa Birliği Yeşil Mutabakatı köklü bir değişimi amaçlamaktadır. Hem kalkınmayı hem sürdürebilirliği sağlayarak sanayi sektörü ve diğer sektörlerin yapısal dönüşümünü gerçekleştirerek yeni bir büyüme stratejisi hedeflemektedir.

Avrupa Yeşil Mutabakatı politika alanları;[46]

- Temiz, sürdürülebilir enerji
- Sürdürülebilir endüstri
- Kaynak verimliliği etkin, yenilikçi, çevre dostu yapılar
- Sürdürülebilir ve akıllı ulaşım
- Sürdürülebilir, temiz, çevreci tarım ("Tarladan çatala")
- Ekosistem ve çevreyi koruma
- Atık azaltma ve döngüsel kullanım
- Araştırma ve geliştirme çalışmalarının artırılması
- Sürdürülebilir finansman
- Herkese adil ve eşit yaklaşım ("Kimseyi arkada bırakma")

45 *KOP Bölge Kalkınma İdaresi*
46 *The Europan Green Deal, European Commission*

Şekil 146 Avrupa Yeşil Mutabakatına Yönelik Politika Başlıkları

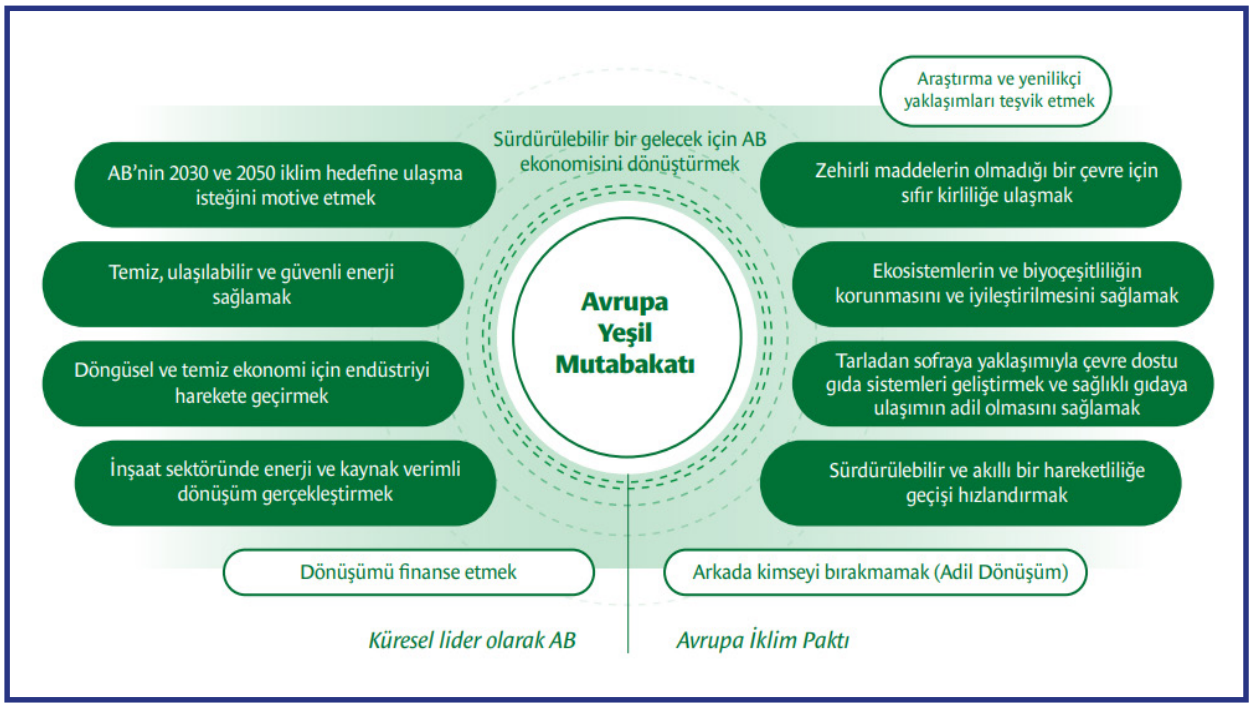

Kaynak: Avrupa Yeşil Mutabakatı, Tübitak Bilim ve Teknik Dergisi, Temmuz 2021

İklim değişikliği ve çevrenin bozulması hem Avrupa hem de dünya için önemli bir tehdittir. Bu tehditlerin üstesinden gelmek amacıyla Avrupa Yeşil Mutabakatı, AB'yi modern, kaynakları verimli kullanan ve rekabetçi bir ekonomiye dönüştürecek ve şunları sağlayacaktır[47]:

- Net sera gazı emisyonunun 2050 yılına kadar ortadan kalkması
- Kaynak kullanımından bağımsız hale gelmiş bir ekonomik büyüme
- Kimsenin ve hiçbir bölgenin geride bırakılmaması
- Temiz, döngüsel bir ekonomiye geçerek kaynakların verimli kullanımının artırılması
- Biyoçeşitliliği geri kazanmak ve kirliliği azaltmak için de bir eylem planı sunmaktadır.

Avrupa Yeşil Mutabakatı planlarını hayata geçirmek amacıyla Avrupa Birliği tarafından önümüzdeki 10 yıl (2021-2030) için 1 trilyon Euro kaynak ayrılacaktır. AB yeşil ekonomiye geçişten etkilenenlere yardım etmek amacıyla teknik ve mali destek sağlayacaktır. Bunun için 2021-2027 yılları arasında 100 milyar Euro kaynak tahsis edilecektir[48]. Bütün bu dönüşümün maliyeti ise 2021-2050 yılları için 28 trilyon Euro olarak öngörülmektedir. Dönüşümden etkilenen sektörler ele alındığında en çok pay alacak sektörler ulaştırma, enerji ve konut sektörleri olacağı öngörülmektedir[49].

47 *Ecer, K., Güner, O & Çetin, M. (2021). Avrupa yeşil mutabakatı ve Türkiye ekonomisinin uyum politikaları. İşletme ve İktisat Çalışmaları Dergisi, 9 (2), 125-144.*
48 *The Europan Green Deal, European Commission*
49 *KOP Bölge Kalkınma İdaresi*

Ticaret Bakanlığı tarafından Avrupa Yeşil Mutabakatına uyum sağlamak amacıyla 2021 yılında Yeşil Mutabakat Eylem Planı yayınlamıştır. Eylem planı 9 başlıktan oluşmaktadır;[50]

- Sınırda Karbon Düzenlemeleri,
- Yeşil ve Döngüsel Bir Ekonomi,
- Yeşil Finansman,
- Temiz, Ekonomik ve Güvenli Enerji Arzı,
- Sürdürülebilir Tarım,
- Sürdürülebilir Akıllı Ulaşım,
- İklim Değişikliği İle Mücadele,
- Diplomasi,
- Avrupa Yeşil Mutabakatı Bilgilendirme ve Bilinçlendirme Faaliyetleri.

20.1 SINIRDA KARBON DÜZENLEMESİ

2050 Avrupa kıtasının iklim nötr olma hedefine yönelik gerçekleştirilecek planlardan birisi de sınırda karbon düzenlemesidir. Sınırda karbon düzenlemesinin amacı karbon sızıntısını önlemek ve Avrupa'nın iklim nötr olma hedefine yönelik amaçlarını pekiştirmektir. Sistem, iklim duyarlılığı olmayan veya karbon emisyonu yüksek olan ülkelerden ithalat yapılması durumunda, belirlenen oran üzerinden, üründen karbon vergisi alarak dünya genelinde hem iklime duyarlı bir üretim metodu uygulamasını amaçlamakta hem de gelen vergilerle iklime yönelik çalışmaların finanse edilmesini öngörmektedir.

1 Ocak 2023 tarihi itibariyle yürürlüğe girecek olan sınırda karbon düzenlemesi 2023-2026 yılları arasında geçiş dönemi olarak uygulanacaktır. Bu zaman aralığında fiyatlandırma uygulaması olmayacak ancak ithalatçılar ticarete yönelik ürünlerin karbon emisyonlarını tespit etmek ve raporlamak zorunda olacaklardır. 2026 yılından itibaren ise sistemin tam anlamıyla uygulamaya geçmesi planlanmaktadır. Sınırda karbon düzenlemesine ilişkin 5 sektör öncelikli olarak belirlenmiş olup ilerleyen süreç içerisinde farklı sektörlerin de genişleyerek uygulamaya girmesi planlanmaktadır. Bu sektörler: [51]

- Çimento
- Demir-Çelik
- Alüminyum
- Gübre
- Elektrik

Sınırda karbon düzenlemesinin oluşturulma amacı "karbon kaçağı" oluşumudur. Karbon kaçağı; bir bölgenin iklime duyarlı politikalar güdüp çevreyi korurken başka bir bölgenin karbon salınımını artırması olarak tanımlanabilir. Karbon kaçağı iki farklı şekilde meydana gelmektedir. Birincisi üretim tesislerinin iklim düzenlemesi olmayan yerlere kayması ikincisi ise pazarda iklim politikası olmayan ülkelerden gelen ürünlerin payının artması olarak söylenebilir.[52]

Sınırda karbon düzenlemesi mekanizması oluşturulurken Kapsam-1 ve Kapsam-2 olmak üzere iki farklı senaryo belirlenmiştir[53].

---

50 Yeşil Mutabakat Eylem Planı, Ticaret Bakanlığı, 2021
51 Carbon Border Adjustment Mechanism: Questions and answers, Brussels, 14 July 2021
52 www.eu.immib.org.tr
53 Ekonomik Göstergeler Merceğinden Yeni İklim Rejimi, TÜSİAD, 2020

Kapsam-1: Üretimin yapıldığı fabrika/sektör düzeyindeki doğrudan üreticinin sorumluluğu olarak görülen emisyonlardır. Örneğin sabit yakma kaynaklı emisyonlar bu sınıftadır.

Kapsam-2: Fabrika/sektörde girdi olarak kullanılan ara malların üretiminin sebep olduğu emisyonlardır.

Şekil 147 Türkiye İhracatının 30 Euro İçin Maruz Kalabileceği Toplam Karbon Maliyeti

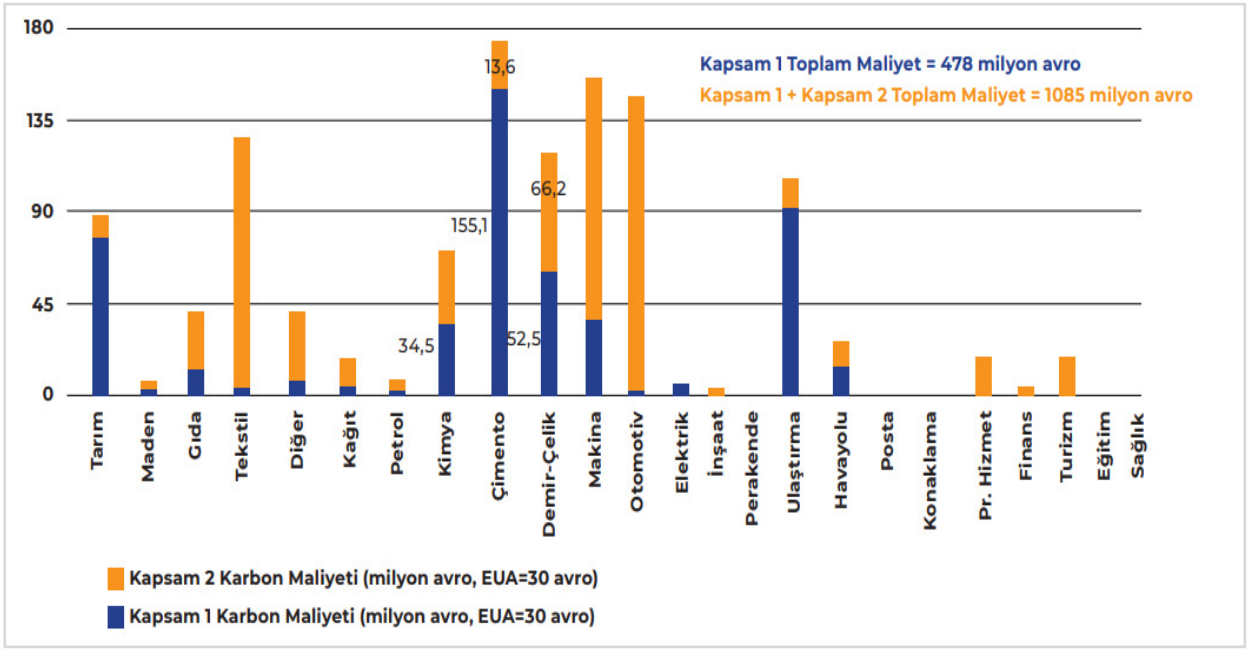

Kaynak: Ekonomik Göstergeler Merceğinden Yeni İklim Rejimi, TÜSİAD, 2020

Avrupa Birliği ile yapılan ihracatta CO_2 ton başına vergi miktarı 30 Euro olarak hesaplandığında oluşacak Kapsam-1 maliyeti 478 milyon Euro iken Kapsam-1+Kapsam-2 maliyeti 1.085 milyon Euro olarak belirlenmiştir. Sektörler incelendiğinde en fazla maliyetin çimento sektöründe olduğu görülmektedir. Çimento sektörünü makine, otomotiv, tekstil ve demir çelik sektörleri takip etmektedir.

Şekil 148 Türkiye İhracatının 50 Euro İçin Maruz Kalabileceği Toplam Karbon Maliyeti

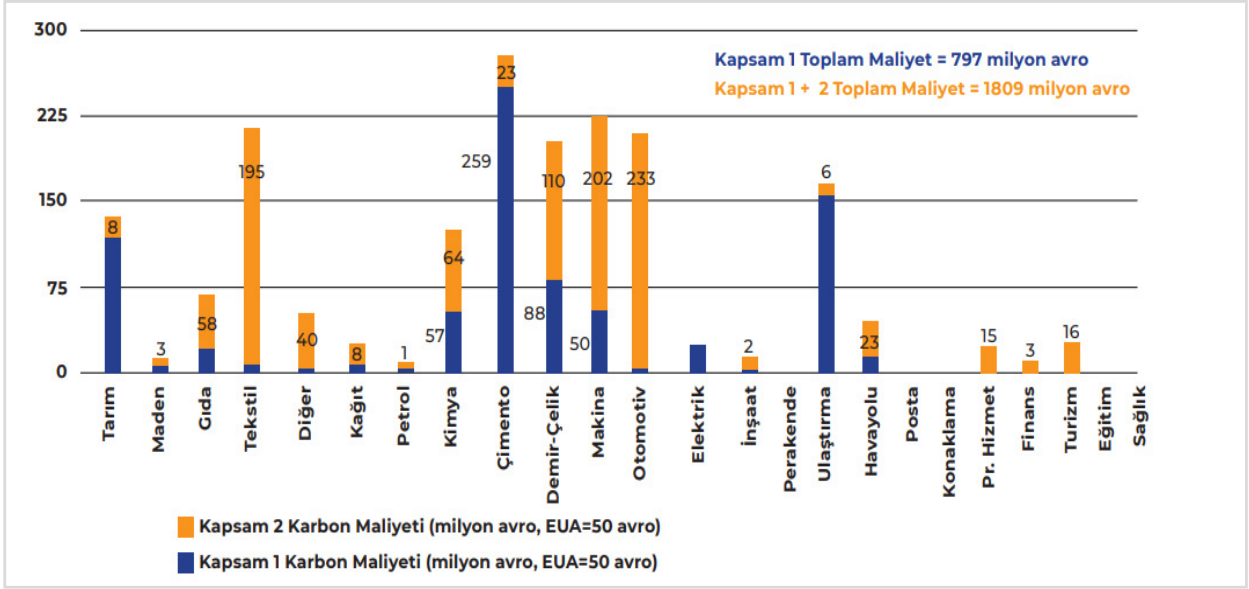

Kaynak: Ekonomik Göstergeler Merceğinden Yeni İklim Rejimi, TÜSİAD, 2020

Avrupa Birliği ile yapılan ihracatta CO_2 ton başına vergi miktarı 50 Euro olarak hesaplandığında oluşacak Kapsam-1 maliyeti 797 milyon Euro iken Kapsam-1 +Kapsam-2 maliyeti 1.809 milyon Euro olarak belirlenmiştir.

Görüldüğü üzere sektörlerin sera gazı kompozisyonlarına bağlı olarak Kapsam-1 ve Kapsam-2 emisyonları farklılık göstermektedir. Çimento, demir çelik, ulaştırma gibi Kapsam-1 emisyonu ağırlıklı olan sektörlerde karbon maliyetini düşürmenin yolu o sektörler düzeyinde bir çabayı gerektirirken, otomotiv, makina ve tekstil gibi Kapsam-2 emisyonun ağırlıklı olduğu sektörlerin karbon maliyetini düşürmek için ekonomi düzeyinde bir dönüşüm gerekmektedir.

Türkiye'nin güncel ihracat dağılımı ve sektörel karbon verimliliği göz önüne alındığında, AB ile ihracatta karşılaşılması muhtemel gelir kayıpları (karbon fiyatının ton başına 30 ya da 50 avro olması durumuna bağlı olarak) Çimento sanayiinde %13,2 - % 22; Demir Çelik'te %1,7 - %2,8; Kimya sanayiinde % 1,1 - %1,9; Otomotiv'de ise %0,7 - %1,2 olarak hesaplanmaktadır.[54]

Tablo 56 Konya Karaman Bölgesi ve Türkiye AB'ye Yapılan İhracat Rakamları ve Oranları

	Konya	Karaman	TR52	Türkiye
AB'ye Yapılan İhracat (1000 $)	846.649	37.319	883.968	93.054.663
Toplam İhracat (1000 $)	2.997.558	274.941	3.272.499	225.219.237
AB'ye Yapılan İhracatın Toplam İçindeki Oranı (%)	28,24	13,57	27,01	41,32

Kaynak: TÜİK Dış Ticaret İstatistikleri ve Türkiye İhracatçılar Meclisi

Türkiye'nin 2021 yılı itibariyle Avrupa Birliği ülkelerine yapılan toplam ihracat oranı %41,32 oranındadır. Türkiye ihracatında Avrupa pazarının çok önemli bir konumda olduğu açıkça görülmektedir. **Konya Karaman Bölgesi'nde AB ülkelerine gerçekleşen ihracat oranı %27,01'dir.** Konya ilinde gerçekleşen ihracat miktarı ve oranı Karaman iline göre daha yüksektir. Verilen istatistikler bölgenin Avrupa Birliği ile olan ticaretinin sınırda karbon düzenlemesinden etkileneceğini göstermektedir.

Tablo 57 Konya Karaman Bölgesi Sektörler ve Yıllara Göre İhracat Payları (%)

Sektör	2011	2015	2020
Konya			
Başka yerde sınıflandırılmamış makine ve teçhizat	22,61	32,33	35,96
Motorlu kara taşıtı ve römorklar	17,36	19,65	17,96
Gıda ürünleri ve içecek	19,55	18,10	16,83
Metal eşya sanayi (makine ve teçhizatı hariç)	5,35	6,45	6,60
Plastik ve kauçuk ürünleri	3,94	4,52	4,75
Karaman			
Gıda ürünleri ve içecek	89,86	91,61	77,73
Tarım ve hayvancılık	3,55	2,45	6,55
Başka yerde sınıflandırılmamış makine ve teçhizat	1,80	2,21	5,80

Kaynak: TÜİK Dış Ticaret İstatistikleri

54 *Ekonomik Göstergeler Merceğinden Yeni İklim Rejimi, TÜSİAD, 2020*

Konya ilinin ihracatında önemli paya sahip makine ve teçhizat, metal eşya sanayi, ana metal (alüminyum) ve otomotiv sanayi gibi sektörler sınırda karbon düzenlemesinden etkilenecek sektörlerdir. Karaman ihracatında önemli paya sahip sektör sayısı daha az olmakla birlikte karbon düzenlemesinden de daha az etkilenecektir.

Sınırda karbon düzenlemesine yönelik ihracat ürünlerinin her iki ilde de mevcut olduğu görülmektedir. Bölgenin yeni politikalara adapte olması için gerekli önlemlerin alınması gerekmektedir. Çevreci ve sürdürülebilir bir politika oluşturmanın yanı sıra bölgenin mevcut ekonomik durumu da zarar görmeden büyüme ve kalkınma odaklı bir ticaret sisteminin benimsenmesi gerekmektedir.

21. ENERJİ

Günümüz dünyasının hiç şüphesiz en önemli ihtiyaçlarından birini enerji oluşturmaktadır. Sanayide, tarımda, ulaşımda, günlük hayatlımızın hemen her alanında enerjiye ihtiyaç duyulmaktadır. Ancak artan nüfus, endüstrileşme vb. gibi nedenlerden dolayı gün geçtikçe enerjiye olan ihtiyacımız artmakta ve de mevcut enerji kaynaklarımız azalmaktadır. Bu sebeple günümüz dünyasında potansiyel enerji kaynakları arama ihtiyacı hissedilmiştir. Sürdürülebilir ve de çevreye zararları daha az olan yenilenebilir enerji kaynakları dünyada zaman içinde daha fazla önem kazanmış ve birçok ülke bu konuda çalışmalar başlatmış ve uygulamaya koymuştur.

Yenilenebilir enerji kaynağı doğanın mevcudiyetinde bulunan ve tekrar kullanımı mümkün olan enerjidir. Yenilenebilir enerji kaynakları, hidroelektrik enerjisi, jeotermal enerji, güneş enerjisi, rüzgar enerjisi, biyokütle enerjisi, dalga enerjisi gibi enerjiler olarak kabul edilmektedir.[55]

Tablo 58 Türkiye Elektrik Üretiminde Kullanılan Kaynaklar Kurulu Güç ve Toplam Üretimleri, 2021

KAYNAK TÜRÜ	TOPLAM KURULU GÜÇ* (MW)	ORAN (%)	TOPLAM ÜRETİM* (MWh)	ORAN (%)
HİDROLİK	31.492,58	31,55	55.695.231,65	16,80
DOĞAL GAZ	25.964,56	26,01	108.438.726,84	32,71
RÜZGÂR	10.606,98	10,63	31.137.427,23	9,39
LİNYİT	10.119,92	10,14	43.400.430,26	13,09
İTHAL KÖMÜR	8.993,80	9,01	54.888.840,62	16,56
GÜNEŞ	7.815,63	7,83	13.294.280,97	4,01
JEOTERMAL	1.676,17	1,68	10.770.879,81	3,25
BİYOKÜTLE	1.644,52	1,65	7.616.648,91	2,30
TAŞ KÖMÜRÜ	840,77	0,84	3.539.791,50	1,07
ASFALTİT	405,00	0,41	2.372.954,47	0,72
FUEL OİL	251,93	0,25	336.644,04	0,10
NAFTA	4,74	0,00	0,00	0,00
LNG	1,95	0,00	0,00	0,00
MOTORİN	1,04	0,00	78,33	0,00
TOPLAM	**99.819,57**	**100,00**	**331.491.934,64**	**100,00**

Kaynak: Enerji Piyasası Düzenleme Kurumu 2021 yılı faaliyet raporu

55 Dışişleri Bakanlığı Yayınları, Uluslararası Ekonomik Sorunlar Dergisi, Sayı XIV

Şekil 149 Türkiye Enerji Üretimi Kaynaklara Göre Kurulu Güç, (MW)

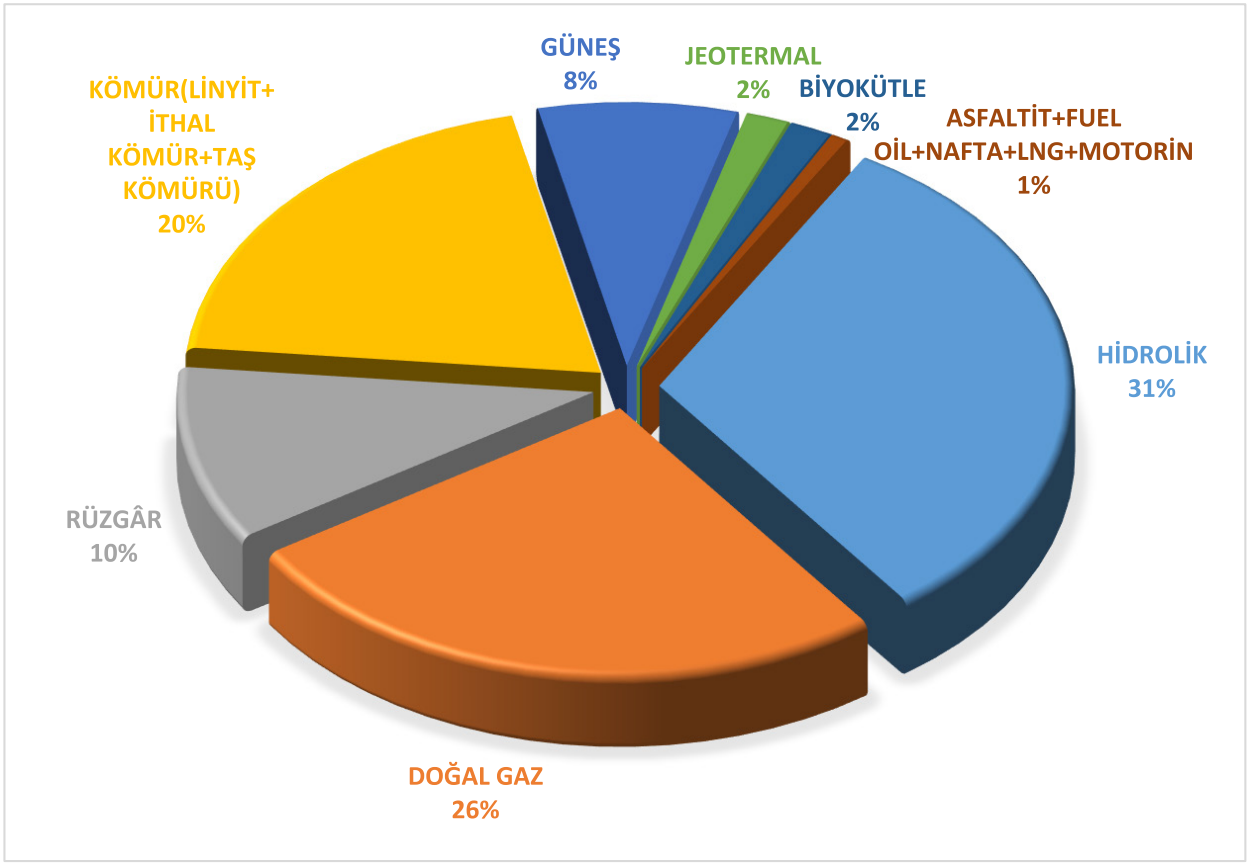

Kaynak: Enerji Piyasası Düzenleme Kurumu 2021 yılı faaliyet raporu

Türkiye geneli enerji santralleri kurulu güç değerleri incelendiğinde; 2021 yılı itibariyle en fazla kurulu güce %31,55 ile hidroelektrik santrallerinin sahip olduğu, doğalgazdan enerji üreten santrallerin kurulu gücü %26,01 ve kömürden enerji üreten santrallerin ise %20 oranında olduğu görülmektedir. Enerji santralleri kurulu güçleri incelendiğinde yenilenebilir enerji kaynaklarından enerji üreten tesislerin oranı %53,34 geriye kalan %46,66 ise fosil yakıtların kurulu güç oranları olup yenilenebilir enerji kaynakları kurulu gücü fosil enerji kaynaklara nazaran daha fazla orandadır.

Fosil yakıtların talep ve üretim payının azalması; çevresel etkileri de dikkate alacak şekilde insan sağlığı ve çevre üzerinde olumsuz bir etki oluşmaması için yatırımların çevresel etkilerinin dikkate alınması konusunda farkındalık düzeyi daha da yükselmiş olduğunun da bir göstergesidir. Birim elektrik üretim maliyetlerinin azalması ve diğer kaynaklarla rekabet edebilir hale gelmesiyle yenilenebilir enerji kaynakları, enerji arzında ve tüketiminde daha fazla pay alma ve dünya genelinde konvansiyonel kaynaklara göre daha hızlı yaygınlaşma eğilimi göstermektedir.[56]

21.1 BÖLGEDE ENERJİ ÜRETİMİ

Konya ve Karaman illeri enerji üretim kaynakları incelendiğinde hem yenilenebilir hem de fosil yakıtlardan enerji üretimi gerçekleştirilmektedir. Konya Karaman Bölgesi özellikle güneş enerjisi bakımından son derece avantajlı bir bölge olması ile öne çıkmaktadır. Bölgede yenilenebilir enerji kaynaklarından hidrolik, rüzgâr, güneş, biyokütle gibi kaynaklardan enerji üretimi gerçekleştirilmektedir.

56 *On Birinci Kalkınma Planı, Enerji Arz Güvenliği ve Verimliliği Özel İhtisas Komisyonu Raporu*

Harita 103 İllerin Toplam Enerji Santrali Kurulu Güç Değerleri (Yenilenebilir ve fosil kaynaklar)

Kaynak: Enerji Piyasası Düzenleme Kurumu 2021 verileri kullanılarak hazırlanmıştır.

2021 yılı enerji üretim kurulu güç verilerinin illere göre dağılımı incelendiğinde, Konya ilinin toplam kurulu gücü 1608,22 MW olup Türkiye toplam kurulu gücünün %1,61'ini oluşturmaktadır. Karaman ilinde ise toplam kurulu güç 749,04 olup Türkiye toplam kurulu gücünün %0,75'ini oluşturmaktadır.

Tablo 59 Konya, Karaman Bölgesi Sektörler İtibariyle Enerji Tüketimleri, 2020

BÖLGE ADI	Resmi daire (MWh)	Sanayi işletmesi (MWh)	Ticarethane (MWh)	Mesken (MWh)	Tarımsal sulama (MWh)	Sokak aydınlatma (MWh)	Diğer (MWh)	Toplam tüketim (MWh)
Konya	228.489	3.363.451	1.524.029	1.381.361	1.031.219	168.490	731.888	8.428.927
Karaman	31.537	360.181	130.320	146.401	214.120	20.493	48.058	951.109
TR52	260.026	3.723.632	1.654.349	1.527.762	1.245.339	188.983	779.946	9.380.036

Kaynak: TÜİK, 2020

Şekil 150 Konya Karaman Bölgesi Sektörler İtibariyle Enerji Tüketimi (%)

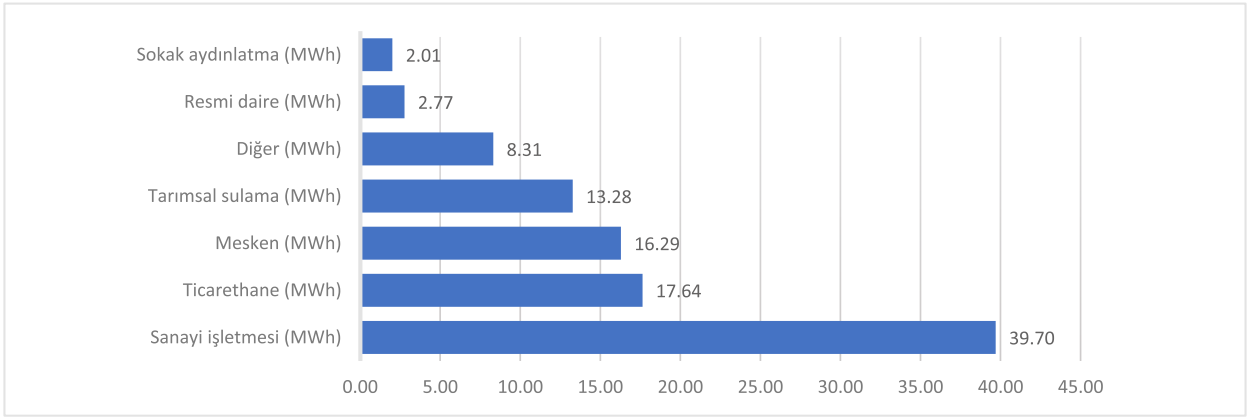

Kaynak: TÜİK, 2020

Konya Karaman Bölgesi'nin sektörler itibariyle enerji tüketimi en fazla sanayi sektöründe gerçekleşmektedir. Sanayi sektörünü ticarethane, mesken ve tarımsal sulama takip etmektedir.

Tablo 60 Konya Karaman Bölgesi ve Türkiye Enerji Kaynakları Kurulu Güçleri, (MW), 2021

	Doğalgaz	Kömür	Diğer Fosil Yakıtlar	Yenilenebilir Enerji Kaynakları					
				Hidroelektrik	Güneş Enerjisi	Rüzgar Enerjisi	Biyokütle	Jeotermal	TOPLAM
Konya	37,77	74,83	23,9	50,029	1.093,747	262,6	65,339	-	1.608,215
Karaman	8,55	-	-	532,405	102,17	103,3	2,618	-	749,043
TR52	46,32	74,83	23,9	582,434	1195,917	365,9	67,957	-	2.357,258
Türkiye	25.964,56	19.954,49	664,66	31.492,58	7.815,63	10.606,98	1.644,52	1.676,17	99.819,59

Kaynak: Enerji ve Tabi Kaynaklar Bakanlığı, Enerji Piyasası Düzenleme Kurumu

Şekil 151 Konya Karaman Bölgesi Enerji Kaynakları Kurulu Güç Oranları, (%)

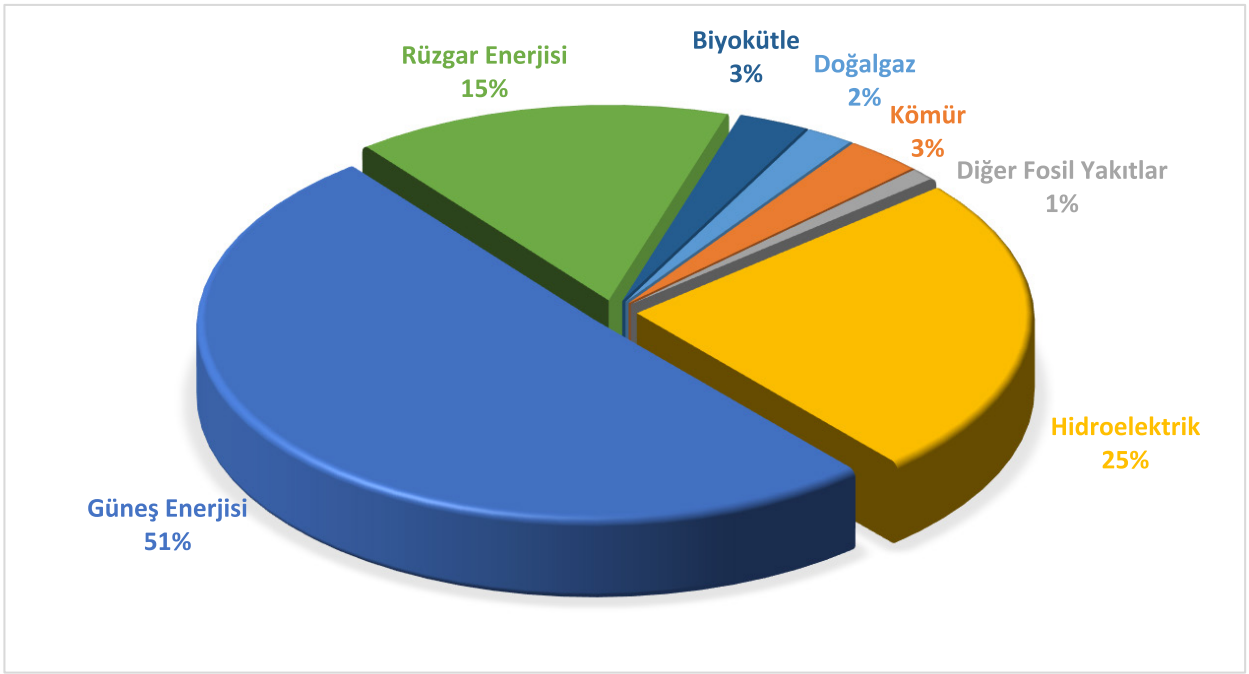

Kaynak: Enerji ve Tabi Kaynaklar Bakanlığı, Enerji Piyasası Düzenleme Kurumu

Konya Karaman Bölgesi güneş enerjisi kurulu gücü en fazla olan bölgedir. Konya ili GES kurulu güç bakımından ülkemizde ilk sırada yer almaktadır. Bölgenin enerji kurulu güç kaynaklarının %51'i güneş enerjisidir. Güneş enerji santrallerini %25 ile hidroelektrik santralleri ve %15 ile rüzgâr enerji santralleri takip etmektedir. Doğalgaz ve kömürden enerji üreten santrallerin bölgede oldukça az seviyede olduğu görülmektedir. Yenilenebilir enerji kaynaklarının Konya Karaman Bölgesi'nde Kurulu gücünün payı %94 gibi oldukça yüksektir. Temiz, sürdürülebilir enerji üretiminde çok yol alan Konya Karaman Bölgesi'nde yenilenebilir enerji kaynaklarının yaygınlaştırılması için 2014-2023 plan döneminde önemli çalışmalar yapılmış ve destekler verilmiştir. Verilen destekler ve yapılan bilgilendirme çalışmaları ile bölgede farkındalık oluşturulmuş ve yenilenebilir enerji kaynakları ile ilgili ciddi bir çarpan etkisi elde edilmiştir.

21.2 HİDROELEKTRİK ENERJİ

Yenilenebilir enerji kaynakları arasında önemli yere sahip olan hidroelektriğin Konya Karaman enerji üretimindeki payı %25 oranındadır. Hidroelektrik enerjisi üretiminde Karaman öne çıkmakta olup Karaman'ın toplam elektrik üretiminin %71'i hidroelektrik enerjisidir.

Tablo 61 Konya ve Karaman İlleri İşletmede Olan Hidroelektrik Santraller

İl	Kurulu Güç (MW)	Toplam Kurulu Güç İçindeki Payı (%)
KONYA	50,029	3,11
KARAMAN	532,405	71,08
TR52	582,434	24,71
TÜRKİYE	31.492,58	31,55

Kaynak: Enerji Piyasası Düzenleme Kurumu, Devlet Su İşleri

Konya Karaman Bölgesi'nde Karaman ili hidroelektrik potansiyeli Konya iline göre çok daha yüksektir. Ermenek Barajı'nın bu hususta önemli bir rol oynadığı görülmektedir. Türkiye hidroelektrik santral kurulu gücü içinde Konya Karaman Bölgesi Kurulu gücünün payı %1,85'tir.

Kurulu gücü 302,4 MW, üretimi ise 1047,8 GWh olan Ermenek Barajı bölge içinde %58,63'lük bir üretim oranıyla ön plana çıkmaktadır. Göksu'nun bir kolu olan Ermenek Çayı üzerine kurulan baraj Türkiye'nin 4. büyük baraj gölüdür.[57]

21.3 GÜNEŞ ENERJİSİ

1970'lerden itibaren güneş enerjisinden yararlanmaya yönelik çalışmalar artırılmış, güneş enerjisi sistemleri teknolojik olarak ilerleme ve maliyet bakımından düşme göstermiş, çevresel olarak temiz bir enerji kaynağı olarak kendini kabul ettirmiştir. Temiz ve sürdürülebilir bir enerji kaynağı olması ve kurulumdan sonra düşük maliyetle çalışması güneş enerjisinin önemini arttırmaktadır.

Harita 104 Türkiye Geneli Toplam Güneş Radyasyon Değerleri

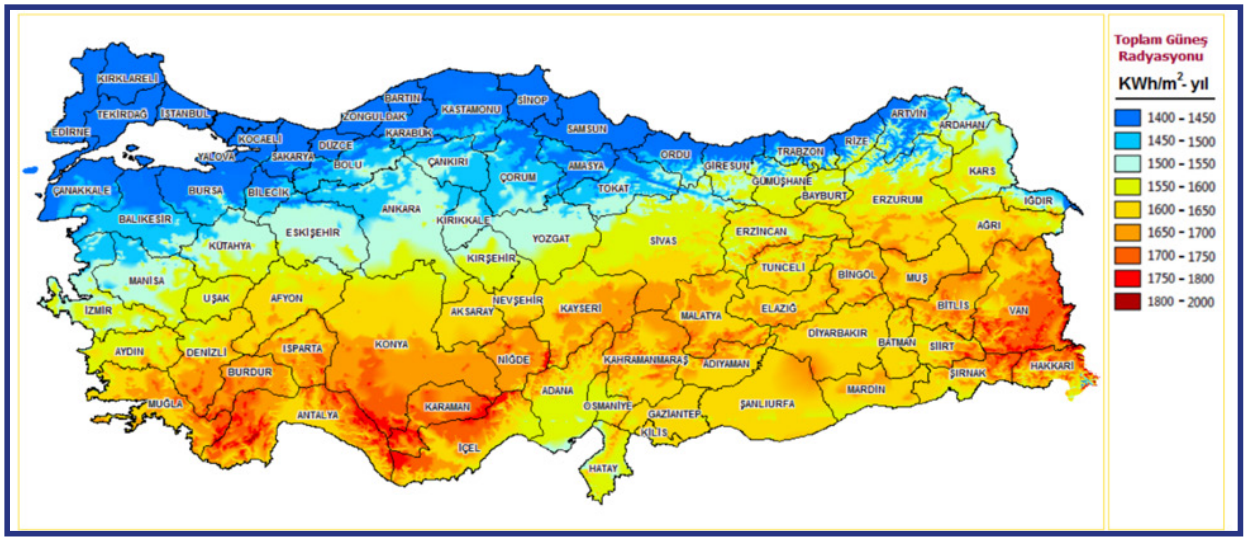

Kaynak: https://gepa.enerji.gov.tr

57 *Ermenek Kaymakamlığı Resmi Web Sitesi*

Türkiye geneli güneş radyasyon potansiyeli incelendiğinde, ülkenin kuzey kesiminin daha az potansiyele sahip olduğu görülmektedir. Bu durum yağışlı ve bulutlu gün sayısının ülkenin kuzey kesiminde fazla olmasından kaynaklanmaktadır. Kuzeyden güneye inildiğinde güneş radyasyon değerlerinin artış gösterdiği görülmektedir. Konya ve Karaman Bölgesi'nin güneş radyasyon değerleri açısından oldukça avantajlı olduğu görülmektedir.

Harita 105 Konya ili Güneş Radyasyonu Değerleri

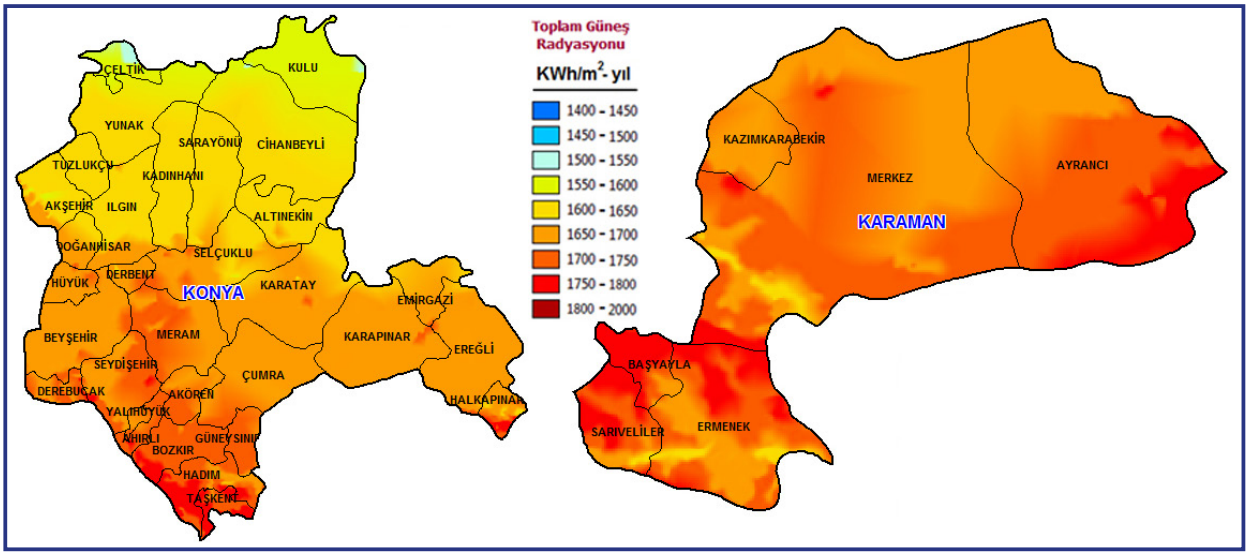

Kaynak: https://gepa.enerji.gov.tr

Konya güneş radyasyon değerleri incelendiğinde ilin güney kesiminde değerlerin daha yüksek olduğu görülmektedir. Taşkent, Hadim, Bozkır, Halkapınar ilçelerinde radyasyon değerinin yıl içinde metrekareye 1750-1800 kWh olduğu alanlar bulunmaktadır. Özellikle Karapınar ilçesi gerek arazi koşulları gerek güneş değerleri ve güneşlenme süreleri olarak güneş enerjisi üretimi için oldukça avantajlı bir konumdadır. Konya ili güneş enerjisi potansiyeli yönüyle iyi bir konumda olduğu söylenebilir. Karaman ilinin güneş radyasyon değerleri incelendiğinde ilin güneş enerji potansiyelinin oldukça yüksek olduğu görülmekte Karaman ili için güneş radyasyon değeri 1.663,8 kWh/m² olarak ölçülüp bu değer Türkiye'nin toplam güneş radyasyon değeri 1.527,5 kWh/m²'ne göre daha yüksek olarak tespit edilmiştir. Bu değer Türkiye'de ölçülen en yüksek değerdir. Bu yönüyle Karaman ili Türkiye'deki en yüksek güneş radyasyon değerine sahiptir.

Şekil 152 Konya Karaman İllerine Ait Günlük Güneşlenme Süreleri (saat)

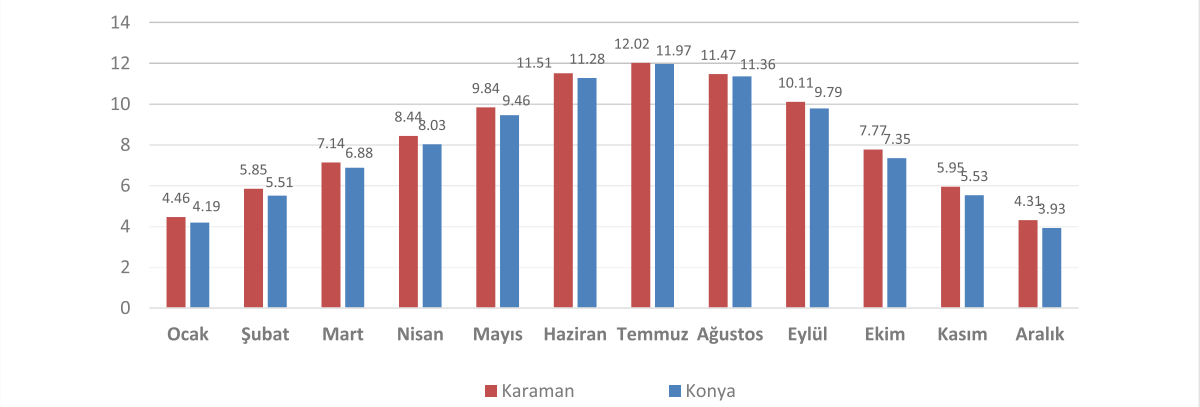

Kaynak: https://gepa.enerji.gov.tr

Konya ilinin güneşlenme süresi incelendiğinde en yüksek seviyenin olduğu ay 11,97 saat ile Temmuzdur. En düşük güneşlenme süresi ise 3,93 saat ile Aralık ayına aittir. Karaman ilinin güneşlenme süresi incelendiğinde en yüksek seviyenin olduğu ay 12,02 saat ile Temmuzdur. En düşük güneşlenme süresi ise 4,31 saat ile Aralık ayına aittir.

Şekil 153 Konya Karaman İllerine Ait Global Radyasyon Değerleri (kWh/m2-gün)

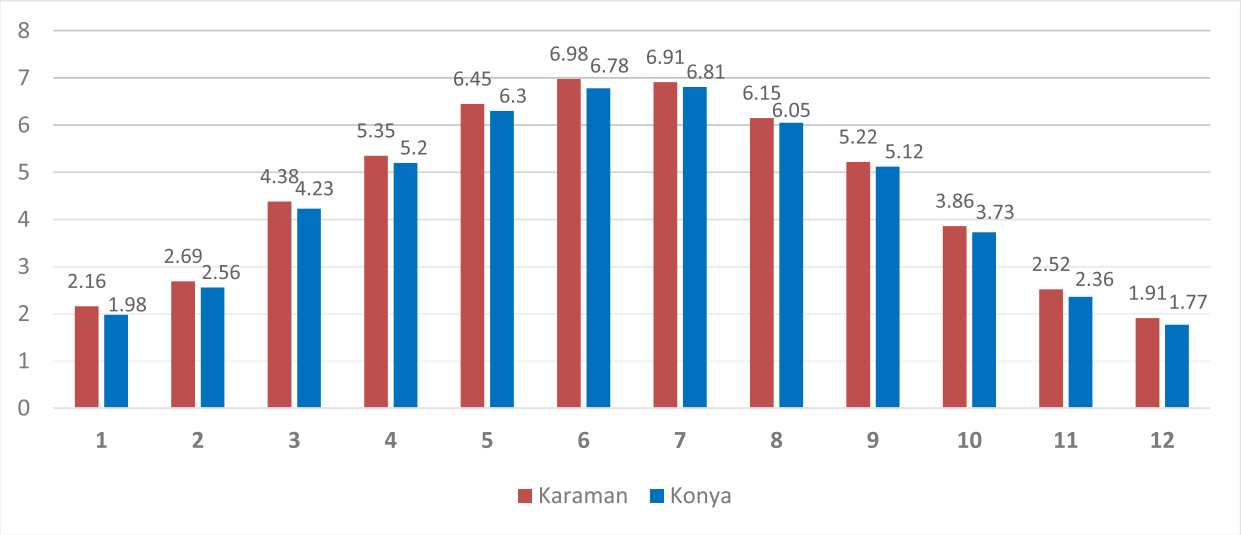

Kaynak: https://gepa.enerji.gov.tr

Global radyasyon değerleri incelendiğinde Konya ilinde en yüksek değerin 6,81 kWh/m²-gün ile Temmuz ayında olduğu görülmektedir. En düşük değer ise 1,77 kWh/m²-gün ile Aralık ayında olduğu, Karaman ilinde en yüksek değerin 6,98 kWh/m²-gün ile Haziran ayında olduğu görülmektedir. En düşük değer ise 1,91 kWh/m²-gün ile Aralık ayında olduğu görülmektedir.

Tablo 62 Güneş Enerji Santralleri ve Kurulu Güçleri

Santral Adı	Kurulu Güç (MW)	Toplam Kurulu Güç İçindeki Payı (%)
Konya	1093,75	68,01
Karaman	102,17	13,64
TR52	1195,917	50,73
Türkiye	7815,63	7,83

Kaynak: www.enerjiatlasi.com

Konya ilinin güneş enerji santrali kurulu gücü 1093,75 MW olup Türkiye'deki en yüksek kurulu gücü olan ili olmakla beraber güneş enerjisinden elektrik üretiminin de en yüksek olduğu ildir. Türkiye'de toplam kurulu gücü 7815,63 MW olan güneş enerji santrallerinin %14'ü Konya ilindedir. Karaman ili güneş enerji santrali kurulu gücü 102,17 MW kadardır. Karaman ili Türkiye'nin en yüksek güneş radyasyon değerine sahip ildir. Ancak Konya ile kıyaslandığında Karaman ilindeki güneş enerjisi santrallerinin daha az sayıda ve daha düşük kurulu güce sahip olduğu görülmektedir.

Konya Karaman Bölgesi güneş enerjisi bakımından oldukça avantajlı bir konumdadır. Türkiye kurulu gücünün %15,3'ünü oluşturmaktadır. Bu haliyle kurulumu gerçekleştirilmiş ve gerçekleştirilecek olan güneş enerjisi santralleri, bölgenin hem enerji ihtiyacını karşılayacak hem de temiz enerji üretimine katkı sağlayacaktır.

Karapınar İlçesi'nde, "Enerji İhtisas Endüstri Bölgesi" ilan edilerek güneş enerjisi yatırımlarına tahsis edilmek üzere toplam alanı 59.586.876m²lik iki ayrı arazi belirlenmiştir. Konya ili Karapınar ilçesinde Yenilenebilir Enerji Kaynak Alanı (YEKA) olarak ilan edilen 27 milyon 186 bin 31 m² yüzölçümüne sahip arazi "Karapınar Enerji İhtisas Endüstri Bölgesi 1. Kısım" olarak anılmaktadır. 1. Kısım'da kurulacak toplam 1.500 MWe güce sahip güneş enerji santrali iki aşamada kurulacak olup bunlardan ilki 1.000 MWe, diğeri 500 MWe kurulu güce sahip olacaktır. Diğer taraftan Karapınar YEKA alanındaki 2. Kısım 32 milyon 400 bin 845 m² alana sahip olup bu alana da 1.800 MWe güçte GES kurulması hedeflenmektedir. Tüm işletmeler devreye girdiğinde **Karapınar'ın bu bölgesinde toplam kurulu güç 3.300 MW seviyesine gelecek** ve Mayıs 2021 verileriyle dünyanın en büyük güneş enerji santrali bölgesi olacaktır.

21.4 RÜZGÂR ENERJİSİ

Rüzgâr, güneş kaynaklı radyasyonun yer yüzeyini farklı ısıtmasından kaynaklanır. Yer yüzeyinin farklı ısınması, havanın sıcaklığının, neminin ve basıncının farklı olmasına, bu farklı basınç da havanın hareketine neden olur. Dünyaya ulaşan güneş enerjisinin yaklaşık %2'si kadarı rüzgâr enerjisine dönüşür. Rüzgâr enerjisi kaynaklı elektrik üretim uygulamalarının ilk yatırım maliyetinin yüksek, kapasite faktörlerinin düşük oluşu ve değişken enerji üretimi gibi dezavantajları yanında üstünlükleri genel olarak şöyle sıralanabilir[58];

- Yenilenebilir ve temiz bir enerji kaynağıdır, çevre dostudur.
- Tükenme ve zamanla fiyatının artma riski yoktur.
- Maliyeti günümüz güç santralleriyle rekabet edebilecek düzeye gelmiştir.
- Bakım ve işletme maliyetleri düşüktür.
- Teknolojisinin tesisi ve işletilmesi göreceli olarak basittir.
- İşletmeye alınması kısa bir sürede gerçekleşebilir.

Türkiye'de ve Konya Karaman Bölgesi'nde yenilenebilir, temiz enerji olan rüzgâr enerjisinden elektrik üretimi gerçekleştirilmektedir.

Harita 106 Türkiye Rüzgâr Hızı Değerleri

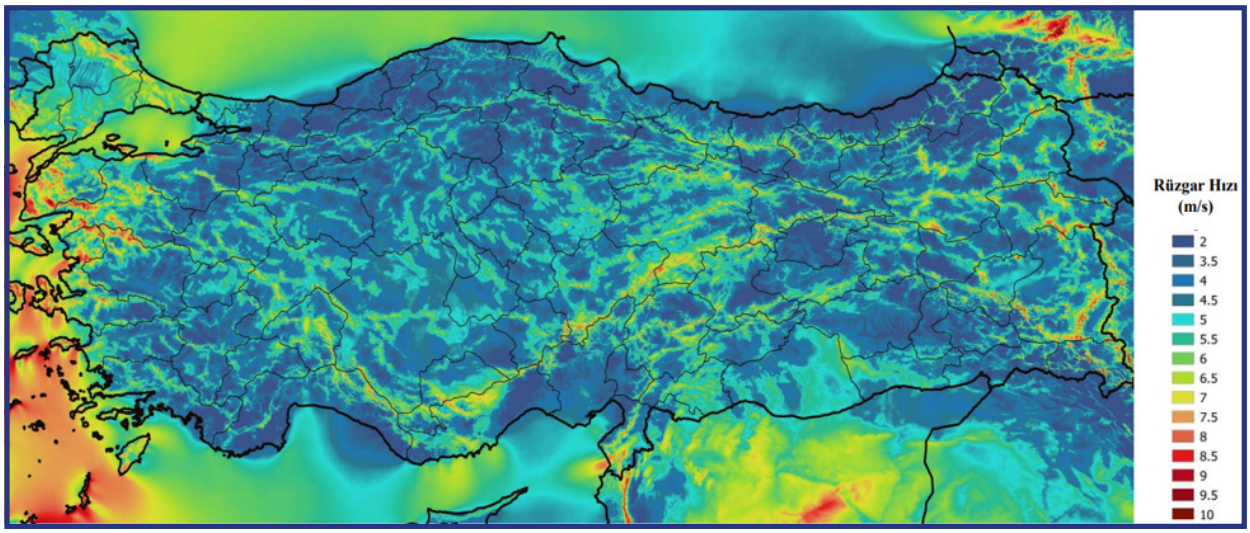

Kaynak: https://repa.enerji.gov.tr

58 Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı

Türkiye rüzgâr enerjisi potansiyeli incelediğinde Kıyı Ege Bölümü potansiyelinin yüksek olduğu görülmektedir. Konya Karaman Bölgesi'nde ise güney kesimlerinde Toroslara yakın bölgelerde ve bazı iç bölgelerde rüzgâr enerjisi potansiyeli olduğu görülmektedir.

Tablo 63 Konya ve Karaman İline Ait Rüzgâr Hızları

	Minimum Rüzgâr Hızı(m/s)	Maximum Rüzgâr Hızı(m/s)	Ortalama Rüzgâr Hızı(m/s)
Konya	2,43	9,75	4,58
Karaman	1,99	8,74	4,94

Kaynak: https://repa.enerji.gov.tr

Konya ilinde minimum rüzgar hızı 2,43 m/s, maksimum rüzgar hızı 9,75 m/s ve de ortalama hız da 4,58 m/s olarak belirlenmişken Karaman ilinde minimum rüzgar hızı 1,99 m/s, maksimum rüzgar hızı 8,74 m/s ve de ortalama hız 4,94 m/s olarak belirlenmiştir.

Harita 107 Konya Karaman İlleri Rüzgar Potansiyeli Değerleri

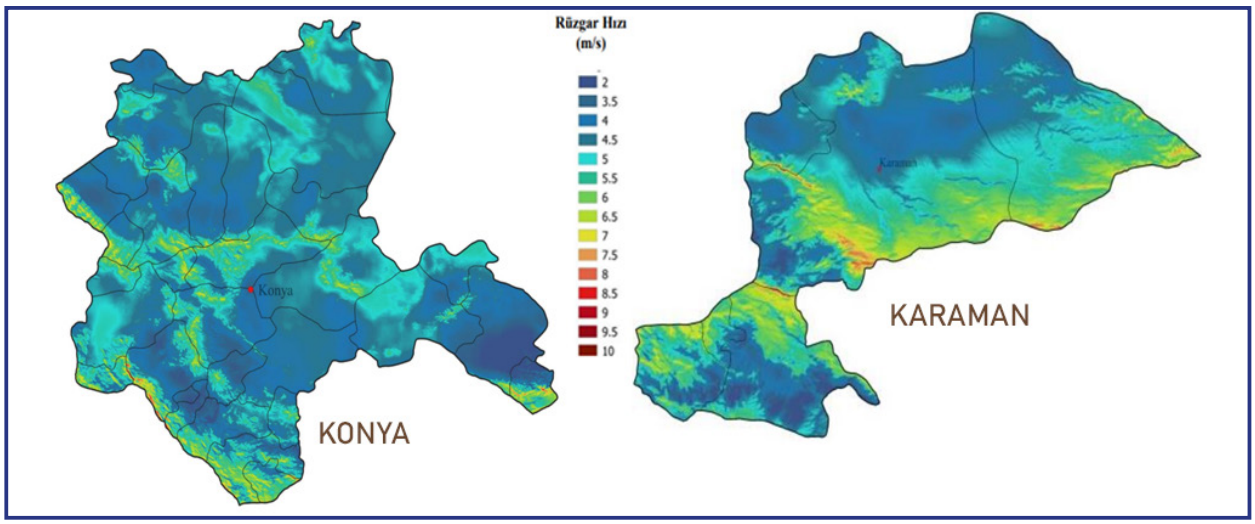

Kaynak: https://repa.enerji.gov.tr

Türkiye'de yer seviyesinden 50 metre yükseklikte ve 7,5 m/s üzeri rüzgâr hızlarına sahip alanlarda km² başına 5 MW gücünde rüzgâr santralı kurulabileceği kabul edilmiştir. Bu kabule göre Konya ilinde rüzgar santrali için uygun alanların olduğu görülmektedir. Konya ilinde ilk rüzgar enerji santrali 2018 yılı itibariyle, Akdağ RES, Ardıçlı RES, Bağlar RES olmak üzere kurulmuştur. 2021 yılı itibariyle toplam kurulu güç 262,60 MW olup toplam santral sayısı 7'ye yükselmiştir.

Karaman ili için 7,5 m/s uygun rüzgar enerji üretim alanları mevcuttur. Karaman merkez ve Ayrancı ilçesinin güneyi ile Ermenek ilçesinin kuzey kesiminde uygun alanlar bulunmaktadır. Karaman ilinde ilk rüzgar enerji santrali 2015 yılında Hilal-2 RES 9,7 MW Kurulu güçle kurulmuş olup 2021 yılı sonu itibariyle toplam kurulu güç 103,3 MW seviyesine çıkmıştır.

Bu verilerden yola çıkarak 2021 yılı sonu itibariyle Konya Karaman Bölgesi rüzgar enerji santralleri toplam kurulu gücü 365,9 MW olup toplam santral sayısı 11'dir. 2021 yılı Türkiye geneli rüzgar enerji kurulu gücü 10.606,98 MW olup TR52 Bölgesi rüzgar enerjisi kurulu gücü ülke genelinin %3,45'ini oluşturmaktadır.

21.5 JEOTERMAL ENERJİ

Jeotermal enerji, yerkabuğunun çeşitli derinliklerinde birikmiş ısı ve basıncın oluşturduğu sıcaklıkların; bölgesel atmosferik ortalama sıcaklığın üzerinde olan ve çevresindeki yer altı ve yer üstü sularına göre daha fazla çözülmüş mineraller, çeşitli tuzlar ve gazlar içerebilen sıcak su, buhar ve gazlar ile yüzeye taşınan ısı enerjisidir.

Konya ilinde sıcaklıkları 30°C ile 49°C arasında değişen jeotermal alanlar bulunmaktadır. Bunlar İsmil, Ilgın (Çavuşcugöl-Merkez), Tuzlukçu-Akşehir, Seydişehir, Hüyük, Cihanbeyli, Karapınar, Ereğli, Kadınhanı ve Beyşehir jeotermal alanlarıdır.

Harita 108 Konya Karaman Bölgesi Jeotermal Kaynakları

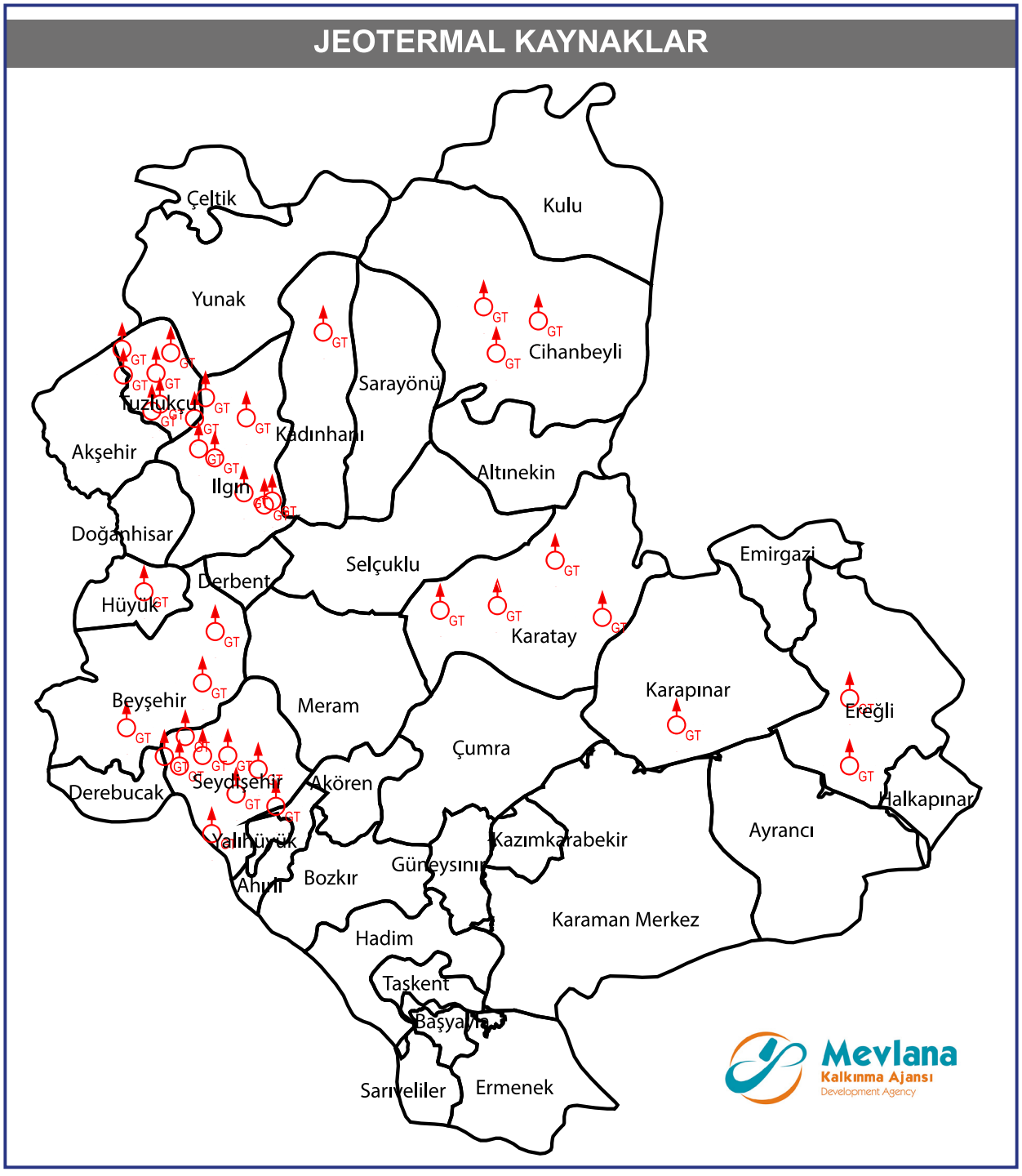

Kaynak: KOP, Jeotermal Kaynakların Değerlendirilmesi Projesi Konya İli Raporu

Konya ilinde toplamda 38 adet kuyu ve 15 adet kaynak bulunmaktadır. Karaman ilinde ise Acıgöl'de 26,5°C sıcaklıkta doğal su çıkış noktası bulunmuştur. Jeotermal kaynaklardan enerji elde edilmesi için gereken kaynak suyu sıcaklığının 100°C değerinin altında olması nedeniyle **Konya Karaman Bölgesi'nde jeotermal enerji üretimi yapılamamaktadır.** Ayrıca yapılan çalışmalarda jeotermal enerjinin konut ısıtması amacıyla kullanılmasının da ekonomik olmadığı belirlenmiştir. Konya Karaman Bölgesindeki Jeotermal kaynaklar ağırlıklı olarak sağlık turizmi amacıyla kullanılmakta olup tarımda seracılık için ısıtma amaçlı kullanım da mevcuttur.

21.6 BİYOKÜTLE ENERJİSİ

Organik karbon olarak da kabul edilen biyokütle bir türe veya çeşitli türlerden oluşan bir topluma ait yaşayan organizmaların belirli bir zamanda sahip olduğu kütle olarak nitelendirilebilir. Biyokütle; bitkisel kaynaklar, orman ve orman ürünlerinden elde edilen kaynaklar, hayvansal kaynaklar, organik çöpler şehir ve endüstriden atıklardan elde edilen kaynaklar olarak sayılabilir.

Bitkisel biyokütle kaynakları;

- Yağlı tohumlu bitkiler (kanola, ayçiçek, soya v.b.)
- Şeker ve nişasta bitkileri (patates, buğday, mısır, şekerpancarı v.b.)
- Elyaf bitkileri (keten, kenaf, kenevir, sorgum, miskantus, v.b.)
- Protein bitkileri (bezelye, fasulye v.b.)
- Bitkisel ve tarımsal artıklar (dal, sap, saman, kök, kabuk, v.b.)

Orman ve orman ürünlerinden elde edilen biyokütle kaynakları;

- Odun ve orman atıkları(enerji ormanları ve enerji bitkileri, çeşitli ağaçlar)

Hayvansal biyokütle kaynakları;

- Sığır, at, koyun, tavuk gibi hayvanların dışkıları, mezbahane atıkları ve hayvansal ürünlerin işlenmesi sırasında ortaya çıkan atıklar.

Organik çöpler, şehir ve endüstriyel atıklardan elde edilen biyokütle kaynakları;

- Kanalizasyon ve dip çamurları, kâğıt, sanayi ve gıda sanayi atıkları, endüstriyel ve evsel atık sular, belediye ve büyük sanayi tesisleri atıkları olarak sınıflandırılmıştır.[59]

Biyokütle enerji kaynakları teorik enerji eşdeğeri ve ekonomik enerji eşdeğeri olarak iki farklı başlık altında detaylandırılarak sunulmuştur.

Tablo 64 Atık Kaynaklarına Göre Elde Edilebilecek Enerji Eşdeğerleri

Hayvansal Atık Miktarı (ton/yıl)	193.878.079	Bitkisel Atık Miktarı (ton/yıl)	62.206.754	Belediye Atıkları Miktarı (ton/yıl)	32.170.975	Orman Varlığı Atıkları (ster/yıl)	3.914.904
Hayvansal Atıkların Teorik Enerji Eşdeğeri (TEP[60]/yıl)	4.385.371	Bitkisel Atıkların Teorik Enerji Eşdeğeri (TEP/yıl)	25.384.268	Belediye Atıklarının Teorik Enerji Eşdeğeri (TEP/yıl)	3.373.011	Orman Varlığı Atıklarının Teorik Enerji Eşdeğeri	859.899
Hayvansal Atıkların Ekonomik Enerji Eşdeğeri (TEP/yıl)	1.084.506	Bitkisel Atıkların Ekonomik Enerji Eşdeğeri (TEP/yıl)	1.462.159	Belediye Atıklarının Ekonomik Enerji Eşdeğeri (TEP/yıl)	485.858	Orman Varlığı Atıklarının Ekonomik Enerji Eşdeğeri	859.899

Kaynak: Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı tarafından hazırlanan Türkiye Biyokütle Potansiyel Atlası

59 *Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı*

60 *TEP, enerjinin ölçülmesi için bir birim olup literatürde farklı tanımları vardır. Uluslararası Enerji Acentesi/Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Organizasyonu (IEA/OECD) tanımına göre 11,625 MWh gibi bir enerji değerine denk gelmektedir.*

Konya Karaman Bölgesi illeri mevcut potansiyel biyokütle atık miktarları ve teorik enerji eşdeğerleri hayvansal atık, bitkisel atık ve belediye atık başlıkları altında detaylandırılarak verilmiştir. Orman varlığı atıkları enerji değerleri Konya Karaman Bölgesi içinde çok az olduğu için değerlendirmeye alınmamıştır.

Türkiye ve Konya Karaman Bölgesi biyokütle atık miktarları ve potansiyel teorik enerji eşdeğerleri tablolardan derlenerek aşağıdaki tablolardaki sonuçlara ulaşılmıştır.

Tablo 65 Konya Karaman Bölgesi'nin Atık Miktarı, Teorik ve Ekonomik Enerji Eşdeğerleri

	Konya	Karaman	TR52	Türkiye
Hayvansal Atık Miktarı (ton/yıl)	10.866.849,50	1.301.494,80	12.168.344,30	193.878.079,00
Ülke Geneli Oranlar (%)	5,6	0,67	6,28	100
Hayvansal Atık Teorik Enerji Eşdeğeri (TEP/yıl)	247.076,10	22.317,70	269.393,80	4.385.371,00
Ülke Geneli Oranlar (%)	5,63	0,51	6,14	100
Hayvansal Atık Ekonomik Enerji Eşdeğeri (TEP/yıl)	61.331,60	5.347,50	66.679,10	1.084.506,00
Ülke Geneli Oranı (%)	5,66	0,49	6,15	100
Bitkisel Atık Miktarı (ton/yıl)	5.764.117,30	1.167.006,10	6.931.123,40	62.206.754,00
Ülke Geneli Oranlar (%)	9,27	1,88	11,14	100
Bitkisel Atık Teorik Enerji Eşdeğeri (TEP/yıl)	2.406.029,70	477.921,50	2.883.951,20	25.384.268,00
Ülke Geneli Oranlar (%)	9,48	1,88	11,36	100
Bitkisel Atık Ekonomik Enerji Eşdeğeri (TEP/yıl)	165.734,00	35.745,00	201.479,00	1.462.159,00
Ülke Geneli Oranı (%)	11,33	2,44	13,78	100
Biyometanizasyon ve Yakmaya Uygun Belediye Atıkları Miktarı(ton/yıl)	756.744,40	82.753,50	839.497,90	32.170.975,00
Ülke Geneli Oranlar (%)	2,35	0,26	2,61	100
Biyometanizasyon ve Yakmaya Uygun Belediye Atıkları Teorik Enerji Eşdeğeri(TEP/yıl)	81.750,60	7.574,20	89.324,80	3.373.011,00
Ülke Geneli Oranlar (%)	2,42	0,22	2,65	100
Biyometanizasyona ve Yakmaya Uygun Belediye Atıkları Ekonomik Enerji Eşdeğeri (TEP/yıl)	11.750,10	1.100,60	12.850,70	485.858,00
Ülke Geneli Oranı (%)	2,42	0,23	2,64	100

Kaynak: https://bepa.enerji.gov.tr

Türkiye geneli hayvansal atık miktarının %6,28'ini bitkisel atık miktarının %11,4'ünü belediye atık miktarının %2,61'ini Konya Karaman Bölgesi oluşturmaktadır. Konya'daki atık miktarları nüfusa bağlı olarak Karaman'a göre fazladır. Hayvansal ve bitkisel atık ürünlerinin fazla olması bölgede tarımsal faaliyetlerin yoğun olmasından kaynaklanmaktadır.

Türkiye içindeki atık ekonomik enerji değeri içinden aldığı paylar; hayvansal atıkların %6,15'ini, bitkisel atıkların %13,78'ini ve belediye atıkları %2,64'ünü Konya Karaman Bölgesi oluşturmaktadır.

Tablo 66 Teorik ve Ekonomik Enerji Eşdeğerleri

	Teorik Enerji Eşdeğeri (TEP/yıl) (Hayvansal, Bitkisel, Belediye, Orman Atıkları)	Teorik Enerji Eşdeğeri Oranları (%)	Ekonomik Enerji Eşdeğeri (TEP/yıl) (Hayvansal, Bitkisel, Belediye, Orman Atıkları)	Ekonomik Enerji Eşdeğeri Oranları (%)
Konya	2.734.856,4	8,04	238.815,7	6,14
Karaman	507.813,4	1,49	42.193,1	1,08
TR52	3.242.669,8	9,54	281.008,8	7,22
Türkiye	34.002.549,0	100,00	3.892.422,0	100,00

Kaynak: https://bepa.enerji.gov.tr

Türkiye toplam teorik enerji eşdeğerinin %9,54'ünü, ekonomik enerji eşdeğerinin %7,22'sini Konya Karaman Bölgesi oluşturmaktadır.[61]

Tablo 67 Konya Karaman Bölgesi'nde Bulunan Biyokütle Enerji Santralleri

	Kurulu Gücü (MWe)	İşletmedeki Kapasite (MWe)
KONYA	176,669	65,339
KARAMAN	6,226	2,618
TR52 Bölgesi	182,895	67,957

Kaynak: Enerji ve Tabi Kaynaklar Bakanlığı

Konya Karaman Bölgesi biyokütle kurulu gücü Türkiye'nin %4,13'ünü oluşturmaktadır. Bölgede tarımsal, hayvansal atıklar ile çöp atıklarından enerji üretimi için potansiyel bulunmaktadır. Yakın zamanda birçok biyokütle santrali yapılmış işletmeye alınmış ve enerji üretimi gerçekleştirilmektedir. Karaman ilinde 40 MW kurulu güç ile Avrupa'nın en büyüğü olacak Karaman biyokütle santrali kurulması planlanmaktadır.

61 *Konya Karaman Bölgesi orman biyokütle atık değerleri ihmal edilebilecek kadar düşük olduğundan hesaplamaya dâhil edilmemiştir.*

2014 - 2023 BÖLGE PLANINA İLİŞKİN DEĞERLENDİRME

Bilindiği üzere Mevlana Kalkınma Ajansı tarafından koordine edilen ve Konya Karaman illerinde kamu kesiminden özel sektör temsilcilerine, sivil toplum örgütlerinden akademisyenlere kadar uzanan geniş bir paydaş kitlesinin özverili bir şekilde sağladıkları katkılarla hazırlanan 2014-2023 Bölge Planı bölgedeki tüm kurum kuruluşlar ve diğer aktörlerin faaliyet ve çalışmaları ile hayata geçirilmiştir. Bu sebeple kurum kuruluşlar ile diğer aktörlerin çalışmaları konusunda ilerlemeleri tespit etmek adına saha çalışması yürütülmüştür.

Yapılan saha çalışmasıyla, bölge planının hayata geçirilmesi konusunda paydaşlar tarafından yürütülen çalışmaların, faaliyetlerin ve diğer aktivelerin izlenmesi ve değerlendirilmesi ile bölge planında alınan kararların ne düzeyde hayata geçirildiğini tespit etmek ve 2024-2028 yıllarını kapsayacak yeni dönem bölge planına yol haritası belirleyebilmek hedeflenmiştir.

Araştırma kapsamında 2014-2023 Bölge Planı'nın ortaya koyduğu 7 temel amaç ve bunlara ait 29 öncelik ve bu önceliklere ait toplam 95 tedbir için bölgedeki tüm kamu kesimi ve sivil toplum kesimi tarafından yürütülen çalışmalar tespit edilmiştir. Araştırma süresince 212 kamu kurumu, belde belediyeleri dâhil 44 belediye, 37 birlik, 10 organize sanayi bölgesi ve 49 oda olmak üzere toplam 357 kurum ve kuruluş ile temasa geçilerek plan kapsamında yürüttükleri faaliyetler hakkında raporlama istenmiştir. Alınan geri dönüşler neticesinde plan tedbirleri bazında yürütülen faaliyetler kurum düzeyinde ortaya konulmuştur.

Belirlenen politika ve alınan kararların uygulanabilirliğini artırmak adına planın sahiplenilme düzeyinin artırılması gerektiği gerçeğinden hareketle 2014-2023 yıllarını kapsayan Karaman-Konya Bölge Planı (KKBP) hazırlık sürecinde katılımcılık faaliyetlerine önem verilmiştir. Nitekim bu durum sahiplenme düzeyini artırmış ve plan döneminde alınan kararlara ilişkin belirli ilerlemeler kaydedilmiştir. Temel amaçlar düzeyinde yapılan değerlendirmelerde bazı konularda beklenenin üzerinde gelişmeler kaydedilmiş iken bazı konulardaki gelişmelerin ise plan döneminden daha uzun vadeye gereksinim duyduğu görülmüştür.

AMAÇ 1 : ULUSAL VE KÜRESEL DÜZEYDE DAHA REKABETÇİ İŞLETMELER

Bölgelerin ekonomik başarılarının arkasında yatan asıl faktör; nitelikli insan sermayesi ile birlikte temel olarak o bölgedeki güçlü, dinamik kurumsal yapılanmalar, Ar-Ge ve inovasyona odaklanan, serbest piyasa koşullarında teknolojik gelişmeleri dikkate alan, yenilik yapan, uygun fiyat ve kalitede mal ve hizmet üretip sürekli bir karlılık içinde faaliyet gösteren işletmelerin varlığıdır. Bu yaklaşımdan hareketle 2014-2023 yılları arasında rekabet gücünün artırılması adına bölgenin tüm kurumları; dış ticaret ortamının iyileştirilmesi, Ar-Ge kapasitesinin ve insan kaynağının güçlendirilmesi, işletmelerde kurumsallaşmanın teşvik edilmesi, işletmelerde finansman kaynaklarına erişim imkânlarının artırılması, işletmelerin bilgi ve teknolojiye erişim imkânlarının kuvvetlendirilmesi, iş birliğine dayalı kümelenme girişimlerinin teşvik edilmesine katkı sağlayacak çok sayıda çalışma yürütmüştür. Söz konusu çalışmalardan bazıları özetle şöyledir:

Mevlana Kalkınma Ajansının 2015 yılında odağına aldığı sektörlerden biri olan (bölge planında "Fabrikasyon metal ürünleri imalatı" 2'li kodu altında yer almaktadır.) savunma sanayi konusunda ciddi ilerlemeler kaydedilmiştir. Bölgede var olan silah ve av tüfeği üretimi potansiyelini yerli ve milli savunma sanayine entegre etmek hedeflenmiştir. Konya savunma havacılık sanayii ihracatında 2015 yılında %1,59 olan ülke içindeki payını 2021 yılında %8,08'e çıkarak savunma ve havacılıkta en fazla ihracat yapan 4'üncü il konumuna gelmiştir. Savunma sanayi konusunda bölge ortak bir hedefe yönelmiş ve tüm kurumları ve aktörleri ile iş birliği içinde sektörün bölgedeki seyrini değiştirmiştir. Mevlana Kalkınma Ajansının bu alanda yaptığı en önemli iş, bölgede farkındalık ve ortak hedef oluşturmak olmuştur. Bunun yanı sıra bölgede insan kaynağı kapasitesi, sektörde faaliyet gösteren firmaların kapasitesi sürekli artırılmış, destekler verilmiş, altyapı geliştirilmiş, tanıtım yapılmış, sektör ağında önemli olan kuruluşlarla iş birliği yapılmış, sektörün mesleki eğitim ile entegrasyonu sağlanmış, çeşitli yatırımların bölgeye çekilmesi için çalışmalar yürütülmüş, fuar ve çeşitli organizasyonlar ile tanıtım faaliyetleri gerçekleştirilmiştir. 2021 yılında verilen güdümlü proje desteği ile de bölgede ülkemizde bir ilk olan "Silah Test Merkezi" kurulma çalışmaları yürütülmektedir.

Bölgenin ara malı üretiminde yerli katkı oranının yükseltilmesi için Mevlana Kalkınma Ajansı tarafından saha çalışması yapılmış olup ithalatı fazla olan ürünlerin bölgede üretilebilirliği araştırılarak mali destek programına çıkılmıştır. Bu kapsamda bölgede; sensör ve güç elektroniği sistemlerinde yer alan anahtarlamalı güç kaynağı ürünlerinin üretilmesi sağlanmıştır.

Konya Ticaret Odası tarafından Fas, Katar, Cezayir, Malezya, Polonya, Latin Amerika ülkeleri, Afrika ve Körfez ülkeleri gibi pek çok ülkeye yönelik ikili iş görüşmeleri ve ticari fırsatlar paneli düzenlenmiştir. Her yıl düzenli olarak gerçekleştirilmekte olan bu faaliyetler ile dış ticaret ilişkilerinin kurulmasına katkı sağlanmaktadır. Ayrıca gerek sanayi odaları gerekse ticaret odaları dış ticaretin geliştirilmesi konusunda hem il hem de ilçe düzeyinde firmalara ve bu alanda çalışan insan kaynaklarına yönelik eğitimler vererek bölge ihracatının artırılması adına çalışmalar yapmaktadır. 2019 yılında Mevlana Kalkınma Ajansı güdümlü proje desteği ile kurulan Konya Ticaret Odası Dış Ticaret Merkezi bölgenin ihracatını artırmak adına hedef pazar ve müşteri tespiti, istatistiksel verilerin yorumlanabilmesi, rakip analizi, ithalat pazar ve tedarikçi araştırması, teknik istihbarat, uluslararası kurum ve kuruluş ihaleleri gibi konularda hizmet vermektedir.

Mevlana Kalkınma Ajansı tarafından desteklenen, Konya Sanayi Odası liderliğinde uygulamaya konulan bir güdümlü proje ile kurulan "Konya Bölgesel İnovasyon Merkezi", hizmetlerde etkinlik sağlama ve sürdürülebilirlik kaygılarıyla 2015 yılında Konya Teknoloji Geliştirme Bölgesine dönüştürülmüştür. İnovasyon odaklı olarak faaliyetlerini sürdüren kurum teknolojik üretim odaklı olup orta ve ileri teknolojili ürünlere yönelmiştir. Henüz yeni bir bölge olmasına karşın Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı tarafından yayınlanan 2020 Yılı TGB Performans Endeksi sonuçlarına göre ülkemizdeki en başarılı 63 TGB listesinde genel sıralamada 17. sırada, En İyi Gelişme Gösteren TGB kategorisinde ve En İyi Kuluçka Faaliyetinde Bulunan TGB kategorisinde 1. sırada, Erken Aşama TGB kategorisinde 3. sırada yer almıştır. Bünyesinde kurduğu Mavi Okyanus Melek Yatırım Ağının kuruluşuna MEVKA tarafından da katkı sağlanmıştır.

İşletmelerin devamlılığının sağlanması, kurumsallaşma ve aile anayasası oluşturma konusunda Ajans olarak farkındalık oluşturma, bilgilendirme gibi faaliyetler yürütülmüş, talep eden ilçelerde eğitimler verilmiş olup oluşan farkındalık sonrasında KOBİ'lere yönelik danışmanlık desteği verilmiştir. Bunun yanı sıra yeni kurulan firmaların devamlılığının sağlanması adına Konya Teknokent A.Ş tarafından teknoloji ve ihracat potansiyeli yüksek firmalara yönelik, stratejik büyüme yönetimi ve stratejik pazarlama yönetimi gibi danışmanlık programları yürütülmüştür. TİM-TEB iş birliği ile stratejik büyüme analizi, dış ticaret eğitimi ve benzeri birçok faaliyet gerçekleştirilmiştir. Bunlardan biri olan Global Piyasa Projesi, kamu – üniversite – sanayi iş birliği vizyonuyla, elektronik iş ağı ve dünya ticaret fuarı hedefiyle tasarlanmıştır. TSO, OSB, TGB ve üniversiteleri kapsayan, yerli ve milli özelliklerle geliştirilen, dijital iş birliği modeli, bilgi temelli bir ekonomide yüksek katma değerli ürünleri hedefleyen nitelikli ihracata yönelik dijital bir platform özelliği taşımaktadır.

Bakanlar Kurulu Kararı ile Karaman Teknoloji Geliştirme Bölgesinin kurulması kararı alınmış ve bölgenin yönetici şirketi kurulmuştur. 2020 yılında, Karaman Teknoloji Geliştirme Bölgesi/Karaman Teknopark 90 m^2 alanda faaliyete geçmiştir. Karaman Teknoloji Geliştirme Bölgesi'nin nitelik ve nicelik açısından ihtiyaçlarını karşılayabilecek olan Karaman Teknoloji Geliştirme Bölgesi idare, kuluçka ve Ar-Ge binasının mimari projesi ile arazi kullanımı, yapı ve tesislerin projelendirilmesi çalışmaları tamamlanmış olup gerekli finansman temini ve yapım ihalesi hazırlık çalışmaları devam etmektedir.

Kümelenme faaliyetleri kapsamında plan dönemi içinde bölgede; Bilişim Kümesi (BİLKON) ve Savunma ve Havacılık Kümesi olmak üzere 2 adet küme kurularak küme sayısı 6'ya yükselmiştir. Savunma ve havacılık kümesinin kurulum sürecinde Mevlana Kalkınma Ajansı etkin rol almıştır. Konya Sanayi Odası tarafından yürütülen ve Mevlana Kalkınma Ajansı tarafından desteklenen "Konya Savunma ve Havacılık Sanayi Kümesi Yetenek Matrisi" projesi kapsamında yapılan araştırmada Konya'da mevcutta savunma sanayine çalışan firmalar ile savunma sanayine entegre olabilecek potansiyel firmaların organizasyonel yapıları temel seviyede değerlendirilmiştir. Ayrıca firmaların ürün geliştirmeden kalite altyapılarına, üretim süreç ve araçlarından nihai ve ara mamul ürün/hizmetlerine geniş bir yelpazede yetenekleri irdelenmiştir.

Sonuçları rakamlarla ifade edilebilen ve edilemeyen çok sayıda faaliyet gerçekleştirilmiş olup bu çalışmalarla bölgede özellikle imalat sanayine yönelik faaliyet gösteren işletmeler başta olmak üzere insan kaynaklarına, Ar-Ge faaliyetlerine, verimlilik, dijitalleşme ve teknoloji konularına verilen önem ile ilgili bir kültür yerleştirilmeye çalışılmıştır. Teknolojinin sağladığı avantajlar ile işletmelerin bilgiye ve finansal kaynaklara erişimini kolaylaştırıcı altyapı ve ağların oluşumu sağlanmış ve ticari ilişkilerinin geliştirilmesi için hizmetler sunulmuştur. Tüm bunları kullanacak, üretecek daha nitelikli daha bilinçli insan kaynağımıza yönelik çalışmalar; eğitim kurumlarımız ve piyasa entegrasyonu ile yürütülmüştür.

Bugün gelinen noktada bölgede bir kültür oluşturmaya yönelik uzun vade gerektiren çalışmalarda belirli bir seviyeye gelinmiştir. Bu çalışmaların genel rakamlara yansımaları da olumludur.

2012-2021 yılarında ülkemizin toplam ihracat rakamı %40 artış gösterirken bölgenin toplam ihracat rakamı %110 oranında artış göstermiştir. Karaman ilinin ihracat

rakamlarındaki artış düzeyi Konya'ya göre düşük kalmış olup bunun sebebi Angola, Afganistan ve Suriye gibi ülkelerde yaşanan sıkıntılar ve ithalata getirilen sınırlamalar nedeniyle Karaman'ın bu ülkelere yaptığı ihracat rakamlarında azalmalar yaşanmasıdır.

Girişim sayılarında; 2012-2020 yılları arasında Konya %26 ve Karaman %25 artış göstererek ülkemiz %22 artış rakamının üzerinde bir gelişim sergilemiştir.

İşsizlik oranı bakımından bölge, 2012 yılında 26 düzey 2 bölgesi içinde işsizlik oranı en düşük 6.bölge iken 2020 yılında 3.bölge konumuna ilerlemiştir. 2018 yılına kadar oransal olarak düşüş gösteren işsizlik; günümüz ekonomik durumuna göre tüm bölgelerde artmasına karşın Konya Karaman Bölgesinin iş ortamında sağladığı istikrar ile bu artışı görece düşük seviyede tutabilmiştir. Kadınların iş gücüne katılım oranında 2014 yılına göre artış gözlenmiştir.

Bölgenin 2018 yılında Ar-Ge harcamalarında 26 bölge arasında 11. sırada yer almakta iken harcamalarında 2021 yılında 9'uncu sıraya yükselmiştir.

AMAÇ 2 : YATIRIM ORTAMININ İYİLEŞTİRİLMESİ

İşletmelerin bir bölgeye yatırım yapmaya karar verme nedenlerinden en belirgin olanları arasında ham madde kaynakları, işletme unvanının korunması isteği, uzun vadeli düşünme, işletme sırlarını koruma, ürün yaşam eğrisinde son aşamaya ulaşılması, yeni ekonomi endüstrilerinin varlığı, ithalatçı ülkelerin tarife ve kotalardan kaçınması, ulusal piyasadaki yasal düzenlemeler ve kısıtlamalardan kurtulma arzusu, müşterilerini yakından izleme isteği, ucuz üretim faktörü kullanma isteği ve yatırımların çeşitlendirilmesi vardır. Dolayısıyla bir bölgeye yatırım yapacak işletme açısından da o bölgeyi diğer bölgelere göre daha cazip kılacak koşullar arasında; o bölgede iş yapma kolaylığı ve kârlılığı, nitelikli iş gücünün varlığı gibi konular önem kazanmaktadır. Bu nedenle, 2014–2023 Bölge Planında bölgeye yönelik yatırımlar açısından işletme dönemi de dâhil olmak üzere yatırımın her safhasında, ulusal ve uluslararası yatırımcıların karşılaştığı idari engellere çözüm üretmek ve bölgeye yatırımları çekilebilmek hedeflenmiştir.

Bölgenin başta yöneticileri ve yatırım destek ofisleri olmak üzere, konu ile ilgili kurum kuruluşlar ve STK'lar, yatırım ortamına yönelik faaliyetlere ağırlık vermekte bir taraftan gerek kamu yatırımlarının gerekse özel sektör yatırımlarının bölgeye çekilmesi, diğer taraftan da bölgenin yatırım altyapısının güçlendirilmesi ve yatırım ortamının iyileştirilmesine yönelik çalışmaları iş birliği içerisinde yürütmektedirler.

Plan dönemi içerisinde yatırım destek ofisleri tarafından bölgede yeni iş kurma, mevcut işini geliştirme gibi konularda yatırımcılara ve yatırımcı adaylarına bilgilendirmeler yapılmış, yol haritası çizilmiş ve uygulamaya ilişkin sorunlara çözümler üretilmiştir. Bölgede yatırımcıları yönlendirebilmek, bölgenin yatırım ortamının iyileştirilmesini sağlamak ve yatırım ortamını tanıtımını yapmak amacıyla iş birliği ortamının oluşturulması gerekmektedir. Bu sebeple Mevlana Kalkınma Ajansı yerli ve yabancı yatırımcılara yönelik olarak, bölge illerinin yatırım ortamını tanıtmak, yerli ve yabancı yatırımcıları çekmek, yatırım kararı alan firmalarla iletişime geçerek ilgili kurumlar arasında koordinasyonu sağlamak, yatırımcılara mentorlük ederek uygun ekosistemi

oluşturmak amacıyla iş ve yatırım ortamı ile ilgili kurum ve kuruluşların yer alacağı Konya ve Karaman İl Yatırım Komitelerini kurmuştur. Bununla birlikte yatırım destek ofisi bünyesinde yatırımcıların şirket kuruluş süreçlerinde daha aktif ve etkin rol alacak bir yapı olan "Tek Durak Ofis" hizmetleri başlatılmıştır.

Plan döneminde Konya'da 2 adet OSB'nin (Ilgın, Sarayönü), Karaman merkezde ise OSB'nin 2. kısmının kurulum çalışmaları başlamıştır. 2015 yılında gündeme gelen serbest bölge kurulması konusu üzerine; bölgenin ileri gelen aktörleri, kamu kurumları ve Mevlana Kalkınma Ajansı iş birliği ile çeşitli çalışmalar yürütülmüştür. Bu çalışmalar sonucunda Resmî Gazete'de "Karaman'da Karaman Serbest Bölgesinin Yer ve Sınırlarının Belirlenmesi ve Kurulup İşletilmesine Dair Karar" çıkmıştır. Söz konusu karar üzerine serbest bölgenin kurulumu ile ilgili fizibilite raporu Mevlana Kalkınma Ajansı desteği ile 2017 yılında hazırlanmıştır. Serbest bölgenin kurulumu ile ilgili çalışmalar devam etmekte olup faaliyete geçmesiyle bölgenin ihracat rakamlarının daha da artması beklenmektedir.

2013 yılında Mevlana Kalkınma Ajansı ve bölgenin ilgili kurumları tarafından Karaman'da yenilenebilir enerjiden elektrik üretimine yönelik enerji ihtisas endüstri bölgesi oluşturulması çalışmalarına başlanmış ve 2013 yılında Mevlana Kalkınma Ajansının da desteğiyle fizibilite raporu hazırlanmıştır. Yapılan çalışmalar sonucunda 2017 yılında Resmi Gazete kararı ile "Karaman Enerji İhtisas Endüstri Bölgesi" ilan edilmiştir.

Bölgede savunma sanayine yönelik teknoloji odaklı gelişmeler, ASELSAN Konya Silah Sistemleri Fabrikası ve bazı yatırımlar teknoloji endüstri bölgesi ilanı ile ilgili çalışmaları hızlandırmıştır. 2020 yılında Resmi Gazete'de yayımlanan karar ile "Konya Teknoloji Endüstri Bölgesi" ilan edilmiştir. Konya Teknoloji Endüstri Bölgesi'nde robot, nano teknoloji, yapay zekâ, savunma, uzay ve havacılık projeleri başta olmak üzere ileri teknolojili çalışmalar gerçekleştirilecektir.

Plan dönemi öncesinde Konya'da lojistik köy olarak ilan edilen alanda lojistik köyün kurulumu ile ilgili çalışmalar plan döneminde yürütülmüş olup 2020 yılında açılışı yapılmıştır. Plan döneminde lojistik merkezin ulaşım entegrasyonları, ilave alan ve genişleme alanları üzerine yürütülen çalışmalar Ajansın da katılımıyla gerçekleştirilmiştir. Ayrıca Karaman ilinde lojistik merkez kurulumu ile ilgili Mevlana Kalkınma Ajansı desteği ile ön fizibilite raporu hazırlanmıştır. Söz konusu merkezin proje çalışmaları tamamlanmış olup kurulum sürecinin önümüzdeki plan döneminde gerçekleşmesi beklenmektedir.

Bölgede plan döneminde "yatırım ortamının iyileştirilmesi" için altyapı çalışmalarının yanı sıra bölgenin yatırım ortamının ulusal ve uluslararası düzeyde tanıtımı, tanıtım materyallerinin oluşturulması, bilinçlendirme ve farkındalık çalışmaları gibi birçok çalışma yürütülmüştür. Söz konusu çalışmalar, bölge aktörlerinin ortak hedefe yönelmesi ve iş birliği içinde çalışması ile doğru amaçlara hizmet etmiştir.

AMAÇ 3 : İNSANA YATIRIM: BİLGİ VE BECERİLERİNİ SÜREKLİ YENİLEYEN, BİRLİKTE HAREKET EDEBİLEN, SAĞLIKLI BİREYLERİ

stihdamın, ekonomik ve sosyal içermeyi geliştirmenin ana unsurlarından biri olduğu gerçeğinden hareketle Konya Karaman Bölge Planı, ayrım gözetmeksizin tüm sosyal grupların istihdama erişimini artırarak ekonomik ve sosyal içermeyi hızlandırmayı hedeflemektedir. Eğitim sağlayıcılar ile sanayi arasında daha güçlü bağlar kurarak, öğretilen becerilerin bugün ve gelecekte sanayinin ihtiyaçlarını karşılaması, yükseköğrenimin ve mesleki eğitimin geliştirmesine, eğitim ve kursların gelişen teknoloji ve ihtiyaçlara göre modernize edilmesine, özellikle gençlerin ve kadınların iş hayatına girmesini kolaylaştırarak iş gücü piyasasındaki etkinliğinin artırılmasına, girişimciliğin teşvik edilmesine, okuldan erken ayrılmanın azaltılmasına, bölgede yaşayan tüm bireyler için kaliteli eğitime erişimin sağlanmasına ve ayrıca sosyal ve sağlık altyapısı gibi konulara odaklanılmıştır.

Bölgede iş gücünün sahip olduğu becerileri artırmak adına kamudan özel sektöre ve STK'ya toplumun farklı kesimleri tarafından çok sayıda eğitim programı düzenlenmiştir. İş gücünün sürekli kendini yenilemesi değişen şartlara uyum sağlaması bakımından iş hayatında da eğitimin devamlılığının sağlanması gerektiği anlayışı hakkında farkındalık oluşturulmuştur.

Plan döneminde; Mevlana Kalkınma Ajansı, nitelikli eleman eksikliği sorununa çözüm olmak amacıyla 2014 yılında verdiği güdümlü proje desteği ile Konya Ticaret Odası Mesleki Eğitim Merkezinin kurulması sağlanmıştır. Konya Ticaret Odası tarafından hayata geçirilen 2020 yılında açılışı yapılarak faaliyetlerine başlayan mesleki eğitim merkezinin bulunduğu alan kısa sürede Konya Ticaret Odası Teknoloji ve Eğitim Kampüsüne dönüştürülmüştür. Kampüs alanında Konya Model Fabrika, Mevlana Kalkınma Ajansı desteğiyle kurulan Mesleki Eğitim Merkezi, KTO Karatay Üniversitesi Ticaret ve Sanayi Meslek Yüksekokulu ve yine Ajans desteğiyle kurulan Dış Ticaret Merkezi gibi yapılar yer almaktadır. Ayrıca Avrupa Birliği ve Türkiye Cumhuriyeti eş finansmanıyla, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı'nın Rekabetçi Sektörler Programı altında fonlanmaya hak kazanmış KTO Karatay Üniversitesi Akıllı Teknolojiler Merkezi (AKİTEK) kurulmuştur. Bu merkez bölgedeki tarım makinesi üreticilerinin Tarım 4.0 ile uyumlu akıllı teknolojilerle donatılmış yenilikçi tarım makineleri üretebilme kapasitelerini geliştirmeyi uluslararası düzeyde daha rekabetçi hale getirmeyi hedeflemekte olup faaliyetlerinden en önemlisi bölgedeki tarım makinesi üreticileriyle, akıllı tarım makineleri odaklı Ar-Ge projelerini geliştirmektir.

2019 yılında Kalkınma Ajansları Genel Müdürlüğü tarafından mesleki eğitimin tema olarak belirlenmesi ile Mevlana Kalkınma Ajansı bu alanda faaliyetlerini yoğunlaştırmış ve mesleki eğitim kurumlarının altyapılarını geliştirmeye yönelik destek programları ilan edilerek birçok okulun laboratuvar altyapısı geliştirilmiştir. Mesleki eğitim kurumları öğrencilerine yönelik çok sayıda eğitim, yarışma ve program tüm kurumlarca düzenlenmiştir. Bu sayede hem öğrencilerin gelişimlerine katkı sağlanmış hem de mesleki eğitim ile ilgili algının değişim süreci başlamıştır. Mevlana Kalkınma Ajansı uzmanlarınca 3D modelleme eğitimleri düzenlenmiş usta-çırak buluşmaları, kariyer günleri, liderler programı gibi programlar gerçekleştirilmiştir. Mesleki eğitim kurumlarının özel sektörle ilişkilerinin geliştirilmesine katkı sağlanmış olup özellikle savunma sanayine yönelik okullar ve özel sektör arasında, piyasaya uygun eleman yetiştirilmesi, staj ve istihdam konularını kapsayan, iş birliği protokolleri imzalanmıştır.

Bölgede özellikle genç gruplarda girişimcilik kültürünün yerleştirilmesi için uygulamalı ve teorik girişimcilik eğitimleri ilçe düzeyine kadar indirgenerek verilmiş, hackathon, proje pazarı, demoday, robot yarışmaları gibi etkinlikler ile hem keyifli bir mücadele ortamı oluşturulmuş hem de etkinlikler içinde iş modeli oluşturma, etkili sunuş yöntemleri, kitle fonlama, fon kaynaklarına erişim gibi konularda eğitimler ve bilgilendirmeler yapılmıştır. Girişimcilik ekosisteminin diğer parçası olan montörlerin yetiştirilmesi adına montör eğitimleri düzenlenmiş ve eğitimi alanlar mentörlük uygulamalarını gerçekleştirmişlerdir. Girişimcilik için gerekli olan altyapı çalışmalarına ilgili kurumlar ağırlık vermiş bazı projeler Mevlana Kalkınma Ajansı tarafından desteklenmiş, bölge illerinde ve bazı ilçelerde ihtiyaca cevap verebilecek sayıda atölye kurulmuştur. Ekosistemin parçası olan tüm kurum ve kuruluşların girişimcilik üzerine çok sayıda çalışması bulunmaktadır. Bu çalışmaların iş birliği içerisinde ve birbirini tamamlayan faaliyetler şeklinde yürütülmesi, ekosistemin gelişmesine daha büyük katkılar sağlayacaktır. Bu tespit ve ihtiyaçtan hareketle bölgede girişimcilik ile ilgili kurum ve kuruluşların tek bir platformda buluşturulması için "İl Girişimcilik Komitesi" hem Konya hem de Karaman'da hayata geçirilmiştir.

Kadınların ekonomik güçlerinin artırılması adına belediyeler ve ilgili kurumların yönetimiyle kooperatifler harekete geçirilerek kadınların gelir elde etmesine yönelik projeler Mevlana Kalkınma Ajansı ve destek veren diğer kurumların mali katkılarıyla hayata geçirilmiştir. Örneğin; Karapınar ilçesinde yürütülen bir proje ile yoksulluk sınırı altında bulunan 25-40 yaş arası 25 kadının girişimciliğe teşvik edilmeleri, kendiişlerini kurabilmeleri ve meslek sahibi olarak istihdam edilebilmeleri amaçlanmış; 25 kadına aşçılık, pastacılık, kişisel gelişim ve girişimcilik eğitimleri verilmiştir. Mesleki eğitimler uygulamalı eğitimler aşevinde gerçekleştirilmiştir. Benzer projeler diğer bazı ilçelerde ve köylerde ilgili kurumlarca uygulanmıştır. Kadınlara meslek edindirilmesi ve istihdamlarının kolaylaştırılması amacıyla İŞKUR tarafından bazıları istihdam garantili mesleki eğitim kursları açılmaktadır. Ayrıca çalışan kadınların çocuklarını bırakabilecekleri kreş imkânlarının arttırılması yönünde Konya OSB ile iş birliği yapılmıştır. Benzer şekilde kadınlara kreş desteği ve "Aile İçi Şiddetle Mücadele İl Eylem Planı" kapsamında kadın sığınma evlerinde kalan kadınlara yönelik iş kulübü gibi uygulamalar hızla devam etmektedir. Nitekim pandeminin olumsuz etkileri ile istihdam oranlarında düşüş, işsizlik oranlarında artış yaşanmasına rağmen bölgenin kadın istihdam oranının arttığı görülmektedir.

Kırsal alanlardan kente göçün önlenmesi amacıyla kırsal alanda istihdam imkânlarının artırılması için ilçelerde emek yoğun sektörlerin oluşturulmasına yönelik (tekstil atölyelerinin kurulumu gibi) projeler uygulanmıştır. KOP BKİ desteği ile "SÜKOP Süstaşı Eğitim ve Uygulama Atölyesi" kurulmuştur. Bu atölyede eğitim gören dağlık/kırsal kesimdeki vatandaşlar akabinde kendi ilçelerinde kurulan üretim atölyelerinde yarı değerli taşları işleyerek ek gelir elde etmektedirler.

Plan döneminde sosyal sorumluluk alanında da çeşitli uygulamalar yapılmıştır. Engelli bireylerin iş hayatına katılımları, erişim zorluklarının azaltılması ile ilgili projeler ve uygulamalar hayata geçirilmiştir. Engelli mesleki gelişim merkezi, engelsiz taksi, engelsiz parklar, sesli kütüphane, engelsiz yaşam merkezi (kültür-sanat etkinlikleri içerir), engelsiz spor merkezi gibi projeler uygulanmıştır.

Plan döneminde bölgede 2 yeni üniversite kurulmuştur. Bunlar; Konya Şeker A.Ş. Bilimsel Araştırma, Teknoloji, Eğitim ve Kültür Vakfı (BARTEK) tarafından kurulan "Konya Gıda Tarım Üniversitesi" ve bir devlet üniversitesi olan "Konya Teknik Üniversitesi"dir.

Temel kamu hizmetlerine erişimin kolaylaştırılması adına ilgili kamu kurum ve kuruluşları bölgenin ihtiyaçları doğrultusunda eğitim ve sağlık tesisleri başta olmak üzere gerekli yatırımları yapmışlardır. Kamu hizmetlerine erişimi kolaylaştırmanın bir diğer yöntemi de dijitalleşme olarak görülmüş ve bazı ilçe belediyeleri de dâhil olmak e-hizmet sunumuna yönelik altyapı çalışmalarını hayata geçirmişlerdir.

Diğer taraftan temel kamu hizmetlerin etkinliğin artırılması ve kurumsal kapasitenin güçlendirilmesi adına bölge genelinde hizmet içi eğitimlere önem verilmiştir. Finansal okuryazarlıktan çizim programlarının kullanımına, sunum tekniklerinden pazar araştırmasına kadar pek çok alanda kurumların ihtiyaçları doğrultusundaki eğitimler gerek kurumlar arası iş birliği halinde, gerek destekler aracılığıyla gerekse kurumsal olarak verilmiştir.

AMAÇ 4: BÖLGE İÇİ GELİŞMİŞLİK FARKLARININ AZALTILMASI, KIRSALDA YAŞAMIN CANLANDIRILMASI

Bölge içi gelişmişlik farklarının azaltılabilmesi için gelişmişlik düzeyi az olan ve hızla nüfus kaybeden kırsal yerleşimlerde[62] yaşamın ekonomik anlamda canlandırılması, gelir kaynağı yaratacak tarıma alternatif sektörlerin oluşturulması ve tarımdan elde edilen gelirlerin artırılması hedeflenmiştir.

Tarımsal üretimden elde edilen gelirlerin artırılması için üreticilere yönelik tarımsal eğitim ve yayım faaliyetlerine önem verilmiş konu ile ilgili kurum ve kuruluşlar tarafından iyi tarım uygulamalarından organik tarıma, arıcılık faaliyetlerinden seracılığa, sulamadan gübrelemeye kadar geniş bir yelpazede çok sayıda uygulamalı eğitimler gerçekleştirilmiştir. Bölgedeki tarım il müdürlükleri ve yerel yönetimler ile birlikte KOP BKİ'nin destekleri ile geniş kapsamlı bir Tarımsal Eğitim ve Yayım Programı (KOP TEYAP) hayata geçirilmiştir. Yine KOP BKİ tarafından eğitim ve yayım faaliyetlerine entegre olarak tasarlanan Kırsal Dezavantajlı Alanlar Kalkınma Programı ile tarımsal faaliyetlerde çeşitliliğin ve katma değerin artırılması adına tarım il müdürlükleri ve Büyükşehir Belediyesi tarafından bölgede yaygın olmayan seracılık faaliyetlerinin yaygınlaştırılması, tıbbi ve aromatik bitkilerin yetiştirilmesi, mantar yetiştiriciliği ve arıcılık gibi alanlarda çeşitli çalışmalar yürütülmüş destekler verilmiştir. Örneğin Konya'nın kültür mantarı üretiminin yaygınlaştırılması için çalışma yürüten Konya Büyükşehir Belediyesi, Kültür Mantarı Eğitim ve Uygulama Aracı'nda ziraat mühendisleri ile mantar yetiştirerek ilçelerde uygulamalı eğitimler vermiştir. Bu kapsamda 23 ilçede 1825 üreticiye eğitim verilmiştir. Kırsal bölgelerde alternatif ürün ekimini teşvik eden Konya Büyükşehir Belediyesi, deneme ekimleri yaparak olumlu sonuçlar alması üzerine, lavanta üretiminin yaygınlaştırılması için üreticiye lavanta fidesi desteğinde bulunmuştur. Sadece bu destekle 720 bin dekarlık sulanamayan alanda lavanta yetiştiriciliği başlamıştır. (Türkiye genelinde 12 bin dekar alanda yetiştiriciliği yapılmaktadır.) Yetiştirilen ürünlerden lavanta yağı üretmek için KOP BKİ'nin mali desteği ile Güneysınır Belediyesi tarafından Güneysınır ilçesinde distilasyon merkezi kurulmuş ve üretime başlamıştır. Benzer şekilde bölge genelinde fide, fidan ve tarımsal ekipman desteği her yıl sağlanmaktadır.

62 *2014-2023 Konya Karaman Bölge Planı "kırsal alanı"; ilçe merkezi statüsünden küçük tüm yerleşim yerleri ile planın mekânsal tipoloji sınıflamasında 4. grupta kalan ilçe merkezleri olarak tanımlamıştı.*

Üretilen ürünlerin katma değerini ve kalitesini artırmak için gerekli tesis ihtiyaçları (soğuk hava deposu, eleme paketleme tesisi vb. ihtiyaçlar) giderilmeye çalışılmış ya da bu alanda destekler verilmiştir.

Hayvancılık faaliyetleri de farklı kaynaklar üzerinden desteklenmiş, hayvan barınakları, modern tesislerin kurulumu, hayvan ırklarının geliştirilmesi, beslenme yöntemleri ve verimin artırılması yönünde çalışmalar ilgili kurum ve kuruluşlarca gerçekleştirilmiştir. Plan döneminde bölgedeki hayvan sayılarında artış gerçekleşmiştir. Konya ilinde küçükbaş hayvan sayısı %59,4, Karaman'da %69 ve ülke genelinde %61 oranında; büyükbaş hayvan sayısı ise Konya'da %48; Karaman'da %28 ve ülke genelinde %29 oranında artış göstermiştir. Hayvan varlığı ile benzer şekilde süt üretimleri de artmıştır. 2012-2019 yılları arasında büyükbaş ve küçükbaş tüm türlerde toplam süt üretimi ülkemiz genelinde %32, Konya'da %62 ve Karaman'da %74 artış göstermiştir.

Bir taraftan tarımsal faaliyetlerdeki etkinlikler artırılırken diğer taraftan da toprak ve su kaynaklarının etkin ve doğru kullanımının sağlanması çevreye duyarlı üretim yapılması için faaliyetler de yürütülmüştür. Bölge için en önemli tehdit başta tarım sektörünü etkileyen su kısıtı ve kuraklıktır. Bu kapsamda suyun yönetimine ilişkin merkezi düzeyde planlama çalışmaları Su Yönetimi Genel Müdürlüğü tarafından yapılmıştır. Bu kapsamda Nehir Havza Yönetim Planları, Havza Koruma Eylem Planları ve Sektörel Su Tahsis Planları hazırlanmıştır. Yerel düzeyde ise KOP BKİ tarafından her yıl modern sulama şebekelerinin kurulumu için mali destek verilmektedir. Bununla birlikte sulama, suyun tasarruflu kullanımı ile ilgili üreticilere yönelik eğitim faaliyetleri düzenlenmektedir.

Plan döneminde Tarım ve Orman Bakanlığı tarafından Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı ile iş birliği içinde Uluslararası Tarımsal Kalkınma Fonu (IFAD) finansal desteği ile yürütülecek, ülkemizin en önemli dış kaynaklı kırsal kalkınma projelerinden birisi olan Göksu-Taşeli Havzası Kalkınma Projesi uygulaması başlamıştır. Proje ile Göksu Taşeli havzasında bulunan Ahırlı, Akören, Bozkır, Güneysınır, Hadim, Taşkent, Yalıhüyük, Başyayla, Ermenek, Sarıveliler ve Karaman merkez ilçelerine bağlı 238 mahallede köyde tarım, hayvancılık ve tarım dışı gelir getirici alanlara yönelik hibe destekleri sağlanmaktadır.

Kırsal alanda ve bölge genelinde alternatif gelir kaynaklarından biri de turizm sektörüdür. Turizmin geliştirilmesi, çeşitlendirilmesi bölgenin potansiyellerinin harekete geçirilmesi ile ilgili çalışmalar, ilgili kurumlarca ve iş birliği halinde yürütülmektedir. Plan döneminde yetkili kurumlar tarafından bölge genelinde restorasyon, bakım-onarım, çevre düzenlemesi, aydınlatma gibi altyapı çalışmaları yürütülmüştür.

İlçelerde, dört mevsime yönelik alternatif turizm türlerinin geliştirilmesi için çeşitli yatırımlar ve çalışmalar yapılmıştır. Derbent Aladağ'da kayak merkezinin kurulumu, Seydişehir'de tur güzergâhları ve rotalarının oluşturulması, Beyşehir'de göl ve çevre düzenlemelerinin yapılması, Beyşehir Eşrefoğlu Camisi ve Eflatunpınar-Hitit Su Anıtının UNESCO Dünya Miras Geçici Listesi'ne alınması plan döneminde ilçelerde düzeyinde yaşanan önemli gelişmelerdir. Antalya—Derebucak, Beyşehir, Konya güzergâhı yol ve tünel çalışmaları plan döneminde başlamış olup 2023 yılında tamamlanması beklenmektedir. Söz konusu yol ile Antalya'ya erişimin kısalması turizm faaliyetlerine de katkı sağlayacaktır.

Hadim Yerköprü Şelalesinin çevre düzenleme çalışmaları gerçekleştirilmiş, Akşehir, Beyşehir ve Konya bedesten restorasyonları yapılarak tarihi dokular ön plana çıkarılmıştır. Halkapınar ilçesindeki İvriz Kaya Anıtı bakımı ve çevre düzenleme çalışmaları yapılmıştır. Bozkır Zengibar Kalesi örenyeri için rölöve restitüsyon restorasyon projeleri hazırlanmıştır.

Karaman'ın Ermenek ilçesinde kayak merkezi kurulmuş, Mevlana Kalkınma Ajansı desteği "Taşeli Bölgesi Su Sporları ve Doğa Turizmi Projesi" hayata geçirilmiştir.

Karaman Karadağ'da bulunan turizm potansiyellerinin turizme kazandırılması için KOP BKİ tarafından stratejik yol haritası ve koruma amaçlı imar planı hazırlanmıştır. Yamaç paraşütü yapmak için de ziyaretçileri bulunan Karadağ'ın tarihi dokusunun ön plana çıkarılması ve alanın turizme kazandırılması için Mevlana Kalkınma Ajansı tarafından güdümlü proje desteği verilmesine yönelik hazırlık çalışmaları yürütülmüştür. Karaman Kalesi'nin restorasyon ve çevre düzenleme faaliyetleri gerçekleştirilmiştir.

UNESCO tarihi miraslar listesinde yer alan Çatalhöyük'ün turizme kazandırılması adına Mevlana Kalkınma Ajansı güdümlü proje desteği ile Konya Büyükşehir Belediyesi tarafından karşılama merkezi yapımı başlamıştır. 2023 yılında yapımının tamamlanması beklenmektedir.

Tüm bu altyapı çalışmalarının yanı sıra tanıtım faaliyetleri yapılmış tanıtım filmleri çekilmiştir.

Bölgenin inanç turizmi bakımından önemli bir değeri olan Mevlana ve 2008 Yılında UNESCO İnsanlığın Somut Olmayan Kültürel Mirasının Temsili Listesi'ne alınan Mevlevî Semâ Töreni ile yerli ve yabancı çok sayıda ziyaretçiye ev sahipliği yapmaktadır. Plan dönemi öncesi 2011 yılı verilerine göre Türkiye'de en çok ziyaret edilen 3.müze iken 2021 yılı verilerine göre 1. sıraya yerleşmiştir.

AMAÇ 5: KORUMA KULLANMA DENGESİ İÇİNDE YEŞİL BÜYÜMENİN SAĞLANMASI

Bugünün ihtiyaçlarını, gelecek kuşakların kaynaklarını tehlikeye atmaksızın karşılayabilmek gerektiği anlayışından hareketle çevresel faktörleri (hava, su ve toprak) ve çevre bilincini önemseyen bir anlayışın geliştirilmesi, çevreye duyarlı temiz üretim süreçlerinin geliştirilmesi, enerji verimliliği uygulamalarının geliştirilmesi ve enerji üretiminde yenilenebilir enerji kaynaklarının payının artırılması amaçlanmıştır.

Mevlana Kalkınma Ajansı, 2019 yılı mali destek programında imalat sanayiye yönelik yalın üretim faaliyetlerini zorunlu faaliyet olarak belirlenmiştir. Bu sayede destek verilen firmalarda elde edilen başarılı sonuçlar diğer firmalarda farkındalık ve bilinç oluşturmuştur. Yalın üretim konusunda belli bir farkındalığın oluşmasının ardından Teknik Destek Programları ile firmalara danışmanlık destekleri verilmiştir. Bu kapsamda 2020-2021 yılları arasında yaklaşık 30 firmada yalın üretim, enerji ve kaynak verimliliği uygulamaları yapılmıştır. Faaliyetlerine başlayan Konya Model Fabrika firmalara yalın üretim ve dijitalleşme konularında hizmetler sunmakta buna ilaveten Üreten Şehirler Programı kapsamında finanse edilen Konya Enerji Verimliliği merkezi kurulum çalışmaları devam etmektedir.

Bölgede yenilenebilir enerji kaynaklarının yaygınlaştırılması için Mevlana Kalkınma Ajansı tarafından destekler verilmiştir. Bazı projelerin uygulamaları devam etmekle birlikte 10,8 MW Kurulu güce sahip yenilenebilir enerji kaynağı sadece Ajans desteği ile oluşmuştur. Bölgenin GES ve RES toplam kurulu gücü ise 1.317 MW'ye yükselmiştir. Konya GES Kurulu güç bakımından ülkemizde ilk sırada yer almaktadır. Mevlana Kalkınma Ajansı gerek plan dönemi öncesinde gerekse plan döneminde verdiği program destekleri, küçük ölçekli destekler ve yaptığı bilgilendirme çalışmaları ile bölgede farkındalık oluşturulmuş ve yenilenebilir enerji kaynakları ile ilgili ciddi bir çarpan etkisi elde edilmiştir.

Çevre Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığının Sıfır Atık Projesi kapsamında il müdürlüklerimiz tarafından çocuklar başta olmak üzere bölge halkında çevrenin korunması noktasında geniş bir kesimde farkındalık oluşturmuşlardır. Valilik emrindeki 48 kamu kurumu ve ilçe teşkilatlarında ve 1687 okulda sıfır atık uygulamaları başlamıştır.

Karapınar ilçesinde erozyonla mücadele çalışmaları yürütülmüş olup 2011 yılında Mevlana Kalkınma Ajansı desteği ile hazırlanan Karapınar erozyonla mücadele master planının ardından plan döneminde 88 bin dekarlık alanda çölleşme mücadelesi yapılmıştır. Erozyon nedeniyle çölleşen ve tamamen kum halinde olan alanların yeşertilmesi sağlanmıştır. Çölleşmenin etkilerinin görülmesi için örnek bir alan bırakılmış olup çok sayıda araştırmacı verilen mücadeleyi ve başarıyı görmek üzere alanı ziyaret etmektedir.

Bölge için en önemli tehdit su kısıtı ve kuraklıktır. Bu kapsamda suyun yönetimine ilişkin merkezi düzeyde planlama çalışmaları Su Yönetimi Genel Müdürlüğü tarafından yapılmıştır. Bu kapsamda Nehir Havza Yönetim Planları, Havza Koruma Eylem Planlar ve Sektörel Su Tahsis Planları hazırlanmıştır. Yerel düzeyde ise KOP BKİ tarafından her yıl modern sulama şebekelerinin kurulumu için mali destek verilmektedir. Bununla birlikte sulama, suyun tasarruflu kullanımı ile ilgili üreticilere yönelik eğitim faaliyetleri düzenlenmektedir.

Konya Büyükşehir Belediyesi tarafından Sera Gazı Emisyon Envanter Raporu ve Azaltım Eylem Planı'nın hazırlanması, daha fazla gürültü bariyerinin projelendirilmesi, Ulaşım Master Planı ile Sürdürülebilir Kentsel Hareketlilik Planının uygulamaya konulması; yeşil ulaşım ağının genişletilmesi; kişi başı yeşil alan miktarını artırılması gibi karbon salınımının azaltılmasına yönelik çalışmalar yürütülmektedir.

İklim değişikliklerine uyum planları ve stratejilerin ortaya konularak eylemlerin sahaya yansıtılması ve iklim değişikliğine dirençli şehirler oluşturmaya yönelik çalışmalar yürütülmek üzere Avrupa Birliği ile Türkiye Cumhuriyeti tarafından ortaklaşa finanse edilen "Türkiye'de İklim Değişikliğine Uyum Eyleminin Güçlendirilmesi Projesi" kapsamında pilot il olarak projeye dâhil olan Konya'da eylem planı hazırlaması çalışmaları yürütülmektedir.

AMAÇ 6: BÖLGE İÇİNDEKİ YERLEŞİM YERLERİNE FARKLI MÜDAHALE BİÇİMLERİNİ İÇEREN ÇOK MERKEZLİ VE DENGELİ BİR MEKÂNSAL ÖRGÜTLENME OLUŞTURMAK

Konya Karaman Bölgesini mekânsal olarak diğer Düzey 2 Bölgelerinden ayıran en belirgin ve en temel kısıt, sahip olduğu geniş yüzölçümü nedeniyle kırsal ve kentsel alanlar arasındaki fiziki erişim imkânlarının sınırlı kalması ve buna bağlı olarak da mal, hizmet ve insan akımlarında kaliteli ve verimli bir hizmetin sunulamamasıdır. Bölgenin özellikle Konya Metropoliten alanı etrafındaki tek merkezli büyüme eğilimi, beşeri ve ekonomik sermayenin merkezde yoğunlaşmasına neden olmakta bu ise bölge içi gelişmişlik farklarının derinleşmesine neden olmaktadır. Dolayısıyla bölgedeki ilçeler kendi içlerinde gerek sosyo–ekonomik yapı gerekse coğrafi özellikler bakımından oldukça farklılaşmaktadır.

Bu nedenle bölgenin mevcut mekânsal gelişme eğilimleri de göz önüne alınarak bölge içindeki yerleşim yerlerine farklı müdahale biçimlerini içeren çok merkezli ve dengeli bir mekânsal örgütlenme modeli geliştirilmiştir. Bölge planı ile ortaya konulan bu model içinde oluşturulan yerleşim sistemleri ve tanımları bölgeye özgü şekilde yapılmıştır.

Bu mekânsal yapılanmayla alt bölgelere (alt bölge merkezleri ve bunların hinterlantları) ve farklılık gösteren ihtiyaçlarına göre, farklılık gösteren destekler Mevlana Kalkınma Ajansı tarafından verilmiştir.

Oluşturulan bu mekânsal kademelenme yapısı ve alt bölgeler hakkında ve farklı ihtiyaçlara farklı müdahaleler içeren yaklaşımlar hakkında ilgili kesimlere yönelik bilgilendirmeler yapılmıştır. Konya Büyükşehir Belediyesi tarafından hazırlanan çevre düzeni planı çalışmalarında bölge planında belirlenen alt bölgeler dikkate alınmıştır. Çevre düzeni planının hazırlık sürecinde Mevlana Kalkınma Ajansı'nın alt bölgeleme çalışmasında kullanılan analiz ve yöntemleri de içeren detaylı bir bilgilendirme ve istişare yapılmıştır. Her iki kurumun da gösterdiği hassasiyetle; bölge planında belirlenen alt bölgeler ve bu bölgeler için alınan kararlar alt ölçekli plan çalışmalarında esas kabul edilmiştir.

AMAÇ 7: BÖLGENİN LOJİSTİK ALT YAPISINI GÜÇLENDİREREK ULUSAL VE KÜRESEL DÜZEYDE ERİŞİLEBİLİRLİĞİNİ ARTIRMAK

Bölgesel rekabet edebilirliği doğrudan etkileyen unsurlardan birisi de bölgelerin altyapı, erişilebilirlik ve ulaşılabilirlik düzeyleridir. Bu nedenle başarılı bölgeler genelde tüm ulaşım modlarını entegre şekilde kullanabilen gelişmiş fiziksel altyapı ve iletişim altyapısına sahiplerdir. Güçlü fiziki altyapıya sahip bölgelerin erişilebilirlik düzeyleri de yüksek olmaktadır. Bölgenin lojistik altyapısını güçlendirerek ulusal ve küresel düzeyde ulaşım ve erişilebilirlik imkanlarını artırmayı, iş gücü pazarını genişletmeyi, dış ticarette bölgedeki işletmelerin yurt içi ve yurt dışındaki tedarikçi ve müşterilerine hızlı, sorunsuz ve zamanında teslimat yapabilmeleri için entegre bir ulaşım sistemi oluşturmayı hedeflemiştir.

Plan döneminde gerek Karayolları Bölge Müdürlüğü ve yetkili tüm kurumlarca gerekse Büyükşehir Belediyesi tarafından ihtiyaca uygun şekilde yatırımlar yapılmıştır. Önemli

yüke sahip yerleşimlerde bölünmüş yollar, ulaşım sorunu olan yerleşimlerde ulaşım kalitesinin artırılması, köprü, viyadük ve benzeri çok sayıda yatırım hayata geçirilmiştir.

Lojistik köy projesi tamamlanmış olup ulaşım türleri ile entegrasyonu sağlanmıştır. Lojistik köy ile entegre şekilde Konya çevreyolu projesi yapım çalışmaları devam etmektedir. Toplam 122 km uzunluğunda 3 kısım halinde, projelendirilen Konya Çevre Yolu'nun; 22 km'lik 1. kısmı tamamlanmıştır. 1'inci kısmın hizmete sunulmasıyla; zamandan 13,3 milyon TL, akaryakıttan 8,1 milyon TL olmak üzere yıllık toplam 21,4 milyon TL tasarruf sağlanmıştır.[63]

Antalya-Konya-Nevşehir-Kayseri güzergâhındaki hızlı tren hattı yapımının da tamamlanmasıyla, şehirlerarasındaki bağlantılar Konya'nın transit potansiyelini daha da güçlendirecektir.

Konya Büyükşehir Belediyesinin hafif raylı sistem projesiyle entegre olacak şekilde Selçuklu YHT garı yapılmıştır. Konya–Karaman hızlı demiryolu projesi yapılmış böylece bölge illeri arasındaki ulaşım süresi kısalmıştır. Karaman - Niğde (Ulukışla) - Mersin (Yenice) hızlı tren projesi yapım çalışmaları devam etmekte olup bu hatta hem yük hem de yolcu taşımacılığı yapılacaktır. Bu hattın tamavmlanmasıyla Mersin Limanı'na çok daha kısa sürede güvenle ulaşım sağlanacaktır. Diğer taraftan Karaman Havalimanı yatırım programına dâhil edilmiş plan ve proje çalışmalarına başlanılmıştır.

63 *Karayolları Genel Müdürlüğü*

Planın hazırlık döneminde daha önce belirlenen plan hedeflerinin ne düzeyde gerçekleştiğini ölçmek adına performans göstergeleri belirlenmiştir. Söz konusu hedeflerin 2021 yılı gerçekleşme durumları şu şekildedir:

Tablo 68 Bölge Planı Performans Göstergeleri Gerçekleşmeler

SONUÇ GÖSTERGELERİ						
PERFORMANS GÖSTERGELERİ	**DOĞRULAMA KAYNAKLARI**	**2012**	**2018 Hedefi**	**2018 Gerçekleşme**	**2023 Hedefi**	**2021 Gerçekleşme**
Kişi Başına GSKD (TL)	TÜİK	10.170	11.800	36.371	15.500	59.000
Bölgesel İhracat (Milyar Dolar)	TÜİK, Dış Ticaret İstatistikleri	1,55	-	2,08	15	3,29
Yabancı Sermayeli İşletme Sayısı	Mevka	124	160	282	200	480
Dağlık Kırsal Alanda Meyvecilik Üretimi (ton)	TÜİK, Tarımsal Göstergeler	449.590	500.000	686.221	550.000	559.565
Organik Tarım Üretimi(ton)	TÜİK, Tarımsal Göstergeler		27.000	51.875	35.500	55.649
Tohumluk üretimi (ton)	TÜİK, Tarımsal Göstergeler	226.603	300.000	-	360.000	412.000
Bal üretimi (ton)	TÜİK, Tarımsal Göstergeler	1.568.000	2.000.000	1.632.000	2.500	1.740.894
Küçükbaş hayvan sayısı (adet)	TÜİK, Tarımsal Göstergeler	2.403.697	2.900.000	2.915.314	3.400.000	3.880.421
Toplulaştırılan tarım alanları (ha)	TRFM	148.209	550.839	-	2.300.00	859.403 *2020
Sulanan Alan (ha)	DSİ	694.578	750.000	-	840.000	862.631
Turizm Belgeli Tesislerde Ortalama Geceleme Süreleri	Kültür ve Turizm Bakanlığı		1,7	1,40	2	1,43
Turizm Belgeli Tesis Sayısı	Kültür ve Turizm Bakanlığı		21	45	25	46
İçme Suyu Arıtma Tesisi ile Hizmet Verilen Belediye Sayısı	TÜİK Çevre İstatistikleri	-	18	12	25	43

Tablo 69 Bölge Planı Performans Göstergeleri Gerçekleşmeler

SONUÇ GÖSTERGELERİ						
PERFORMANS GÖSTERGELERİ	**DOĞRULAMA KAYNAKLARI**	**2012**	**2018 Hedefi**	**2018 Gerçekleşme**	**2023 Hedefi**	**2021 Gerçekleşme**
Katı Atık Hizmeti Verilen Nüfusun Toplam Nüfusa Oranı	TÜİK Çevre İstatistikleri	-	92%	98%	95%	97%
İçme suyu Arıtma Tesisi ile Hizmet Verilen Nüfusun Belediye Nüfusu İçindeki Oranı	TÜİK Çevre İstatistikleri	-	30%	99%	40%	100%
Kanalizasyon Şebekesi İle Hizmet Verilen Nüfusun Belediye Nüfusu İçindeki Oranı	TÜİK Çevre İstatistikleri	-	88%	90%	92%	92%
Net Göç Hızı (binde)	TÜİK, ADNKS İstatistikleri	-1,18	-1	0,02	0,5	2,73
Ortaöğretimde Net Kız Okullaşma Oranı	TÜİK, ADNKS İstatistikleri	67,85	75	88,85	83	85,86
İş gücüne Katılma Oranı (%)	TÜİK, Hane halkı İşgücü İstatistikleri	48,9	52	50,7	55	70,1
Toplam İstihdam Oranı (%)	TÜİK, Hane halkı İşgücü İstatistikleri	45,9	48	47,7	50	46,2
Kadın İstihdam Oranı (%)	TÜİK, Hane halkı İşgücü İstatistikleri	23,7	27	27,7	30	25,5
Bölgenin Bitkisel Üretim Değerinin Ülke İçindeki Payı (%)	TÜİK, Tarımsal Göstergeler		7	7,75	8	7,79
Bölgenin Hayvansal Ürünler Değerinin Ülke İçindeki Payı (%)	TÜİK, Tarımsal Göstergeler		5,5	3,34	6,5	3,94

KAYNAKÇA

- 2021 Türkiye Çölleşme Hassasiyet Haritası İstatistikleri, Çevre Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı
- Aile İşletmelerini Kurumsallaşma Düzeylerinin Belirlenmesine Yönelik Karşılaştırmalı Bir Araştırma, İrfan Yazıcıoğlu, Hakan Koç, 2009.
- Avrupa Yeşil Mutabakatı, TÜBİTAK Bilim ve Teknik Dergisi, Temmuz 2021
- Aydın, Kemal (2019), Avrupa Birliği ve Türkiye'de Yoksulluk Riski ve Sosyal Dışlanma, KOSBED, 2019
- Carbon Border Adjustment Mechanism: Questions and answers, Brussels, 2021
- Çevre Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı, Konya Karaman 1/100.000 Ölçekli Çevre Düzeni Planı
- Çevre Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı, Türkiye Mekânsal Strateji Plan, Stratejik Çevresel Değerlendirme Kapsam Belirleme Raporu, 2020
- Çevre Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı, Türkiye Mekânsal Strateji Plan, Taslak Raporu, 2020
- Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı, Konya Karaman 1/100.000 Ölçekli Çevre Düzeni Planı, 2018.
- Devlet Su İşleri
- Dışişleri Bakanlığı Yayınları, Uluslararası Ekonomik Sorunlar Dergisi, Sayı XIV
- Dinççağ, Ayşegül, OECD Beceri Stratejisi ve UMEM Projesi, Türkiye Ekonomi Politikaları Araştırma Vakfı, 2011 (Aralık)
- Dünya Gıda ve Tarım Örgütü. "FAOSTAT". Erişim tarihi: 12.09.2022 https://www.fao.org/faostat/en/#data/QCL
- Ecer, K., Güner, O & Çetin, M. (2021). Avrupa Yeşil Mutabakatı ve Türkiye Ekonomisinin Uyum Politikaları. İşletme ve İktisat Çalışmaları Dergisi, 9(2), 125-144.
- Ekonomik Göstergeler Merceğinden Yeni İklim Rejimi, TÜSİAD, 2020
- Enerji Piyasası Düzenleme Kurumu."2021 Yılı Faaliyet Raporu"
- https://arkeofili.com/turkiyedeki-muze-ve-orenyeri-2021-ziyaretci-sayilari-aciklandi/
- https://bepa.enerji.gov.tr
- https://gepa.enerji.gov.tr
- https://mgm.gov.tr/FILES/arastirma/yagis-degerlendirme/2021yagisdegerlendirmesi.pdf
- https://repa.enerji.gov.tr

- https://sim.csb.gov.tr/
- https://www.aa.com.tr/tr/info/infografik/23423
- https://www.clusterobservatory.eu
- https://www.enerjiatlası.com
- https://www.eu.immib.org.tr
- https://www.karamandayatirim.gov.tr/
- https://www.kgm.gov.tr/Sayfalar/KGM/SiteTr/Trafik/TrafikHacimHaritasi.aspx
- https://www.unesco.org.tr/Pages/48/10/E%C4%9Fitim#:~:text=E%C4%9Fitimin%20t%C3%BCm%20y%C3%B6nlerini%20kapsayan%20tek,e%C4%9Fitimde%20evrensel%20ve%20b%C3%B6lgesel%20%C3%B6nc%C3%BCl%C3%BCk, erişim tarihi: 30/06/2022.
- https://www.wwf.org.tr
- Karaman İl Tarım ve Orman Müdürlüğü
- Konya Çevre Durum Raporu, 2020
- Konya Eko Turizm Değerleri Dijitalleşmesi ve Tanıtım Projesi Raporu
- Konya Kapalı Havzası Tedbirler Programı (YAS) Özet Raporu, Su Yönetimi Genel Müdürlüğü
- Konya Ovası Projesi Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlığı, "Konya Ovası Projesi (KOP) Bölge Kalkınma Programı 2021 - 2023 Eylem Planı"
- Konya Tarımsal Kuraklık Eylem Planı (2018-2022)
- Konya Teknik Üniversitesi, Obruk Uygulama, Araştırma Merkezi
- Konya Ticaret Odası, Konya Ekonomi Raporu, 2021
- KOP, Jeotermal Kaynakların Değerlendirilmesi Projesi Konya İli Raporu
- Kültür ve Turizm Bakanlığı, Turizm İstatistikleri
- Meteoroloji 8. Bölge Müdürlüğü
- MEVKA, İlçe Toplantıları, 2022 (Meram, Selçuklu, Karatay, Karaman Merkez hariç 33 ilçe)
- MEVKA, Çevre ve Enerji Teknik Komite Toplantısı, 2022
- MEVKA, Sanayi Teknik Komite Toplantısı, 2022
- MEVKA, Sosyal Teknik Komite Toplantısı, 2022

- MEVKA, Tarım ve Hayvancılık Teknik Komite Toplantısı, 2022
- MEVKA, Turizm Teknik Komite Toplantısı, 2022
- MEVKA, İşgücü – İstihdam Teknik Komitesi, 2013.
- MEVKA, TR52 Bölgesi 2014-2023 Bölge Planı.
- Mevlana Kalkınma Ajansı, "Bitkisel Üretimde Yığınlaşma" https://www.mevka.org.tr/dokuman-merkezi/dokumanlar/ajans-tarafindan-hazirlanan-raporlar/arastirma-raporlari/bitkisel-uretimde-yiginlasma
- Milli Savunma Bakanlığı Harita Genel Müdürlüğü, "İl ve İlçe Yüzölçümleri", Erişim tarihi: 14.04.2022, https://www.harita.gov.tr/il-ve-ilce-yuzolcumleri
- On Birinci Kalkınma Planı (2019-2023) Tarım ve Gıdada Rekabetçi Üretim Özel İhtisas Komisyonu Raporu, 2018
- On Birinci Kalkınma Planı (2019-2023) Tarımda Toprak ve Suyun Sürdürülebilir Kullanımı Özel İhtisas Komisyonu Raporu, 2018
- On Birinci Kalkınma Planı AR-GE ve Yenilik Ekosisteminin Güçlendirilmesi Özel İhtisas Komisyonu Raporu, 2018
- On Birinci Kalkınma Planı, Çevre ve Doğal Kaynakların Sürdürülebilir Yönetimi Çalışma Grubu Raporu, 2018
- On Birinci Kalkınma Planı, Enerji Arz Güvenliği ve Verimliliği Özel İhtisas Komisyonu Raporu, 2018
- On Birinci Kalkınma Planı, İşgücü Piyasası ve Genç İstihdamı Özel İhtisas Komisyonu Raporu, 2018
- On Birinci Kalkınma Planı, Su Kaynakları Yönetimi ve Güvenliği Özel İhtisas Komisyonu Raporu, 2018
- Orman ve Su İşleri Bakanlığı Su yönetimi Genel Müdürlüğü. "Konya Havzası Kuraklık Yönetimi Planı". Ankara. 2015.
- Orman ve Su İşleri Bakanlığı. "Konya Havzası Kuraklık Yönetimi Planı", Ankara, 2015
- PİSA ve Vikipedi, 2019
- Report of the World Commission on Environment and Development: Our Common Future, 1987, s.41.
- Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı Kalkınma Ajansları Genel Müdürlüğü, BGUS, 2022
- Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı Kalkınma Ajansları Genel Müdürlüğü, "2019 Yılı Şehirleşme Oranları".
- Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı, "2023 Sanayi Strateji Belgesi", 2019
- Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı, İlçelerin Sosyo-Ekonomik Gelişmişlik Sıralaması Araştırması SEGE-2022.

- Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı, YER-SİS, 2019
- SGK İstatistik Yıllıkları, 2018, 2020
- STM Savunma Teknolojileri Mühendislik ve Ticaret A.Ş. "Türkiye'nin Bütünsel Güvenlik Yaklaşımı", İstanbul, 2020
- Strateji ve Bütçe Başkanlığı, On Birinci Kalkınma Planı
- T.C. Orman Ve Su İşleri Bakanlığı Su Yönetimi Genel Müdürlüğü İklim Değişikliğinin Su Kaynaklarına Etkisi Projesi Proje Nihai Raporu, 2016
- Tarım ve Orman Bakanlığı Çölleşme ve Erozyonla Mücadele Genel Müdürlüğü (ÇEM). 2018. "Toprak Organik Karbonu Projesi, Teknik Özet", Ankara, Türkiye.
- Karaman İl Tarım ve Orman Müdürlüğü. "2020 Yılı Brifing Raporu" Erişim tarihi: 01.06.2022 https://karaman.tarimorman.gov.tr/Belgeler/2021/Ocak/brifing_raporu_2020.pdf
- Karaman İl Tarım ve Orman Müdürlüğü. "Tarımsal Yapı ve Çalışmalar" Erişim Tarihi: 01.06.2022 https://karaman.tarimorman.gov.tr/Menu/26/Tarimsal-Yapi-Ve-Calismalar
- Konya İl Tarım ve Orman Müdürlüğü, "Konya Tarımı 2021" Erişim Tarihi: 01.06.2022, https://Konya.tarimorman.gov.tr/Belgeler/liflet/KonyaTar%C4%B1m%C4%B12021kitab%C4%B1son.pdf
- Tarım ve Orman Bakanlığı Su Yönetimi Genel Müdürlüğü. "İklim Değişikliği ve Uyum", Ankara, 2020
- Tarım ve Orman Bakanlığı Su Yönetimi Genel Müdürlüğü, "Ulusal Kuraklık Yönetimi Strateji Belgesi ve Eylem Planı 2017-2023"
- Tarım ve Orman Bakanlığı Tarımsal Araştırmalar ve Politikalar Genel Müdürlüğü. "Türkiye Topraklarının Bazı Verimlilik ve Organik Karbon (TOK) İçeriğinin Coğrafi Veri tabanının Oluşturulması Proje Sonuç Raporu", Ankara, 2018
- Tarım ve Orman Bakanlığı. "2021 Yılı Havzalarda Desteklenecek Ürün Listeleri" Erişim Tarihi: 01.07.2022, https://www.tarimorman.gov.tr/Haber/4840/2021-Yili-Havzalarda-Desteklenecek-Urun-Listeleri
- TCDD İstatistik Yıllığı, 2017-2021
- TEPAV, OECD Beceri Stratejisi ve UMEM Projesi
- The Europan Green Deal, European Commission
- TÜİK Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi Sonuçları
- TÜİK, Aile Yapısı İstatistikleri, 2021.
- TÜİK, Avrupa Kentleşme Derecesi, 2022
- TÜİK Bitkisel Üretim İstatistikleri
- TÜİK Dış Ticaret İstatistikleri

- TÜİK, Gelir ve Yaşam Koşulları Araştırması Bölgesel Sonuçları, 2021.
- TÜİK, Gelir ve Yaşam Koşulları Araştırması, Metaveri, 2021.
- TÜİK Hanehalkı İstatistikleri
- TÜİK İşgücü İstatistikleri
- TÜİK Tarımsal Göstergeler
- TÜİK Turizm İstatistikleri
- TÜİK Ulusal ve Bölgesel İstatistikler
- TÜİK Yoksulluk İstatistikleri
- Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığı. "11. Kalkınma Planı (2019-2023)" Ankara, 2019.
- Türkiye İhracatçılar Meclisi Dış Ticaret İstatistikleri
- Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği
- Türkiye'de ve Bölgeler'de Girişimcilik, Doç. Dr. Esra Karadeniz, 2014
- Türkiye'de Yerleşme Merkezlerinin Kademelenmesi, DPT, 1982
- Türkiye'nin İhracat Performansı 2: Sektörel Bazda Çeşitlilik, Rekabetçilik Ve Adaptasyon, TEPAV,2011
- Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığı, 2053 Ulaştırma Lojistik Ana Planı
- Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığı, Ulaşan ve Erişen Türkiye, 2018
- UNCCD, Ülke Düzeyinde Arazi Tahribatının Dengelenmesi. Erişim Tarihi: 10.10.2022 , https://webdosya.csb.gov.tr/db/cem/icerikler/atdxhedefxbel-rlemextasxtrxm-20211105125957.pdf
- WHO;1992.
- WWF-Türkiye (Doğal Hayatı Koruma Vakfı). "Türkiye'de Tarım Topraklarının Dünü, Bugünü ve Geleceği". İstanbul, 2021
- https://yersis.gov.tr/web. Erişim Tarihi: 12.05.2022
- Yeşil Mutabakat Eylem Planı, Ticaret Bakanlığı, 2021

Mevlana
Kalkınma Ajansı
Development Agency

Mevlana
Kalkınma Ajansı
Development Agency

Mevlana Kalkınma Ajansı
Konevi Mahallesi Ferit Paşa Caddesi No:18 42040 Meram/Konya
T. +90 332 236 32 90 • **F.** +90 332 236 46 91

"Kalkınma Ajansı Yayınları Bedelsizdir, Satılamaz"

Mevlana_ka mevlana-development-agency mevkatv2508 mevlanakalkinmaajansi mevlanakalkinmaajansi

www.**mevka**.org.tr